AĞIR SANAYİ

1977

TÜBİTAK
Türkiye Elektromekanik
Sanayi A. Ş.
Demirbaş No. : 190
Kap. 1

T.C. SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞI • 1924 •

AĞIR SANAYİ

1977

HAZIRLAYAN : ORHAN GÖK
KİMYA YÜKSEK MÜHENDİSİ
MÜSTEŞAR MUAVİNİ
HARP SANAYİİ KOORDİNATÖRÜ
SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

BASKI : SEMİH OFSET MATBAACILIK – ANKARA

DİZAYN : YILDIZ GRAFİK

DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI
BAKANLIKLAR ARASI EKONOMİK KURUL BAŞKANI
Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN

Oğuzhan ASİLTÜRK

SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANI

Abdülkerim DOĞRU

BÜYÜK ve AĞIR SANAYİ HAMLEMİZDE

HİZMETİ GEÇEN SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLARIMIZDAN

İÇİNDEKİLER

- TAKDİM
  DEVLET BAKANI – BAŞBAKAN YARDIMCISI
  Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN . . . . . : 3–58
- AĞIR SANAYİ HAMLESİNDE SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞININ VAZİFELERİ
- SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANIMIZ
  Oğuzhan ASİLTÜRK
- AĞIR SANAYİ HAMLESİNİ BAŞLATAN SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANIMIZ
  Abdülkerim DOĞRU . . . . . : 59–68

1. DEVLET SANAYİ ve İŞÇİ YATIRIM BANKASI A.Ş.
   UMUM MÜDÜRÜ
   Ahmet ÇEBECİ ve SONRA Zeki SAYIN . . . . . : 69–80
2. TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.
   UMUM MÜDÜRÜ
   Fikri ÇAĞLAR . . . . . : 81–118
3. TÜRKİYE ÇİMENTO SANAYİ A.Ş.
   UMUM MÜDÜRÜ
   Vedat TALU . . . . . : 119–150
4. AZOT SANAYİ T.A.Ş.
   UMUM MÜDÜRÜ
   Doğan ABDÜSSELAMOĞLU . . . . . : 151–180
5. TÜRKİYE SELÜLOZ VE KAĞIT FABRİKALARI İŞLETMELERİ
   UMUM MÜDÜRÜ
   Aziz GÜMÜŞ ve SONRA Kemal UNAKITAN . . . . . : 181–206
6. SÜMERBANK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
   UMUM MÜDÜRÜ
   Dr. Kemal VAROL . . . . . : 207–254
7. ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ
   Seyit ÇAĞLAR DAİRE REİSİ . . . . . : 255–278
8. KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ
   Seyit ÇAĞLAR DAİRE REİSİ . . . . . : 279–308
9. TÜRKİYE DEMİR ve ÇELİK İŞLETMELERİ
   UMUM MÜDÜRÜ
   Doç. Dr. Ruşen GEZİCİ ve SONRA Halit İLHAN (vekil) . . . . . : 309–344

10. M.K.E. KURUMU
UMUM MÜDÜRÜ
Recai BATURALP. . . . . : 345–428
11. TÜRK UÇAK SANAYİ A.O.
UMUM MÜDÜRÜ
Ass. Prof. Dr. Mehmet AKYURT . . . . . : 429–442
12. TÜRK MOTOR SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
UMUM MÜDÜRÜ
Doç. Dr. Sedat ÇELİKDOĞAN . . . . . : 443–494
13. TAKIM TEZGAHLARI SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
UMUM MÜDÜRÜ
İsmail ÖZDAĞLAR . . . . . : 495–536
14. TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ A.Ş.
UMUM MÜDÜRÜ
Kahraman EMMİOĞLU . . . . . : 537–564
15. TÜRKİYE ELEKTRONİK SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
UMUM MÜDÜRÜ
Yıldırım AKTÜRK . . . . . : 565–590
16. GEREDE DEMİR ve ÇELİK KONSTRÜKSİYON VE TEÇHİZAT FABRİKALARI SANAYİ ve TİCARET ANONİM ŞİRKETİ
UMUM MÜDÜRÜ
Süleyman KILIÇ . . . . . : 591–602
17. SONUÇ
DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI
Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN . . . . . : 603–622

TEMSAN
Türkiye Elektromekanik
Sanayi A. Ş.
Demirbaş No. :

TAKDIM
DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI
Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN

Şekil : 1 Makina adam, Makina Fil
Şekil : 2 Otamatik İşleyen saat
Şekil : 3 Eb–Ül–İz'in Bir makinası
Şekil : 4 Eb–Ül–İz'in Bir makinası
Şekil : 5 Eb–Ül–İz'in Bir Makinası
Şekil : 6 Eb–Ül–İz'in bir makinası
Şekil : 7 Hazerfen Ahmet Çelebinin Galata Kulesinden uçuşu
Şekil : 8 Lâgari Hasan Çelebinin bir roketle uçuşu

Harita : 1 Yüz ölçümüne göre Dünya ülkeleri içersinde 36.ncı sıradayız.

Tablo : 1 Yüz ölçümüne göre Dünya ülkeleri arasında ilk 41.nci ülke

Harita : 2 Toprağı Türkiye'den büyük olan ülkeler 2.No.lu haritada görülmektedir. Avrupa'da Rusya hariç bütün ülkelerin hepsinden büyük durumdayız.

Tablo : 2 Nüfus büyüklüğüne göre ülkeler (ilk yirmibir ülke)

Harita : 3 Türkiye nüfus itibariyle Dünya ülkeler arasında 16.ncı sıradadır.

Tablo : 3 Dünya ülkelerinin gayri safi milli hasılaları
(cari fiatlarla milyon dolar $)
Tablo : 4 Dünya ülkeleri fert başına milli gelir
(cari fiatlarla $)

Harita : 4 Türkiye fert başına milli gelir itibariyle dünya ülkeleri arasında 52.nci sıradadır.

Tablo : 5 Müslüman ülkelerde gayrisafi milli hasılaları
(cari fiatlarla, milyon $)
Tablo : 6 Müslüman ülkelerin fert başına milli gelirleri
(cari fiatlarla $)

Tablo : 7 Türkiye ve komünist ülkelerin 1974 yılı gayri safi milli hasılalarının mukayesesi (milyon $)
Tablo : 8 Türkiye ve komünist ülkelerin 1974 yılı fert başına milli gelirlerin mukayesesi (Dolar)
Tablo : 9 Türkiye'nin toprak büyüklüğü, Nüfus, Gayrisafi Milli hasıla, fert başına milli gelir itibariyle değer ve sırasını gösteren icmal tablosu
Tablo : 10 Plan devresinde GSMH ve FBMG durumu
Tablo : 11 Gayrisafi milli hasıla artış hızları
Tablo : 12 Gayrisafi milli hasıla (milyon dolar, cari fiyatlarla fert başına)
Tablo : 13 1982 Avrupası (takribi perspektif)
Tablo : 14 1987 Avrupası (takribi perspektif)
Tablo : 15 1992 Avrupası (takribi perspektif)
Tablo : 16 2000 yılına kadar bakış (1977 yılı fiatlarıyle)
Tablo : 17 Ana meselemiz

Şekil : 9 Büyük sanayi tesisleri
Şekil : 10 Büyük sanayi tesisleri

- AĞIR SANAYİ DİĞER SANAYİLERİ KURAN SANAYİDİR.
- AĞIR SANAYİ LİDER ÜLKE SANAYİDİR
- AĞIR SANAYİ ANA MESELELERİMİZİN REÇETESİDİR.
- AĞIR SANAYİ YENİDEN BÜYÜK TÜRKİYE'NİN KURULUŞUNDA ANA ADIMLARDAN BİRİDİR.
- AĞIR SANAYİ YAYGIN, MİLLİ, GÜÇLÜ, SÜRATLİ KALKINMANIN BELKEMİĞİDİR

"YAPTIĞIMIZ HAKİKİ KALKINMADIR. CUMHURİYET DEVRESİNİN EN BÜYÜK KALKINMA HAMLESİDİR"

Prof. Dr. Necmeddin ERBAKAN
Devlet Bakanı başbakan Yardımcısı

Türkiye'de Fabrikaların yalnız iki, üç İlde toplanmış olması doğru değildir. Biz bu dengesizlikleri gidermeyi vazife biliyoruz, Yurdumuzu bütünüyle kalkındırmak hedefimizdir. Bunun için biz inşallah "HER İLE FABRİKA KURACAĞIZ".

Bu Plan devresi sonunda, dünyada ilk onbeş ülke arasına girmek hedefimizdir. UÇAĞIMIZI, TANKIMIZI, KENDİMİZ YAPACAĞIZ. MİLLİ HARP SANAYİMİZİ KURMAKTA KARARLIYIZ.

Prof. Dr. Necmeddin ERBAKAN
Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı
Mayıs 1974

Bu plan devresinde, hedefimiz sadece fabrikalar açmak tesisleri kurmaktan ibaret değil, fabrikaları kurabilen EN İLERİ TEKNOLOJİYİ bilen, takib eden ve daha da geliştirebilen MÜHENDİSLİK BÜROLARINA, TEKNİK ERKANI HARBİYEYE, MÜHENDİS TEKNİSYEN ve SANATKAR KADROLARINA SAHİP OLMAK TA ANA HEDEFİMİZDİR.

Prof. Dr. Necmeddin ERBAKAN
Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı
Temmuz 1975

Başlattığımız BU AĞIR SANAYİ HAMLESİ CUMHURİYET TARİHİNİN EN BÜYÜK KALKINMA HAMLESİDİR'

Prof. Dr. Necmeddin ERBAKAN
Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı
Mayıs 1976

Demir–Çelik tesislerimizi büyütüyoruz, arttırıyoruz, Makina imalat fabrikalarımızı tesis ediyoruz. Motor, Elektronik Elektromekanik, Takım tezgahları Sanayimizi Kuruyoruz. BU KALKINMAMIZ MÜSTEMLEKE TİPİ KALKINMA DEĞİL, LİDER ÜLKE TÜRKİYE KALKINMASIDIR.

Temmuz 1976

Bu kurduğumuz fabrikalar Montaj Fabrikalar değildir. Hakiki imalat Fabrikalarıdır. FABRİKA KURAN FABRİKALARI, MAKİNA YAPAN MAKİNA SANAYİİNİ KURUYORUZ.

Ekim 1976

Büyük Tarihi Ağır Sanayi Hamlemizi, "MANEVİ KALKINMA" Hamlesiyle beraber yürüttüğümüz için BU KALKINMA HAKİKİ KALKINMADIR, SAĞLAM KALKINMADIR.

Ocak 1977

Türkiye sadece KENDİ TESİSLERİNİ KENDİSİ KURAN bir ülke olmakla iktifa etmeyecek, dış ülkelere, KARDEŞ MÜSLÜMAN ÜLKELERE'DE FABRİKA kuran bir ülke haline gelecektir.

Prof. Dr. Necmeddin ERBAKAN
Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı
Ekim 1977

TAKDİM

Türkiye bir yol ağzına gelmişti. Yön olarak kendine, ya iktisaden bağımsızlığı seçecek, bunun içinde dışa muhtaç olmadan, bütün temel ihtiyaç maddelerini kendisi imal edecek, kendi Milli Harp Sanayiini kuracak, böylece, huzura refaha kavuşacak ; veya Ağır Sanayiden, Temel ihtiyaç malları sanayiinden, Milli Harp Sanayiinden vazgececek, ithalata dayalı müstemleke tipi bir ekonomi ile, her geçen gün artan dış borçu, işsizliği ve yurt savunmasının ihtiyacı olan silahları dahi elde edemeyen veya elde edebildiğiyle yetinen evsaf ve miktar itibariyle kendi takdir ve tercih hakkını kullanamayan, çok büyük ölçüde dışa bağlı bir ülke olarak kalacaktı.

Türkiye bu iki yoldan birincisini seçti. Haklı yolu Doğru yolu seçti. İşte 1976 yılında başlatılan Büyük ve Ağır Sanayi Hamlesi budur.

Bu kitapta teferruatını göreceğiniz 200 kadar milyarlık yatırım vardır. Bunlar Cumhuriyet Tarihinin en büyük yatırımlarıdır ve 1976 yılı fiyatlarıyla takriben 240 Milyar lirayı bulmaktadırlar.

Bu yatırımların tamamı gerçekleştikten sonra Türkiye yalnız kendi ihtiyaçlarını değil, dost ve kardeş müslüman ülkelerinde sınai mamul madde ihtiyaçlarını da karşılayabilcek, böylece dış ticaret açığı dengelenmiş olacaktır.

Bu yatırımlar işsizliğinde temel çözümüdür. İstihdam problemi ancak bu şekilde halledilebilir.

Bu büyük hedefin gerçekleşmesinde emeği olanlara hususen Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile bağlı ve ilgili kuruluşların mensuplarına teşekkür eder, muvaffakiyetler dilerim.

Cenabı hak bu eserleri Milletimiz ve memleketimiz için hayırlı ve uğurlu kılsın.

Oğuzhan Asiltürk
Sanayi ve Teknoloji Bakanı

- MİLLETİMİZ ASIRLAR BOYU SANAT VE SANAYİ'DE DİĞER ÜLKELERE ÖĞRETİCİ OLMUŞTUR.
- AĞIR SANAYİ HAMLESİNDE MİLLE HEDEFLERİMİZ.
- AĞIR SANAYİ HAMLESİ BAŞLARKEN ANA MESELELERİMİZ.
- YENİ BÜYÜK KALKINMA HAMLESİNİN ANA BÖLÜMLERİ AĞIR SANAYİ NİN ÖNEMLİ YERİ.
- AĞIR SANAYİ DİĞER SANAYİLERİ KURAN SANAYİDİR.
- AĞIR SANAYİ LİDER ÜLKE SANAYİDİR.
- AĞIR SANAYİ ANA MESELELERİMİZİN REÇETESİDİR.
- AĞIR SANAYİ YENİDEN BÜYÜK TÜRKİYE'NİN KURULUŞUNDA ANA ADIMLARDAN BİRİDİR.
- AĞIR SANAYİ YAYGIN, MİLLİ, GÜÇLÜ, SÜRATLİ KALKINMANIN BELKEMİĞİDİR.

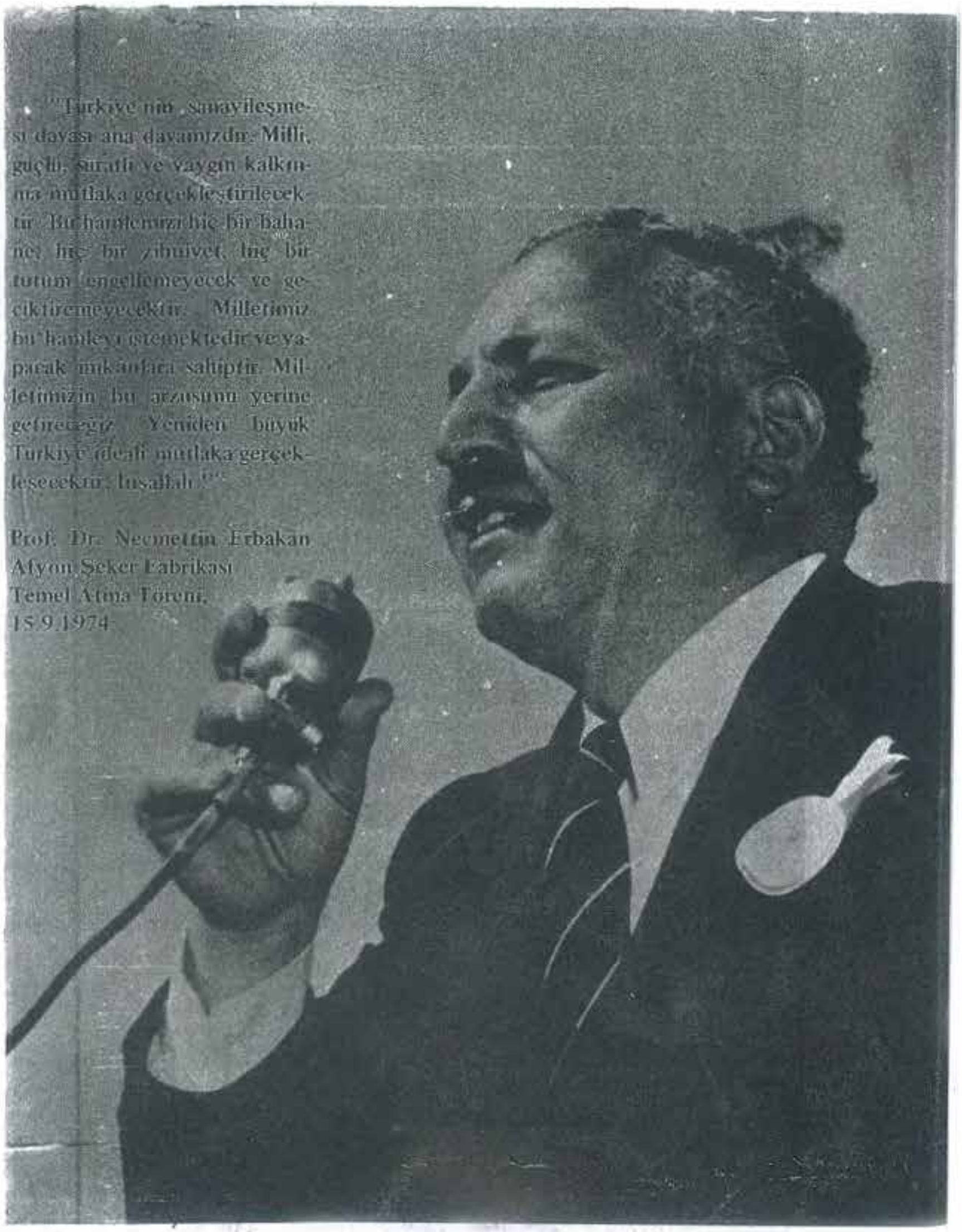

"Türkiye'nin sanayileşmesi davası ana davamızdır. Milli, güçlü, süratli ve yaygın kalkınma mutlaka gerçekleştirilecektir. Bu hamlemizi hiç bir bahane, hiç bir zihniyet, hiç bir tutum engellemeyecek ve geciktiremeyecektir. Milletimiz bu hamleyi istemektedir ve yapacak imkânlara sahiptir. Milletimizin bu arzusunu yerine getireceğiz. Yeniden büyük Türkiye ideali mutlaka gerçekleşecektir, İnşallah."

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Afyon Şeker Fabrikası
Temel Atma Töreni,
15.9.1974

Milletimiz tarihin en şerefli milletidir. Çağ açıp kapatmış bir milletin evlâtlarıyız. Aziz milletimiz birçok imparatorluklar kurmuştur; büyük devlet adamları, kumandanlar yetiştirmiştir.

Yine ilimlerin kurucusu bizim milletimizdir. Bizim milletimiz sayısız âlimler yetiştirmiş, asırlar boyu ahlâk ve fazilet numunesi müstesna insanlar yetiştirmiş bir millettir.

Bugün de yeryüzünün en zengin ülkesi üzerinde bulunuyoruz ve yine yeryüzünün en çalışkan milletiyiz.

Bugüne kadar bizim milletimiz başka milletlerle teke tek mukayese edilmemiştir. Onların pek çoğunun yekununa daima galip gelmiştir. 20.nci asrın ilk 25 senesi harplerle geçti. Bu harplerin arkasından 2.nci 25 senede yaralarımızı sarmakla meşgul olduk. Bir 3.ncü 25 senede yeniden yurdumuzun kalkınması için çalışmalar başladı; en hızlı en verimli kalkınmayı nasıl yapacağımız hususunda milletçe yol aradık. Şimdi 20 nci asrın son 25 senesi başlamıştır. Milletimiz yolunu çizmiştir ve milletimiz şimdi en büyük kalkınma hamlelerinden birini başlatmıştır.

Bu büyük kalkınma hamlesinin başladığı bu yıllarda ülkemizin kalkınmasını istemeyen bazı mihrakların yurdumuz içerisinde huzursuzluklar çıkartmakta olduğu malumunuzdur. Bunlar karşısında uyanık bulunmalıyız; bu büyük hamlemizi, bu huzursuzlukları ortadan kaldırıp bu işi mutlaka başarmalıyız.

Bu büyük milletimizin bu iç huzursuzlukları kısa zamanda ortadan kaldıracağına ve bu büyük hamleyi hedeflerine ulaştıracağına inanıyoruz.

Bu büyük hamleye başlarken kendimizi küçük görmemeliyiz. Başarı inançla mümkündür. Türkiye büyük bir devlettir. Menfi Propagandaların yerine, müspet tanıtmayı ikame etmeliyiz.

Kabul edelim ki, bugüne kadar yurdumuzda Batı'lıları, bizim büyük milletimizden daha üstün gösterme hususunda kesif bir propaganda devresi gelmiş geçmiştir. Bu propagandalar sadece birer propagandadır, hakikat bizim milletimizin şerefli tarihindeki vasıfları aynen muhafaza ettiği ve bugün yeryüzünde en büyük kalkınmayı gerçekleştiren bir millet olduğudur.

Esasen bütün tarihimiz, milletimizin bu hamleleri başaracağının açık delilleriyle doludur. Batı'lıların tesiriyle yapılmakta olan bu propagandalardan silkinmek, bu büyük kalkınmanın temel şartlarından birini teşkil etmektedir.

Bir kaç cümleyle tarihimize göz attığımız zaman ne görüyoruz ?

8.nci asırda Harun Reşit Avrupa'ya çalar saati Şarlman'a hediye olarak [illegible]rdiği zaman rivayet olunur ki—Batı'lıların seviyesi o noktada idi ki—, Şarlman geceyarısı ka[illegible]r, bu saat kendi kendine nasıl çalıyor şimdi cin içeriye girerken ben bunu yakalayacağım diye saatın başından hiç ayrılmadığı ifade edilmektedir.

Nihayet, Haçlı Seferleri devresinde 10.ncu, 11.nci asırlar esnasında Salahaddin Eyyubi'nin kılıcındaki su verme teknolojisi Arslan Yürekli Rişar'ın kılıcından kat kat üstündü.

İstanbul'u fethederken tarihte ilk defa seri halinde en güçlü topları bizim milletimiz döktü.

Viyana'yı kuşatırken ordumuz dünyanın en mükemmel teçhizatına sahipti. Bütün bu teçhizatı bizim milletimiz bizzat kendisi imal ediyordu.

İnebahtı'da donanmamız bir baskına uğradığı zaman bir kış ayı esnasında daha mükemmel bir donanmayı en kuvvetli organizasyon altında yapıp yeniden denizlere hakim olmayı milletimiz başarmış idi.

Yakın vakte geldiğimiz zamanda dahi, zamanın en mükemmel dokuma fabrikası olan Defterdar Fabrikası bundan 150 sene önce kurulmuştur. Kurulduğu zaman dünyanın en büyük entegre tekstil fabrikalarından birisi olarak kurulmuştur. Bir Hereke fabrikası bundan 70 sene önce kurulmuştur, kurulduğu zaman yine dünyanın en büyük fabrikalarından biri olarak kurulmuştur. Bugün halâ en mükemmel kumaşlar Hereke Fabrikasında dokuyabiliyoruz.

Bu sebepten dolayıdır ki, tarihimize baktığımız zaman tarihimiz bizim bütün bu sanatların, ilimde olduğu gibi, hocası olduğumuz Batılı'lara bunları bizim öğrettiğimizi apaçık gösterir.

Makinaların imalatı hususunda bizim milletimiz bütün insanlığın öncüsü olmuştur.

Diyarbakır'da Artukoğulları devrinde yaşamış (1205 senelerinde) olan Eb–Ül–İz adlı büyük bir Türk sanatkârı, dâhisinin başarmış olduğu sayısız makinalardan, sadece bugün bildiğimiz 256 tane makinası Topkapı Sarayında bulunan bir kitapta bütün teferruatiyle izah edilmiştir. Bu makinalar o zaman bugünün gelişmiş ülkelerinin hiç birince bilinmeyen hidrolik kuvvetle çalışmaktadır.

Yıllardan beri Oxford Üniversitesi ve Erlangen Üniversitesinde bu işe ait kürsüler vardı ve Eb–Ül–İz'in makinalarının maketleri bu üniversitelerin şeref salonlarını süslemektedir.

Bu makinaları biz Batılı'lardan 600 sene önce yaptık. Yine Hazerfen Ahmet Çelebi, Batılı'lardan tam 200 sene önce ilk defa uçmayı başarmıştır ve yine Lâgari Hasan Çelebi ise Batılı'lardan 150 sene önce ilk defa bir Roket kullanarak havada uçmayı başarmıştır. Bu roket için 50 okka barut kullanmıştır.

Bugün geçirdiğimiz 25 senelik bir harp devresinden sonra bazı maddi ölçüler itibariyle diğer milletler arasında geri kalmış gözükmekteyiz; fakat büyük milletimiz bu mesafeleri süratle katedecektir. İşte bu ağır sanayi hamlesiyle bu mesafeleri kapatmak ve diğer milletlerin önüne geçmek hamlesi başlamıştır.

Bundan dolayıdır ki, ağır sanayi 1977 adlı kitabımızı yazmağa başlarken çok kısaca, diğer milletler arasındaki yerimizi, Türkiye'nin yüzölçümü, nüfusu, milli geliri ve fert başına

milli geliri gibi sadece 4 tane karakteristik ölçüyle tespit etmeye çalışacağız ve ağır sanayi hamlemizin niçin yapıldığını bu tespitle kısaca aydınlığa kavuşturmak istiyorum.

Ağır sanayi hamlemizin hedefini bir-kaç cümleyle ifade etmek gerekirse milletimizin, yeniden yeryüzünün en güçlü ülkesi olması hususundaki atılımında önümüzdeki yıllarda yapılabileceğinin azamisini yapma hareketidir. Milli geliri hızla artırma hareketidir, yıllardan beri üst üste birikerek gelen ana meselelerimizi çözme, halletme hareketidir, milli, güçlü, süratli, yaygın kalkınmayı gerçekleştirme hareketidir; teknolojiyi kazanmak hareketidir ve milletimizin sanayileşmede, bu sahada kullanılan bir tabirle ifade etmek lâzım gelirse, take–off'unu yapma hamlesidir.

Hakiki kalkınmayı temin etmek, herkese refah sağlamak ve lider ülke Türkiye'yi kurma hamlesidir.

İlk hedef 1982 yılında 50 milyonluk Türkiye'nin, Avrupa'nın 5 büyük ülkesinden birisi olmasını temin etmektir.

Türkiye'miz bugün bilhassa milli gelir itibariyle dünyanın ilk 25 ülkesi arasında yer almaktadır. Şimdi hedefimiz, 1982'ye kadar sanayide ve tarımda üretimi yüzde yüz artırmak suretiyle yeryüzünde önemli maddeler üretiminde ilk 10 ülke arasına girmektir. Bu büyük bir hamledir. Milli gelir itibariyle de ilk 15 ülkenin arasına girmenin 8–10 tane yarıştığımız ülkeleri geçmenin hamlesidir.

Bu hamleyi kısaca arz edebilmek için, bulunduğumuz nokta, erişebileceğimiz hedefler, güçlüklerimiz, 1975 – 1982 hamlesinde ne yapmayı programladığımız konusunu kısaca gözden geçirmekte yarar vardır.

Şimdi Eb–Ül–İz'in otomatik makinalarından bir kaçını, resimler üzerinden izah edeceğim:

Diyarbakır'da Artukoğulları zamanında yaşamış olan ve birçok otomatik makinaların kâşifi bulunan, batılıların Hocası Leonardo Da Vinci'den 2–3 asır önce, batılıların diğer makina ile meşgul olan insanlardan 6 asır önce Eb–Ül–İz'in yazmış olduğu kitap Topkapı Sarayında III. Ahmet kitaplığında bulunmaktadır.

ŞEKİL: 1 de görülen resim bu kitaptan alınan bir diyapozitiftir. Renkler takriben 800 sene önce hazırlanmış orjinal kitabın renkleridir. Daha doğrusu, tam hesaplanacak olursa 1206 senesinden bugüne kadar 771 sene önce hazırlanmış olan bu kitabın renkleri çok parlaktır. Şekil: 1 de "Makinalı Fil" üzerine bindirilmiş bir "Makina adam" görülmektedir. Bu makina yukarıdaki su deposundan akan sularla hidrolik olarak çalışan, yürüyen bir makinalı fildir, üzerindeki kimseler ayrı ayrı hareket yapmaktadır ve bu makinadan fil bir su kuvvetinden istifade etmek suretiyle otomatik olarak yürümektedir.

Şekil: 2'den – Şekil: 6'ya kadar yine Eb–Ül–iz'in makinalarını görmekteyiz.

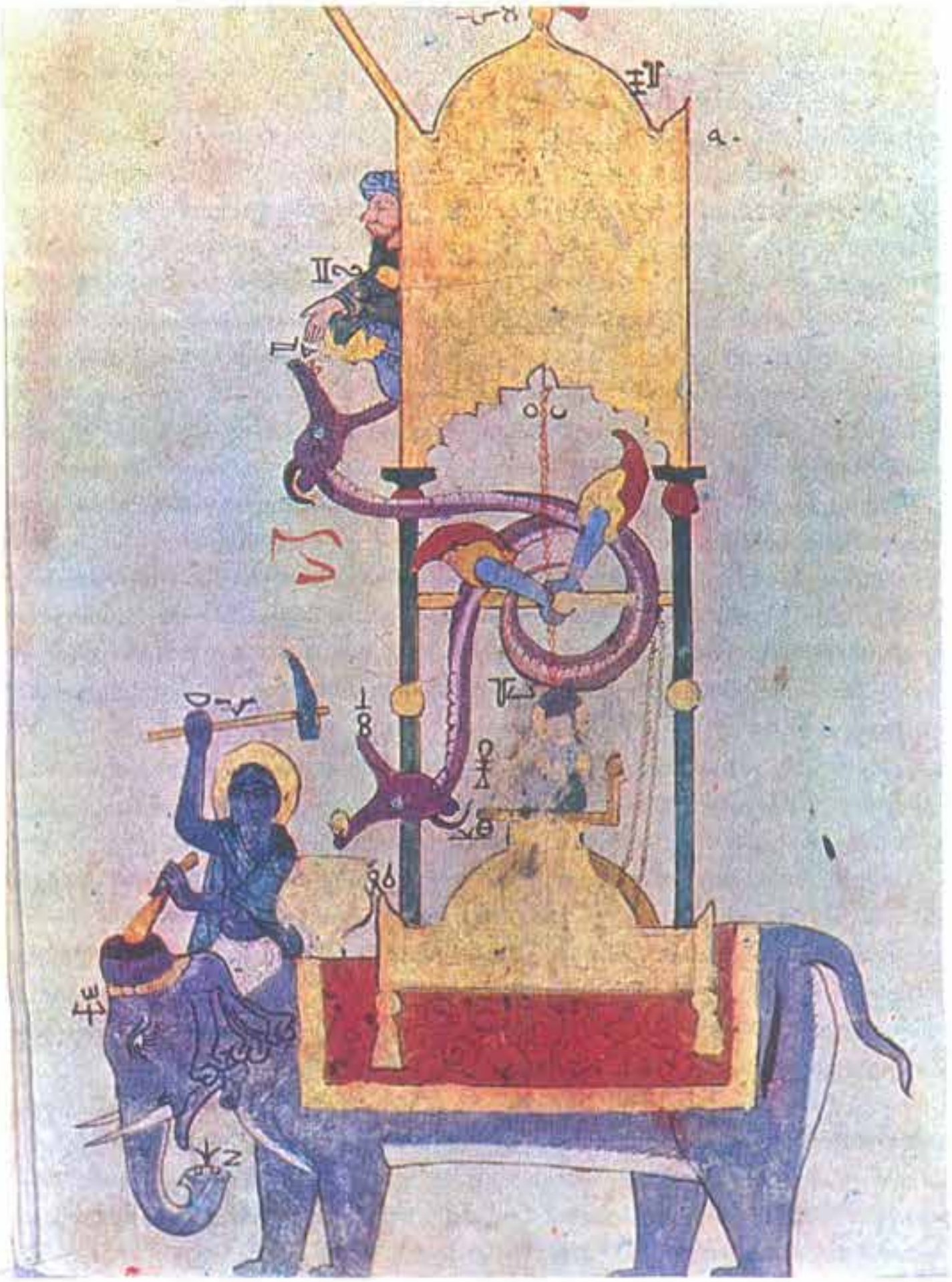

ŞEKİL : 1

MAKİNA ADAM MAKİNA FİL

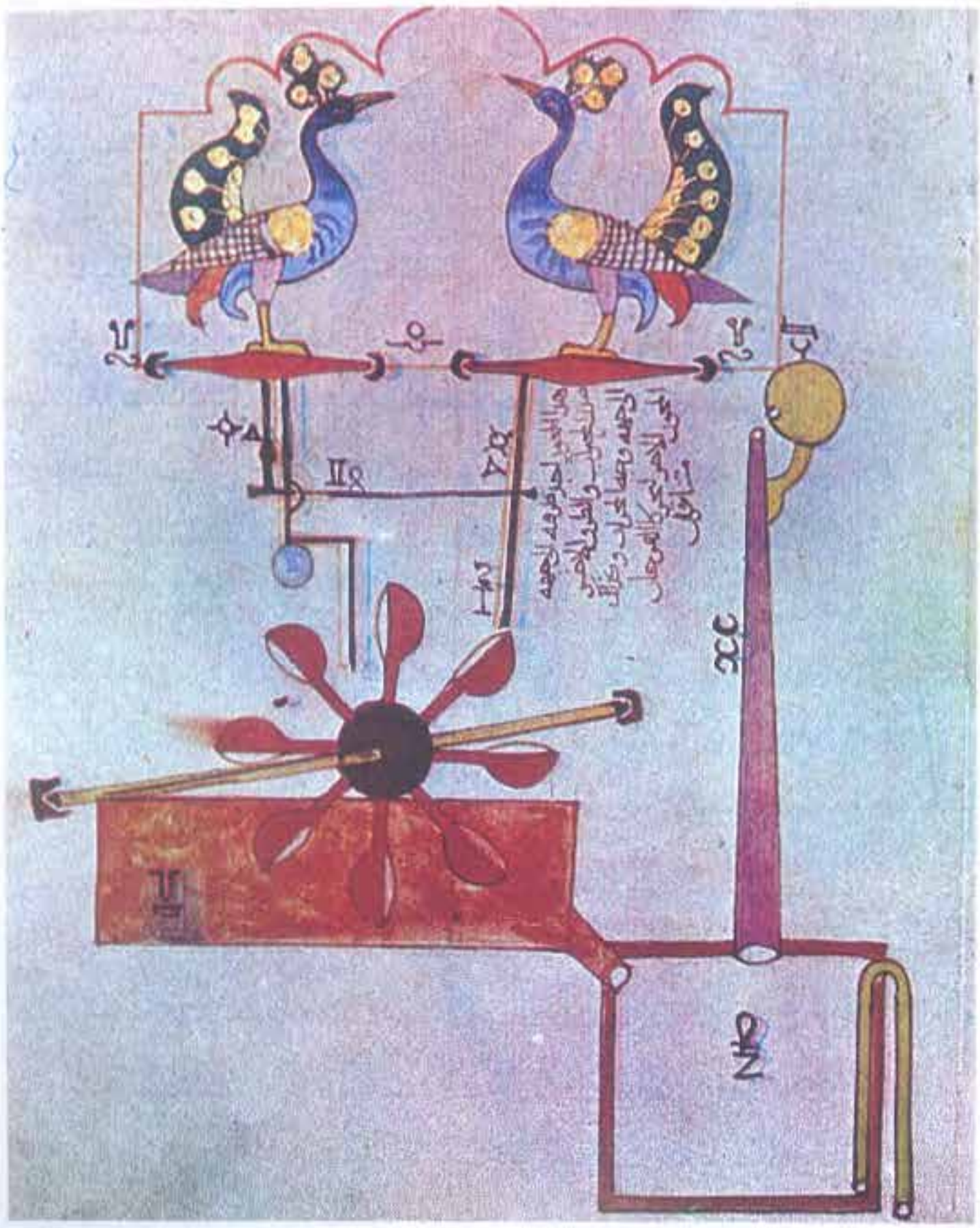

ŞEKİL: 2
OTOMATİK İŞLEYEN SAAT

Eb—Ul—İz'ın diğer bir otomatik makinasıda Şekil: 2 de gösterildiği gibi su gücüyle işleyen saat idi. Oldukça büyük bir havuzdan boşalan su her yarım saatte bir pistona boşalarak hareketi sağlıyordu. Bu nedenle de bütün sistem saat başı makaralar ve palangalarla dönüyordu. Bu anda da erkek tavus kuşu ile dişi tavus kuşu karşılıklı dönüş hareketinda bulunuyorlar ve bu anda da erkek tavus kuşu ötüyor.

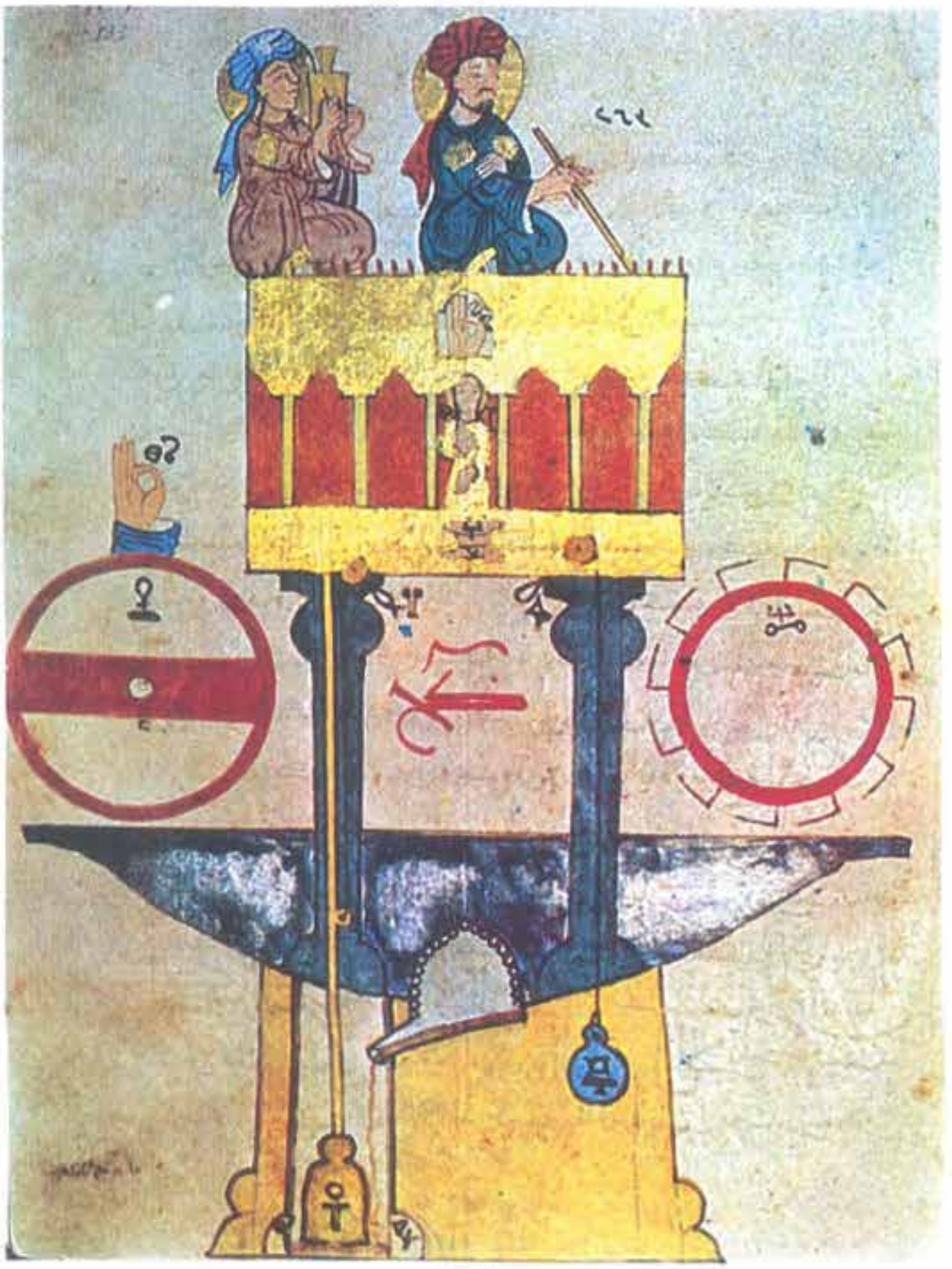

ŞEKIL : 3

Eb—Ul—İz'in diğer bir makinası. Burada çeşitli hareketler söz konusudur. Böyle yapılmış çalar saatları var Eb—Ul—İz'in.

Her saat başı birisi çıkıyor, birisi tef çalıp geçiyor, birisi zurna çalıyor, birisi zil çalıyor. 24 tane insan, bir daire üzerinde, insan robotları hidrolik olarak hareket etmektedir.

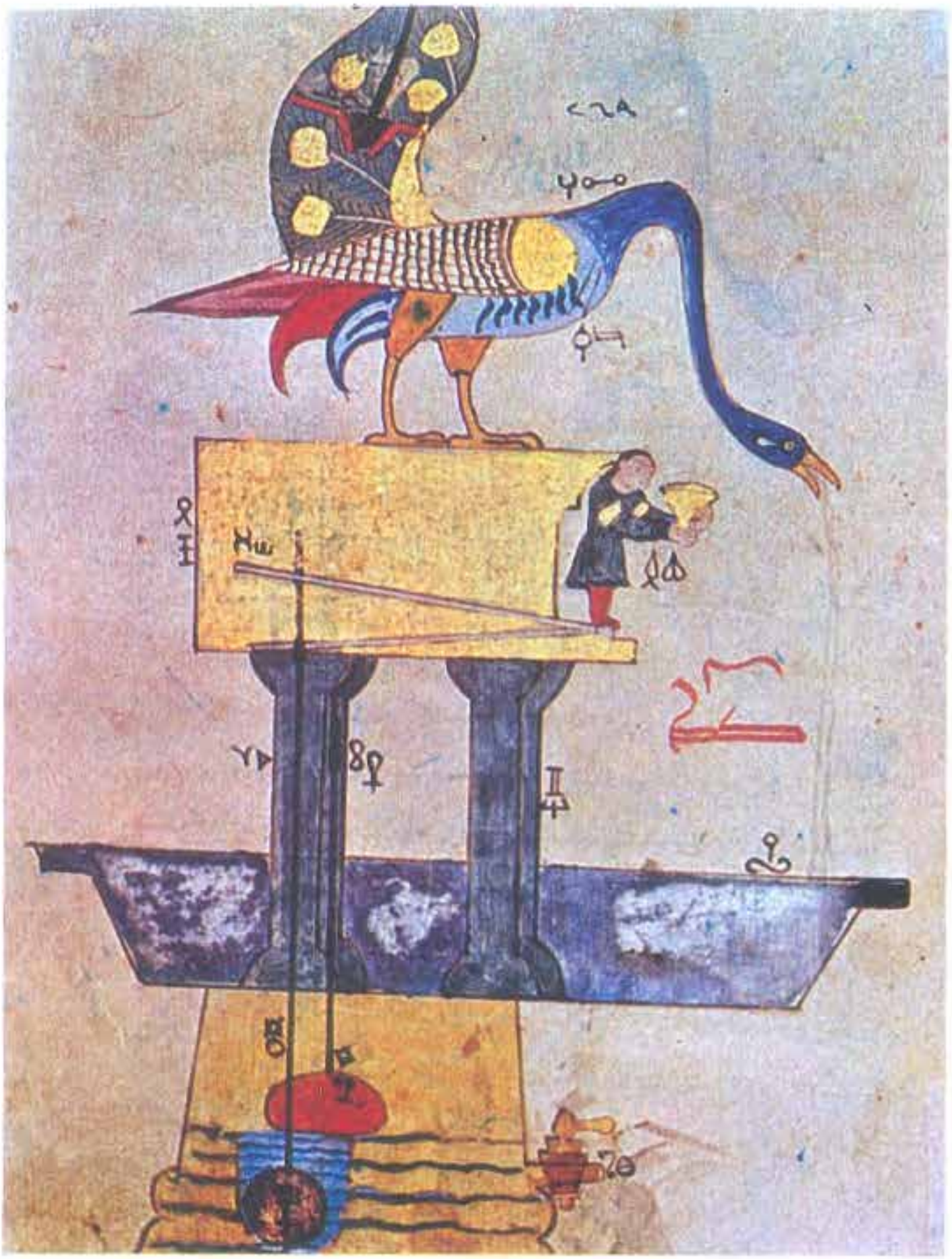

ŞEKİL : 4

Burada diğer bir makineyi görmekteyiz. Su kuvvetinden istifade için. Batılılar bunları hep Leonardo da Vinci'nin düşündüğünü söylerler, halbuki Leonardo da Vinci'den 250 sene, 3 asır kadar önce yaşamıştır. Eb- Ul - İz.

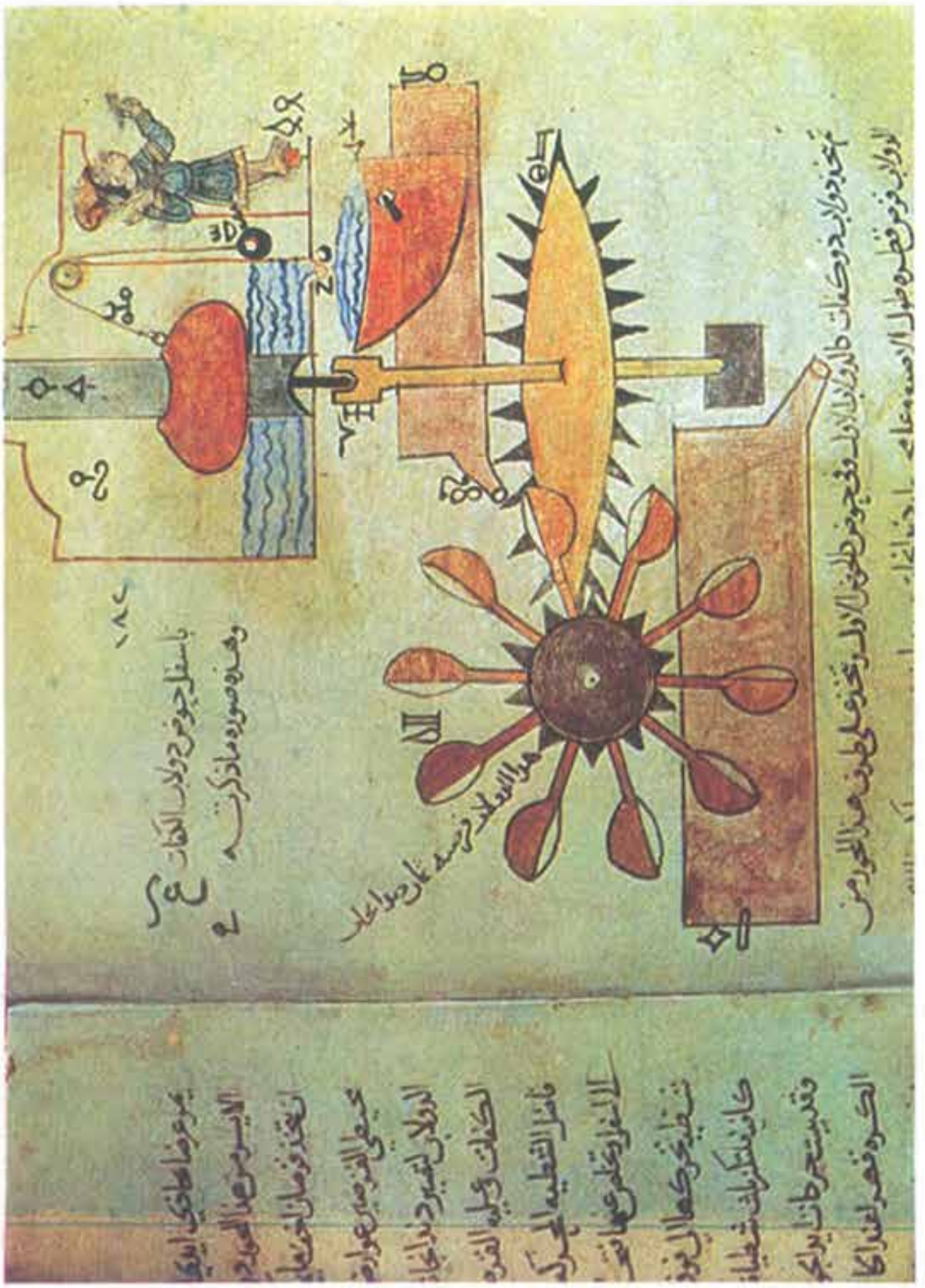

ŞEKIL : 5

Şekil: 5 de çarklardan nasıl istifade edileceğine dair bir makinasını görüyoruz. Eb - Ül - İz'in

ŞEKİL: 6 bu şahısların sağ ellerinde birer kadeh (a,a) sol avuçlarında birer şişe (c,c), şişelerin ağzı karşılarındaki şeyhin üzerine gelecek biçimde tutmaktadır (1).

Taht 8 cm. yüksekliğindedir ve pirinçten yapılmıştır. Etrafı oymalı ve boyalı bir parmaklıkla çevrilidir. Köşelerinde yaklaşık 50 cm. boyunda içi boş dört adet pirinç sütun yükselmektedir. Bu sütunlar 25 cm. yüksekliğindeki bir kaleyi taşımaktadır. Kale işlemi bir saçakla çevrilidir ve üzerinde çapı kalenin enine eşit zarif bir kubbe bulunur.

Kalenin üzerindeki kubbe şeyhlerin içeceği şerbetle doludur. Şerbet kubbeye kubbenin âlemi çıkarılarak doldurulur. Kubbe tabanının tam merkezinde bulunan dar bir (f) borusundan sıvı azar azar bir parmak boyundaki hafif bir (y) oluğuna akar. Oluk kale içindeki 4 cm. yüksekliğindeki kabı ikiye bölen bir ara bölmeye tutturulmuş (s) mili etrafında serbestçe dönebilmektedir (2).

Oluk sıvının ağırlığı ile sağ ya da sol tarafa doğru yatık durumdadır. Oluğun uçları altında 20 dirhem (63 gram) sıvı alabilen iki adet (t,t) devrilme kabı bulunur. Bu kaplar başlangıçta yatay vaziyettedir. Sıvı doldukça ağırlık merkezleri kaydığından belirli bir seviyenin üzerinde âniden devrilerek sıvıyı boşaltır tekrar yatay duruma gelir. Şimdi şekilde görüldüğü gibi sıvının sağdaki devrilme kabına aktığını düşünelim. Sağdaki kap devrilip sıvıyı altındaki hazneye boşaltırken (y) oluğunun durumunuda değiştirerek borudan sızan sıvının sol devrilme kabında toplanmasını sağlar.

Aynı şekilde sol devrilme kabı belirli bir zaman sonra devrileceğinden 63 gram sıvının belirli aralıklarla sağ ya da sol hazneye dökülmesi sağlanmış olur. Bu olay her saat 4 defa tekrarlandığını kabul edersek, borudan sızan sıvının debisi 0,5 Kg/saat olacak biçimde ayarlanmalıdır.

Sağ ya da sol haznesine dökülen sıvı sağ ya da sol I sütunun içine akar. Sütunların içindeki boru tahtın üst döşemesi altından kıvrılarak şeyhlerin gövdeleri ve sol kolları içinden avuçlarında tuttukları (c) şişelerindeki özel bölmeye kadar uzanır. Sıvı bu boru boyunca seviye farkı ve birleşik kaplar nazariyesine göre akar. Şişeler devrilme kaplarında olduğu gibi şeyhlerin avuçlarına devrilebilir biçimde tutturulmuştur. Bölmedeki sıvı belirli bir seviyeyi aşınca, şişenin ağırlık merkezi kaydığından âniden devrilir. Böylece şişedeki sıvı karşısındaki şeyhin kadehine dökülmüş olur. Hafifliyen şişe tekrar eski durumuna döner.

Kadehe dökülen sıvı kadehin altında bulunan bir borudan şeyhin sağ kolu boyunca akar ve dirseğinin hemen arkasında elbisesi altında saklı bir küçük haznede toplanır. Şeyhin sağ kolu dirseği etrafında dönebilir. Küçük haznedeki sıvının ağırlığı kol ve boşalan kadehi kaldırmaya yeterlidir. Kolunu kaldıran şeyh kadehini ağzına götürür. Ancak şeyhlerin kafaları gövdeye sallanabilir biçimde oturtuldugundan darbenin tesiri ile hafifçe sallanırlar. Olay kadeh yerine dönerken tekrarlandığından seyirciye şerbetin iyi olduğunu gösteren mimik etkisinde bulunur.

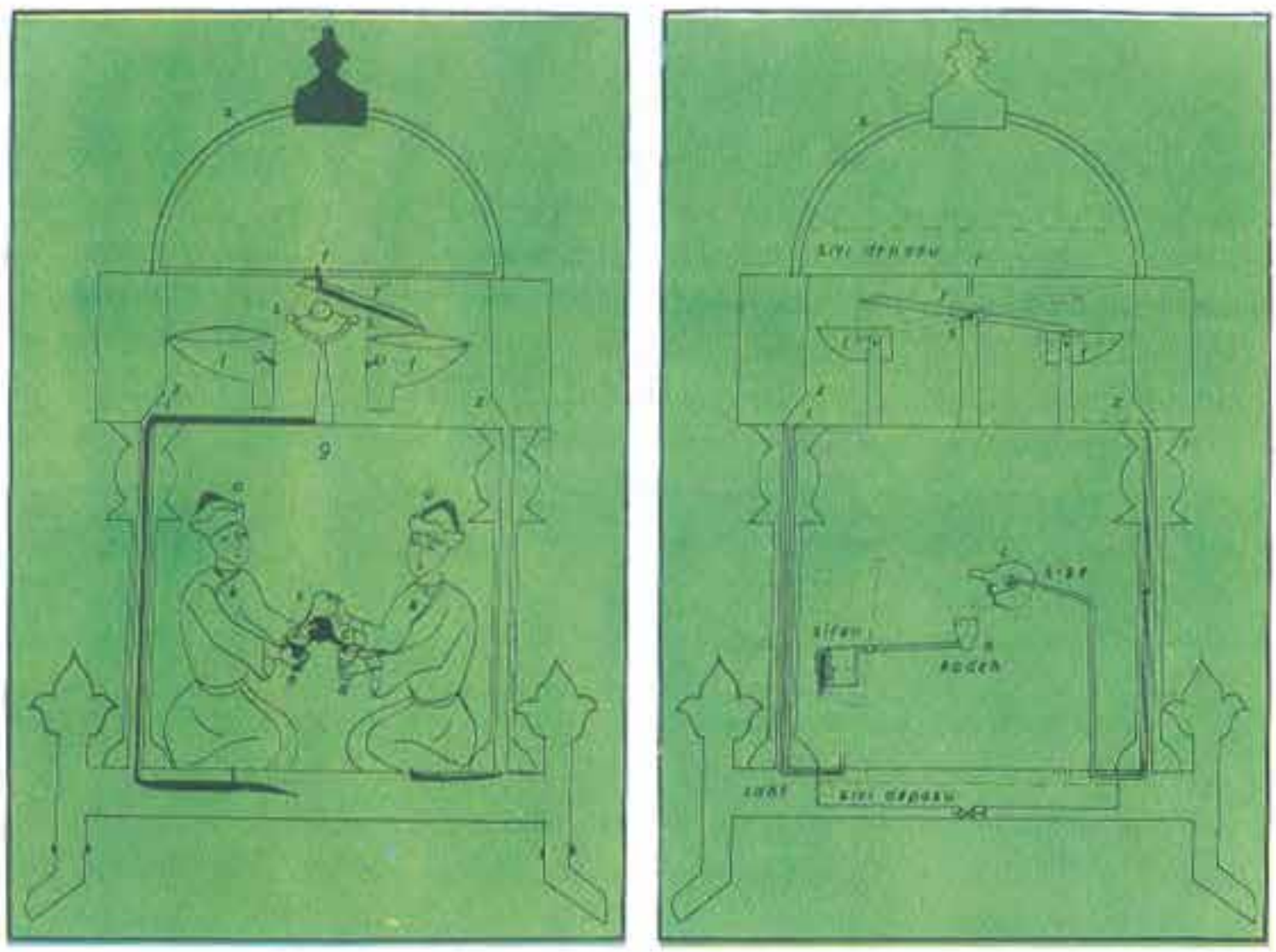

ŞEKİL : 6

Şekil: 6 da Eb - Ol - İz'in, biribirine şerbet ikram eden iki tane insanı görüyoruz. Bunlar Artukoğullarının sarayında o zaman televizyon ve sinema olmadığından gelen misafirleri eğlendirmek için konulmuş olan şekiller olup saray için yapılmış bir makinadır.

Kol yukarıya kalkınca dirsek haznesinde bulunan sifonun üst seyviyesini aşan sıvı aniden tahtın içindeki depoya boşalır. Hafifleyen kol kadehle birlikte eski durumuna gelir. Tahtın içinde toplanan sıvıyı gösteriden sonra bir gizli musluktan boşaltmak mümkündür.

Kubbe altında bulunan sıvı (su) bitinceye kadar tahta oturan şeyhler belirli aralıklarda şerbet ikram etmekte ve kadehlerdeki şerbeti zevkle içmektedirler. Mecliste bulunan misafirler ise gizli düzeni bilmediklerinden esrarengiz olayı hayret ve takdirle seyretmektedirler.

NOT: (1) Ressam anlatılanın aksine sağdaki şeyhin şişesini sağ elinde, kadehini sol elinde çizmiştir.

(2) Şekilde oluğun sol tarafı çok kısa ve oluğun etrafında döndüğü yataklanmış mil kağıt düzlemine 90° çevrildikten sonra çizilmiştir.

Lâgari Hasan Çelebi de IV. Murad devrinde yaşamıştır. Çalışmalarında örnek olarak Hezarfen Ahmet Çelebi'yi alan Şekil: 7 Lâgari Hasan, aynı şekilde kanatlardan faydalanarak hareket etmiş, ancak Galata Kulesi yerine kendi yaptığı 50 Okkalık Barut macunu ile çalışan yedi kollu bir roketin itiş gücünden faydalanmıştır.

Lâgari Hasan hakkındaki bilgimiz de pek azdır. Ancak; Ahmet Çelebi ile aynı yıllarda yaşadığı onun gibi bir çok buluşlar peşinde koştuğu, bilgili, cesur bir adam olduğu bilinen gerçeklerdendir.

Lâgari Hasan, Ahmet Çelebi'nin uçuşundan muhtemelen—muhtemelen diyorum, çünkü tarihlerde buna ait bir rakam yoktur. Bir kaç ay veya bir yıl sonra tecrübesini padişah huzurunda yapmıştır.

Bütün hazırlıklarını ve bu arada kendi icadı olan fişeği de tamamlayan Lâgari Hasan, Padişahın huzuruna çıkarak tecrübesi için izin istedi. Ahmet Çelebiyi korkulacak bir adam olarak gördüğü için , Cezayir'e sürgün eden padişah, aradan çok fazla bir zaman geçmeden karşısına çıkan ve icadından bahseden Lâgari Hasan'dan hoşlanmamakla beraber biraz da merak sebebiyle istediğini kabul etti. Yalnız bir iradesi vardı: Deneyi kendi huzurunda yapacak halk takip edemeyecektir (Şekil: 8)

Kararlaştırılan gece Lâgari Hasan ve yardımcıları Sarayburnu'na geldiler. Padişah vezirleriyle beraber kendisini bekliyordu. Lâgari Hasan önce 7 kollu fişeği hakkında onlara bilgi verdi. Sonra üstüne çıkıp yardımcılarına ateşletti. Sonunun ne olacağını bilmediği bir işe başlarken de Padişah'a "Yukarıya İsa Pemgamber'le konuşmaya gidiyorum. Seni Allah'a ısmarladım" diyecek kadar korkusuz ve kendisinden emindi.

Yedi kollu fişek, üstündeki korkusuz Türk'le semaye yükselmiş, ışıklar saça saça bir anda semanın derinliklerinde kaybolmuştu. Padişah ve yanındakiler heyacanla beklediler. Bir süre sonra inmediğini görünce ümitlerini kesip saraya döndüler. Hasan Çelebi fişeklerdeki barut bitince kollarındaki kartal-kanatlarını açmış ve inmeye başlamış, ancak karanlık yüzünden inişi seyredilememiştir. Sarayburnu önlerinde denize indikten sonra huzura alındı.

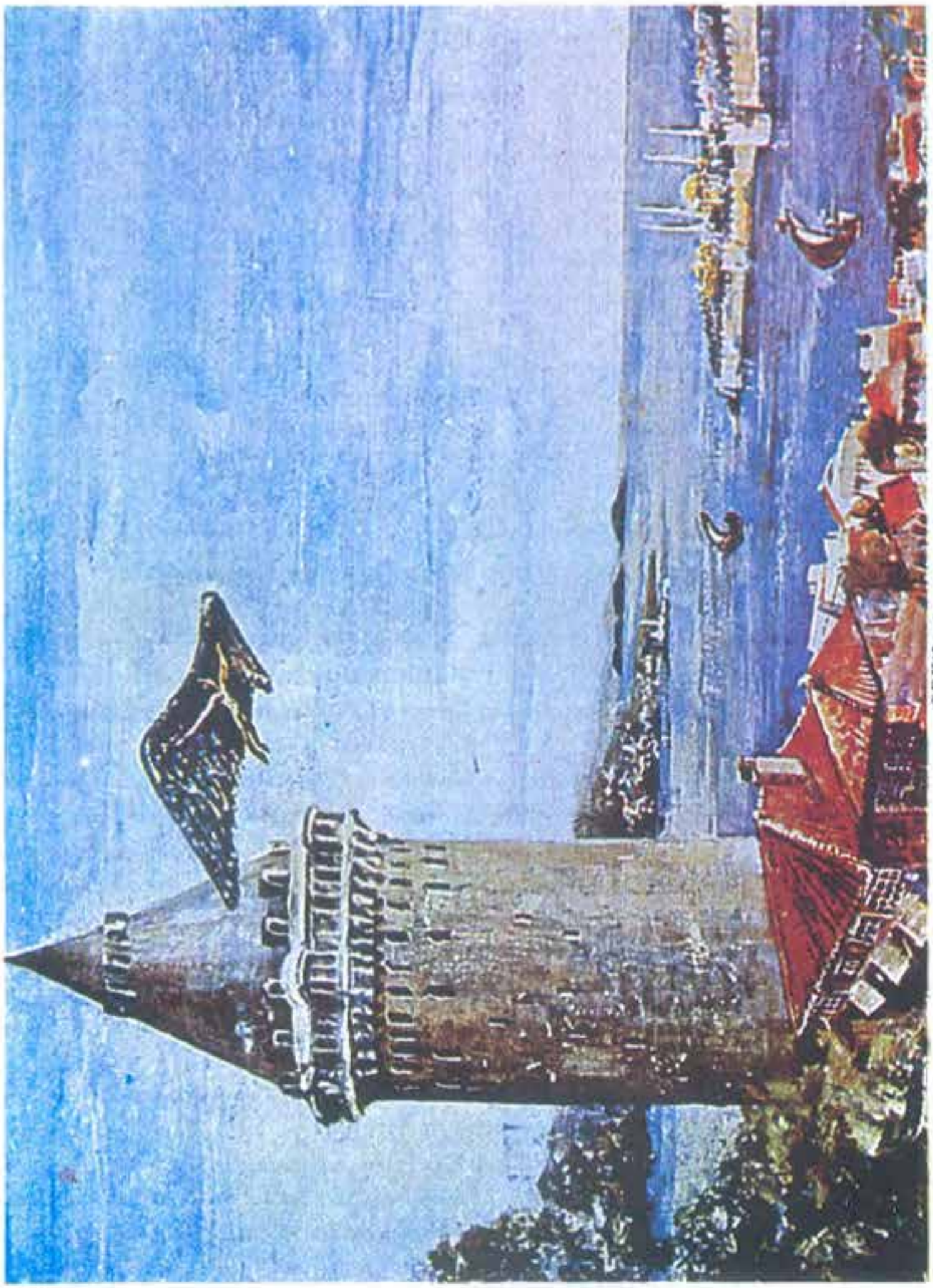

ŞEKİL : 7

Hazarfen Ahmet Çelebinin Galata Kulesinden uçmasına ait bir sembolik resmi yörüyoruz. Bu, batılılardan tam 200 sene önce insan uçuşunu bizim milletimizin başardığını gösteren bir resim olarak hazırlanmıştır.

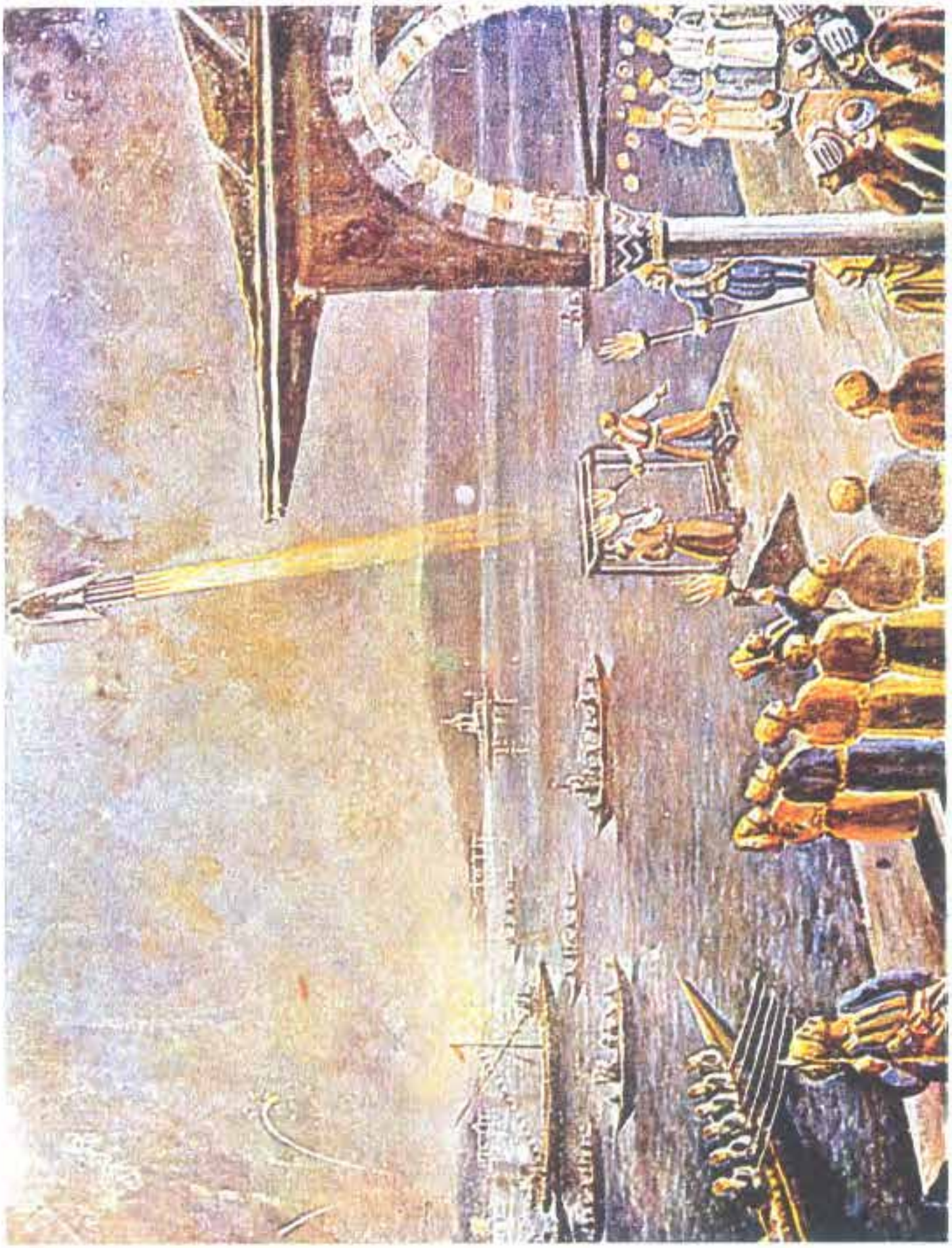

ŞEKİL : 8

Şekil: 8 de Lâgari Hasan Çelebi'nin ilk defa bir roketle (Elli okka Barut kullanarak ve Barut gücünden istifade etmek suretiyle) uçuşunu görüyoruz. Bu da, batılardan 150 sene önce gerçekleştirilmiş bir harekettir.

Evliya Çelebi bu çok ilgi çekici olayı şöyle anlattı:

Lâgari Hasan Çelebi, Murad Han'ın Kaya nâm dutter-i Pakize-ahteri vücuda geldiği gece büyük şadmanlık oldu.

Bu lâgari Hasan, elli okka barut macunundan yedi kollu bir fişek icat etti. Sarayburnunda hunkâr huzurunda fişeğe bindi ve şakirtleri fitili ateşledilir. Lâgari: "Padişahım, seni Hüda'ya ısmarladım, İsa Nebi ile konuşmaya gidiyorum," diyerek temhid ve tahmid ile evc'i asmâna eyledi. Yanında bulunan fişekleri ateş edip ruy'i deryaya çerağan eyledi Bâm"ı felekte fişek'i kebirin barutu kalmayıp da zemine doğru nüzul ederken, ellerinde olan kartal cenahlarını açıp, Sinan Paşa kasrı önünde deryaya indi. Oradan şinaverlik ederek üryanen huzur'ı padişahiye geldi, zemini bus ederek: Padişahım İsa Nebi sana selâm söyledi." diye şakaya başladı. Bir kese akça ihsan olunup yetmiş akça ile sipahi yazıldı. Sonra Kırım'da Selâmet Giray Han'a gidip orada merhum oldu.

Bakınız yeryüzünde 217 tane ülke var. Bu ülkeler kıtalara dağılmıştır. (Harita: 1)

149 tanesi müstakil, 68 tanesi bağımlı ülkelerdir. Yüzölçümleri itibariyle Türkiye 780 bin kilometrekarelik arazisiyle bu 217 ülke içersinde 36.cı sıradadır.

HARİTA : 1

Yer yüzünde 217 tane ülke var. bu ülkeler kıtalara dağılmıştır. 149 tanesi müstakildir. 68 tanesi bağımlı ülkedir. Yüzölçümleri itibariyle Türkiye bu 217 ülke içinde 36.ncı sıradadır.

En büyük arazi Sovyet Rusya'dadır, 22,5 milyon kilometrekare, Kanada takriben 10, Çin 9,5, Amerika 9,3. 35 tane ülkenin toprağı Türkiye'den daha büyük.

Türkiye yüzölçümü itibariyle Dünya ülkeleri arasında 36.ncı sıradadır. (Tablo: 1)

TABLO: 1

YÜZOLÇÜMLERİNE GÖRE DÜNYA ÜLKELERİ

(İlk 41 Ülke)

		(Km²)			(Km²)
1.	S.S.C.B.	22.402.200	21.	ÇAD	1.284.000
2.	KANADA	9.976.139	●22.	NİJER	1.267.000
3.	ÇİN H. CUMH.	9.596.961	●23.	ANGOLA	1.246.700
4.	A.B.D.	9.363.123	●24.	MALİ	1.240.000
5.	BREZİLYA	8.511.965	25.	ETOPYA	1.221.900
6.	AVUSTRALYA	7.686.848	26.	G.AFRİKA	1.221.037
7.	HİNDİSTAN	3.280.483	27.	KOLOMBİYA	1.138.914
8.	ARJANTİN	2.776.889	28.	BOLİVYA	1.098.581
● 9.	SUDAN	2.505.813	29.	BORİTANYA	1.030.700
●10.	CEZAYİR	2.381.741	●30.	MISIR	1.001.449
11.	ZAİRE	2.345.409	●31.	NİJERYA	923.768
12.	GRÖNLAND	2.175.600	32.	VENEZUELLA	912.050
●13.	S.ARABİSTAN	2.149.690	33.	NAMİBİA	824.292
14.	MEKSİKA	1.972.547	●34.	PAKİSTAN	803.943
15.	TANZANYA TANGANİKA VE ZAMBİA B.CUM	1.890.174	35.	MOZAMBİK	783.030
●16.	LİBYA	1.759.540	●36.	TÜRKİYE	780.576
●17.	İRAN	1.648.000	37.	ŞİLİ	756.945
●18.	MOĞOLİSTAN	1.565.000	38.	ZAMBİA	752.614
●19.	ENDONEZYA	1.491.564	39.	BİRMANYA	678.033
20.	PERU	1.285.216	40.	AFGANİSTAN	647.497
			41.	SOMALİ	637.657

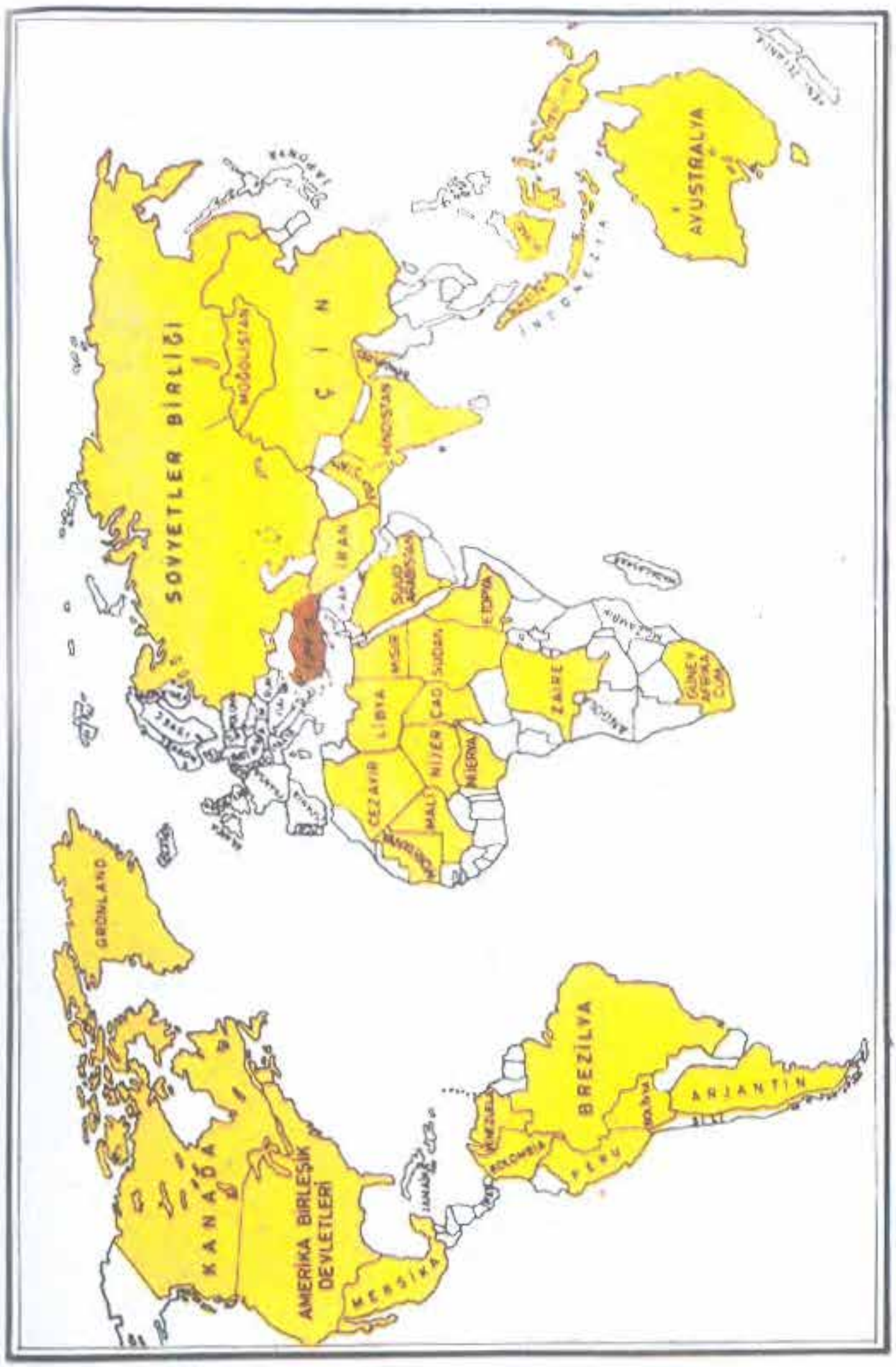

HARITA 2 Türkiye yüzölçümü itibariyle dünya ülkeleri arasında 36. nci sıradadır.

Toprağı Türkiye'den büyük olan ülkeler 2.no'lu haritada gözükmektedir. Dikkatimizi çeken husus; Avrupa'da Rusya hariç hiç bir ülkenin toprağı Türkiye'den daha büyük değildir.

Türkiye bütün avrupa ülkelerinin hepsinden toprak itibariyle daha büyük bir ülkedir.

Burada nüfus itibariyle dünya milletleri arasındaki sıramızı görüyoruz. 42 milyon nüfusuyla Türkiye 16.ncı sıradadır. 15 tane ülkenin nüfusu Türkiye'den daha fazla bulunmaktadır. (Tablo: 2)

TABLO : 2
NÜFUS BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE ÜLKELER
(İLK YİRMİBİR ÜLKE)

SIRA NO.	ÜLKELER	NÜFUS	SAYIM TARİHİ
1.	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	850.000.000	1973
2.	HİNDİSTAN	582.270.000	1974
3.	S.S.C.B.	250.900.000	1974
4.	A.B.D.	213.800.000	1974
• 5.	ENDONEZYA	132.000.000	1974
6.	JAPONYA	109.670.000	1974
7.	BREZİLYA	107.661.000	1975
• 8.	NİJERYA	79.758.000	1974
• 9.	BANGLADEŞ	75.000.000	1974
• 10.	PAKİSTAN	68.210.000	1974
11.	BATI ALMANYA	62.040.000	1974
12.	MEKSİKA	58.273.000	1974
13.	İNGİLTERE	56.475.000	1974
14.	İTALYA	55.586.000	1974
15.	FRANSA	52.510.000	1974
• 16.	TÜRKİYE	42.000.000	1975
17.	FİLİPİNLER	41.500.000	1974
18.	TAYLAND	41.010.000	1974
19.	MISIR	36.420.000	1974
20.	İSPANYA	35.220.000	1974
21.	POLONYA	33.869.000	1973
22.	GÜNEY KORE	33.334.000	1974

HARİTA - 3 Türkiye nüfus itibariyle Dünya ülkeleri arasında 16.nci sıradadır.

Harita: 3 de nüfusu Türkiye'den büyük olan ülkelerin Dünyadaki yayılışlarını görüyoruz. Görüyoruz ki, Avrupa'da 4 tane ülke; Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya'nın nüfusu ancak Türkiye'den fazladır, geriye kalan diğer 20 küsür ülkeden Türkiye'nin nüfusu daha fazladır. Bütün Afrika'da yalnız Nijerya'nın nüfusu türkiye'den daha fazladır. Türkiye'nin nüfusu, diğer bütün komşuları ve Afrika Ülkelerinin hepsinden daha fazladır.

Milli gelir çok mühim bir ölçüdür. Milletlerin ekonomik gücünün nihai muhassalasıdır. 1974 yılı Birleşmiş Milletler İstatistiklerine göre, 217 ülkenin arasında Türkiye 1974'deki 28 milyar 474 milyon dolarlık milli geliriyle 25.nci arasında yer almaktadır. TABLO:3

TABLO : 3

DÜNYA ÜLKELERİNİN GAYRİSAFİ MİLLİ HASILALARI (CARİ FİATLARLA MİLYON $)

SIRA NO.	ÜLKELER	1974 YILI GSMH	SIRA NO.	ÜLKELER	1974 YILI GSMH
1.	A.B.D.	1.294.000	18.	MEKSİKA	48.600
2.	S.S.C.B.	502.000	19.	BELÇİKA	45.700
3.	JAPONYA	413.000	20.	İSVİÇRE	40.800
4.	BATI ALMANYA	343.000	21.	DOĞU ALMANYA	36.000
5.	FRANSA	255.000	22.	DANİMARKA	35.300
6.	İNGİLTERE	174.800	23.	ÇEKOSLOVAKYA	32.400
7.	İTALYA	138.200	24.	ROMANYA	31.000
8.	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	125.000	25.	• TÜRKİYE	28.474
9.	KANADA	118.900	26.	AVUSTURYA	27.900
10.	BREZİLYA	77.200	27.	• ENDONEZYA	26.300
11.	HİNDİSTAN	71.000	28.	GÜNEY AFRİKA	26.100
12.	ARJANTİN	61.300	29.	• İRAN	25.500
13.	İSPANYA	60.200	30.	YUGOSLAVYA	22.600
14.	HOLLANDA	59.600	31.	NORVEÇ	18.700
15.	AVUSTRALYA	52.200	32.	FİNLANDİYA	17.000
16.	İSVEÇ	50.100	33.	YUNANİSTAN	16.200
17.	POLONYA	48.500	34.	VENEZUELLA	16.100

Böylece 24 tane ülkenin milli geliri Türkiye'den daha fazladır. 1976 senesinde Türkiye'nin milli geliri 40 milyar doları aşmıştır. 1977 yılında hedefimiz 42,6 milyar dolara erişmektir, 1976 fiyatları itibariyle. Bu takriben 43 milyar dolar yapar. 43 milyar dolar, diğer ülkeler kalkınma hızlarını düşürmüşlerdir. Harita: 4, Türkiye en büyük hızla kalkınan bir ülkedir. Onun için 1975 senesinde bütün dünyadaki milletler arasında 25.nci sırada iken, yani ilk 25 ülke arasında yer almışken, Türkiye şimdi bir hamleye başlamıştır, bir depara başlamıştır; önündeki şu ülkeleri geçmek üzere: Romanya, Çekoslavakya, Danimarka, Doğu Almanya, İsviçre, Belçika, bunlar ilk geçeceğimiz ülkelerdir. Daha sonra Meksika, Polonya, İsveç, Avustralya, Hollanda, İspanya'yı geçeceğiz.

Şimdi ilk hamlede bu 5 yıllık plan devresinin sonunda takriben 70 milyar dolara çıkmak istiyoruz bir büyük seferberlik ile. Diğer ülkelerin kalkınma hızları % 0 ilâ 3 — 5 arasında bulunduğu için, şu önümüzdeki ilk 10 tane ülkeyi geçmek ve ilk 15 ülke arasında yer almak istiyoruz 1982'deki milli hedefimiz budur. Bu yeri alırken doğu blokundan Polonya, batı blokundan da İspanya ile bu devrede rekabet edeceğiz. Onun için bütün dünya üretim rakamlarında hep Polonya ve İspanya'yı gözlüyoruz bu devrede.

Türkiye 1982'de ilk 15 ülkenin arasında yer alabilecek imkâna sahiptir. 10 sene sonra ise ilk 10 ülkenin arasında yer alacağız inşallah. İspanyayı da, Arjantini de geçeceğiz; İlk 10 ülkenin arasında 10 sene sonra Türkiye yer alabilecektir. Bunlar milli hedeflerimizdir ve bu hedefleri gerçekleştirmek için bu hamleyi büyük milletimiz başlatmıştır.

Burada Tablo: 4 de ve Harita 5, milli geliri Türkiye'den daha büyük olan ülkeleri görüyoruz. Afrika'da hiç bir ülkenin milli geliri Türkiye'den daha fazla değildir. Fakat Avrupa'da küçücük birçok ülkelerin milli gelirleri maalesef Türkiye'ninkinden daha fazladır. İşte bu büyük hızlı kalkınmayla şu ülkeleri geçmek hedefimizdir, milli hedefimizdir: İlk 10 ülkenin arasında yer alacağımız zaman 10 sene sonra, Amerika, Rusya, Brezilya, Fransa, İngiltere, İtalya, Almanya. Bunlardan sonra, belki Hindistan, işte ondan sonra 10.ncu olarak Türkiye'nin gelmesi mümkündür. Dünyanın 217 ülkesi arasında 10 sene sonra ilk 10 ülkenin arasında yer alabilmemizin potansiyeli mevcuttur.

Fert başına milli gelir bakımından maalesef 52.nci sıradayız. Bu, bizim milletimize asla yaraşmaz. Bu rakam bizi kamçılamalıdır. Süratle milletimizin daha fazla refaha kavuşması için gece-gündüz çalışmak mecburiyetindeyiz.

Milli geliri Türkiye'den fazla olan ülkeler, Afrika'da da birçok ülkeler milli gelir itibariyle Türkiye'den daha fazladırlar ve maalesef bütün Avrupa ülkelerinin hepsinin milli geliri Türkiye'den daha yüksektir.

Bu listede 50'ye yakın Müslüman ülkenin milli gelirlerinin yekununu ve değerlerini görüyoruz; 1974 Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre.

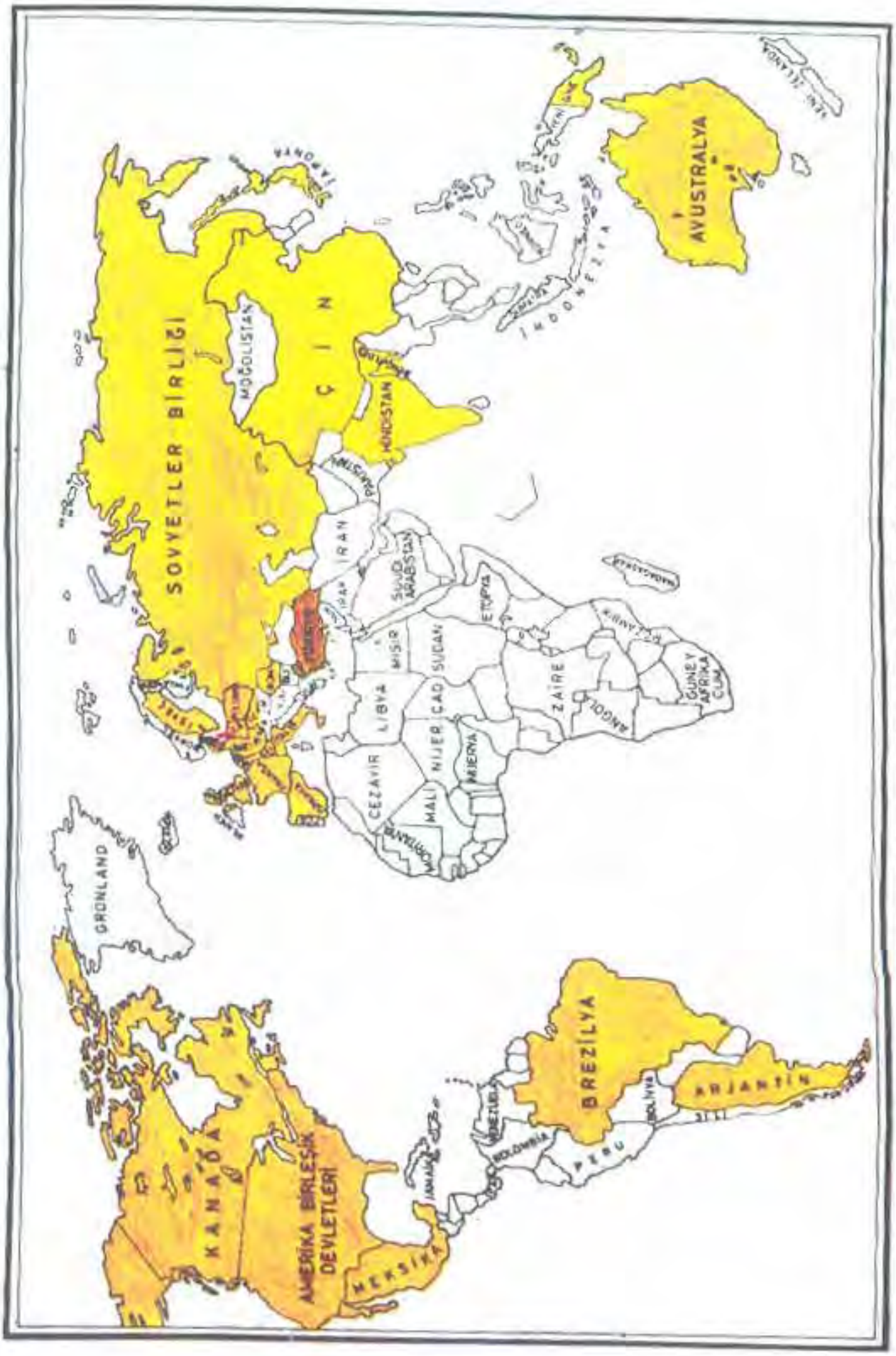

HARİTA: 4 Türkiye Gayrisafi Milli Hasıla İtibariyle Dünya Ülkeleri Arasında 25. Sıradadır.

Türkiye o yıl 28,5 milyar dolar ile bütün Müslüman ülkelerin arasında 1.nci sırayı işgal ediyordu; bugün de 1.nci sıradadır. S.Arabistan çok büyük petrol ihracatına mukabil, Türkiye 1977'de Müslüman Ülkeler arasında 1.nci sırayı muhafaza etmektedir.

TABLO : 4

DÜNYA ULKELERİNDE FERT BAŞINA MİLLİ GELİR (CARİ FİYATLARLA DOLAR)

SIRA NO	ÜLKELER	FBMG (1974)	SIRA NO	ÜLKELER	FBMG (1974)
• 1.	KUVEYT	7.120	28.	İSPANYA	1.728
2.	İSVİÇRE	6.345	•29.	S. ARABİSTAN	1.718
3.	WSVEÇ	6.180	30.	MACARİSTAN	1.534
4.	A.B.D.	6.155	•31.	KIBRIS	1.434
5.	BATI ALMANYA	5.618	32	PORTEKİZ	1.308
6.	KANADA	5.372	33.	ÇEKOSLOVAKYA	1.304
• 7.	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	5.323	34.	ARJANTİN	1.250
			35.	GABON	1.248
8.	LÜKSEMBURG	5.226	36.	ROMANYA	1.200
9.	FRANSA	4.851	37.	MALTA	1.096
10.	İZLANDA	4.835	38.	G. AFRİKA	1.077
11.	NORVEÇ	4.735	39.	POLONYA	1.000
12.	BELÇİKA	4.686	•40.	LÜBNAN	927
13.	HOLLANDA	4.440	41.	PANAMA	904
14.	AVUSTRALYA	3.998	•42.	BAHREYN	900
15.	YENİ ZELANDA	3.930	43.	YUGOSLAVYA	885
16.	JAPONYA	3.812	44.	LÜBNAN	874
17.	AVUSTURYA	3.710	45.	MEKSİKA	870
18.	FİNLANDİYA	3.661	46.	JAMAİKA	868
•19.	KATAR	3.406	47.	BULGARİSTAN	800
20.	İNGİLTERE	3.120	•48.	İRAN	796
21.	İSRAİL	2.732	49.	ŞİLİ	777
•22.	LİBYA	2.638	50.	KOSTARİKA	775
23.	İTALYA	2.520	51.	BREZİLYA	750
24.	İRLANDA	2.165	•52.	TÜRKİYE	722
25.	S.S.C.B.	2.000	•53.	IRAK	620
26.	DOĞU ALMANYA	2.000	•54.	MALEZYA	560
27.	YUNANİSTAN	1.780	55.	FİL DİŞİ SAHİLİ	511

HARİTA: 5 Türkiye Fert Başına Milli Gelir Itibariyle Dünya Ülkeleri Arasında 52. Sıradadır.

TABLO : 5

MÜSLÜMAN ÜLKELERİN GAYRİSAFİ MİLLİ HASILALARI

(CARİ FİYATLARLA MİLYON $)

SIRA NO	ÜLKELER	1974 YILI GSMH	SIRA NO	ÜLKELER	1974 YILI GSMH
■ 1.	TÜRKİYE	28.474	19.	SUDAN	2.350
2.	ENDONEZYA	26.350	20.	ANGOLA	2.250
3.	İRAN	25.500	21.	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	1.400
4.	S. ARABİSTAN	12.000	22.	ARNAVUTLUK	1.080
5.	FİLİPİNLER	10.300	23.	SENEGAL	1.010
6.	NİJERYA	9.400	24.	KIBRIS	953
7.	MISIR	9.100	25.	ÜRDÜN	575
8.	CEZAYİR	7.050	26.	MALAWİ	535
9.	IRAK	6.680	27.	NİJER	525
10.	KUVEYT	6.622	28.	KATAR	511
11.	MALEZYA	6.560	29.	YEMEN ARAP CUMH.	500
12.	LİBYA	6.200	30.	LİBERYA	417
13.	PAKİSTAN	6.050	31.	MALİ	397
14.	BENGALDEŞ	5.900	32.	UMMAN	355
15.	FAS	5.000	33.	SOMALİ	236
16.	LÜBNAN	2.850	34.	BAHREYN	216
17.	TUNUS	2.500	35.	YEMEN DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ	175
18.	SURİYE	2.370		YEKÜN	191.656

Bu tabloda dikkatimizi çeken bir husus; 35 tane büyük Müslüman ülkenin milli gelirlerinin yekunu sadece 191 milyar dolar yapmasıdır. Bu, bir Fransa kadar yapamıyor. Diğer daha küçük Müslüman ülkeleri de kattığımız zaman 200 milyar doları ancak topluyor; Fransa'nın 235 milyar dolar civarında olduğunu düşünecek olursak milli geliri, bütün bu Müslüman ülkelerin hepsinin yekunu bir batılı ülke kadar yapmamaktadır.

TABLO : 6

MÜSLÜMAN ÜLKELERİN FERT BAŞINA MİLLE GELİRLERİ

(CARİ FİYATLARLA, DOLAR)

SIRA NO	ÜLKELER	1974 YILI FBMG	SIRA NO	ÜLKELER	1974 YILI FBMG
1.	KUVEYT	7120	19.	FAS	294
2.	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	5323	20.	MISIR	250
3.	KATAR	3406	21.	HBERYA	249
4.	LİBYA	2638	22.	FİLİPİNLER	248
5.	SUUDİ ARABİSTAN	1718	23.	SENEGAL	234
6.	KIBRIS	1424	24.	ÜRDÜN	219
7.	LÜBNAN	927	25.	ENDONEZYA	200
8.	BAHREYN	900	26.	SUDAN	133
9.	İRAN	796	27.	NİJERYA	118
■10.	TÜRKİYE	722	28.	NİJER	117
11.	IRAK	620	29.	MALAWİ	109
12.	MALEZYA	560	30.	YEMEN DOMEKRATİK HALK CUMHİREYETİ	107
13.	UMMAN	473	31.	PAKİSTAN	88
14.	TUNUS	449	32.	BENDALGEŞ	78
15.	ARNAVUTLUK	446	33.	YEMEN ARAP CUMH.	77
16.	CEZAYİR	433	34.	SOMALİ	76
17.	ANGOLA	379	35.	MALİ	71
18.	SURİYE	333			

Burada, TABLO: 6 da Müslüman ülkelerin fert başına gelirleri mukayesesinde Türkiye'nin 10.ncu sırayı işgal ettiğini görüyoruz. 9 tane Müslüman ülkenin fert başına milli geliri Türkiye'den daha fazla bulunmaktadır.

Komünist bloktaki ülkelerle Türkiye, Polanya ile üretimde yarışmaktadır. Önümüzdeki 5 senelik devrede, Romanya, Çekoslavakya, Doğu Almanya bu 5 yılda geçeceğimiz ülkelerdir.

Kümünist ülkelerin en fazla milli geliri 500 milyar dolarla Sovyetler Birliği'dir; Amerika Birleşik Devletlerinin Milli geliri 1977'de takriben 1,5 trilyon dolardır. Japonya'nınki 600 milyardır. Binaenaleyh Sovyetler'in komünist bir ülke olarak öbürlerinden ne kadar geride kaldığı görülmektedir.

Çin Halk Cumhuriyetinin 125 milyardır, 850 milyon nüfusa mukabil Türkiye 1982 yılında bunların 2.'sinden sonra yer alacak bir hızla kalkınıyor.

TABLO : 7
TÜRKİYE VE KOMÜNİST ÜLKELERİN 1974 YILI GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILALARININ MUKAYESESİ (MİLYAR $)

SIRA NO	ÜLKELER	GSMH
1.	S.S.C.B.	502.0
2.	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	125.0
3.	POLONYA	48.6
4.	DOĞU ALMANYA	36.0
5.	ÇEKOSLOVAKYA	32.4
6.	ROMANYA	31.0
■ 7.	TÜRKİYE	29.0
8.	YUGOSLAVYA	22.6
9.	MACARİSTAN	14.6
10.	KUZEY KORE	2.8
11.	KUZEY VİYETNAM	1.6
12.	ARNAVUTLUK	1.08

TABLO : 8
TÜRKİYE VE KOMÜNİST ÜLKELERİN 1974 YILI FERT BAŞINA MİLLİ GELİRLERİNİN MUKAYESESİ (DOLAR)

SIRA NO	ÜLKELER	FBMG
1.	S.S.C.B.	2.000
2.	DOĞU ALMANYA	2.000
3.	MACARİSTAN	1.534
4.	ÇEKOSLOVAKYA	1.304
5.	ROMANYA	1.200
6.	POLANYA	1.000
7.	YUGOSLAVYA	885
■ 8.	TÜRKİYE	722
9.	ARNAVUTLUK	320
10.	KUZEY KORE	197
11.	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	145
12.	KUZEY VİYETNAM	90

Ve yine bu ülkelerde en fazla fert başına milli gelir 2 bin dolardır. Kuveyt'te 7 bin dolar, Amerika'da 6500 dolar civarında olduğunu düşünecek olursak, komünist ülkelerin, bütün batı ülkelerine nazaran fevkalâde milli gelirde düşük olduklarını görüyoruz. Türkiye şimdi (1977 de) 1000 dolardır ve hızla gelişmektedir. Dördüncü Beş Yıllık Planın sonunda asgari 1400 dolara erişeceğiz inşallah, o zaman takriben şu noktada komünist ülkelerin arasında yarışta onları süratle geçeceğiz.

Bu tabloyu şunun için takdim ediyoruz: Komünist ülkelerin fert başına milli gelirleri, Batı blokuna nazaran mukayese edilmeyecek kadar küçüktür, takriben 1/3'ü kadardır.

Burada Tablo: 9'da Türkiye'nin Dünya ülkeleri arasındaki yerini bir kere daha hulasa olarak görüyoruz.

780 bin kilometre kare toprağımızda bütün dünya ülkeleri arasında toprak itibariyle 36.ncı sıradayız; Müslüman ülkeler arasında 14.ncı sıradayız.

Nüfus 42 milyon. Müslüman ülkeler arasında 5.nci sıradayız. Gayri safi milli hasıla 1976 yılında 40 milyar doları aşmıştır, bunda da 25.nci sıradayız, Müslüman ülkeler arasında 1.yiz.

Fert başına milli gelir itibariyle 980 dolar takriben şu anda, geçen yıl 967 idi, bu yıl da 1020 dolara (takriben) çıkacak; şu bulunduğumuz günü temsilen 1980 denmişti, 52.nci sırada bütün dünya ülkeleri arasında; Müslüman ülkeler arasında da 10.ncu sırada bulunuyoruz.

Bu noktaan hareket edilerek hamle başlamıştır. Bu hamle başlarken planla kalkınıyoruz. Birinci Plan devresinde nüfusumuz 29 milyondan 32 milyona çıktı; 66 milyardan 101 milyara çıktı cari fiyatlarla milli gelirimiz ve fert başına milli gelirimiz 2250'den 3100'e çıktı.

İkinci plan devresinde ve üçüncü plan devresinde Türkiye büyük bir mesafe katetmiştir. Bu plan devresinde bu tabloları gözden geçirseydik, Türkiye bu mertebelere nazaran çok daha gerilerde idi.

TABLO : 9

TÜRKİYE'NİN TOPRAK BÜYÜKLÜĞÜ, NÜFUS, GAYRİSAFİ MİLLİ HASILA, FERT BAŞINA MİLLİ GELİR İTİBARİYLE DEĞER VE SIRALARINI GÖSTEREN İCMAL TABLOSU

Büyüklükler	Miktar	Dünya Ülkeleri Sıralaması	Müslüman Ülkeler Sıralaması
Toprak Büyüklüğü	780.576 km^2	36	14
Nüfus	42.000.000	16	5
GSMH	40.000.000 $	25	1
Fert başına Milli Gelir	980 $	52	10

TEMSAN
Türkiye Elektromekanik
Sanayi A. Ş.
Demirbaş No. :

Bu plan devresinde Türkiye her yıl TABLO: 10' da gösterildiği kadar kalkınma hızı gerçekleştirilmiştir.

TABLO : 10

PLAN DEVRESİNDE GSMH VE FBMG DURUMU

Plan Devresi	YILLAR	NÜFUS MİLYON	GSMH (CARİ) MİLYAR TL.	FBMG TL.
	1963	29.6	66.8	2256
I	1964	30.3	71.3	2355
BYP	1965	31.1	76.7	2470
	1966	31.9	91.4	2840
	1967	32.7	101.4	3100
	1968	33.5	112.4	3355
II	1969	34.4	124.8	3630
BYP	1970	35.3	147.7	4185
	1971	36.2	192.6	5320
	1972	37.1	240.8	6490
	1973	38.0	309.8	8150
III	1974	39.0	427.0	10950
BYP	1975	40.0	535.0	13375
	1976	41.0	649.5	15840

Bunlar plan hedefleridir. Görülüyor ki, Türkiye Plan hedeflerini takriben gerçekleştirerek 3. plan devresini tamamlamaktadır.

TABLO: 11' de arkadaşlarımızın dikkatini Türkiye'nin 1966 senesinde % 10 kalkınma hızını fiilen gerçekleştirdiğine dikkatleri çekmek istiyorum. Bu, milletimizin büyük bir kabiliyet ve cevherini göstermektedir.

TABLO : 11
GAYRİSAFİ MİLLİ HASILA ARTIŞ HIZLARI
SABİT FİYATLARLA

YILLAR	GERÇEKLEŞEN ARTIŞ HIZI (YÜZDE)	PLAN HEDEFİ
1- PLAN		
1963	7.7	
1964	4.9	
1965	4.6	
■ 1966	10.3	
1967	6.1	
1963 - 1967	6.7	7.0
1968	6.7	
1969	6.3	
1970	5.5	
1971	9.2	
1972	7.4	
1968 - 1972	7.0	7.0
1973	5.4	
1974	7.4	
1975	8.0	
1976	7.2	
1973 - 1976	7.0	7.9

Bu milli gelirimizdeki plan devrelerindeki artış, 1977'de (Tablo: 12) 703 milyar, yani 42,6 milyar dolar milli gelir bekliyoruz; fert başına milli gelirimizde 1 000 doları bu yıl inşallah aşmış olacaktır.

Şimdi, bu üç plan devresinden sonra dördüncü planda ne olabilir? Hiç şüphesiz, 1 Mayıs tarihinden Hükümetimiz 4. Beş Yıllık Plana Yüce Meclise takdim edecek; Meclisteki görüşmelerden sonra plan kati şeklini alacaktır. Bugün olması mümkün olabilen bir potansiyele işaret ediyorum; (Tablo: 13) 1982 Avrupası nasıl gözükecektir, altı sene sonra? Türkiye 780.000 km. kare toprağa sahip. Dikkat ederseniz Batı Almanya ve Fransa'nın ikisinin yekunu kadardır. Türkiye. Her ikisinin arazisinin yekunu, ancak Türkiye kadar yapmaktadır. Nüfusumuz 50.000.000 olmaktadır. Batı Almanya 55.000.000; nüfus planlaması tatbik ediyor, aşağı iniyor onlar. Fransa, İngiltere ve İtalya 50.000.000 nüfuslu ülke oluyor; Avrupada dört tane, beş tane elli milyon müfuslu ülkeden bir tanesi oluyoruz. Toprağımız Almanya ve Fransanın yekunu kadar büyük; gayri safi milli hasılamız takriben 70.000.000.000 dolar mertebesinde olacaktır. Eğer bu plan devresinde, hiç şüphesiz bu Hükümetimizde ve Meclisimizde konuşalacak; takriben % 10 luk bir kalkınma hızını gerçekleştirebilirsek, bu her yıl % 10 üstüste bindiği zaman 43.000.000.000 dolardan hareket edildiğinde, 1,61 misli artmaktadır beş senede milli gelir.

Fert başına milli gelir ise; nüfus artışı takriben % 2,6–% 3 kadar olduğu için, beş senelik bir devrede 1,41 kadar artmaktadır.

Ondan dolayı, fert başına milli geliriniz 1.400 doları aşacak inşallah, 1.500 dolar civarında olacaktır 1982'de. Batı Almanya o tarihte 590.000.000.000 dolara çıkacak ve fert başına milli geliri 9.500 doları bulacaktır; Fransa 400.000.000.000 dolara çıkacaktır; İngiltere 250.000.000.000 dolara çıkacaktır ve İtalya 190.000.000.000 dolara çıkacaktır; İtalya şimdi 170.000.000.000 dolardır, Fransa 235.000.000.000 dolardır' Almanya 350.000.000.000 dolardır. Geçende Fransa Cumhurbaşkanının beyanatına ittıla kesbedildi, "Almanyanın seviyesine erişmek için, bizim, on sene çalışmamız lazımdır" diyor. Giscard D'Estaing. Çünki 235 milyardan 350 milyara çıkması için Fransa'ya, on sene gereklidir.

1982' de Avrupanın beş büyük ülkesinden birisi, dünyanın onbeş ülkesi arasında—milli gelir itibariyle—yer alan bir ülke olmak ve üretim itibariyle de bugünden itibaren sanayide ve tarımda yüzde yüz artış sağlayarak, dünyanın önemli üretimlerinde ilk on ülkesi arasında olmak hedefimizdir; bu hamle bunun için yapılmaktadır.

1987' de ne olacak? (Tablo: 14) 10 sene sonra Türkiye 54 milyon, yani Batı Almanya ile hemen hemen eş, Avrupanın en büyük nüfusuna sahip, en büyük toprağına sahip, 110 milyar milli gelir ve 2.000 dolar, fert başına gelir durumuna erişmiş olacaktır ve böylece Avrupa'nın beş büyük ülkesinden biri olacak ve bütün dünyadaki on büyük devletten birisi olacaktır. Birinci Planda hedefimiz onbeşten birisi olmak; İkincide hedefimiz on büyük devletten birisi olmaktır, 217 ülke arasında.

TABLO : 12
GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA
MİLYON TL. CARİ FİYATLARLA FERT BAŞINA

Yıllar	GSMH	GSMH
1962	57.592.7	1.975
1963	66.801,4	2.235
1964	71.312,8	2.329
1965	76.726,3	2.444
1966	91.419,0	2.840
1967	101.480,6	3.074
1968	112.493,4	3.323
1969	124.892,9	3.597
1970	147.776,1	4.126
1971	192.602,3	5.250
1972	240.809,2	6.415
1973	309.829,4	8.049
1974	427.097,5	10.818
1975	535.054,5	13,403
1976	649.523,7	15.963
1977 (Program)	703.110,0	16.860

TABLO : 13
1982 AVRUPASI (TAKRİBİ PERSPEKTİF)

ÜLKELER	YÜZÖLÇÜMÜ Km^2	NÜFUS MİLYON	GSMH MİLYAR $	FBMG $
■ TÜRKİYE	780.576	50	70	1.400
B.ALMANYA	248.573	55	590	9.500
FRANSA	543.998	50	400	7.700
İNGİLTERE	244.000	50	250	5.500
İTALYA	301.153	50	190	3.400

TABLO : 14

1987 AVRUPASI (TAKRİBİ PERSPEKTİF)

ÜLKELER	YÜZÖLÇÜMÜ Km^2	NÜFUS MİLYON	GSMH MİLYAR $	FBMG $
■ TÜRKİYE	780.576	54	110	2.000
B. ALMANYA	246.573	55	800	13.000
FRANSA	543.998	52	500	10.000
İNGİLTERE	244.000	54	330	6.000
İTALYA	301.153	54	230	4.000

TABLO : 15

1992 AVRUPASI (TAKRİBİ PERSPEKTİF)

ÜLKELER	YÜZÖLÇÜMÜ Km^2	NÜFUS MİLYON	GSMH MİLYAR $	FBMG $
■TÜRKİYE	780.576	64	170	2.600
B. ALMANYA	246.576	58	1100	19.000
FRANSA	543.998	50	700	14.000
İNGİLTERE	244.000	54	400	8.000
İTALYA	301.153	54	280	4.800

1992 de (Tablo: 15) Türkiye artık rakipsiz bir şekilde Avrupa'nın en büyük nüfuslu ülkesidir; bugünkü İtalyadır Türkiye, 170 milyar dolardır; onbeş sene sonra Türkiye bugünkü İtalya'nın milli gelirine erişecek bir potansiyele sahiptir; fert başına milli geliri 2600 dolardır, Avrupanın şüphesiz beş büyük ülkesinden birisidir, sadece maddi ölçüler, Türkiye 170 milyar dolara çıktığı zaman, hiç korkmayınız, bu Avrupa'nın en büyük ülkesi demektir.

2000 yılında ne olacaktır? Türkiye, önümüzde bu dört tane plan devresini tatbik ettiği zaman, Beşinci Plan Devresi, 2002 yılında 82 milyon nüfusu olacak; 400 milyar dolar, yani, bugünkü Almanya'dan daha güçlü... Dikkat ederseniz, onbeş sene sonra İtalya'yı, bugünkü İtalya'yı geçiyoruz, yirmi sene sonra bugünkü Fransa'yı geçiyoruz, 2000 yılında, 25 sene sonra bugünkü Almanya'yı geçiyoruz; Almanya bugün 350 milyar dolardır, yıllık milli geliri.

Bu seneler, uzun seneler değildir. Sadece bir asrın son yirmibeş senesidir. Ve Türkiye bunları başarabilecek potansiyele sahip bir ülkedir.

TABLO : 16
2000 YILINA KADAR BAKIŞ
(1977 FİATLARI İLE)

PLAN DEVRELERİ	PLAN SONU	NÜFUS MİLYON	GSMH MİLYAR $	FBMG $
4. BYKP	1982	50	70	1.400
5. BYKP	1987	54	110	2.000
6. BYKP	1992	64	170	2.600
7. BYKP	1997	73	280	3.700
8. BYKP	2002	82	400	4.800

Bu büyük hamleye başlarken, önünüzde şu meselelerimiz var.

TABLO : 17

ANA MESELELERİMİZ

1– İŞSİZLİĞİN GİDERİLMESİ
2– DIŞ TİCARET DENGESİ
3– MİLLİ GELİRİN ARTTIRILMASI
4– FERT BAŞINA MİLLİ GELİRİN ARTIRILMASI
5– DENGESİZLİKLERİN GİDERİLMESİ
6– HAKİKİ KALKINMANIN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ, "AĞIR SANAYİ"NİN KURULMASI
7– YAYGIN KALKINMA REFAHIN YAYILMASI VE ARTTIRILMASI
8– KALKINMAYA MANİ OLAN MEVZUATIN DEĞİŞTİRİLMESİ
9– "SIHHATLİ EKONOMİ"YE GEÇİŞ
10– MANEVİ KALKINMA

İşsizlik, 3,5 milyon; dış ticaret dengesi, 3 milyar dolar açık. O hamle bu güçlkler altında yapılmak mecburiyetindedir. Milli gelirimiz düşük, 25 nci sıradayız, fert başına milli gelir 52 nci sırada; dengesizlikler var yurdumuzda; fabrikalar birkaç şehre toplanmış; gelir dağılımında dengesizlikler var; herkese refah istiyoruz; yurdumuzun bütünüyle kalkanmasını istiyoruz.

Hakiki kalkınmayı, ağır sanayiin kurulmasını gerçekleştirmek mecburiyetindeyiz. Yaygın kalkınma, refahın yayılması ve artırılmasını gerçekleştirmek mecburiyetindeyiz. Kalkınmaya mani olan bir yığın mevzuat var; en büyük güçlüklerimizden birisidir.

Bunları ortadan kaldırmaya mecburuz. Onun için, yeni planı, arzu ediyoruz ki, bir demet yeni kanunla beraber getirilem ve kalkınmaya mani olan mevzuatın hepsini ortadan kaldıralım; yeni plana öyle başlayalım. Yoksa, 70 milyar dolarlık hedefi gerçekleştiremeyiz.

Sıhhatli ekonomiye geçiş ve manevi kalkınma, yapılması lazım gelen ana meselelerimizdir.

İşte, yeni plana, bu güçlüklere sahip olarak vefakat bu güçlükleri yenmek azmiyle başlıyoruz. Bu devrede (RESİM: 9) enerji sahasında, atom santrali dahil, hidro elektrik santraller, termik santraller, rafineriler kuracağız, madencilik sahasında cevher istihracı, zenginleştirme ve izabe husumunda yeni büyük tesisler kuracağız; yeni barajlar, göletler, derin kuyu tesisleri ve kanallar kuracağız ve ulaşım sahasında da yeni otoyollar demiryolları, havameydanları ve limanlar yapacağız.

Dördüncü Beş Yıllık Planın ana kalkınma üniteleri bu grupların üzerinde toplanmıştır.

Ve bu meyanda da büyük bir sanayi hamlesini beş grupta gözden geçirmek mümkündür:

Zaruri ihtiyaç maddelerini karşılayacak olan sanayi atılımı, büyük sanayi yatırımları diyoruz bunlara; elli milyon nüfusun ihtiyacını karşılamak için Türkiye'de, bu atılım yapılıyor;

Ağır sanayi kuruluşu; Türkiye'yi güçlendirme, kendi fabrikalarımızı kendimiz kurmak, dış ticaret dengesini tesis etmek için yapılıyor.

Harp sanayii (RESİM: 10); tank, top, roket ve daha büyük harp gemilerini yapacak atılım yapacağız bu devrede; TESTAŞ Elektronik Sanayii, TELESAN, Telekomünikasyon sanayiinde büyük atılımlar yapacağız ve aynı zamanda da özel sektörü seferber edeceğiz. Bunun için DESİYAP'ı kurduk; bunun için organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinde yeni büyük hamleler yapıyoruz.

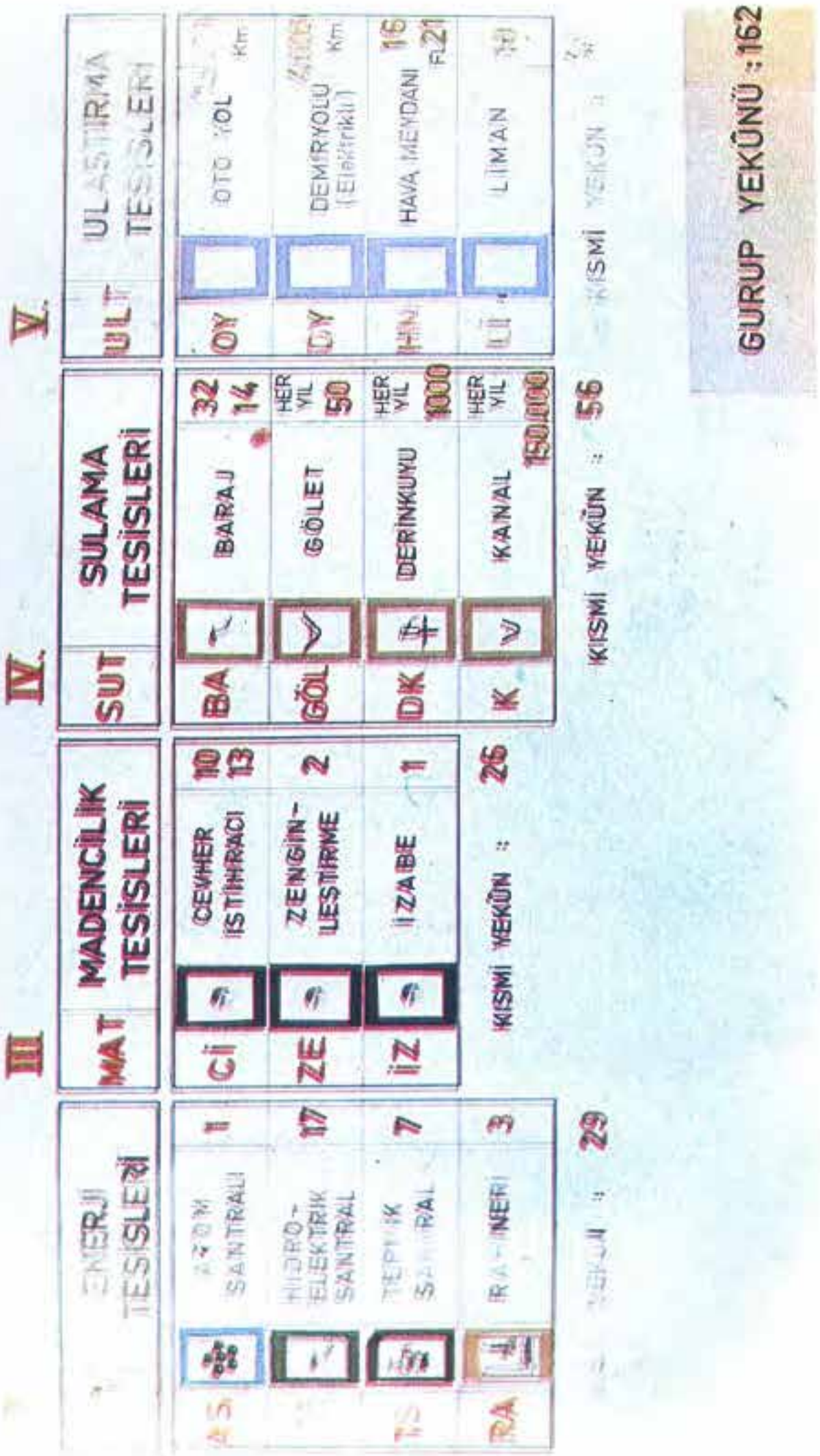
III
MAT
MADENCİLİK TESİSLERİ
Cİ
CEVHER İSTİHRACI
10
13
ZE
ZENGİN-LEŞTİRME
2
İZ
İZABE
1
KISMİ YEKÛN :
26
IV.
SUT
SULAMA TESİSLERİ
BA
BARAJ
32
14
GÖL
GÖLET
HER YIL
50
DK
DERİNKUYU
HER YIL
1000
K
KANAL
HER YIL
150.000
KISMİ YEKÛN :
56
V.
ULT
ULAŞTIRMA TESİSLERİ
OY
OTO YOL
Km
DY
DEMİRYOLU (Elektrikli)
Km
HN
HAVA MEYDANI
16
21
LİMAN
KISMİ YEKÛN :
ENERJİ TESİSLERİ
AS
AZOM SANTRALI
1
HİDRO-ELEKTRİK SANTRAL
117
TE
TERMİK SANTRAL
7
RA
RAFİNERİ
3
YEKÛN :
29
GURUP YEKÛNÜ : 162

RESİM: 9 –

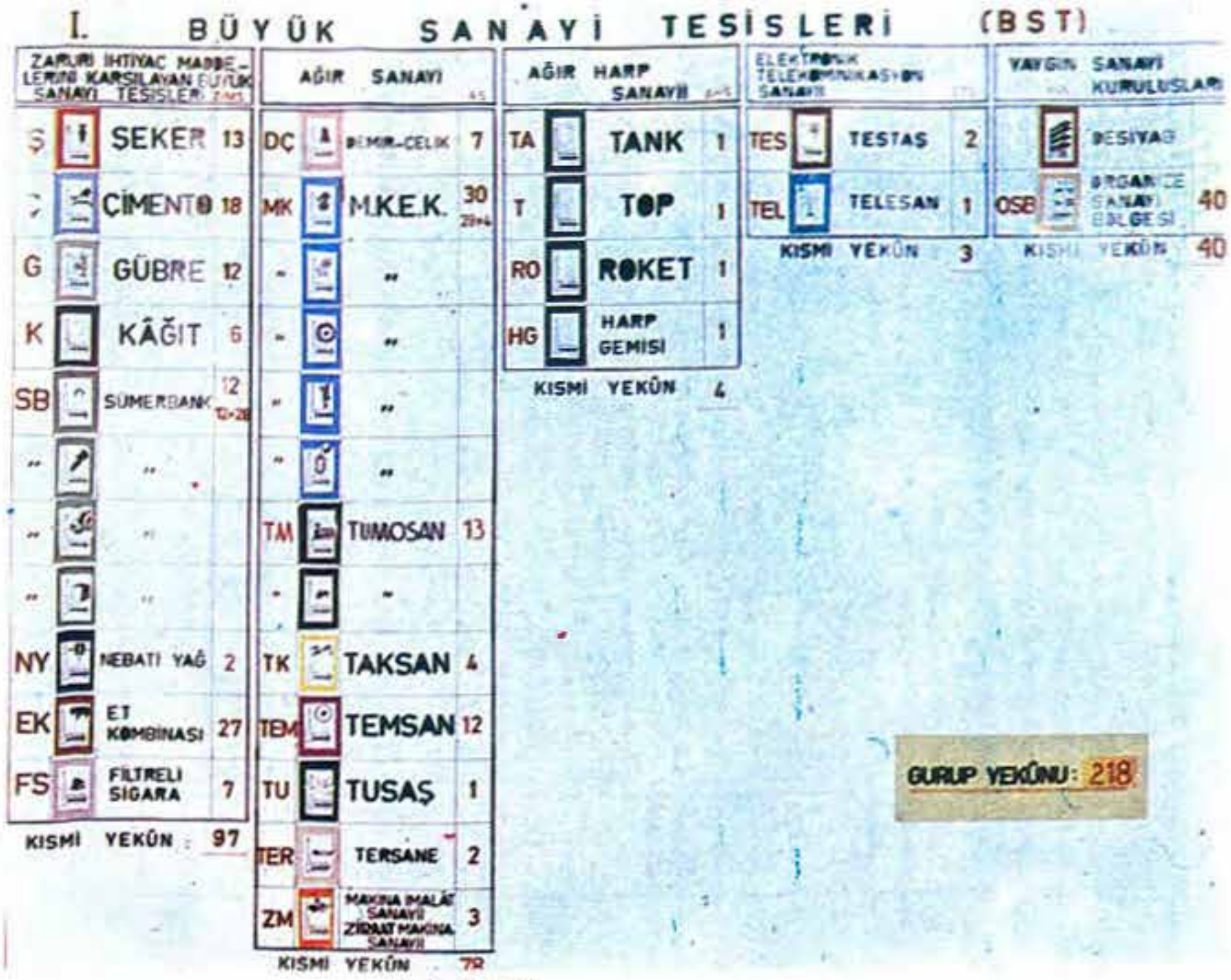

I. BÜYÜK SANAYİ TESİSLERİ (BST)

ZARURİ İHTİYAÇ MADDELERİNİ KARŞILAYAN BÜYÜK SANAYİ TESİSLERİ		
Ş	ŞEKER	13
Ç	ÇİMENTO	18
G	GÜBRE	12
K	KÂĞIT	6
SB	SÜMERBANK	12
"	"	
"	"	
"	"	
NY	NEBATI YAĞ	2
EK	ET KOMBİNASI	27
FS	FİLTRELİ SIGARA	7
KISMİ YEKÛN		97

AĞIR SANAYİ		
DÇ	DEMİR-ÇELİK	7
MK	M.K.E.K.	30
-	"	
-	"	
"	"	
"	"	
TM	TUMOSAN	13
-	-	
TK	TAKSAN	4
TEM	TEMSAN	12
TU	TUSAŞ	1
TER	TERSANE	2
ZM	MAKİNA İMALÂT SANAYİİ ZİRAAT MAKİNA SANAYİİ	3
KISMİ YEKÛN		72

AĞIR HARP SANAYİİ		
TA	TANK	1
T	TOP	1
RO	ROKET	1
HG	HARP GEMİSİ	1
KISMİ YEKÛN		4

ELEKTRONİK TELEKOMUNİKASYON SANAYİİ		
TES	TESTAŞ	2
TEL	TELESAN	1
KISMİ YEKÛN		3

YAYGIN SANAYİ KURULUŞLARI		
	DESİYAD	
OSB	ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ	40
KISMİ YEKÛN		40

GURUP YEKÛNU: 218

(RESİM: 10)

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

- Sanayi Bakanlığının Tarihçesi
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- 1975 Yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Bugünkü Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Personel Durumu
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Bütçesi
- Sanayii Teşvik Kanunları
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 1977 yılı bütçesinde yer alan transfer harcamaları fonların listesi

AĞIR SANAYİ HAMLESİNDE SANAYI VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞININ VAZİFESİ

Ağır Sanayi hamlesinde, Büyük sanayi halmesinde, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının vazifeleri hakkında kısa bir izahda bulunacağım.

Meselelerimizi izah ederken, maneviyatın Ağır Sanayi Hamlesinin muvaffakiyete ulaşmasının yegane muharrik kuvveti olması hasebiyle onu, haddı zatında başta olan bir mesele halinde takdim ederek, yani bütün bu meseleleri, dünya çapında kaybettiği yeri bir milletin tekrar geri alması için girişilmiş olduğu bu hamlede muhtaç olduğunu bilerek, binaenaleyh evvelâ kendisine güvenerek, manen kendisini kuvvetli hissederek yola çıkması icabettiğine inanıyorum. Bu büyük milletin, ki büyüklük vasfının Ordu—Millet olmasından geldiğini herkes teslim etmektedir, bu mukaddes vazifesini yapabilmek için, Sanayi ve Teknoloji teşkilatının da bir sanayi ordusu gibi, hedefine varmada kendisine mutlaka güvenen, maneviyatı kuvvetli bir ordu olarak neler yapması lazım geldiğine dair kısaca bilgi vereceğim.

Bizim milletimiz, mülkün esasının adalet olduğuna inanır, o temel üzerine milli binasını, milli beka binasını üç sacayağına, üç esasa oturtulur. Bu da: At, avrat, silahtır. Analarımızı ifade eden bir unsuru, bir ayağı bıraktıktan sonra, diğer iki ayak, at ve silah, asrımızda sanayi adını almıştır.

İktisadi kalkınmamızda, planlı devreye girdiğimiz bu devrede de, iktisadi kalkınmanın sürükleyici gücünün adı yine sanayi olmuştur.

İşte, bu vazifeyi yapabilmek için, evvela bu kadar ağır yükü omuzlarına yüklenmiş olan Sanayi Bakanlığının, bu işin icabettirdiği şekilde, bünyesinde takviyeler ve tadilatlar yapması icabediyordu.

Büyük milletimizin dünya meydanında kaybettiği yerini aramada adeta Sanayi Bakanlığına, hakikaten mühim bir vazife düşeceğini bilir gibi, Cumhuriyet Devrinde Sanayi Bakanlığının teşkilat olarak adeta huzursuzluk hissettiğini şu tablo TABLO: 17'de ifade etmektedir.

Aslında, burada, yedi defa, yedi madde halinde zikredilmiş olmasına rağmen, Cumhuriyet Devrinde Sanayi Bakanlığı 14 defa defa adeta hüviyet ve şekil değiştirmiştir.

Sanayi Bakanlığının içerisinde enerji maden, ulaştırma, ticaret, hatta ziraatle beraber olmak üzere, bu şekilde teşkilatlanmalar olmuş; bunlardan belli başlı olarak yedi tanesini izah edeceğim.

TABLO: 17 SANAYİ BAKANLIĞI TARİHÇESİ

1)	İktisat Bakanlığı	2.5.1920 tarih ve 3 sayılı kanun
2)	Ekonomi Bakanlığı	28.1.1946 tarih ve 4842 sayılı kanun
3)	Ekonomi ve Ticart Bakanlığı	1949 yılında, 4951 sayılı kanun
4)	İşletmeler bakanlığı	11.2.1950 tarih ve 5528 sayılı kanun
5)	Sanayi Bakanlığı	22.5.1957 tarih ve 6933 sayılı kanun
6)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Mart 1971 tarih ve 4951 sayılı kanun
7)	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Aralık 1971, 4951 sayılı kanun

Evvela, sanayi hizmetleri, İktisat Bakanlığı şeklinde 1920 tarihinde 3 sayılı kanunla teşkilatlanmış; arkasında 1946 da, 4842 sayılı kanunla yine Ekonomi Bakanlığı olarak yeniden tanzim edilmiş; arkasından Tablo: 18 de görüldüğü gibi—sonunda, 1971 senesine gelinceye kadar muhtelif safhalar arz etmiştir.

Aslında, izah ettiğim gibi, 14 defa hüviyet değiştirmiş; yani, her 3,8 yılda bir defa olmak üzere.

Bu sanayi ve Teknoloji Bakanlığının milletce verilen son kalkınma hamlesi kararından evvelki halidir. Tablo: 18 1975'e kadar olan halidir. Tablo: 19 ' da, şimdi kendisine bu ağır vazifeler verilmiş olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bu yeni hizmeti yapabilecek şekilde teşkilandırılmış olan şeklidir.

Burada görüldüğü gibi ağır sanayi, yaygın sanayi, sinai mamuller ihracatı ve harp sanayii ile finansman koordinatörlükleri kurulmuştur. Böylece, müsteşar Muavinliği 5 den 10'na çıkarılmış ve yeni organizasyon şeması meydana gelmiştir.

Eskiden mevcut olan yedi tane iktisadi Devlet Teşekkülüne ilaveten, bünyemizde mevcut olmasına rağmen, bugüne kadar kendisinden beklenen hizmeti veremediği için, Organize Sanayi Dairesini yeniden teşkilatlandırarak organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayi Sitesi Daire Reisliği olarak daha müessir hale getirilmiş ve bu suretle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız son şeklini almıştır.

1975 yılının başlarına kadar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütün yurt sathında 7 tane sanayi bölge müdürlüğü, 4 tane sanayi müdürlüğü ve 55 tane de irtibat memurluğu olmak üzere 66 tane merkez halinde bulunuyor idi. Bugün ise bunların yerine, sanayi bölge müdürlükleri kurulmuştur. Evvelce 66 ünite görünüyor idiyse de, bunların çoğunda birer kişi bulunuyordu. Halbuki şimdi 67 vilâyette de beherinde en azından 20 tane personel olmak üzere, Sanayi Bölge Müdürlükleri veya Sanayi Müdürlükleri diye teşkilatlanmıştır.

Aslında Sanayi Bölge Müdürlüklerinin sayısı 67'dir. Fakat bugün memleketimizin geri kalmış bazı vilâyetlerine istediğimiz vasıfta eleman bulamadığımız ve kadrolarını tamamlayamadığımız için şimdilik ufak hizmetleri yapmak üzere müdürlük şeklinde faaliyette bulunmaktadır diğer 42 vilâyet. Zamanla inşallah onlar da tam teşkilâtlanmak suretiyle bütün vilâyetler sanayi bölge müdürlükleri şeklinde çalışacaklardır.

Bu hizmeti yapmak üzere 1975 yılına kadar 500 kişi olan kadromuz 1976'da 1375'e çıkmış, fiilen çalışan personel, 1977 yılında ise 1525'e baliğ olmuştur.

Aslında bütün yurt sathında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının mevcut personeli 1975'e kadar 734 kişi idi, halen kadromuz 3026 olmuştur. Yani kendisini 4 mislinden fazla kuvvetlendirecek bir kadroya çıkmıştır. Ancak, izah ettiğim gibi, bu büyük vazifeyi omuzlarına yükleyeceğimiz eleman bulmada sıkıntı çektiğimiz için halen bütün kadrolar tamamen doldurulamamıştır.

TABLO: 18

SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

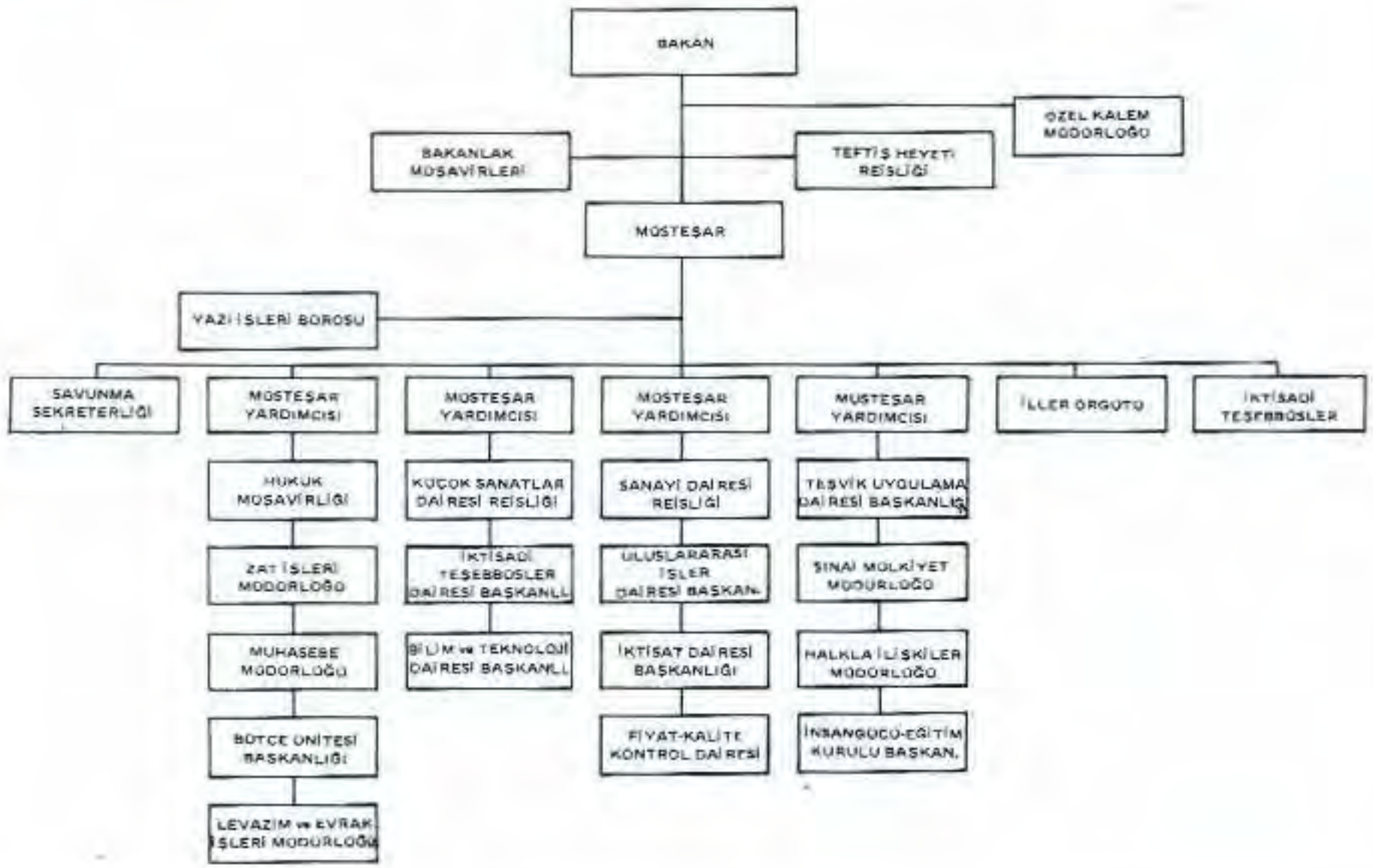

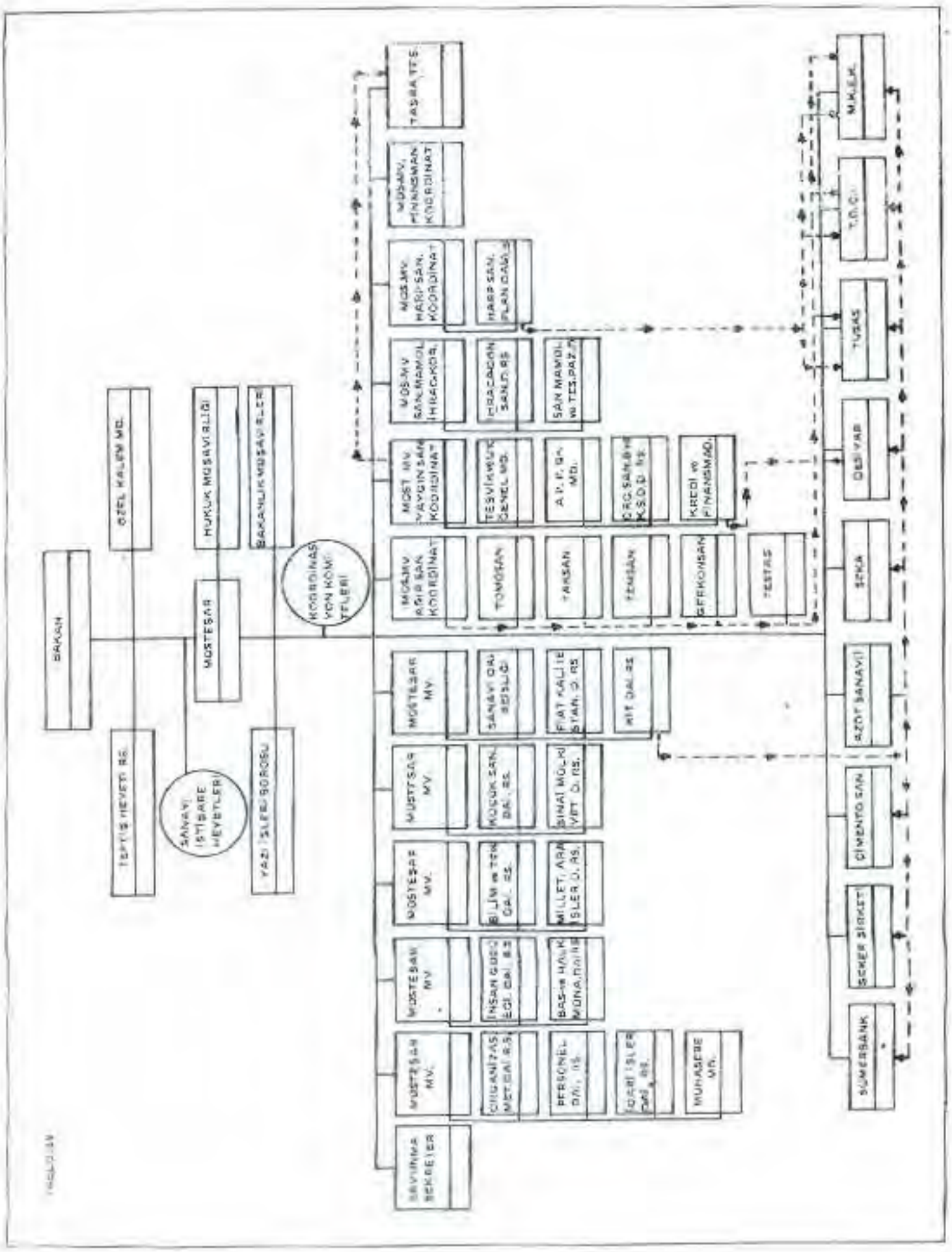
BAKAN
ÖZEL KALEM MD.
HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ
BAKANLIK MÜŞAVİRLERİ
MÜSTEŞAR
KOORDİNASYON KOMİTELERİ
TEFTİŞ HEYETİ RE.
SANAYİ İSTİŞARE HEYETLERİ
YAZI İŞLERİ BÜROSU
TASARRUF TFS.
MÜSAV. MİNİMİZAN KOORDİNAT
MÜSAV. HARP SAN. KOORDİNAT
HARP SAN. PLAN DAİRE
MÜSAV. SAN. MAMUL İHRACAT
İHRACAT SANT. RS.
SAN. MAMUL İTHİ. PAZ. M.
MÜST. MV. YAYGIN SAN. KOORDİNAT
TESVİKLER GENEL MD.
A.P.P. GN. MD.
ERC. SANAYİ KSDD. RE.
KREDİ VE FİNANSMAN
MÜSAV. AGIR SAN. KOORDİNAT
TÜMİŞAN
TARSAN
TENSAN
GERKONSAN
TESTAŞ
MÜSTEŞAR MV.
SANAYİ DAİ. BÜLÜ.
FİAT KALİTE STAN. D. RS.
MİT DAİ. RS.
MÜSTEŞAR MV.
KÖŞK SAN. DAİ. RS.
SINAI MÜLK İŞT. D. RS.
MÜSTEŞAR MV.
BİLİM VE TEK. DAİ. RS.
MİLLET. ARA İŞLER D. RS.
MÜSTEŞAR MV.
İNSAN GÜCÜ EĞİ. DAİ. RS.
BASın HALK İLİŞ. MÜDA. RS.
MÜSTEŞAR MV.
ORGANİZASYON MET. DAİ. RS.
PERSONEL DAİ. RS.
İDARİ İŞLER DAİ. RS.
MUHASEBE MD.
SAVUNMA BAKANLIĞI
T.M.K.K.
T.D.K.
TÜRAS
DESİYAB
EKA
EZOT SANAYİ
ÇİMENTO SAN.
ŞEKER ŞİRKET
SÜMERBANK

Bir taraftan kadro ve teşkilât olarak kendisini bu şekilde yeniden tanzim eden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, diğer taraftan bu kadroları destekleyecek olan finansman bakımından da şu manzarayı arz etmektedir: 1975 yılında 424 milyon olan bütçesi 1976 yılında yüzde yüzden fazla artmak suretiyle 904 milyona çıkmış, 1977'de ise asıl büyük hamlenin yapılacağı büyük yıl olduğu için, 904 milyondan 14 küsur milyara çıkmıştır, % 1500–1600 bir artışla.

Yine aynı şekilde, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçelerinde transfer harcamalarında 1975 yılına kadar 364 milyon lira bulunduğu halde, 1976 yılında 785 milyon, 1977 yılında ise 14 milyar lira bulunmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı kendi bünyesinde teşkilâtlanırken, Devlete mevdu hizmetlerin, sadece bu teşkilâtla yapılması ile iktifa etmemek icap ettiğini bildiği için, bütün vatan evlâdını bu mukaddes vazifenin altında kendisine yardıma çağırabilmesi bakımından, başka müesseselere de ihtiyacı vardı. İşte bu teşviktir. Teşvik gerçi Cumhuriyetin ilk devirlerinden bugüne kadar muhtelif şekiller alarak gelmişse de, en son şekli, 933 sayılı kanunla 1967 senesinde tam vuzuha kavuşmuş, bu sene ise günün icaplarına göre yeniden tanzim edilmek suretiyle bir Teşvik Kanunu hazırlanmış ve hükümetimize sevk edilmiştir.

Yukarıda izah ettiğim gibi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, kendi bünyesindeki iktisadi devlet teşekkülleriyle birlikte, devlete mevdu hizmetleri yaparken, diğer vatandaşlarını da bu sanayi seferberliğinde kendilerine düşeni yapabilmesi için Devlet olarak onlara destek olması icap ettiğini de idrak ettiğinden, bu seneki bütçesinde bilhassa özel sektörü ve küçük tasarruf erbabını desteklemek bakımından muhtelif fonları bütçesine koymuştur. Bu fonlardan mühim olanları sırasıyle Tablo: 20'de izah edeceğim.

Bunlardan bir tanesi teknoloji transferi, adaptasyonu, araştırması ve geliştirmesi fonudur, 100 milyon lira.

Bununla, teknolojinin gelişmesi, memleketin ihtiyacı olan teknolojiye sahip olunması için gerek yurtiçi, gerek yurtdışı seyahatlerde yapılacak masrafları karşılamak düşünülmüştür. Bu fon, sanayi istihbaratının icap ettirdiği masrafları karşılamak için düşünülmüştür. Yine teknolojinin gelişmesi için lüzumlu projelerin hazırlanması, lüzumlu prototipler, lüzumlu pilot tesişler, lüzumlu modellerin yapılması için düşünülmüştür.

2 nci mühim fon ; yerli imalâtı teşvik fonu, 500 milyon liradır. Bununla, bugüne kadar Türkiye'ye kredili mal satan Avrupa'daki gelişmiş firmaların karşısında Türkiye sanayicileri onlarla rekabet edebilir hale getirilecektir.

Bu şekilde, Türkiye'de 10–15 sene vâdeli, yani beynelmilel rakipleri ile rekabet edebilecek seviyede, kredili mal satabilmesi için Türk sanayicileri, bu fondan desteklenecektir.

Geri kalmış bölge yatırımlarını destekleme fonu; yatırımları hızlandırma fonu; ağır sanayi ve diğer yatırımlara katılma ve işletme akçesi teşvik fonu; proje–mühendislik hizmetlerini geliştirme fonu; kâr garantisi giderlerini karşılama fonu, 50 milyon; DESİYAB'ın makin

rehin karşılığında açacağı kredilerle ilgili riski karşılama fonu.

TABLO: 20

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI'NIN 1977 BÜTÇESİNDE YER ALAN TRANSFER HARCAMALARI İLE ALAKALI FONLARIN LİSTESİ

SIRA NO.	F O N'U N A D I	T U T A R I
1–	Teknoloji transferi, adaptasyonu, araştırması ve geliştirilmesi fonu	100.000.000
2–	Yerli imalâtı teşvik fonu	500.000.000
3–	Geri kalmış bölge yatırımlarını destekleme ve teşvik fonu	1.000.000.000
4–	Yatırımları hızlandırma fonu	8.000.000.000
5–	Ağır Sanayi ve diğer yatırımlara katılma ve işletme akçesi teşvik fonu	2.000.000.000
6–	Proje mühendislik hizmetlerini geliştirme fonu	75.000.000
7–	Kâr garantisi giderlerini karşılama fonu	50.000.000
8–	DESİYAB'ın makina rehni karşılığında açacağı kredilerle ilgili riskleri karşılama fonu	10.000.000
9–	Yatırımların tanıtılması ve teşviki fonu	35.750.000
10–	Sanayi kredisi fonu	60.000.000
11–	Fabrika içi eğitim merkezine yardım fonu	15.605.000
12–	Milli kalite kontrol merkezleri tesis fonu	10.000.000
13–	Küçük sanat siteleri inşaatı ve işletme gideri fonu	1.200.000.000
14–	Organize sanayi fonu	1.000.000.000
15–	DESİYAB'a yardım fonu	1.000
16–	KÜSGEM'e yardım fonu	16.957.000
17–	Küçük sanatları geliştirme milli merkezine yardım fonu	19.212.000
18–	Küçük sanat siteleri tesis ve işletme kredisi fonu	25.000.000
19–	Küçük sanat kooperatiflerini geliştirme fonu	35.000.000
20–	Küçük sanayicilerin geliştirilmesi fonu	25.000.000
21–	Uluslararası kuruluşlara yapılacak ödemeler	100.000
22–	Kurumlara katılma payları (T.S.E.'ye yardım)	150.000
23–	Uluslararası kuruluşlara yapılacak ödemeler	275.000
24–	Yurt içi eğitim kurumlarında okutulan öğrencilerin bursları	200.000
25–	Yurt dışı eğitim kurumlarında okutulan öğrenci bursları	1.000.000
26–	Memurların öğle yemeğine yardım	750.000
27–	Geçen ve eski yıllar karşılıklı borç ödemeleri	4.000.000
	TRANSFER HARCAMALARI İLE ALAKALI FONLAR TOPLAMI	14.184.000.000

sir çere olmaktadır. O bakımdan, Bakanlığımız organize sanayi bölgelerini ve küçük sanayi sitelerini bünyesinde yeniden teşkilâtlandırmış, yine bir reislik haline getirmiş, ve Türkiye'de 67 vilâyette de bu tesisleri ele almanın hazırlığını ikmal etmiş planlarını yapmıştır.

Yukarıdan beri izahına çalıştığım husus, üzerimize aldığımız vazifeleri, bütün milleti bu işin altına sokmak suretiyle hedefine götürebilmek için bakanlık bünyesinde yapmış olduğumuz organizasyon ve bu organizasyonu destekleyecek finansman imkânlarını göstermek maksadına matufdur.

Bunun dışında, Devlet olarak yapmamız lâzım gelenleri de, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu vasfında kurduğumuz yeni şirketlerle ele almış durumdayız.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLARIMIZDAN

Abdulkerim DOĞRU

desiyab

desiyab

DEVLET SANAYİ VE İŞÇİ
YATIRIM BANKASI A.Ş.

I

1877 Sayılı Kuruluş Kanununa istinaden Bakanlar Kurulu'nun çıkardığı 13 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası bankacılık sahasında yepyeni bir anlayış getirmiş ve faizin ekonomiye tahmil ettiği yükü, sermayeye iştirak, netice ortaklığı esaslı kredi ve doğrudan doğruya faizsiz kredi vermek suretiyle kaldırmak gibi en güzel bir sistemi çalıştırmağa başlamıştır.

11.11.1975 tarihinde faaliyete geçen Bankamız bu kısa zaman içinde imkanlarını iyi bir şekilde kullanarak Türk Ekonomisine çok olumlu ve büyük katkılarda bulunmuştur.

Bünyesinde toplanan değerli elemanların bu hizmetlerin verilmesinde elbetteki büyük gayretleri olmuştur. Desiyab bu anlayış ve gayret iledir ki, daha büyük hizmetler yapmak azim ve kararlılığı içindedir.

Memleketimiz büyük bir kalkınma hamlesine girmiş bulunuyor. Bu kalkınmaya Milletimiz fert fert katılma arzusu göstermektedir.

Özel sektör tarafından yapılacak olan ve teşvik tablolarında yer alan sanayi yatırımlarını bütün yönleri ile desteklemek gayesi ile kurulan Desiyab kendisine düşen vazifeyi en iyi bir şekilde yapma çabası içindedir.

Daha yatırım faaliyetleri devam ederken başlayan ve uzun vadeli olan kredilerin vadesi boyunca devam eden faiz ödeme mecburiyeti müteşebbisin belini kırmakta ve işçimizin alın terinin karşılığı olan kazancın memleket kalkınmasına aktarılma arzu ve düşüncesini engellemektedir. Desiyab Türk sanayicisini bu müşkil durumdan kurtarmanın ve Türk işçisinin parasının kârlı ve verimli sahalara yatırmanın öncülüğünü yapmakta ve bütün bu işleri yaparken de faizsiz çalışmanın en güzel örneklerini vermektedir.

Türkiye'nin sür'atle ve yurt sathına yaygın sanayileşmesini gaye edinen Bankamız bölgeler arasındaki ekonomik dengesizliği en yakın zamanda gidermenin lüzum ve zaruretine inanmakta bu sebeple de her vilayette bir sanayi tesisinin kurulmasına öncülük etmektedir.

Uzman kadroları ile bu şerefli hizmetleri verebileceğine inanan DESİYAB bütün kamu kuruluşlarının, özel sektörün ve işçilerimizin desteğini beklemektedir.

A– KURULUŞ:

17.4.1975 gün ve 1877 sayılı yetki kanununa dayanılarak çıkarılan 11.11.1975 gün ve 13 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Bankamız, tüzel kişiliğe sahip, Anonim Şirket şeklinde ve özel hukuk hükümlerine tabi'dir.

Genel Müdürün tayininden sonra, Bankanın kuruluşu ile ilgili işlemler tamamlatılmış ve Banka 15.4.1976 tarihinde Ticaret Siciline kayıt ve ilân edilmiştir. Nisabi teşkil edecek yönetim kurulu üyelerinin Mayıs/1976 ayında yapılan tayinlerinden sonra, Banka Yönetim Kurulu ilk toplantısını 26.5.1976 tarihinde yapmış ve bu tarihten sonra teşkilâtlanmağa başlamıştır.

B– KURULUŞUN AMAÇLARI ve FAALİYET KONULARI:

Türkiye'nin süratle ve yurt sathına yaygın sanayileşmesidir. Bu maksatla yurt içinde, bilhassa yurt dışında çalışmış ve çalışanların tasarruflarını;

a) Ekonomik bir güç halinde birleştirerek kârlılık ve verimlilik anlayışı içinde değerlendirmek,

b) Kalkınma plânlarının temel ilkelerine uygun ve yurt sathına yaygın teşebbüslere, özellikle sınai yatırımlara yönelmektir.

Yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için Banka,

1– Gerektiğinde yurt içinde ve yurt dışında şubeler açar, yatırım ve kalkınma bankacılığının gerektirdiği her türlü faaliyette bulunur, tasarrufları yatırımlara dönüştürmeye gayret eder, araştırma, inceleme ve proje çalışmaları yapar ve yaptırabilir. Yurt içinde ve bilhassa yurt dışında çalışmış ve çalışanlar tarafından girişilen yatırım teşebbüslerinin projelerini değerlendirir, bunları yatırım ve işletme kredisi açmak ve sermayesine katılmak suretiyle destekleyebilir. Yatırımlardan beklenen istihsalin fiilen gerçekleşmesi için bunlara zaruri hallerde uygun ödemesiz bir müddet tanıyabilir.

2– Kârlı ve verimli görülen projelerin gerçekleşmesinde ve bölge şirketlerinin kurulmasında öncülük eder, gerekli teşebbüs ve yatırım ortaklıkları kurabilir, her türlü teknik yardımı sağlayabilir veya sağlanmasına aracılık edebilir.

3– Sermayesine katıldığı kuruluşların idaresine iştirâk edebilir. Kendi kurduğu veya sermayesine katıldığı teşebbüslerin hisse senetlerini üçüncü şahıslara tercihan yurt dışında çalışmış ve çalışan vatandaşlara satabilir.

4– Sermayesine iştirak ettiği yatırım teşebbüslerine kâr ortaklığı esasları dahilinde de kredi verebilir.

5– İç ve dış finansman kuruluşlarına yatırımlarla ilgili kredilerin temini için câri usuller dahilinde garanti verebilir. Usulu dairesinde iç ve dış istikraz aktedebilir. Her türlü tahvil ve kâr ortaklığı senedi alıp satabilir.

6– Yurt içinde ve bilhassa yurt dışında çalışmış ve çalışanların tasarruflarını arttıracak ve tasarrufların ekonomik bir şekilde kullanılmasına yardımcı olacak bütün hizmetleri görür.

7– Her türlü mevduat kabul edebilir, bankacılık ve sigortacılık hizmetleri yapabilir. Kredi açabilir.

8– Gayelerinin gerçekleşmesine yardımcı olacak diğer her türlü iş ve işlemleri yapabilir.

C– SERMAYE :

Bankanın sermayesi 1.000.000.000.- Lira olup, A, B ve C grubu hisse senetlerinden meydana gelir.

A grubu hisse senetleri 360.000.000.- lira,

B " " " 490.000.000.- lira olup hazine tarafından,

C " " " 150.000.000.- lira olup, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, T. Demir ve Çelik İşletmeleri, Sümerbank, T. Şeker Fabrikaları A.O., T. Çimento Sanayii A.O. ve Azot Sanayii T.A. Şirketince tahhüt edilmiştir. 31.10.1977 günü itibariyle taahhüt edilmiş sermayenin 943.750.000.- liralık kısmı tamamen tahsil olunmuştur.

Kuruluş ile ilgili olarak 13 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesinin son bendi gereğince, sermayenin % 49 unu teşkil eden 490.000.000.- milyon liralık (B) grubu hisse senetleri; tercihan yurt dışında çalışmış ve çalışanlara olmak üzere hakiki ve hükmi şahıslara devredilecektir. Bankamız ilk hamlede sözü geçen hisse senetlerinin yurt dışında çalışan işçilere satılması konusunda faaliyete geçmiştir. Bugün için satışları küçük partilere inhisar etmesine rağmen, ilerde daha iyi sonuçlar alınması ümit edilmektedir. Diğer bir husus ta, satılan Banka hisse senetlerine, % 12 kâr garantisi tanınmış olmasıdır. Kanun vazii böylece hissedarlara en az belli bir nispette kâr vermeyi garanti etmiş olmaktadır. Diğer hisse grupları için böyle bir garanti mevzuu bahis değildir. Ayrıca Banka, hisse senetlerini iade etmek isteyenler olduğu takdirde, nominal değer üzerinden bedelini ödeyerek nakde çevirir.

D– BANKANIN DİĞER BAZI ÖZELLİKLERİ:

1) Kredilerde kâr ortaklığı esası getirilmektedir.

2) Kaynakların % 75'i geri kalmış bölgelere ayrılır. Bu bölgelerde faiz % 50 eksiği ile uygulanır.

3) Yıllık programlarda geri kalmış bölge olarak gösterilen yerlerde vade 15 yıla kadar uzatılabilir. Krediler için diğer bölgelere kıyasla iki katı ödemesiz müddet tanınabilir.

4) Sermayesinin % 5'inden fazlasına hiç bir ortağan sahip olmadığı en az 250 ortaklı kuruluşlar, kredi ve hizmetlerden tercihan faydalanırlar.

5) (B) grubu hisse senetlerini devralan hakiki şahıslar Genel Kurul tarafından seçilecek bir üye vasıtası ile Yönetim Kurulunda temsil edilebilirler.

6) Her türlü mevduat kabul edebilir.

7) Bankacılık ve Sigortacılık hizmetleri yapabilir.

8) Yurt dışı döviz tasarrufları ile "Hususi döviz tasarruf ve Yatırım" fonları kurabilir, bu fonda toplanan paralar DESİYAB'ın gayesine uygun yatırımlara yönelebilir. Arzulanan iş mevzuunda yatırım imkânı doğuncaya kadar dış piyasada depo edilerek nemalandırılır ve gayesine uygun dış yatırımlarda kullanılır.

9) Fonda toplanan dövizlerin tasarruf yetkisi Bankaya aittir. Fon dövizleri ile ilgili her türlü sarfiyet ve tahsilât ile, ithalâtla ilgili olanlar dahil, bunların dış döviz piyasalarında nemalandırılması Bankanın yetkisi içerisindedir. Banka talep etmedikçe fon dövizlerinin önce Türk Lirasına sonra dövize çevrilmesi ile ilgili muamele yapılmaz.

10) Fondan ödünç döviz verme işlemi ve fona kabul edilecek döviz tasarruflarında alınacak ve verilecek menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve hadlerinin ve döviz tasarruflarının vadelerinin tayinine ve yürürlük zamanlarının tesbitine Banka yetkilidir.

11) Banka döviz pozisyonu tutmağa yetkilidir.

12) Kâr ortaklığı esasına göre tahviller çıkarabilir.

E– ÇALIŞMALARIMIZ:

a) Proje Değerlendirme Çalışmaları:

Proje Değerlendirme Müdürlüğümüz, Eylül/1976 ayında faaliyete geçmiştir. Şu anda 30 kişilik bir Uzman kadrosu ile görev ifa etmektedir.

Evvelce kurulmağa başlamış, kaynak yetersizliği sebebiyle tamamlanıp çalışır hale gelmemiş sınai yatırımları bu durumdan kurtarmak ve T.C. Merkez Bankası orta vadeli reeskont kredisinden faydalandırmak maksadiyle T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilânları üzerine, Bakanlığa yapılmış olan müracaatlarla ilgili belgeler Bankamıza intikal ettirilmiştir. Yapılan tetkikler sonunda, durumları müsait ve yarım kalmışlık şartlarına uyanlara ait belgeler T.C. Merkez Bankasına intikal ettirilerek kendilerine orta vadeli yatırım ve işletme kredileri temin edilmiştir ve bu yoldaki çalışmalarımızda devam etmektedir.

Bankamız, çalışmaya başladığı gündenberi devamlı olarak, direkt şekilde müracaatlar vaki olmakta, ve yapılan proje değerlendirmeleri sonunda rantabil olmayınlar yani kredi ve iştirake lâyık görülmeyen istekler reddedilmektedir. Diğerleri ise, iştirak ve kredilendirilmek suretiyle finansman ihtiyaçları karşılanmaktadır. İştirak veya kredi açılmak suretiyle finanse edilen firmalar diğer bölümlerde açıklanmıştır.

b) Açılan Krediler:

1) Bankamızdan kredi talebinde bulunan şirketlere, özkaynaklardan açılan krediler, kâr ortaklığı esasına göre verilmektedir. 31.10.1977 tarihine göre, Mukaveleye bağlanan kâr

ortaklığı esaslı kredilerden toplam sekiz şirkete kâr ortaklığı esaslı 59.079.000.- liralık kredi verilmiştir. Bu şirketlerin fabrikalarının bulundukları iller ile isimleri, ACISELSAN–DENİZLİ, ERGANİ UN–DİYARBAKIR, YESÜTAŞ–SAKARYA, ERGAZ–ERZURUM, GESAŞ–KONYA, HATAŞ–HATAY, BETONSAN–MANİSA ve HATAY, AKTOP–NEVŞEHİR'dir.

Yönetim Kurulu kararı alınmış olupta henüz mukaveleye bağlanmak üzere olan kâr ortaklığı esaslı kredilerden dokuz şirkete toplam olarak 60.067.000.- liralık kredi ödeme işlemleri de tekemmül etmek üzeredir. Kredilendirelecek şirketlerin fabrikalarının bulundukları iller ile isimleri de, CUMPAŞ–KONYA, YETAŞ–AFYAN, AKDAĞ DERİ–YOZGAT, EMAŞ–MUŞ, ÇEPNİ GÜCÜ–SIVAS, GENTAŞ–BOLU, TRABZON GİYİM–TRABZON, KARSAN–KARS ORALGİM–KIRŞEHİR'dir.

2) Diğer taraftan, T.C. Merkez Bankası kaynaklı kredilerden, müracaatta bulunan firmalara (yatırım kredisi, işletme kredisi ve yarım kalmış yatırım kredisi olarak) toplam dokuz şirkete orta vadeli şeklinde verilen kredilerin toplamı 131.668.490.- liradır. Fabrikaların bulundukları iller ile bu şirketlerin isimleri, KARİŞ–SAMSUN, ÇUKUROVA ÇİMENTO–ADANA, AKDAĞ DERİ–YOZGAT, ÖZEN UN–TOKAT, NASTAŞ–AYDIN, EMAŞ–MUŞ, HATAŞ–HATAY, E.C.S.–ANKARA, BETONSAN–MANİSA ve HATAY'dır.

Bu duruma göre DESİYAB, açılışından bu yana:

— Kâr ortaklığı esaslı kredilerden:

Kullandırılan krediler	:	59.079.000.– TL.
Kararlaştırılan "	:	60.067.000.– TL.

— T.C. Merkez Bankası reeskont kredilerinden:

Kullandırılan krediler	:	131.668.400.– TL.
Tesbit edilen "	:	366.869.500.– TL.

olmak üzere, toplam. . . 617.683.900.– liralık kredi kullandırılmış veya açmaya hazır bulundurulmuştur.

C– İŞTİRAKLERİMİZ:

Kararnameler gereğince sermayesine iştirak edilen şirketler dahil, bugüne kadar sermayesine katılmak suretiyle iştirakine karar verilen şirketlerdeki taahhütlerimiz ile iştirak paylarımızın oranlarını gösteren cetvel aşağıdadır. Ayrıca, beş şirketle iştirak işlemleri sürdürülmektedir.

ŞİRKETİN ÜNVANI	HİSSEMİZ %	SERMAYE TAAHÜDÜMÜZ (Bin TL.)
1– TÜMOSAN	41	205.000.-
2– TAKSAN	41	205.000.-
3– TEMSAN	41	41.000.-
4– TESTAŞ	23	115.000.-
5– GERKONSAN	40	40.000.-
6– ERDEMİR	10,25	61.492.-
7– ÇELİK İŞ	75	15.000.-
8– TÜTEKS	20	20.000.-
9– KARSET	20	1.000.-
10– UPAŞ	40	20.000.-
11– ACISELSAN	10	2.400.-
12– YESÜTAŞ	37,5	6.000.-
13– ERGANİ İPLİK	40	4.000.-
14– AKTOP	17,19	980.-
15– ÇUMPAŞ	10	1.000.-
16– YETAŞ	20	4.000.-
17– ERGAZ	10	5.000.-
18– AKDAĞ DERİ	0,4	100.-
19– GESAŞ	10	2.500.-
20– EMAŞ	20	3.200.-
21– NASTAŞ	12,5	2.000.-
22– BETONSAN	10	7.500.-
23– HATAŞ	1	200.-
24– ÇEPNİ YEM	10	1.300.-
25– GENTAŞ	10	6.000.-
26– TRABZON GİYİM	25	8.750.-
27– ORALGİM	20	5.000.-
TOPLAM.....		783.422.- Liradır.

Yukarıdaki cetvelin tetkikinden de anlaşılacağı gibi, bu şirketler sermayelerine toplam olarak 783.422.000.- TL. ile iştirak taahhüdünde bulunulmuş, bunun önemli bir kısmı ödenmiş olup, bakiyesi yapılacak talepte ödenecektir.

İştirâklerimizin tanımları, kısaca aşağıda açıklanmıştır:

— TÜMOSAN: Türk Motor Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin sermayesi 500.000.000.— (Beşyüzmilyon) TL. dır. Motor Sanayiini Ülkemizde dışa bağımlılıktan kurtararak Milli Sanayimizi geliştirecek olan TÜMOSAN'ın sermayesinin % 41 hissesine DESİYAB ortaktır.

— TAKSAN: 500.000.000.- (Beşyüzmilyon) TL. sermayesi olan Takım Tezgahları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin sermayesinin % 41 hissesine DESİYAB ortaktır.

— TEMSAN: Türkiye Elektro–Mekanik Sanayi A.Ş.'nin sermayesi 500.000.000.- (Beşyüzmilyon) TL. dır. Ülkemizin yıllarca eksikliğini çektiği Elektro–Mekanik Sanayiini kurarak geliştirecek olan TEMSAN'ın sermayesinin % 41 hissesi Bankamızındır.

— TESTAŞ: Sermayesini 100 milyon TL. den 500.000.000.- (Beşyüzmilyon) TL. sına çıkan Türkiye Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'i memleketimizde Elektronik Sanayinin kurulmasını ve yeterli üretim seviyesinin gerçekleştirilmesini yüklenmiştir. Bankamız, TESTAŞ'ın % 23 hissesine sahiptir.

— GERKONSAN: İlk fabrikası pek yakında GEREDE'de üretime geçecek olan ve binlerce işçinin ortak olduğu GERKONSAN (Gerede Çelik Konstrüksiyon ve Ağır Teçhizat Sanayi A.Ş.) nin sermayesi 100.000.000.— TL. dır. Bu şirketin sermayesinin % 20'si Bankamıza aittir.

— ACISELSAN : 24.000.000.— TL. sermaye ilk kurulan Acıpayam Selüloz Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin sermayesine % 10 oranında Bankamız ortaktır. DESİYAB ayrıca Acıselsan'a Kâr Ortaklığı Esaslı Yatırım Kredisi de vermiştir. Şirketin işçi ve halktan 4085 ortağı vardır.

— ERDEMİR: 600.000.000.— TL. sermayesi olan Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları A.Ş.'ne ülkemizin büyük sanayi kuruluşları yanında 10.000 kadar hususi ve tüzel kişi hissedar olmuştur. Erdemir'in Koppers hisseleri Bankamız tarafından satın alınmış ve bu şirketimiz de Millileştirilmiştir. DESİYAB % 11,75 oranında Erdemir'e ortaktır.

—ERGAZ: Erzurum ve civar illerin sıvılaştırılmış petrol gazı ihtiyacını karşılayacak kapasitede dolum ve depolama işlerini üstlenen şirket, sermayesinin 2/3'ü yurt dışında çalışan işçilerimize satılacaktır. 355 ortaklı ERGAZ'ın sermayesinin % 8'ine DESİYAB ortaktır.

AKDAĞ : 25.000.000.— TL. sermaye ile Yozgat'ın Akdağmadeni kasabasında kurulan şirketin halktan 1200'ün üzerinde ortağı vardır. Deri imalâtı sanayi dalında faaliyette bulunan AKDAĞ'ın sermayesine Bankamızda % 0,4 oranında iştirak etmiştir.

UPAŞ : Uşak Elektro Porselen Sanayi ve Ticaret A.Ş.'i 50.000.000.— TL. sermaye ve 1359 ortak ile kurulmuştur. Renkli ve Desenli Karo Fayans ve duvar kaplamalarında kullanılan diğer cins fayans imal etmektedir. UPAŞ'ın sermayesinin % 40 hissesi Bankamızındır.

— BETONSAN : Beton Konut Sanayi ve Ticaret A.Ş. 1386 ortak tarafından 75.000.000.— TL. sermaye ile kurulmuş bir Halk Şirketidir. Sermayesine % 10 nisbetinde iştirak ettiğimiz ve ayrıca Kâr Ortaklığı Esaslı Yatırım Kredisi verdiğimiz BETONSAN Prefabrik Konut İmal eden Manisa tesisleri Ocak 1977'de, Antakya tesisleri de Haziran 1977 tarihinde üretime başlamıştır.

— YETAŞ : Yapı Elemanları Endüstri ve Ticaret A.Ş. 20.000.000.— TL. sermaye ile Afyon'da kurulmuştur. Sermayesinin % 20'sine ortak olduğumuz şirket, Mobilya ve Yonga Tahta Fabrikası kurarak ve her türlü ana yapı elemanlarıyla ilgili sınai ve ticari faaliyette bulunmaktadır. 910 ortaklıdır.

– NASTAŞ : Nazilli Deri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin sermayesi 16.000.000.– TL. dır. Sermayesinin % 12,5 hissesine ortak olduğumuz 1200 ortaklı NASTAŞ, öncelikle ayakkabı imalatı ve daha sonra da deri sanayiinin diğer dallarında faaliyetlerini sürdürecektir.

– YESÜTAŞ: Sakarya Yem, Süt ve Mamülleri A.Ş. Akyazı'da 16.000.000.– TL. sermaye ile 560 ortak tarafından kurulmuştur. Sermayesinin % 37 hissesine iştirak ettiğimiz YESÜTAŞ, Süt ve Mamülleri üreterek pazarlamasını yapmaktadır.

– GENTAŞ : 60.000.000.– TL. sermaye ile Mengen'de kurulan Genel Metal Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 3589 hususi ve tüzel kişilerden ortağı vardır. GENTAŞ'ın hissesinin % 10 oranına DESİYAB ortaktır. Ayrıca Bankamız GENTAŞ'a Kâr Ortaklığı Esaslı ve Sınai Reeskont Kredisi de vermiştir.

ERGANİ

– ERGANİ UN FABRİKASI : Ergani'de 10.000.000,– TL. sermaye ile kurulan fabrikanın sermayesinin % 40 hissesine DESİYAB sahiptir. 525 ortaklıdır.

– GASAŞ : Genel Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. 25.000.000.- TL. sermaye ile Konya'da kurulmuştur. Tahin, Helva ve Marmelât Gıda Sanayi dalında kurulan şirketin, sermayesinin % 10 hissesine Bankamız ortaktır. DESİYAB, GESAŞ'a ayrıca Kâr Ortaklığı Esaslı Yatırım Kredisi de vermiştir. 128 ortaklıdır.

– HATAŞ : 20.000.000.– TL. sermaye ve 286 ortak ile kurulan Hatay Tarım Ürünleri ve Ticaret A.Ş.'ne Bankamız kredi vermiştir. HATAŞ, bölgenin tarım ürünlerini konserve gıda sanayi dalında değerlendirmek gayesiyle kurulmuştur.

– TRABZON GİYİM SANAYİ A.Ş. : Trabzon'un Arsin kazasında 35.000.000.– TL. sermaye ile kurulan şirketin yurt dışında çalışan işçilerden ve halktan 226 ortağı vardır. Konfeksiyon imalâtı ve pazarlamasını yapacak olan Trabzon Giyim Sanayi'nin sermayesine Bankamız % 25 oranında iştirak etmiştir. DESİYAB, şirkete ayrıca Kâr Ortaklığı Esaslı Kredi ile Sınai Reeskont Kredisi vermiştir.

TÜTEKS

– TÜTEKS : (Türkiye Tekstil Makinaları Sanayi ve Ticaret A.Ş.) 100.000.000.– TL. sermaye ile kurulmuş olan bu şirket Tekstil Makinaları İmalât ve Ticaretine yöneliktir. TÜTEKS sermayesinin % 20'si Bankamıza aittir.

– AKTOP : (Aksular Topuzdağ Gıda Sanayi A.Ş.) 5.700.000.- TL. sermayeli olan bu şirkete Bankamız % 17,19 oranında iştirakte bulunmuştur. Ayrıca Bankamız bu şirkete Kâr Ortaklığı Esaslı Kredi açmıştır. 43 ortaktan oluşmuştur.

EMAŞ

– EMAŞ: (Endüstri Mineralleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.) Bankamızca % 20 oranında iştirakte bulunulan bu şirket 16.000.000.- TL. sermaye ile kurulmuştur. Bankamızca ayrıca şirkete kredi açılmıştır. Barit Cevheri işleyerek yılda 30.000.- ton barit üretecektir. 51 ortaklıdır.

çepni yem

– ÇEPNİ YEM : (Yem Sanayi A.Ş.) Sıvas Çepni'de kurulan 13.000.000.– TL. sermayeli bu şirkete Bankamız 1.300.000.- TL. ile % 10 oranında iştirakte bulunmuştur. Ayrıca kredi de açılmıştır. Ortak sayısı 393'tür.

ORALGİM

– ORALGİM : (Orta Anadolu Giyim Sanayi A.Ş.) 25.000.000 TL. sermayeli olan şirkete 5.000.000.– TL., % 20 oranında iştirakte bulunulmuştur. Ayrıca kredi de açılmıştır. 569 gerçek ve tüzel kişi şirkete ortaktır.

KARSET

– KARSET : (Karslılar Et ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.) 5.000.000.– TL. sermaye ile kurulan bu şirkete Bankamız % 20 oranında iştirâkte bulunmuştur. 177 ortaklıdır.

ÇUMPAŞ

– ÇUMPAŞ : (Çumra Patates Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.) 10.000.000.– TL. sermayeli olup, sermayenin % 10'u Bankamıza aittir. Ayrıca Kâr Ortaklığı Esaslı Kredi açılmıştır. Ortak sayısı 1535'tir.

F– SONUÇ :

Türkiye'de ilk defa olarak, bankacılık sahasında değişik bir anlayış ve davranışla, faizsiz kredi verme şeklini getiren DESİYAB, yukarıda (B) bölümünde belirtilen faaliyetleri yanında, ilk etapta yarım kalmış veya bir türlü işletmeye geçememiş, çeşitli zorluklar içinde çarkını çevirememiş verimli ve faydalı yatırımlara bir çare bulmak, onları memleketin ekonomik potansiyeline değer katacak şekle getirmek, ayrıca başlatılan ağır sanayi hamlesine katkıda bulunmağa devam etmek amaç ve kararındadır. Şüphesiz başta imkân ve kaynak tedariki bakımından ağırlığı aşikâr olan bu hizmetlerin başarılması, kolay bir iş değildir. Görev hakikaten zordur. Ancak, hemen ifade edelim ki, bu görev ile yola çıkan DESİYAB, lüzumlu imkân ve kaynakları bulmağa, bir noktada mecburdur. Zira işin başarılabilmesi buna bağlıdır. Bu güç ve zor hizmetlerin semeresi ortaya çıktıkça DESİYAB, gittikçe artan bir ölçüde, gerekli destek ve müzahereti göreceğine inanmaktadır.

Türkiye'nin "muasır medeniyet seviyesine" varabilmesi yolunun "ağır sanayi"den geçtiği noktasında bugün çoğunluk müttefiktir ve bu hedefe varılabilmesi zorunluluğu milletçe bir özlem haline gelmiştir. Bir Devlet Bankası olan DESİYAB, bu büyük gayenin tahakkuku için, bütün imkanları ile hizmet vermeğe amade olacak ve bundan da gurur duyacaktır.

M. Zeki SAYIN

Umum Müdür.

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARIMIZ
(İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ)

2 • TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.

3 • TÜRKİYE ÇİMENTO FABRİKALARI A.Ş.

4 • AZOT SANAYİ T.A.Ş.

5 • TÜRKİYE SELÜLOZ VE KAĞIT FABRİKALARI İŞLETMELERİ

6 • SÜMERBANK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.

2

ŞEKER ŞİRKETİNİN AFYON TESİSLERİNİN SON DURUMU. . . . . : 9
AFYON ŞEKER FABRİKASININ AÇILIŞ MERASİMİ RESMİ . . . . . : 10
KARS ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA RESMİ RESİM . . . . . : 11
AĞRI ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA MERASİMİ RESİM . . . . . : 12
VAN ŞEKER FABRİKASI TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 13
SAMSUN ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA MERASİMİ RESİM. . . . . : 14
KONYA–ILGIN ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 15
KASTOMONU ŞEKER FABRİKASI RESMİ . . . . . : 16
KAYSERİ ŞEKER FABRİKASI RESMİ. . . . . : 17
ANKARA ARAŞTIRMA MERKEZİ RESMİ . . . . . : 18
ANKARA ŞEKER FABRİKASININ RESMİ . . . . . : 19
ALPULLU ŞEKER FABRİKASININ RESMİ . . . . . : 20
MUŞ ŞEKER FABRİKASININ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . . . : 21
1975 YILINDA–DÜNYA'DA PANCAR VE ŞEKER KAMIŞINDAN ŞEKER
ÜRETEN VE ÖNDE GELEN BAZI ÜLKELER ARASINDA TÜRKİYENİN
YERİ VE 1982 YILINDA ULAŞILACAK TAHMİNİ DURUM TABLO. . . . . : 18
1975 YILINDA, DÜNYA'DA PANCAR ŞEKERİNDEN ŞEKER ÜRETEN
ÖNDE GELEN BAZI ÜLKELER ARASINDA TÜRKİYE'NİN YERİ VE
1982 YILINDA ULAŞILACAK TAHMİNİ DURUM TABLO . . . . . : 19
TÜRKİYEDE ŞEKER SANAYİ VE AET TABLO. . . . . : 20
GRAFİK : 1 TÜRKİYE ŞEKER ÜRETİMİ
GRAFİK : 2 TÜRKİYE ŞEKER TÜKETİMİ
GENEL BİLGİLER 1976 YILI SONU İTİBARİYLE TABLO . . . . . : 21
YATIRIM DURUMLARI (1975,1976,1977) TABLO. . . . . : 22
ANKARA MAKİNA FABRİKASININ RESMİ . . . . . : 22
1975–1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU . . . . . : 23
YATIRIM TABLOSU (1.3.1977) TABLO . . . . . : 24
YATIRIM TABLOSU TABLO (10.8.1977) . . . . . : 25
(KURULUŞ YERİ VE İLGİLİ İŞLEMLER)
YATIRIM TABLOSU (10.8.1977) TABLO . . . . . : 25
PROJE ÇALIŞMALARI, MAKİNA TEÇHİZAT VE İHALESİ)
'ATIRIM TABLOSU (10.8.1977) TABLO . . . . . : 25
1977 PROGRAMI VE GENEL YATIRIM TABLOSU)
1975 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 6
1976 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 7
1977 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 8
1982 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 9

ŞEKER ŞİRKETİNİN AFYON TESİSLERİNİN SON DURUMU. . . . . : 9
AFYON ŞEKER FABRİKASININ AÇILIŞ MERASİMİ RESMİ . . . . . : 10
KARS ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA RESMİ RESİM. . . . . : 11
AĞRI ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA MERASİMİ RESİM . . . . . : 12
VAN ŞEKER FABRİKASI TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 13
SAMSUN ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA MERASİMİ RESİM. . . . . : 14
KONYA–ILGIN ŞEKER FABRİKASININ TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 15
KASTOMONU ŞEKER FABRİKASI RESMİ . . . . . : 16
KAYSERİ ŞEKER FABRİKASI RESMİ. . . . . : 17
ANKARA ARAŞTIRMA MERKEZİ RESMİ . . . . . : 18
ANKARA ŞEKER FABRİKASININ RESMİ . . . . . : 19
ALPULLU ŞEKER FABRİKASININ RESMİ . . . . . : 20
MUŞ ŞEKER FABRİKASININ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . . . : 21
1975 YILINDA–DÜNYA'DA PANCAR VE ŞEKER KAMIŞINDAN ŞEKER ÜRETEN VE ÖNDE GELEN BAZI ÜLKELER ARASINDA TÜRKİYENİN YERİ VE 1982 YILINDA ULAŞILACAK TAHMİNİ DURUM TABLO. . . . . : 18
1975 YILINDA, DÜNYA'DA PANCAR ŞEKERİNDEN ŞEKER ÜRETEN ÖNDE GELEN BAZI ÜLKELER ARASINDA TÜRKİYE'NİN YERİ VE 1982 YILINDA ULAŞILACAK TAHMİNİ DURUM TABLO . . . . . : 19
TÜRKİYEDE ŞEKER SANAYİ VE AET TABLO. . . . . : 20
GRAFİK : 1 TÜRKİYE ŞEKER ÜRETİMİ
GRAFİK : 2 TÜRKİYE ŞEKER TÜKETİMİ
GENEL BİLGİLER 1976 YILI SONU İTİBARİYLE TABLO . . . . . : 21
YATIRIM DURUMLARI (1975,1976,1977) TABLO. . . . . : 22
ANKARA MAKİNA FABRİKASININ RESMİ . . . . . : 22
1975–1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU . . . . . : 23
YATIRIM TABLOSU (1.3.1977) TABLO . . . . . : 24
YATIRIM TABLOSU TABLO (10.8.1977) . . . . . : 25
(KURULUŞ YERİ VE İLGİLİ İŞLEMLER)
YATIRIM TABLOSU (10.8.1977) TABLO . . . . . : 25
(PROJE ÇALIŞMALARI, MAKİNA TEÇHİZAT VE İHALESİ)
YATIRIM TABLOSU (10.8.1977) TABLO . . . . . : 25
(1977 PROGRAMI VE GENEL YATIRIM TABLOSU)
1975 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 6
1976 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 7
1977 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 8
1982 YILI YATIRIM HARİTASI HARİTA . . . . . : 9

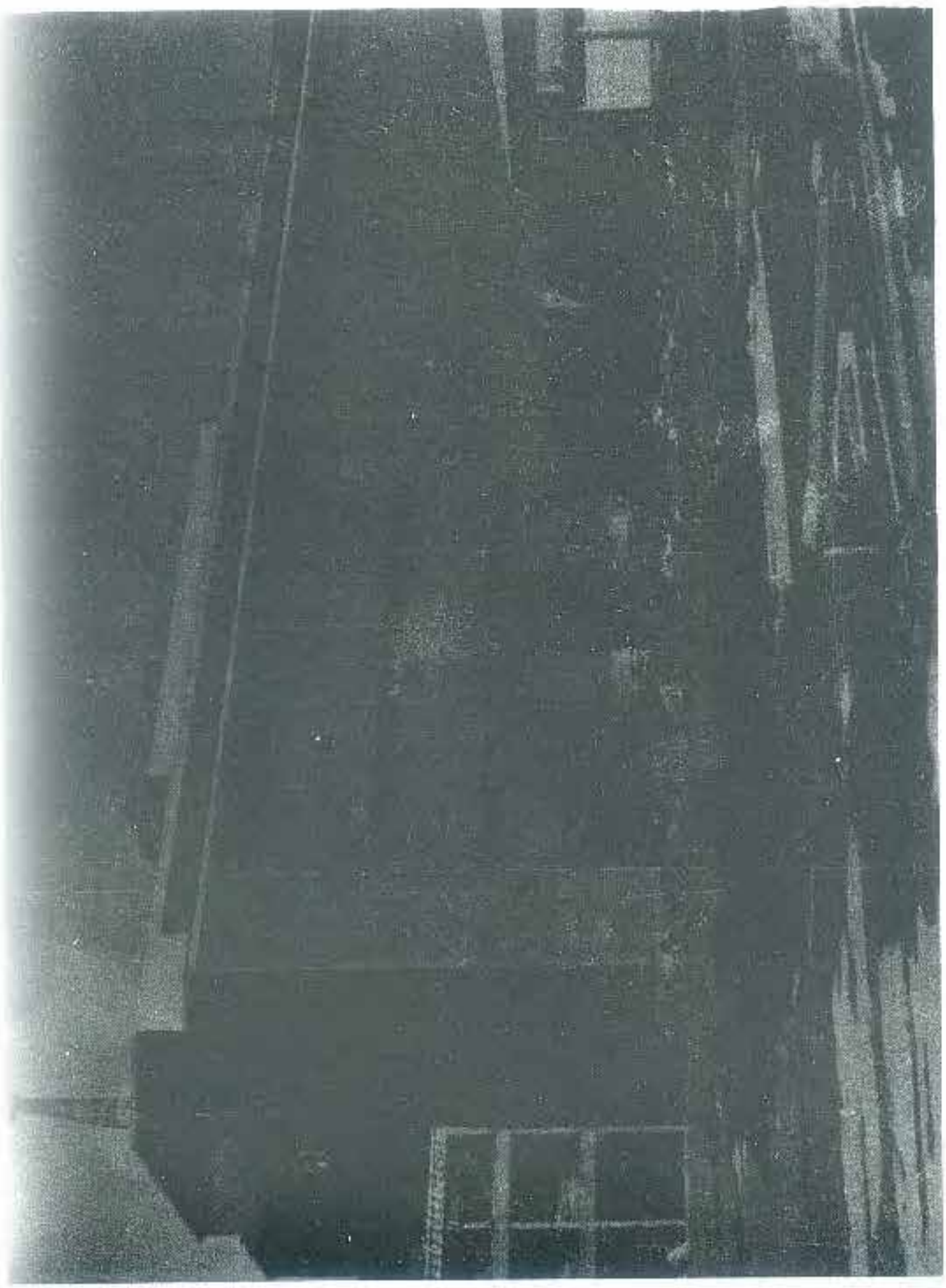

RESİM: 9

ŞEKER ŞİRKETİNİN AFYON TESİSLERİNİN SON DURUMU

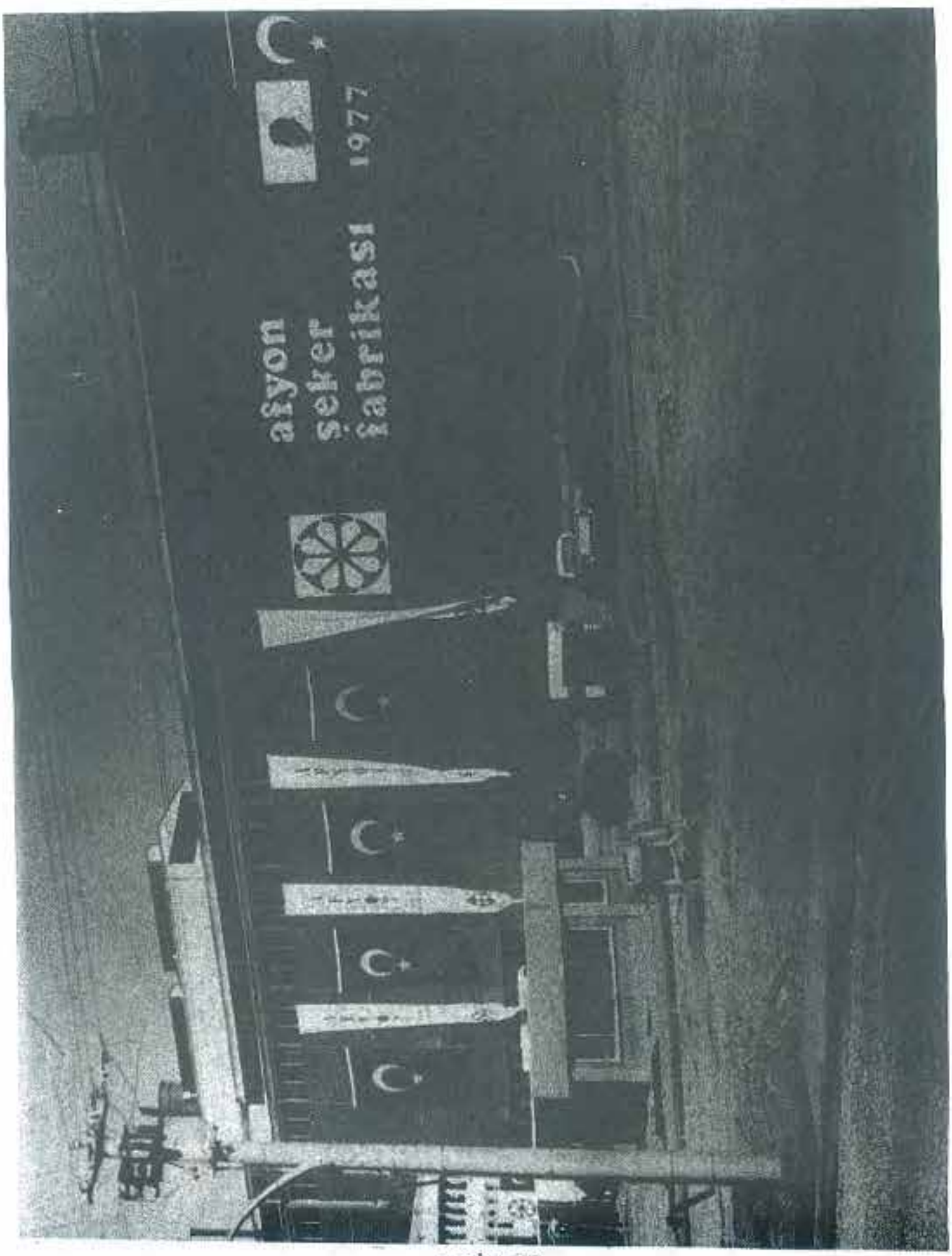

RESİM: 10 –

AFYON ŞEKER FABRİKASI 28.10.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN İŞLETMEYE AÇILMIŞTIR.

RESİM: 11

KARS ŞEKER FABRİKASININ TEMELİ 31.7.1976 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI Abdülkerim DOĞRU İLE BAZI BAKANLARDA BULUNMUŞLARDIR.

RESİM: 12

AĞRI ŞEKER FABRİKASININ TEMELİ 1.8.1976 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU VE BAZI BAKANLAR HAZIR BULUNMUŞLARDIR

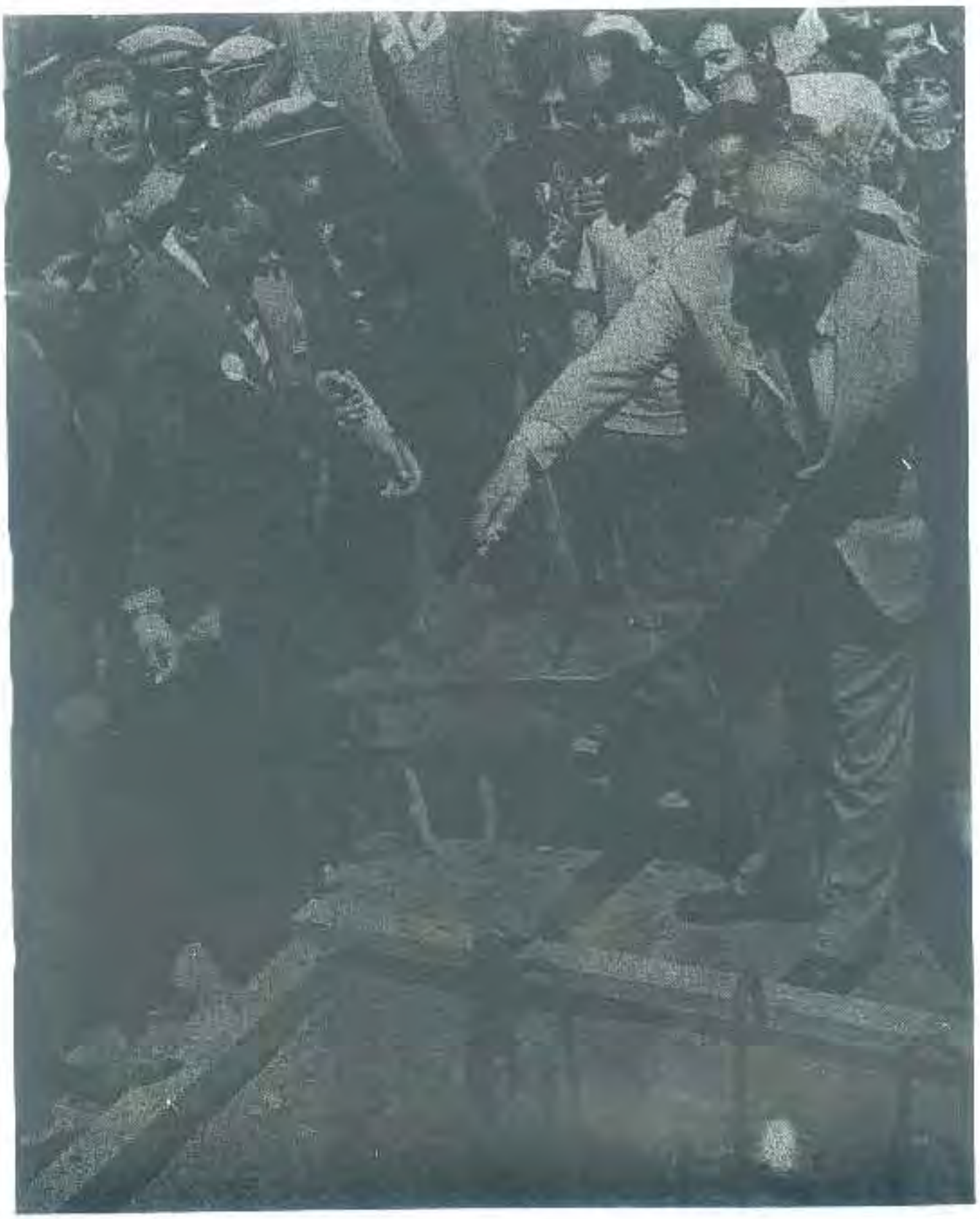

RESİM: 13

VAN ŞEKER FABRİKASININ TEMELİ 28.8.1976 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRUDA HAZIR BULUNMUŞLARDIR.

RESİM: 14

SAMSUN (ÇARŞAMBA) ŞEKER FABRİKASININ TEMELİ 9.10.1976 TARİHİNDE DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR.

RESIM, 15

KONYA (ILGIN) ŞEKER FABRİKASININ TEMELİ 9.10.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR.

1976 yılında başlatılan ağır sanayi hamlesi içinde şeker Sanayii'nin durumu:

Şeker sanayiimizin bugünkü durumu ile 1976 da başlatılmış ve 1977 de başlatılacak projelerin 1982 yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesiyle ulaşılacak seviyeyi belirtmeğe çalışacağım.

Şeker Sanayii, yapmakta olduğu hizmetlerle ülkemizin büyük sanayi kuruluşları arasında yer almaktadır. Ayrıca kendi fabrikalarının kendi yapar duruma gelmiş olması dolayısıyla ağır sanayi kuruluşları arasında da önemli bir yer işgal etmektedir.

Bugün kurmakta olduğumuz şeker fabrikaları, projelendirilmeleri, makina teçhizatının imalâtı ve montajları dahil olmak üzere % 85 oranında yerli imkanlarla yapılmaktadır.

1963 yılında hizmete alınmış bulunan, Resim: 16 da görülen, Kastamonu Şeker Fabrikasında yerli imalât oranı % 65 civarında idi. Bu fabrika, Şeker Sanayiinin, Ankara Şeker Fabrikasından sonra yerli imkânlarla kurulan ikinci fabrikadır. TEMSAN, TESTAŞ ve TÜMOSAN gibi ağır sanayi kuruluşlarının kademeli olarak yatırımlarının gerçekleşmesi ile yerli imalât oranı % 100'e ulaşacaktır.

Uzun yıllar süren çalışmalardan sonra TÜRK ŞEKER PANCAR TOHUMU geliştirilmiş ve 1975 yılında uygulamaya konulmuştur.

PANCAR TOHUMU İŞLEME TESİSLERİ'nin 1976 sonunda tecrübe işletmesine alınması ile ilk TÜRK MONOGERM PANCAR TOHUMU elde edilmiştir.

1975 yılında DÜNYA'da şeker parcarından ve şeker kamışından şeker üreten ülkeler arasında Türkiye'nin yeri TABLO: 18 de görülmektedir. 907 bin tonluk üretimle 19. sırada bulunan ülkemiz yapacağımız yatırımlarla 1982 yılında 1,7 milyon tonluk üretimle 16. sıraya yükselecektir.

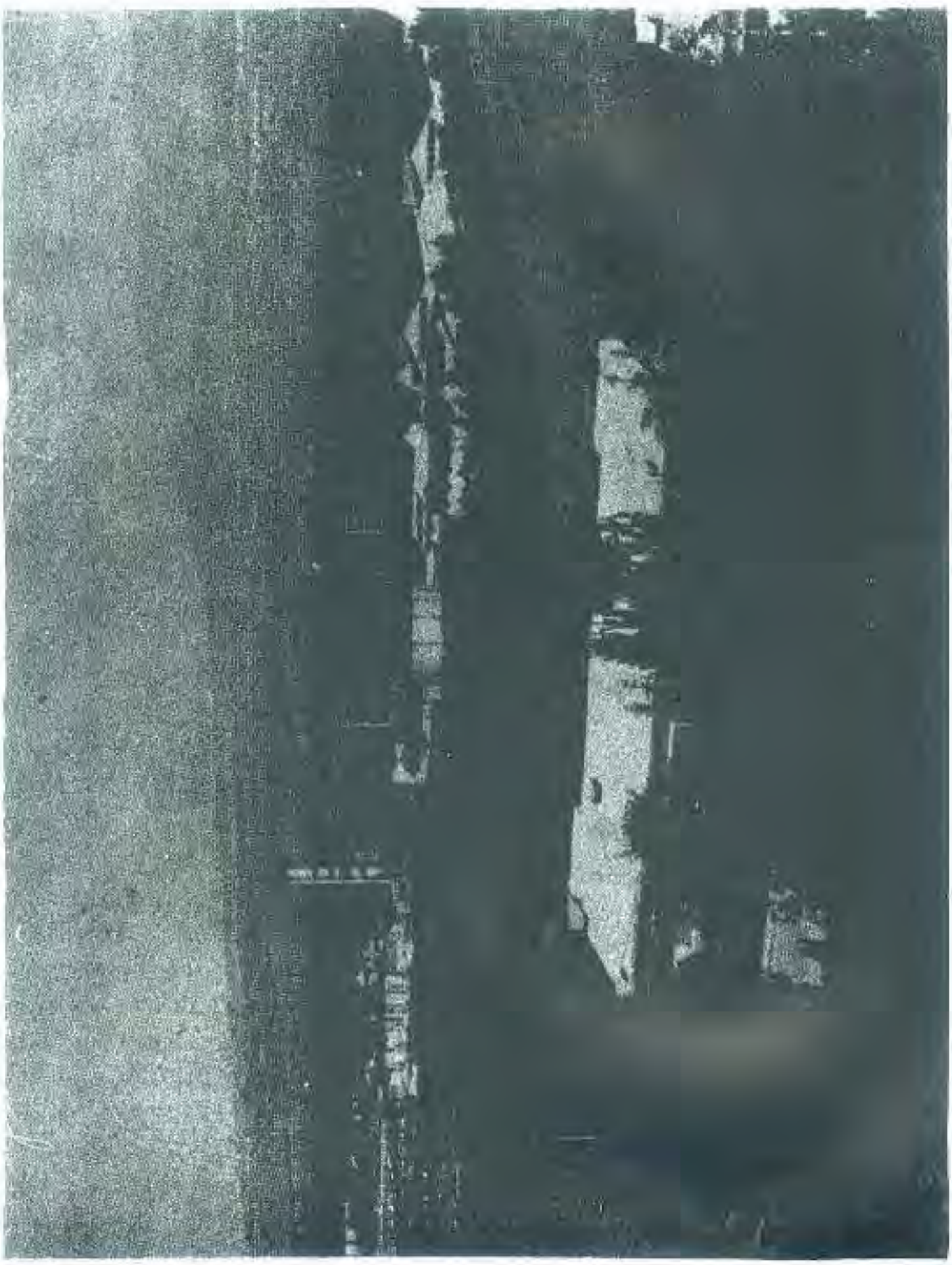

RESİM,16
KASTAMONU ŞEKER FABRİKASI

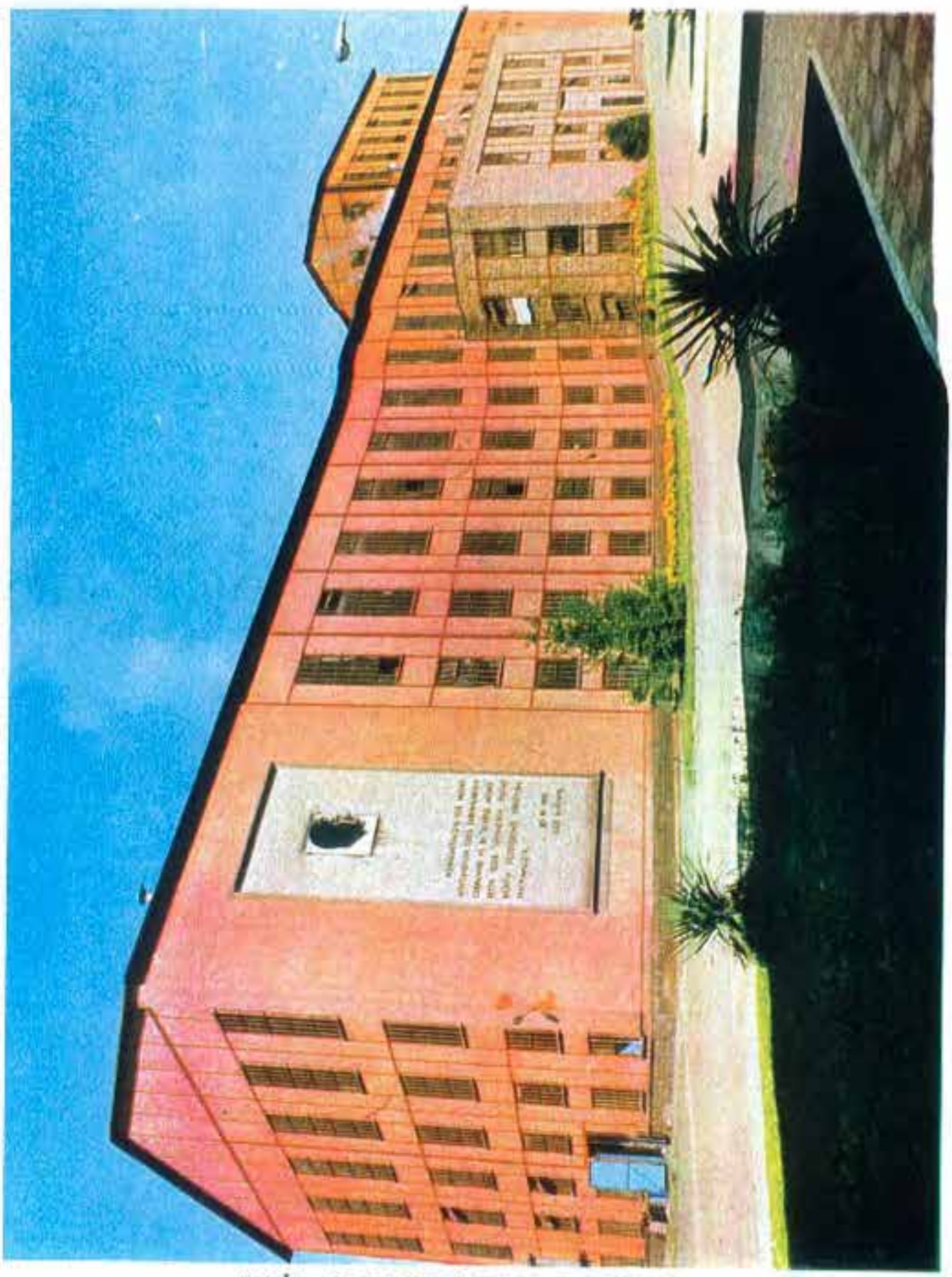

RESİM, 17 KAYSERİ ŞEKER FABRIKASI

Yukarıdaki Resim, 17 de görülen Kayseri Şeker Fabrikası Beş Özel Şirket fabrikalarından birisidir.

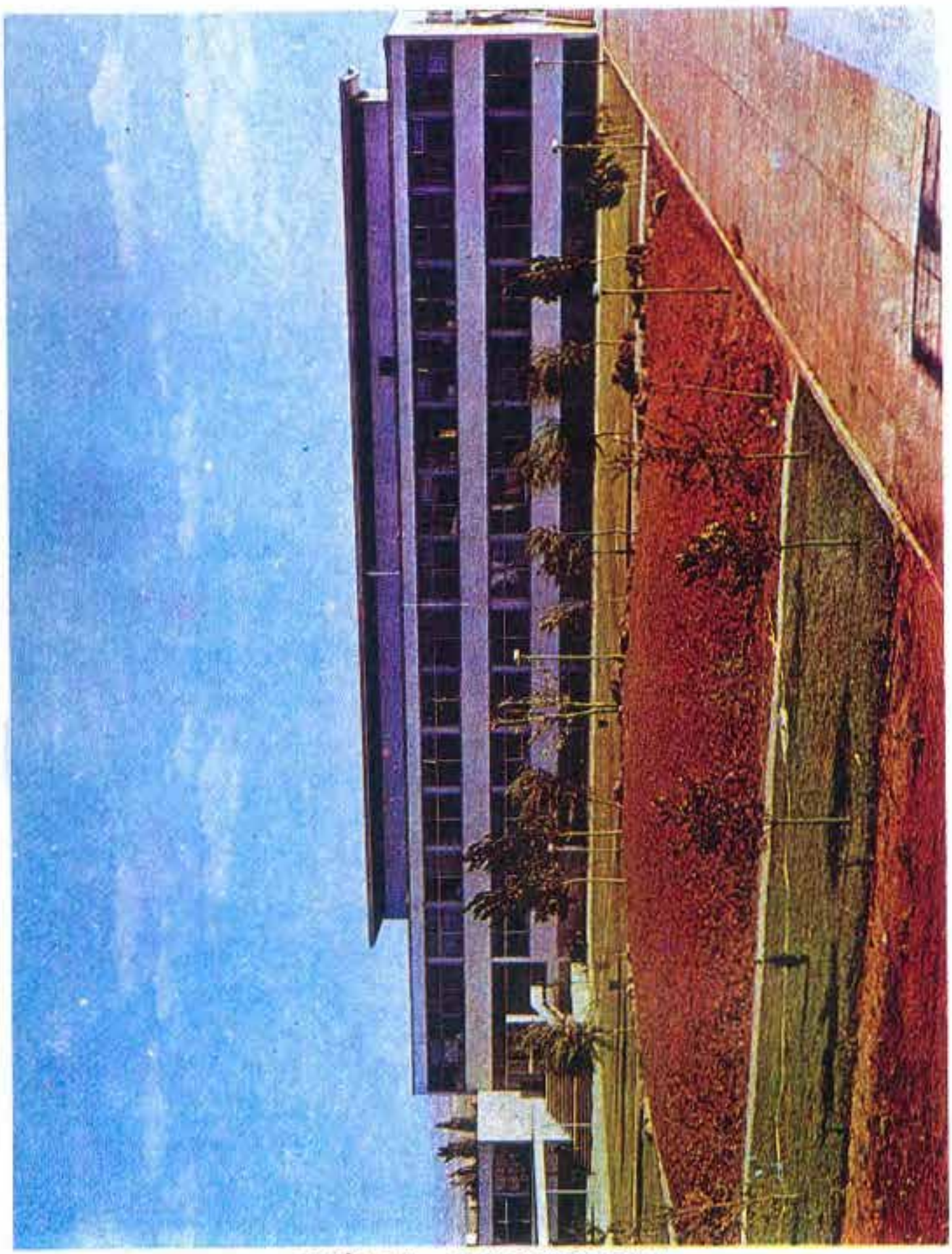

RESİM: 18— ŞEKER ENSTITUSU

Etimesgut'taki Şeker Enstitüsü teknolojik ve tarımsal alanlarda çeşitli araştırmalar yapmaktadır.

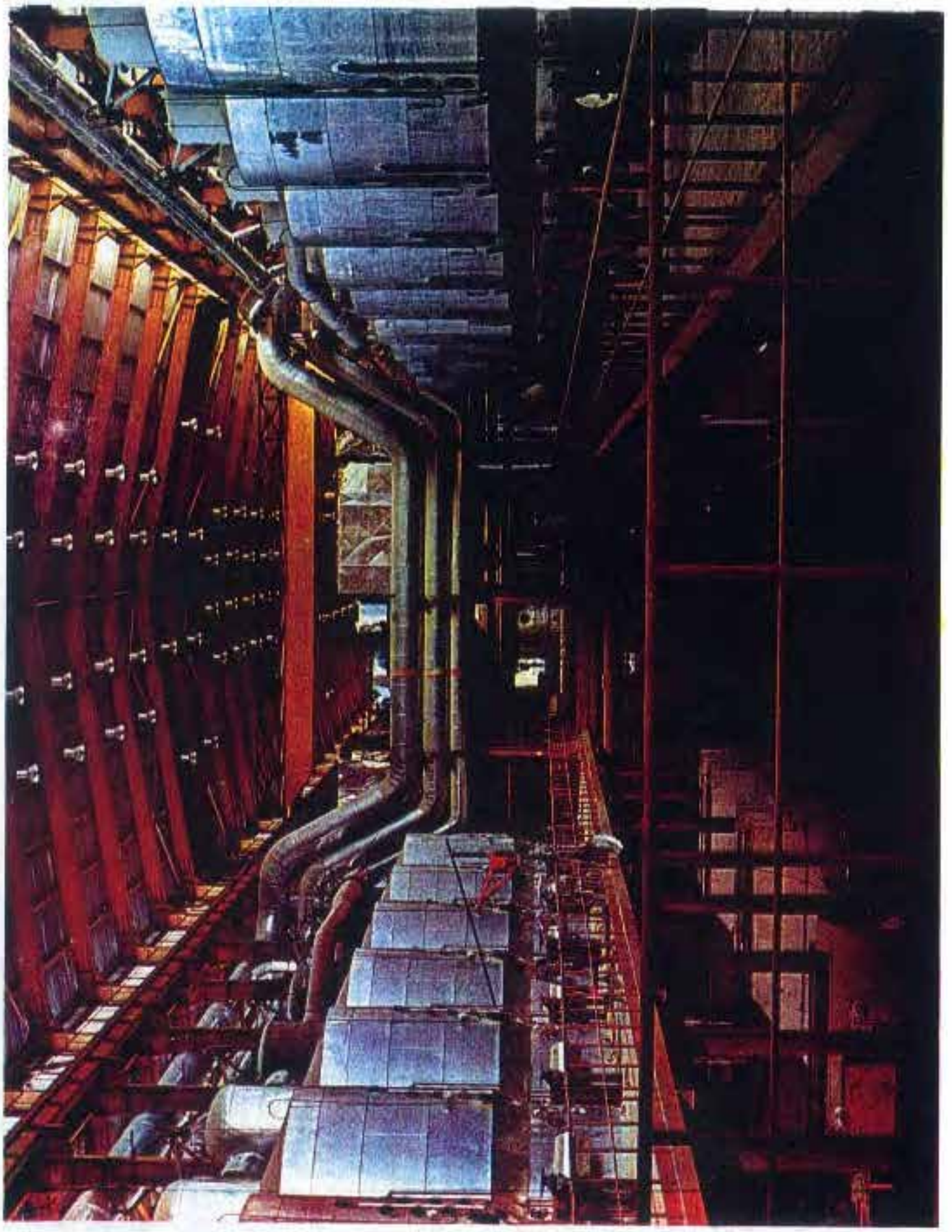

RESİM 19– BİR ŞEKER FABRİKASININ İÇ GÖRÜNÜŞÜ

1962 yılında hizmete alınan ve ilk olarak % 65 oranında yerli mühendislik ve işçilikle gerçekleştirilen Ankara Şeker Fabrikasının tephir istasyonu görülmektedir.

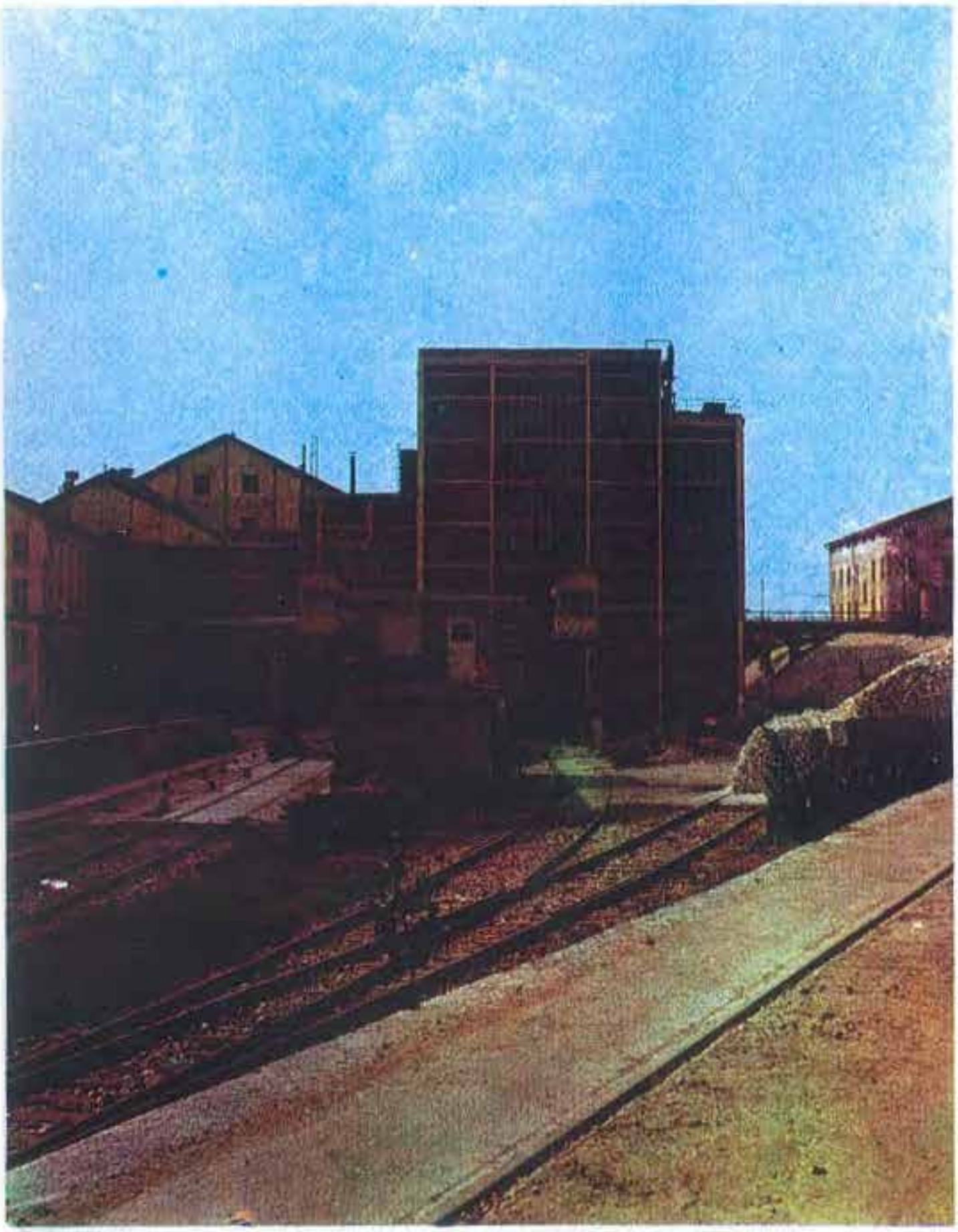

RESİM 20—ALPULLU ŞEKER FABRİKASI

1926 yılında 500 ton parcar/gün kapasiteyle kurulmuş olan ve ilk yerli şekeri çıkarma mzzhariyetine erişen Alpullu Şeker Fabrikası 1968 yılında 4000 ton parcar/gün kapasitesine tevsii edilmiştir.

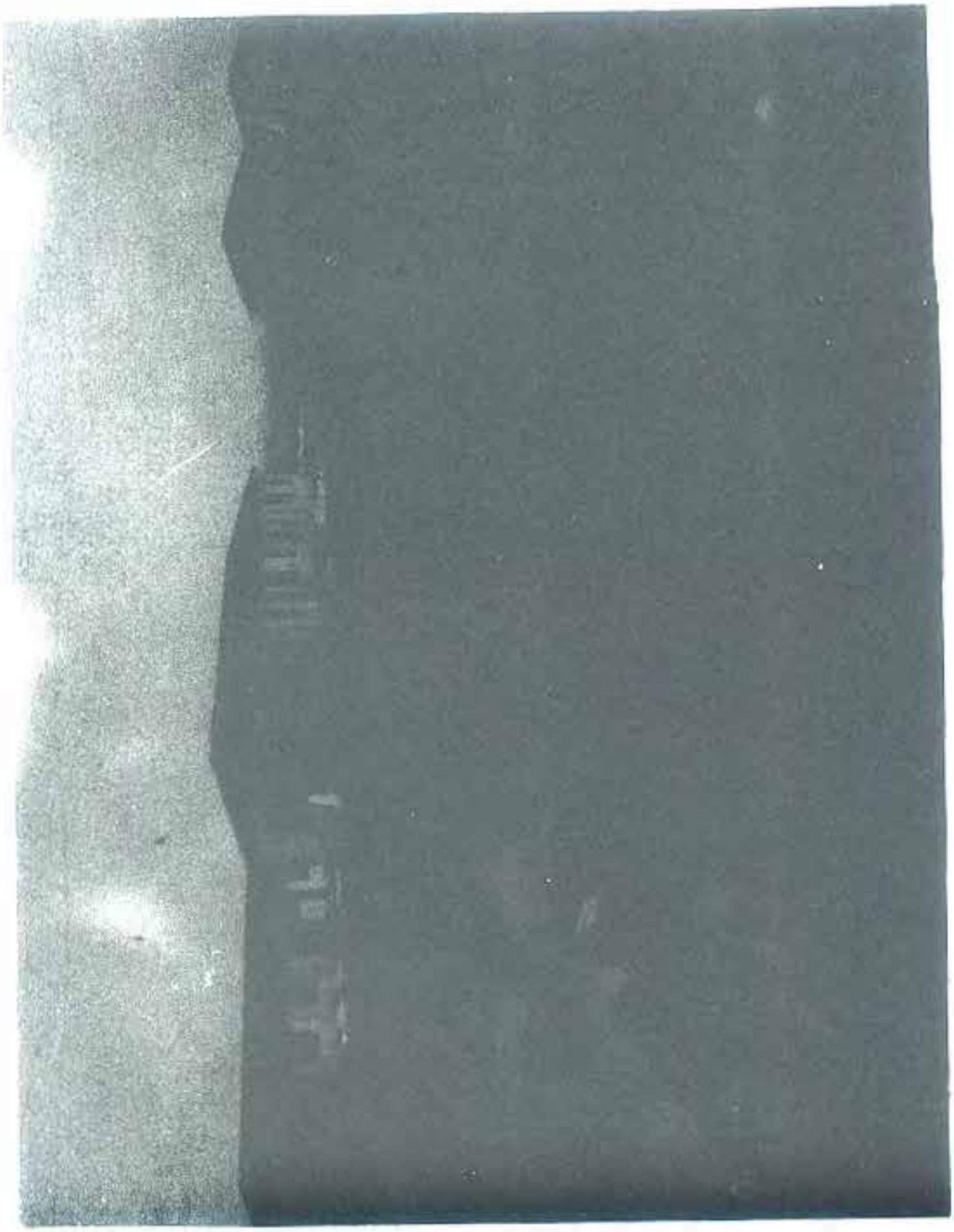

RESİM: 21

MUŞ ŞEKER FABRİKASI İNŞAATINDAN 11.5.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ

Tablo: 18 de görülen 1982 yılı değerleri, bu ülkelerin şeker üretimlerinin 1975 ten önceki yedi yıldaki artış hızının, aynen devam edeceği farzedilerek hesaplanmıştır.

Tablo : 18 — 1975 Yılında, DÜNYA'da Parcar ve Şeker Kamışından Şeker Üreten Önde Gelen Bazı Ülkeler Arasında TÜRKİYE'nin Yeri ve 1982 Yılında Ulaşılacak Tahmini Durum

Sıra	Ülke Adı	1975 te fiili beyaz şeker üretimi Bin ton	1968–75 arasında tahmini artış oranı %	Sıra	Ülke Adı	1982 yılındaki tahmini durum Bin ton
1	S. S. C. B.	7 200	38,9	1	S. S. C. B.	10 000
2	A.B.D.	5 981	16,7	2	Brezilya	8 200
3	Brezilya	5 670	44,6	3	A. B. D	7 000
4	Küba	5 130	20,8	4	Küba	6 200
5	Hindistan	4 320	14,0	5	Hindistan	4 900
6	Kıta Çini	3 375	38,0	6	Kıta Çini	4 700
7	Fransa(DOM dahil)	3 303	35,6	7	Fransa(DOM dahil)	4 500
8	Avusturalya	2 574	9,0	8	Filipinler	3 500
9	Meksika	2 475	10,0	9	Batı Almanya	3 000
10	Filipinler	2 340	50,0	10	Avusturalya	2 800
11	Batı Almanya	2 332	28,2	11	Meksika	2 700
12	Polonya	1 755	14,3	12	Güney Afrika	2 150
13	Güney Afrika	1 710	26,2	13	Polonya	2 000
14	Tayland	1 510	32,3	14	Tayland	2 000
15	İtalya	1 327	11,9	15	Arjantin	1 800
16	Arjantin	1 215	47,8	16	TÜRKİYE	1 708
17	Dominik Cumhu.	1 062	33,2	17	İtalya	1 600
18	Endonezya	945	54,4	18	Endonezya	1 460
19	TÜRKİYE	907	39,8	19	Dominik Cum	1 400
20	Kolombiya	891	47,5	20	Kolombiya	1 300
21	Peru	873	49,2	21	Peru	1 300
22	Hollanda	834	26,0	22	Büyük Britanya	1 260
23	Formoza	774	20,3	23	Hollanda	1 050
24	İspanya	763	13,7	24	İspanya	900
25	Çekoslovakya	702	14,0	25	Formoza	880

Görüleceği üzere 1975 yılında TÜRKİYE, fiilen üretilen şeker miktarı bakımındanpancardan ve kamıştan şeker üreten bütün ülkeler arasında 19. sırada yer almaktadır. 1982 de 16. sıraya yükseleceği tahmin edilmektedir.

Kaynak: Zuckerwirtschaft, Sugar Economy' Sayfa: 20, 21, 22 ve 23

Not: Türkiye dışındaki ülkelerde 1975–82 arasında, 1968–75 arasındaki gelişmeye paralel bir artış olacağı varsayılmıştır. (Takribidir).

1975 yılında sadece pancardan şeker üreten ülkeler arasında Türkiye'nin yeri 7. sırada bulunmakta iken 1982 de 6., hatta forse çalışılmak suretiyle 2 milyon tonluk bir üretimle Polonya ile beraber 5. sırayı işgal edebilecektir. (Tablo: 19)

Tablo : 19 1975 Yılında.Dünya'da Pancardan Şeker Üretim Önde Gelen Bazı Ülkeler Arasında Türkiye'nin Yeri ve 1982 Yılında Ulaşılacak Tahmini Durum

Sıra No.	Ülke Adı	1975 te fiili beyaz şeker üretimi Bin ton	1968–75 arasındaki tahmini artış oranı %	Sıra No.	Ülke Adı	1982 yılındaki Tahmini durum Bin ton
1	S. S. C. B	7 200	38,9	1	S. S. C. B	10 000
2	A. B. D	3 346	16,7	2	A. B. D	4 000
3	Fransa	2 972	35,6	3	Fransa	4 000
4	Batı Almanya	2 332	28,2	4	Batı Almanya	3 000
5	Polonya	1 755	14,3	5	Polonya	2 000
6	İtalya	1 327	11,9	6	TÜRKİYE	1 708
7	TÜRKİYE	907	39,8	7	İtalya	1 600
8	Kıt'a Çini	855	46,1	8	Büyük Britanya	1 260
9	Hollanda	834	26,0	9	Kıt'a Çini	1 250
10	İspanya	763	20,9	10	Hollanda	1 050
11	Çekoslavakya	702	14,0	11	İspanya	900
12	Belçika/Lüks.	659	25,2	12	Belçika/Lüks	825
13	Büyük Britanya	641	96,6	13	Doğu Almanya	820
14	Doğu Almanya	612	34,0	14	Avusturya	810
15	İran	531	21,5	15	Çekoslavakya	800
16	Romanya	513	36,8	16	Romanya	700
17	Avusturya	471	72,0	17	İran	650
18	Yugoslavya	444	23,7	18	Yugoslavya	550
19	Macaristan	405	23,5	19	Macaristan	500
20	Danimarka	390	24,6	20	Danimarka	490
21	Yunanistan	282	41,8	21	Yunanistan	400
22	İsveç	255	17,7	22	Japonya	350
23	Bulgaristan	225	48,0	23	Bulgaristan	330
24	Japonya	224	56,0	24	İsveç	300
25	İrlanda	186	28,3	25	İrlanda	240

Görüleceği üzere 1975 yılında fiilen üretilen beyaz şeker miktarları bakımından Türkiye, pancardan şeker üreten 25 ülke arasında 7 sırada yer almaktadır. 1982 de Türkiye'nin İtalya'nın önüne geçeceği tahmin edilmektedir.

Not: Türkiye dışındaki ülkelerde 1975–82 arasında, 1968–75 arasındaki gelişmeye paralel bir artış olacağı varsayılmıştır. Takribidir.

Kaynak: Zuckerwitschaft. Sugar Economy, Sayfa 20, 21, 22, ve 23

Tablo,20

TÜRKİYE ŞEKER SANAYİİ ve AET

ÜLKE ADI	1975/76 Kampanyasında Üretilen Şeker Ton/ (1)	% 16 Şeker Varlıklı Pancar Fiatı TL/ Ton (1)	Kristal Şeker 1976 Yılı Parekende Satış Fiatı TL/Kg (2)	Beyaz Şeker Fabrikaları Sayısı 1976/77 (1)	Pancar İşleme Kapasitesi Ton/Gün (1)	1975 Kişi Başına Yıllık Beyaz Şeker Tüketimi Kg (1)
BATI ALMANYA	2 331. 897	484,45	11,01	42	217 050	35,3
BELÇİKA/LUKSEMBURG	658 511	471,82	9,85	15	78 500	36,3
BÜYÜK BRİTANYA	641 374	449,63	8,83	15	67 400	42,9
DANİMARKA	389 800	422,38	9,65	5	35 300	47,0
FRANSA (DOM DAHİL)	2 303 000	461,31	7,59	66	294 190	37,1
HOLLANDA	834 000	405 18	9,52	11	65 100	42,2
İRLANDA	186 300	395,57	13,82	4	11 500	43 1
İTALYA	1 326 500	493 31	9,10	47	264 000	30,0
AET TOPLAMI	9 671 382			206	1 033 040	30,0
TÜRKİYE	907 240	500	8,00	17	40 000	21,1

ŞEKER MALİYETLERİ (Krş/Kg)

GİDER UNSURLARI	AET	TÜRKİYE
1– HAM MADDE	372,63	435,36
2–NAKLİYE	36 84	39,81
3–TESELLÜM	7,24	0,51
4–FABRİKASYON	249,34	184,76
5–MELASIN DEĞERLENDİRİLMESİ	66,05	660,40
	17,67	4,73
	648,38	655,67

KAYNAK: 1– Suckerwirtschaft,Suger Economy 1976/77

2–Dış İşleri Bakanlığı Ekonomik ve Sosyal İşler Genel Müdürlüğü

AET ülkeleri arasında Türkiye Şeker Sanayiinin yeri Tablo: 20 de gösterilmiştir. 1975 te üretilen şeker miktarı bakımından Türkiye, Fransa, Batı Almanya ve İtalya'dan sonra 4. sırada yer almaktadır. Ayni yıl % 16 digestion'lu (Şeker varlıklı) parcar fiyatı itibariyle Türkiye, 500 TL./ton ile en yüksek seviyededir. Parekende şeker satış fiyatları itibariyle de Fransa'dan sonra en ucuz ülke Türkiye'dir.

Kişi başına şeker tüketimi bakımından, maalesef AET ülkelerine göre en düşük seviyede bulunmaktayız. Dünya ortalaması yılda 17,7 kg olup Türkiye 21,2 kg ile bu ortalamanın % 20 kadar üzerinde bulunmaktadır.

GRAFİK: 1– Türkiye Şeker Üretimi

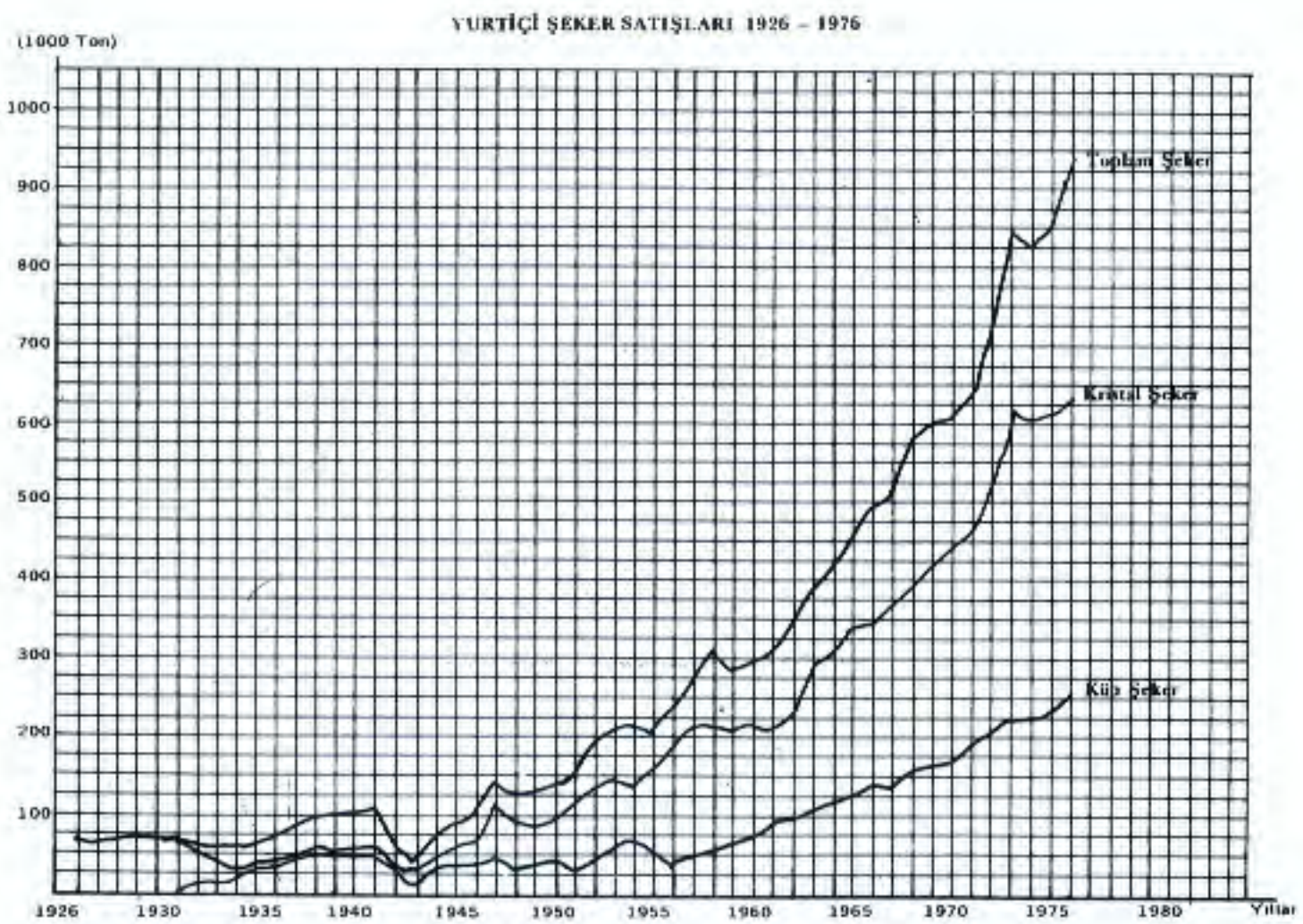

Grafik: 1'de 1926–1976 yıllarında Türkiye'de şeker üretiminin gelişme seyri gösterilmiştir.

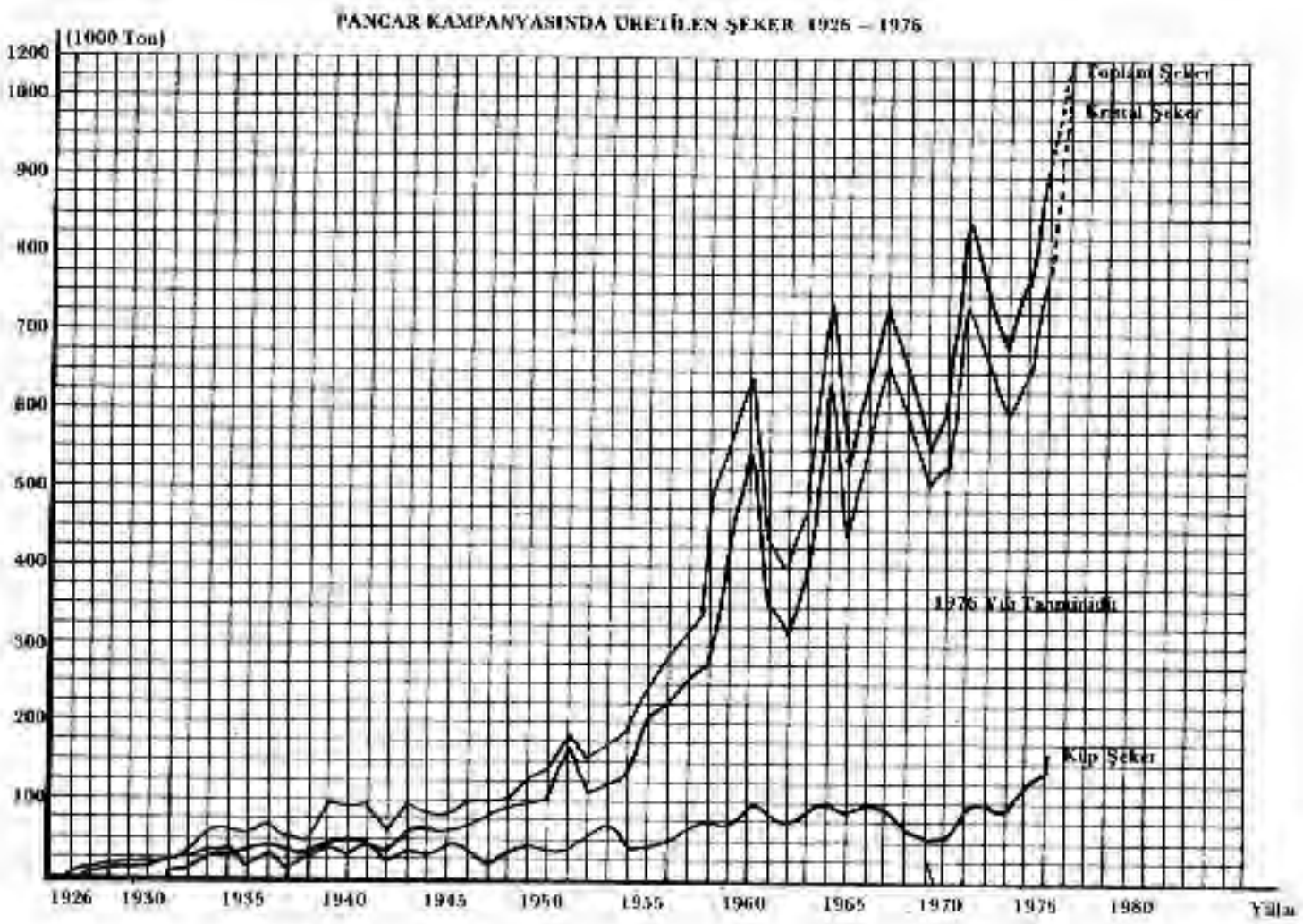

GRAFİK:2- Türkiye'de Şeker Tüketimi

Grafik 2'de Türkiye'de 1926–1976 yıllarına ait şeker tüketimi görülmektedir.

Türkiye Şeker Sanayiinin 1976 sonu itibariyle Genel Durumu Tablo: 21 de görülmektedir.

Şirketimiz 1935 yılında İş Bankası: T.C. Ziraat Bankası ve Sümerbank tarafından kurulmuştur. Halen altı Şeker Şirketinin sermaye toplamı 1, 152 Milyar TL. sıdır. Başlıca üretim çeşitleri: Şeker, melâslı kuru küspe, ispirto, çeşitli makina ve techizattır. Halen 5'i özel şirketlere ait olmak üzere 17 şeker fabrikası ile üç ispirto fabrikası, 2 makina fabrikası ve 2 makina atölyesi mevcut bulunmaktadır.

Yıllık şeker üretimimiz devam etmekte olan 1976/77 kampanyasında tahmini olarak 1,2 milyon tona erişecektir. Yıllık satışlarımız tutarı 7,7 Milyar lira, Milli Ekonomiye katkımız ise 2,9 Milyar liradır.

Şeker Sanayiinde çalışan personel sayısı, 22090 işçi, 908 teknik personel, 1384 idari personel olmak üzere toplam 24382 dir.

Tablo, 21

Genel Bilgiler (1976 Sonu itibariyle)

KURULUŞUN TARİHİ	: 6 Temmuz 1935
SERMAYESİ TL.	: 1 152.000.000
ÜRETİM ÇEŞİTİ	: Şeker,Melâslı kuru küspe İspirto,Makina tesis imalâtı
FABRİKA ADEDİ	: 17 (5'i özel şirketlere ait) Şeker Fabrikası, 2 Makina Fabrikası, 3 İspirto Fabrikası, 2 Makina Atelyesi.
YILLIK ÜRETİM (TON)	: 1.200.000 (Tahmini)
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL.)	: 7.742
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	: 2 912 (Tahmini)
TEKNİK PERSONEL	: 908
İDARİ PERSONEL	: 1 384
İŞÇİ	: 22.090
TOPLAM	: 24.392

NOT : Bu ve müteakip tablolarda verilen değerler Türkiye Şeker Fab. A.Ş. Adapazarı Şeker Fab. T.A.Ş. Konya Şeker Fab. A.Ş. Kayseri Şeker Fab. A.Ş. Kütahya Şeker Fab.A.Ş. Amasya Şeker Fab.A. Ş. Den müteşekkil Türkiye Şeker Sanayiine aittir.

Şeker Sanayiinin 1975, 1976 ve 1977 yıllarına ait yatırım durumu Tablo: 22 de gö. rülmektedir.

Mevcut şeker fabrikası sayısı, 1977 ' de Afyon Şeker Fabrikasının işletmeye alınmasıyla 17'den 18'e çıkmıştır.

Afyon Şeker Fabrikasının Sabit yatırımı tutarı 1,3 Milyar liradır.

1976 yılında 6 yeni şeker fabrikası projesi başlatılmış olup bunlara ait toplam proje tutarı 5,2 Milyar liradır.

1977 yılında bunlara ilâveten 7 yeni projeye başlanacaktır. Bunların yatırım tutarı da 7 Milyar lirayı bulacaktır.

Tablo, 23–Bu tabloda 1975 ile 1982 yıllarının mukayesesini görmekteyiz. Başka bir ifade ile neredeyiz, hangi seviyeye ulaşacağız?

1982 de fabrika sayısı 17'den 31'e, yatırım değeri ise (kayıtlı brüt değer) 3,1 Milyar liradan 19,8 Milyar liraya yükselecektir.

Şeker üretimi 1975 yılında 907 bin ton iken 1982 de 1,7 milyon ton'a, hatta 2,0 milyon tona, tahminen 1975 tekinin iki katına ulaşılmış olacaktır.

Personel sayısı 20334 ten 32935'e yükselecektir. Şeker Sanayiinin Milli Ekonomiye yıllık katkısı da 2,5 Milyar lira'dan 5,0 Milyar liralık bir değere yaklaşacaktır.

Satış hasılatı, 1975 yılında 7,3 Milyar lira iken 1982 yılında (bugünkü fiyatlarla) 17,6 Milyar liraya yükselmiş olacaktır.

Tablo, 22

YATIRIM DURUMLARI

(1975–1976–1977)

		YILLAR 1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		17	17	18
DEVAM EDEN YATIRIMLAR		1	1	–
DEVAM EDEN YATIRIMLAR DEĞERİ (MİLYON TL.)		1.310	1.310	–
• YENİ BAŞLAYAN YATIRIM		–	6	7
YENİ BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUTARI (MİLYON TL.)		–	5.238,5	7.039,3
ÜRETİM	MEVCUT FABRİKALAR (TON)	907.240	1.200.000	1.145.880
	DEVAM EDEN YATIRIMLAR (TON)	110.000	110.000	–
	• YENİ YATIRIMLAR (TON)	:	133.000	420.000
PERSONEL	MEVCUT	20.334	23.669	24.982
	DEVAM EDEN YA–TIRIMLAR	1.313	1.313	–
	• YENİ YATIRIMLAR		3.571	5.486

• YENİ YATIRIMLAR OLARAK SADECE KURULMAKTA OLAN 13 ŞEKER FAB RİKASI GÖZ ÖNÜNE ALINMIŞTIR.

Tablo, 23

1975–1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	17	31
YATIRIM DEĞERİ (MİLYAR TL)		
(KAYITLI BRÜT DEĞER)	3,1	19,8
ÜRETİM ŞEKER (TON)	907.240	1.708.000
PERSONEL	20.334	32.935
KATMA DEĞER (MİLYAR TL)	2,479	4,853
SATIŞ HASILATI (MİLYAR TL)	7,349	17,650

NOT: TABLODAKİ DEĞERLER TÜRKİYE ŞEKER SANAYİİ OLARAK VERİLMİŞTİR.

Yeni yapacağımız yatırımların genel durumu TABLO, 24'de görülmektedir.

Muş, Çorum, Konya (Ereğli), Kars, Samsun (Çarşamba), Ağrı, K.Maraş (Elbistan), Konya (Ilgın), Niğde (Bor), Van (Erciş), Denizli (Çivril), Mardin ve Urfa'da kurulacak olan 13 yeni şeker fabrikasının yatırım tutarı, üretecekleri mamullerin miktar ve satış değerleri, Milli Ekonomiye Katkıları, sağlayacakları istihdam, başlanıa ve bitiş tarihleri tablo:24 de ayrı ayrı belirtilmiştir. Programa göre bu 13 proje 1982 yılında bitirilmiş olacaktır.

Şimdi bu fabrikaların kuruluşları ile ilgili olarak yapılan çalışmaları kısaca arzediyorum.

Urfa hariç, bütün fabrikaların kuruluş yerleri Şirketimizce tespit edilmiş, arazi alımlarına başlanmış olup tamamlanmak üzeredir.

Kurulacak şeker fabrikaları, günlük pancar işleme kapasitesi bakımından üç tipe ayrılmıştır. Bu kapasiteler: 6000, 3000 ve 1500 ton Pancar/gün'dür. 13 Fabrikanın çelik konstrüksiyon projeleri, yukarıdaki tip kapasitelere göre hazırlanmıştır.

Her fabrikada müşterek olan prefabrik şantiye ve muvakkat atölye binaları, muvakkat ambarlar ve arazi ihata malzemesi ihale edilmiştir.

İnşaat ihale dosyaları hazırlanmakta olup Şubat ve Mart aylarında kısım kısım ihale edilecektir.

4 şeker fabrikasına ait çelik konstrüksiyon malzemesi Demir–Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğüne sipariş edilmiş olup diğer fabrikalar için de adı geçen Genel Müdürlükten teklif istenmiştir.

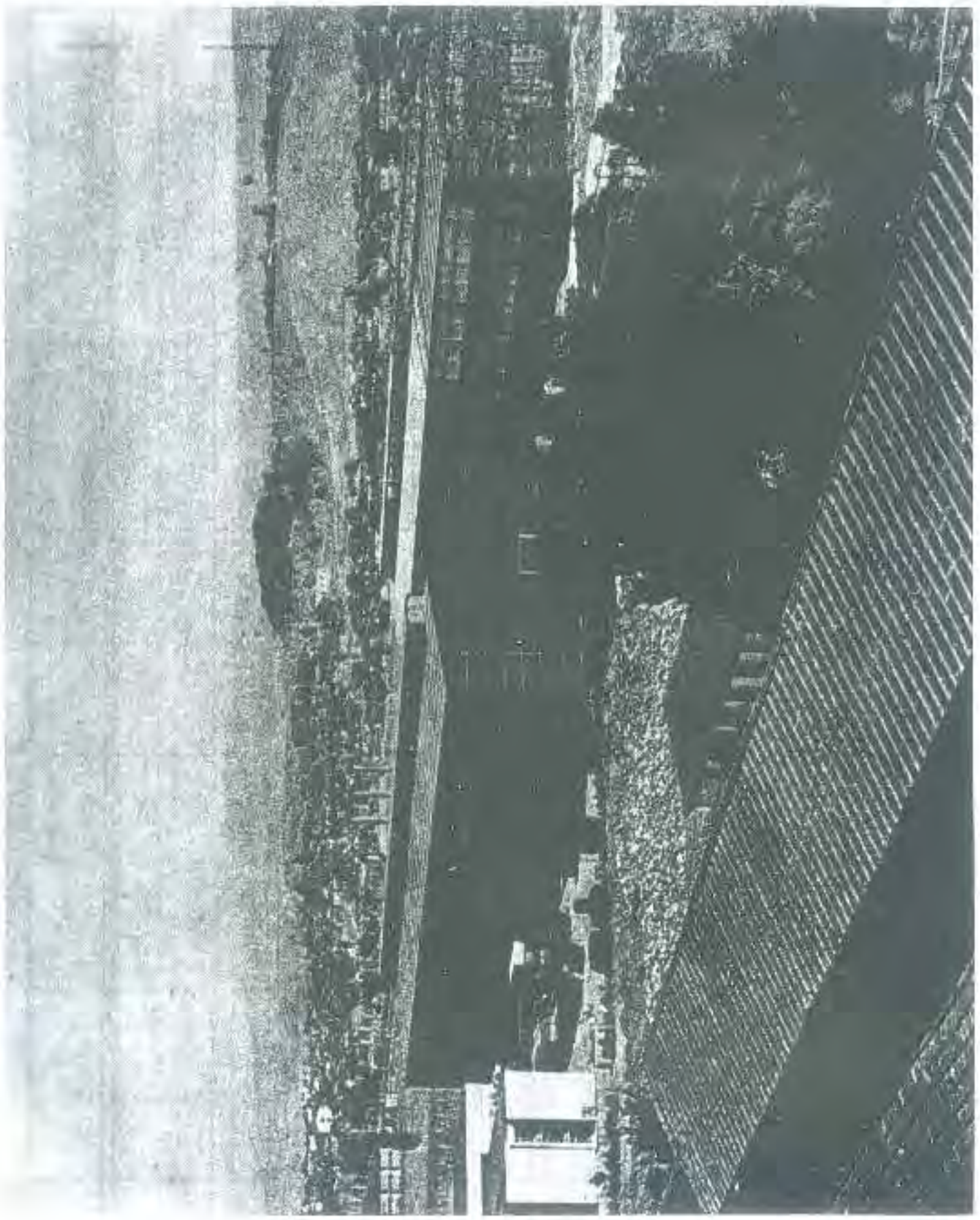

RESİM 22. ANKARA MAKİNA FABRİKASI

Yeni kurulacak şeker fabrikalarının büyük cb'adta cihazlarını imal edecek Ankara Makina Fabrikasından bir görünüş.

Tablo: 24

Sıra No	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	ÜRETİM Satış Değeri (*) Milyon TL.	ÜRETİM Miktarı 1000 Ton	Katma Değer 1000 TL.	İstihdam	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	Muş Şeker Fabrikası	Şeker,M. Kuru Küspe	MUŞ	780	143,8	19	50,066	570	1976—1980	Arsa alımı, proje ve ihale çalışmaları başlatılmıştır
2	Çorum Şeker " Fabrikası	"	ALACA	1,175	832,7	110	294,000	1093	" "	Kesin yer tesbiti henüz yapılmamıştır.Proje çalışmalarına başlanmıştır.
3	Konya II Şeker Fabrikası	"	EREĞLİ	1.133	454,2	60	146.600	760	" "	
4	Kars Şeker Fabrikası	"	KARS	837	143,8	19	51,867	570	" "	Arsa alımı,proje ve ihale çalışmaları başlatılmıştır
5	Samsun Şeker Fabrikası	"	ÇARŞAMBA	1,233	272,5	36	83,042	698	1976-1981	"
6	Ağrı Şeker Fabrikası	"	AĞRI	786,5	143,8	19	49,083	570	" "	"
7	K.Maraş Şeker Fabrikası	"	ELBİSTAN	948	416,4	55	127,357	760	1976-1982	"
8	Konya (Ilgın) Şeker Fabrikası	"	ILGIN	1,088	446,6	59	146,552	760	" "	"
9	Niğde Şeker Fabrikası	"	BOR	941	446,6	59	147,166	760	" "	"
10	Van Şeker Fabrikası	"	ERCİŞ	802	143,8	19	48,938	570	" "	"
11	Denizli Şeker Fabrikası	"	ÇİVRİL	955	423,9	56	141,418	760	" "	"
12	Mardin Şeker Fabrikası	"	NUSAYBİN	800	159,0	21	53,500	593	" "	"
13	Urfa Şeker Fabrikası	"	URFA	800	159,0	21	53,500	593	" "	Yer seçimi henüz yapılmamıştır.

(*) 1976 YILI FABRİKA TESLİMİ AMBALAJSIZ SATIŞ DEĞERİ ÜZERİNDEN

YATIRIM TABLOSU: 25
YENİ ŞEKER FABRİKALARI

KURULUŞ YERİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER

Fabrika Adı	Kuruluş Yeri Tespiti	İstimlak Kararı	İmar ve İskân Bakanlığı Ön İzni	İstimlâk Durumu		DÜŞÜNCELER Alınan
				Arazi Miktarı	Tapusu Alınan	
Ağrı	X	X	Tüm bilgiler toplandı karar safhasında	4.664	2.141	.
Bor (Niğde)	X	X	X (7.7.1977—6648)	3.553	3.039	.
Çarşamba (Samsun)	X	X	X 31.3.1977—3057)	3.600	—	Orman Bakanlığı ile Orman Sınırı üzerinde anlaşmazlık var.
Denizli	X	X	X X (8.7.1977—6653)	3.581	—	İstimlâk edilecek arazi miktarı kesinleşmedi.
Çorum	Yapılmadı	Alınmadı	—	—		İşletme suyu temini çözümlenmedi.
Elbistan (K.Maraş)	X	X	X X (10.3.1977—2461)	4.375	—	İstimlâk edilecek arazi miktarı kesinleşmedi.
Ereğli (Konya)	X	Alınmadı	X	—	—	.
Ilgın (Konya)	X	X	(3.7.1977—6655)	3.450	1.228	.
Kars	X	X	Tüm bilgiler toplandı karar safhasında	5.962	3.277	.
Muş	X	X	X (8.7.1977—6654)	4.157	2.308	.
Nusaybin (Mardin)	X	X	Tüm bilgiler toplandı karar safhasında	3.846	—	.
Urfa	Yapılmadı	Alınmadı	—	—	—	Ham madde etüdlerinin neticesi bekleniyor.
Van	X	X	—	3.092	2.686	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile mutabakat sağlanamadı.

YATIRIM TABLOSU: 25
YENİ ŞEKER FABRİKALARI
PROJE ÇALIŞMALARI, MAKİNA TEÇHİZAT ve İNŞAAT İHALELERİ

Fabrika Adı	Fizibilite Raporu	Tatbikat Projesi Durumu					Makina Teçhizat Sipariş Anlaşmaları			İnşaat İhaleleri
		Yerleşme	Teknoloji	Mimari	B.Arme	Çelik	Yurt Dışı	Yurt İçi	Şirketçe Yapılacak	
Ağrı	X	Devam Ediyor	% 70 Bitti	% 70 Bitti	Devam ediyor	X	İhtiyacımız olan takriben 40 kalem makina -teçhizat ve Malzemeden 18 kalemin (146,5 milyon TL.) sipariş anlaşmaları yapıldı. Çalışmalar devam ediyor.	Bütün fabrikaların şantiye hizmet binaları, inşaat demirleri çevre ihate malzemesi, ana fabrika çelik konstrüksiyon imalatı (Urfa—Mardin Hariç) ve bir kısım malzemesi sipariş edildi. Çalışmalar devam ediyor.	X	3. Defa İhaleye çıkıldı.
Bor (Niğde)	X	"	"	"	"	X			X	İhale dosyası hazırlanıyor.
Çarşamba (Samsun)	X	"	"	"	"	X			X	2. defa İhaleye çıkılacak.
Denizli	X	"	"	"	"	X			X	—
Çorum	X	—	"	"	"	X			X	—
Elbistan(K.Maraş)	X	Devam Ediyor	"	"	"	X			X	İhale dosyası hazırlandı.
Ereğli (Konya)	X	—	"	"	"	X			X	—
Ilgın (Konya)	X	Devam ediyor	"	"	"	X			X	İhale edildi. (28.6.1977)
Kars	X	"	"	"	"	X			X	3.Defa İhaleye çıkıldı.
Muş	X	"	"	"	"	X			X	İhale edildi. (3.6.1977)
Nusaybin (Mardin)	Ham Madde Etüdü neticesi bekleniyor	—	"	"	"	X			X	—
Urfa	"	—	"	"	"	X			X	—
Van	X	Devam Ediyor	"	"	"	X			X	İhale dosyası hazırlandı.

YATIRIM TABLOSU : 23

1977 PROGRAMI GENEL YATIRIM TABLOSU

30.7.1977

PROJE ADI	Yeri	Başlama Bitiş Tarihi	Son Proje Toplamı		Başlangıçtan 1976 Sonuna kadar nakit ödeme		1977 YILI KOMOLATİF							
							Ödeneği		Nakti Harcama		Gerçekleşme	Toplam Harcama		Gerçekleşme
			Dış	Toplam	Dış	Toplam	Dış	Toplam	Dış	Toplam	%	Dış	Toplam	%
Ağrı Şeker Fabrikası	AĞRI	1976–81	92 000	786 500	—	2363,7	25 000	70 000	—	28235,3	40,34	—	30599,0	3,89
Kars " "	KARS	1976–80	92 000	837 000	—	19239,8	25 000	120 000	—	63527,2	52,94	—	82 767,1	9,89
Denizli " "	DENİZLİ	1976–82	95 000	955 000	—	2189,2	25 000	95 000	—	15545,1	16,36	—	17734,3	1,86
Ilgın " "	KONYA	1976–82	140 000	1088 000	—	1962,4	30 000	100 000	—	24870,8	24,87	—	26833,2	7,53
Ereğli " "	KONYA	1976–80	150 000	1133 000	5124,6	47390,8	50 000	135 000	—	16134,6	11,95	5124,6	63525,4	5,61
Nusaybin " "	MARDİN	1976–82	92 000	800 000	—	2026,9	—	45000	—	18555,4	41,23	—	20582,3	2,57
Urfa " "	URFA	1976–82	92 000	800 000	—	1966,0	—	45000	—	4803,1	10,67	—	6769,1	0,85
Çorum " "	ÇORUM	1976–80	161 670	1174 580	3364,1	35108,4	50 000	125 000	—	24141,2	19,31	3364,1	59249,6	5,04
Bor " "	NİĞDE	1976–82	95 000	941 000	—	2149,5	25 000	85 000	—	20780,0	24,45	—	22929,5	2,44
Çarşamba " "	SAMSUN	1976–81	152 000	1232 750	—	2312,6	30 000	130 000	—	12814,3	9,86	—	15126,9	1,23
Erciş " "	VAN	1976–82	92 000	802 000	—	2329,5	25 000	85 000	—	47563,6	55,96	—	49893,1	6,22
Muş " "	MUŞ	1976–80	92 000	780 000	—	52418,6	25 000	120 000	—	34327,4	28,61	—	86746,0	11,12
Elbistan " "	K.MARAŞ	1976–82	95 000	948 000	—	2156,2	25 000	100 000	—	13680,1	13,68	—	15835,3	1,67
YEKON			1440670	12277830	8488,7	173612,6	335 000	1255 000	—	324978,2	25,89	8488,7	498590,8	4,06
Afyon Şeker Fabrikası	AFYON	1973–77	235000	1310000	164972	925817	55 000	454 950	3906	137563	30,24	168 878	1063380	81,17
GENEL YEKON			1675670	13587830	173460,7	1099429,6	390000	1709 950	3906	462541,2	27,05	177 366,7	1561970,8	11,50

HARİTALAR:

Harita: 6 da 1975 yılında mevcut 17 şeker fabrikası görülmektedir. Afyon Şeker Fabrikası inşa halinde olup haritada çizgi halinde gösterilmiştir.

Harita: 7'de 1976 yılında kuruluşları başlatılmış olan Kars, Ağrı, Van, Muş, Mardin ve Samsun şeker fabrikaları yer almaktadır.

Harita: 8'de 1977 yılında kuruluşuna başlanacak olan Çorum, Denizli, Konya (Ereğli ve Ilgın), Niğde, K.Maraş ve Urfa fabrikaları görülmektedir.

Harita: 9'da ise 1982 yılında sayıları 31'e yükselecek olan bütün şeker fabrikaları yer almaktadır.

ŞEKER FABRİKALARI

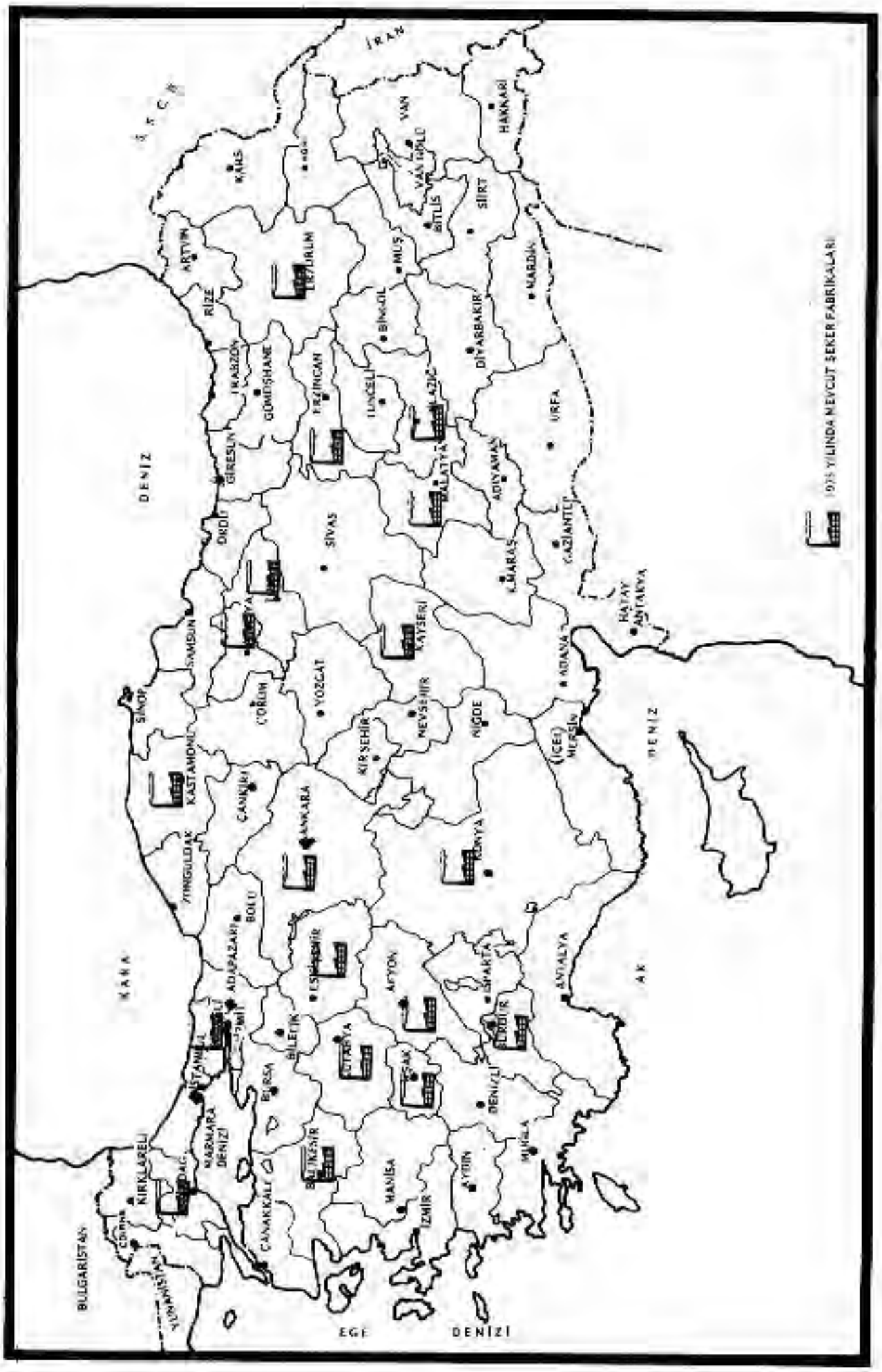

Harita: 6

ŞEKER FABRİKALARI

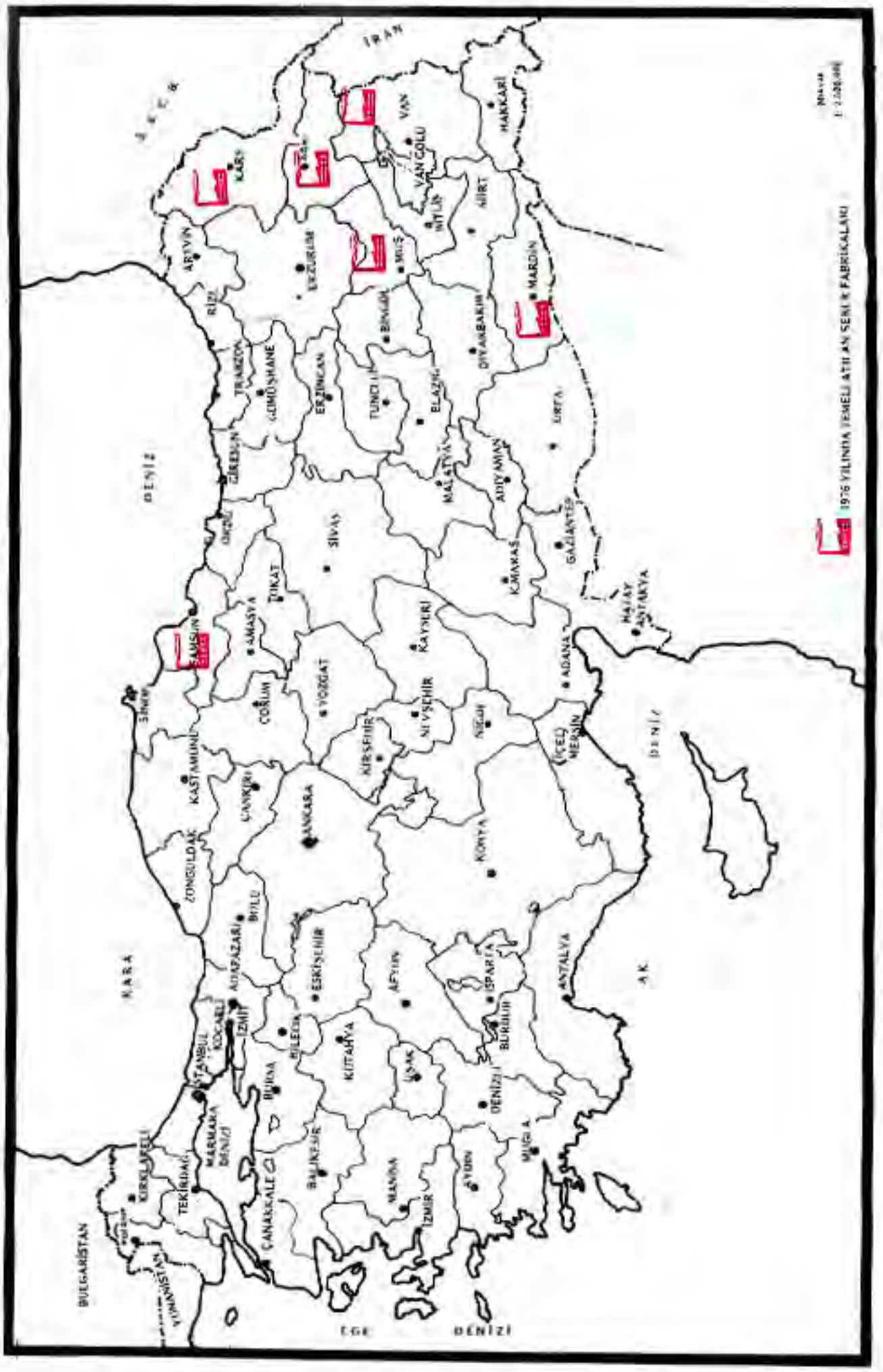

Harita: 7

ŞEKER FABRİKALARI

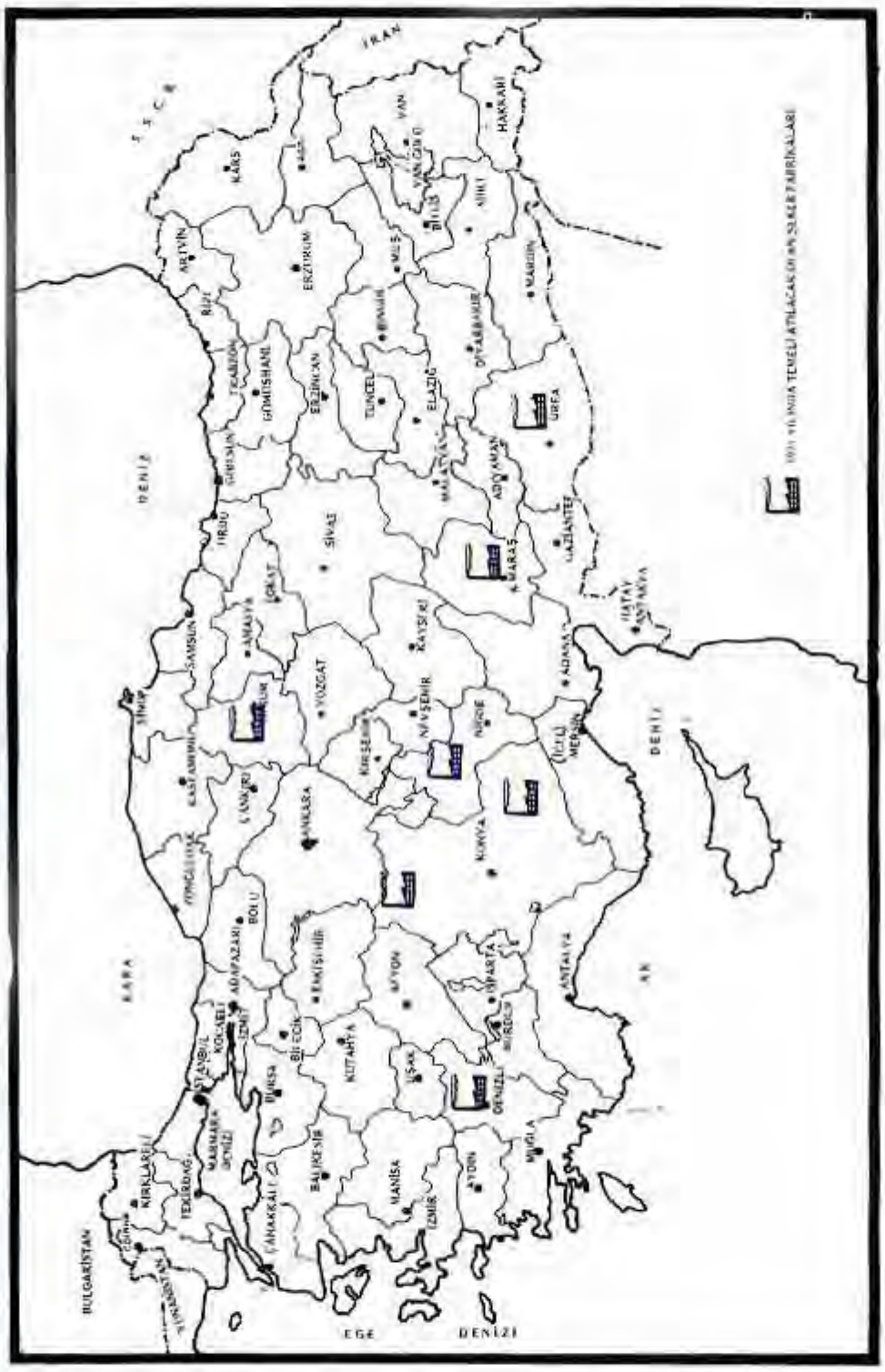

Harita: 8

1977 YILINDA TEMELİ ATILACAK OLAN ŞEKER FABRİKALARI, 1982 YILINDAKİ DURUM

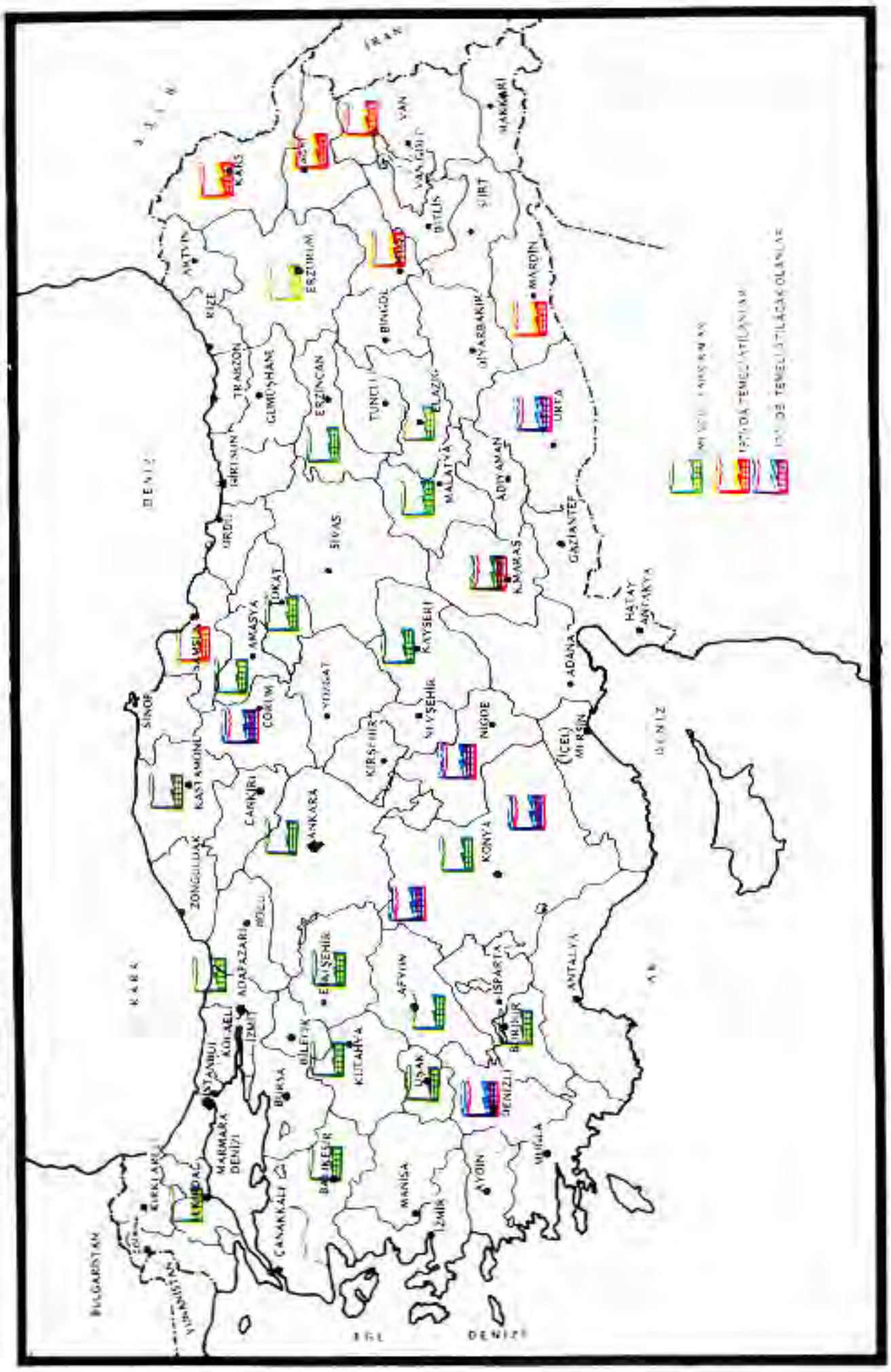

Harita: 9

TÜRKİYE ÇİMENTO SANAYİ A.Ş.

3

— İSKENDERUN ÇİMENTO FABRİKASININ İŞLETMEYE ALINIŞ RESMİ . . . : 23
— İLK ÜRETİLEN ÇİMENTO TORBASINA ERBAKAN İMZA ATERKEN . . . . . : 24
— ADIYAMAN ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ : 25
— BİNGÖL ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . : 26
— EDİRNE ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . : 27
— ERGANİ ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . : 28
— KAHRAMANMARAŞ ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 29
— KASTAMONU ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 30
— KÜTAHYA ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . : 31
— MALATYA ÇİMENTO FABRİKASI TEMEL ATMA RESMİ. . . . . : 32
— SAMSUN ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . : 33
— SİİRT ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ. . . . . : 34
— URFA ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . : 35
ÇİMENTO BAKIMINDAN TÜRKİYE'NİN DÜNYADAKİ YERİ TABLO . . . . . : 25
ÇİMENTO ÜRETİMİ BAKIMINDAN AET ÜLKELERİNİN DURUMU TABLO . . . . . : 26
GENEL BİLGİLER TABLOSU . . . . . : 27
YATIRIMLARIN DURUMU TABLOSU . . . . . : 28
1975 – 1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU TABLO. . . . . : 29
YATIRIM TABLOSU. . . . . : 30
YATIRIM TABLOSU. . . . . : 31
1975 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 10
1976 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 11
1977 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 12
1982 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 13

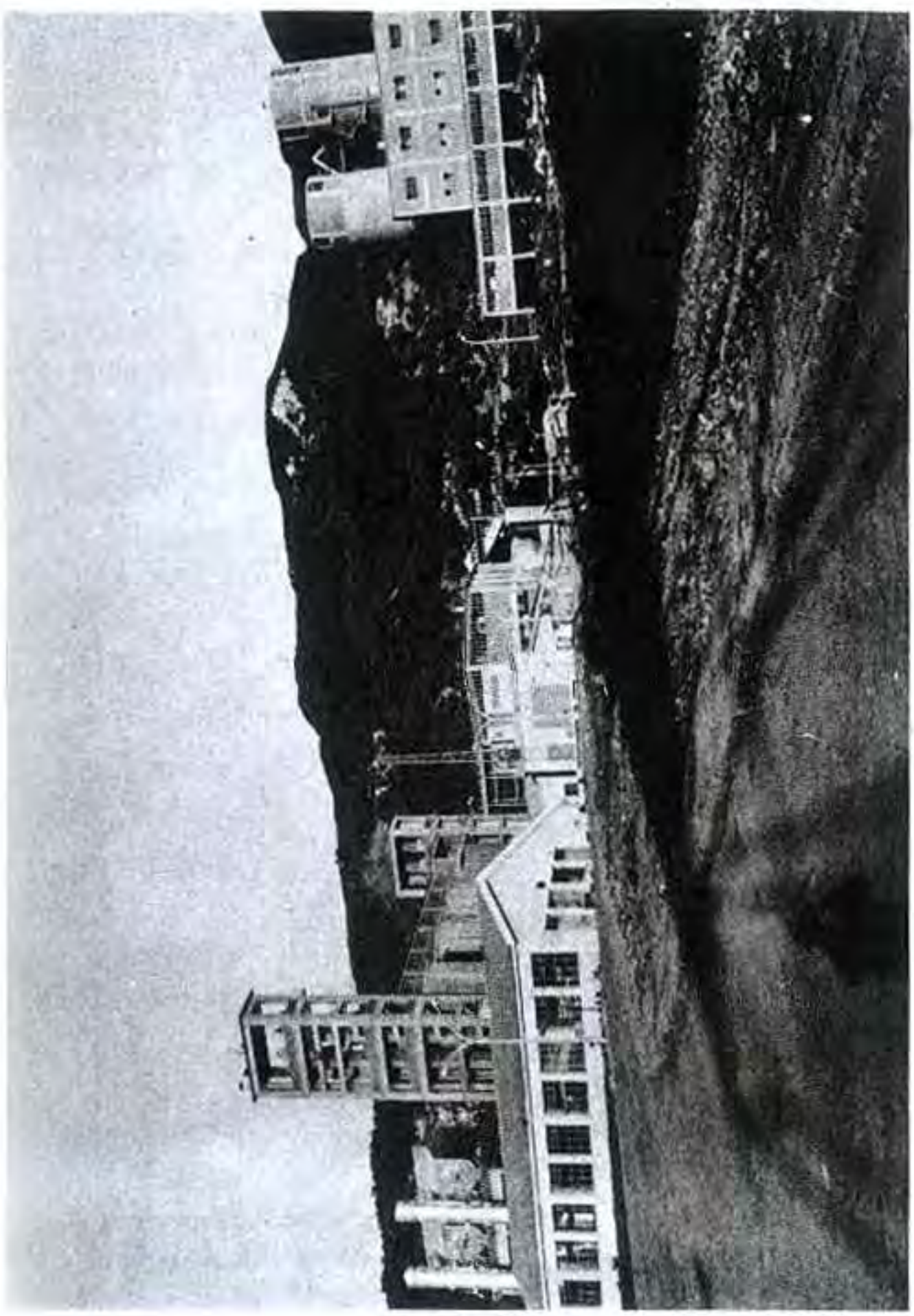

RESİM: 23

İSKENDERUN ÇİMENTO FABRİKASI 30.10.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Erbakan TARAFINDAN İŞLETMEYE AÇILMIŞTIR

RESİM: 24

DEVLET BAKANI ve BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN İSKENDERUN ÇİMENTO FABRİKASINDA ÜRETİLEN İLK ÇİMENTO TORBASINA İMZA ATERKEN

1976 yılında başlatılan ağır sanayi hamlesi içinde çimento Sanayii'nin durumu:

Türkiye çimento sanayii'nin bugünkü durumları ile yatırımlarını izah etmeğe çalışacağım.

Resim: 23 ve Resim: 24'de İskenderun Çimento Fabrikasının işletmeye alınması Tablo: 25'de Çimento üretimi bakımından Türkiye'nin dünyadaki yeri görülmektedir. 1975 yılında Türkiye dünyada 15'nci sırayı işgal etmektedir. 1'nci sırada Rusya mevcuttur. 1982 yılında 11'nci sırayı işgal edeceğimizi tahmin etmekteyiz.

Çimento üretimi bakımından AET ülkelerinin durumu: Tablo: 26 AET ülkeleri arasında Türkiye, 1975 yılında 5'nci sırayı işgal etmektedir. 1982 yılında İngiltere'yi geçmek suretiyle, 4'ncü sırayı işgal edeceğimizi tahmin etmekteyiz.

Türkiye çimento sanayiinin 1976 sonu itibariyle durumu: Tablo 27, Türkiye Çimento Sanayii 1953 yılında kurulmuştur, sermayesi 1 milyar liradır. Üretim çeşidi çimentodur. Halen 14 fabrikamız mevcuttur. Yıllık üretim 4 315 200 tondur. Yıllık satış 2 042 000 000 liradır, katma değer 740 milyon liradır. 7 218 personelimiz mevcuttur. Bunların 332'si teknik personel, 1058'i idari personel ve 5828'i de işçidir.

1975 – 1976 – 1977 yılları itibariyle yatırımlarımızın durumu: Tablo: 28, 1975 yılında 13 fabrikamız mevcuttu. 1976 yılında Kars çimento fabrikası işletmeye alınarak, çimento fabrikası adedi 14'e çıktı. 1977 yılında 15 fabrikamız olacaktır. 15 nci fabrika İskenderun tesisidir.

Devam eden yatırımlarımız:

1975 yılında 2 tane yeni yatırımımız mevcut idi, 1976 yılında yeni başlayan 8 yatırımla birlikte 9 yatırımımız olmuştur. 1977 yılında İskenderun devreye girecek ve 18 fabrikamızın yatırımı devam edecektir.

1975'te 4 tevsi yatırımımız vardı, bunlardan Niğde fabrikamın tevsi ünitesi 1976'yılı başında işletmeye alındı. 1976 yılında Adana, Balıkesir Pınarhisar fabrikalarımızın tevsileri devam etmiştir. Bu fabrikalarımızın tevsi yatırımları 1977 yılında bitirilecektir.

Devam eden yatırımların proje değeri :

1975'te 1 320 562 000,–TL, 1976'da 5 360 000 000,–TL ve 1977'de ise, 10 088 000 000,– TL 'dir.

Başlayan yatırımların adedi:

1976'da 8 yeni fabrikamızın kuruluşu başlatılmıştır. 1977'de ise diğer 10 fabrikamızın kuruluşu başlatılacaktır. Mevcut fabrikalarımızın üretimi 1975'de 4 223 422 ton, 1976'da 4 315 200 ton çimentodur. 1977'de 5 668 500 ton çimento üretileceği tahmin edilmektedir.

Başlayan yatırımların kapasitesi:

Bunlar kapasite olarak ifade edilmiştir. 1976'da 8 fabrikanın 4 400 000 ton, 1977'de 10 fabrikanın 5 500 000 tondur.

RESİM: 25
ADIYAMAN ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN 21.6.1977 TARİHİ İTİBARİYLE DURUMU

RESİM: 26
BİNGÖL ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN HAZİRAN 1977 TARİHİ İTİBARİYLE DURUMU

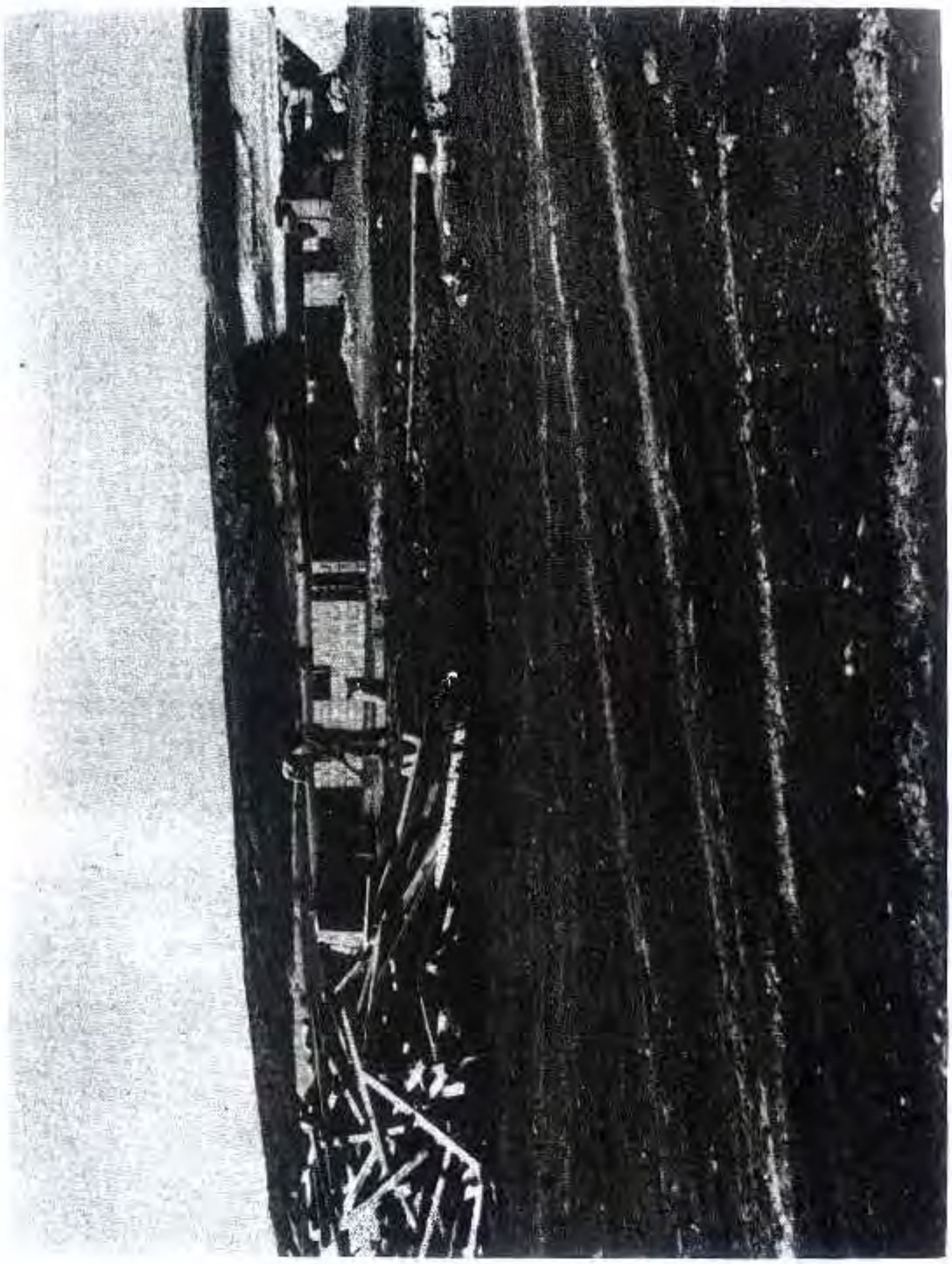

RESİM: 27
EDİRNE ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN 25.5.1977 TARİHİ İTİBARİYLE DURUMLARI

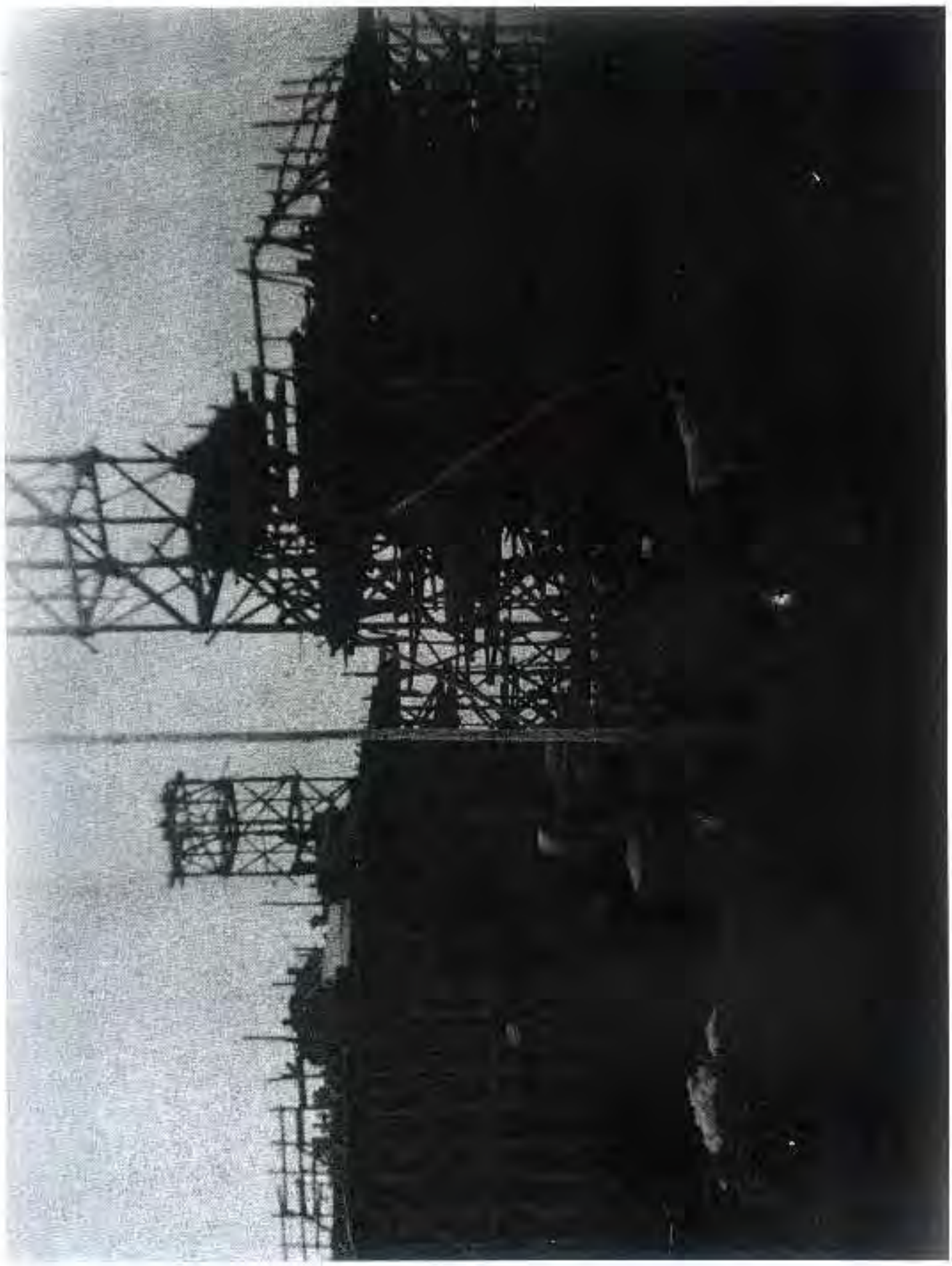

RESİM: 28
ERGANİ ÇİMENTO FABRİKASI DÖNER FIRIN AYAKLARI'NIN
20.6.1977 TARİHİ İTİBARİYLE İNŞAAT DURUMLARI

RESİM: 29
KAHRAMANMARAŞ ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN 1.7.1977 TARİHİ İTİBARİYLE DURUMU

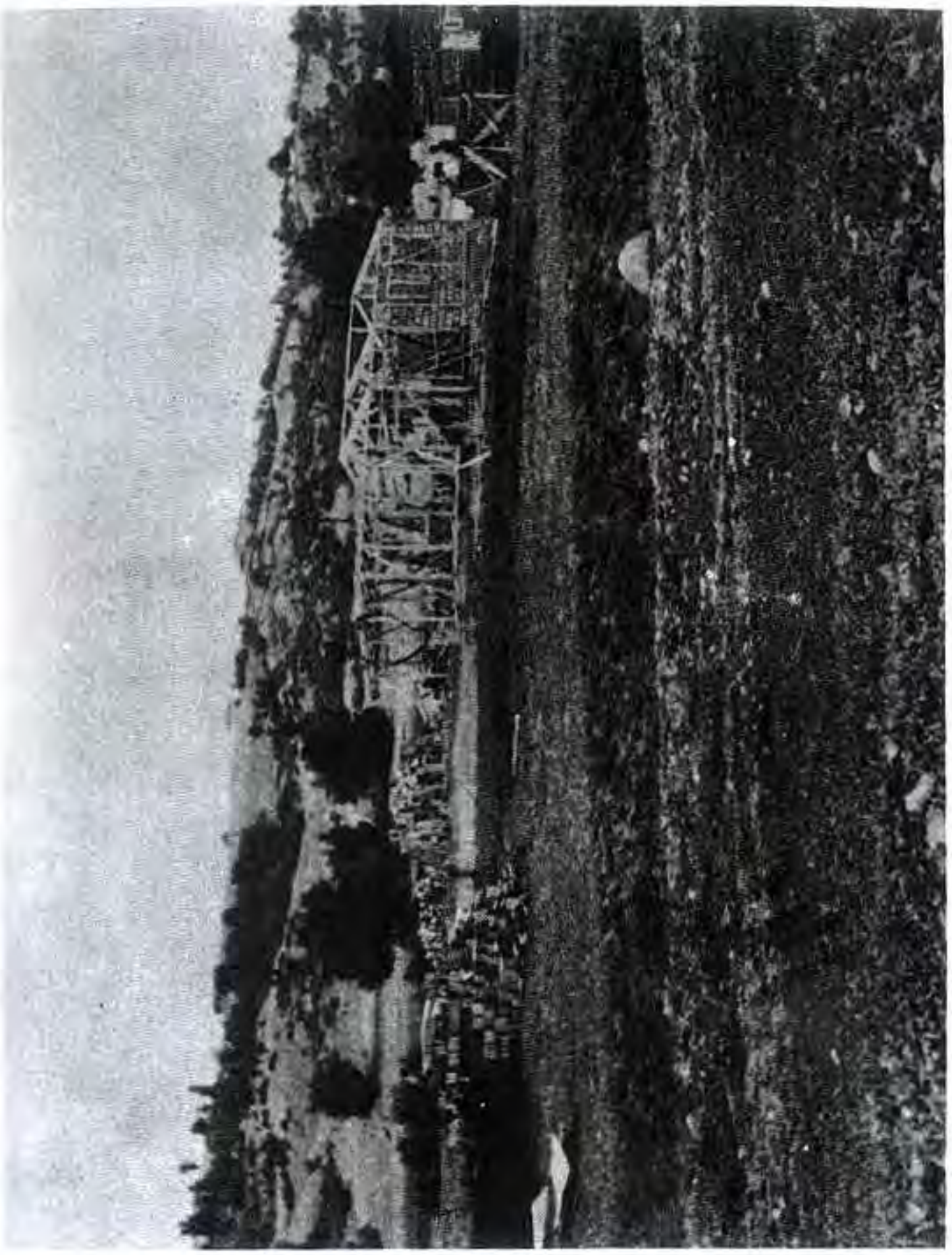

RESİM: 30
KASTAMONU ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN 15.6.1977
TARİHİ İTİBARİYLE DURUMLARI

RESİM: 31
KÜTAHYA ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN 5.5.1977 TARİHİ İTİBARİYLE DURUMLARI

RESİM: 32

MALATYA DARENDE ÇİMENTO FABRİKASININ TEMELİ 1.10.1977 TARİHİNDE SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Oğuzhan ASİLTÜRK TARAFINDAN ATILMIŞTIR.

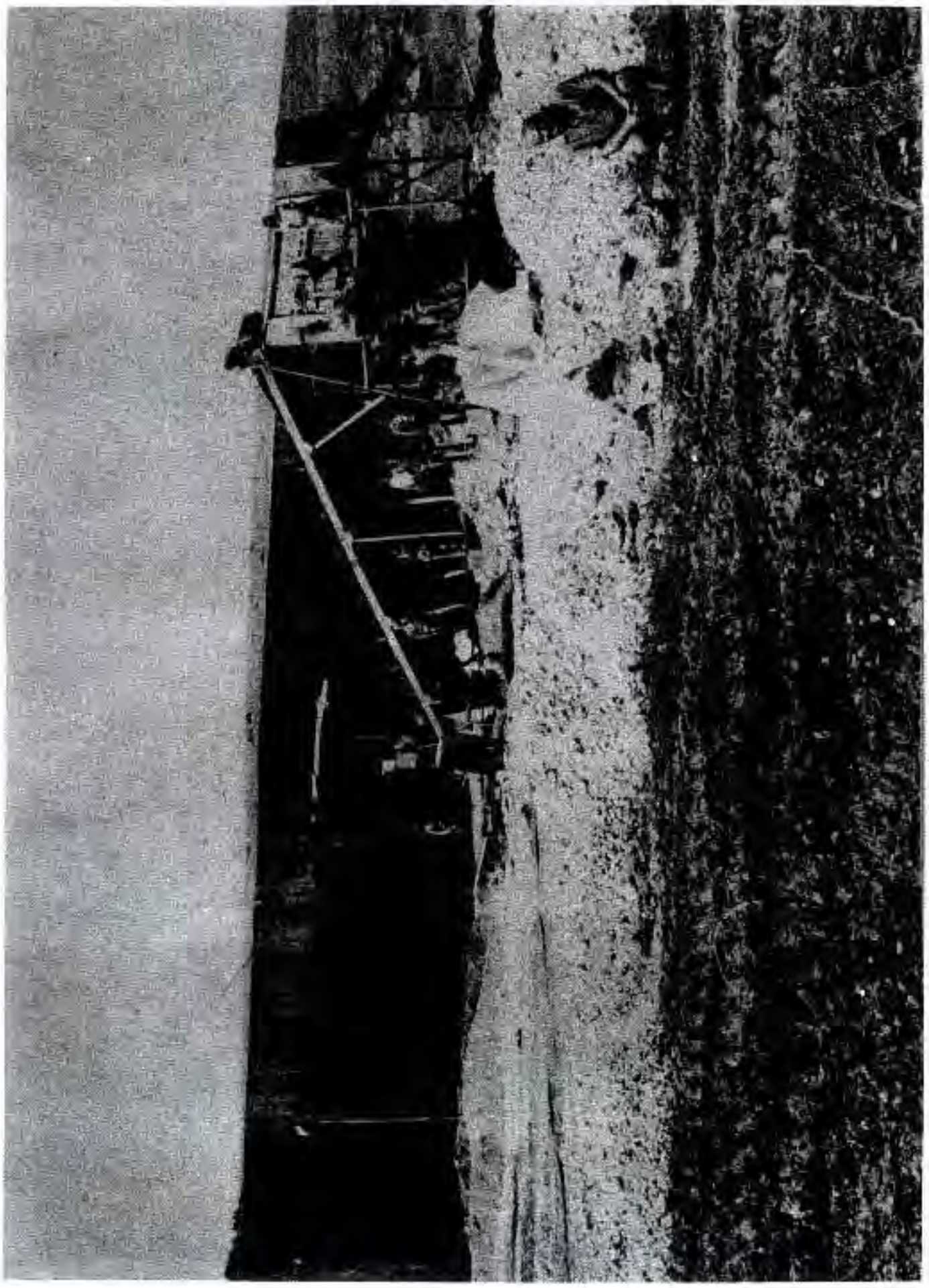

RESİM: 33
SAMSUN (LADİK) ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN HAZİRAN 1977
TARİHİ İTİBARİYLE DURUMU

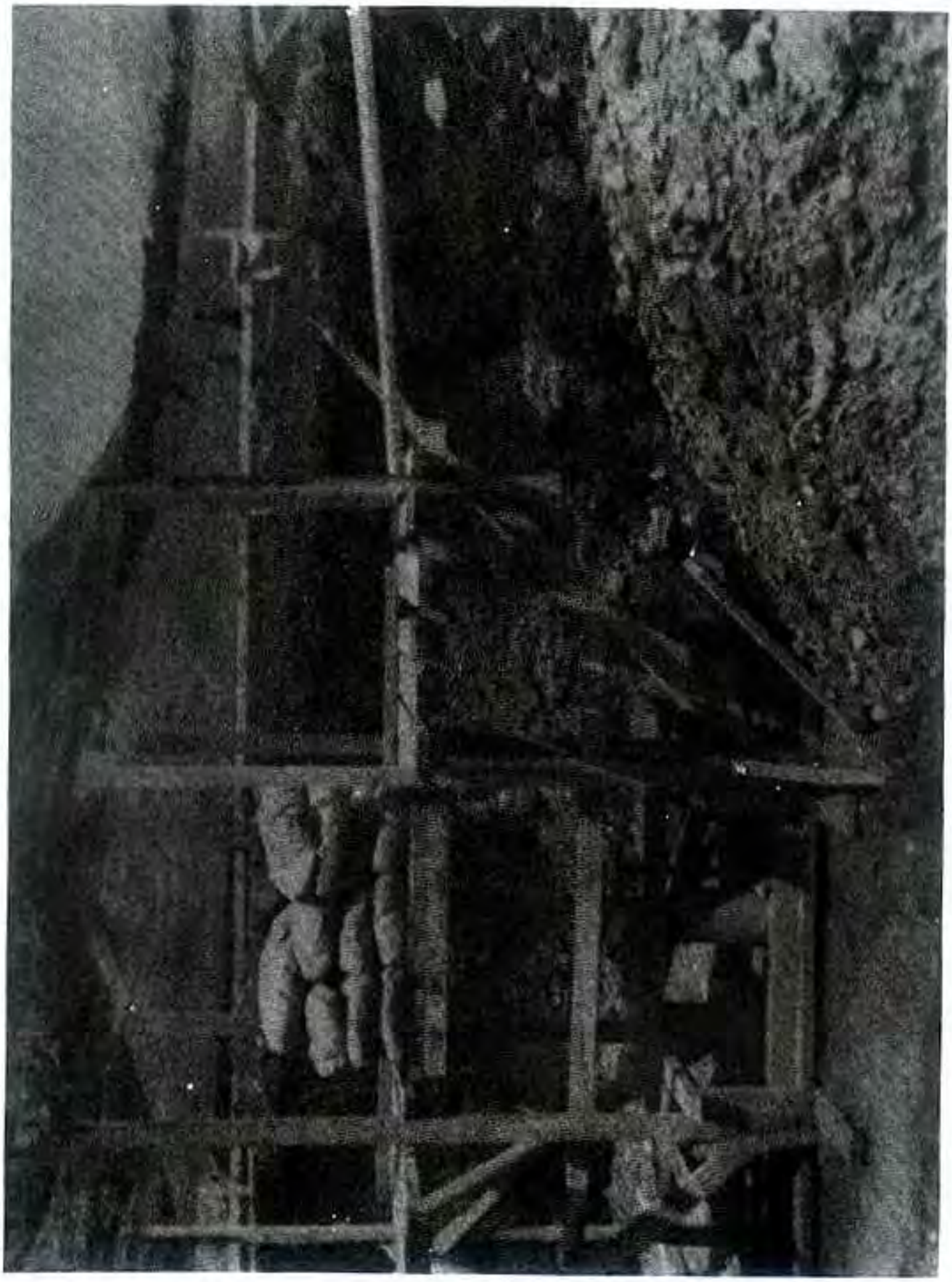

RESİM: 34
SİİRT ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN 28.4.1977 TARİHİ
İTİBARİYLE DURUMU

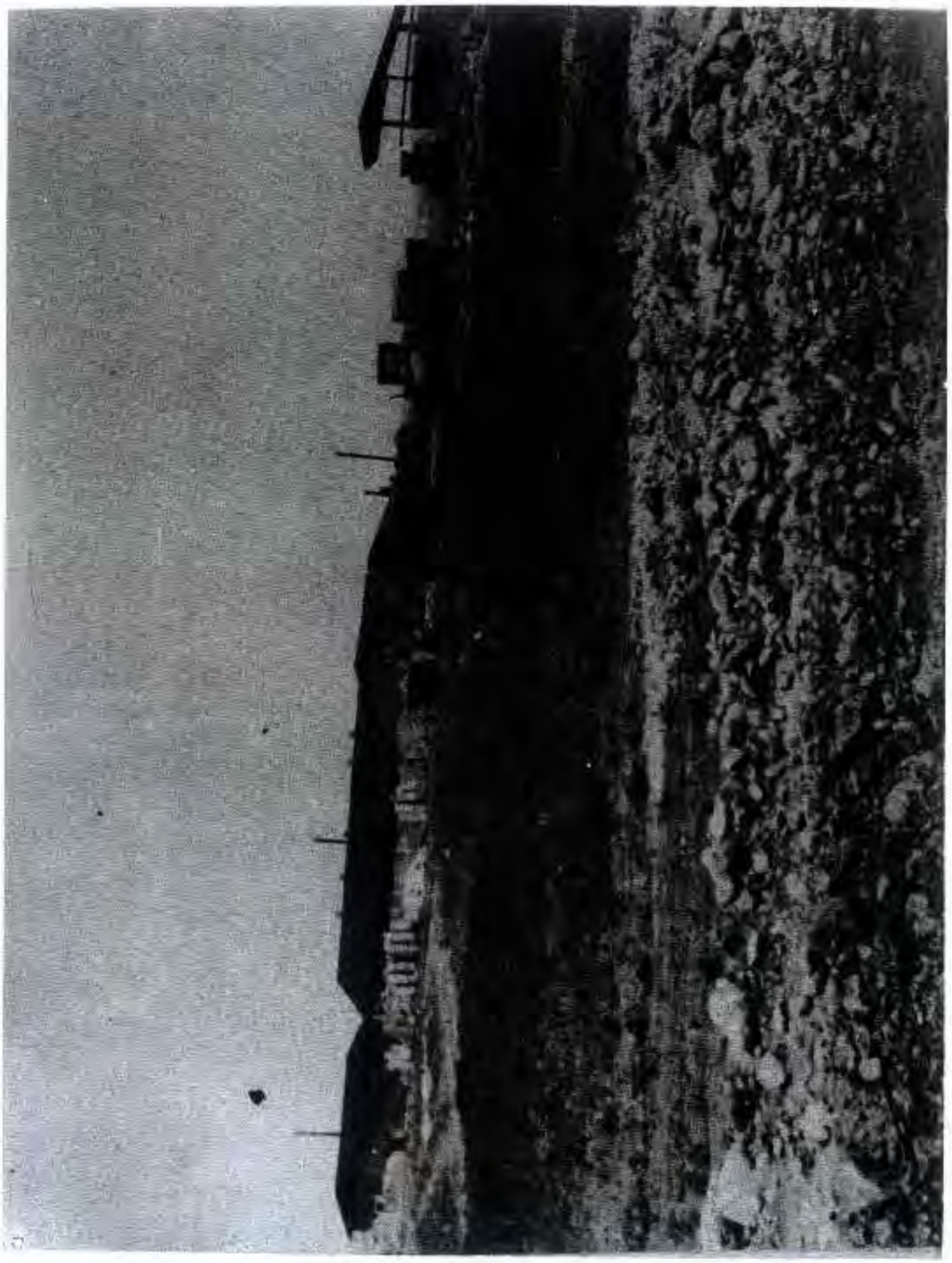

RESİM: 35
URFA ÇİMENTO FABRİKASI İNŞAATI'NIN 31.5.1977 TARİHİ
İTİBARİYLE DURUMLARI

TABLO: 25

ÇİMENTO ÜRETİMİ BAKIMINDAN TÜRKİYE'NİN DÜNYADAKİ YERİ

SIRA NO	ÜLKELER	1975 YILI ÜRETİMİ (Milyon Ton)	SIRA NO	ÜLKELER	1982 YILI ÜRETİMİ (Milyon Ton)
1	RUSYA	122.0	1	RUSYA	165.0
2	JAPONYA	65.2	2	JAPONYA	90.0
3	A.B.D.	58.3	3	A.B.D.	80.0
4	İTALYA	34.6	4	BATI ALMANYA	44.0
5	BATI ALMANYA	33.0	5	ÇİN	43.0
6	FRANSA	30.7	6	İTALYA	39.0
7	ÇİN	27.0	7	FRANSA	36.0
8	İSPANYA	24.4	8	BREZİLYA	30.0
9	POLONYA	18.5	9	İSPANYA	30.0
10	İNGİLTERE	17,6	10	POLONYA	28.0
11	BREZİLYA	16.7	11	TÜRKİYE	25.3
12	HİNDİSTAN	15.3	12	İNGİLTERE	22.0
13	ROMANYA	13.0	13	HİNDİSTAN	22.0
14	MEKSİKA	11.7	14	MEKSİKA	18.0
15	TÜRKİYE	10.9	15	ROMANYA	16.0
16	DOĞU ALMANYA	10.9	16	GÜNEY KORE	15.0
17	GÜNEY KORE	10.2	17	DOĞU ALMANYA	14.0
18	KANADA	9.7	18	KANADA	12.0
19	ÇEKOSLOVAKYA	9.3	19	ÇEKOSLOVAKYA	12.0
20	YUNANİSTAN	7.8	20	YUNANİSTAN	10.0

TABLO: 26

ÇİMENTO ÜRETİMİ BAKIMINDAN

A E T ÜLKELERİNİN DURUMU

SIRA NO	ÜLKELER	1975 YILI ÜRETİMİ (Milyon Ton)	SIRA NO	ÜLKELER	1982 YILI ÜRETİMİ (Milyon Ton)
1	İTALYA	34.6	1	ALMANYA	44.0
2	ALMANYA	33.0	2	İTALYA	39.0
3	FRANSA	30.7	3	FRANSA	36.0
4	İNGİLTERE	17.6	4	TÜRKİYE	25.3
5	TÜRKİYE	10.9	5	İNGİLTERE	22.0
6	BELÇİKA	6.9	6	BELÇİKA	8.0
7	HOLLANDA	3.7	7	HOLLANDA	5.0
8	DANİMARKA	2.1	8	DANİMARKA	3.0
9	İRLANDA	1.6	9	İRLANDA	2.0
10	LUKSEMBURG	0.3	10	LÜKSEMBURG	1.0

TABLO: 27

GENEL BİLGİLER

(1976 SONU İTİBARİYLE)

KURULUŞ TARİHİ	23.10.1953
SERMAYESİ	1.000.000.000.- TL
ÜRETİM ÇEŞİTİ	ÇİMENTO
FABRİKA ADEDİ	14
YILLIK ÜRETİM	4.315.200 TON
YILLIK SATIŞ	2.042.000.000,- TL.
KATMA DEĞER	740.000.000.- TL.
PERSONEL	7.218
TEKNİK PERSONEL	332
İDARİ PERSONEL	1.058
İŞÇİ	5.828

TABLO: 28

YATIRIMLARIN DURUMU

		YILLAR		
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		13	14	15
DEVAM EDEN YATIRIMLAR	YENİ	2	9	18
	TEVSİ	4	3	—
DEVAM EDEN YATIRIMLARIN PROJE DEĞERİ (1 000 TL.)		1 321 562	5 363 000	10 088 000
BAŞLAYAN YATIRIMLARIN ADEDİ		—	8	10
BAŞLAYAN YATIRIMLARIN PROJE TUTARI (1 000 TL.)			4 473 000	5 615 000
Üretim	MEVCUT FABRİKALAR (TON)	4 223 422	4 315 200	5 668 500
	BAŞLAYAN YATIRIMLAR (KAPASİTE)	—	4.400 000	5 500 000
Personel	MEVCUT FABRİKALAR	6 755	7 218	7 548
	BAŞLAYAN YATIRIMLAR	—	3 048	3 810

TÜRKİYE'DEKİ ÇİMENTO SEKTÖRÜNÜN DURUMU			
YILLAR	1975	1976	1977
FABRİKA ADEDİ	31	32	34
TOPLAM ÜRETİM (TON)	10 849 656	12 391 740	15 500 000

Personel mevcudu:

1975'de 6755, 1976'da 7218 adettir. 1977'de 7548 adet olacaktır.

Başlayan 8 fabrika yatırımı için 3048, 1977'de başlayacak 10 fabrika yatırımı için 3810 personel çalıştıracağımız planlanmıştır. Beher fabrika için 381 kişiye ihtiyaç olacaktır.

Bu bilgiler Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. için verilmiştir. Ayrıca Türkiye'deki tüm çimento fabrikaları yani gerek kamu fabrikaları gerek özel fabrikalar gerekse karma fabrikalar ile ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda arzedilmiştir. 1975'te fabrika adedimiz 31'dir, 1976'da 32

lir. 1977'de Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş'ne ait İskenderun fabrikasının ve özel sektöre ait Yozgat çimento fabrikasının devreye girmesi suretiyle Türkiye'deki bütün çimento fabrikalarının adedi 34 olacaktır.

Toplam üretim 1975'te 10 846 656 ton, 1976'da 12 391 740 ton olmuştur. 1977'de 15 500 000 ton üretimimiz olacağı tahmin edilmektedir.

1975 – 1982 yılları mukayesesi: Tablo: 29, 1975 yılında şirketimizin 13 fabrikası var iken, yapacağımız yeni 18 fabrika ile 1982 yılında 33 fabrikamız olacaktır.

Yatırım tutarı 2 405 000 000 liradan, 13 815 000 000 liraya çıkacaktır. Üretimimiz 4 323 422 tondan 14 milyon tona yükselecektir. Personelimiz 6755 adetten 14 406'ya yükselecektir. Katma değer 613 200 000 liradan 3 235 380 000 liraya ulaşacaktır. Yıllık satışımız 1 750 000 000 liradan 6 843 000 000 liraya yükselecektir.

Türkiye'deki çimento sektörünün durumu: Tablo: 29. Burada, az önce de işaret ettiğim gibi, tüm fabrikalar dikkate alınmıştır. 1975 yılında 31 fabrikamız mevcut iken, 1982'de 53'e yükselecektir. Toplam fiile üretim 10 849 656 tondan 25 300 000 tona yükselecektir.

TABLO: 29

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

YILLAR	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	13	33
YATIRIM TUTARI (1 000 TL.)	2 405 000	13 815 000
ÜRETİM (TON)	4 223 422	14 000 000
PERSONEL	6 755	14 406
KATMA DEĞER (TL)	613 200 000	3 235 380 000
YILLIK SATIŞ (TL)	1 757 000 000	6 843 000 000
TÜRKİYE'DEKİ ÇİMENTO SEKTÖRÜNÜN DURUMU:		
YILLAR	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	31	53
TOPLAM ÜRETİM (TON)	10 849 656	25 300 000

Yeni Yatırımlarımız: Tablo: 30 ; Sırasıyla: Diyarbakır Çimento Fabrikası inşaatı ihalesi yapılmıştır. Kahramanmaraş Çimento fabrikası inşaatı ihalesi yapılmıştır. İnşaat ihalesi, tüm sosyal tesisler ve fabrika ünitelerinin inşaatını kapsamaktadır. Adıyaman çimento fabrikası inşaatı halen devam etmektedir. Samsun çimento fabrikası inşaat ihalesi yapılmıştır. Bingöl çimento fabrikası inşaat ihalesi yapılmıştır. Siirt çimento fabrikası inşaat ihalesi yapılmıştır. Denizli çimento fabrikası inşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacaktır. Antalya çimento fabrikası ham madde araştırmaları devam etmektedir. Tekirdağ çimento fabrikası ihale hazırlıkları devam etmektedir. Kayseri çimento fabrikası ham madde araştırmaları devam etmektedir. Kastamonu çimento fabrikası inşaat ihalesi yapılmıştır. Edirne çimento fabrikası inşaat ihalesi yapılmıştır. Muğla çimento fabrikası inşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacaktır. Bitlis çimento fabrikası ham madde araştırmaları devam etmektedir. Manisa çimento fabrikası inşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacaktır. Kütahya çimento fabrikası inşaat ihalesi yapılmıştır. Malatya çimento fabrikası inşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacaktır. Urfa çimento fabrikası inşaat ihalesi yapılmıştır.

Bütün bu çimento fabrikalarından 1979 ve 1980 yıllarında devreye girmesi öngörülen fabrikaların, dış makine ve teçhizatının büyük bir kısmının anlaşması yapılmıştır.

Geri kalan 11 fabrikanın da, dış makina ve teçhizatı ile ilgili ihale hazırlıkları devam etmektedir, yakında ihaleye çıkarılacaktır.

Bu haritada, (Harita: 10), 1975 yılında Türkiye'de mevcut tüm çimento fabrikaları gösterilmiştir. Özel sektör, karma ve Türkiye Çimento Sanayiine ait bütün fabrikalar görülmektedir.

1976 yılında kuruluşu başlatılan fabrikalar: Bu fabrikalarımız sırasiyle, Adıyaman, Bingöl, Siirt, Urfa, Kahramanmaraş, Samsun ve Edirne çimento fabrikalarıdır.

1977 yılında kuruluşu başlatılacak olan fabrikalarımız; (Harita: 11). Bitliş, Malatya, Kayseri, Kastamonu, Kütahya, Denizli, Antalya, Muğla, Manisa, Tekirdağ çimento fabrikalarıdır.

Bu haritada (Harita: 12), çimento fabrikalarımızın yerleri görülmektedir. Bu 18 yeni çimento fabrikası inşallah zamanında devreye girdiği takdirde, 1982 yılında 53 adet çimento fabrikamız olacaktır. (Harita: 13).

TABLO : 30
YATIRIM TABLOSU
(1.3.1977)

SIRA NO.	PROJE ADI	ÜRETİMİN KONUSU	YERİ	YATIRIM TUTARI (1000 TL.)	ÜRETİMİN DEĞERİ (1000 TL.)	ÜRETİMİN MİKTARI (TON)	KATMA DEĞER (1000 TL.)	İSTİHDAM	BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	YATIRIMIN HALİ HAZIR DURUMU
1	DİYARBAKIR ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ERGANİ	560 000	261 250	550 000	124 872	381	1976–79	İnşaat ihalesi yapıldı.
2	K. MARAŞ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	K.MARAŞ (MERKEZ)	560 000	261 250	550 000	122 721	381	1976–79	İnşaat ihalesi yapıldı.
3	ADIYAMAN ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ADIYAMAN (MERKEZ)	560 000	261 250	550 000	122 699	381	1976–79	İnşaat devam ediyor.
4	SAMSUN ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	LADİK	540 000	261 250	550 000	122 518	381	1976–79	İnşaat ihalesi yapıldı.
5	BİNGÖL ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	BİNGÖL (MERKEZ)	562 000	261 250	550 000	112 320	381	1976–80	İnşaat ihalesi yapıldı.
6	SİİRT ÇİM. FAB.	ÇİMENTO		562 000	261 250	550 000	109 438	381	1976–80	İnşaat ihalesi yapıldı.
7	DENİZLİ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	DENİZLİ (MERKEZ)	540 000	261 250	550 000	135 612	381	1976–80	İnşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacak.
8	ANTALYA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO		550 000	261 250	550 000	124 486	381	1976–81	Ham madde araştırması devam ediyor.
9	TEKİRDAĞ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ŞARKÖY	550 000	261 250	550 000	122 679	381	1976–81	İhale hazırlıkları devam ediyor.
10	KAYSERİ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO		567 000	261 250	550 000	134 780	381	1976–81	Ham madde araştırması devam ediyor.
11	KASTAMONU ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ARAÇ	567 000	261 250	550 000	118 847	381	1970–81	İnşaat ihalesi yapıldı.

TABLO : 30 (Devam)

SIRA NO.	PROJE ADI	ÜRETİMİN KONUSU	YERİ	YATIRIM TUTARI (1000 TL.)	ÜRETİMİN DEĞERİ (1000 TL.)	ÜRETİMİN MİKTARI (TON)	KATMA DEĞER (*)	İSTİHDAM	BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	YATIRIMIN HALİ HAZIR DURUMU
12	EDİRNE ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	LALAPAŞA	560 000	261 250	550 000	122 644	381	1976–82	İnşaat ihalesi yapıldı.
13	MUĞLA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	MİLAS	560 000	261 250	550 000	136 670	382	1976–82	İnşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacak.
14	BİTLİS ÇİM. FAB.	ÇİMENTO		580 000	261 250	550 000	107 420	381	1976–82	Ham madde araştırması devam ediyor.
15	MANİSA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ALAŞEHİR	560 000	261 250	550 000	135 420	381	1976–82	İnşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacak.
16	KÜTAHYA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	EMET	560 000	261 250	550 000	136 378	381	1976–82	İnşaat ihalesi yapıldı.
17	MALATYA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	DARENDE	580 000	261 250	550 000	121 876	381	1976–82	İnşaat ihalesi Mart 1977'de yapılacak.
18	URFA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	URFA (MERKEZ)	575 000	261 250	550 000	113 346	381	1976–82	İnşaat ihalesi yapıldı.

NOT:

İLK YEDİ FABRİKANIN DIŞ MAKİNA VE TEÇHİZAT İHALESİ YAPILMIŞTIR. MÜTEBAKİ 11 FABRİKANIN DA MAKİNA VE TEÇHİZATI İHALEYE ÇIKARILMAK ÜZEREDİR.

(*) TAM KAPASİTEYE GEÇTİĞİ YILDAKİ KATMA DEĞERDİR.

TABLO: 31 YATIRIM TABLOSU (10.8.1977)

SIRA NO.	PROJE ADI	ÜRETİMİN KONUSU	YERİ	YATIRIM TUTARI (1000 TL.) (REVİZE)	ÜRETİMİN DEĞERİ (1000 TL.)	ÜRETİMİN MİKTARI (TON)	KATMA DEĞER (1000 TL.)	İSTİHDAM	BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	YATIRIMIN HALİ HAZIR DURUMU
1	DİYARBAKIR ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ERGANİ	710 000	261 250	550 000	94 509	381	1976–79	İnşaat devam ediyor.
2	K.MARAŞ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	K.MARAŞ (MERKEZ	785 000	261 250	550 000	94 005	381	1976–79	İnşaat devam ediyor.
3	ADIYAMAN ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ADIYAMAN (MERKEZ)	660 000	261 250	550 000	91 910	381	1976–79	İnşaat devam ediyor.
4	SAMSUN ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	LADİK	717 000	261 250	550 000	91 109	381	1976–79	İnşaat devam ediyor.
5	BİNGÖL ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	BİNGÖL (MERKEZ)	775 000	261 250	550 000	82 923	381	1976–80	İnşaat devam ediyor.
6	SİİRT ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	KURTALAN	826 000	261 250	550 000	97 370	381	1976–80	İnşaat devam ediyor.
7	DENİZLİ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	DENİZLİ (MERKEZ)	775 000	261 250	550 000	79 369	381	1976–80	İnşaat devam ediyor.
8	ANTALYA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	SERİK	810 000	261 250	550 000	115 725	381	1976–81	Yer tesbiti yapıldı İnşaat ihale edildi.
9	TEKİRDAĞ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ŞARKÖY	820 000	261 250	550 000	107 366	381	1976–81	Arazi istimlaki devam ediyor.İnşaat ihalesi yapıldı.
10	KAYSERİ ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	BÜNYAN	805 000	261 250	550 000	122 178	381	1976–81	Hammadde etüdü bitti. Yer teslimi yapılacak.

TABLO : 31 (Devam)

SIRA NO	PROJE ADI	ÜRETİMİN KONUSU	YERİ	YATIRIM TUTARI (1000 TL.) (REVİZE)	ÜRETİMİN DEĞERİ (1000 TL.)	ÜRETİMİN MİKTARI (TON)	KATMA(*) DEĞER (1000 TL.)	İSTİHDAM	BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	YATIRIMIN HALİ HAZIR DURUMU
11	KASTAMONU ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ARAÇ	790 000	261 250	550 000	98 800	381	1976–81	İnşaat devam ediyor.
12	EDİRNE ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	LALAPAŞA	825 000	261 250	550 000	103 628	381	1976–82	İnşaat devam ediyor.
13	MUĞLA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	MİLAS	840 000	261 250	550 000	129 810	381	1976–82	Yeniden yer tesbiti yapıldı. İnşaat ihale edildi.
14	BİTLİS ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ADİLCEVAZ	903 000	261 250	550 000	86 744	381	1976–82	İnşaat ihale edildi İnşaat başlamak üzere.
15	MANİSA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	ALAŞEHİR	820 000	261 250	550 000	125 874	381	1976–82	İnşaat devam ediyor.
16	KÜTAHYA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	EMET	827 000	261 250	550 000	133 328	381	1976–82	İnşaat devam ediyor.
17	MALATYA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	DARENDE	816 000	261 250	550 000	101 229	381	1976–82	İnşaat devam ediyor.
18	URFA ÇİM. FAB.	ÇİMENTO	URFA (MERKEZ)	834 000	261 250	550 000	91 558	381	1976–82	İnşaat devam ediyor.

NOT: İLK YEDİ FABRİKANIN DIŞ MAKİNA VE TEÇHİZAT İHALESİ YAPILMIŞTIR' MÜTEBAKİ 11 FABRİKANIN DA MAKİNA VE TEÇHİZATI İHALE ÇALIŞMALARI SÜRDÜRÜLMEKTEDİR.

(*) TAM KAPASİTEYE GEÇTİĞİ YILDAKİ BRÜT KATMA DEĞERDİR.

1975 YILINDA ÇİMENTO FABRİKALARININ GENEL DURUMU

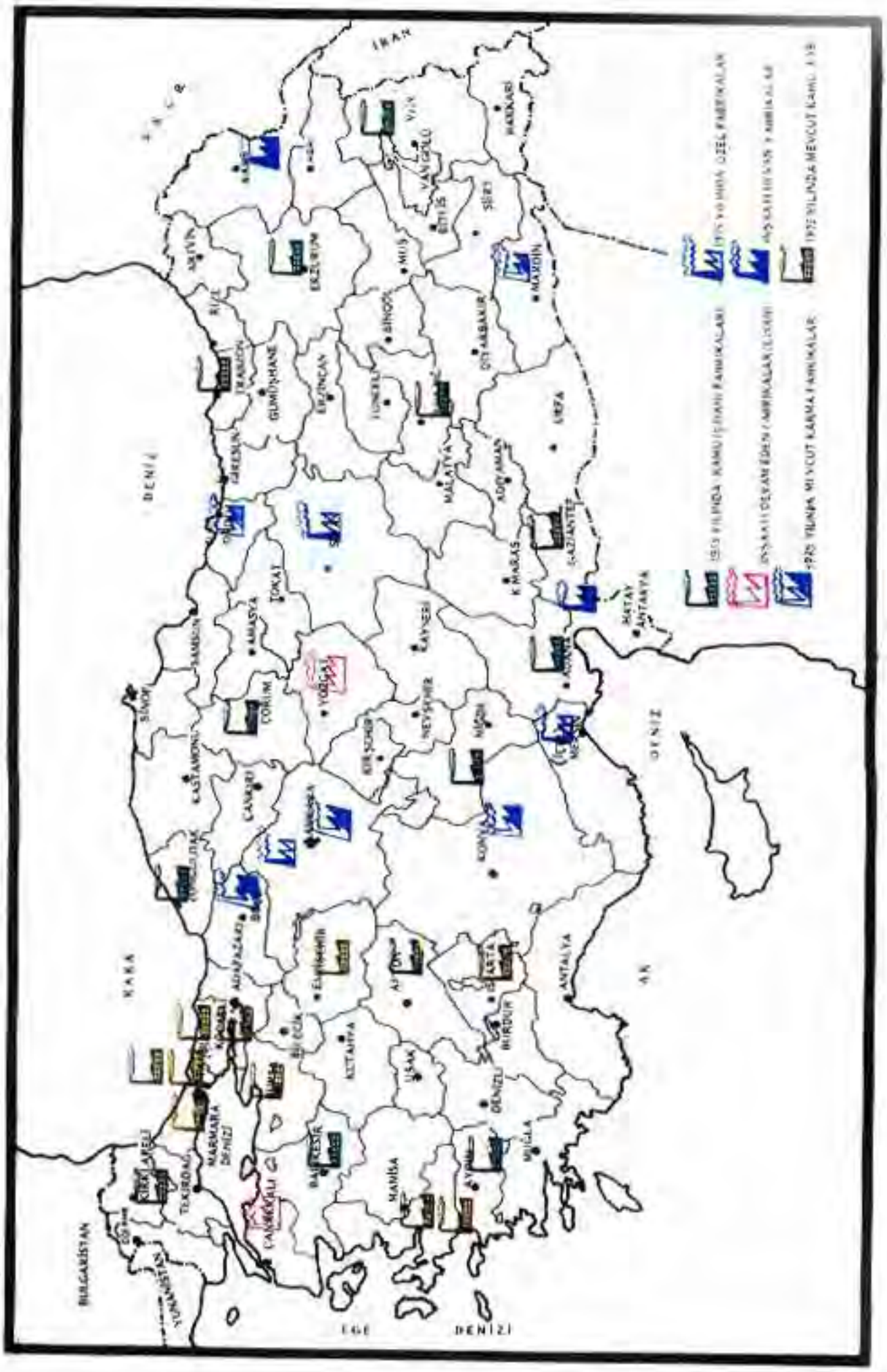

HARİTA: 10

ÇİMENTO FABRİKALARI

HARİTA: 11

ÇİMENTO FABRİKALARI

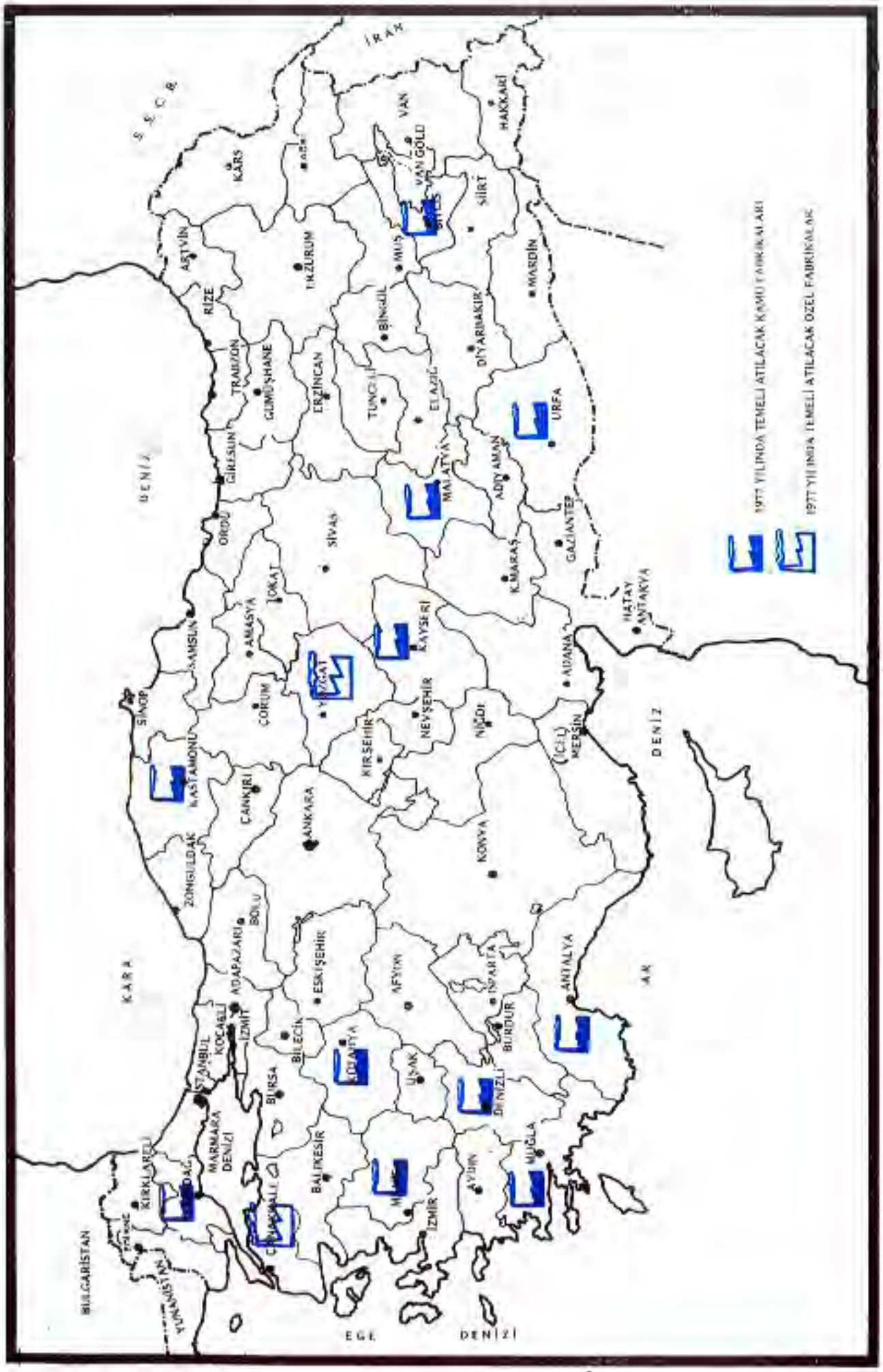

HARİTA: 12

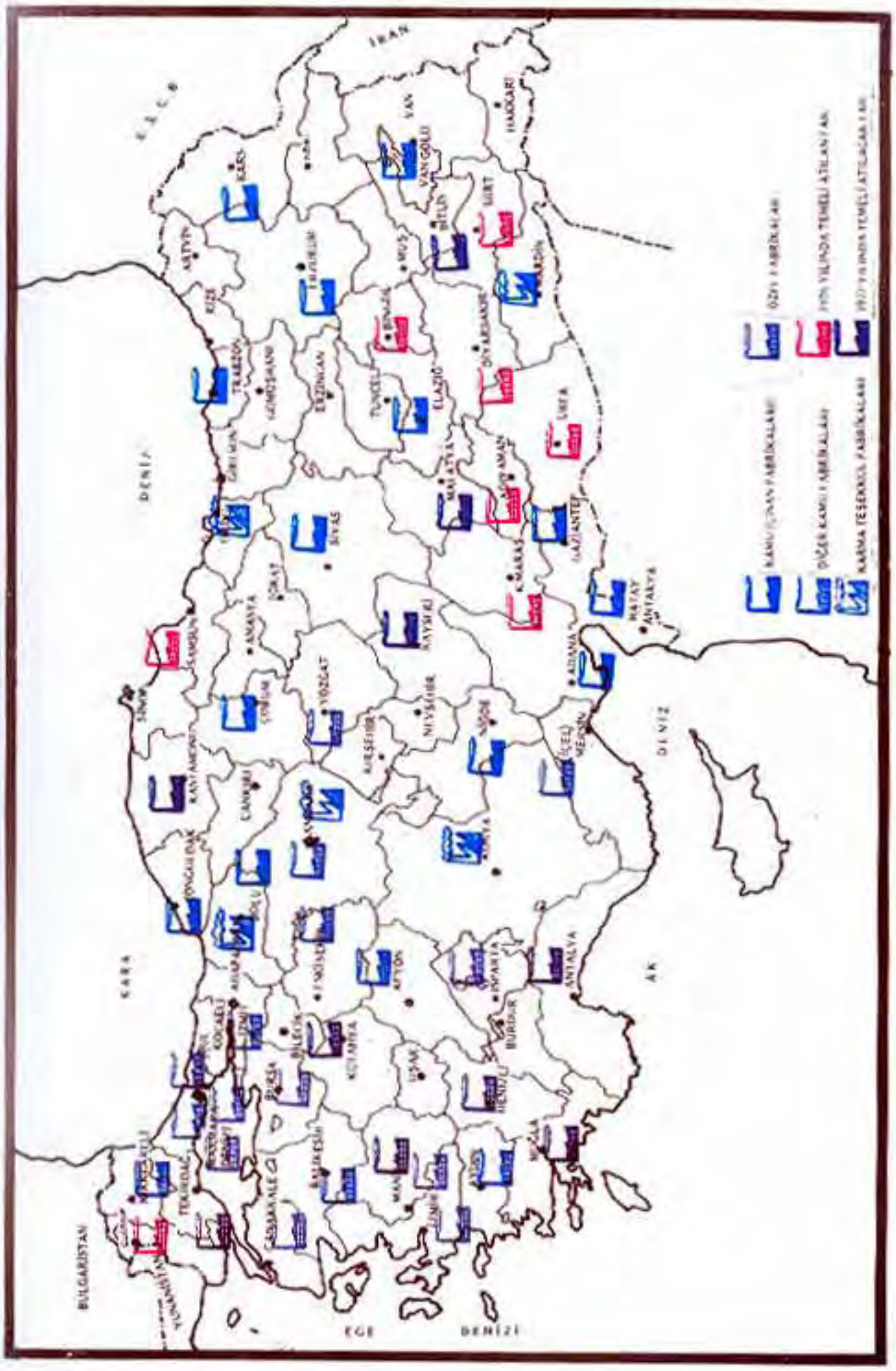
İRAN
DENİZİ
KARA
AK
DENİZİ
EGE
DENİZİ
BULGARİSTAN
ÖZEL ÇİMENTO FABRİKALARI
DİĞER KAMU FABRİKALARI
KARMA TESEKKÜL FABRİKALARI

HARİTA: 13

AZOT SANAYİ T.A.Ş

4

TEMSAN
Türkiye Elektromekanik
Sanayi A. Ş.
Demirbaş No. :

- ERZURUM-OTLU TESİSLERİ TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 36
- SİİRT – ŞIRNAK TESİSLERİ TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 37
- MANİSA–SOMA TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 38
- MERSİN IV. GÜBRE TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 39
- BEYŞEHİR GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 40
- GEMLİK GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 41
- MANİSA GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 42
- MAZIDAĞI GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 43
- MERSİN IV. GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 44
- SOMA GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 45
- SORGUN GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 46
- SIRNAK GÜBRE TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 47
- ELAZIĞ SÜPERFOSFAT FABRİKASI RESMİ . . . . . : 48
- SAMSUN AİST FABRİKASI RESMİ . . . . . : 49
- KÜTAHYA II. TESİSLERİNİN RESMİ . . . . . : 50
- 1974–1975 DÜNYA GÜBRE ÜRETİMİ TABLOSU . . . . . : 32
- İSTİHSAL TABLOSU . . . . . : 33
- 1982 YILI DÜNYA GÜBRE ÜRETİMİ TAHMİNİ TABLO . . . . . : 34
- GENEL BİLGİLER TABLOSU . . . . . : 35
- YATIRIM DURUMLARI TABLOSU . . . . . : 36
- 1975–1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU . . . . . : 37
- YATIRIM TABLOSU . . . . . : 38
- YATIRIM TABLOSU . . . . . : 39
- 1975 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 14
- 1976 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 15
- 1977 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 16
- 1982 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 17

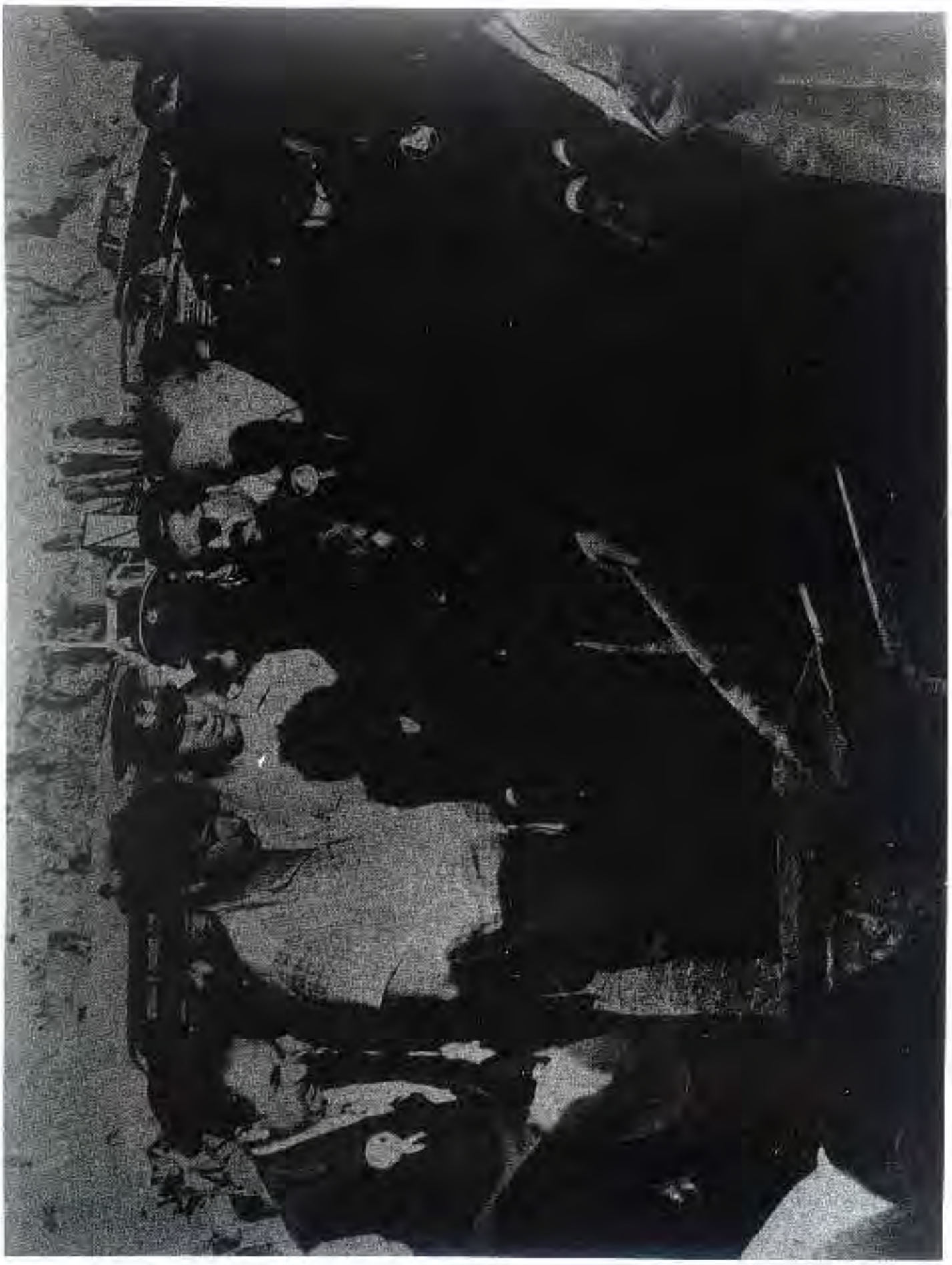

RESİM: 36

AZOT SANAYİ T.A.Ş.'NİN ERZURUM–OTLU'DA YAPILMAKTA OLAN GÜBRE FABRİKASININ TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 31.TEMMUZ.1976 TARİHİNDE ATILMIŞTIR.

RESİM: 37

AZOT SANAYİ T.A.Ş. SİİRT–ŞIRNAKTA KURULMAKTA OLAN GÜBRE FABRİKASININ TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 15.8.1976 TARİHİNDE ATILMIŞTIR.

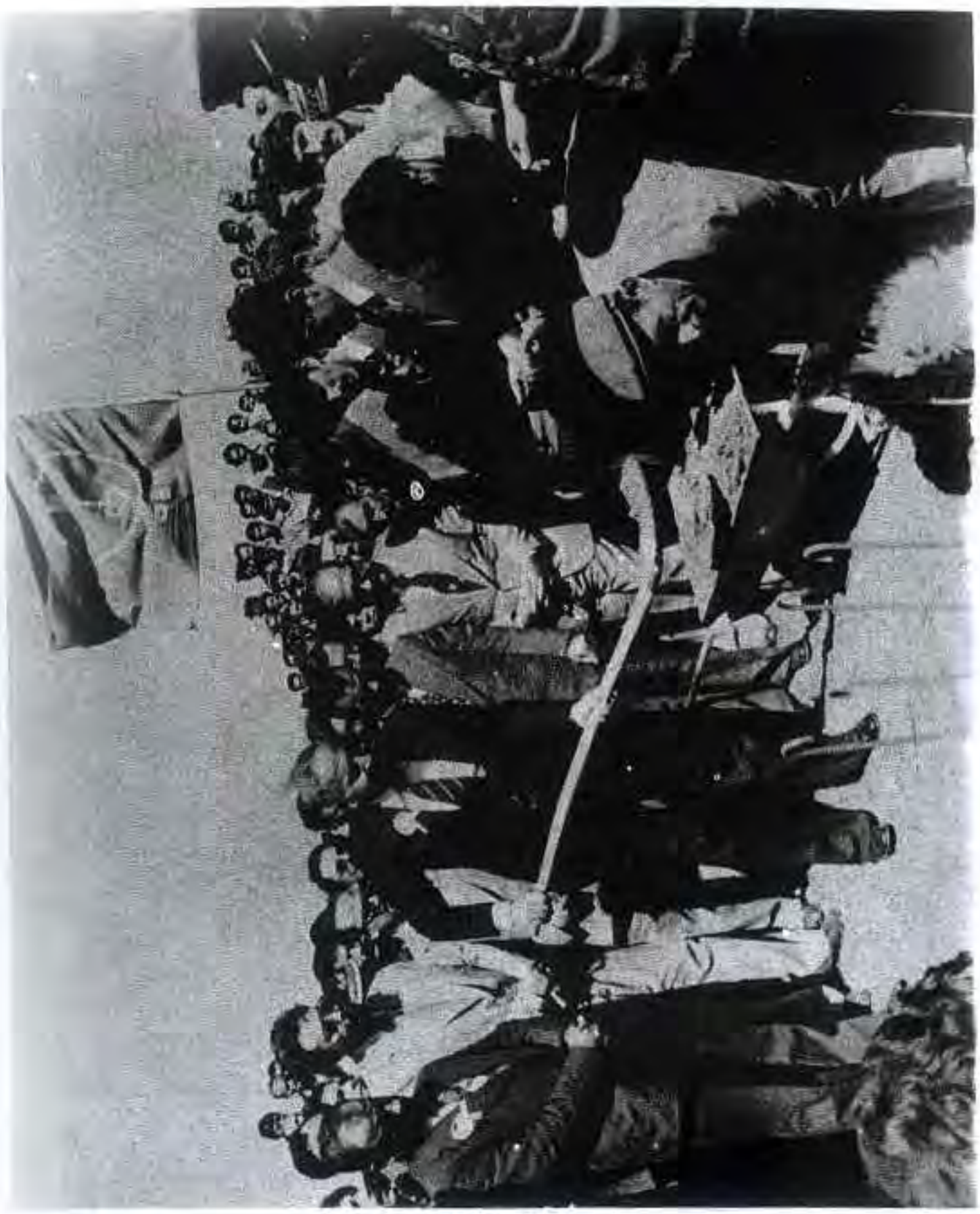

RESİM: 38

AZOT SANAYİ T.A.Ş. TARAFINDAN MANİSA–SOMADA KURULMAKTA OLAN GÜBRE FABRİKASININ TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. MUHTEREM ERBAKAN TARAFINDAN 9.9.1976 TARİHİNDE TEMELİ ATILMIŞTIR. BU TEMEL ATMA MERASİMİNDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU'DA HAZIR BULUNMUŞTUR.

RESİM: 39

AZOT SANAYİ T.A.Ş'NİN MERSİNDE KURULMAKTA OLAN IV. GÜBRE KOMPLEKSİ FABRİKASININ TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 23.1.1977 GÜNÜ ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI Abdülkerim DOĞRU ve ÇALIŞMA BAKANI Şevket KAZAN'DA HAZIR BULUNMUŞLARDIR.

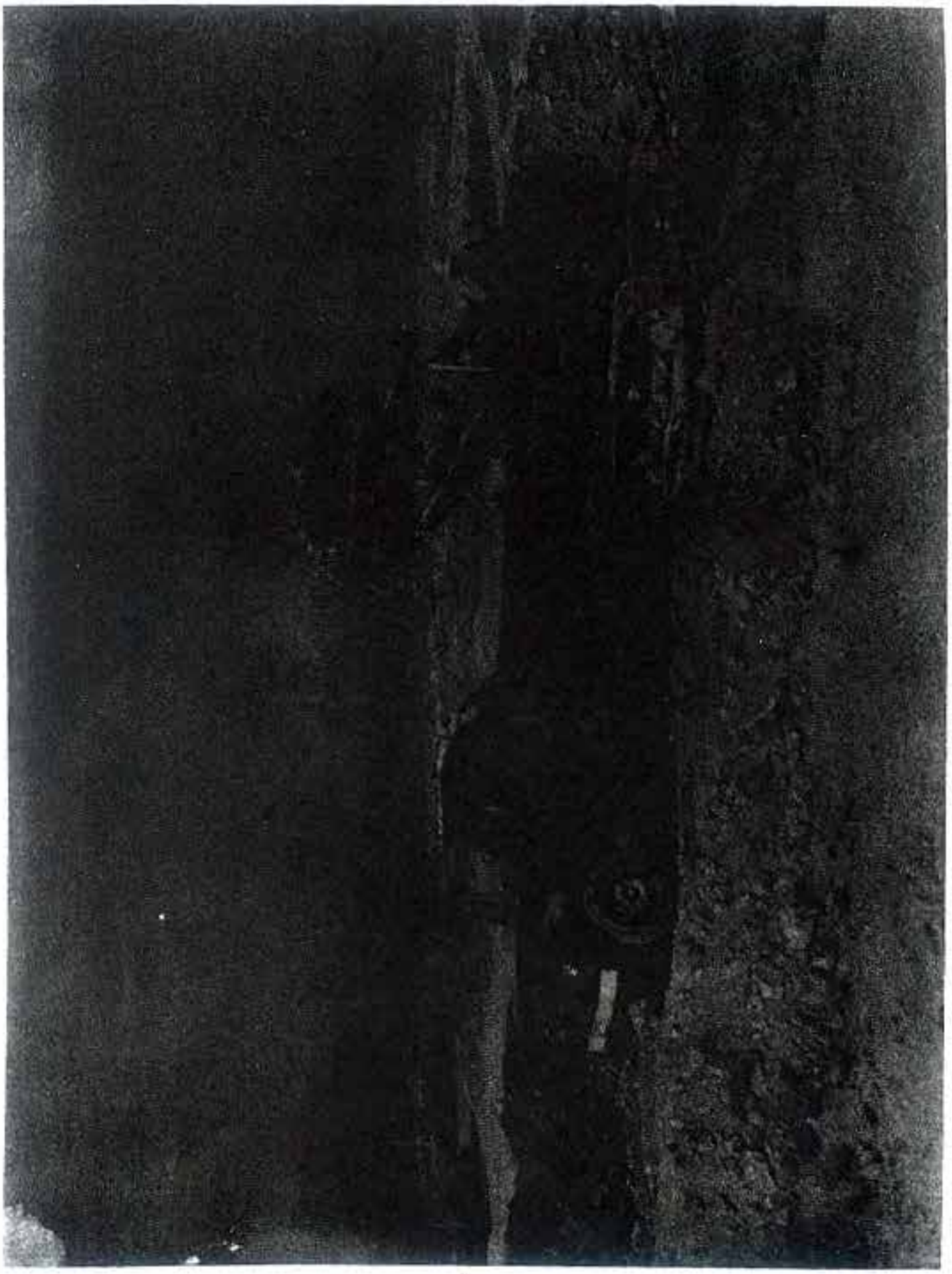

RESİM: 40
BEYŞEHİR GÜBRE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE
BİR GÖRÜNÜŞ.

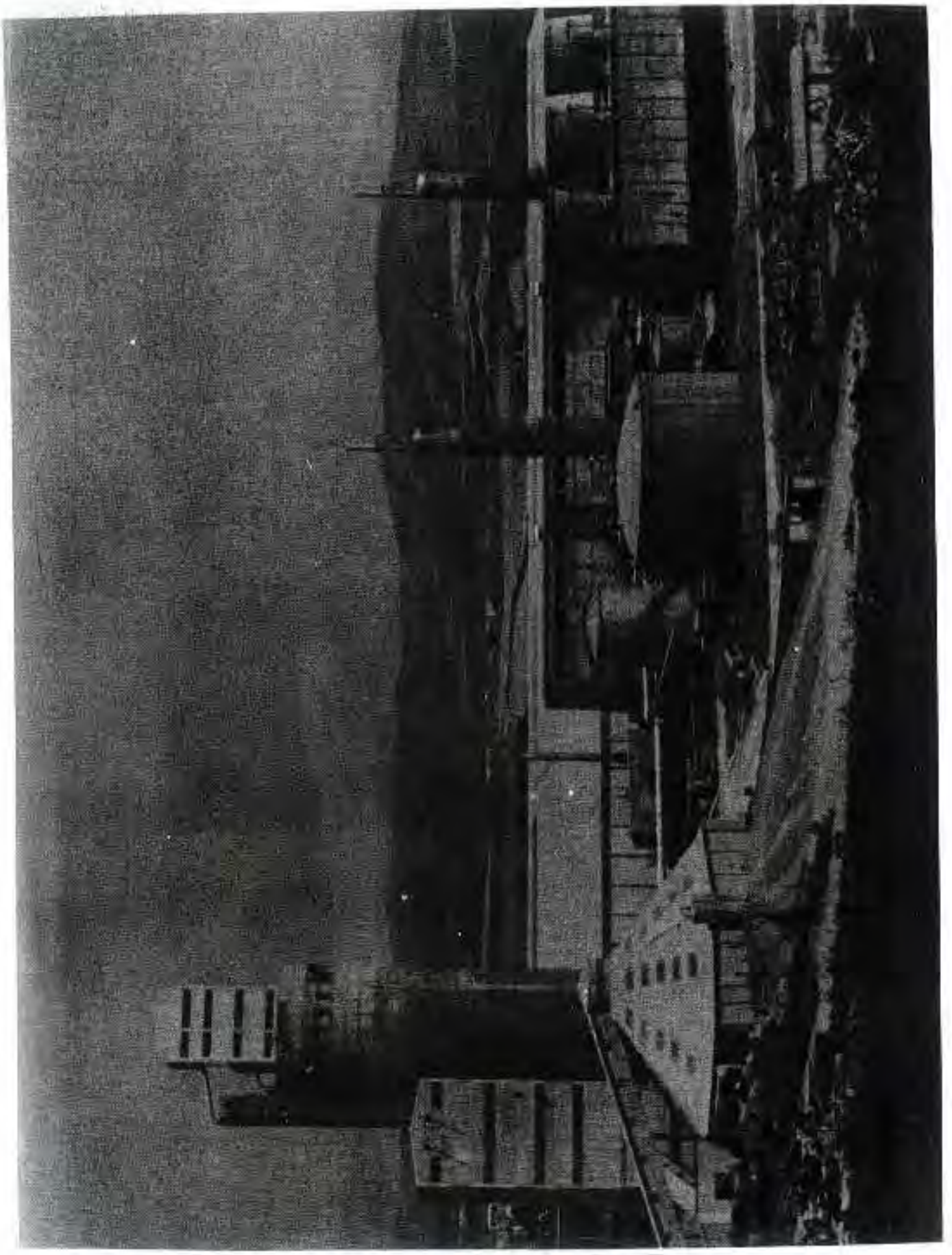

RESİM: 41

GEMLİK GÜBRE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 42
MANİSA GÜBRE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 6.5.1977 TARİHİ İTİBARİYLE
BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 43
MAZI DAĞI GÜBRE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10,8,1977 TARİHİ İTİBARİYLE
BİR GÖRÜNÜŞ.

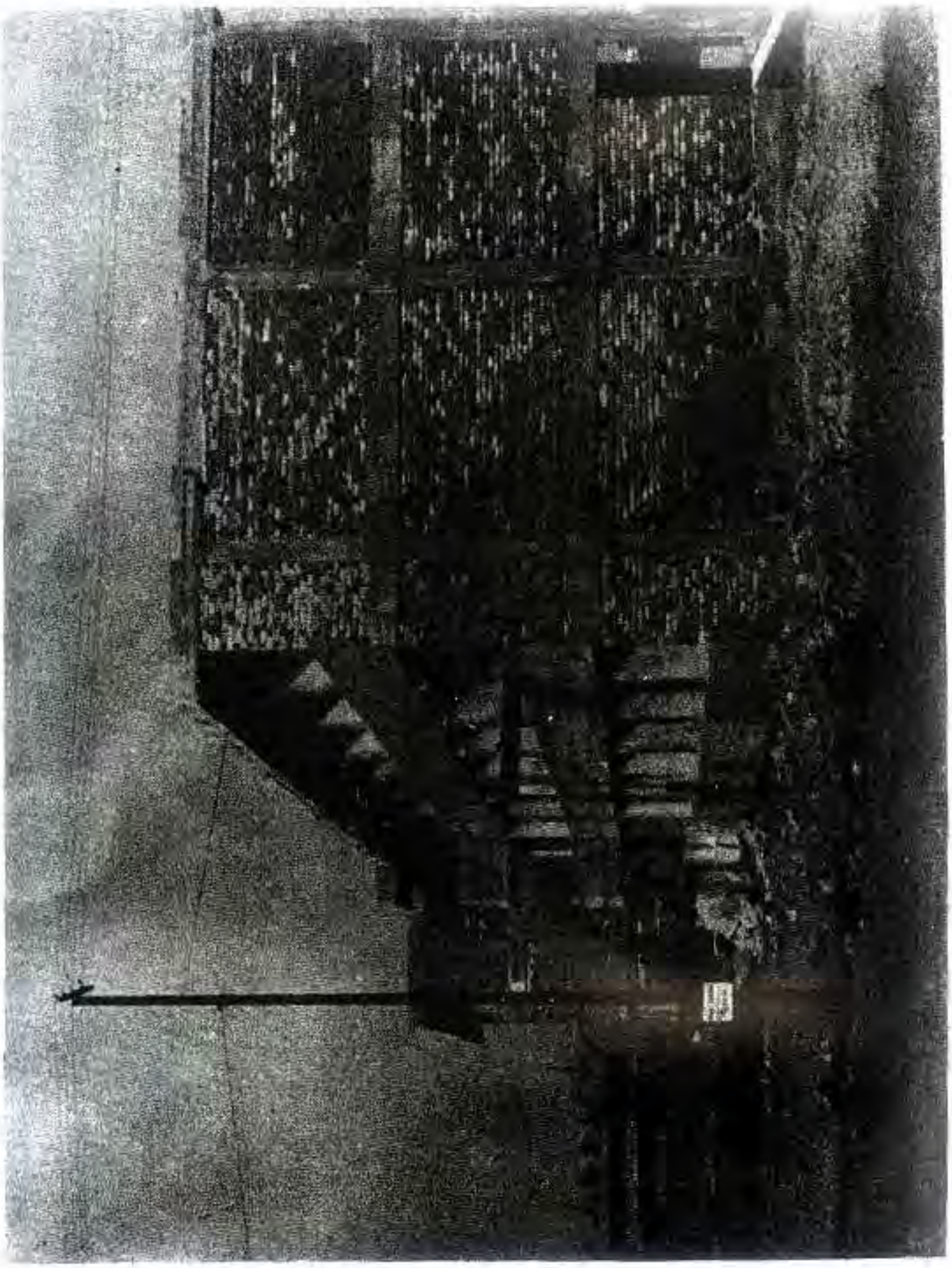

RESİM: 44

IV. GÜBRE FABRİKASI MERSİN TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 45
SOMA TESİSLERİ SOSYAL BİNA İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

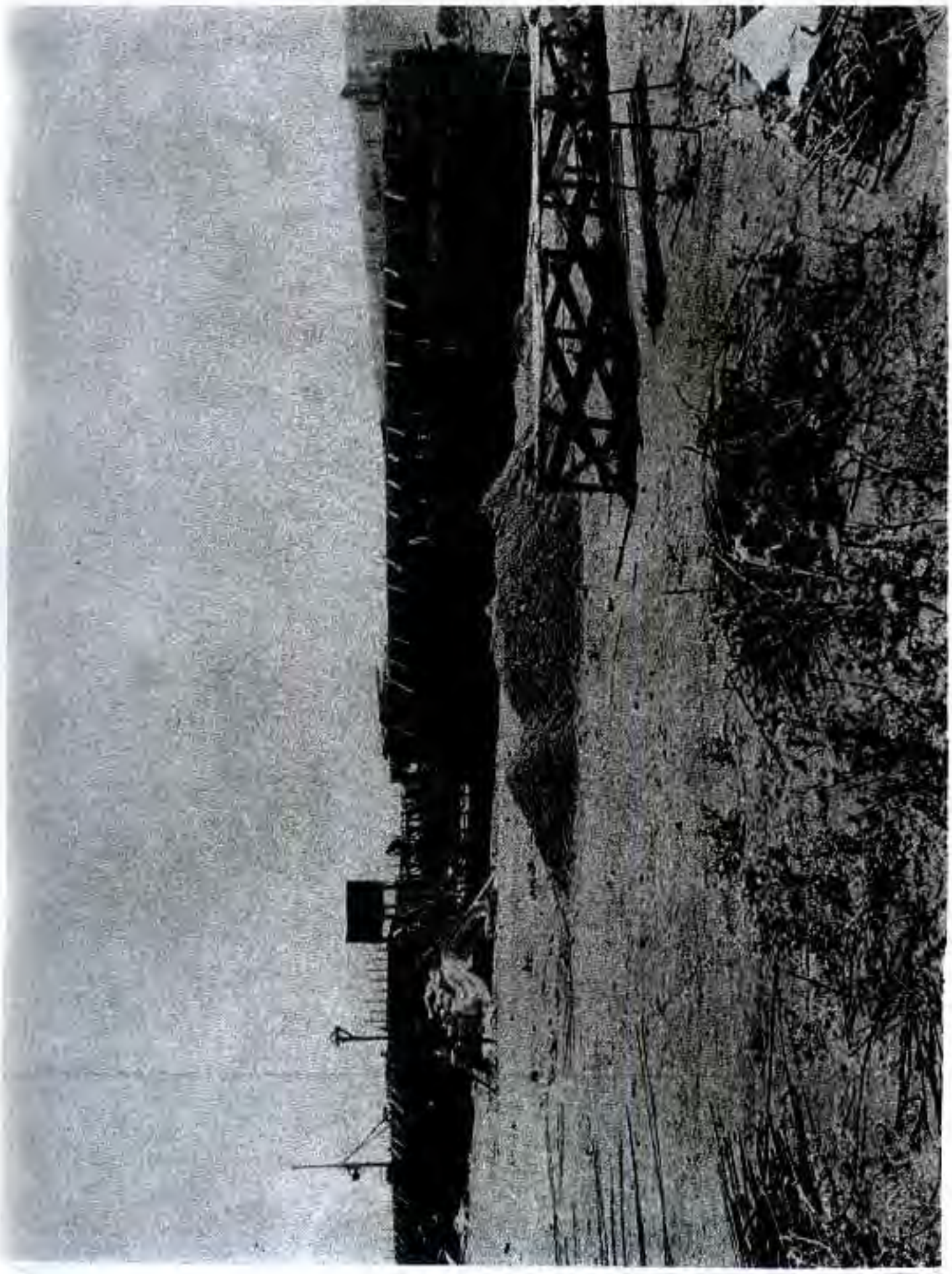

RESİM: 46
SORGUN GÜBRE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE
BİR GÖRÜNÜŞ.

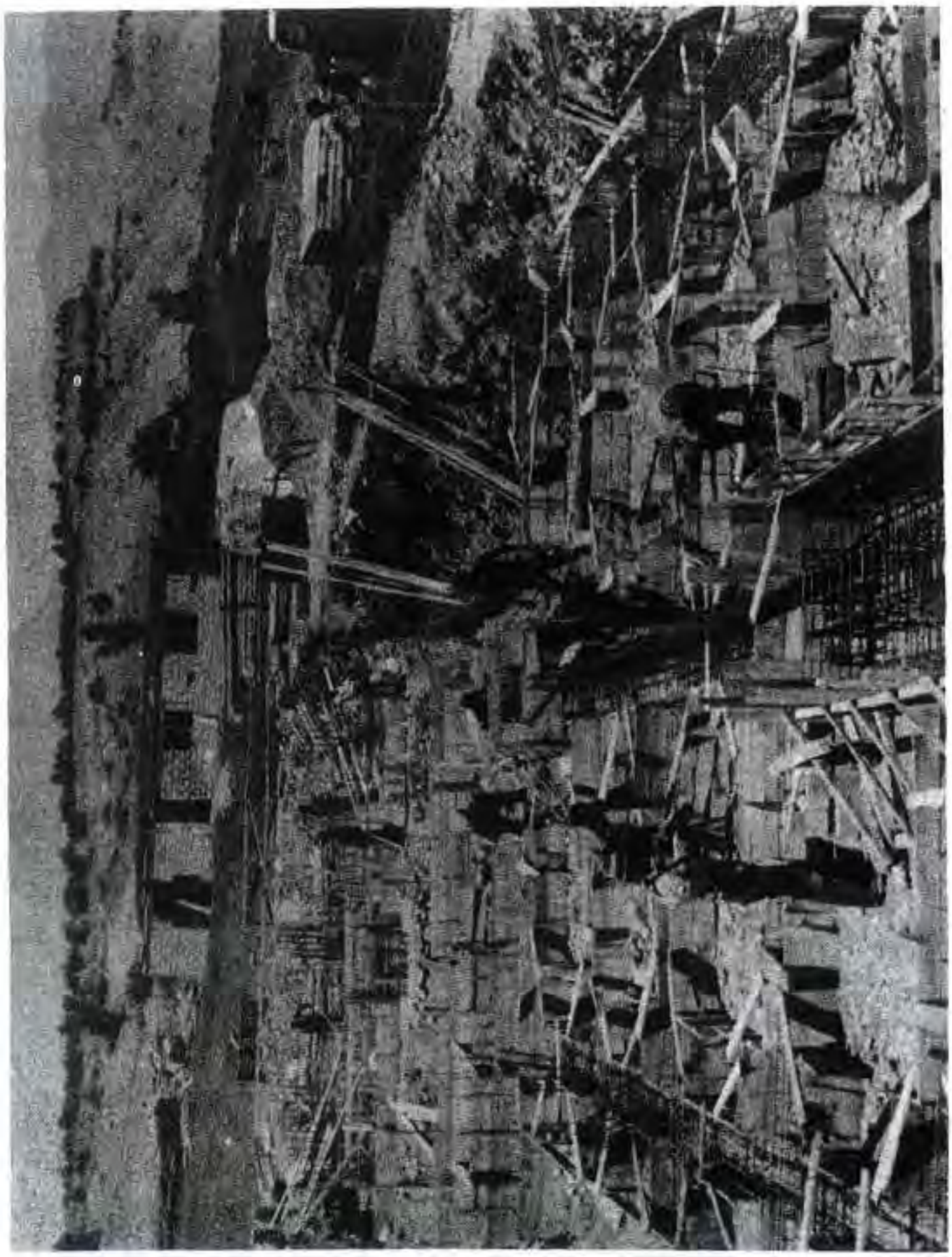

RESİM: 47
ŞIRNAK GÜBRE TESİSİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE
BİR GÖRÜNÜŞ.

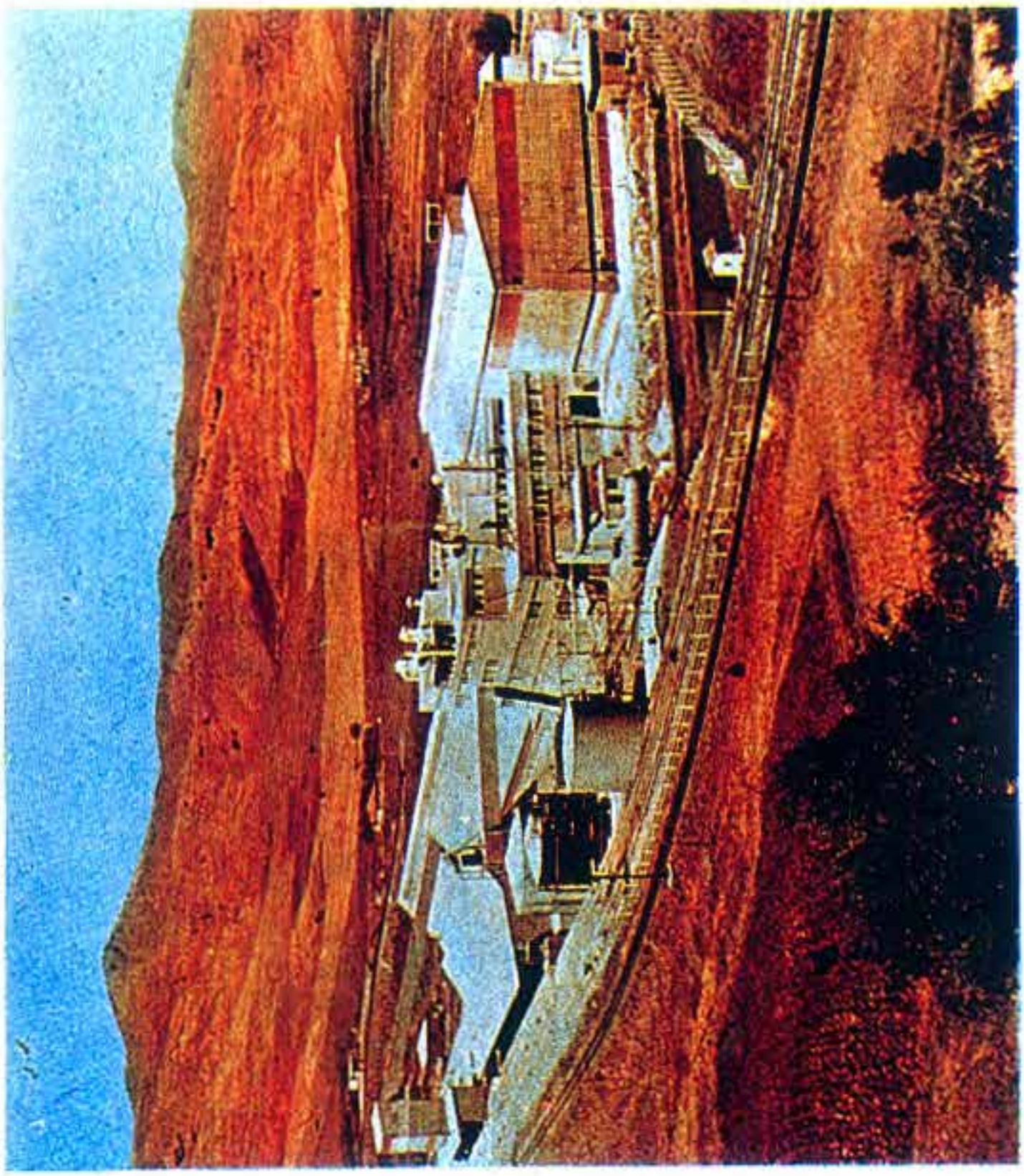

RESİM: 42
ELAZIĞ SÜPERFOSFAT FABRİKASI

AZOT SANAYİİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ T.A.Ş.

1976 yılında başlattığımız ağır sanayi hamlesiiçinde Azot Sanayii'nin Durumu:

Azot Sanayii 1953 yılında yurdumuz tarımının ihtiyacı olan kimyevi gübreyi ve savunma için gerekli patlayıcı bileşikleri, nitrat bileşiklerini istihsal etmek üzere kurulmuş bir anonim şirkettir.

Fabrikalarımızdan bir kaçının resimleri:

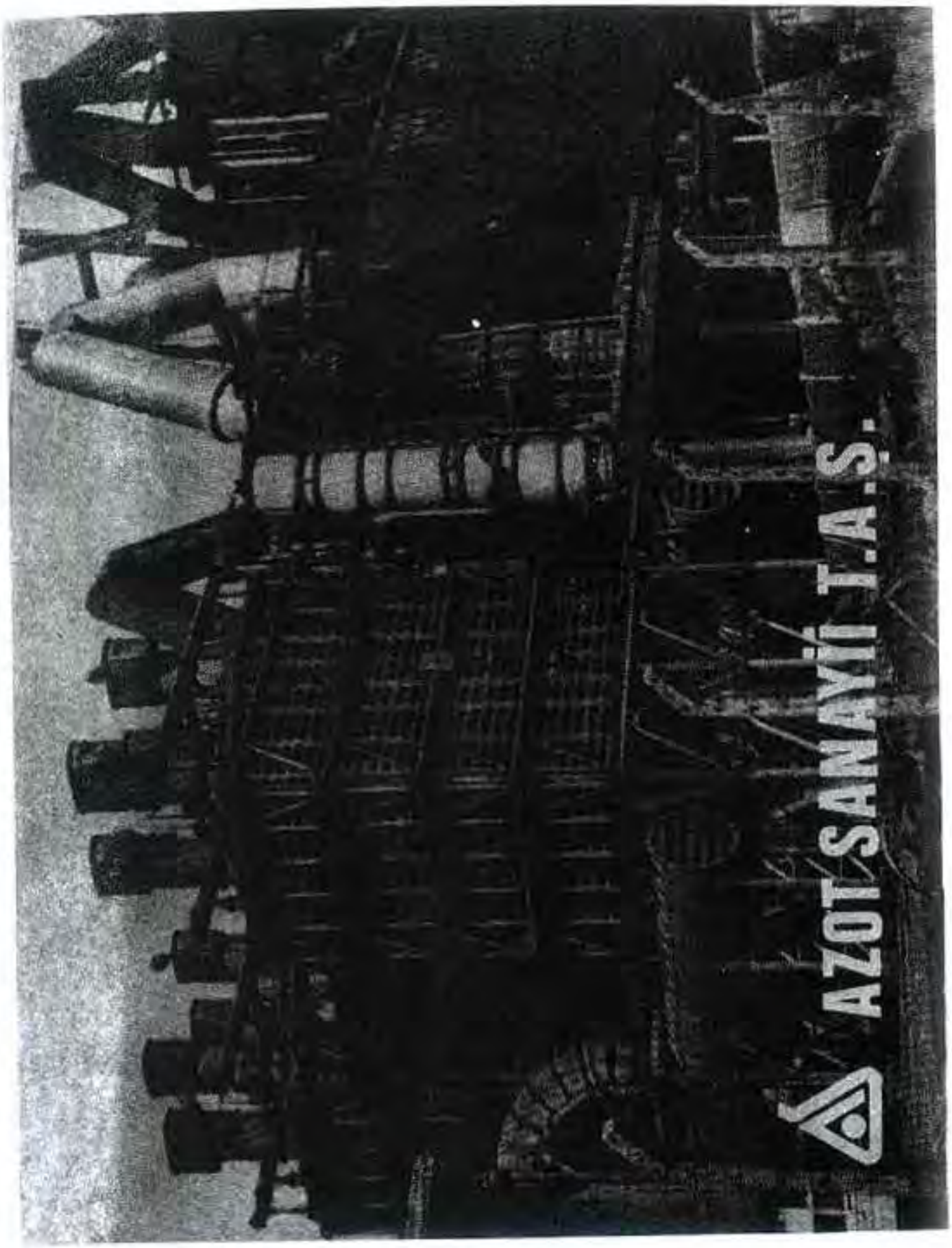

RESİM: 49
SAMSUN ASİT FABRİKASINDAN BİR GÖRÜNÜŞ.

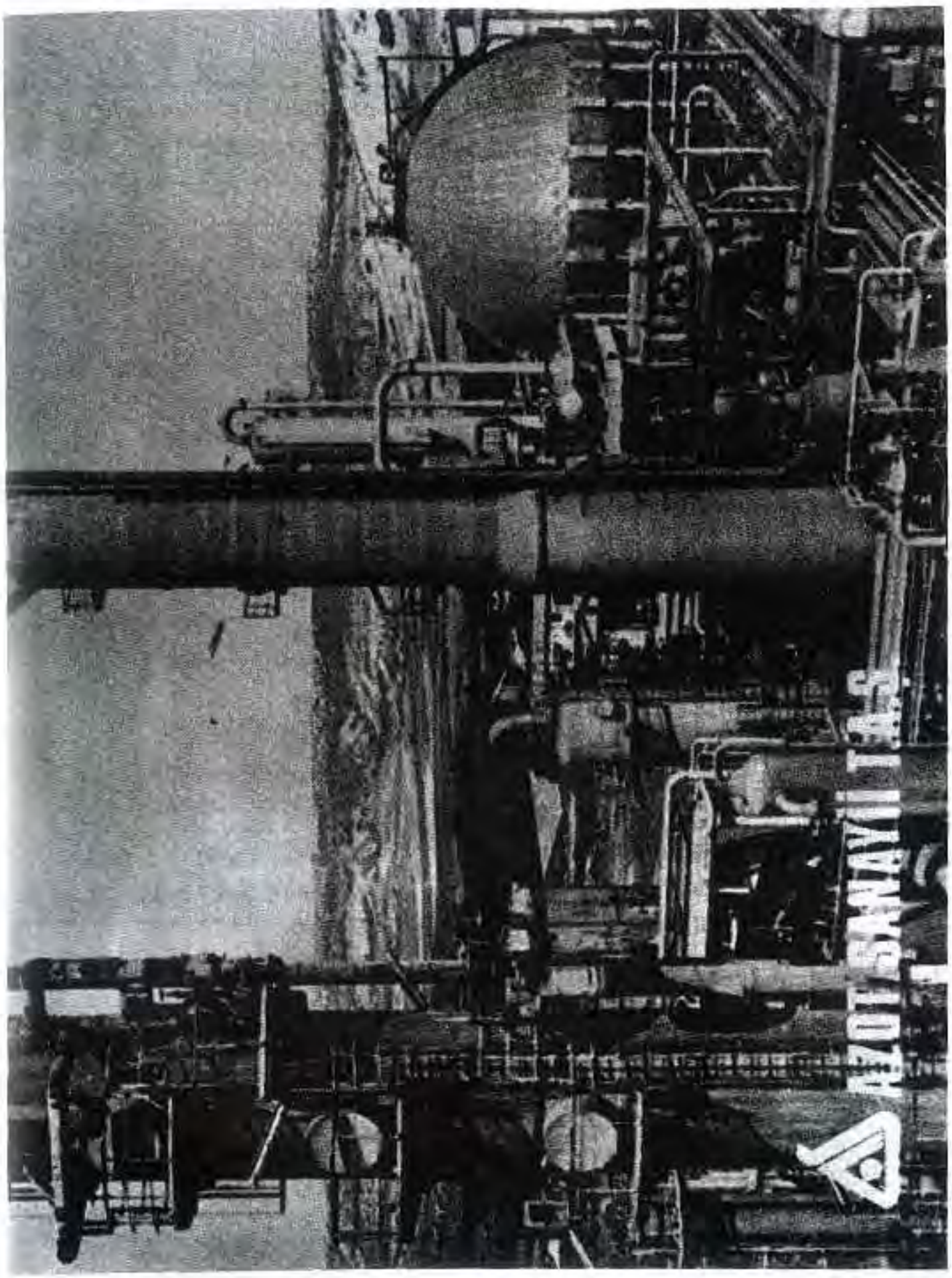

RESİM: 50
KÜTAHYA AZOT TESİSLERİNİN İKİNCİ KISMINDAN BİR GÖRÜNÜŞ.

TABLO: 32 1974 – 1975 DÜNYA GÜBRE ÜRETİMİ (% 21 N % 17 P_2O_5 OLARAK)		
1– AMERİKA	76.635.000	TON
2– RUSYA	60.162.000	"
3– ÇİN	22.377.000	"
4– FRANSA	18.187.000	"
5– JAPONYA	15.673.000	"
6– BATI ALMANYA	12.792.000	"
7– POLONYA	11.783.000	"
8– KANADA	8.127.000	"
9– HOLLANDA	7.880.000	"
10– İTALYA	7.799.000	"
11– İSPANYA	7.753.000	"
12– HİNDİSTAN	7.599.000	"
13– ROMANYA	7.043.000	"
14– İNGİLTERE	6.734.000	"
15– BELÇİKA	6.590.000	"
16– AVUSTRALYA	5.196.000	"
17– ÇEKOSLAVAKYA	4.537.000	"
18– DOĞU ALMANYA	4.489.000	"
19– BULGARİSTAN	3.931.000	"
20– KORE CUMHURİYETİ	3.424.150	"
.		
.		
.		
.		
.		
32– TÜRKİYE	1.458.011	"

Dünya'da gübre istihsali bakımından, Türkiye, halen 32.nci sırada yer almaktadır. (TABLO: 32)

1974 yılında başlatılan yeni yatırım hamlesiyle 1982 yılında gübre istihsalinde 9.ncı sırada yer alacağımız tahmin edilmektedir.

Türkiye'nin 1977–1987 yılları gübre istihsali ve istihlak durumu toplam azotlu ve fosfatlı gübre (% 21 N, % 17 P_2O_5) olarak TABLO: 33'de verilmiştir.

TABLO: 33
TÜRKİYE'NİN (1977–1987) YILLARI GÜBRE İSTİHSAL VE İSTİHLAK DURUMU
TOPLAM (% 21 N % 17 P_2O_5) Lİ GÜBRE OLARAK

	İSTİHSAL	İSTİHLAK
1977	4.024.000	6.935.000
1978	5.106.000	7.572.000
1979	6.527.000	8.376.000
1980	7.617.000	9.373.000
1981	9.560.000	10.456.000
1982	11.386.000	11.693.000
1983	16.625.000	12.910.000
1984	18.617.000	14.444.000
1985	20.020.000	16.083.000
1986	20.020.000	17.792.000
1987	20.020.000	19.643.000

1982 Yılı Dünya Gübre Üretim tahmini toplam azotlu ve fosfatlı gübre (% 21 N % 17 P_2O_5) olarak Tablo: 34'de verilmektedir.

TABLO: 34
1982 YILI DÜNYA GÜBRE ÜRETİMİ TAHMİNİ
(% 21 N %17 P_2O_5) OLARAK

1–	AMERİKA	85.600.000	TON
2–	RUSYA	71.900.000	"
3–	ÇİN	33.900.000	"
4–	FRANSA	22.000.000	"
5–	HİNDİSTAN	19.000.000	"
6–	POLONYA	19.000.000	"
7–	BATI ALMANYA	15.500.000	"
8–	JAPONYA	14.400.000	"
9–	TÜRKİYE	11.836.000	

Azot Sanayi T.A.Ş. 1953 yılında kurulmuş halen sermayesi 1,5 milyar TL. dir. (TABLO: 35).

Fabrikalarımızda altı çeşit Azotlu ve Fosforlu gübre, ayrıca ihtiyacımız olan polietile torba imal edilmektedir.

1976 yılında fabrika adedimiz altı, üretim değerimiz ise, 1.802.000.000 TL. dir. Yıllık satış hasılatımız, bugünkü gübre fiyatlarına göre 1,5 milyar TL. dir.

Şirketimizin milli ekonomiye sağladığı katma değer 750.000.000 TL. dır.

256'sı teknik, 569'u idareci ve 4916'sı işçi olmak üzere toplam, 5741 adet personelimiz mevcuttur.

Şirketimizin 1975, 1976 ve 1977 yılı yatırım durumlarına bakıldığında (TABLO: 36) 1975 yılında mevcut fabrika sayımız beş adet iken 1976 yılında polietilen torba fabrikamızın devreye girmesiyle altıya, 1977'de Gemlik Gübre fabrikamızın da devreye girmesiyle yedi'ye yükselecektir.

Devam eden yatırımlarımız; 1975'de dört adettir. Bir tanesi (Polietilen torba fabrikası) devreye girmek suretiyle devam eden yatırımlarımız 1976'da üç adet olmuştur.

(Gemlik Gübre, Gemlik Amonyak ve Dördüncü gübre kompleksi)

1976 yılında programımız Hükümetimizce revize edilerek 12 adet gübre fabrikasının kurulması görevi şirketimize verilmiştir.

Bunlardan 5 adedinin temeli 1976 yılında atılmıştır, geri kalan 7 fabrikanın temili ise 1977'de atılacaktır.

Devam eden yatırımlarımızın TL. olarak değeri: 1975'de 8.252.000.000; 1976 ' da 8.127.000.000 ve 1977 yılında ise 26.615.000.000'a erişecektir.

Yeni başlayan tesislerin toplam yatırım tutarı, 42 milyar mertebesindedir. 1975 ve 1976 yılında mevcut fabrikalarımızın üretim tutarı 1.802.000.000 ve 1977'de 1.772.000.000 mertebesinde olacaktır.

Yeni yatırımların üretim tutarları 1975'de 4.128.000.000 TL.

1976'da 13.600.000.000 TL. ve 1977'de 23.000.000.000 TL. olarak hesaplanmıştır.

Personel adedimiz:

1975 yılında 5311, 1976'da 5741 ve 1977'de 5790 olacaktır.

Programa alınan yeni yatırımlarımız 10.000 kişiye iş imkânı sağlıyacaktır.

Şirketimizin 1975 yılında milli ekonomiye sağladığı 707 milyon katma değer, 1982 yılında 12 milyar TL. olacaktır. (TABLO: 37) Ayrıca yıllık satış hasılatımız, 1.802.000.000'dan 23 milyar'a erişecektir.

Yeni kurulacak gübre fabrikalarımız Tablo: 38 ve 39'da gösterilmiştir.

IV.ncu Gübre Kompleksi'nin mühendislik hizmetleri ihale edilmek üzere teklif istenmiştir. Ayrıca sosyal tesisler ihale edilmiştir.

TABLO: 35
GENEL BİLGİLER (1976 SONU İTİBARİYLE)

KURULUŞ TARİHİ	1953
SERMAYESİ (Milyon TL.)	1.500
ÜRETİM ÇEŞİDİ	7
FABRİKA ADEDİ	6
YILLIK ÜRETİM (Milyon TL.)	1.802
YILLIK SATIŞ (Milyon TL.)	1.506
KATMA DEĞER (Milyon TL.)	750
PERSONEL	5.741
TEKNİK PERSONEL	256
İDARİ PERSONEL	569
İŞÇİ	4.916

TABLO: 36
YATIRIM DURUMLARI
(1975, 1976 ve 1977)

		YILLAR		
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		5	6	7
DEVAM EDEN YARIIMLAR		4	3	7
DEVAM EDEN YATIRIM DEĞERİ (Milyon TL.)		8.252	8.127	26.615
YENİ BAŞLAYAN YATIRIM		–	5	7
YENİ BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUTARI (Milyon TL.)		–	18.976	23.936
ÜRETİM	MEVCUT FABRİKALAR (Milyon TL.)	1.802	1.802	1.772
	YENİ YATIRIMLAR (Milyon TL.)	4.128	13.600	23.000
PERSONEL	MEVCUT	5.311	5.741	5.790
	YENİ YATIRIMLAR	1.950	5.744	10.000

TABLO: 37 1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	5	21
YATIRIM TUTARI (Milyon TL.)	1.535	53.000
ÜRETİM (Milyon TL.)	1.802	23.000
PERSONEL (Adet)	5.311	15.600
KATMA DEĞER (Milyon TL.)	707	12.000
YILLIK SATIŞ (Milyon TL.)	1.803	23.000
MANİSA GÜBRE FABRİKASI	Arazi satın alınmış ve sosyal tesisler ihale edilmiştir. Proses seçimi çalışmaları devam etmektedir. İhale evrakı hazırlanmıştır.	
ŞIRNAK	Arazi satın alınmıştır. Sosyal tesisler ihale edilmiştir.	
SİVAS	Yer seçimi yapılmıştır.	
KONYA GÜBRE	Yer seçimi yapılmaktadır.	
ERZURUM GÜBRE	Yer seçimi yapılmıştır.	
YOZGAT GÜBRE	Arazi satın alınmaktadır.	
TEKİRDAĞ	Yer seçimi yapılmıştır.	
TRABZON	Yer seçimi yapılmıştır.	
KARS	Yer seçimi yapılmıştır.	
AYDIN GÜBRE	Yer etütleri yapılmaktadır.	
URFA	Yer etütleri yapılmaktadır.	

Burada görülen 13 adet gübre fabrikasından 8 tanesi yerli hammadde esasına dayanmakta, kömür ve fosfat kayası kullanılacaktır.

Diğer beş adeti de ithal nafta bazına dayanmaktadır.

TABLO: 38 (1.3.1977)

YATIRIM TABLOSU

SIRA NO.	PROJE ADI	ÜRETİM KONUSU	YERİ	YATIRIM TUTARI MİL.TL.	ÜRETİM MİKTARI		KATMA DEĞER MİL.TL.	İSTİHDAM ADET	BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	YATIRIMIN HALİHAZIR DURUMU
					MİL.TL.	1000 Ton				
1	IV. GÜBRE KOMP.	Üre (% 46 N) Diamonyum Fasfat	Mersin	4.830	3.377	330.000 420.000	2.148	1136	1976—81	Müh. Hlz. İhale safhasındadır.
2	MANİSA GÜBRE Fab.	Üre (% 46 N)	Manisa	3.816	1.403	510.000	481	800	1976—81	Müh. Hlz. İhale safhasındadır.
3	ŞIRNAK GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Şırnak	5.580	2.639	540.000	1.707	848	1976—82	Sosyal tesisler ihale edilmiştir.
4	MAZIDAĞI GÜBRE Fab.	Diamonyum Fosfat	Mazıdağı	2.800	1.555	243.000	565	500	1976—82	Sosyal tesisler ihale edilmiştir.
5	SİVAS GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Sivas	3.580	1.713	540.000	883	848	1976—82	Yer seçimi yapıldı.
6	KONYA GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Konya	3.580	1.540	312.000	848	848	1976—82	Yer seçimi yapılıyor.
7	ERZURUM GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Erzurum	3.580	1.540	540.000	848	848	1976—82	Yer seçimi yapıldı.
8	YOZGAT GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Yozgat	3.580	1.424	540.000	848	848	1976—82	Arazi satın alınıyor.
9	TEKİRDAĞ GÜBRE Fab.	Triplesöper Fosfat	Tekirdağ	1.600	1.330	380.000	840	500	1976—82	Yer seçimi yapılmıştır.
10	TRABZON GÜBRE Fab.	Üre (% 46 N)	Trabzon	1.500	1.123	312.000	654	590	1976—82	Yer seçimi yapılmıştır.
11	KARS GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Kars	1.600	1.279	540.000	719	590	1976—82	Yer seçimi yapılmıştır.
12	AYDIN GÜBRE Fab.	Diamonyum Fosfat	Aydın	3.600	2.352	420.000	860	1000	1976—82	Yer etüdü yapılmaktadır.
13	URFA GÜBRE Fab.	Diamonyum Fosfat	Urfa	3.000	1.600	276.000	750	500	1976—82	Yer etüdü yapılmaktadır.

TABLO: 39 YATIRIM TABLOSU
(18.9.1977)

SIRA NO.	PROJE ADI	ÜRETİM KONUSU	YERİ	YATIRIM TUTARI MİL.TL.	ÜRETİM MİKTARI MİL.TL.	ÜRETİM MİKTARI 1000 Ton	KATMA DEĞER MİL.TL.	İSTİHDAM ADET	BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	YATIRIMIN HALİHAZIR DURUMU
1	IV. GÜBRE KOMP.	Üre (% 46 N) Diamonyum Fosfat	Mersin	4.830	3.377	330.000 420.000	2.148	1136	1976—81	Mühendislik hizmetleri teklifleri inceleniyor.
2	MANİSA GÜBRE Fab.	Üre (% 46 N)	Manisa	3.816	1.403	510.000	481	800	1976—81	Mühendislik hizmetleri ihale safhasındadır.
3	ŞIRNAK GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Şırnak	5.580	2.639	540.000	1.707	848	1976—82	Sosyal tesisler inşaatı devam ediyor.
4	MAZIDAĞI GÜBRE Fab.	Diamonyum Fosfat	Mazıdağı	2.800	1.555	243.000	565	500	1976—82	Sosyal tesisler inşaatı devam ediyor.
5	SİVAS GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Sivas	3.580	1.713	540.000	883	848	1976—82	Yerseçimi yapıldı. Ancak kömür dürboğazdır.
6	KONYA GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Konya	3.580	1.540	312.000	848	848	1976—82	Sosyal tesislerin ihalesi yapıldı.
7	ERZURUM GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Erzurum	3.580	1.540	540.000	848	848	1976—82	Yerseçimi yapıldı. Ancak kömür dürboğazdır.
8	YOZGAT GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Yozgat	3.580	1.424	540.000	848	848	1976—82	Sosyal tesisler inşaatı devam ediyor.
9	TEKİRDAĞ GÜBRE Fab.	Triplasüper Fosfat	Tekirdağ	1.600	1.330	380.000	840	500	1976—82	Proje safhasında
10	TRABZON GÜBRE Fab.	Üre (% 46 N)	Trabzon	1.500	1.123	312.000	654	590	1976—82	Yer seçimi yapılmıştır.
11	KARS GÜBRE Fab.	Amonyum Nitrat (% 26 N)	Kars	1.600	1.279	540.000	719	590	1976—82	Yer seçimi yapılmıştır.
12	AYDIN GÜBRE Fab.	Diamonyum Fosfat	Aydın	3.600	2.352	420.000	860	1000	1976—82	Proje safhasında
13	URFA GÜBRE Fab.	Diamonyum Fosfat	Urfa	3.000	1.600	276.000	750	500	1976—82	Proje safhasında.

GÜBRE FABRİKALARI

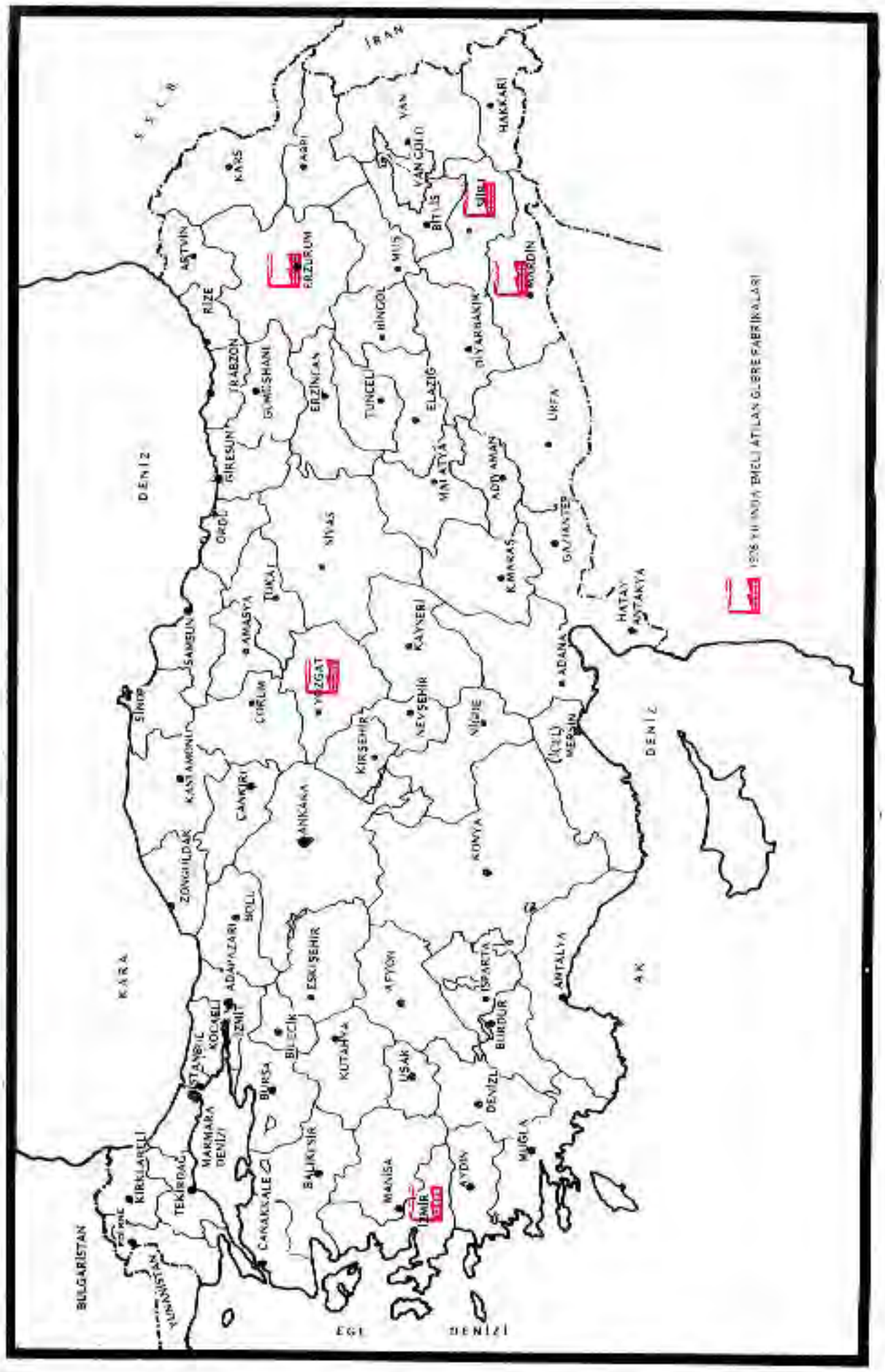

HARİTA: 14

GÜBRE FABRİKALARI

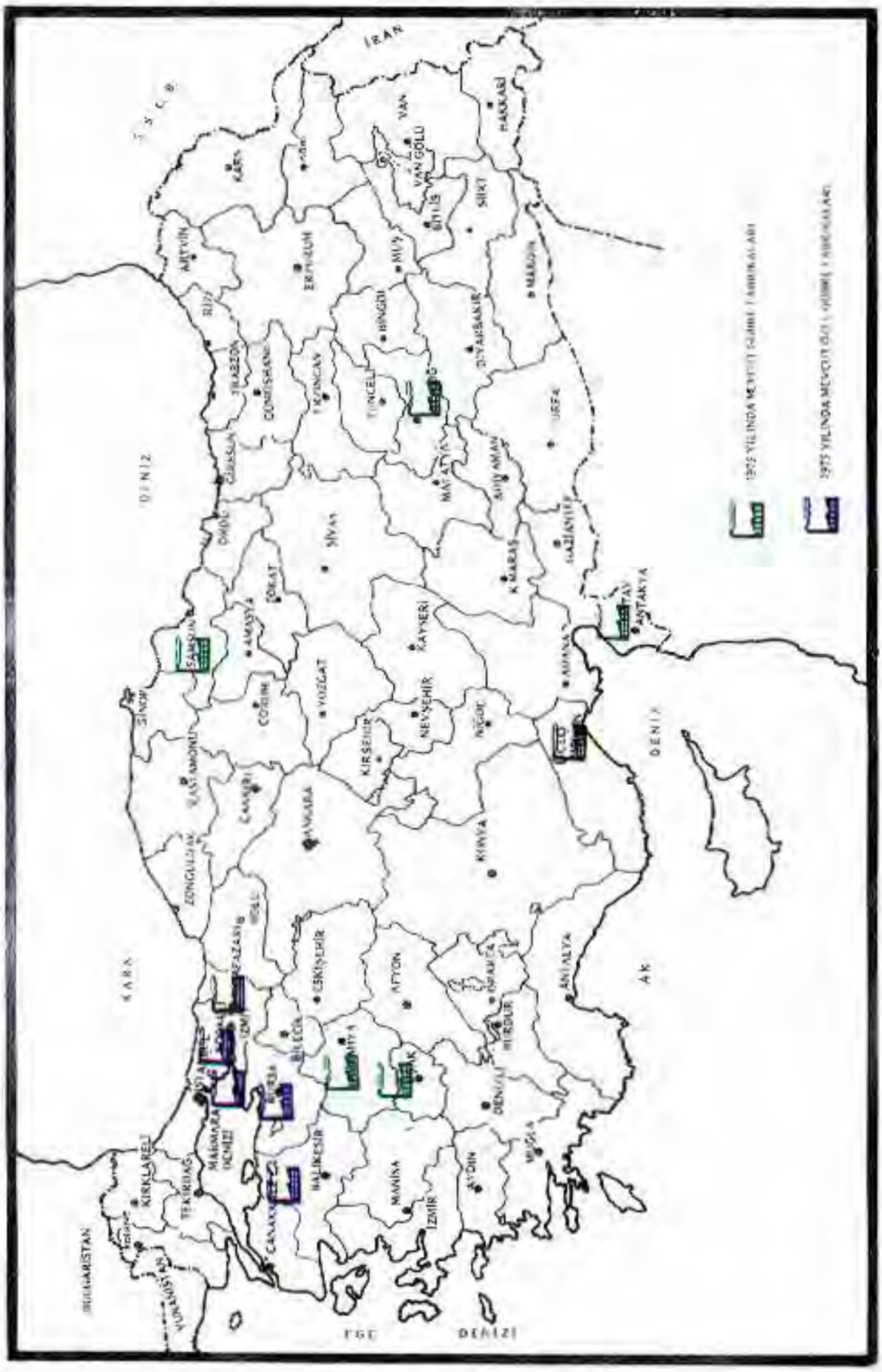

HARİTA: 15

GÜBRE FABRİKALARI

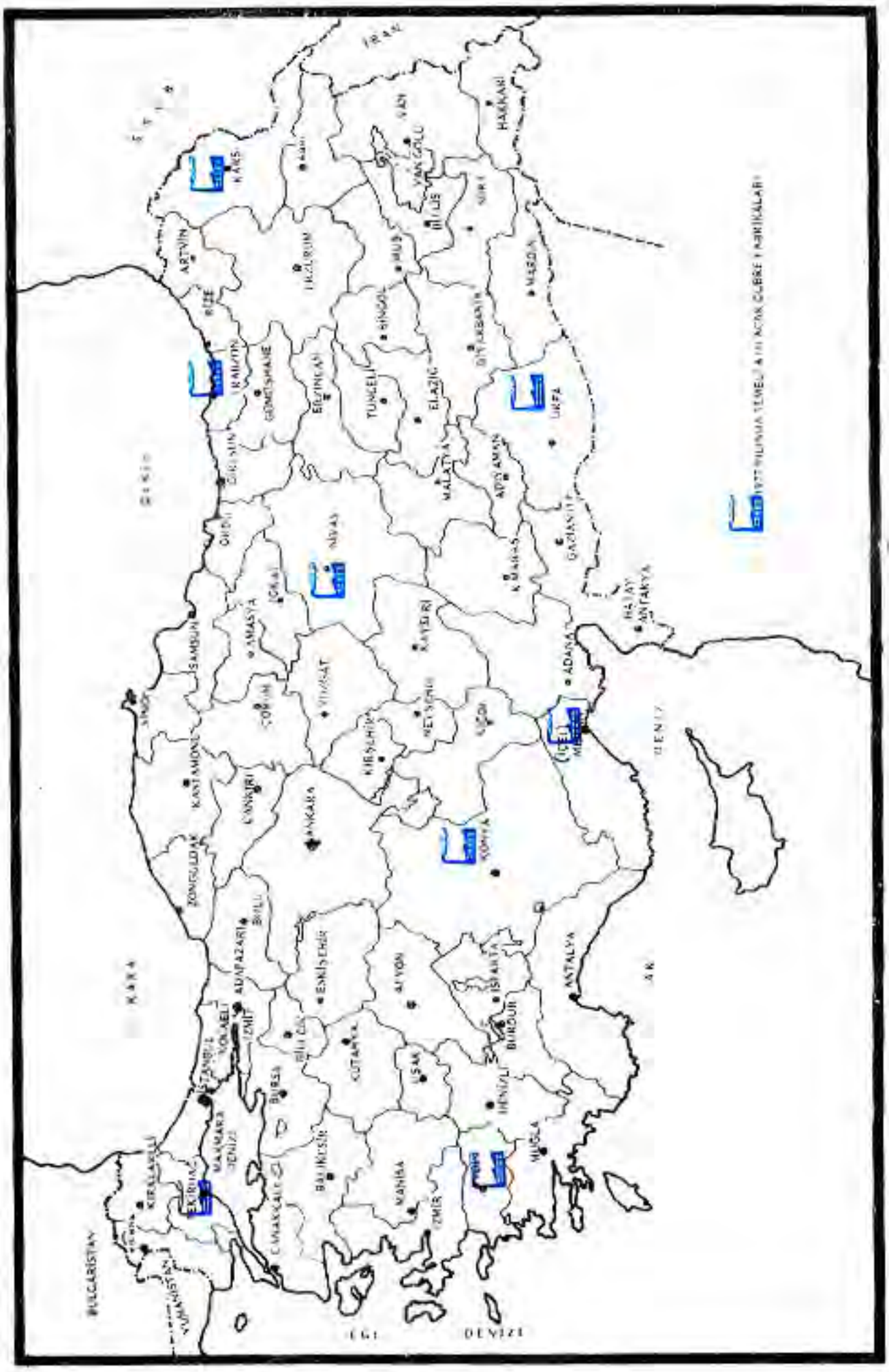

HARİTA: 16

1982 YILINDA GÜBRE FABRİKALARININ GENEL DURUMU

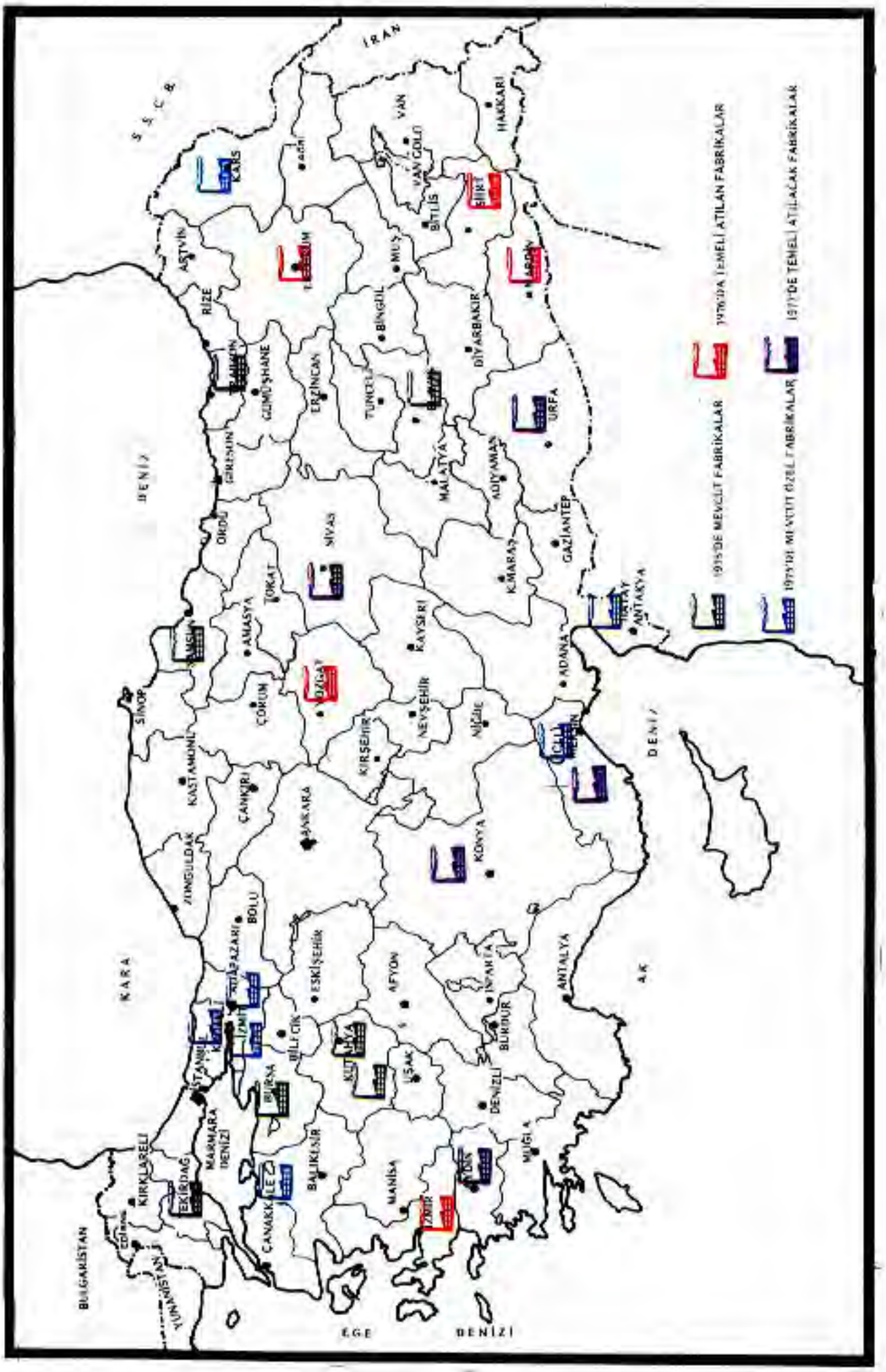

HARİTA: 17

TÜRKİYE SELÜLOZ VE KAĞIT FABRİKALARI İŞLETMELERİ

5

AFYON KAĞIT FABRİKASI 28.10.1977 İŞLETMEYE AÇILIŞ RESMİ. . . . . :51
BALIKESİR TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ . . . . . :52
KASTAMONU TAŞKÖPRÜ KAĞIT FABRİKASININ TEMEL ATMA RESMİ. . . . . :53
AFYON TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . . . . :54
AFYON TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . :55
AKDENİZ (SİLİFKE) TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . :56
BALIKESİR TESİSLERİN İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . :57
TAŞKÖPRÜ TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . :58
GİRESUN KAĞIT FABRİKASI RESMİ . . . . . :59
-DÜNYA ÜLKELERİNİN, KAĞIT–KARTON ÜRETİMİ SIRALAMASI TABLO . . . . . :40
-AET ÜLKELERİ KAĞIT–KARTON ÜRETİMİ VE TÜRKİYE İLE MUKAYESESİ TABLO . . . . . :40/A
–TÜRKİYE İLE ORTAK PAZAR ÜLKELERİ KAĞIT FİATLARI MUKAYESE TABLOSU. . . . . :41
–GENEL BİLGİLER TABLOSU . . . . . :42
–YATIRIMLAR TABLOSU . . . . . :43
–1975–1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU . . . . . :44
–YATIRIMLARIN HALİHAZIR DURUMLARI TABLOSU . . . . . :45
–1950–1982 YILI GRAFİĞİ (TÜRKİYE KAĞIT ÜRETİMİ VE TÜKETİMİ) GRAFİĞİ . . . :3
–1975 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . :18
–1976 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . :19
–1977 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . :20
1982 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . :21

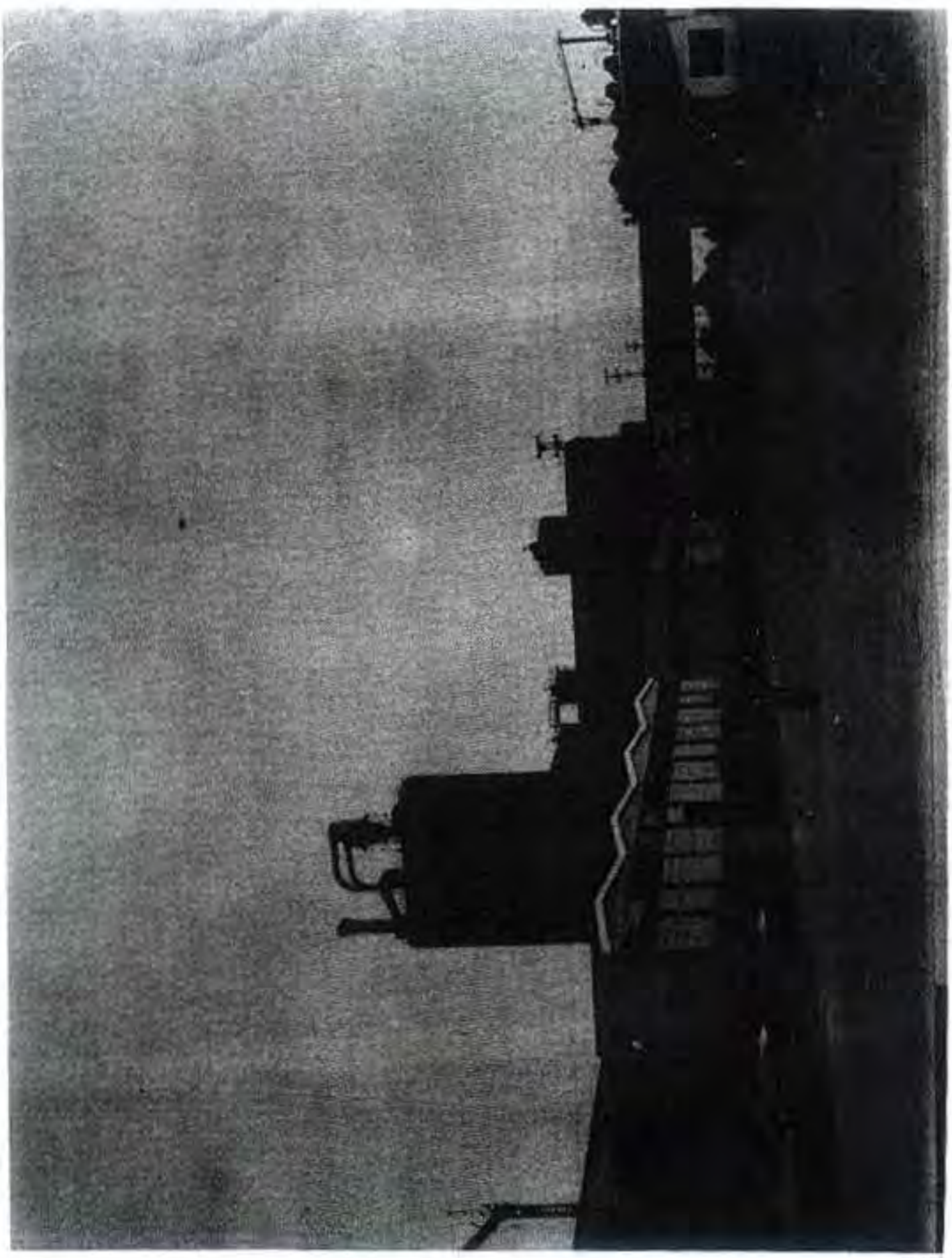

RESİM: 51

AFYON KAĞIT FABRİKASI 28.10.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN İŞLETMEYE AÇILMIŞTIR.

RESİM: 52

SEKANIN BALIKESİRDE KURULMAKTA OLAN GAZETE KAĞIDI VE KERESTE FABRİKALARININ TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. MUHTEREM Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. 15, EKİM 1976.

RESİM: 53

SEKA'NIN KASTAMONU (TAŞKÖPRÜ) SIGARA KAĞIDI FABRİKASININ TEMELİNİ 31.EKİM.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR BU TEMEL ATMA MERASİMİNDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞU'DA HAZIR BULUNMUŞTUR.

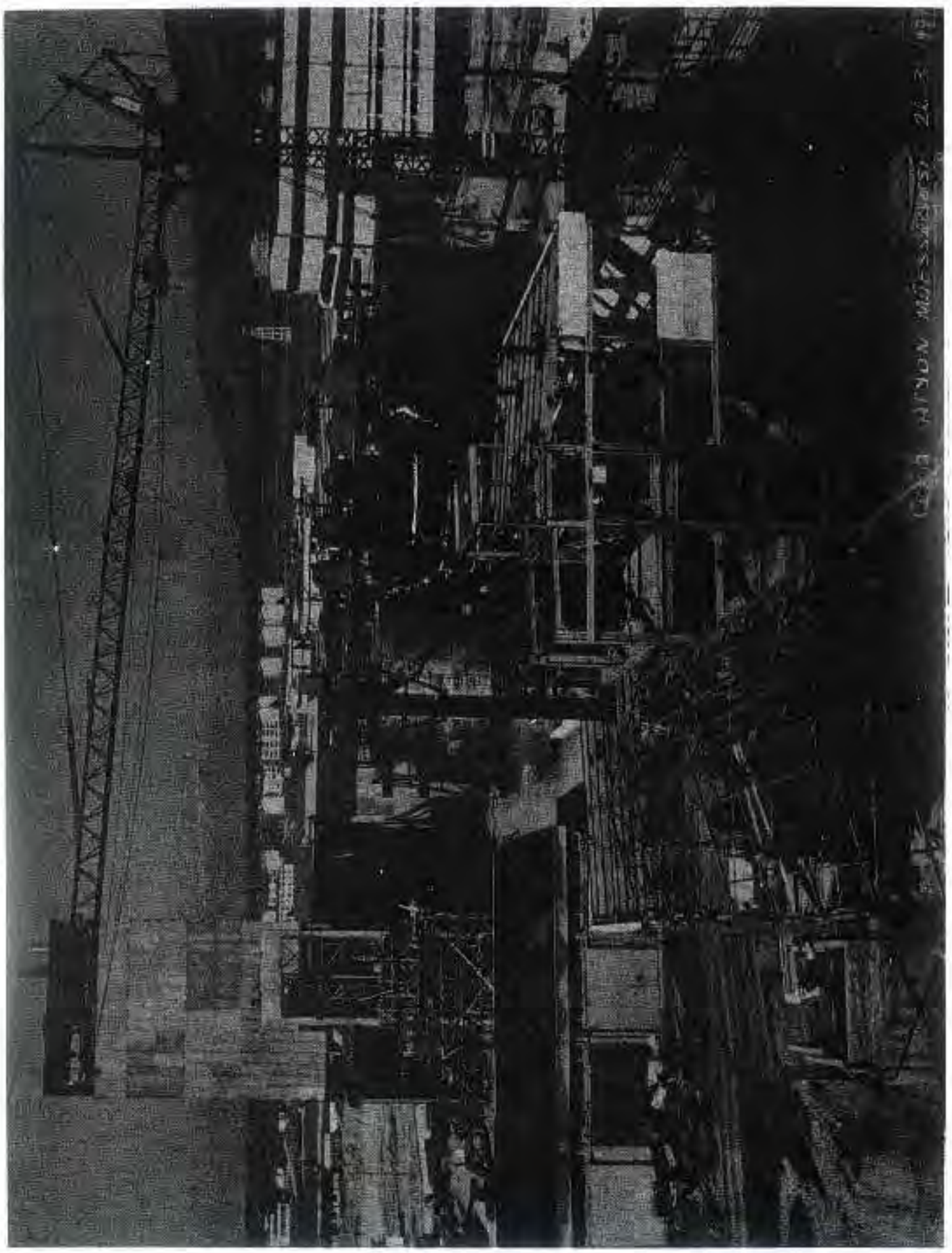

RESİM: 54
AFYON TESİSLERİ İNŞAAT VE MONTAJINDAN UMUMİ BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ:
(26.3.1977)

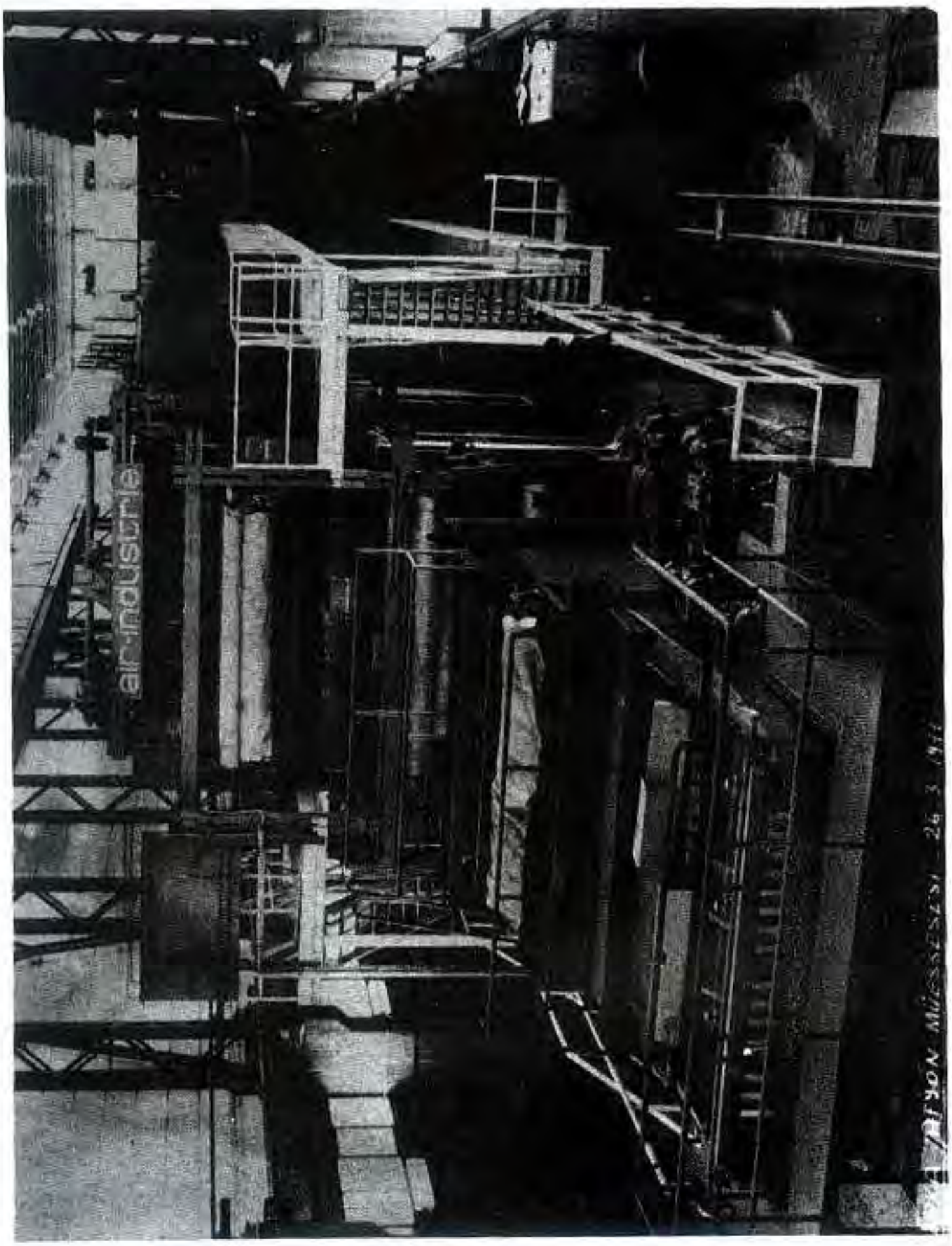

RESİM: 55
AFYON TESİSLERİ MONTAJ RESMİ: (26,3.1977)

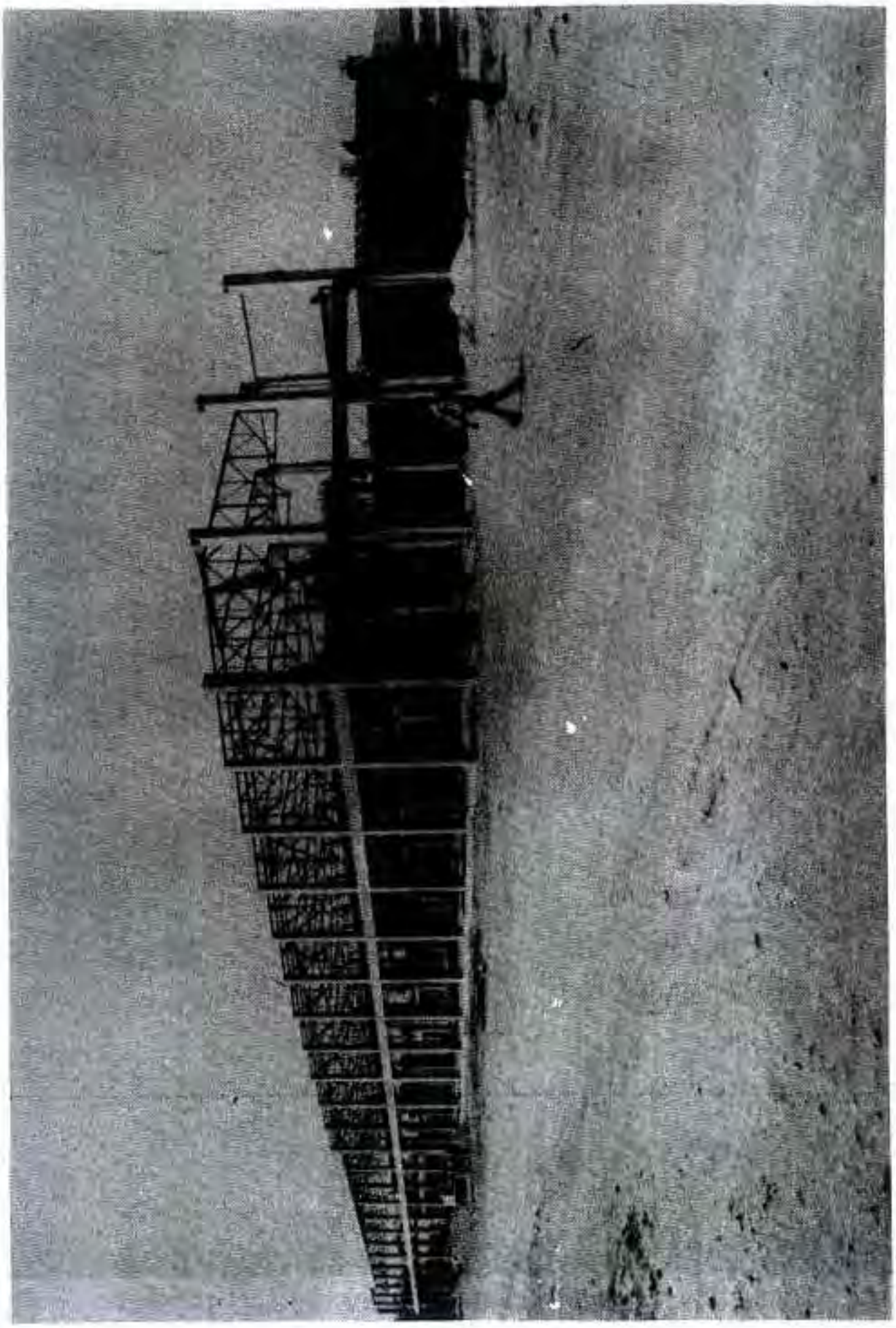

RESİM: 57

SEKA BALIKESİR TESİSLERİNİN MEKANİK ATELYE VE MALZEME AMBARINA AİT İNŞAAT RESİMLERİ (1.5.1977)

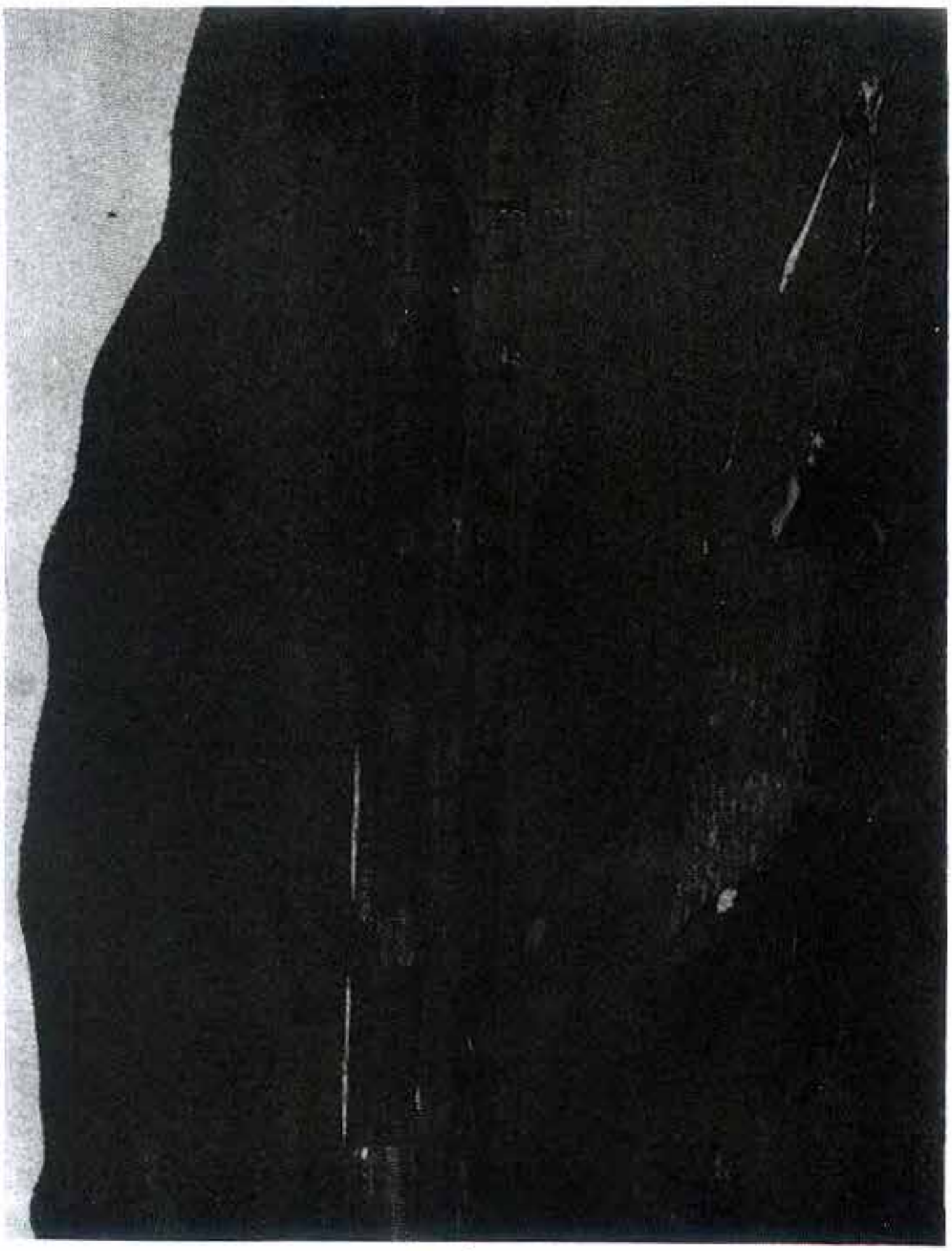

RESİM: 58

SEKA – TAŞKÖPRÜ SOSYAL SİTE İNŞAATI 100 m^2 VE 80 m^2 LOJMAN İNŞAATLARINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 31.5.1977.

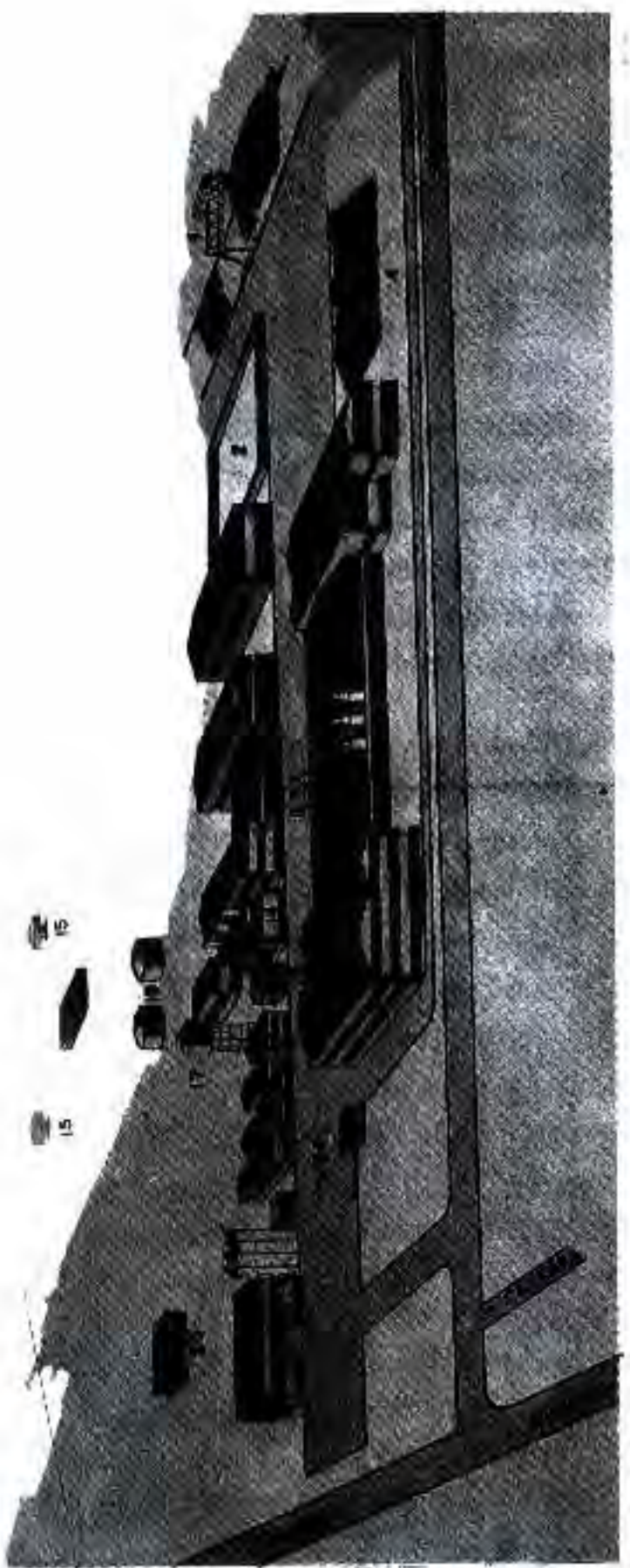

1 — Odun başlıma ve izoli vinci
2 — Rutubetlendirme havuzlar
3 — Kabuk soyma ve yongalama tesisleri
4 — Soyulmuş odun stok sahası
5 — Mihaniki odun hamuru tesisi
6 — Sıcak Kostik soda hamuru (alfasal dairesi)
7 — Tekstil makineleri ve kondisiyonlama salonu
8 — Odun hamuru ve stok binası
9 — Hamur hazırlama dairesi
10 — Kağıt makineleri salonu
11 — Ikmal atölye
12 — Mamul ambar
13 — Trafo istasyonu
14 — Kazan dairesi
15 — Su arıma kulesi
16 — Su arıma istasyonu
17 — Su deposu
18 — Su prosesi istasyonu
19 — Dizel-Oil depoları
20 — Makaralık atölye, Garaj ve Hidrolik
21 — Laboratuvar
22 — Malzeme ambarı
23 — İçci Yemekhanesi
24 — İşletme giriş kapısı
25 — Revir ve Kreş
26 — Müdürlüğü binası

RESİM: 59

GİRESUN KAĞIT FABRİKAMIZ

TÜRKİYE SELÜLOZ VE KAĞIT FABRİKALARI İŞLETMELERİ

1976 Yılında başlattığımız ağır sanayi hamlesi içinde türkiye Selüloz ve Kağıt Sanayii'nin durumu:

Teşekkülümüzün tesislerinden bir görünüş:

Dünya ülkeleri içinde üretim bakımından sıralamada 1975 yılı itibariyle, 32 nci sıradayız; 372 000 ton. 1982 yılında 1 000 043 tonla 20 nci olacağı. TABLO: 40.

AET ülkeleri içerisinde durumumuz: 7 nci durumdayız TABLO: 40/A 1970 itibariyle; 238.000 ton. 1974'te 363.000 ton olacaktır. 1974'te de 372.000 tondayız, 1975'te toplam üretim olarak AET ülkelerinde % 2 yiz; 1982'de 1.000.043 tona eriştiğimiz zaman % 5,3 olacağız.

AET ülkeleri arasında fiyat bakımından durumumuz TABLO: 41 Fiyatlarımız, maliyet itibariyle girdiler ve işçilik pahalılıkları nedeniyle, pahalı durumdayız; ancak bazı türlerde de ucuzuz. Mesela, kraf torba kağıdı' Bizim satış fiyatamız 7 600 lira; maliyet 10 000 lira; gümrüklü maliyet ise AET ülkelerinden 7 500 lira, gümrüksüz maliyet 4 900 lira.

Birinci hamur kağıt önemli bir konumuzdur. Bizde 10 000 lira dışarıdan gümrüklü maliyet 16 00 lira; gümrüksüz maliyet 7 200 lira. Gazete kağıdında da biz daha pahalı durumdayız.

Kuruluşumuzun 1976 sonu itibariyle durumu TABLO: 42 Kuruluşumuz ilk ünitesiyle 1936 tarihinde üretim başlamıştır. 21.6 1955 tarihinde genel müdürlük haline gelmiştir. Sermayesi bugün 1,5 milyardır önümüzdeki günlerde 5 milyar olacaktır.

Kâğıt, karton, selüloz ve bunlarla ilgili çeşitli üretim yapmaktadır.

Fabrika adedimiz 4 tür. Ancak burada belirtmek isterim; fabrikalar grubu olaraktır. Mesela bir tanesi İzmit tesisleridir; 1935 ila 65 arasında 5 kağıt fabrikası, 2 selüloz fabrikası 1 klor fabrikası dediğimiz o büyük grup, bir grup olarak onu vasıflandırıyoruz. Böylece 4 grup olarak fabrika grubumuz vardır. Yani, İzmit, Çaycuma, Aksu, Dalaman olarak.

Yıllık üretim tutarı 3 015 000 000 liradır. Yıllık satış tutarı, 2 921 000 000 liradır.

Katma değer 903 milyon liradır.

Personel adedi, toplam olarak 10 612 dir. Teknik personel 176, idare personel 1066, işçi personel 9270 tir.

1975–76–77 durumunu TABLO: 43 de arz ediyorum.

Mevcut fabrikalar; demin arz ettiğimz gbi 75'te 4 büyük fabrika grubu, 76'da 4 büyük fabrika grubu, 77'de Afyon devreye girecektir, beş büyük fabrika grubu olacaktır.

Devam eden yatırımları: 75'te 3,76'da 4,77'de 5 tir.

Devam eden yatırım değeri: 75'tekiler, 3 fabrika 8 919 000 000 lira; 4 fabrika 10 427 000 000 lira; 5 fabrika 19 900 000 000 liradır.

Yeni başlayan yatırımlar: 76'da 1,77'de 2.

Yeni başlayan yatırımlar tutarı: 1,5 milyar; 11 milyardır.

Üretim Mevcut fabrikalarda 308 000 ton 1975–76, 310 000 ton; 77, 331 000 ton.

Yeni yatırımlar: Yeni yatırımların ise, üç fabrika 225 000 ton, 4 fabrika 260 000 ton, 5 fabrika 460 000 tondur. yılda.

Personel olarak mevcut: 75'te 10 114;76'da 10 612; 77'de 11 360.

TABLO: 40
DÜNYA ÜLKELERİ
KAĞIT–KARTON ÜRETİMİ SIRALAMASI
(BİN TON)

		1975 YILI		1982 YILI (Takribi)
(1)	Amerika	47.419	(1)	47.419
(2)	Japonya	13.601	(2)	13.601
(3)	Kanada	10.161	(3)	10.161
(4)	Rusya	8,600	(4)	8,600
(5)	Çin Halk Cum.	7.000	(5)	7.000
(6)	Batı Almanya	5.288	(6)	5,288
(7)	İsveç	4.438	(7)	4.438
(8)	Fransa	4.101	(8)	4.101
(9)	Finlândiya	3.994	(9)	3.994
(10)	İngiltere	3.616	(10)	3.616
(11)	İtalya	3.494	(11)	3,494
(12)	İspanya	1.770	(12)	1.770
(13)	Brezilya	1.651	(13)	1.651
(14)	Hollanda	1.344	(14)	1.344
(15)	Avusturya	1.254	(15)	1.254
(16)	Polonya	1.252	(16)	1.252
(17)	Meksika	1.185	(17)	1.185
(18)	Norveç	1.160	(18)	1.160
(19)	Avusturalya	1.141	(19)	1.141
(20)	Çekoslavakya	1.000	(20)	1.000
(21)	Güney Afrika	828	(21)	828
(22)	Hindistan	803	(22)	803
(23)	Kore	787	(23)	787
(24)	Arjantin	755	(24)	755
(25)	Yugoslavya	755	(25)	755
(26)	Taylant	743	(26)	743
(27)	Romanya	700	(27)	700
(28)	Belçika	676	(28)	676
(29)	Doğu Almanya	641	(29)	641
(30)	İsviçre	600	(31)	600
(31)	Yeni Zelanda	550	(30)	550
(32)	Türkiye	382	(21)	843

TABLO: 40 /A
AET ÜLKELERİ KAĞIT–KARTON ÜRETİMİ
VE TÜRKİYE İLE MUKAYESESİ

	1960	1970	1974	(BİN TON) 1975
BATI ALMANYA	3.435	5.504	6.538	5.288
İTALYA	1.469	3.448	4.200	3.496
FRANSA	2.616	4.134	5.060	4.101
İNGİLTERE	4.139	4.903	4.548	3.616
HOLLANDA	1.109	1.589	1.916	1.344
BELÇİKA	411	773	844	676
TÜRKİYE	58	151	363	382
DANİMARKA	181	238	263	174
İRLANDA	83	112	129	101

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
AET ÜLKELERİ Üretimi	19.170	19.700
TÜRKİYE ÜRETİMİ	382	843
TÜRKİYE/AET	% 2	% 4,3

TABLO: 41

TÜRKİYE İLE ORTAK PAZAR ÜLKELERİ

KAĞIT FİATLARI MUKAYESE TABLOSU

	TÜRKİYE			ORTAK PAZAR	
CİNSİ	SATIŞ FİATI TON/TL	MALİYETİ TON/TL	VERGİSİZ VE FAİZSİZ MALİYETİ TON/TL	GÜMRÜKLÜ MALİYETİ	GÜMRÜKSÜZ MALİYETİ
KRAFT TORBA KAĞIDI	7.600	10288.86	8.753.26	7.558.26	4.964.85
I.HAMUR YAZI TABI KAĞIDI	10.030	11.977.99	10.966.93	16.490.60	7.270.56
GAZETE KAĞIDI	4500	7.755.39	7.220.37	–(x)	4.964.85

(X) Halen ithalden gümrük alınmıyor.

TABLO, 42

GENEL BİLGİLER (1976 SONU İTİBARİYLE)

KURULUŞUN TARİHİ	21.6.1955
SERMAYESİ (MİLYON TL.)	1500
ÜRETİM ÇEŞİDİ	KAĞIT KARTON
FABRİKA ADEDİ	4
YILLIK ÜRETİM (MİLYON TL)	3015
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL)	2921
KATME DEĞER (MİLYON TL)	903
PERSONEL	10612
TEKNİK PERSONEL	276
İDARİ PERSONEL	1066
İŞÇİ	9270

Yeni yatırımlarla bunlara ilave edilecek olan personel: 3046,3682,6242.

Özel sektör üretimi de önemli değerdedir: 1975'te 64 000 ton; 72 000 ton 100 000 ton.

Türkiye üretimi (toplam olarak): 75'te 302 000,76'da 382 000, 1977'de de 431 000 tondur, yılda.

1975 ila 82 nin mukayesesi :

Fabrika adedi 1975'te 4 büyük fabrikalar grubu idi; 1982'de 10 büyük fabrikalar grubu olacaktır. TABLO: 44

Yatırım tutarı: 3 035 000 000; 10 fabrikanın, 24 462 000 000 dur.

Üretim tutarı: 2 800 000 000 lira; 9 981 000 000 lira.

Personel adedi: 10 114; 17 602.

Katma değer: 776 000 000 lira ; 4,5 milyar lira.

Yıllık Satış tutarı: 2 600 000 000 lira ; 11 450 000 000 lira olacaktır.

50 milyon, 100 milyon, hatta 200 milyona kadar çeşitli mertebelerde birçok fabrikalarımızın yatırımları devam etmektedir Ancak, burada 6 büyük tesisimizin durumunu arz ediyorum. TABLO: 45

Birinci: Afyon, beyaz kamış ve saman selülozu; Çay'da kuruluyor; 1 527 000 000 liradır. Senede 50 000 ton selüloz üretecektir İnşaat montajı bitmek üzeredir. Bu seninin ikinci altı ayı içinde üretime geçecektir.

Balıkesirde gazete kağıdı ve kereste fabrikası kurmaktayız. 3 200 000 000 liradır' tutarı. 100 000 ton gazete kâğıdı ve 105 000 metreküp kereste üretecektir. İnşa montajı ve bütün ihale hızla devam etmektedir. 1979 yılının ilk altı ayı içinde üretime geçecektir.

Akdeniz krafliner, kraf torba ve kereste fabrikaları grubudur. Silifkede kurulmaktadır. 4 192 000 000 lira keşif bedellidir. Yılda 150 000 ton selüloz; 155 000 ton kâğıt, 170 000 metreküp kereste üretecektir. İnşaa montajı hızla devam etmektedir. 1978 sonunda üretime geçecektir.

Kastamonu sigara kâğıdı fabrikamız Taşköprüde kurulmaktadır. 1 507 000 000 lira keşif bedellidir. Senede beş bin ton sigara kâğıdı üretecektir. Sosyal tesisler saha tanzim işleri devam etmektedir. Makine teçhizatın hızla ihaleleri devam etmekte; 1979 da devreye girecektir.

Orta Karadenizde en büyük fabrikamız kurulacaktır. Yazıtabı Kereste ve Selüloz fabrikaları grubu olacaktır. 7 milyar lira tutarındadır keşif bedeli, 150 000 ton selüloz ve 100 000 ton kâğıt üretecek; ayrıca buna entegre olarak da 100 000 metreküp kereste fabrikası da yanında yapılacaktır. 1977 de başladı, 1982 de bitecektir. Mühendislik çalışmaları devam etmektedir.

Doğu Karadeniz bölgesinde gazete kâğıdı fabrikası kurulacaktır. Tutarı 4 milyar liradır. Senede 100 000 ton gazete kâğıdı üretecektir. 77 de başlayıp, 1982 de devam edecektir. Bunun da mühendislik çalışmaları hızla devam etmektedir.

TABLO: 43 YATIRIM DURUMLARI (1975,1976 ve 1977)				
			YILLAR	
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		4	4	5
DEVAM EDEN YATIRIMLAR		3	4	5
DEVAM EDEN YATIRIMLAR DEĞERİ (MİLYON TL)		8.919	10.427	19.9
YENİ BAŞLAYAN YATIRIM			1	2
YENİ BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUTARI (MİLYON TL)			1.500	11 000
ÜRETİM	MEVCUT FABRİKALARDA (X 1000 TON)(X 1000 TL)	308 TON 2800 TL	310 TON 3,015 TL	383 TON 4.071 TL
	YENİ YATIRIMLARDA (X1000 TON)(X1000 TL)	255 TON 2.751 TL	260 TON 3.151 TL	460 TON 5.910 TL
PERSONEL	MEVCUT	10.114	10.612	11.360
	YENİ YATIRIMLAR	3.046	3.682	6.242

TABLO, 44 1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ		
	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	4	10
YATIRIM TUTARI (MİLYON TL)	3.035	24.462
ÜRETİM (MİLYON TL)	2.800	9.981
PERSONEL (ADET)	10.114	11.602
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	776	4500
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL)	2.600	11.450

TABLO: 45

YATIRIM – TABLOSU (1.3.1977)

Sıra No	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Tutarı Milyon TL.	ÜRETİM MİKTARI Milyon TL.	1000 TON	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	Afyon	Beyaz Kamış Saman Selülozu	Çay Afyon	1477	475	50 000	339	636	29.11.67 21.5. 77	Montaj Bitmek Üzeredir 1974/77
2	Balıkesir	Gazete Kağıdı ve Kereste	Balıkesir	2965	700	100 000 100 000m³	456	1200	30.11.73 1. 1. 79	İnşaat Devam Ediyor
3	Akdeniz	Kraftliner Kraft Torba Kağıdı ve Kereste	Silifke İçel	3936	1576	155 000 170 000m³	10 68	1200	29.11.68 1. 4. 78	Montaj ve İnşaat Devam Ediyor
4	Kastamonu	Sigara Kağıdı	Taşköprü Kastamonu	1399	400	5 000	262	636	5.12.76 1. 5. 79	Sosyal Site İnşaatı Devam ediyor
5	Orta (X) Karadeniz	Yazı–Tabl–Kâğıdı ve Kereste	Orta Karadeniz	7000	2059	150 200 100 000m³	1170	1700	1977/1982	Proje Çalışmaları Devam Etmektedir
6	Doğu Karadeniz	Gazete Kağıdı	Doğu Karadeniz	400	700	100 000	252	860	1977/1982	Program Çalışmaları Devam Ediyor.

Üretim [illegible] milmektedir [illegible] etti. [illegible] ürettiği, üretim [illegible] sayı de [illegible]

1979 [illegible] de milyon [illegible] ürettiğimiz 753 000 [illegible]

Fabrika [illegible] Harita 19 Karşılaştırılınca [illegible] 0'ı [illegible] birlikalarımız, HARİTA [illegible]

[illegible] Afyon'da görülüyor

Afyon ve İçel [illegible] yüz [illegible] vum

Hatta [illegible]

Afyon'dan kaçınız bir [illegible]

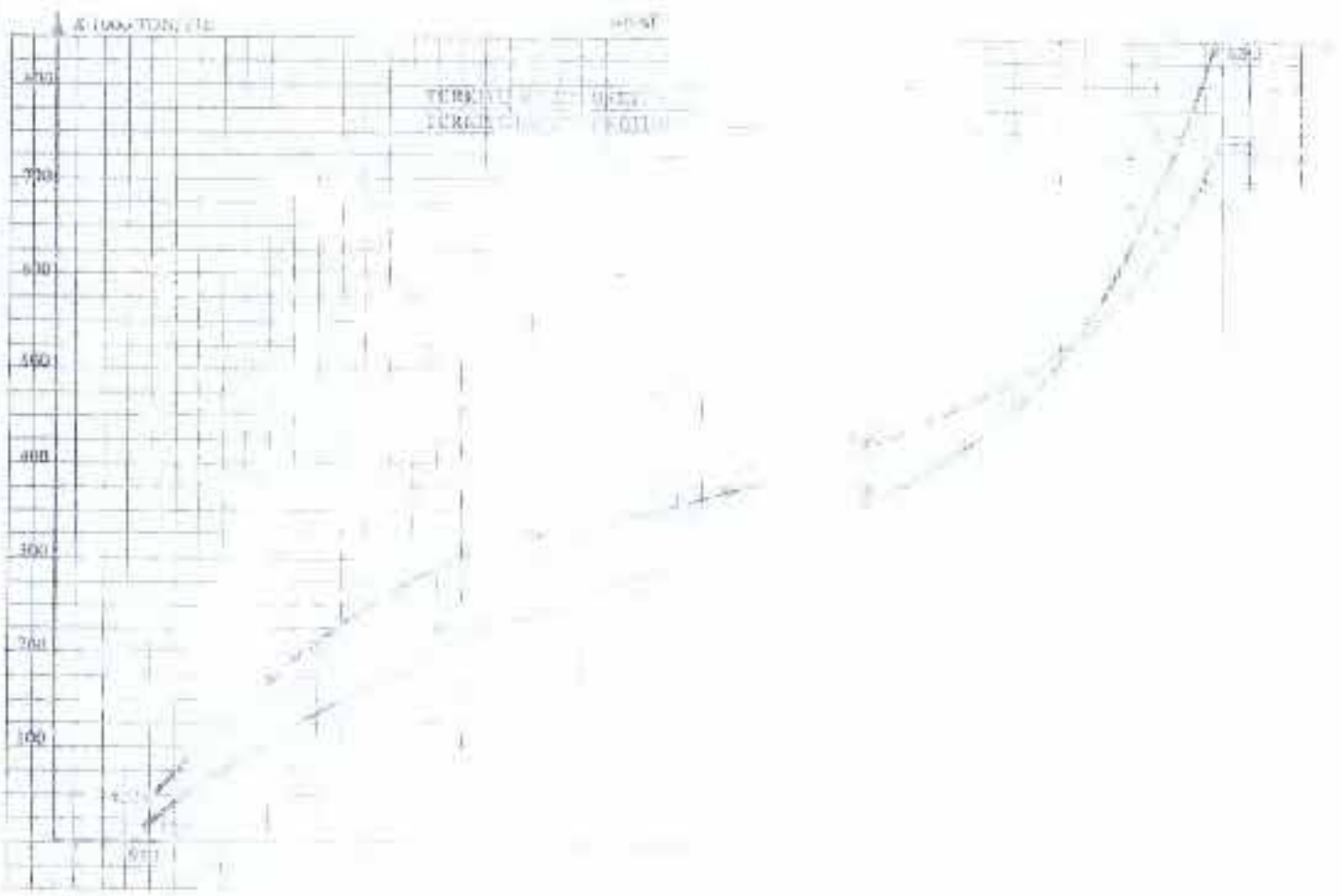

KAĞIT FABRİKALARI

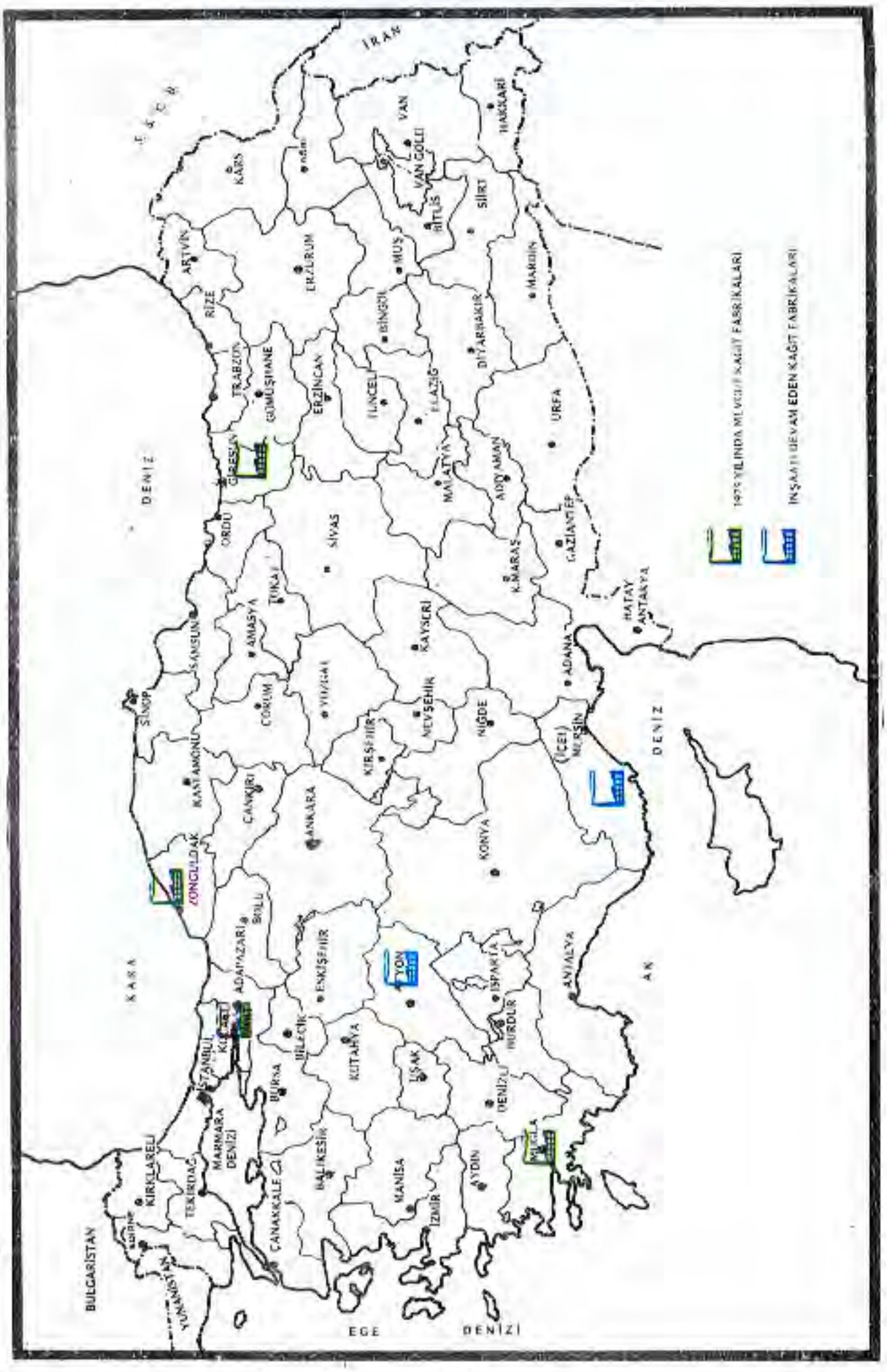

HARİTA: 18

KAĞIT FABRİKALARI

HARİTA: 19

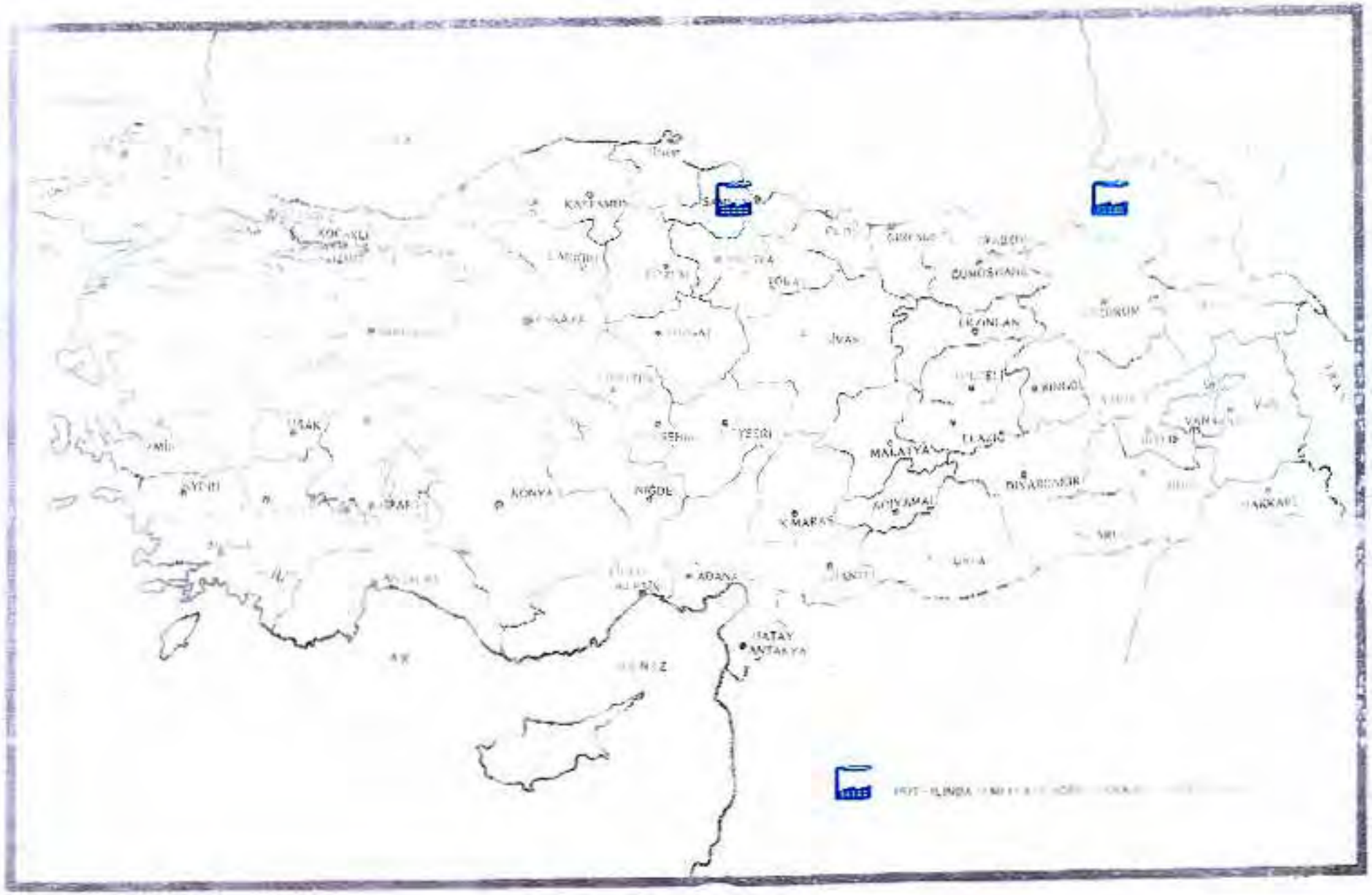
KAYSERİ
KONYA
NİĞDE
YOZGAT
SİVAS
ERZİNCAN
ERZURUM
MALATYA
ELAZIĞ
BİNGÖL
BİTLİS
VAN
DİYARBAKIR
ADIYAMAN
KAHRAMANMARAŞ
ADANA
HATAY
ANTAKYA
ISPARTA
BURDUR
AFYON
UŞAK
MANİSA
DENİZLİ
ÇORUM
TOKAT
ORDU
GİRESUN
BOLU
ZONGULDAK
KASTAMONU
SAMSUN
TRABZON
RİZE
ARTVİN
AĞRI
MUŞ
SİİRT
HAKKARİ
YEŞİL
YEŞİL

HARİTA: 20

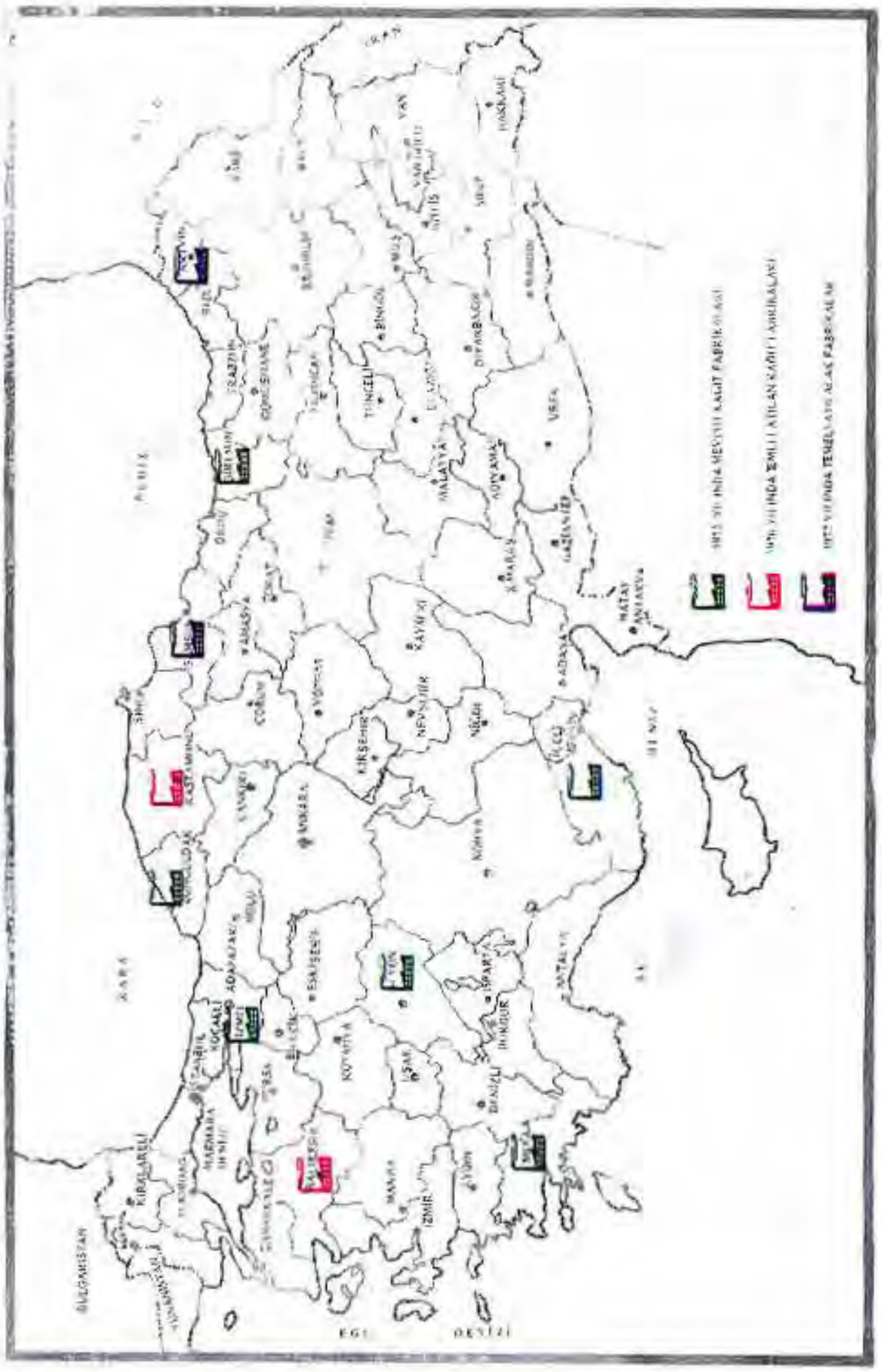
1982 YILINDA KAĞIT FABRİKALARININ GENEL DURUMU
ZONGULDAK
KARABÜK
İSTANBUL
İZMİT
ADAPAZARI
BALIKESİR
ÇANAKKALE
İZMİR
ISPARTA
ANTALYA
ANKARA
KAYSERİ
ADANA
HATAY
ANTAKYA
VAN
MARDİN
DİYARBAKIR
ERZURUM
TRABZON
SAMSUN
ORDU
SİNOP
BULGARİSTAN
YUNANİSTAN
EGE
DENİZİ

HARİTA: 21

Sümerbank

SÜMERBANK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

6

- SÜMERBANK K. MARAŞ EK MODERN DOKUMA TESİSLERİ 31.10.1977 DE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN AÇILMIŞTIR . . . . . : 60
- ERZURUM–TORTUM TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 60 /A
- GEMLİK TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 61
- NAZİLLİ TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ 62
- ADIYAMAN TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 63
- BOZÜYÜK TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 64
- DİYARBAKIR TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 65
- İĞDİR ETREGRE BASMA TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 66
- İSPİR AYAKKABI FABRİKASI İNŞAAT RESMİ . . . . . : 67
- GÖYNÜK TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 68
- KAHRAMANMARAŞ TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 69
- KELKİT AYAKKABI FABRİKASI İNŞAAT RESMİ . . . . . : 70
- KIRŞEHİR KONFERSİYON TESİSLERİ İNŞAAT RESMİ . . . . . : 71
- SARIKAMIŞ AYAKKABI FABRİKASI İNŞAAT RESMİ . . . . . : 72
- TORTUM (ŞAYAK) AYAKKABI FABRİKASI İNŞAAT RESMİ . . . . . : 73
- VAN AYAKKABI FABRİKASI İNŞAAT RESMİ . . . . . : 74
- KAHRAMANMARAŞ TESİSLERİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . . . . : 75
- VAN SATIŞ MAĞAZASI RESMİ . . . . . : 76
- BİR SATIŞ MAĞAZASININ İÇ KISMI RESİM . . . . . : 77
- SATIŞ MAĞAZASINDAN BAŞKA BİR KÖŞE RESİM . . . . . : 78
- SATIŞ MAĞAZASINDAN YİNE BAŞKA BİR KÖŞE RESMİ . . . . . : 79
- SATIŞ MAĞAZASININ AYAKKABI KISMI RESİM . . . . . : 80
- SATIŞ MAĞAZASINDA SERAMİK KÖŞESİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . . : 81
- SATIŞ MAĞAZASINDA KUMAŞ ÇEŞİTLERİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . : 82
- SÜMERBANK DERİ FABRİKASINDA MUHTELİF DERİ ÇEŞİTLERİNİN İŞLENMESİ RESİM . . . . . : 83
- BİR İPLİK FABRİKASININ İÇ GÖRÜNÜŞÜ RESİM . . . . . : 84
- BİR DOKUMA TESİSİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . . . . : 85
- DÜNYA ÜLKELERİ (PAMUK İPLİĞİ VE PAMUKLU DOKUMA ÜRETİMİ TABLO . . . . . : 46
- DÜNYA ÜLKELERİ (YÜN İPLİĞİ VE YÜNLÜ DOKUMA ÜRETİMİ) TABLO . . : 47
- TÜRKİYE VE AET ÜLKELLERİ (PAMUK İPLİĞİ, PAMUKLU DOKUMA VE YÜN İPLİĞİ, YÜNLÜ DOKUMA ÜRETİMİ) TABLO . . . . . : 48
- AET ÜLKELERİ İTHALATI TABLO . . . . . : 49

- SÜMERBANK HAKKINDA GENEL BİLGİLER TABLOSU . . . . . : 50
- YILLAR İTİBARİYLE YATIRIM DURUMLARI (1975:1976,1977) TABLO. . . . : 51
- 1975–1982 YILLARI MUKAYESESİ TABLO . . . . . : 52
- ANA YATIRIM HEDEFLERİ TABLO . . . . . : 53
- AĞIR VE BÜYÜK SANAYİ YATIRIM TABLOSU TABLO . . . . . : 54
(1.3.1977)
- AĞIR VE BÜYÜK SANAYİ YATIRIMLARI TABLOSU TABLO. . . . . : 55
(10. 8. 1977)
- 1975 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 22
- 1976 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 23
- 1977 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 24
- 1982 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 25

RESİM: 60

SÜMERBANK K. MARAŞ EK MODERN DOKUMA TESİSLERİ 31.10.1977 DE DEVLET BAKANI ve BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN AÇILMIŞTIR.

RESİM: 60 /A

SÜMERBANK ERZURUM – TORTUMTESİSLERİNİN TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 30. TEMMUZ. 1976 TARİHİNDE ATILMIŞTIR'

BU TEMEL ATMA MERASİMİNDE DEVLET BAKANI MUHTEREM HASAN AKSAY SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU, DAHİLİYE BAKANI MUHTEREM Oğuzhan ASİLTÜRK VE GIDA – TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MUHTEREM Korkurt ÖZEL VE BAZI MİLLET VEKİLLERİ VE SENATÖRLER KATILMIŞLARDIR.

RESİM: 61

SÜMERBANK GEMLİK TESİSLERİNİN TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 18. EKİM. 1976 TARİHİNDE ATILMIŞTIR.

RESIM: 62

SÜMERBANK'IN NAZİLLİ MÜESSESESİ EK TESİSLERİNİN TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 20. ŞUBAT 1977 TARİHİNDE ATILMIŞTIR.

BU TEMEL ATMA MERASİMİNDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU, ÇALIŞMA BAKANI Şevket KAZAN: BAZI SENATÖR VE MİLLET VEKİLLERİ İLE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI MÜSTEŞARI MUHTEREM YAHYA OĞUZ BULUNMUŞLARDIR.

RESİM, 63

ADIYAMAN TESİSLERİ İNŞAATINDAN 30.6.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

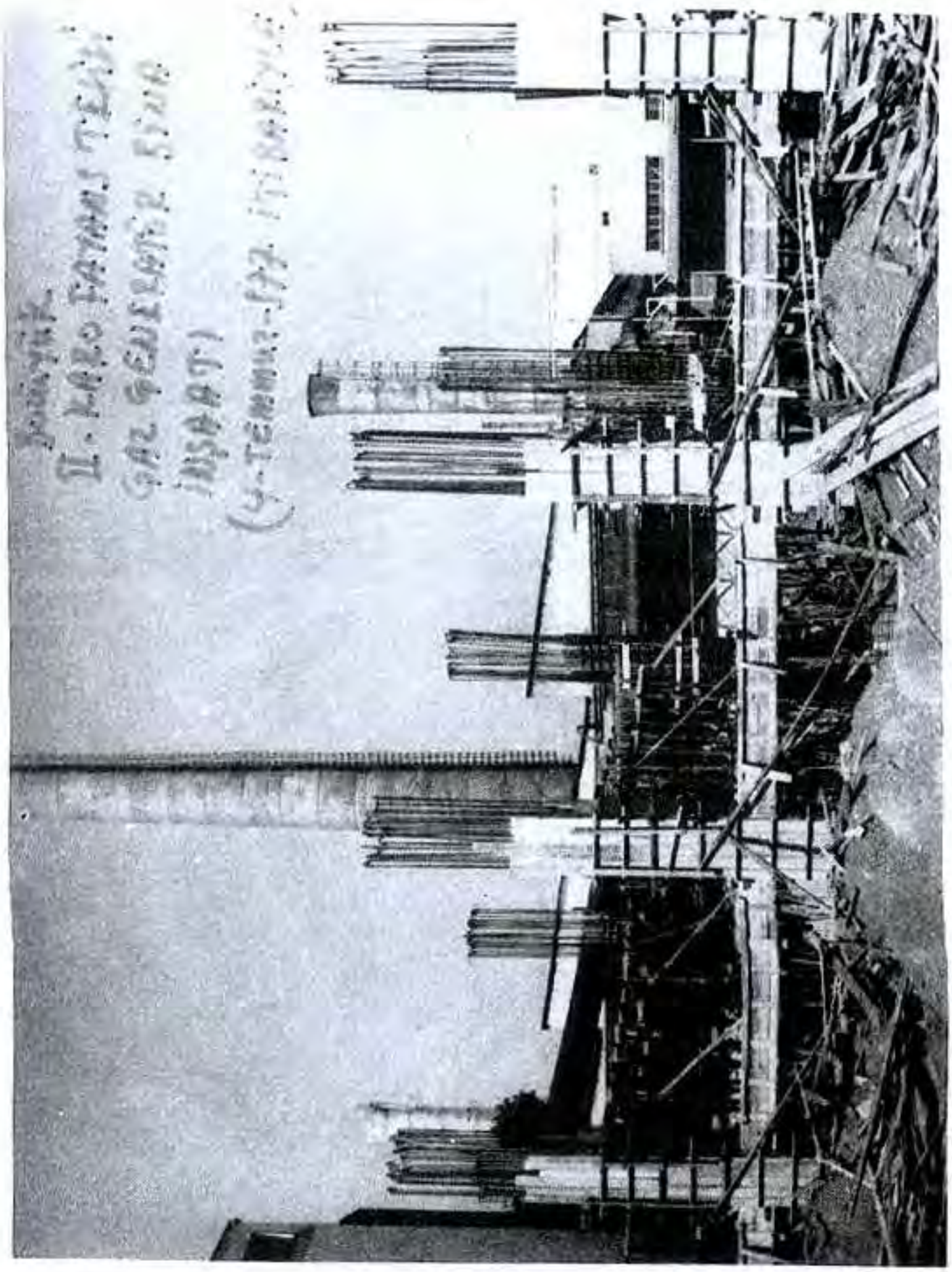

RESİM: 64

SÜMERBANK BOZÜYUK II. KARO FAYANS TESİSLERİ GAZ JENERATOR BİNA İNŞAATI (4. TEMMUZ 1977).

RESİM: 65
SÜMERBANKIN DİYARBAKIR TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ
30.6. 1977.

RESİM:66

IĞDIR ENTEGRE BASMA FABRİKASI İNŞAATI 10.8. 1977 TARİHİ İTİBARİYLE DURUMU.

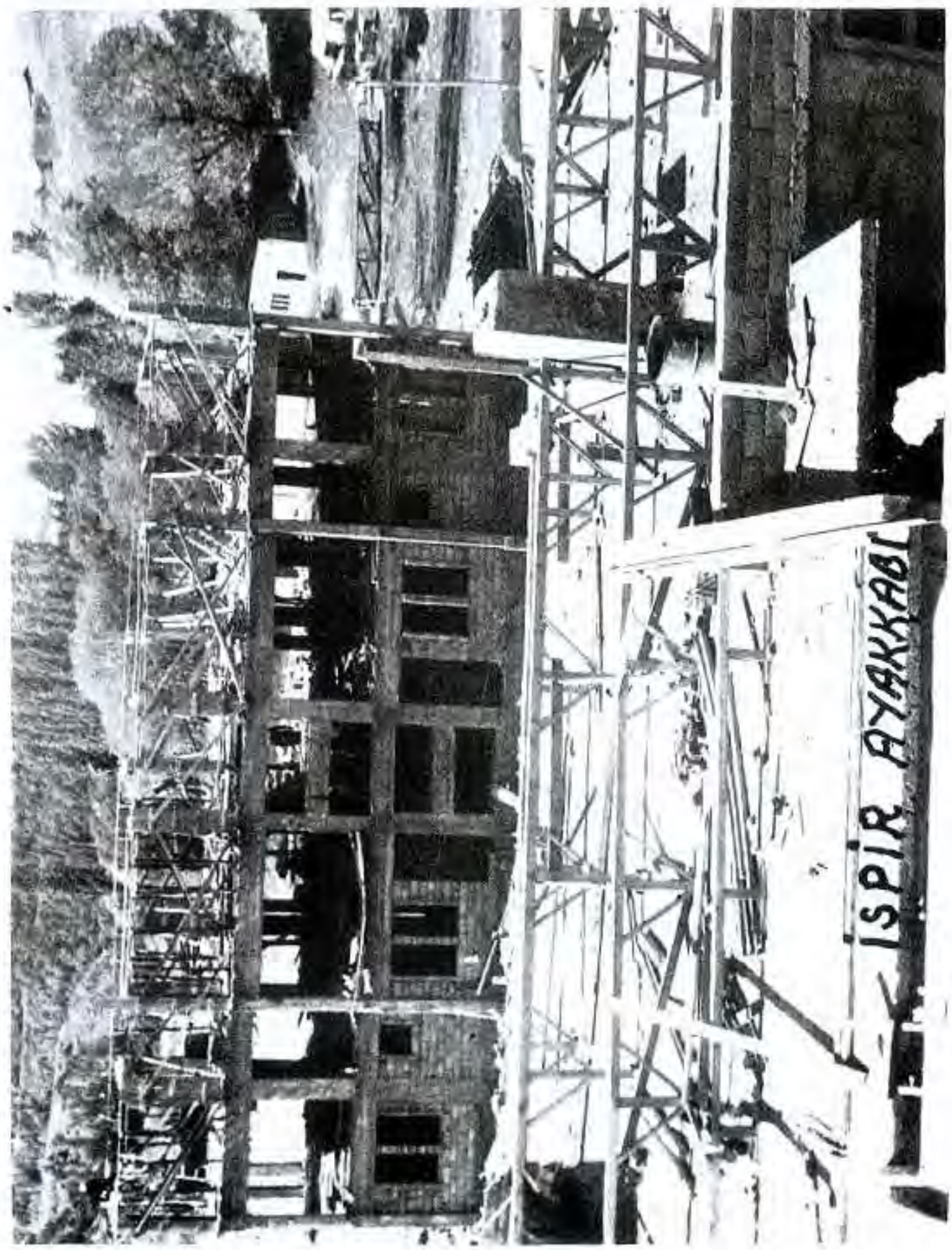

RESİM, 67

İSPİR AYAKKABI FABRİKASININ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 68

GÖYNÜK TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

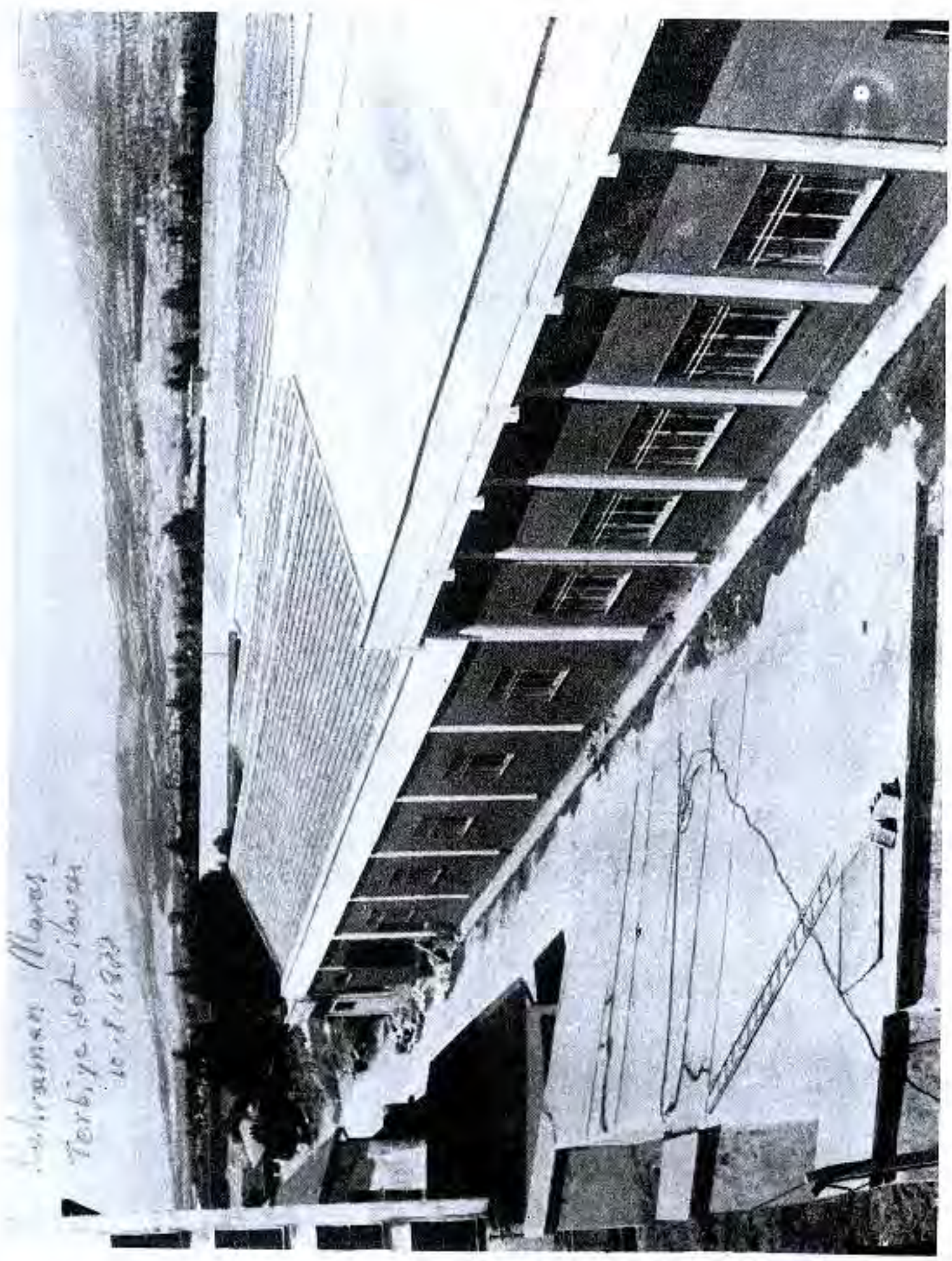

RESIM: 69

KAHRAMANMARAŞ TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 70

KELKİT AYAKKABI FABRİKASI İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 71

KIRŞEHİR KONFEKSİYON TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

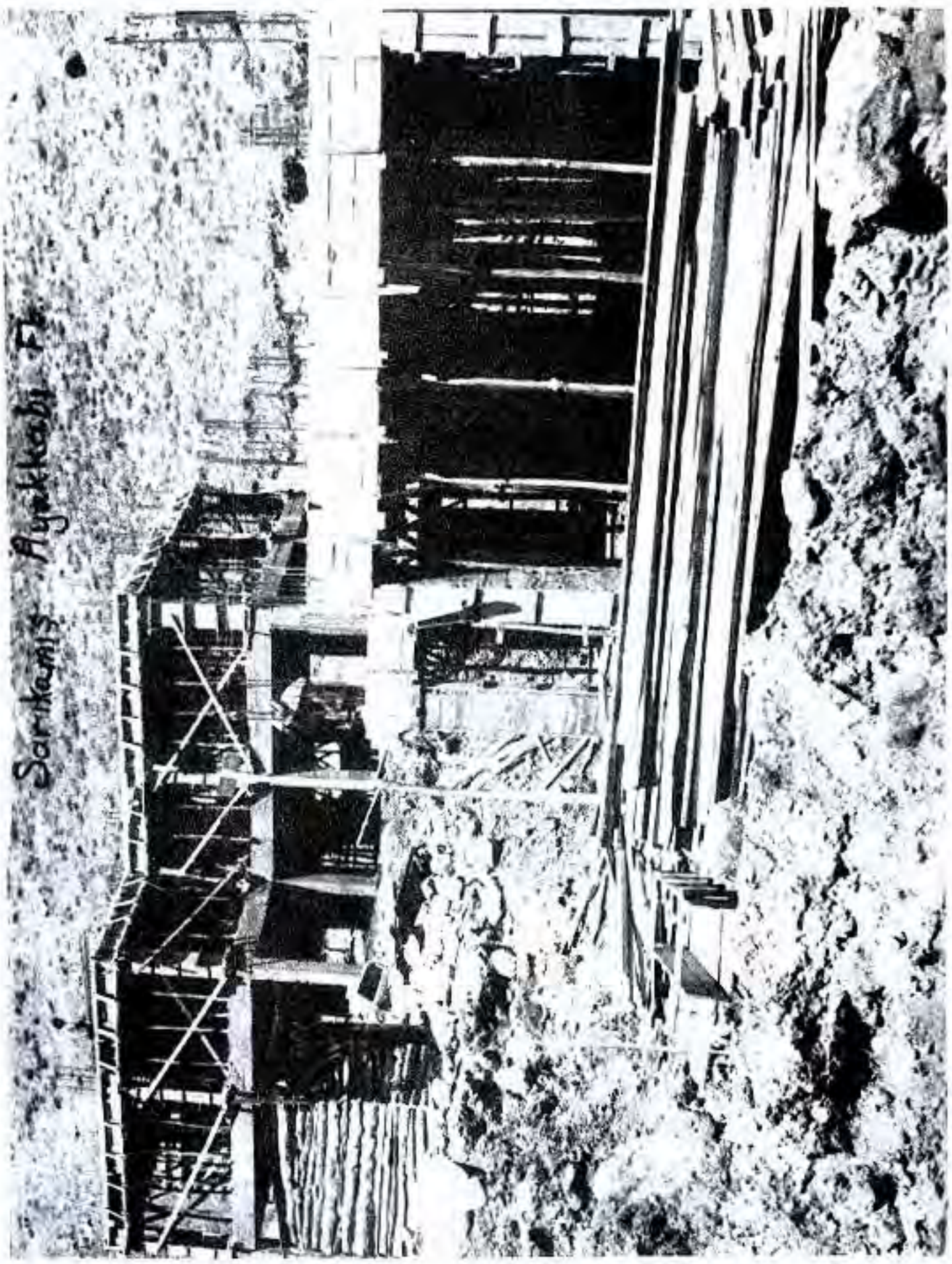

REŞİM: 72

SARIKAMIŞ AYAKKABI FABRİKASI İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM, 73

TORTUM (ŞAYAK) TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE DURUMU.

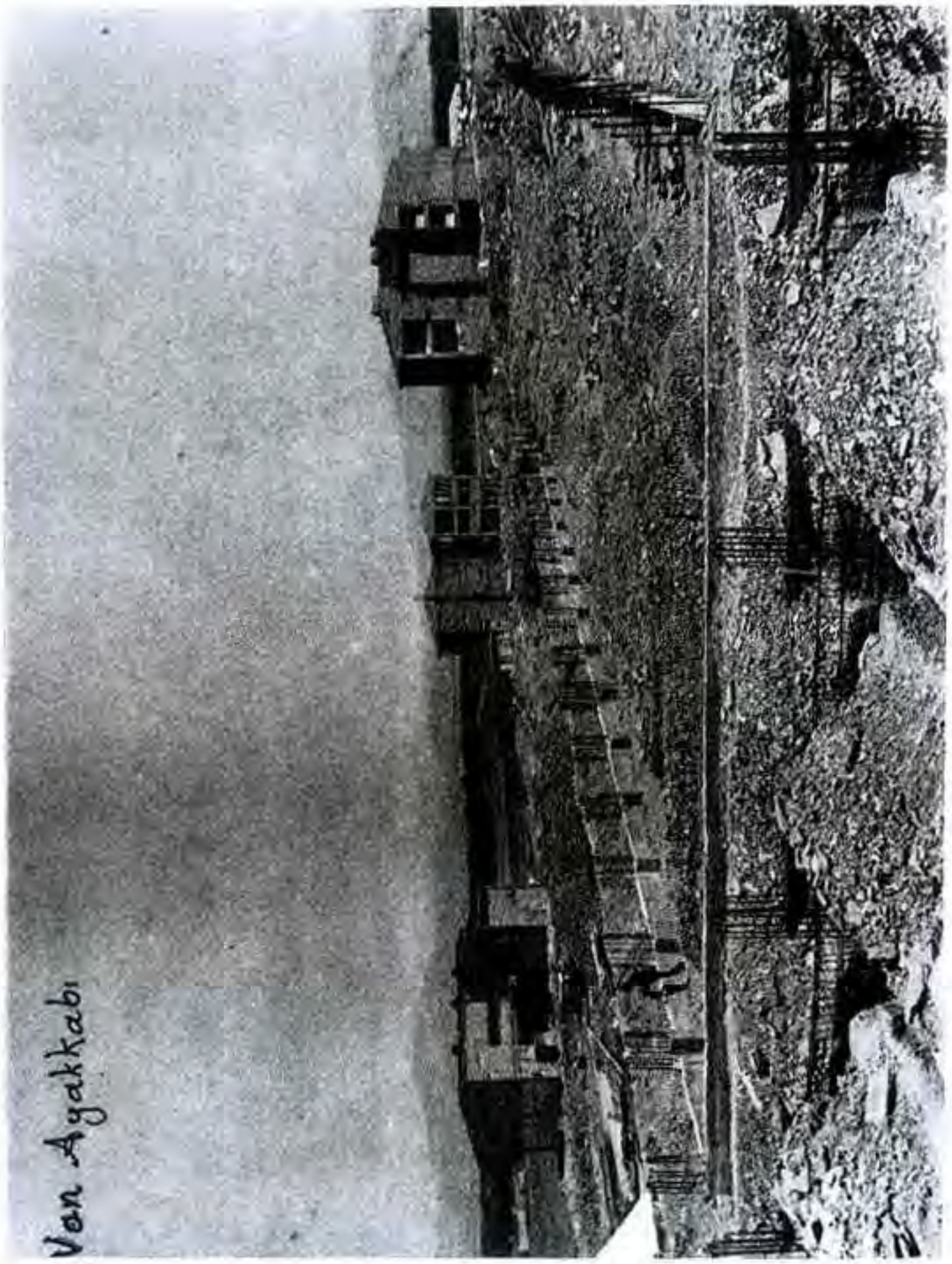

RESİM: 74

VAN AYAKKABI FABRİKASI İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

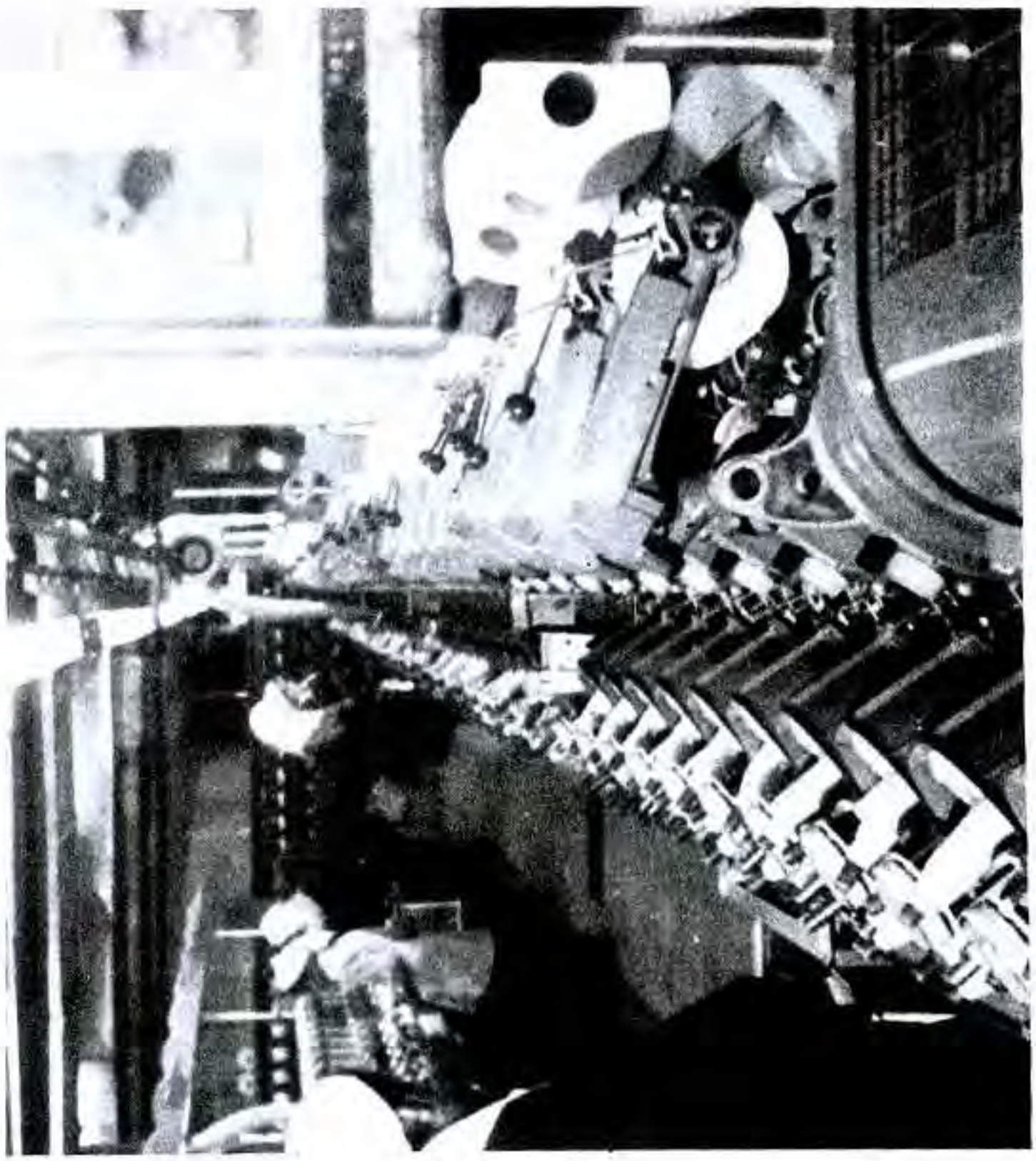

RESİM: 75
SÜMERBANK KAHRAMANMARIŞ TESİSLERİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ

SÜMERBANK

1976 yılında başlatılan ağır sanayi hamlesi içinde SÜMERBANK'ın durumu:

Sümerbank 13 ayrı sektörde faaliyet göstermektedir. Tekstil'den makina imalat sanayiine; deri ve köseleden Orman ürünleri sanayiine; yağ sanayiinden Kimya Sanayiine; bankacılıktan mağazacılığa kadar pek çok sahada faaliyet göstermektedir.

RESİM: 76

Bu resim Sümerbankın büyük mağazacılık sahasında yapmış olduğu atılımları sembolize etmektedir. Van satış mağazamızı görüyorsunuz. Hedefimiz Van.'da olduğu gibi Sümerbank'ın büyük mağazacılığını Türkiyenin bütün büyük vilayetlere götürmektedir.

RESİM: 77
BİR SATIŞ MAĞAZASININ İÇ KISMI

RESİM: 78
SATIŞ MAĞAZASINDAN BİR GÖRÜNÜŞ

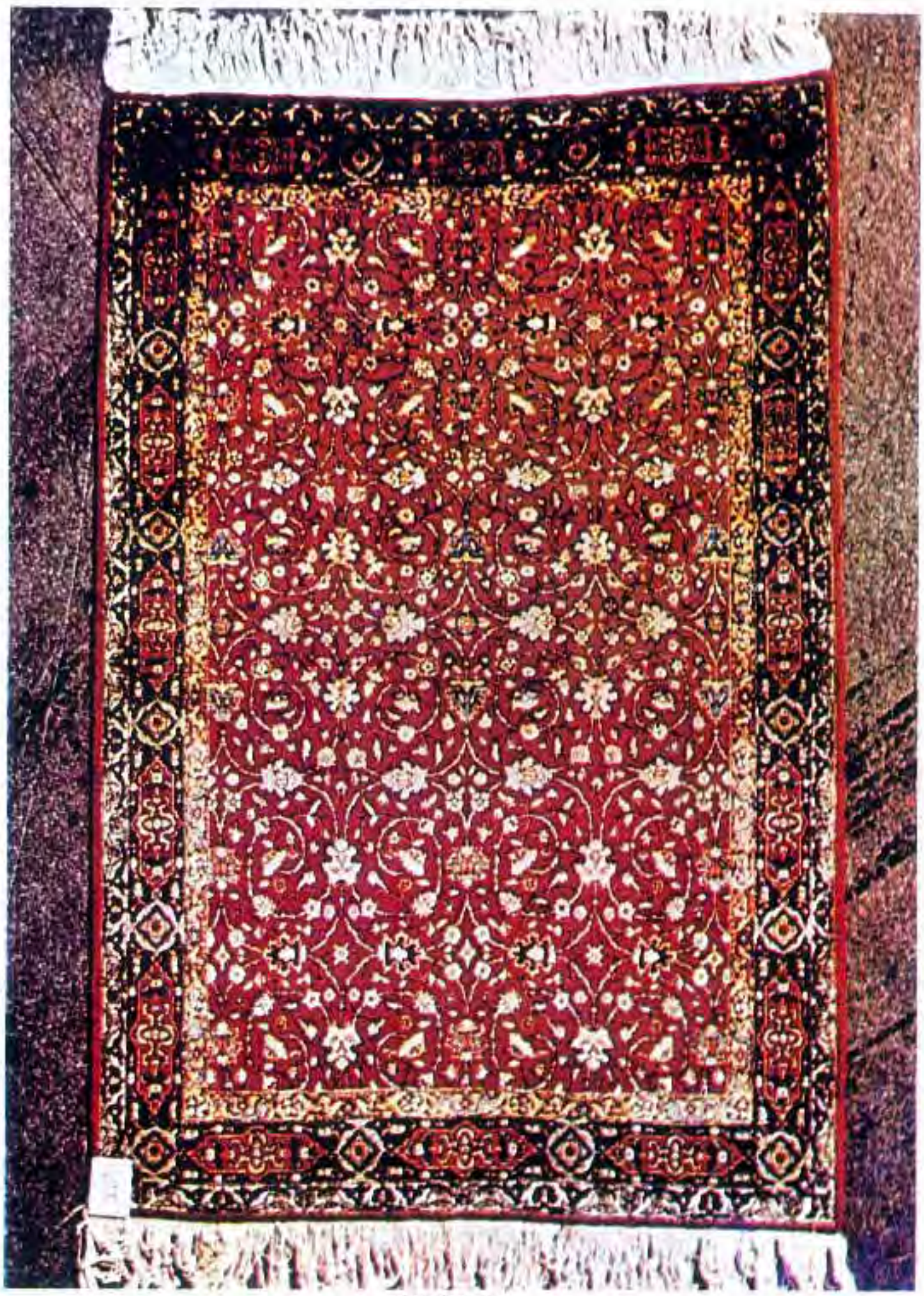

RESİM: 79
BİR HALI TİPİ

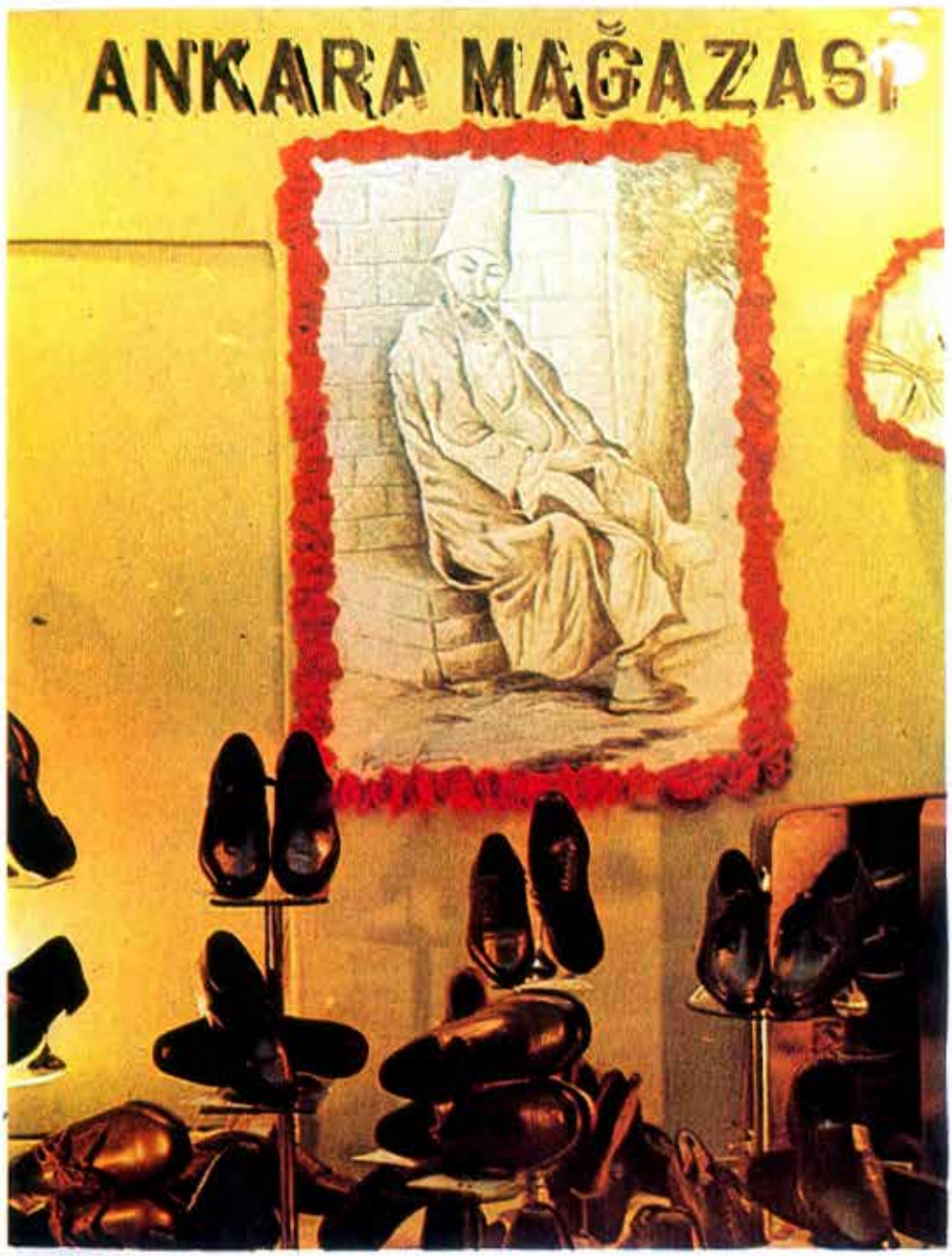

REŞİM: 80
BİR SATIŞ MAĞAZASININ AYAKKABI KISMI

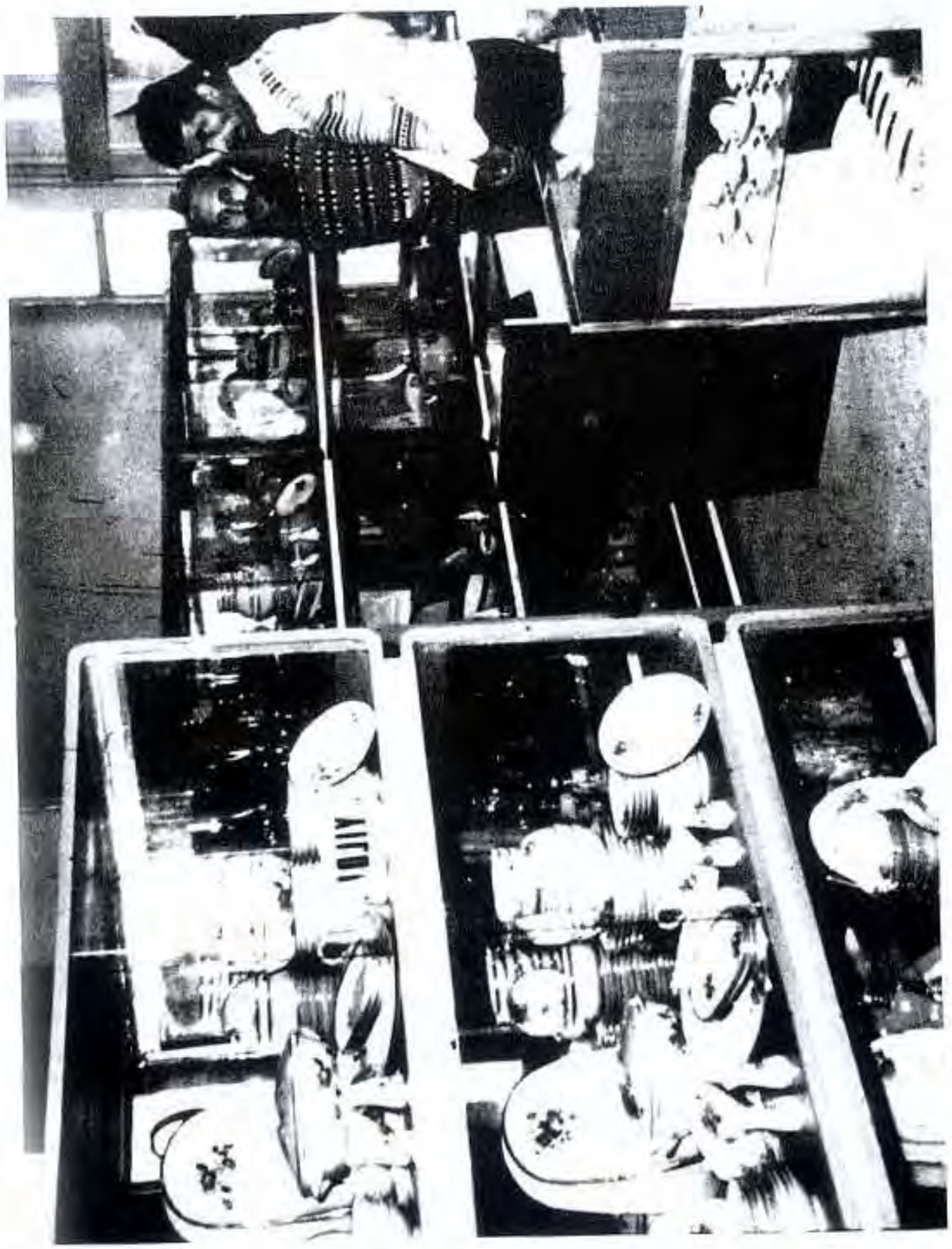

RESİM: 81
SERAMİK ÇEŞİTLERİMİZDEN BAZILARI

RESİM: 82
KUMAŞ ÇEŞİTLERİMİZDEN BAZILARI

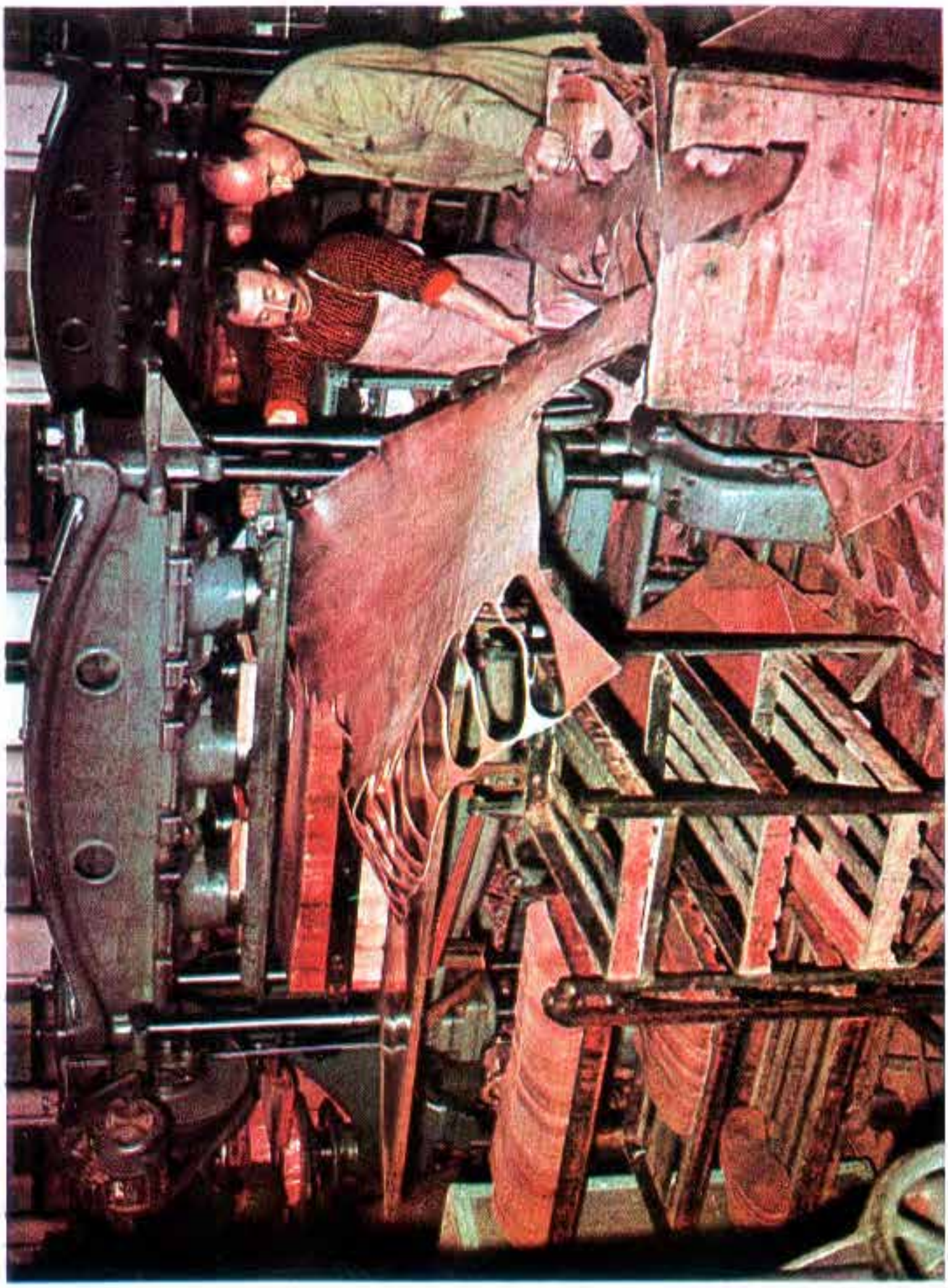

RESİM: 83
MUHTELİF DERİ ÇEŞİTLERİNİN İŞLENMESİ

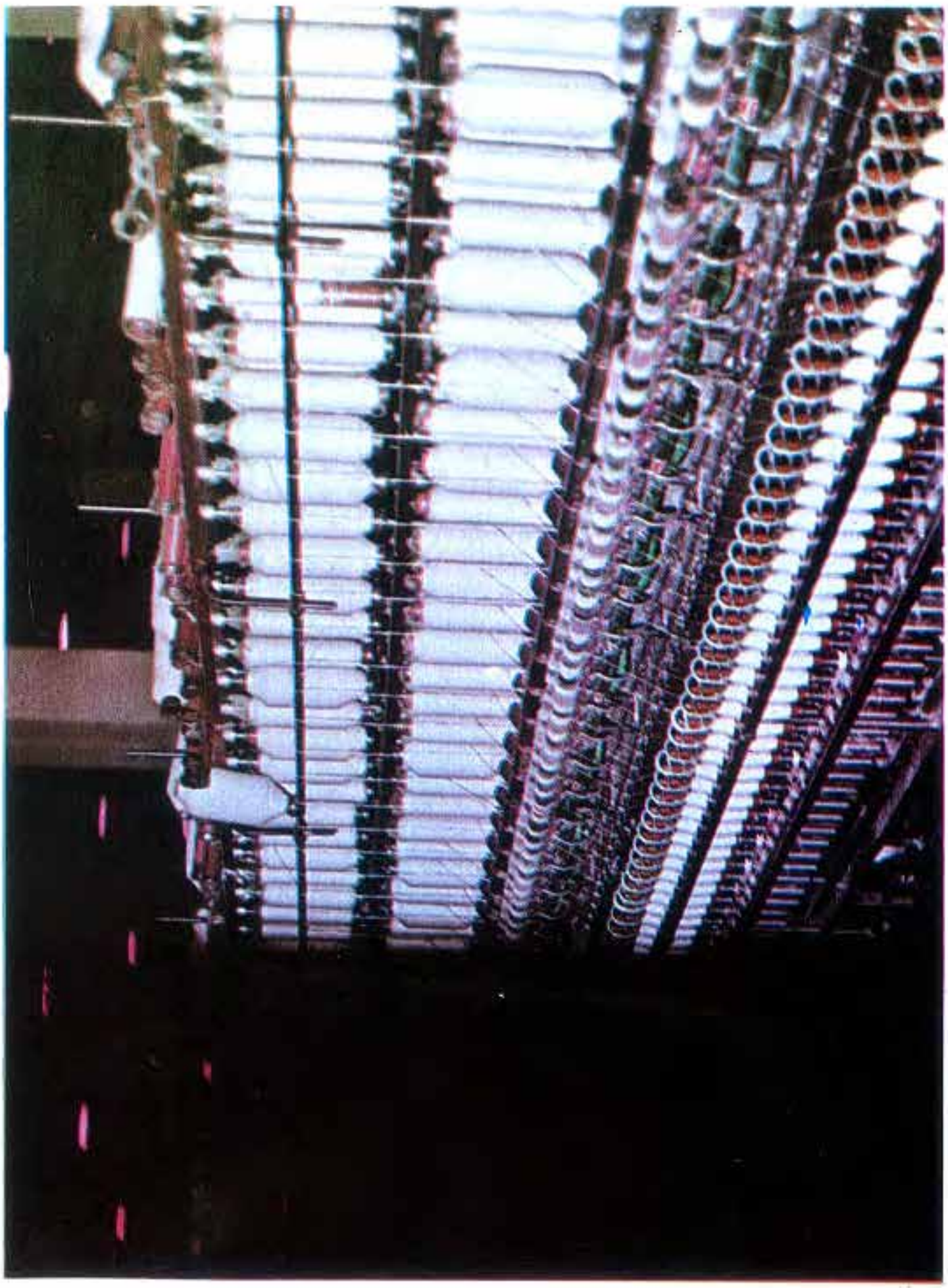

RESİM: 84
BİR İPLİK FABRİKASININ İÇ GÖRÜNÜŞÜ

I– DÜNYA ve AET DURUMU:

Sümerbank'ın en önemli faaliyetleri arasında tekstil sanayii gelmektedir. Bu bakımdan tekstil sanayiinde, Türkiyenin dünya memleketleri arasındaki durumu hakkında kısa bir bilgi arz edeceğim.

Kuruluşumuzun dünya ülkeleri arasında Türkiye'nin ismini duyurduğu belli başlı mamulleri arasında Pamuk ipliği ve pamuklu dokuma vardır. Bu sebeple (Tablo: 57 de 1975 yılı itibariyle dünya ülkeleri üretimi içinde Türkiye'nin yeri görülmektedir. Pamuk ipliğinden 310.000 tonla altıncı, pamuklu dokumada ise 175.400 tonla beşinci sırayı işgal etmekteyiz.

TABLO: 57

DÜNYA ÜLKELERİ
PAMUK İPLİĞİ VE PAMUKLU DOKUMA ÜRETİMİ

				(Yıl : 1975) (Birim: Bin Ton)	
Sıra No	Ülke Adı	Pamuk İpliği	Sıra No	Ülke Adı	Pamuklu Dokuma
1	Rusya	1.573.0	1	Rusya	1.020.7
2	A.B.D	1.289.8	2	A.B.D	598.7
3	Hindistan	989,6	3	Japonya	282.2
4	Japonya	460.3	4	TÜRKİYE	275.4
5	Pakistan	352.8	5	Fransa	177.9
6	TÜRKİYE	310.0	6	Batı Almanya	165.8
7	Polonya	212.3	7	İspanya	121.9
8	Batı Almanya	189.5	8	Mısır	212.6
9	Mısır	184.3	9	Polonya	110.0
10	İtalya	174.7	10	İtalya	104.5
11	Hong–Kong	173.4			
12	Fransa	172.7			
13	İspanya	138.1			
14	Taiwan	130.8			
15	Çekoslavakya	128.8			
16	Yugoslavya	107.5			
17	İngiltere	100.2			

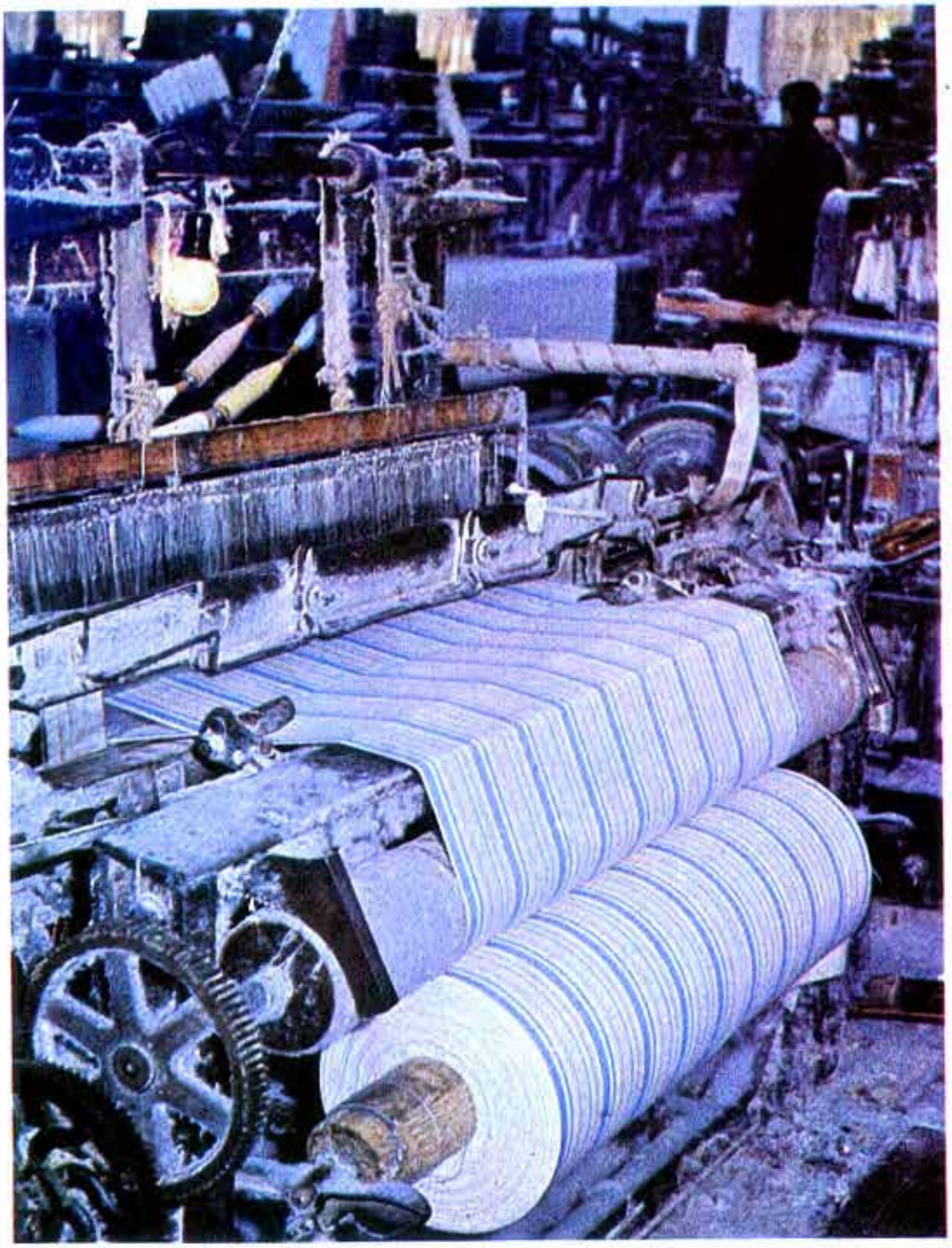

RESİM: 85
BİR DOKUMA TESİSİNDEN GÖRÜNÜŞ

Yünlü sanayiinde dünya ülkeleri arasında Türkiyenin yeri (Tablo: 58) de verilmiştir. Görüldüğü gibi Türkiye 1975 yılı itibariyle dünya ülkeleri üretiminde yün ipliğinde 42.800 tonla dokuzuncu yünlü dokumada ise 26.900 tonla sekizinci sırada bulunmaktadır.

TABLO: 58
DÜNYA ÜLKELERİ
YÜN İPLİĞİ VE YÜNLÜ DOKUMA ÜRETİMİ

(Yıl : 1975)
(Birim: Bin Ton)

Sıra No	Ülke Adı	Yün ipliği	Sıra No	Ülke Adı	Yünlü Dokuma
1	A.B.D.	420.4			
2	İtalya	396.4	1	İtalya	161.4
3	İngiltere	195.5	2	Japonya	114.4
4	Japonya	142.2	3	İngiltere	62.5
5	Fransa	134.9	4	Fransa	61.4
6	B. Almanya	120.2	5	B. Almanya	39.5
7	Polonya	101.5	6	A. B. D	34.6
8	Belçika	71.2	7	İspanya	31.0
9	TÜRKİYE	42.8	8	TÜRKİYE	26.9
10	İspanya	41.0	9	Hollanda	11.3
11	Bulgaristan	30.2	10	Belçika	9.9
12	Yugoslavya	25.2			
13	Avustralya	19.9			
14	Avusturya	15.0			
15	Macaristan	10.1			
16	Hong–Kong	6.1			

Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkeleri arasındaki yeri ise şöyledir: (Tablo: 49) da da görüldüğü gibi Türkiye 1975 yılı itibariyle pamuk ipliğinde birinci, pamuklu dokumada ikinci sırayı işgal etmektedir. Yün ipliğinde altıncı, yünlü dokumada ise beşinci sırada bulunmaktadır.

TABLO, 59

TÜRKİYE VE AET ÜLKELERİ
PAMUK İPLİĞİ PAMUKLU DOKUMA VE YÜN İPLİĞİ YÜNLÜ DOKUMA ÜRETİMİ

(Yıl: 1975)
(Birim: Bin Ton)

ÜLKELER	PAMUK İPLİĞİ	PAMUKLU DOKUMA
TÜRKİYE	310.0	275.4
Batı Almanya	189.5	165.8
İtalya	174.7	104.5
Fransa	172.7	177.9
İngiltere	100.2	60.6
Belçika	54.9	51.7
Hollanda	29.3	27.5

ÜLKELER	YÜN İPLİĞİ	YÜN DOKUMA
TÜRKİYE	42.8	26.9
İtalya	396.4	161.4
İngiltere	185.5	62.5
Fransa	134.9	61.4
Batı Almanya	120.2	39.5
Belçika	71.2	9.9
Hollanda	14.7	11.3

(Tablo : 60) da Avrupa Ekonomik Topluluğu Ülkelerinin ithalatı ile AET'nin toplam ithalatı içinde Türkiye'nin payı görülmektedir.

Buna göre 1975 yılı itibariyle AET ülkeleri ithalatında Türkiye'nin payı pamuk ipliğinde 31.300 tonla % 17 olmasın rağmen 1976 yılında 70.000 tonla %.30'a yakın bir rakama ulaşmaktadır. Buna mukabil pamuklu dokuma ihracatımız % 1,2 civarında seyretmektedir. Tahmin ediyoruz ki, Sümerbank'ın önümüzdeki yıllarda dokuma sanayiinde yapacağı büyük yatırımlarla Türkiye AET ülkelerine daha büyük çapta dokuma ihracatı yapabilecektir.

Yünlü sanayiinde ise henüz önemli bir ihracatımız yoktur.

TABLO: 60

AET ÜLKELERİ İTHALATI

Ülkeler	Pamuk İpliği	(Yıl : 1975) (Birim: Bin Ton) Pamuklu Dokuma
B. Almanya	81.3	62.2
Belçika	37.3	28.3
İngiltere	25.9	77.9
Fransa	20.3	77.5
Hollanda	16.8	34.5
İtalya	—	55.5
AET Ülkeleri ithalatında TÜRKİYE'nin Payı % 17	(31.3 bin ton)	0.12 (4.060 ton)
Ülkeler	**Yün İpliği**	**Yünlü Dokuma**
B. Almanya	19.1	28.4
Hollanda	10.3	83
Belçika	8.4	4.5
İlgiltere	5.4	7.4
Fransa	4.1	7.9
İtalya	1.2	1.6
AET Ülkeleri ithalatında TÜRKİYE'nin Payı % —		—(6 ton)

II – SÜMERBANK HAKKINDA GENEL BİLGİLER:

Memleketimizin ilk iktisadi Devlet Teşekkülü olan Sümerbank sanayileşme hareketimizin milli ihtiyaç ve menfaatlerimizin gerektirdiği oranda gerçekleştirilebilmesi, bütün milli kaynak ve iktisadi unsurlardan yararlanılarak sanayileşmenin daha verimli ve ahenkli olarak başarılabilmesi için kuvvetli bir kuruluşa ihtiyaç duyuduğu devirde yani 11 Temmuz 1933 tarihinde 2262 sayılı kanunla kurulmuştur.

Üretim çeşitlerinden bazıları: iplik, dokuma, halı, hazır giyim, kimyevi ürünler, ayakkabı, sun'i tahta, ateş tuğlası, porselen eşya, cini, sıhhi tesisat, seramik, çimento, valeks, kendir, soya ve ayçiçek yağı; ayrıca bankacılık ve pazarlama hizmetlerinide yürütmektedir.

Sümerbank'ın 1976 sonu itibariyle sermayesi 2.250.000.000 TL. olup 41 adet kendi işlettiği sınai tesisleri vardır. Yıllık üretimi 5.300.000.000 TL. Yıllık satış tutarı 6.000.000.000 TL. dır.

Ekonominize sağladığı katma değer 4.200.000.000 TL. sını bulmaktadır. Ayrıca hazineye yılda 2.000.000.000 TL. lık vergi geliri sağlamaktadır. Bu rakam yıllık bütçe gelirlerinin 70 de birine tekabül etmektedir.

Personel toplamı 1976 yılı sonu itibariyle 44.719 kişi olup bunun 943'ü teknik 5.624'ü idari personel 38.152 si de işçidir. (Tablo: 61)

TABLO: 61

GENEL BİLGİLER (1976) SONU İTİBARİYLE

KURULUŞ TARİHİ	: 11.7.1933
SERMAYESİ (MİLYON TL.)	: 2.250
ÜRETİM ÇEŞİTİ	: TEKSTİL–HALI–SERAMİK–DERİ NEBATİYAĞ–BANKACILIK – PAZARLAMA
FABRİKA ADEDİ	: 41
YILLIK ÜRETİM (MİLYON TL.)	: 5 300
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL.)	: 6.000
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	: 4. 200
PERSONEL	: 44.719
TEKNİK PERSONEL	: 943
İDARİ PERSONEL	: 5.624
İŞÇİ	: 38.152
HAZİNEYE SAĞLADIĞI YILLIK VERGİ GELİRİ (MİLYON TL.)	: 2.000

Sümerbank'ın yıllar itibariyle yatırım durumları şöyledir (Tablo: 62)

1975 yılında mevcut fabrika adedi 38 iken 1976 yılında devreye giren üç adet konfeksiyon fabrikası ile bu rakam 41'e yükselmiş olup 1977 yılında hizmete girecek Diyarbakır fabrikası ile 42'ye yükselecektir.

Devam eden yatırım projelerinden, etüd proje giderleri, idame yenileme yatırımları ve taşıt alımları gibi küçük projeler dışında kuruluşumuzun 1975 de 19 adet, 1976 da 19 adet, 1977 de de 30 adet devam eden önemli projesi bulunmaktadır. Ancak 1976 yılında devam eden ve yeni başlıyan toplam 40 projenin 9 tanesi tevsi ve modernizasyon projesi olup 1976 sonunda bitirilmiştir.

Devam eden yatırımlarımızın proje değerleri ise 1975 de 2.170.000.000 TL. 1976 da 3.011.000.000. TL. olmasına rağmen 1977 de bu rakam 4.434.000.000 TL.sına ulaşmaktadır.

Yeni başlıyan yatırımlarımız 1975 yılında 3 adet 1976 da 24 adet 1977 yılında da 12 adettir.

Yeni başlıyan yatırımlarımızın proje tutarları ise 1975 de 66.000.000 TL. 1976 da 2.606.000.000 TL. 1977 de ise 1.160.000.000 TL. dır.

Mevcut fabrikalarımızın üretim değerleri, 1975 de 4.300.000.000 TL. 1976 da 5.300.000.000 TL. olup 1977 de ise bu rakamın 7.800.000.000 TL. na ulaşması programlanmış bulunmaktadır.

Yeni yatırımlarımızın üretime katkısı ise 1975 de 14.000.000 TL. iken 1976 da 442.000.000 TL. olmuş 1977 de ise 1.200.000.000 TL. olacaktır.

1975 yılında mevcut 38 fabrikamızda toplam 44.614 kişi çalışırken bu rakam 1977 yılı sonunda 42 fabrikamızda toplam 47.670 kişiye ulaşacaktır.

Yeni yatırımlarımızın mevcut personele ilave katkısı 1975 yılında 105 kişi 1976 yılında 2.951 kişi 1977 yılında da 1.420 kişi olmaktadır. (Tablo:62)

TABLO: 62 YILLAR İTİBARİYLE YATIRIM DURUMLARI

		YILLAR		
		1975	1976	1977
Mevcut Fabrikalar		38	41	42
Devam Eden Yatırımlar		19	19	30
Devam eden Yatırımlar Değeri (Milyon TL.)		2.170	3.011	4.434
Yeni Başlayan Yatırım		3	21	12
Yeni Başlayan Yatırımlar Tutarı (Milyon TL.)		66	2.606	1.160
Üretim	Mevcut Fabrikalar (Milyon TL.)	4.300	5.300	7.800
	Yeni Yatırımlar (Milyon TL.)	14	442	1.200
Personel	Mevcut	44.614	44.719	47.670
	Yeni Yatırımlar	105	2.951	1.420

Sümerbank'ın 1975 yılındaki durumu ile 4 ncü beş yıllık kalkınma plânının sonundaki, yani 1982 yılındaki durumunun mukayesesi makro hedefler bakımından şöyledir:(Tablo: 63)

TABLO: 63

1975 – 1982 YILLAR MUKAYESESİ

	1975	1982
Fabrika Adedi	38	61
Yatırım Tutarı (Milyon TL.)	3900	13.000
Üretim (Milyon TL.)	4.300	11.000
Personel (Adet)	44.614	60.000
Katma Değer	3.600	10.000
Yıllık Satış (Milyon TL.)	4.824	12B50

Fabrika adedi 1975 de 38 iken 1982 de 61'e, yatırım tutarı defter kayıtlarıyla 3.900.000.000 TL.dan sabit fiyatlarla 13.000.000.000 TL. na, üretim tutarı yine sabit fiyatlarla 1975 de 4.300.000.000 TL.dan 1982 de 11.000.000.000 TL. na personel adeti yaklaşık 45.000 den 60.000 e çıkacaktır.

Milli ekonomiye sağladığı 1975 da 3.600.000.000 TL. lık katma değer sabit fiyatlarla 1982 de 10.000.000.000 TL. nı bularak, yıllık satış hasılası da 1975 de 4.800.000.000 TL. dan 1982 de 12.350.000.000 TL. na çıkacaktır.

Sümerbank'ın ana yatırım politikasını şöyle özetleyebiliriz: Eski tesisleri tevsi ve modernize etmek; bildiğiniz gibi, Sümerbank çok eski fabrikalara sahiptir birçoğu demode olmuştur. Bunları modernize ederek bu günkü teknolojik imkânlara kavuşturmak en başta gelen gayelerimizden biri bulunmaktadır.

İkincisi: Geri kalmış bölgelere işçi-yoğun yeni yatırımlar götürmek; bilhassa ayakkabı, el halıcılığı, konfeksiyon fabrikaları gibi;

Üçüncüsü: Tekstil fabrikalarını bundan böyle kendi kuracağı makine fabrikalarıyla gerçekleştirmek. Bilindiği gibi Gaziantep'te komple iplik makineleri; Malatya'da dokuma makineleri ve Defterdar haşıl makineleri projelerini ele almış bulunmaktayız. Bunlar ileri bir safhadadır. Defterdar, bu sene alınacak lisans üzerine yan sanayiden istifade ederek haşıl makinesi üretecektir. Aynı şekilde Malatya dokuma makineleri fabrikası da, dünyaca ünlük bir firma ile yapılan lisans anlaşmasıyla halen mevcut binasında faaliyete geçerek yine yan sanayiden istifade ederek bu sene ilk tezgahı indirecektir.

Dördüncü olarak; faaliyet gösterdiği sanayi dallarında piyasanın % 25'inden fazlasını ele geçirerek piyasada nazım rol oynamaktadır. Bilhassa giyim eşyası sanayiinde bu durum büyük bir chemmiyet kesbetmektedir.

Beşincisi de, çok yönlü büyük mağazacılığı, nüfus keşif olduğu bölgelere götürerek, pazarda tüketiciye korumak ve fiyat istikrarı sağlamaktır. (Tablo: 64)

TABLO: 64

SÜMERBANK'IN ANA YATIRIM POLİTİKASI

1– ESKİ TESİSLERİ TEVSİİ VE MODERNİZE ETMEK
2– GERİ KALMIŞ BÖLGELERE İŞÇİ YOĞUN YENİ YATIRIMLAR GÖTÜRMEK (AYAKKABI, EL HALICILIĞI, KONFEKSİYON FABRİKALARI GİBİ)
3–TEKSTİL FABRİKALARINI BUNDAN BÖYLE KENDİ KURACAĞI MAKİNA FABRİKALARI İLE GERÇEKLEŞTİRMEK (GAZİANTEP İPLİK MAKİNALARI, MALATYA DOKUMA MAKİNALARI, DEFTERDAR HAŞIL MAKİNALARI, FABRİKASI GİBİ)
4–FAALİYET GÖSTERDİĞİ SANAYİ DALLARINDA PİYASANIN % 25'İNDEN FAZLASINI ELE GEÇİREREK PİYASADA NAZIM ROL OYNAMAK
5–ÇOK YÖNLÜ BÜYÜK MAĞAZACILIĞI NÜFUSUN KESİF OLDUĞU BÖLGELERE GÖTÜREREK PAZARDA TÜKETİCİYİ KORUMAK

Sümerbank'ın Ağır Sanayi proje demeti içinde 16 adet projesi bulunmaktadır. Bunların toplam proje bedeli 3.520.000.000 TL. olup Şubat 1977 ayı itibariyle durumları şöyledir: (Tablo: 65)

Birinci olarak; Entegre Basma Tesisi, Iğdır. Bu tesisin bütün arsa meseleleri halledilmiş; inşaat ihalesi yapılmış ve bazı makinelerin siparişi yapılmış olup inşaat süratle devam etmektedir.

İkincisi: Şayak Tesisi, Erzurum-Tortum. Bu projenin de arsa meselesi halledilmiş; inşaat süratle devam etmektedir. Makina ihalesi yapılmıştır.

Üç, dört ve beşinci sırada yer alan Ayakkabı fabrikaları. Sarıkamış, Van, İspir, müştereken yürütülmektedir. İnşaat devam etmektedir.Makine ihalesi bu günlerde tamamlanacaktır.

Altıncısı, Yonga Levha fabrikası Bolu Arsa temin edilmiştir. Proje çalışmaları yürümektedir. Mart ayı içerisinde proje, inşaat ihalesi tamamlanmış olarak başlayacaktır.

Yedincisi: Isparta Konfeksiyon Fabrikası. Yer seçimi yapılmıştır. Bu gün yarın arsa satın alınacaktır ve bundan sonra da ihale yapılacaktır.

Sekizincisi: Dokuma Tezgâhları Fabrikası, Malatya; biraz evvel arz edildiği gibi binası tamamlanmıştır; montaj hattı mart ayından itibaren başlayarak kurulacaktır; hazirandan itibaren de yan sanayiden istifade edilerek parça imalatına başlanacaktır. Ümidimiz kasım ayına kadar ilk tezgâhın indirilmesidir.

Diğer bir tekstil makineleri fabrikası projemiz, dokuzuncu sırada yer alan Gaziantepte iplik makineleri yapacak tesistir. Bu proje için arsa temin edilmiş; altyapı tesisleri için inşaat ihalesi yapılmıştır. Bilhassa iğ ve çekim sistemleri açısından dünyaca ünlü bir firma ile lisans anlaşması yapılmıştır. Diğer ana makineler için lisans görüşmeleri devam ediyor ve mart ayı içerisinde bir neticeye bağlanacaktır. Bu sanayiinin Türkiyeye gelmesiyle, bilhassa mühendislik sanayiinde önemli bir aşamaya varmış olacağız. Dakikada 18 000 devir yapan hassas bir cihazı yapabilmek gerçekten, Türkiye'de teknoloji inkişafı açısından büyük bir kazanç sayılacaktır. Bununda 1979 senesinde ilk deneme işletmesine geçeceğini ümit etmekteyiz.

Onuncusu, Kırşehir'de kurulmakta olan hazır giyim tesisi, ihale edilmiştir; makina siparişleri yapılmıştır; bu sene içerisinde tamamlanarak işletmeye alınacaktır.

On birinci sırada yer alan Sentetik Deri Projesi, Çanakkale. Bütün ihaleleri yapılmıştır; dış finansman meselesi de halledilmiştir. Bu da bu sene sonuna kadar deneme işletmesine alınacak projelerimiz arasındadır.

On ikinci sırada yer alan Adıyaman Trikotaj ve iç Çamaşırı Üretim Projesi; bu projenin de inşaat ihalesi yapılmış, makineleri sipariş edilmiş olup yine bu yılın ikinci yarısında işletmeye alacağımız tesisler arasında bulunmaktadır.

On üçüncü sırada yer alan Selefon Tesisi Gemlik. Bütün dış kredi meseleleri halledilmiş lisans anlaşması yapılmış ve anlaşmamıza göre yılbaşından itibaren 28 nci ayda deneme işletmesine başlanacaktır.

On dördüncü sırada yer alan El Dokumu Halıcılığının Geliştirilmesi Projesi on ilde kurulacak bölge teşkilâtı ve Türkiye çapındaki şubeleriyle el dokuma halıcılığını yaygınlaştırmak amacıyla bu projeyi ele almış bulunmaktayız.

Sabit sermaye yatırım yüz milyon TL. civarında olmakla beraber Türkiyeye sağlayacağı katma değer 600 milyon lira civarında tahmin edilmektedir ve 20 000 aileye iş sahası açacaktır. Özellikle bunu, kışı uzun olan Doğu Anadolu bölgesine götürebileceğimiz en mühim projelerden birisi olarak görmekteyiz.

Diğer bir projemizde onbeşinci sırada yer alan kara fayans üretecek olan Bozüyük II. Seramik fabrikasıdır. Geçen sene 24 Nisanda temelini attığımız bu fabrika da bu sene sonuna kadar deneme işletmesine alınacak bir duruma gelecektir. Makine sevkiyatı başlanmıştır. Nisan ayından itibaren de montaj çalışmalarına başlanacaktır.

Diğer bir önemli projemiz de on altıncı sırada yer alan Kahraman Maraş'taki Dokuma Terbiye Tesisi Tevsi Projesidir. Bu projenin de kuruluşumuzun yıldönümüne tekabül eden 11 Temmuzda temeli atılmıştır.B fabrika inşaatı Nisan sonunda tamamlandıktan sonra montaj başlayacak ve Haziran sonunda deneme işletmesine alınacaktır.Böylece ümidimiz, 11 ayda tamamlayacağımız mühim projelerden birisidir.

Birinci haritada

Sümerbank'ın işletmekte olduğu fabrikaların 1975 yılında Türkiye'deki dağılımı görülmektedir. (Harita No: 22)

İkinci haritada 1976 yılında temeli atılan tesislerin yerleri görülmektedir. (Harita No:23)

Üçüncü haritada 1977 yılında temeli atılacak olan tesislerin yerleri görülmektedir. (Harita No: 24)

Dördüncü haritada ise 1982 yılında Sümerbank fabrikalarının yurt çapındaki dağılımı görülmektedir. (Harita No: 25)

TABLO: 63

AĞIR SANAYİ YATIRIM DURUMLARI

Sıra No	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	ÜRETİM Birim	Miktar	Milyon TL.	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	Entegre Basma Tesisi	Pamuk İpliği Basma	IĞDIR	625	Ton MT.	4.350 15 Milyon	421	274	943	1976–1979	İnşaatı Devam Etmektedir.
2	Sayak Tesisi	Yün İpliği Yünlü Kumaş	ERZURUM TORTUM	400	Ton MT.	3.459 2,5 Milyon	332	216	796	1976–1979	"
3	Ayakkabı Tesisi	Ayakkabı	SARIKAMIŞ	66	Çift/Yıl	1.000.000	142	89	513	1976–1978	"
4	Ayakkabı Tesisi	Ayakkabı	VAN	66	Çift/Yıl	1.000.000	142	89	513	1976–1978	"
5	Ayakkabı Tesisi	Ayakkabı	İSPİR	66	Çift/Yıl	1.000.000	142	89	513	1976–1978	"
6	Yonga Levha Tesisi	İnci Yonga Levha (3–10 MM)	BOLU	96	M^3	30.000	124	120	145	1976–1980	Detay Proje Hazırlanmaktadır.
7	Konfeksiyon Tesisi	Konfeksiyon (YALVAÇ)	İSPARTA	56	Adet	3,6 Mil.	260	116	1.063	1976–1978	Yer Seçimi Yapıldı.
8	Dokuma Tezgâhı Fabrikası	Dokuma Tezgâhı	MALATYA	104	Adet	2.000	461	196	300	1976–1979	Bina Bitti Lisan Anlaşması Yapıldı.
	(x) BU TESİS SÜMERBANK'IN İSTİKO İLE KURULMAKTA OLAN TÜTEKS (TÜRKİYE TEKSTİL DALLARI SANAYİİ ADINA YÜRÜTÜLMEKTEDİR										
9	Tekstil Mak. Fab	Çeşitli Tekstil Makinaları	G.ANTEP	650	İĞ	200.000	369	185	1005	1973–1978	İnşaat Devam ediyor Lisans Anlaşması Tamamlandı.
10	Hazır Giyim Tesisi	Pantolon (xx)	KIRŞEHİR	31	Adet	1.080.000	65	33	229	1975–1977	İnşaat Devam Ediyor
11	Sentetik Deri Tesisi	Sentetik Deri	Ç.KALE	92	m^2	6.720.000	360	180	346	1974–1978	İnşaat Devam Ediyor
12	Trikotaj ve İç. Çam Ür. Tesisi	Trikotaj Konf.	ADIYAMAN	86	Adet	10.830 Bin	57	45	531	1976–1978	İnşaat Devam Ediyor Makina Sipariş edildi
13	Selofan Tesisi	Selofan	GEMLİK	626	Ton	4500	323	213	193	1973–1980	Makina Sipariş edildi
14	El Dokuma Hal. Gel. Pro.	El Halısı Fason Halı Yıkama	ANKARA ve 14 BÖLGE	77	m^2	200.000 1.Milyon	433	260	12.660	1976–1979	İnşaat devam ediyor. Tezgâh dağıtımı Baş.
15	II. Seramik Fab.	Karofayans	BOZÜYÜK	167	Ton	15.000	100	85	158	1974–1978	İnşaat bitmek Üzeredir
16	Dokuma Terbiye Tesisi	Pamuklu Dokuma	K.MARAŞ	255	Mt.	9,3 Milyon	286	200	766	1973–1977	İnşaat Devam ediyor Makina Sipariş Edildi
		(xx) BU PROJE SÜMERBANK'IN ÖNCÜLÜĞÜNDE VE İŞTİRAKİYLE ŞİRKET VASITASIYLE GERÇEKLEŞMEKTEDİR.									

TABLO: 66

AĞIR SANAYİ YATIRIM DURUMLARI (10.6.1977)

Sıra No	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	ÜRETİM Birim	ÜRETİM Miktar	ÜRETİM Milyon TL.	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Darboğazları ve hali hazır Durumu.
1	ENTEGRE BASMI TESİSİ	PAMUK İPLİĞİ BASMA	ĞDIR	625	TON MT.	4.350 15 Mil.	421	274	945	1976–1979	– Demir–Çelik bekliyor–Milli Emlâk'tan cevap bekleniyor–İmar İskân Bakdan.
2	ŞAYAK TESİSİ	YUN İPLİĞİ YÜNLÜ KUMAŞ	TORTUM	400	TON M.T.	2.317 2,5 Mil.	332	216	796	1976–1979	harita tasdiki bek. –Demir bekleniyor –SSVB. abrikanın çevre kirliği yönünden yerinin değiş ist.
3	AYAKKABI TESİSİ	AYAKKABI	SARIKAMIŞ	66	ÇİFT	1.000.000	154	99	472	1976–1978	–Demir bekliyor –Milli Emlâktan cevap bekleniyor.
4	AYAKKABI TESİSİ	AYAKKABI	VAN	66	ÇİFT	1.000.000	133	88	486	1976–1978	–Demir bekleniyor –Milli Emlâk Gn. Md.de arsa işi var.
5	AYAKKABI TESİSİ	AYAKKABI	İSPİR	66	ÇİFT	1.000.000	119	87	451	1976–1978	–Demir bekleniyor.
6	YONGA LEVHA TESİSİ	İNCE YONGA LEVHA (3–10 MM)	BOLU	96	M^3	30.000	124	120	145	1976–1980	–Demir bekleniyor Orman Bak.lığı sosyal binaların yerinin değişmesini is.
7	KONFEKSİYON TESİSİ	KONFEKSİYON	ISPARTA	56	ADET	3,6 MİL.	260	116	1.063	1976–1978	–Demir bekleniyor
8	DOKUMA TEZGAHI	DOKUMA TEZGAHI	MALATYA	104	ADET	2.000	461	196	300	1976–1979	
9	TEKSTİL MAK.FAB.	ÇEŞİTLİ TEKSTİL MAKİNALARI	G.ANTEP	650	İĞ	200.000	369	185	1005	1973–1978	–Milli Emlâktan cevap bekleniyor. –DSİ'den su isale hatti yerinin sümerbanka devri.

10	HAZIR GİYİM TESİSİ	PANTOLON	KIRŞEHİR	31	ADET	1.080.000	65	33	229	1975–1977	İnşaat devam ediyor
11	SENTETİK DERİ TESİSİ	SENTETİK DERİ	Ç.KALE	92	m^2	6.720.000	360	180	346	1974–1978	–Milli Emlâktan cevap bekleniyor.
12	TRİKOTAJ VE İÇ ÇAM. ÜRE.TESİSİ	TRİKOTAJ KONFEKSİYON	ADIYAMAN	86	ADET BİN	10.813	37	45	531	1976–1978	–İnşaat devam ediyor. –Makinalar sevkedildi.
13	SELOFAN TESİSİ	SELOFAN	GEMLİK	626	TON	4500	323	213	193	1979–1980	Makina sipariş edildi.
14	EL DOKUMA HAL. GEL. PRO.	EL HALISI FASON HALI YIKAMA	ANKARA ve 14 BÖLGE	106	m2	200.000 1 MİLYON	433	260	12.660	1976–1979	–Demir bekleniyor. –Tezgah dağıtımı başladı.
15	H.SERAMİK FAB.	KAROFAYANS	BOZÜYÜK	180	TON	15.000	100	85	158	1974–1978	–Montaj devam ediyor.
16	DOKUMA TERBİYE TESİSİ	PAMUKLU DOKUMA	K.MARAŞ	255	MT.	9.3 Milyon	286	200	766	1973–1977	–Montaj devam ediyor . . . . .
17	AYAKKABI TESİSİ	AYAKKABI	GERCUŞ	73	ADET	1.000.000	180	88	474	1977–1978	–Demir bekleniyor. –SSYB Çevre kirliliği bakımından yerin değişmesini istiyor
18	AYAKKABI TESİSİ	AYAKKABI	TERCAN	72	ADET	1.000.000	140	66	296	1977–1978	–Demir bekleniyor. –Milli Emlâktan cevap bekleniyor.
19	AYAKKABI TESİSİ	AYAKKABI	KELKİT	73	ADET	1.000.000	150	78	296	1977–1978	–Demir bekleniyor.
20	AYAKKABI TESİSİ	AYAKKABI	BOYABAT	75	ADET	1.000.000	180	100	451	1977–1978	–Demir bekleniyor. Milli Emlâktan cevap bekleniyor.
21	HAZIR GİYİM	KONFEKSİYON	SUNGURLU	69	ADET	360.000	302	69	552	1977–1979	–İnşaat ihale edildi.
22	HAZIR GİYİM	KONFEKSİYON	BAYINDIR	67	ADET	3.600.000	338	110	912	1977–1979	–DPT'den olur bekleniyor.

MEVCUT SÜMERBANK FABRİKALARI

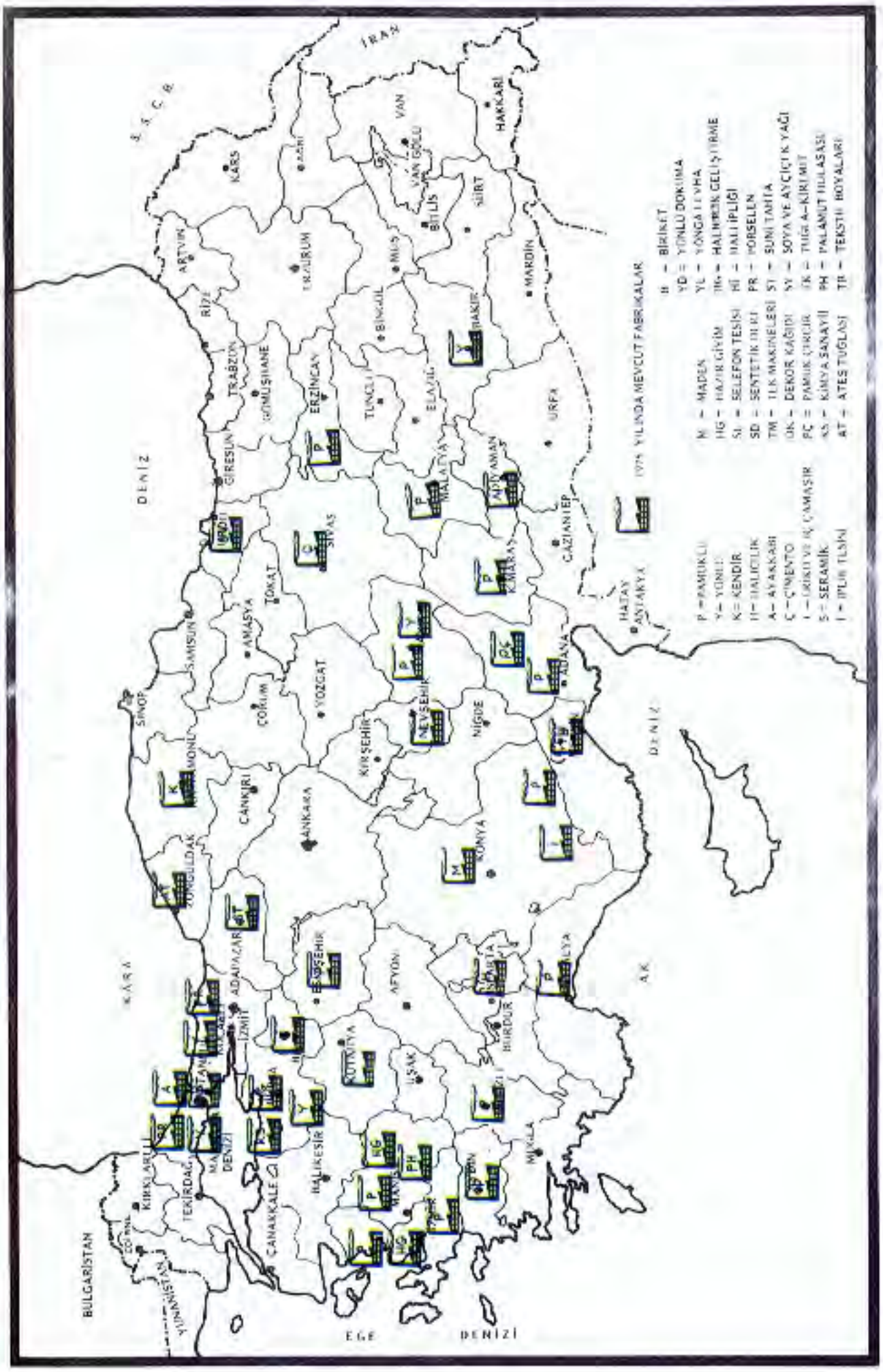

HARİTA : 22

SÜMERBANK FABRİKALARI

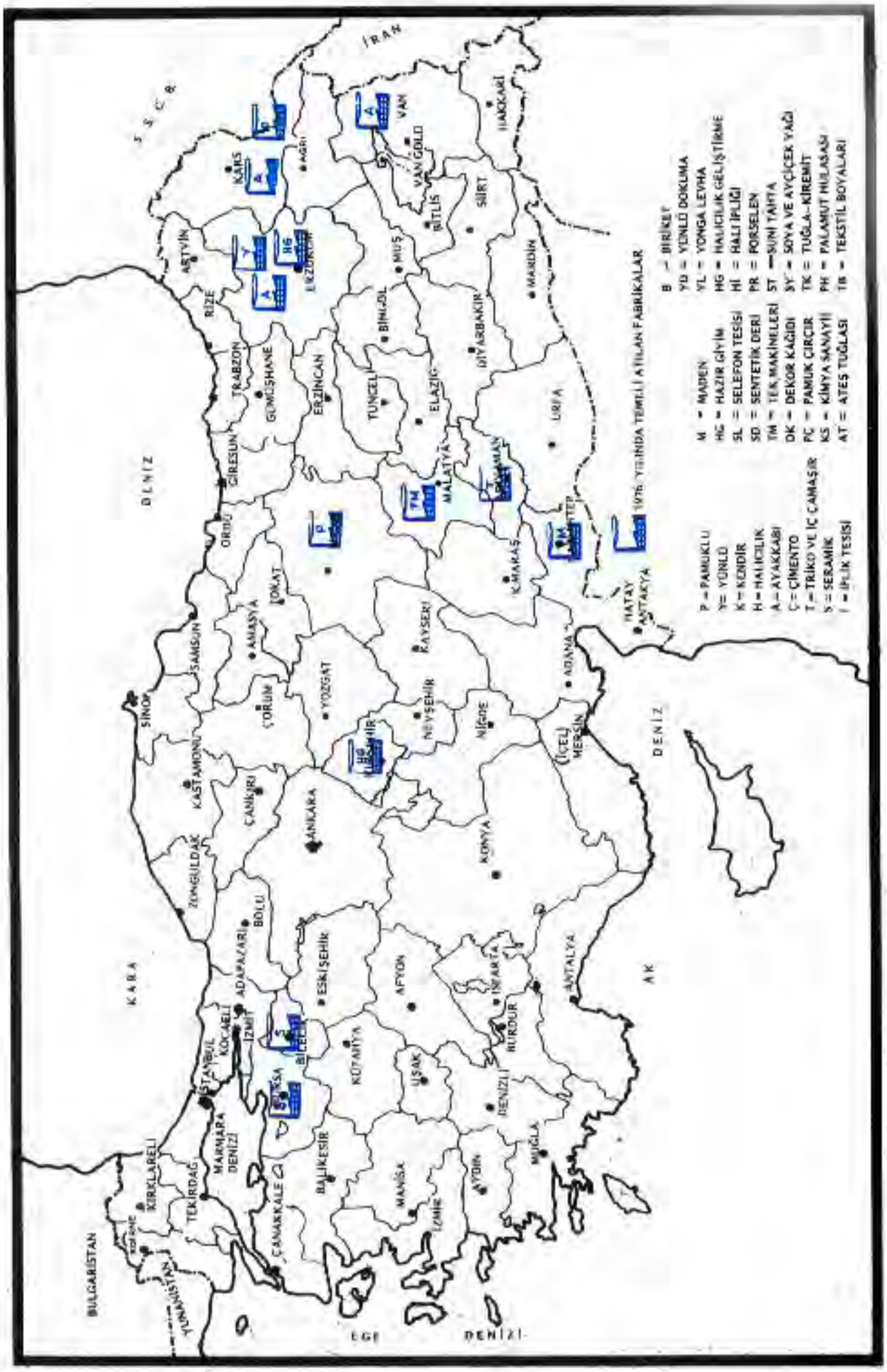

HARİTA : 23

SÜMERBANK FABRİKALARI

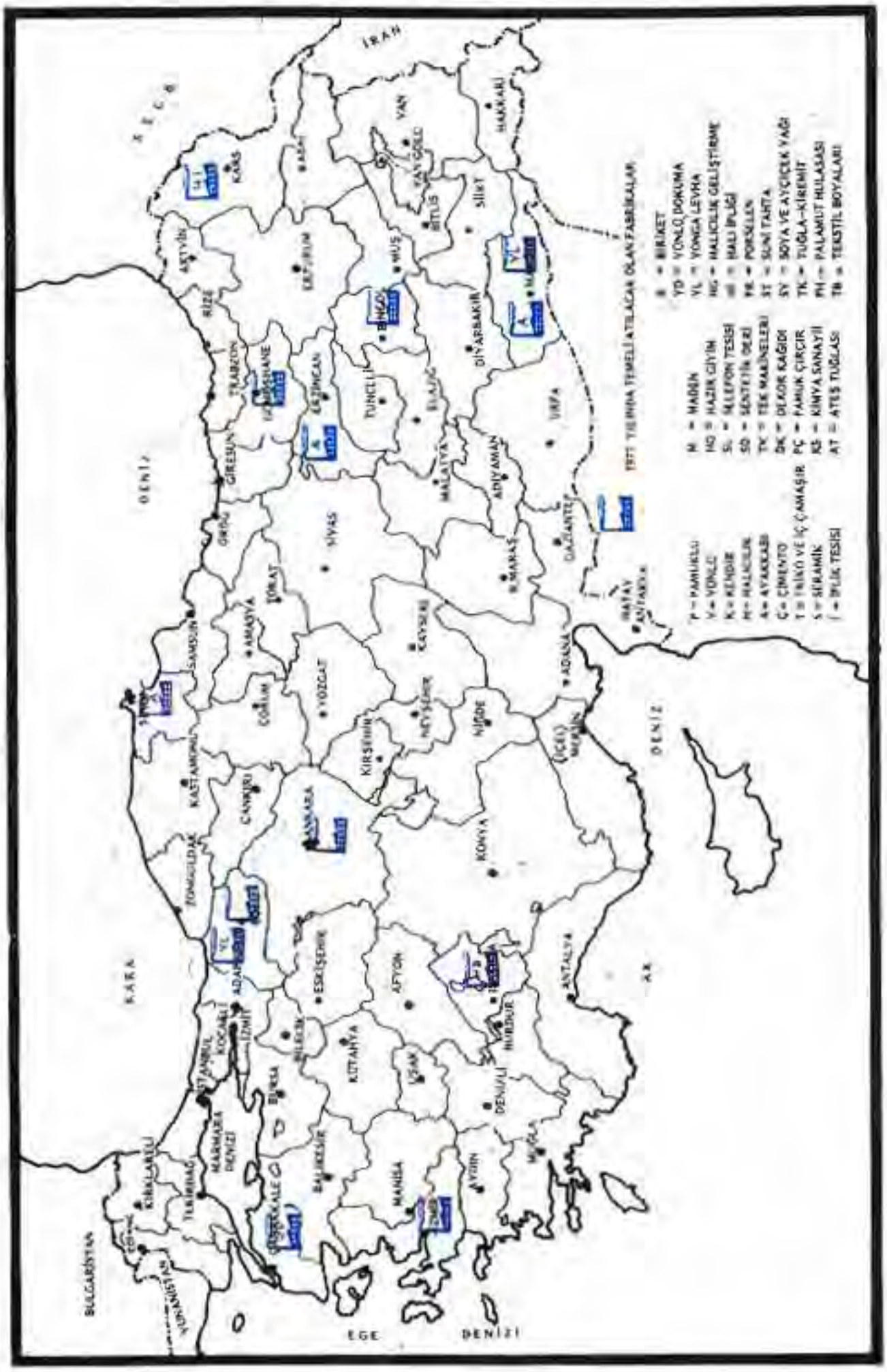

HARİTA : 24

1982 YILINDA SÜMERBANK FABRİKALARININ GENEL DURUMU

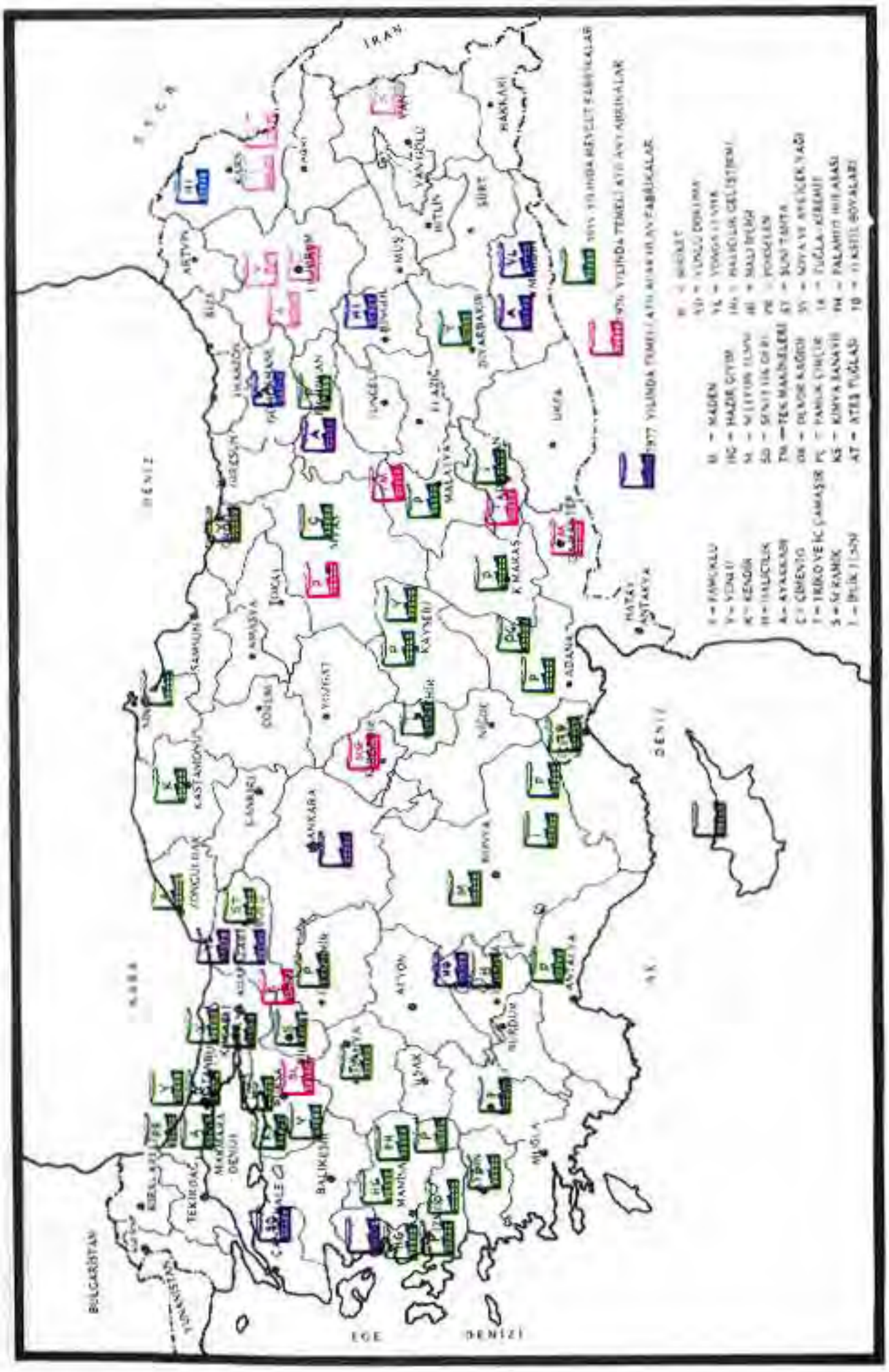

HARİTA : 25

ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

7/8

ORGANİZASYONLAR (S.T.B)

7 • ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

8 • KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

- BURSA–İNEGÖL ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNİN TEMEL ATMA MERASİMİNE AİT RESİM 86
- BALIKESİR ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNİN TEMEL ATMA MERASİMİNE AİT RESİM 87
- BİLECEK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ TEMEL ATMA MERASİMİNE AİT RESİM 88
- ESKİŞEHİR SANAYİ BÖLGESİ TESİSLERİNİN İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 89
- KONYA SANAYİ BÖLGESİ TESİSLERİNİN İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 90
- MARDİN SANAYİ BÖLGESİ TESİSLERİNİN İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 91
- RİZE ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 92
- ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ FONU TABLOSU 67
- GENEL BİLGİLER TABLOSU 68
- YATIRIM TABLOSU (1.3.1977) 69
- 1975 – 1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU 70
- YATIRIM TABLOSU (10.8.1977) 71
- YATIRIMLARIN SON DURUM TABLOSU 72
- 1975 YILI HARİTASI HARİTA 26
- 1976 YILI HARİTASI HARİTA 27
- 1977 YILI HARİTASI HARİTA 28
- 1982 YILI HARİTASI HARİTA 29

1976 yılında başlatılan AĞIR SANAYİ HAMLESİ içinde Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri yatırımları hakkında bilgi vermeden önce bir kaç resimle durumumuzu izah edeceğim.

RESİM: 86

BURSA–İNEGÖLDE ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNİN TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 20.MART.1977 GÜNÜ ATILMIŞTIR.

RESİM : 87

BALIKESİR ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNİN TEMELİ 20.MART. 1977 GÜNÜ SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI MÜSTEŞARI MUHTEREM Yahya OĞUZ ve MÜSTEŞAR MUAVİNİ Temel KARAMOLLAOĞLU'DA BULUNMUŞTUR.

RESİM : 88

BİLECEK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNİN TEMELİ 21.MART.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU ve BAZI BAKANLARDA HAZIR BULUNMUŞLARDIR.

RESİM: 89
ESKİŞEHİR ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ BİNALARINDAN 10.8.1977
TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 90
KONYA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDE ÖZYATAĞANLILAR ZİRAAT ALETLERİ FABRİKASI DIŞ GÖRÜNÜŞÜ

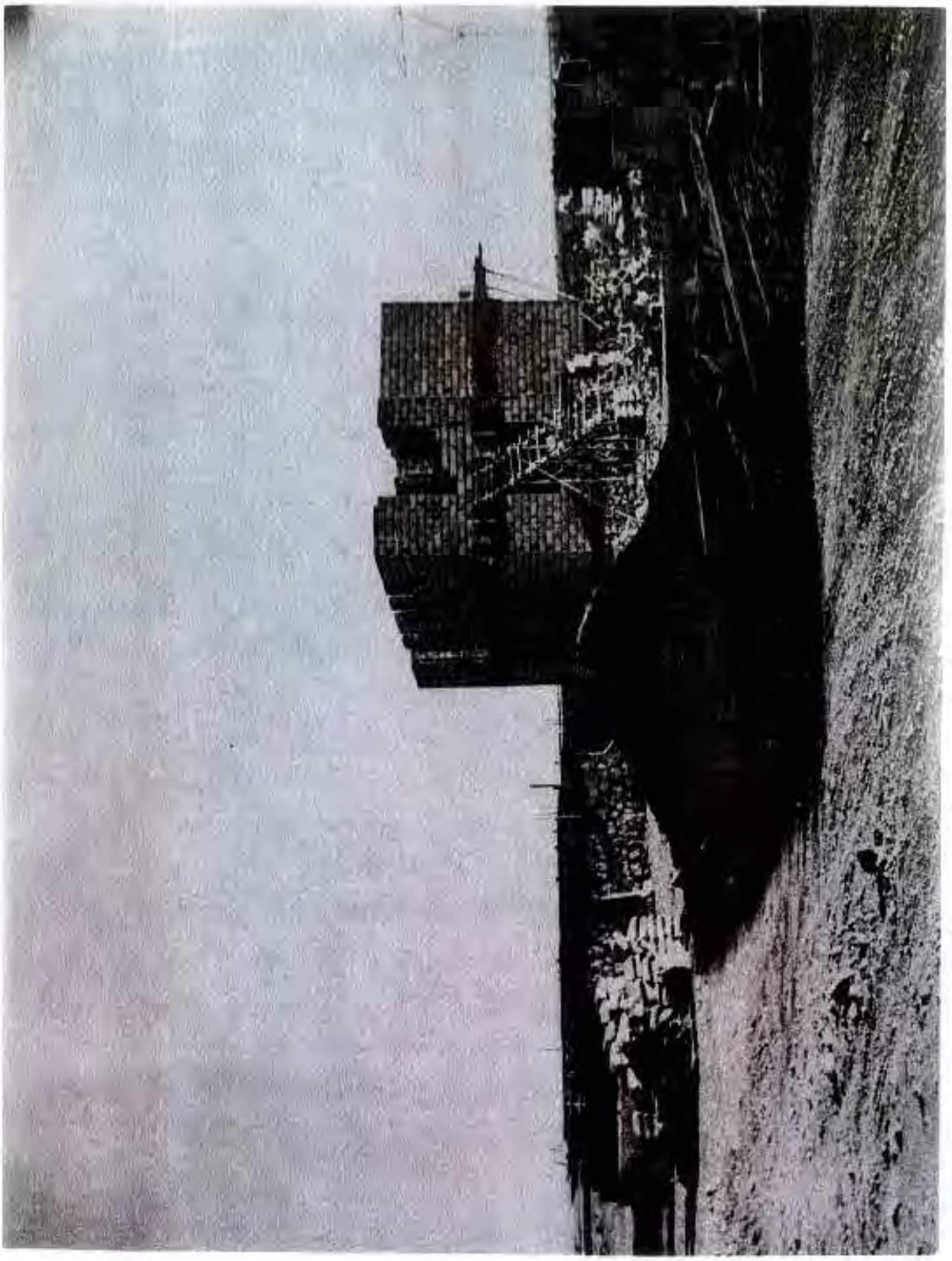

RESIM: 91
MARDİN ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ İNŞAATINDAN 10.8.1977
TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

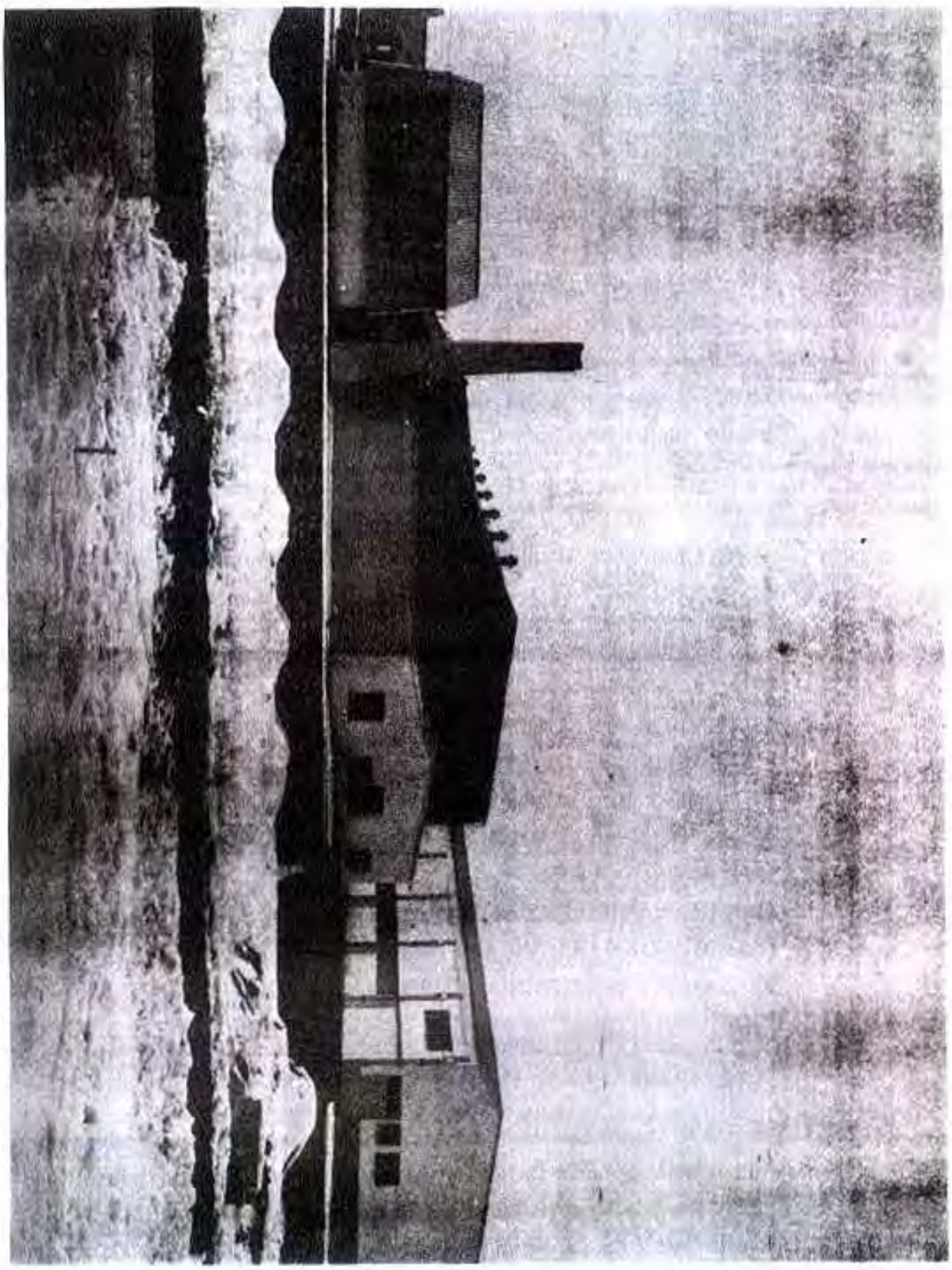

RESİM: 92
KONYA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ İNŞAATINDAN 10.8.1977
TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

Organize Sanayi Bölgeleri hizmeti 1965 yıllarında, Bakanlar Kurulunun bir kararnamesiyle başlatılmış ve bakanlığımızın emrine verilen, her yıl bütçeden ayrılan fonlarla bu faaliyet bu güne kadar desteklenmiştir.

Bakanlığımıza ayrılan bu fonun (Tablo: 67) tatbikatında müteşebbis heyet olarak isimlendirdiğimiz özel sektörden meydana gelmiş heyete kredi şeklinde bu fondan paralar tahsis edilmekte; buna karşılık özel sektör olarak müteşebbis heyet %1'lik bir iştirak payı ile bu hizmete katılmış bulunmaktadır.

Bu şekilde müteşebbis heyetin yürüttüğü organize sanayi bölgeleri hizmeti bütün illerimizi kaplayacak büyük bir sanayi sahasının alt yapı tesislerini, sosyal ve idari bina tesislerini içine alan bir hizmetler topluluğunu sanayi tesisi kuracak müteşebbislere arz etmiş bulunmaktadır.

TABLO: 67

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

BAKANLIĞIMIZ EMRİNDEKİ FON'A TEFRİK EDİLEN MEBLAĞLARDAN MAHALLİ MÜTEŞEBBİSLERE AÇILAN KREDİLERLE KURULMAKTADIR. MÜTEŞEBBİSLER, PROJE MALİYETİNİN %1'İ NİSBETİNDEKİ BİR MEBLAĞ İLE BÖLGENİN KURULUŞUNA KATILMAKTADIRLAR. HIZLI SANAYİLEŞMENİN ANCAK GEREKLİ ALT YAPININ HAZIRLANARAK SANAYİCİLERE SUNULMASI İLE MÜMKÜN OLDUĞUNDAN HER VİLAYETİMİZDE BİR ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNİN KURULMASI HEDEFİMİZDİR.

(Tablo: 68'de) 1976 sonu itibariyle, kurulmuş ve hizmete açılmış olan Organize Sanayi Bölgelerimiz gösterilmektedir. Buradan da görüleceği gibi, beş tane bölgemiz halen hizmete açılmış bulunmaktadır. Aşağıda isimleri, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, Konya, Manisa olarak belirtilmiştir. Bu bölgeler için Bakanlığımızın açtığı kredi toplamı 153,4 milyon TL. mertebesinde olmuş, fiili sarfiyat 106,3 milyon TL. mertebesinde olmuştur. Halen bu tesislerimizde kurulmuş olan fabrika sayısı 153 adet mertebesinde olup henüz bir çokları dolmuş değildir. Meselâ Eskişehir, Gaziantep ve Manisa'da da boş yerlerimiz bulunmaktadır. Ve bunlarda peyder pey doldurulmaktadır.

Halen istihdam gücü olarak ortaya konan güç, 25 bin işçi şeklinde ifade edilebilir. Kuruluş sahası, 9.185.000 M2. mertebesinde olup bu 5 bölgenin ortaya koyduğu hizmetin istihdam bakımından da değerlendirmesini yaptığımız takdirde, işçi başına 6.000.–TL. lık bir alt yapı maliyeti ortaya konmuş ve böylece bir işçinin çalışma imkânı meydana getirilmiş bulunmaktadır.

Bu tablomuzda (Tablo: 69) 1975–1976 ve 1977 yıllarında Organize Sanyi Bölgelerimizin yatırım durumları gösterilmiştir.

1975 yılında hizmete açılan 5, yatırımı devam eden 2 ve 1976 yılında temeli atılarak başlatılan 14 adet yeni bölgenin ilâvesi ile 21'e yükselmiş bulunmaktadır.

1975'de devam eden yatırım 2 iken 1976'da 16'ya yükselmiş olup 1976'da 16'ya yükselmiş olup 1977'de temeli atılarak başlatılacak 32 bölge ile 1977 sonu itibari ile bölge adedi 48'e yükselecektir.

Devam eden yatırımlar 1975 yılında 141 milyon, 1976'da 1.120 milyon 1977'de 3.200 milyon değer taşımaktadır. 1976'da fiili 153 olan işyeri adedi 1977'de 300 olacaktır. Bu itibarla 25 bin olan çalışan personel adedi 225 bine yükselecektir.

(Tablo: 70'de) 1975'de 1982 yıllarını mukayese ettiğimiz takdirde, biraz evvelde belirttiğim gibi, 1975'de 5 tesis, 1982'de 63 tesis; 1975'de 106 milyon TL. lık yatırım, 1982 sonunda 6,5 milyar TL.lık yatırım olacaktır. İşyeri adedi olarak 153 iken, 6300 tane işyeri meydana getirilmiş olacak, 25 bin işçiye istihdam imkânı sağlanmış iken, neticede 750 bin işçimize istihdam imkânı sağlanmış olacaktır.

(Tablo: 71) bahsettiğimiz 63 adet Organize Sanayi Bölgelerinin hangi illerimizde kurulduğunu, başlama ve bitiş tarihlerini, yatırım tutarlarını, arazi alanlarını ve istihdam gücünü ayrı ayrı göstermektedir.

Biraz evvel izah ettiğim bilgileri haritalar üzerinde görüyorsunuz.

(Tablo: 72) yatırım tablosu (10.8.1977).

TABLO: 68

KURULUŞUN ADI: ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ GENEL BİLGİLER: (1976 SONU İTİBARİYLE)	
FİİLİ YATIRIM (Milyon TL.)	153.430
ÜRETİM ÇEŞİDİ	ALT YAPI HİZMETLERİ
O.S.B. ADEDİ	5
İŞYERİ ADEDİ	153
MEVCUT İŞYERLERİNDE ÇALIŞANLARIN SAYISI	25.000

TABLO: 69

YATIRIM DURUMLARI

		YILLAR		
		1975	1976	1977
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ		5	5	5
DEVAM EDEN YATIRIM		–	2	16
DEVAM EDEN YATIRIMLAR DEĞERİ(Milyon TL)		–	141	1120
YENİ BAŞLAYAN YATIRIM		2	14	32
YENİ BAŞLAYAN YATIRMLAR TUTARI (milyon TL.)		141	1120	3200
FABRİKA ADEDİ	MEVCUT İŞYERLERİ	–	153	153
	YENİ AÇILACAK İŞYERLERİ	–	–	147
PERSONEL	MEVCUT İŞYERLERİ ÇALIŞAN PERSONEL	–	25.000	25.000
	YENİ AÇILACAK İŞYERİ ÇALIŞACAK YEROSNEL	–	–	225.000

TABLO: 70

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
O.S.B. ADEDİ	5	63
YATIRIM TUTARI (Milyon TL.)	106	6.500
İŞYERİ ADEDİ	153	6.300
İŞYERLERİNDE ÇALIŞAN PERSONEL (Adet).	25.000	750.000

TABLO : 71

KURULUŞUN ADI: ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

(1.3.1977)

SIRA NO	KURULUŞUN YERİ	BAŞLAMA TARİHİ	BİTİŞ TARİHİ	YATIRIM TUTARI (Milyon TL)	ARAZİ ALANI (Milyon M^2)	İSTİHDAM (adet)	SON DURUM
1	BURSA	1962	1966	25	2,8	11.434	53 İşyeri ile dolmuş
2	ESKİŞEHİR	1972	1975	49	1,5	4,700	21 Kuruluş faaliyette
3	GAZİANTEP	1974	1976	63	2,0	4,766	21 " "
4	KONYA	1971	1976	30	0,8	1,200	26 " "
5	MANİSA	1971	1975	25	1,5	3,200	38 " "
6	ANTALYA	1976	1979	95	3,6	20.000	Temel atıldı. Arazi iktisabı işlemleri devam ediyor.
7	BURDUR	1977	1979	100	1,5	10.000	" " "
8	DİYARBAKIR	1976	1979	43	2,0	15.000	" " "
9	KARS	1976	1979	50	2,0	10.000	" " "
10	KAYSERİ	1976	1979	120	3,5	20.000	" " "
11	KIRŞEHİR	1976	1979	75	1,5	12.000	" " "
12	MALATYA	1976	1979	100	3,0	12,000	" " "
13	MARDİN	1976	1979	100	2,5	12.000	" " "
14	NEVŞEHİR	1976	1979	80	1,5	12.000	" " "
15	NİĞDE	1978	1981	100	1,5	10.000	—
16	URFA	1976	1979	70	1,5	10.000	" " "
17	VAN	1976	1979	80	1,5	10.000	" " "
18	YOZGAT	1976	1979	80	1,5	10.000	" " "
19	KONYA II	1976	1979	100	3,0	15.000	" " "
20	ÇERKEZKÖY	1975	1978	95	4,0	20.000	İhale edildi.
21	ÇORUM	1977	1980	70	3,0	10.000	Arazi iktisabı devam ediyor.

TABLO : 71

KURULUŞUN ADI: ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

(1.3.1977)

SIRA NO	KURULUŞUN YERİ	BAŞLAMA TARİHİ	BİTİŞ TARİHİ	YATIRIM TUTARI (Milyon TL)	ARAZİ ALANI (Milyon M^2)	İSTİHDAM (adet)	SON DURUM
22	ERZURUM	1975	1978	48	1,5	10.700	İnşaatı devam ediyor.
23	ADANA	1977	1979	120	5,0	15.000	Proje – arazi iktisabı.
24	BOLU	1977	1979	120	1,5	12.000	" "
25	İNEGÖL	1977	1980	108	2,0	20.000	" "
26	DENİZLİ	1977	1980	130	2,0	15.000	" "
27	ELAZIĞ	1976	1975	110	1,0	15,000	" "
28	İZMİR	1977	1980	140	2,5	15.000	" "
29	HATAY	1978	1980	140	2,5	15.000	Yer seçimi yapılıyor.
30	TOKAT	1977	1980	114	3,0	10.000	Proje arazi iktisabı
31	AĞRI	1978	1981	110	1,0	8.000	Yer seçimi yapılıyor.
32	AMASYA	1977	1981	120	2,0	10.000	" "
33	ANKARA	1978	1981	150	2,0	20.000	" "
34	ARTVİN	1978	1981	120	1,0	10.000	" "
35	AYDIN	1977	1981	120	2,0	15.000	" "
36	BALIKESİR	1977	1981	115	2,0	16.000	" "
37	BİLECİK	1977	1981	110	2,0	14.000	" "
38	ÇANAKKALE	1977	1981	120	2,0	15.000	" "
39	ÇANKIRI	1977	1981	100	1,5	10.000	" "
40	EDİRNE	1977	1981	140	1,5	12.000	" "
41	ERZİNCAN	1977	1981	140	1,5	10.000	" "
42	GİRESUN	1977	1981	140	1,5	12.000	" "

TABLO : 71

KURULUŞUN ADI: ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

(1.3.1977)

SIRA NO	KURULUŞUN YERİ	BAŞLAMA TARİHİ	BİTİŞ TARİHİ	YATIRIM TUTARI (Milyon TL)	ARAZİ ALANI (Milyon M^2)	İSTİHDAM (adet)	SON DURUM
43	GÜMÜŞHANE	1978	1982	100	1,5	10.000	Yer seçimi yapılıyor.
44	İSTANBUL (Deriköseke)	1978	1982	120	2,0	15.000	" "
45	İSTANBUL (Kurtköy)	1978	1982	120	2,0	15.000	" "
46	İSPARTA	1977	1982	120	2,5	12.000	" "
47	KAHRAMAN MARAŞ	1977	1982	120	2,0	10.000	" "
48	KASTAMONU	1977	1982	120	1,5	10.000	" "
49	KÜTAHYA	1977	1982	110	1,5	10.000	" "
50	KIRKLARELİ	1977	1982	110	1,5	12.000	" "
51	MERSİN	1978	1982	120	1,0	10.000	" "
52	MUĞLA	1977	1982	120	1,0	10.000	" "
53	MUŞ	1978	1982	110	1,0	8.000	" "
54	ORDU	1977	1982	130	1,0	10.000	" "
55	RİZE	1977	1982	130	1,0	10.000	" "
56	SAKARYA	1977	1982	120	1,5	10.000	" "
57	SAMSUN	1977	1982	130	1,5	15.000	" "
58	SİNOP	1978	1982	120	1,5	10.000	" "
59	SİVAS	1977	1982	110	2,0	15.000	" "
60	TRABZON	1977	1982	125	1,5	15.000	" "
61	UŞAK	1977	1982	100	1,5	10.000	" "
62	ZONGULDAK	1977	1982	100	1,0	10.000	" "
63	AFYON	1977	1982	100	1,5	10.000	" "
	YEKÜN			6.500	117,2	750.000	

YATIRIM TABLOSU: 72
ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ
(10.8.1977)

Sıra No.	Kuruluşun Adı	Başlama Tarihi	Bitiş Tarihi	Yatırım Tutarı (Milyon TL.)	Arazi Alanı (Milyon m^2)	İstihdam (Adet)	Son Durum
1	Bursa	1962	1966	25	2,8	11.434	53 İşyeri ile dolmuş
2	Eskişehir	1972	1975	49	1,5	4.700	21 Kuruluş faaliyette
3	Gaziantep	1974	1976	65	2,0	4.766	21 " "
4	Konya	1971	1976	30	0,8	1.200	26 " "
5	Manisa	1971	1975	25	1.5	3.200	32 " "
6	Antalya	1976	1979	95	3,6	20.000	Temel atıldı. Arazi iktisabı işlemleri devam ediyor.
7	Burdur	1977	1979	100	1,5	10.000	Proje–Arazi iktisabı
8	Diyarbakır	1976	1979	105	3.0	15.000	Arazi iktisabı
9	Kars	1976	1979	6 0	2.0	10.000	Altyapı inşaatı
10	Kayseri	1976	1979	170	3.5	20.000	Arazi iktisabı
11	Kırşehir	1976	1979	100	1.5	12.000	" "
12	Malatya	1976	1979	100	3.0	12.000	Alt yapı inşaatı
13	Mardin	1976	1979	100	2.5	12.000	" "
14	Nevşehir	1976	1979	100	1.5	12.000	Proje–Arazi iktisabı
15	Niğde	1978	1981	100	1.5	10.000	Yer tesbiti–Proje
16	Urfa	1976	1979	100	1.5	10.000	Proje–Arazi iktisabı
17	Van	1976	1979	100	1.5	10.000	" "
18	Yozgat	1976	1979	90	1,5	10.000	" "
19	Konya II	1976	1979	140	3.0	15.000	" "
20	Çerkezköy	1975	1978	95	4.0	20.000	İhale edildi. İnşaat
21	Çorum	1977	1980	100	3.0	10.000	Arazi iktisabı devam ediyor.

YATIRIM TABLOSU: 72

Sıra No.	Kuruluşun Yeri	Başlama Tarihi	Bitiş Tarihi	Yatırım Tutarı (Milyon TL.)	Arazi Alanı (Milyon m^2)	İstihdam (Adet)	Son Durum
22	Erzurum	1975	1978	48	1.5	10.700	İnşaatı devam ediyor.
23	Adana	1977	1979	215	5.0	15.000	Proje–arazi iktisabı.
24	Bolu	1977	1979	130	1.5	12.000	" "
25	İnegöl	1977	1980	100	2.0	20.000	" "
26	Denizli	1977	1980	130	2.0	15.000	" "
27	Elazığ	1976	1979	110	1.0	15.000	" "
28	İzmir	1977	1980	140	2.5	15.000	" "
29	Hatay	1978	1980	140	2.5	15.000	Yer seçimi yapılıyor.
30	Tokat	1977	1980	114	3.0	10.000	Proje arazi iktisabı.
31	Ağrı	1978	1981	110	1.0	8.000	Yer Seçimi – Proje
32	Amasya	1977	1981	120	2.0	10.000	" "
33	Ankara	1978	1981	150	2.0	20.000	" "
34	Artvin	1978	1981	120	1.0	10.000	" "
35	Aydın	1977	1981	120	2.0	15.000	" "
36	Balıkesir	1977	1981	115	2.0	16.000	Proje – Arazi iktisabı
37	Bilecik	1977	1981	110	2.0	14.000	" "
38	Çanakkale	1977	1981	120	2.0	15.000	" "
39	Çankırı	1977	1981	100	1.5	10.000	Yerseçimi – Proje
40	Edirne	1977	1981	140	1.5	12.000	" "
41	Erzincan	1977	1981	140	1.5	10.000	" "
42	Giresun	1977	1981	140	1.5	12.000	" "

YATIRIM TABLOSU: 72

Sıra No.	Kuruluşun Yeri	Başlama Tarihi	Bitiş Tarihi	Yatırım Tutarı (Milyon TL.)	Arazi Alanı (Milyon m^2)	İstihdam (Adet)	Son Durum
43	Gümüşhane	1978	1982	100	1.5	10.000	Yer seçimi – Proje
44	İstanbul (Deriköseie)	1978	1982	120	2.0	15.000	" "
45	İstanbul (Kurtköy)	1978	1982	120	2.0	15.000	" "
46	İsparta	1977	1982	120	2.5	12.000	" "
47	Kahraman Maraş	1977	1982	120	2.0	10.000	" "
48	Kastamonu	1977	1982	120	1.5	10.000	" "
49	Kütahya	1977	1982	110	1.5	10.000	" "
50	Kırklareli	1977	1982	110	1.5	12.000	" "
51	Mersin	1978	1982	120	1.0	10.000	" "
52	Muğla	1977	1982	120	1.0	10.000	" "
53	Muş	1978	1982	110	1.0	8.000	" "
54	Ordu	1977	1982	130	1.0	10.000	" "
55	Rize	1977	1982	130	1.0	10.000	" "
56	Sakarya	1977	1982	120	1.5	10.000	" "
57	Samsun	1977	1982	130	1.5	15.000	" "
58	Sinop	1978	1982	120	1.5	10.000	" "
59	Sivas	1977	1982	110	2.0	15.000	" "
60	Trabzon	1977	1982	125	1.5	15.000	" "
61	Uşak	1977	1982	100	1.5	10.000	" "
62	Zonguldak	1977	1982	100	1.0	10.000	" "
63	Afyon	1977	1982	100	1.5	10.000	" "
	YEKÜN			6.900	118.2	750.000	

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

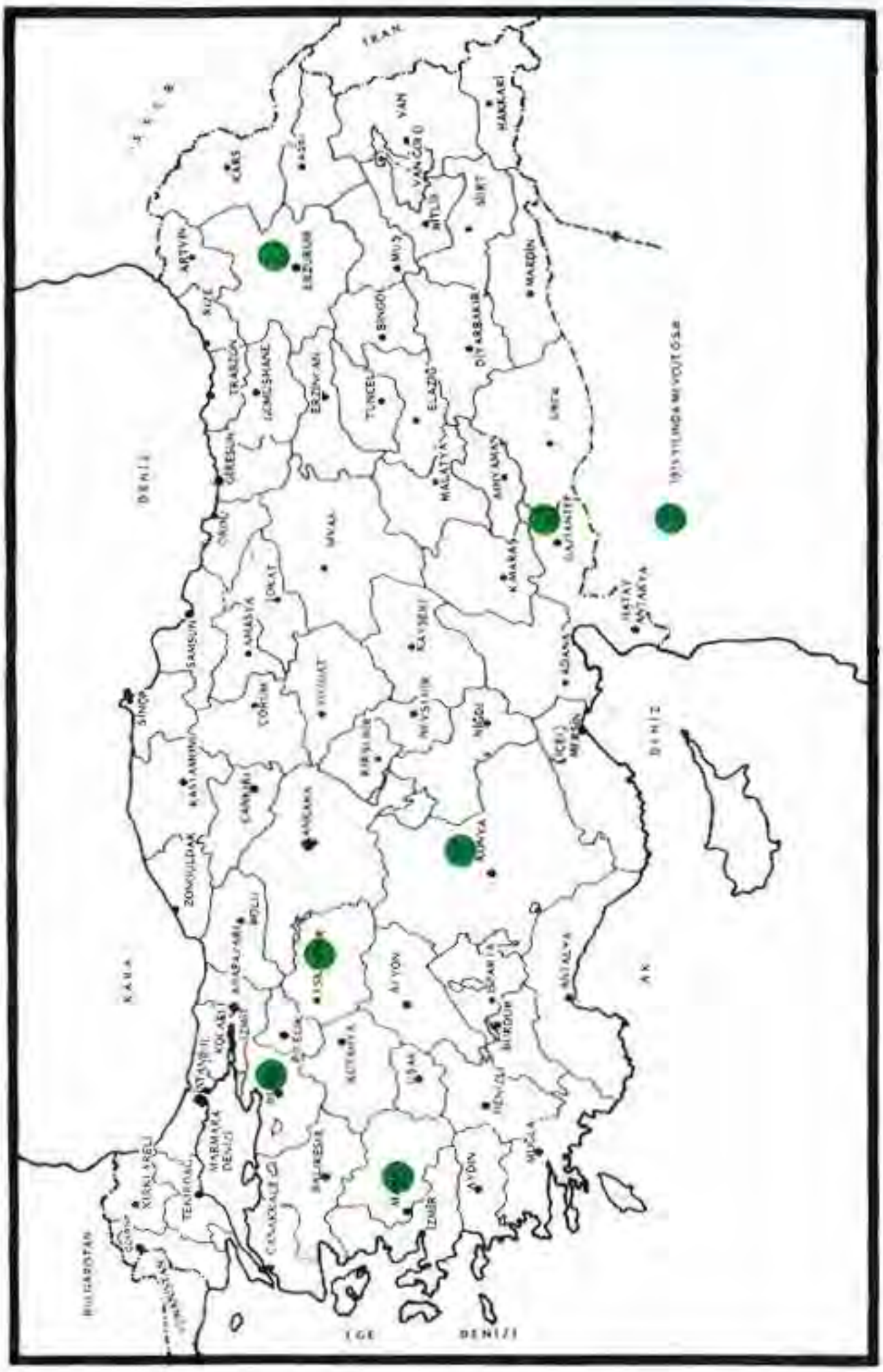

HARİTA : 26

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

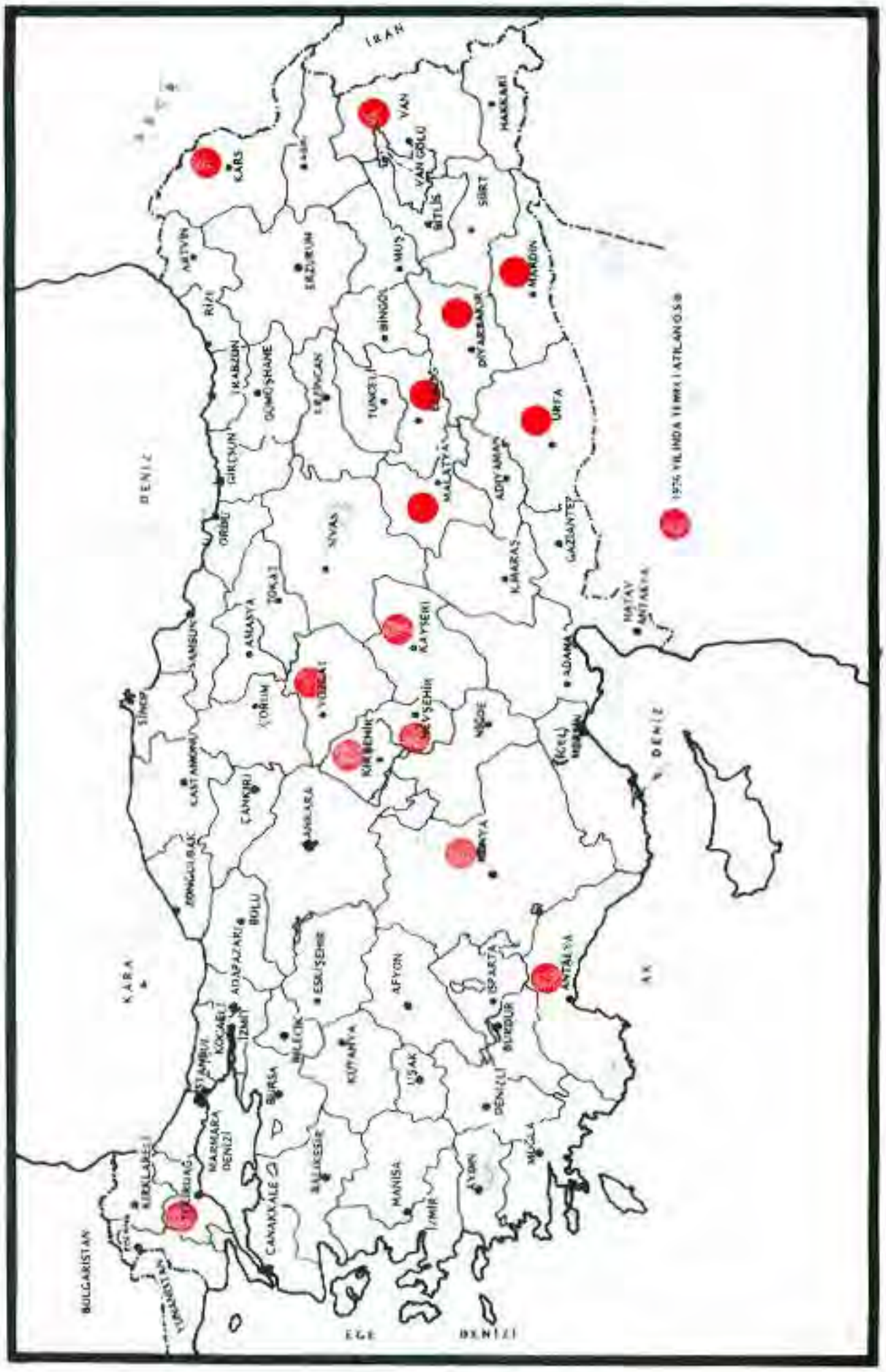

HARİTA : 27

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

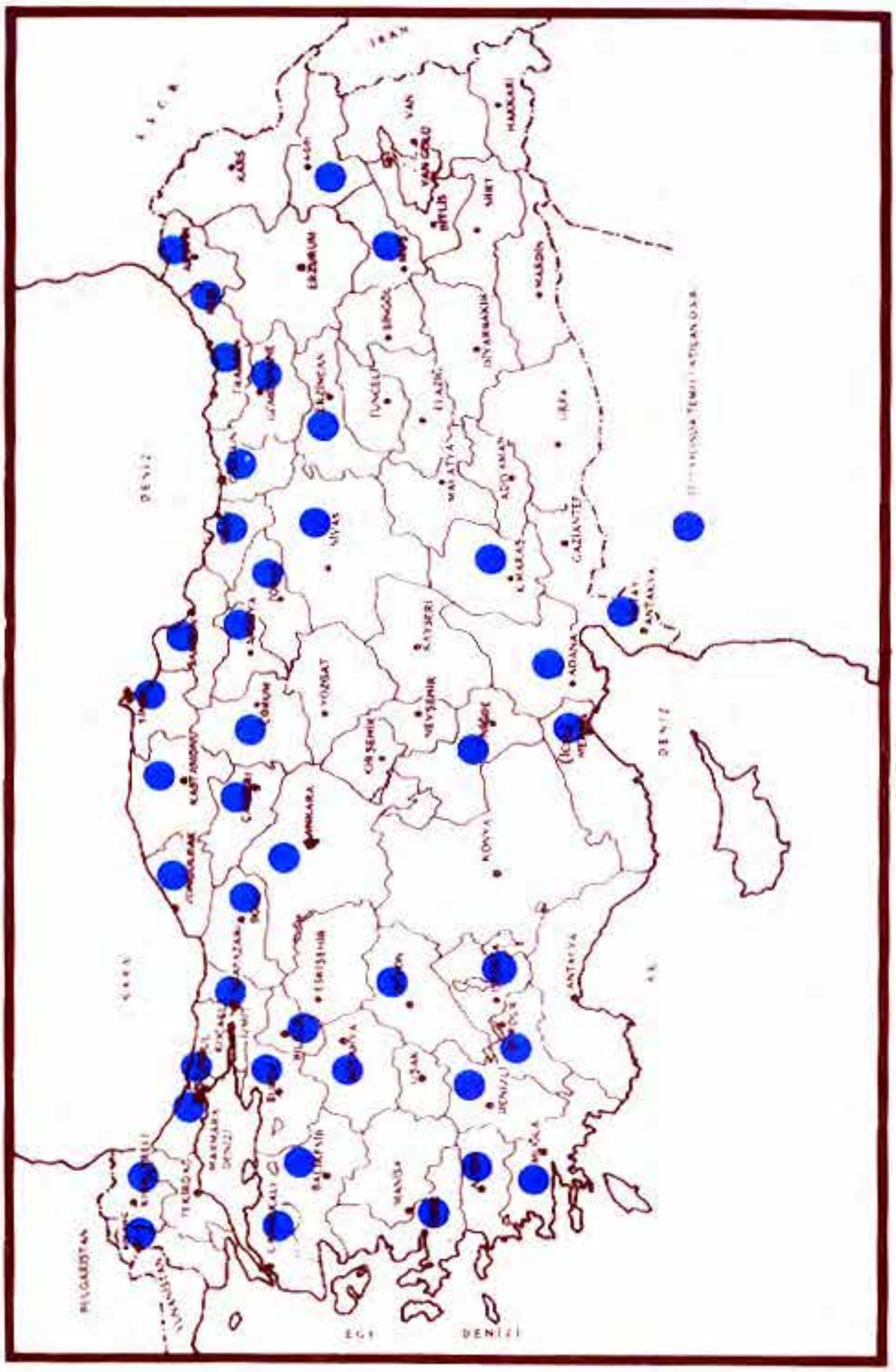

HARİTA: 28

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

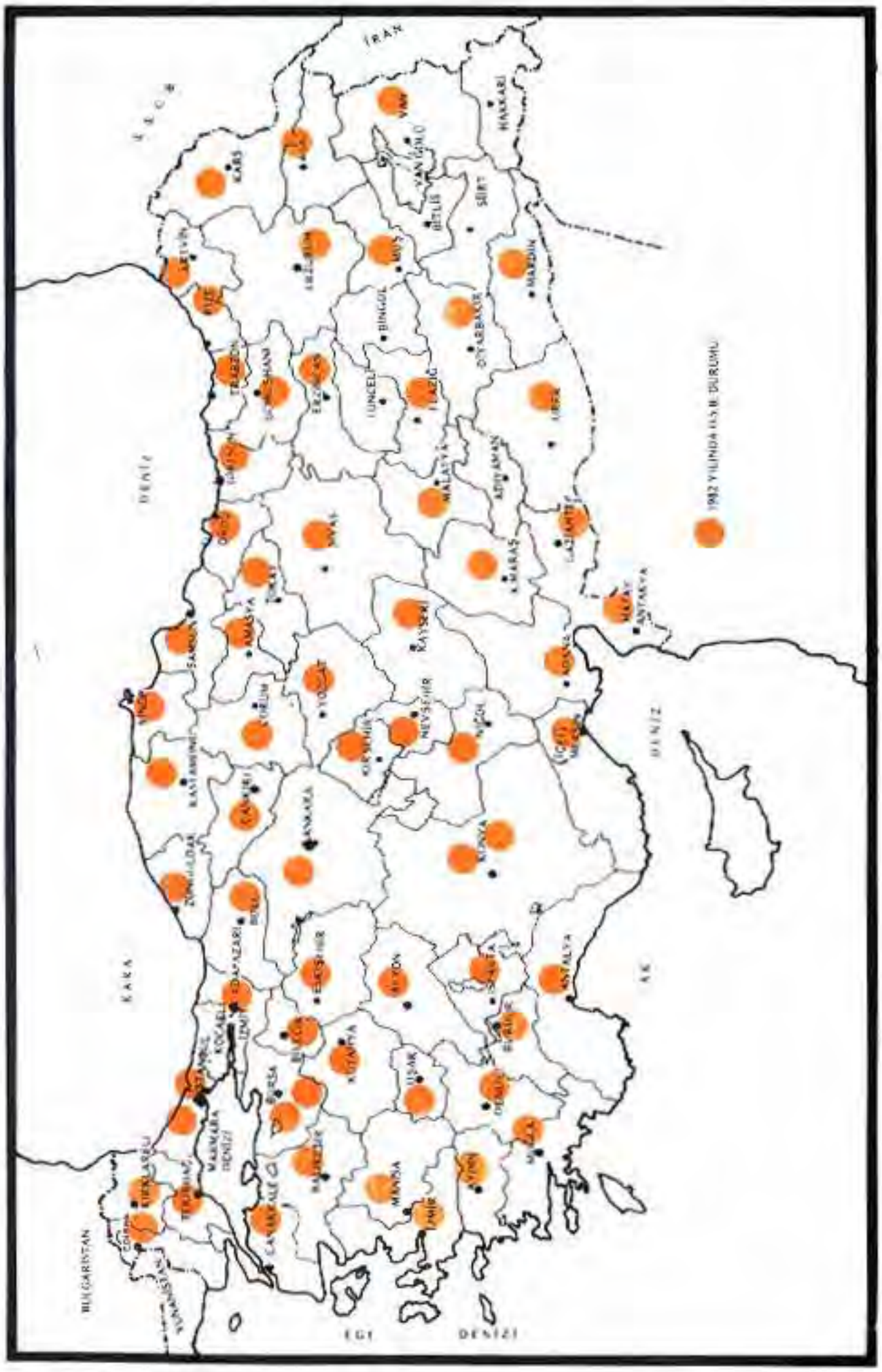

HARİTA: 29

- BURSA (İNEGÖL) KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNİN TEMEL ATMA MERASİMİNE AİT RESİM 93
- BURSA (MUSTAFA KEMAL PAŞA) TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ 94
- EDİRNE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 95
- ELMALI TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 96
- ERZURUM TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 97
- GAZİANTEP TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 98
- HAYRABOLU TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 99
- İSTANBUL (KÜÇÜK DOĞU) TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ 101
- KARS TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 100
- KEŞAN TESİSLER İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 102
- MARDİN TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 103
- NİĞDE (AKSARAY) TESİSLER İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 104
- SALİHLİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 105
- OSMANİYE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 106
- RİZE TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ 107
- KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ FONU TABLO 73
- GENEL BİLGİLER TABLO 74
- 1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ TABLO 75
- KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ YATIRIM TABLOSU (1.3.1977) 76
- KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNDE İNŞAATLARI DEVAM EDEN

YATIRIMLARA AİT TABLO (10.8.1977) . . . . . : 77
— KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNDEN İNŞAATI BİTEN YATIRIMLAR TABLOSU . . . . . : 78
— 1977 TEMMUZ SONU İTİBARİYLE K.S.S. YATIRIM DURUMLARI TABLOSU . . . . . : 79
— 1975 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 30
— 1976 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 31
— 1977 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 32
— 1982 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 33

RESİM: 93

BURSA–İNEGÖL KÜÇÜK SANAYİ SİTESİNİN TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU ve BAZI BAKANLAR İLE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI MÜSTEŞARI Yahya OĞUZ'DA BULUNMUŞLARDIR.

RESİM: 94
BURŞA (MUSTAFA KEMAL PAŞA) KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 95
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNİN EDİRNE TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

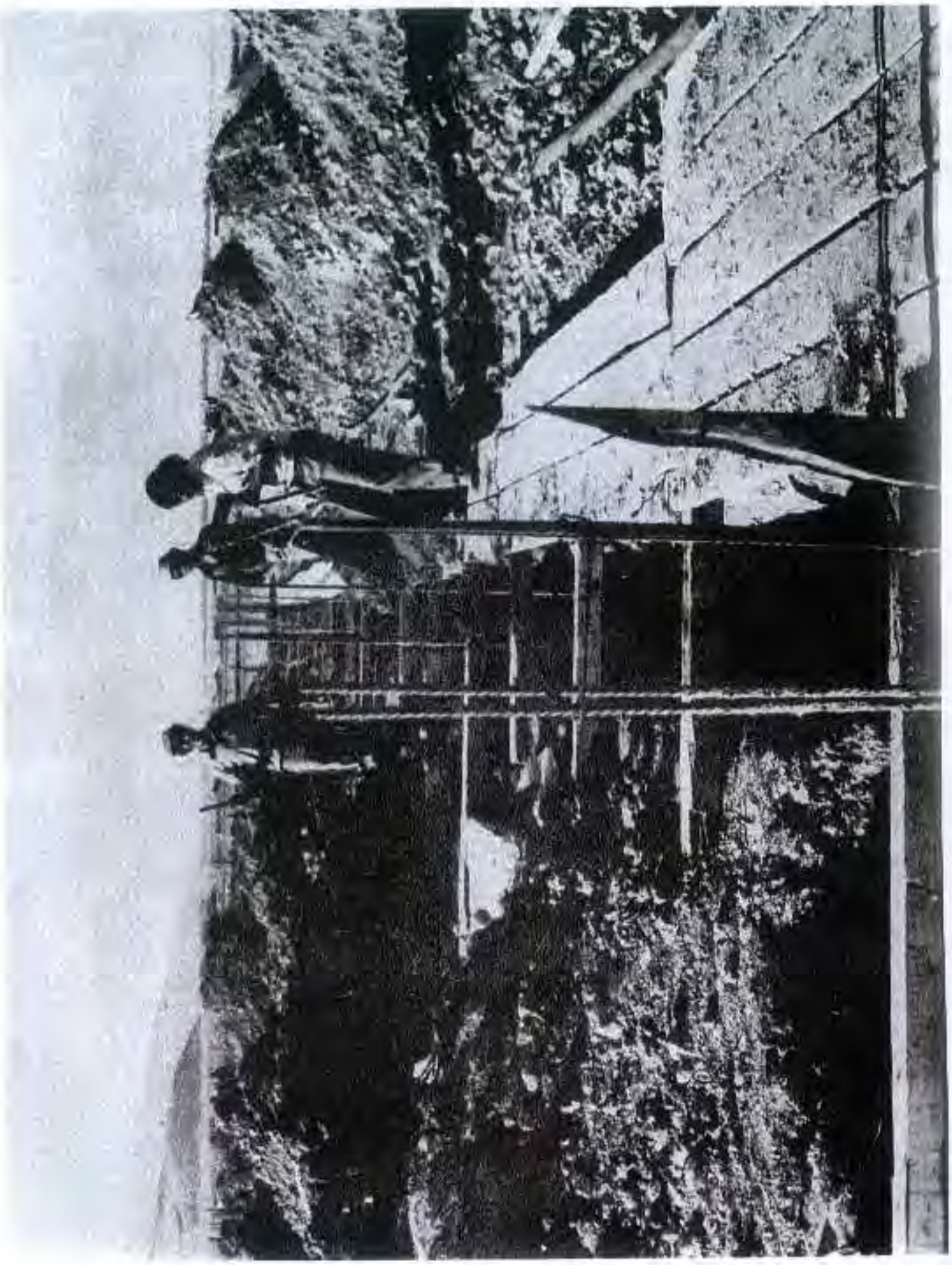

RESİM: 96
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ ELMALI TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

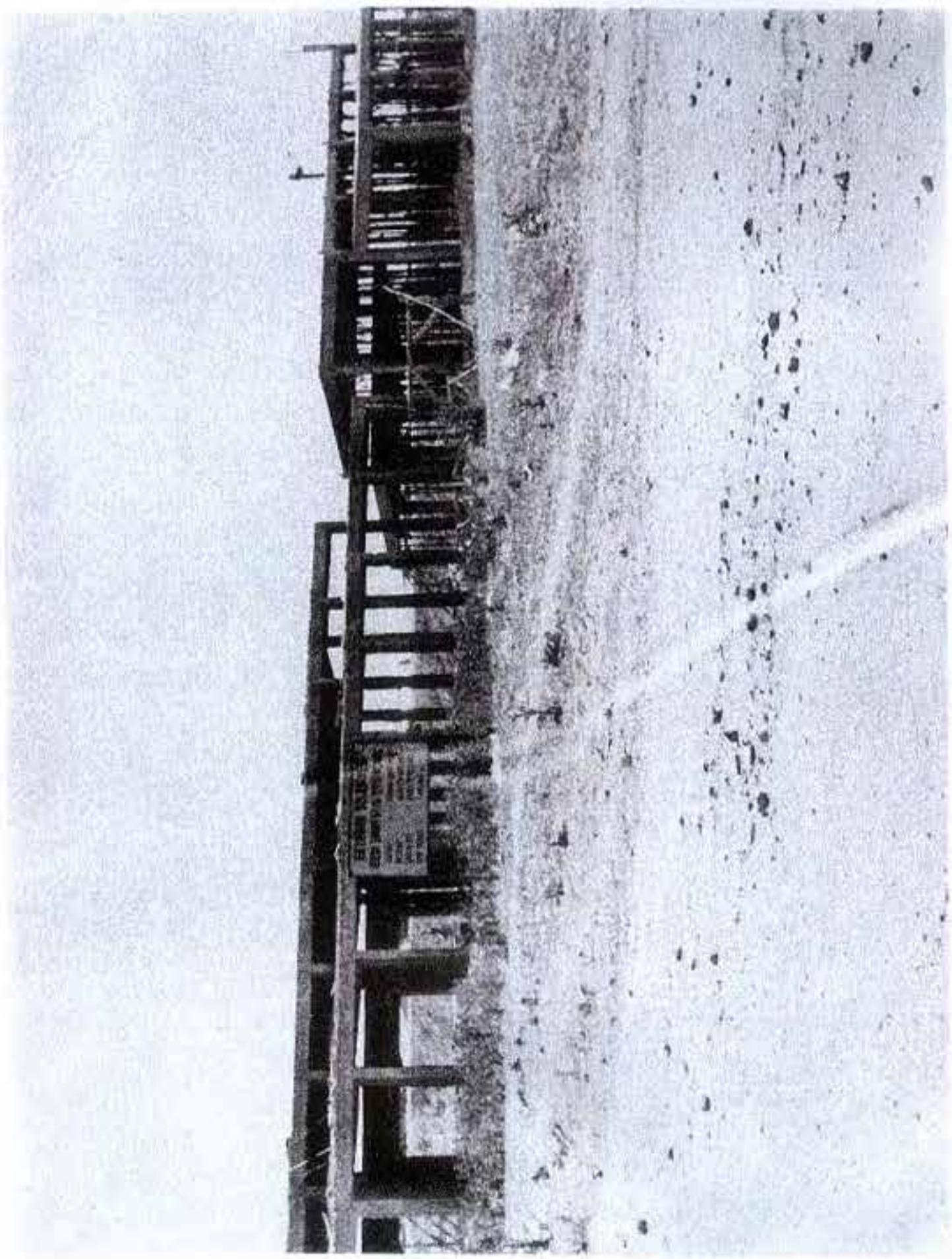

RESİM: 97
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ ERZURUM TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

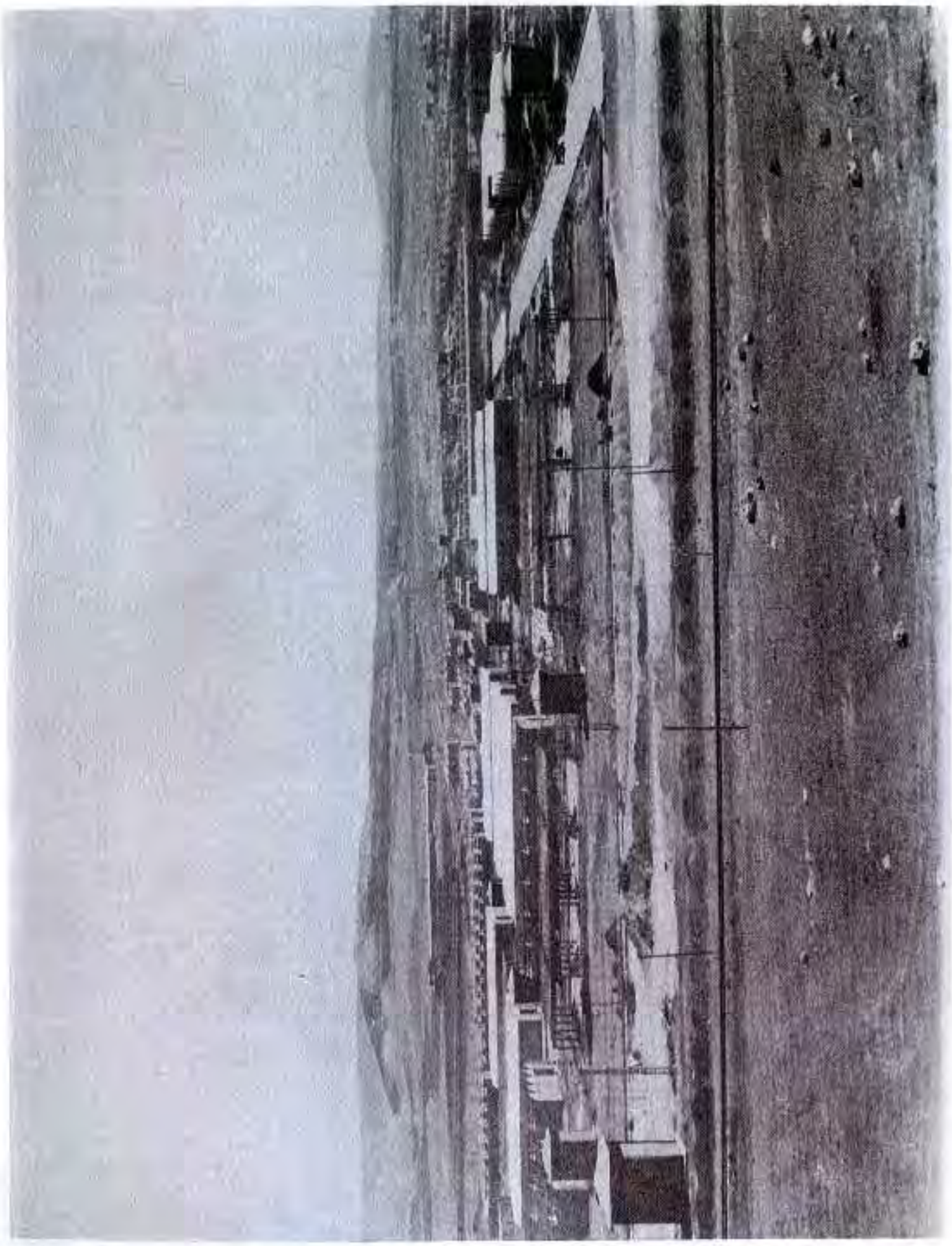

RESİM: 98
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ GAZİANTEP TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

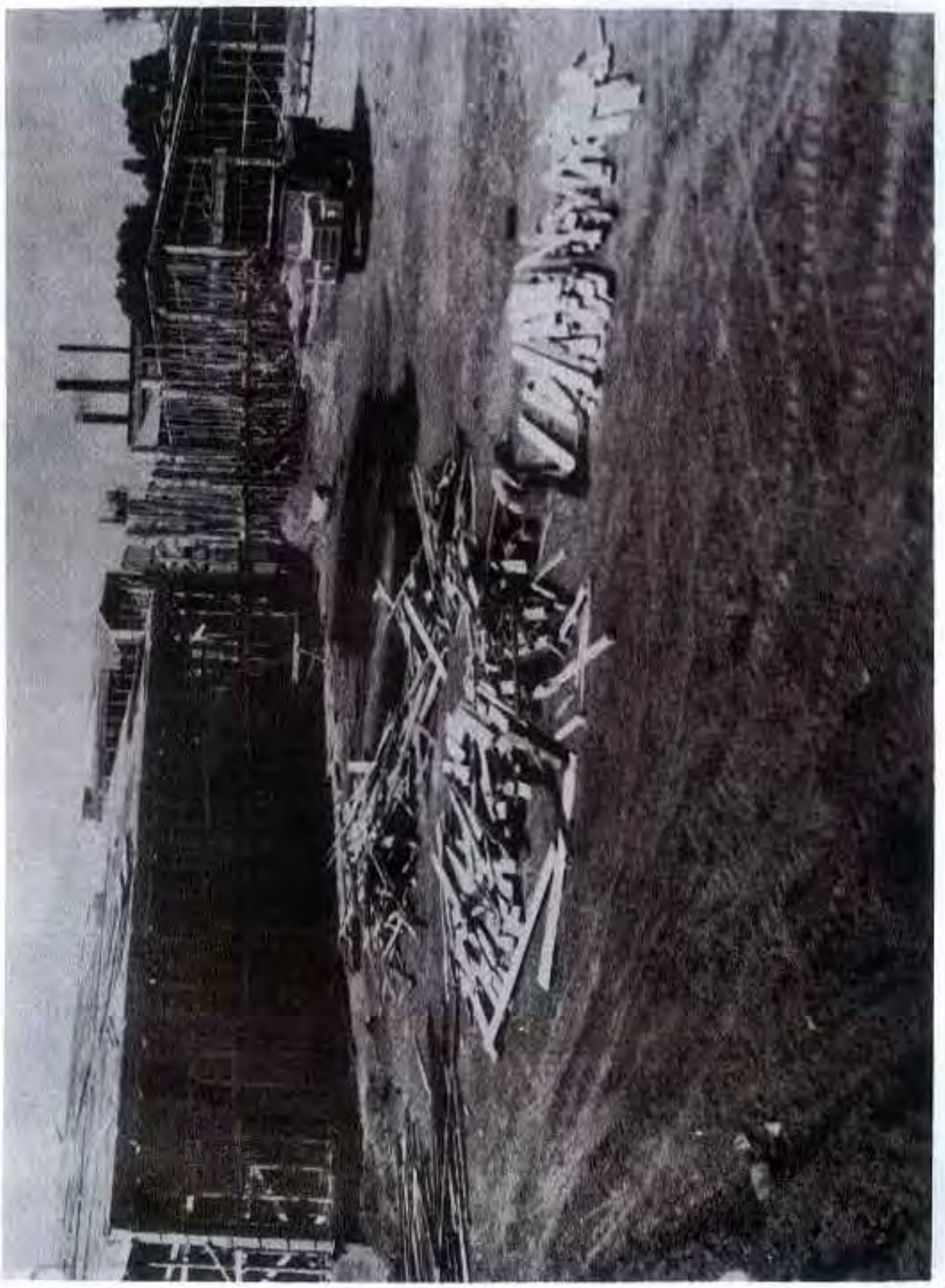

RESİM: 99
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ HAYRABOLU TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 100
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ KÜÇÜK DOĞU (İSTANBUL) TESİSLERİ
İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESIM: 101
KARS KÜÇÜK SANAYİ SİTELLERİ İNŞAATINDAN 10.8.1977
TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 102
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNİN KEŞAN TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

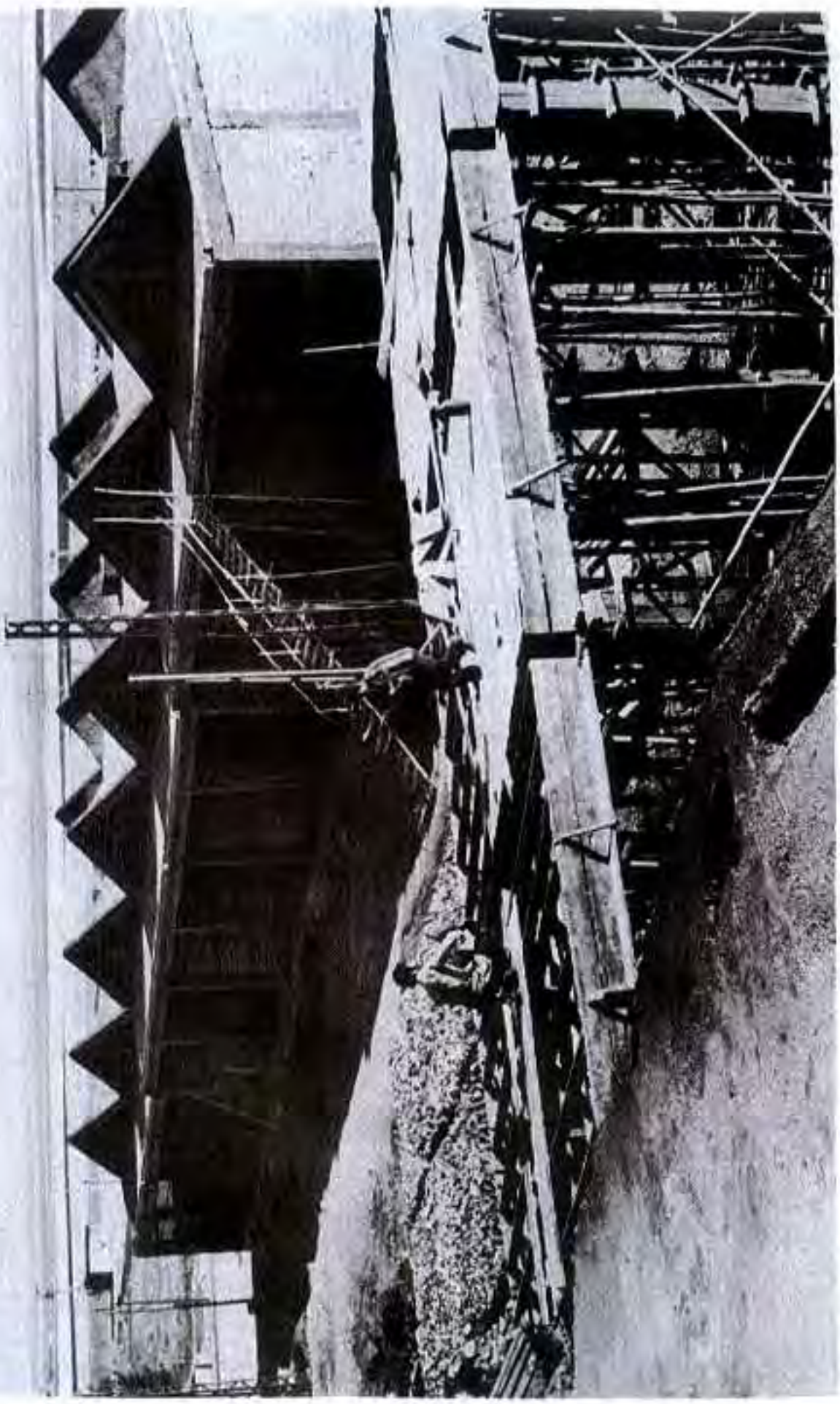

RESİM: 103
KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ MARDİN TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

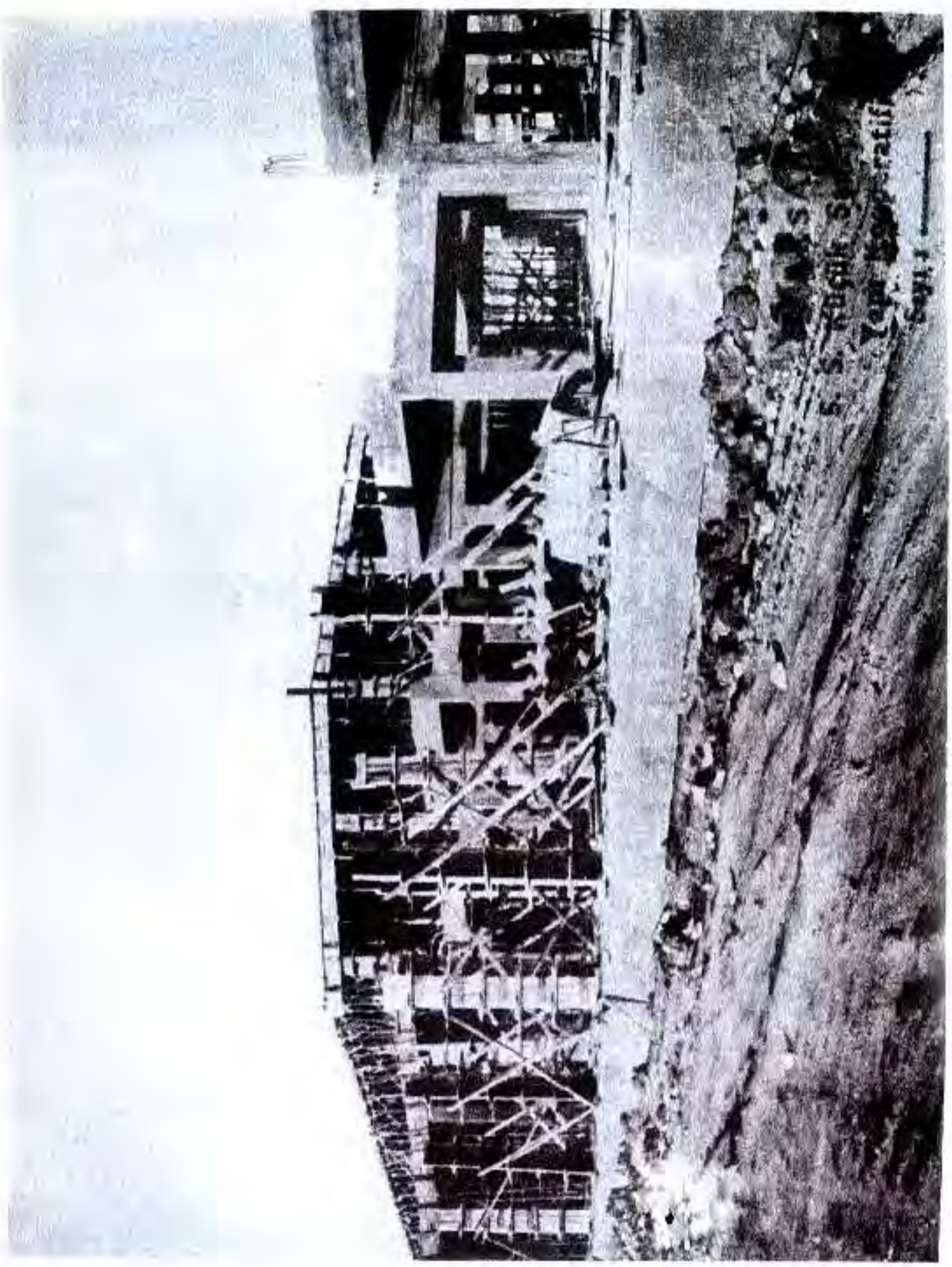

RESİM: 104
NİĞDE (AKSARAY) KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

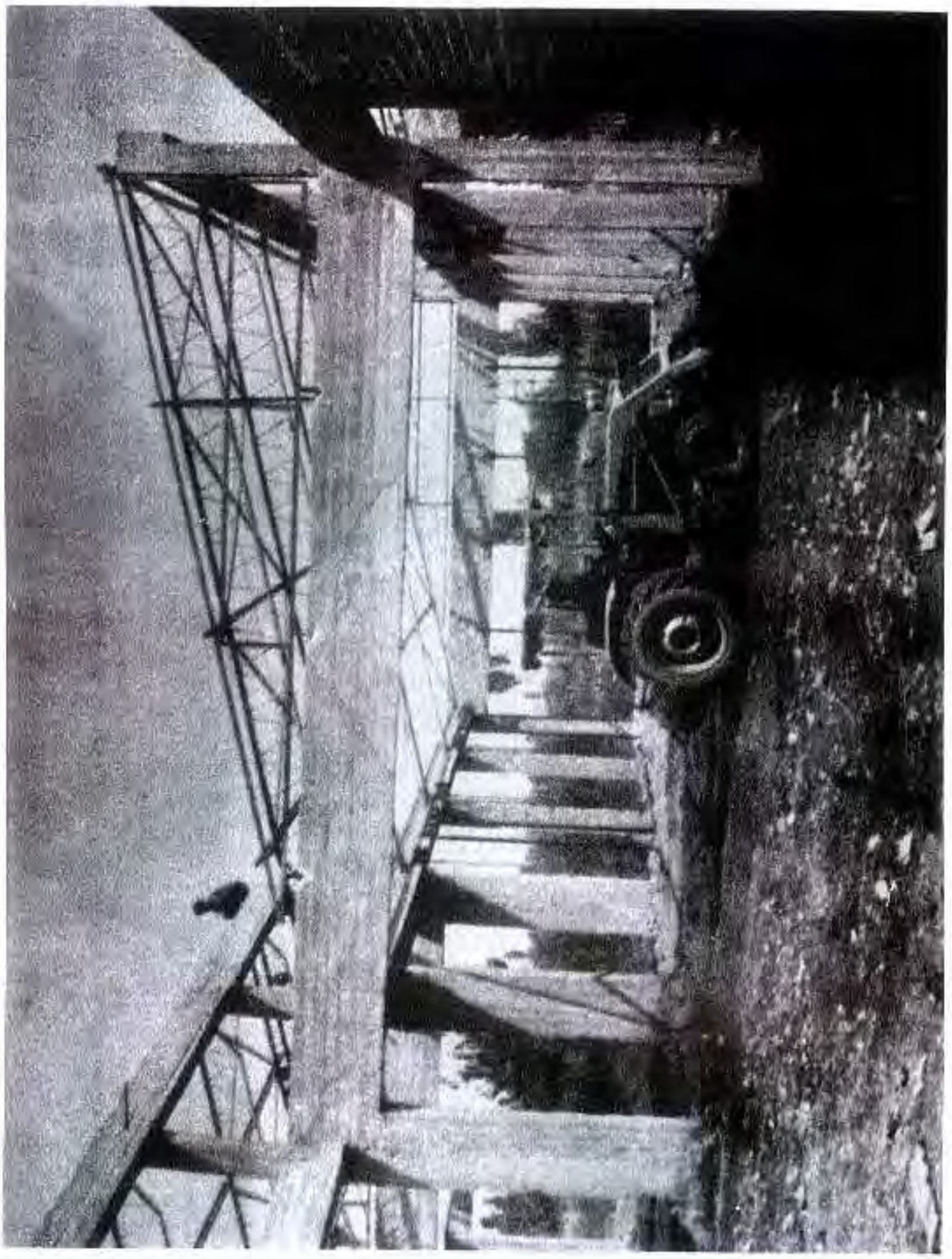

RESİM: 105
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ SALİHLİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 106
KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ OSMANİYE TESİSLERİ İNŞAATININ
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 107
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ RİZE TESİSLERİ İNŞAATINDAN
10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

Küçük sanayiciyi teşvik etmek üzere yine Devletimizin ortaya koyduğu yardım fonları ile kurulan faaliyetler olarak zikredilebilir. Küçük sanayi sitelerimizin mevcut durumlarını arz etmiş bulunuyoruz.

TABLO: 73

BAKANLIĞIMIZ EMRİNDEKİ FONA TEFRİK EDİLEN MEBLAĞLARDAN, MAHALLİ YÜRÜTÜCÜ KURULUŞ (BELEDİYE VE KOOPERATİF)'LERE AÇILAN KREDİLERLE KURULMAKTADIR. YÜRÜTÜCÜ KURULUŞLAR EN FAZLA % 15 NİSBETİNDE SİTENİN KURULMASINA KATILMAKTADIRLAR.

MEMLEKETİMİZİN KÜÇÜK SANAYİCİ, SANATKAR VE İMALATCI ESNAFINI, İÇİNDE BULUNDUKLARI KÖTÜ ÇALIŞMA ŞARTLARINDAN KURTARMAK, İSTİSASLAŞMA VE İŞ BÖLÜMÜ SAĞLAMAK GAYESİ İLE TAMİRATTAN İMALATA, İMALATTAN SERİ İMALATA, DOLAYİSİYLE KÜÇÜK SANAYİ VE ORTA SANAYİE GEÇİŞLERİNE YARDIMCI OLMAK HEDEFİMİZDİR.

TABLO: 74

GENEL BİLGİLER: (1976 SONU İTİBARİYLE)

TAHSİSAT (Milyon TL.)	542
ÜRETİM ÇEŞİDİ	SANAYİ SİTESİ
SİTE ADEDİ	38
İŞYERİ ADEDİ	8812
MEVCUT İŞYERLERİNDE ÇALIŞANLARIN SAYISI	44360

TABLO: 75

1975 – 1982

YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
K.S. SİTE ADEDİ	38	302
YATIRIM TUTARI (Milyon TL.)	542	11000 (1494 TL. 13 SİTENİN TEVSİ İÇİN HARCANACAK)
İŞYERİ ADEDİ	8872	55416
İŞYERİNDE ÇALIŞAN PERSONEL ADEDİ	44360	277000

1976 sonu itibari ile bitmiş olan küçük sanayi sitelerimizin sayısı 38, işyeri adedi 8.812, istihdam gücü olarak her iş yeri için vasati 5 işçi kabul ettiğimiz takdirde 44.360, keşif tutarı 542 milyon TL. olmaktadır. 31.12.1976 sonu itibari ile ödenen 293 milyon TL. dır. İnşaatı devam eden küçük sanayi siteleri 40 adet olarak mevcut bulunmaktadır. Bunların işyeri adedi 13.154, istihdam gücü 65.770, keşif tutarı 2.611 milyon, 1976 sonu itibari ile ödenmiş olan 520 milyon TL., 1977'de ödencek miktar 830 milyon TL. dır.

Tevsi istenen küçük sanayi siteleri işe 13 adettir. İşyeri adedi 5.100, istihdam gücü 25.500, keşif tutarı 1.494 milyon TL. ve 1976 sonu itibari ile ödenen miktar sözkonusu değildir. 1977 yılında 209 milyon TL. dır. 1977 yılında başlanacak olan küçük sanayi sitelerimiz ise, 224 adet olacaktır. İşyeri adedi toplam olarak 28.290, istihdam gücü 141.450, keşif tutarı 5.951 milyon, 1977'de ödenecek miktar 683 milyon TL. dır.

Alt yapı tesisleri için; dikkat buyrulursa, daha önceki yıllar 1976 yılında gösterilmemiştir. Çünki daha önce alt yapı için fondan yardım edilmemekte idi. Ancak, 1976 yılında alınan bir kararla bundan böyle alt yapı tesisleri için de kredi verilecektir. 1977 yılında alt yapı tesisleri için ödenecek olan kredi miktarı 120 milyon TL. mertebesindedir. Bunların yekün olarak değerlerini verdiğimiz takdirde, keşif tutarı yaklaşık 11 milyar TL.sı olacaktır. Tamamlandığı zaman, bütün bu rakamları tahakkuk ettirdiğimiz tardirde, 1976 sonu itibari ile verilen kredi miktarı 813 milyon TL., 1977 yılında ise 1.842 milyon TL. lık bir yardım tatbik edilecektir.

Tablo: 75'de görüleceği üzere 1975–1982 yıllarını mukayese ettiğimiz takdirde; 1975 de 542 milyon olan yatırım tevsii için sarfedilecek 1.494 milyon TL. ile birlikte 11 milyar mertebesine ulaşacaktır.

1975 yılında 8.872 olan işyeri sayısı ve 44.360 istihdam gücü 1982 yılında 55.416 işyerine ve 277 bin istihdam gücüne ulaşacaktır.

TABLO: 76

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

(1.3.1977)

	Site Sayısı	İşyeri Adedi	İstihdam Gücü Vasatı 5 işçi	Keşif Tutarı Milyon TL.	31.12.1976 İtiba. Ödenen Milyon TL.	1977'de Ödenen Miktar Milyon TL.	Bir İşyeri Maliyeti 1000 TL.
1976 SONU İTİBARİYLE BİTEN KSS	38	8872	44360	542	293	—	61
İNŞAATI DEVAM EDEN KSS	40	13154	65770	2611	520	830	198
TEVSİİ İSTENEN KSS	13	5100	25500	1494	—	209	—
1977 YILINDA BAŞLANACAK KSS	224	28290	141450	5951	—	683	210
ALT YAPI	—	—	—	—	—	120	
					TOPLAM :	1842	

TABLO: 77

İNŞAATI DEVAM EDEN KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ
(10.8.1977)

SIRA NO:	SİTE YERİ ve ADI		İşyeri Adedi	Bakanlıkça Sağlanan Kredi Miktarı(Mil.TL.)	Bakanlıkça Sağlanacak Kredi Miktarı(Mil.TL.)
1	ADANA	/ MERKEZ	658	4.–	338.0
2	ADANA	/ KADİRLİ	89	4.82	11.0
3	ADANA	/ OSMANİYE	190	19.50	65.0
4	AFYON	/ SANDIKLI	219	–	92.0
5	AMASYA	/ MERZİFON	248	5.86	27.0
6	ANTALYA	/ ELMALI	282	–	128.0
7	ANTALYA	/ KORKUTELİ	268	–	111.0
8	AYDIN	/ SÖKE (T)	153	2.32	38.2
9	BOLU	/ YENİÇAĞA	217	6.65	36.2
10	BURDUR	/ MERKEZ (2)	404	–	106.0
11	BURSA	/ KARACABEY (T)	98	0,38	23.0
12	BURSA	/ M.KEMAL PAŞA	258	17.00	30.0
13	ÇANKIRI	/ MERKEZ	120	17.35	52.0
14	DİYARBAKIR	/ MERKEZ	350	13.58	24.0
15	ERZURUM	/ MERKEZ	640	46.34	62.0
16	EDİRNE	/ MERKEZ	288	31.86	50.0
17	ESKİŞEHİR	/ MERKEZ	698	81.00	90.0
18	GAZİANTEP	/ MERKEZ	1129	59.66	105.0
19	GİRESUN	/ MERKEZ	209	20.80	40.0
20	İSTANBUL	/ DOĞU	252	82.20	182.4
21	İSTANBUL	/ MADENİ	837	23.24	326.0
22	İSTANBUL	/ KADIKÖY	172	–	240

TABLO: 77

İNŞAATI DEVAM EDEN KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

SIRA NO.	SİTE YERİ ve ADI		İşyeri Adedi	Bakanlıkça Sağlanan Kredi Miktarı(Mil.TL.)	Bakanlıkça Sağlanacak Kredi Miktarı(Mil.TL.)
23	İZMİR	/ 2. OTO	746	42.80	–
24	İZMİR	/ 3. OTO	424	27.20	79.0
25	İZMİR	/ METAL İŞLERİ	422	29.00	214.0
26	İZMİR	/ BORNOVA	450	–	214.0
27	KARS	/ ARDAHAN	212	25.00	84.0
28	KARS	/ SARIKAMIŞ	79	10.17	15.0
29	KIRŞEHİR	/ KILIÇÖZÜ	700	40.40	200.0
30	KIRŞEHİR	/ KAMAN (T)	104	–	40.0
31	KONYA	/ KARAMAN	360	14.80	200.0
32	KAHRAMAN MARAŞ	/ MERKEZ	589	51.72	80.0
33	KASTAMONU	/ TOSYA	185	15.63	20.0
34	MERSİN	/ MERKEZ	544	28.93	36.0
35	MARDİN	/ MERKEZ	254	18.00	48.0
36	MANİSA	/ SALİHLİ	500	17.14	50.0
37	NEVŞEHİR	/ LALE	400	3.00	100.0
38	NİĞDE	/ AKSARAY	255	15.80	50.0
39	RİZE	/ MERKEZ	214	11.08	90.0
40	SAMSUN	/ BAFRA	152	22.50	50.0
41	TEKİRDAĞ	/ HAYRABOLU	150	7.32	62.0
42	TOKAT	/ MERKEZ	298	30.52	40.0
43	TOKAT	/ ZİLE (T)	50	4.45	13.0
44	ZONGULDAK	/ DEVREK	93	–	30.0
	TOPLAM		14.760	848.02	3675.8

TABLO: 78

İNŞAATI BİTEN KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ
(10.8.1977)

SIRA NO:	SİTE YERİ ve ADI		İşyeri Adedi	Bakanlıkça Sağlanan Kredi Miktarı(Mil. TL.)
1	ADANA	/ CEYHAN	233	7.30
2	AFYON	/ MERKEZ	343	5.00
3	ANKARA	/ POLATLI	347	18.00
4	ANTALYA	/ MERKEZ	528	11.50
5	AYDIN	/ MERKEZ	543	8.00
6	AYDIN	/ GERMENCİK	62	9.90
7	AYDIN	/ SÖKE	210	26.00
8	BİLECİK	/ BOZÜYÜK	38	0,82
9	BURDUR	/ MERKEZ	33	1.70
10	BOLU	/ MERKEZ	298	11.50
11	BOLU	/ GEREDE	107	1.86
12	BURSA	/ KARACABEY	124	11.56
13	BURSA	/ ORGANGAZİ	60	0.40
14	ELAZIĞ	/ MERKEZ	597	21.00
15	ERZİNCAN	/ MERKEZ	107	1.80
16	ISPARTA	/ MERKEZ	571	32.00
17	İSTANBUL	/ ATATÜRK	346	28.80
18	KASTAMONU	/ MERKEZ	300	4.40
19	KAYSERİ	/ OTO	464	13.50
20	KAYSERİ	/ DEVELİ	120	1.30
21	KIRŞEHİR	/ KAMAN	136	30.00
22	KIRKLARELİ	/ MERKEZ	224	10.00

TABLO: 78

İNŞAATI BİTEN KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

SIRA NO:	SİTE YERİ ve ADI		İşyeri Adedi	Bakanlıkça Sağlanan Kredi Miktarı(Mil. TL.)
23	KÜTAHYA	/ MERKEZ	343	16.10
24	KÜTAHYA	/ SİMAV	94	1.50
25	KÜTAHYA	/ GEDİZ	68	2.65
26	KONYA	/ KARATAY	1500	4.75
27	KONYA	/ BAYRAKCI	535	7.00
28	KONYA	/ EREĞLİ	252	9.40
29	KONYA	/ AKŞEHİR	302	8.00
30	MANİSA	/ AKHİSAR	232	1.65
31	MALATYA	/ MERKEZ	540	41.57
32	MANİSA	/ DEMİRCİ	24	0,39
33	NEVŞEHİR	/ MERKEZ	233	3.84
34	NEVŞEHİR	/ AVANOS	73	2.60
35	NİĞDE	/ MERKEZ	151	3.50
36	SAKARYA	/ MERKEZ	100	1.40
37	SAMSUN	/ MERKEZ	440	22.90
38	SİVAS	/ MERKEZ	400	3.20
39	TEKİRDAĞ	/ MERKEZ	146	1.79
40	TOKAT	/ ZİLE	154	15.90
41	TOKAT	/ TURHAL	116	2.40
42	TRABZON	/ MERKEZ	262	17.80
43	VAN	/ MERKEZ	75	4.38
44	YOZGAT	/ YERKOY	224	30.00
	TEYSİLER			82.94
	TOPLAM		12038	542.00

TABLO: 79

1977 TEMMUZ SONU İTİBARİYLE

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİNİN DURUMU

İŞ AKIMI	Site Adedi	İş yeri Adedi	Çalışan İşçi Adedi	Bakanlıkça Sağlanan Kredi Miktarı(Mil. TL.)		Bakanlıkça Sağlanacak Kredi Miktarı(Mil. TL.)	
				1976	1977	1977	Sonraki yıllar
İnşaatı Biten Küçük Sanayi Siteleri	44	12038	60190	459.0	83.0		
				542.0			
İnşaatı Devam Eden Küçük Sanayi Siteleri	44	14760	73800	358.0	490.0	7480	2927.8
				848.0		3675.8	
İhale Safhasında Bulunanlar	3	–	–	–		–	
Tatbikat Projesi Hazırlığı Yapılan Yerler	8	–	–	–		–	
Avam Proje Hazırlığında Bulunanlar	16	–	–	–		–	
Arazi Alımında Bulunanlar	92		–	–		–	
Mahalli Etüd Safhasında Bulunan Yerler	102	–	–			–	
Anket Araştırma Safhasındaki Yerler	27	–	–	–			
TOPLAM	341	26.798	133.990	1390.0 TL.		3675.8 TL.	

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

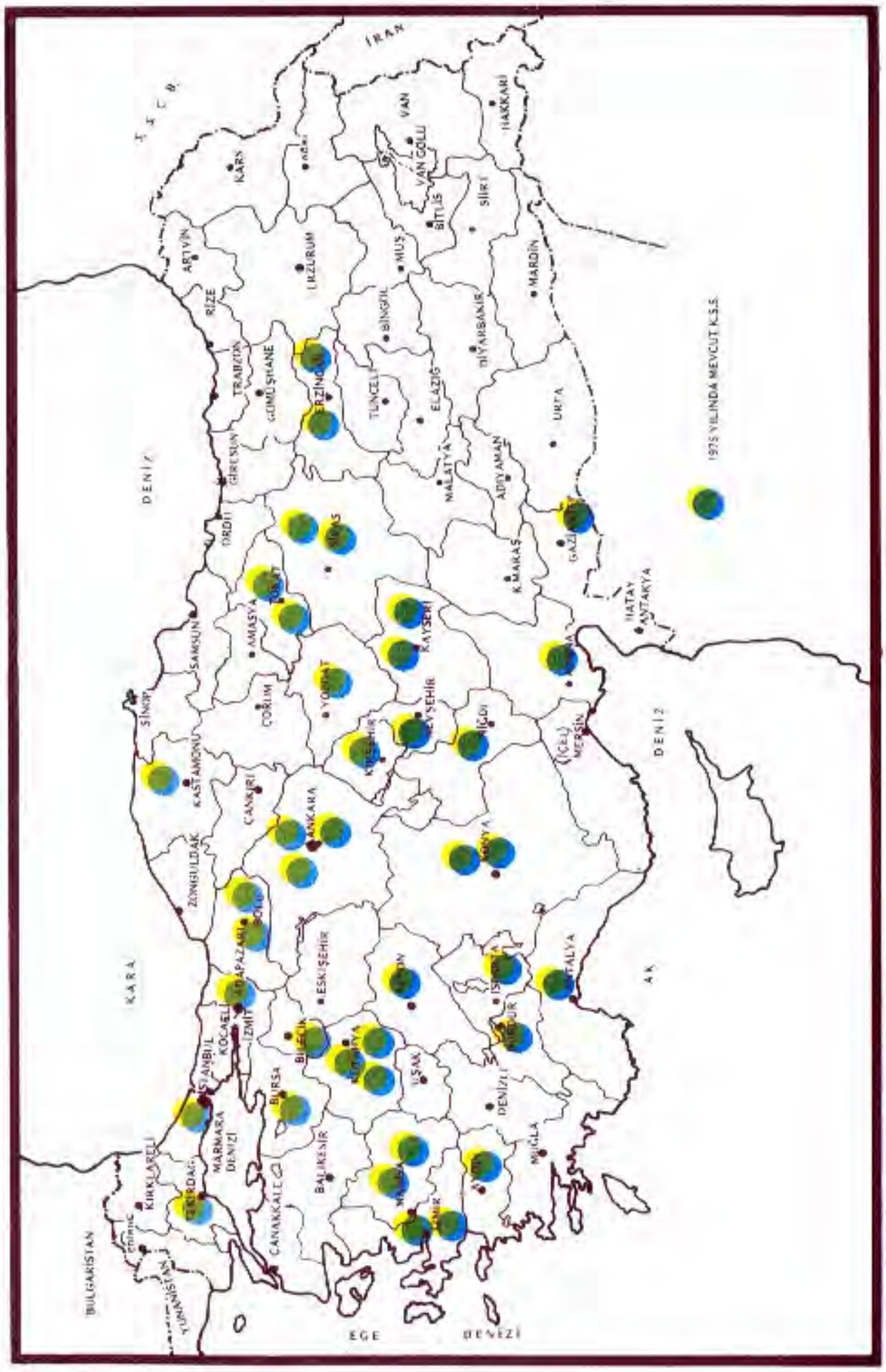

HARİTA: 30

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

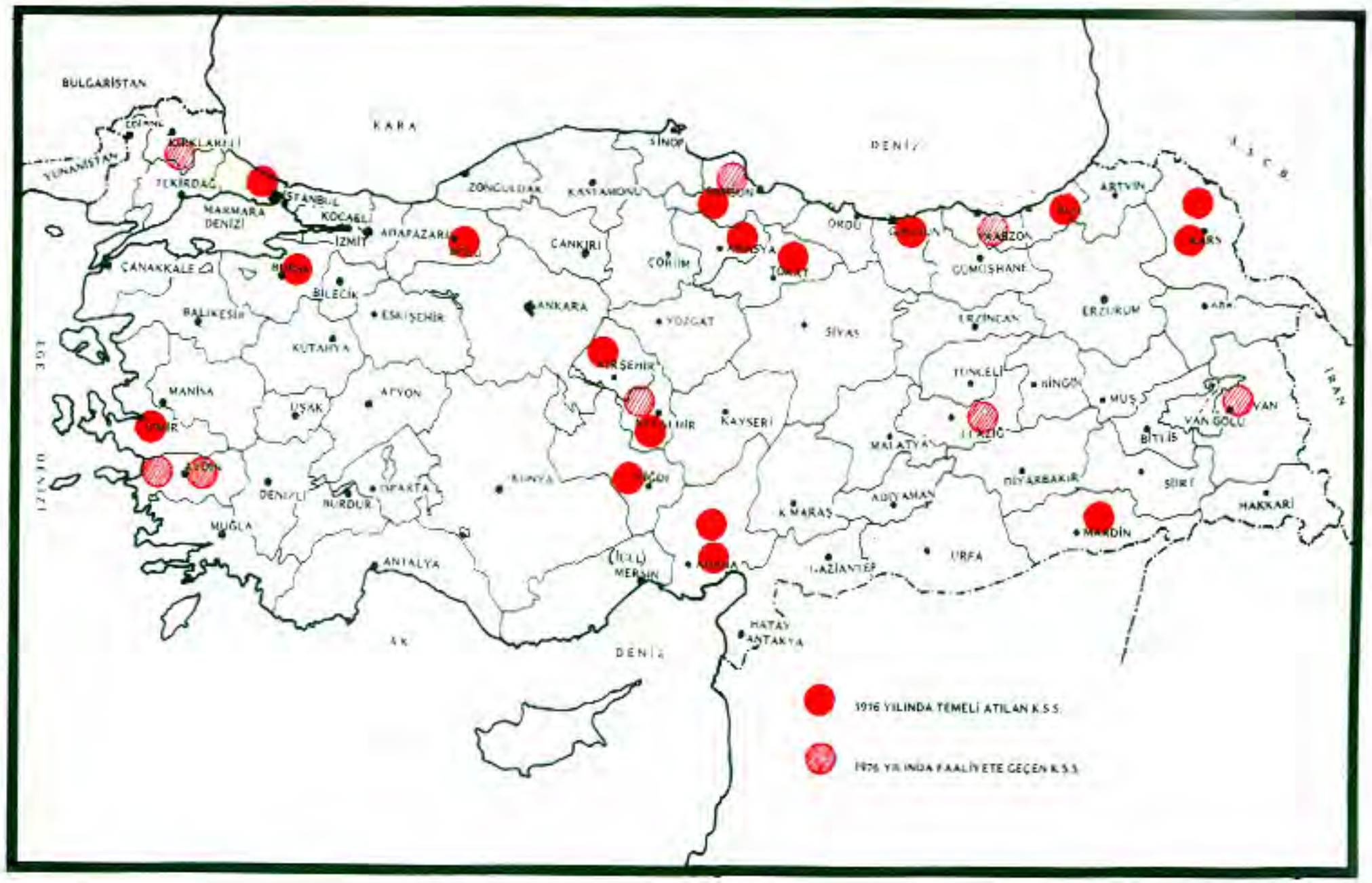

HARİTA: 31

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

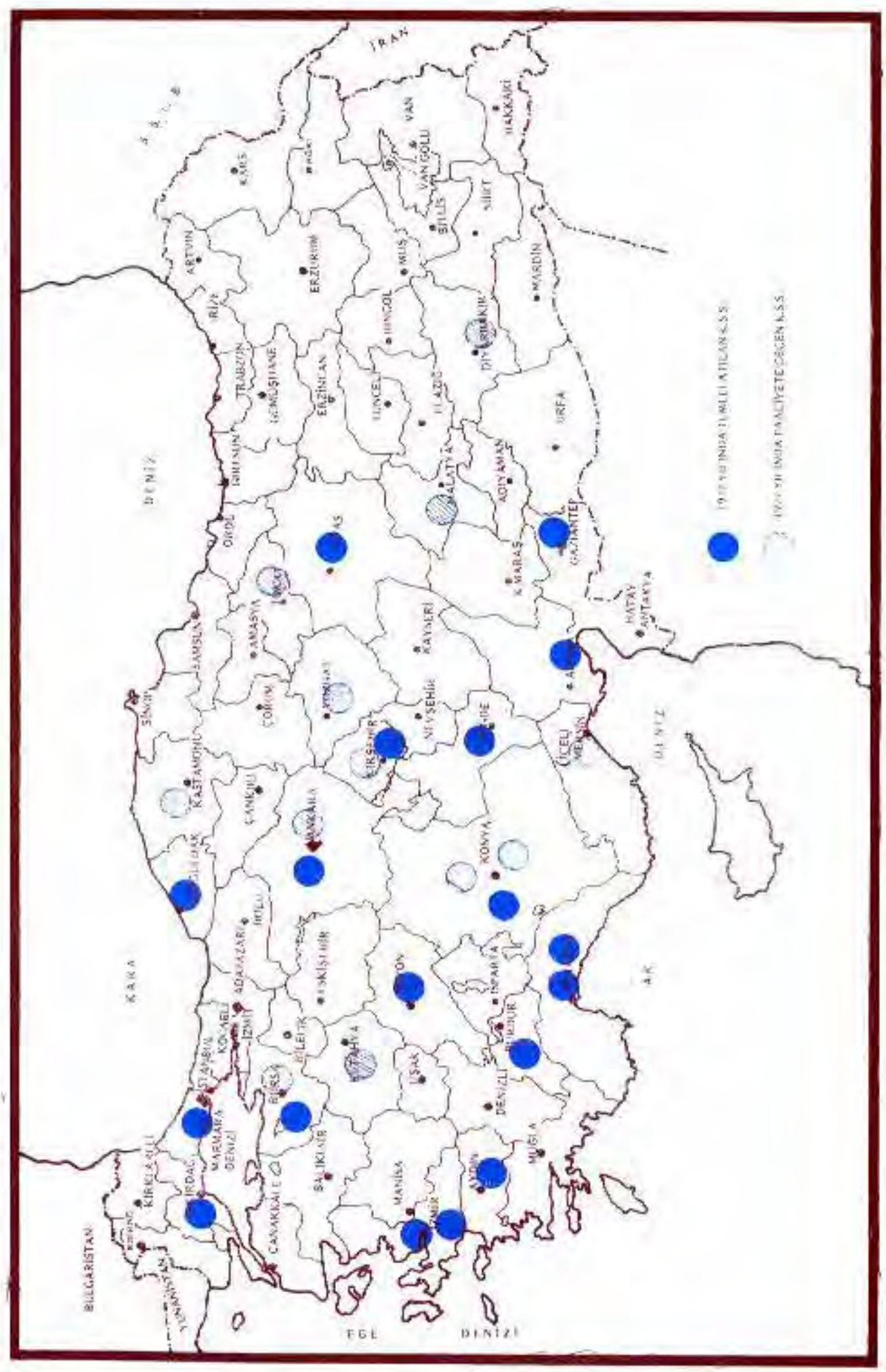

HARİTA: 32

1982 YILINDA K.S.S. DURUMU

HARİTA: 33

III. AĞIR SANAYİ KURULUŞLARIMIZ
(İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ)

9. TÜRKİYE DEMİR VE ÇELİK İŞLETMELERİ

10. MAKİNA VE KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU

11. TÜRKİYE UÇAK SANAYİ A.Ş.

TÜRKİYE DEMİR VE ÇELİK İŞLETMELERİ

9

DEMİR VE ÇELİK TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ: RESİM . . . . . : 108
İSKENDERUN DEMİR ve ÇELİK TESİSLERİNİN TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 109
İSKENDERUN DEMİR ÇELİK HADDEHANESİNİN İŞLETMEYE ALINMASI. . : 110
İSKENDERUN DEMİR ÇELİK HADDEHANESİNİN İŞLETMEYE ALINMASI. . : 111
YÜKSEK FIRIN İNŞAAT SAHASINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM. . . . . : 112
KISIM KAPALI AMBAR İNŞAATLARI RESİM. . . . . , 113
150000 DWt'luk LİMAN TEVSİATI ÇALIŞMALARI RESMİ. . . . . : 114
KISIM LOJMAN İNŞAATI (K–TİPİ) RESİM. . . . . : 115
BEKAR MÜHENDİS LOJMANLARININ İLAVE İNŞAATI RESMİ. . . . . : 116
PROFİL HADDE TEZGAHLARI REVİZYON ÇALIŞMALARI RESMİ . . . . . : 117
PROFİL HADDEHANESİ REVİSYON ÇALIŞMALARI RESİM . . . . . : 118
PROFİLHADDE SOĞUTUCU GRUBU HAREKETLİ VE HAREKETSİZ
İZGARALARININ VE ROLE YOLUNUN GÖRÜNÜŞÜ RESİM . . . . . : 119
KÜTÜK HADDEHANESİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . .. : 120
KÜTÜK HADDEHANESİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM . . . . . : 121
1975 YILINDA DÜNYA ÇELİK ÜRETİM TABLOSU TABLO . . . . . : 80
DEMİR VE ÇELİK ÜRETİM TABLOSU TABLO . . . . . : 81
1982 YILINDA TÜRKİYE HAM ÇELİK ÜRETİMİ TABLOSU TABLO . . . . . : 82
GENEL BİLGİLER 1976 YILI SONU İTİBARİYLE TABLO . . . . . : 83
YATIRIMLAR TABLOSU TABLO (1.3.1977 İTİBARİYLE) . . . . . : 85
YATIRIMLAR TABLOSU TABLO (10.8.1977 İTİBARİYLE). . . . . : 86
1975–1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU TABLO. . . . . : 87
AĞIR SANAYİ YATIRIMLAR TABLOSU TABLO. . . . . : 88
AĞIR SANAYİ YATIRIMLAR TABLOSU TABLO. . . . . : 89
1975 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 34
1976 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 35
1977 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 36
1982 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 37

RESİM: 108

TÜRKİYE DEMİR VE ÇELİK İŞLETMELERİ TARAFINDAN SİVAS'TA KURULMAKTA OLAN 4. DEMİR–ÇELİK TESİSLERİNİN TEMELİ 10. EKİM. 1976 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU TEMEL ATMA MERASİMİNDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI Abdülkerim DOĞRU'DA HAZIR BULUNMUŞLARDIR.

RESİM: 109

TÜRKİYE DEMİR VE ÇELİK İŞLETMELERİNİN İSKENDERUN TESİSLERİNDE 3. DEMİR ÇELİK VE 3. YÜKSEK FIRININ TEMELİ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 21. OCAK 1977 TARİHİNDE TEMELİ ATILMIŞTIR. BU TÖRENDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI Abdülkerim DOĞRU'DA HAZIR BULUNMUŞTUR.

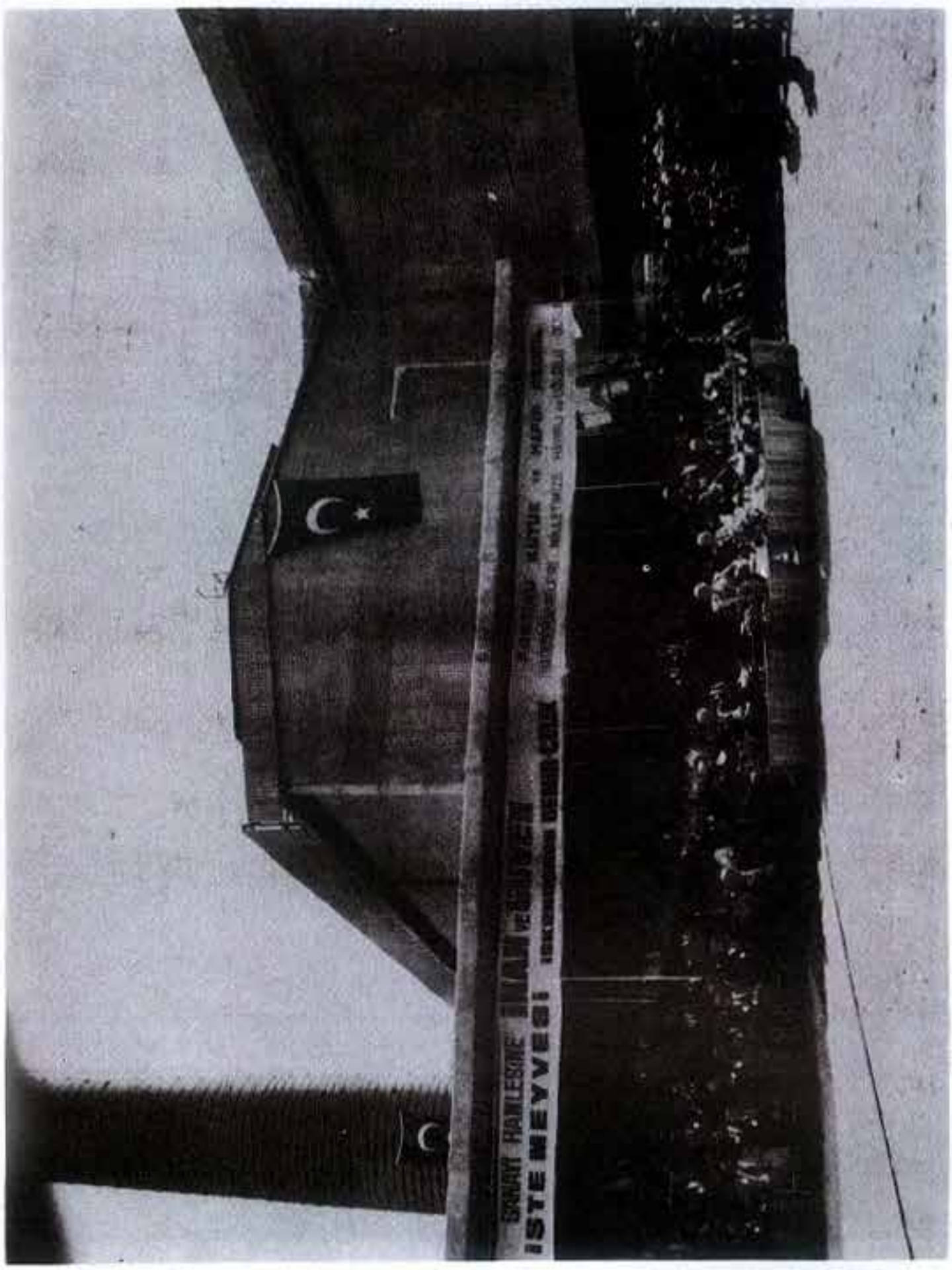

RESİM: 110

İSKENDERUN DEMİR–ÇELİK FABRİKALARININ HADDEHANESİ (Yuvarlak demir) 30.10.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. MUHTEREM Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN İŞLETMEYE AÇILMIŞTIR.

RESİM: 111
İSKENDERUN DEMİR–ÇELİK FABRİKALARININ HADDEHANESİ (Yuvarlak demir)
30.10.1977 TARİHİNDE DEVLET BAKANI ve BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM
Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN İŞLETMEYE AÇILMIŞTIR.

RESİM: 112

(D.Ç.İ) – 3 YÜKSEK FIRIN İNŞAAT SAHASINDAN BİR GÖRÜNÜŞ
(10.8.1977)

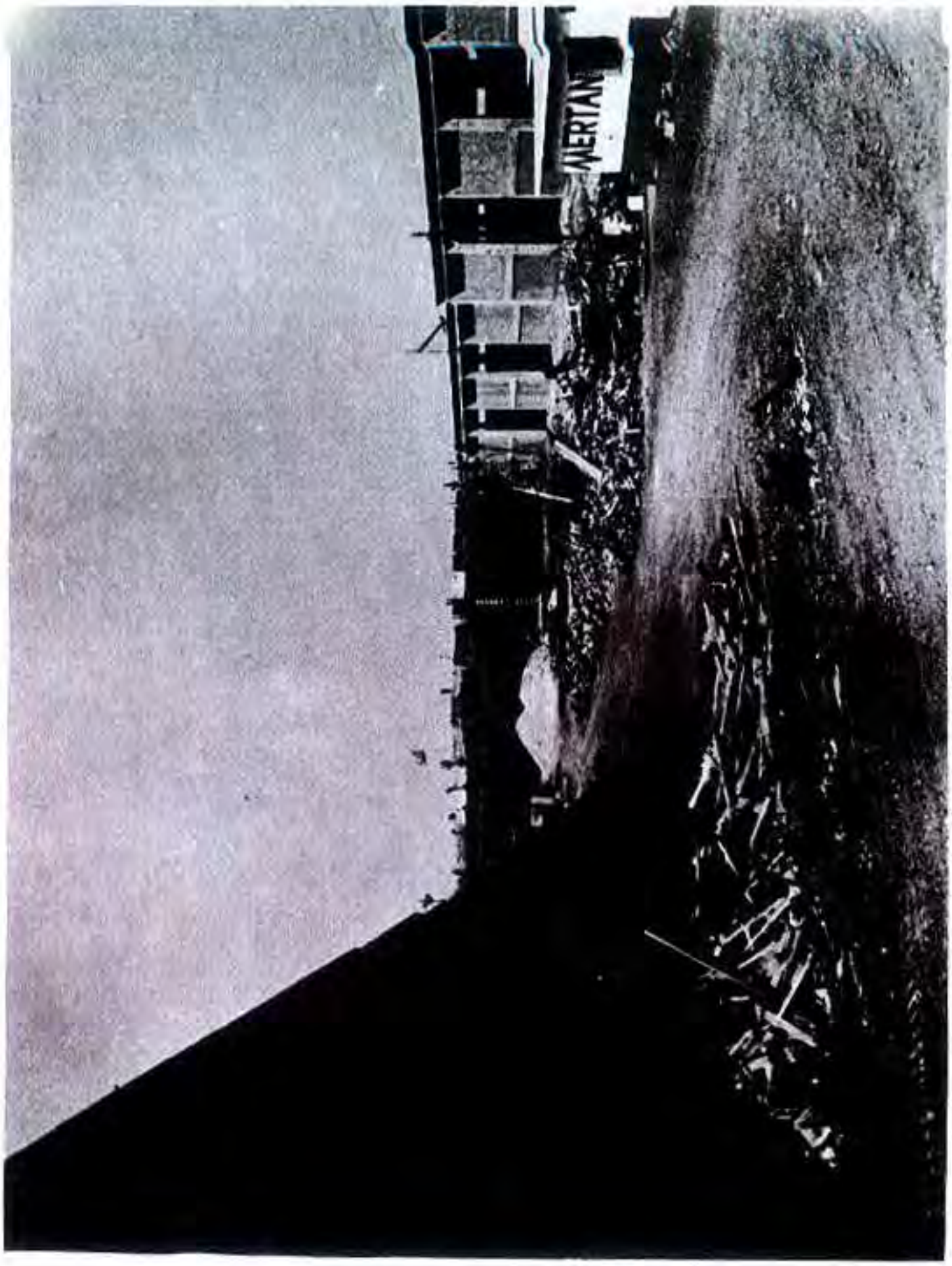

RESİM: 113
(D.Ç.İ) – 2 KISIM KAPALI AMBAR İNŞAATLARI
(10.8.1977)

RESİM: 114
(D.Ç.İ.) – 150.000 DWT'LUK LİMAN TEVSİATI ÇALIŞMALARI
(10.8.1977)

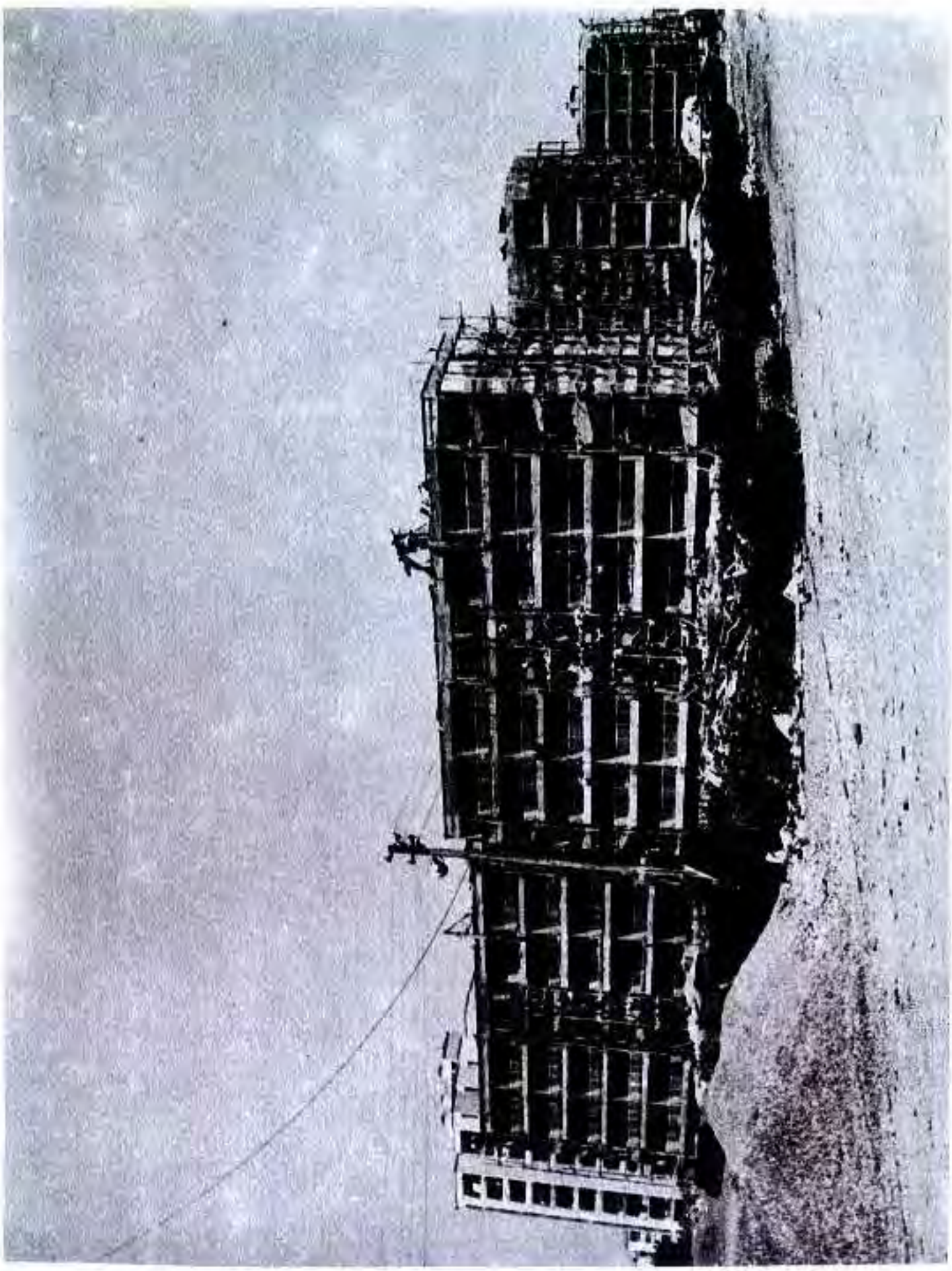

RESİM: 115
(D.Ç.İ) – 12 KISIM LOJMAN İNŞAATLARI (K–TİPİ)
(10.8.1977)

RESİM: 116
(D.Ç.İ) – BEKAR MÜHENDİS LOJMANLARI İLAVE İNŞAATI
(10.8.1977)

RESİM: 117
(D.Ç.İ.)). PROFİL HAD. HADDE TEZGAHLARININ ELEKTRİK MOTORLARI REVİZYON ÇALIŞMALARI
(10.8.1977)

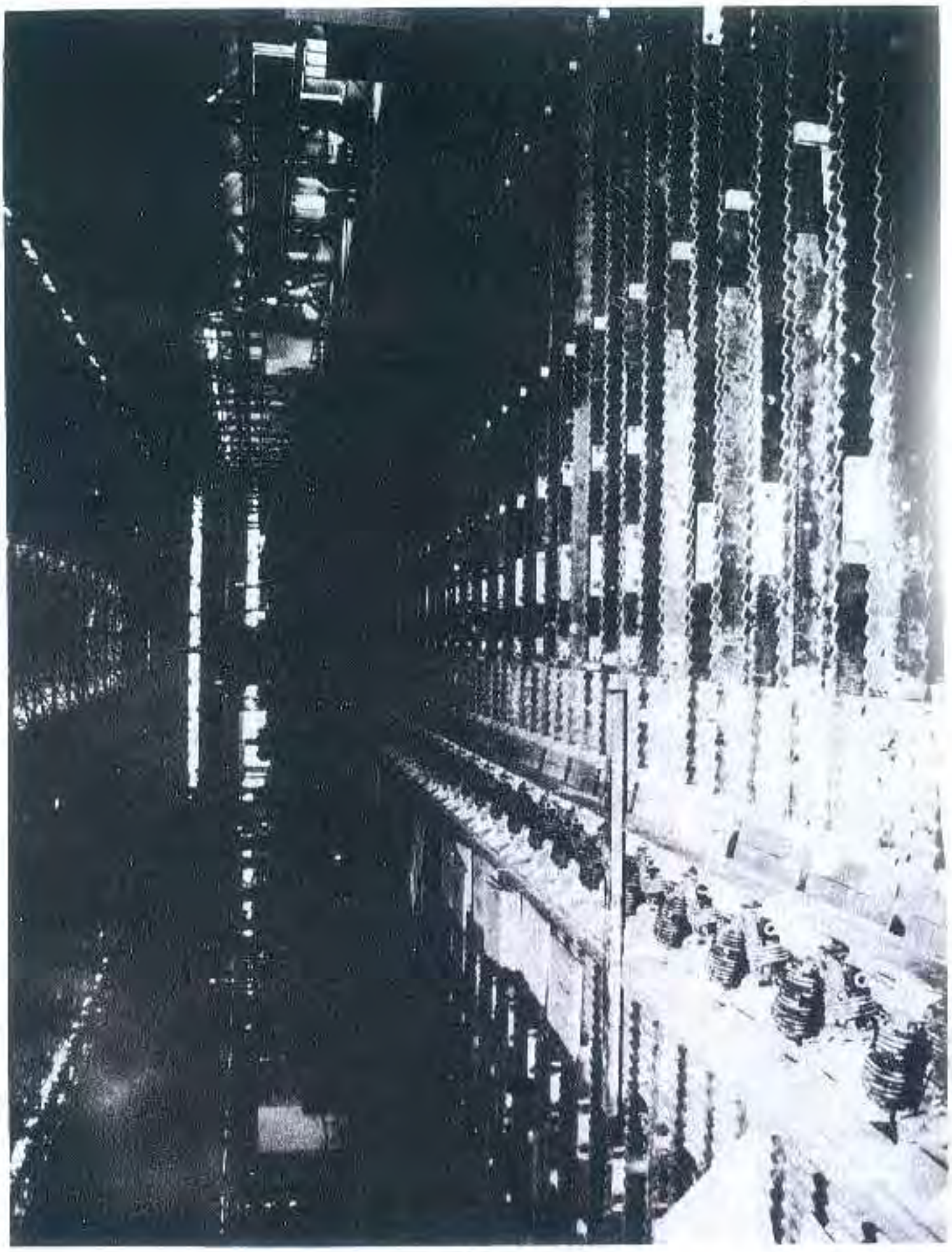

RESİM, 119
(D.Ç.İ.) H. PROFİL HAD. SOĞUTUCU GRUBU HAREKETLİ VE HAREKETSİZ IZGARALARININ VE ROLE YOLUNUN GÖRÜNÜŞÜ
(10.8.1977)

RESİM: 120
(D.Ç.İ.) - KÜTÜK HADDEHANESİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ

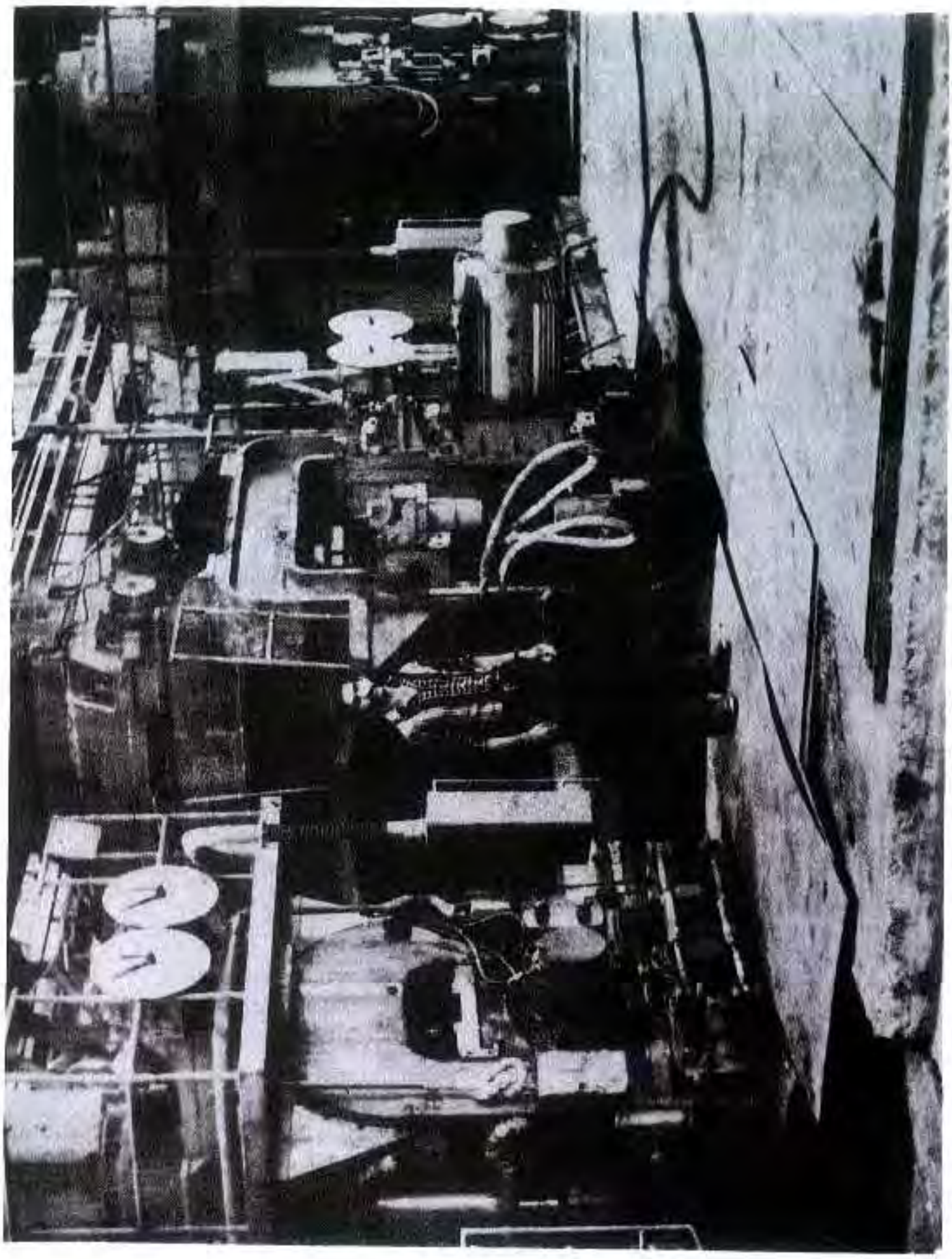

RESİM: 121
(D.Ç.İ.) – KÜTÜK HADDEHANESİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ
(10.8.1977)

Türkiye'de demir-çelik sanayiinin bugünkü durumu ve hâlen yürütmekte olduğumuz projeler hakkında bilgi arz edeceğim.

Demir ve çelik, malumunuz olduğu gibi, sınai kalkınmasını 7 seneye sığdırmayı programlamış olan bir memlekette sanayinin en mühim bir hammaddesi ve yeni kurulan fabrikaların en mühin bir yapı malzemesi olarak çok büyük önem arz etmektedir.

Türkiye, demir ve çelik üretiminde bugün dünyada hangi seviyede bulunmaktadır? Bu tablodan (Tablo: 80) Türkiyenin hâlen dünya devletleri arasında 31 inci sırada olduğunu müşahade etmekteyiz. SEKA Genel Müdürü ve AZOT Sanayii Genel Müdürünün verdiği izahatlarda, gübre ve kâğıt konusunda da dünyada yine 30 ve 31'nci sırada olduğumuz görülmektedir.

Türkiyenin, fert başına 40 kg.ı bulan bu üretimle sınai kalkınma hamlesini gerçekleştirmesi mümkün değildir. 40 senede varmış olduğumuz fert başına 40 kg.lık üretimi önümüzdeki 7 sene içinde, 1982 yılına kadar 160 kg.a, yani 40 senede vardığımız seviyeyi 4 misli artırmak suretiyle 8 600 000 tonluk bir üretim miktarına çıkarmaya mecburuz. Bu takdirde 1982 yılında Türkiyenin 20 ncinin üstünde bir sıraya girmesi muhtemeldir ve ancak o zaman Türkiye bir sanayi ülkesi olarak Demir-Çelik konusunda kendi kendine yeterli olabilecektir. (Tablo: 81).

Biz 1982 yılında 8,6 milyon tonluk bir üretimi hedef alırken, bunu nasıl gerçekleştireceğimizi bu tabloda gösteriyoruz (Tablo 82). İskenderun Demir-Çelik tesisleri bu yıl 21 Ocakta temelini atmış olduğumuz 3 .cü yüksek fırın ve diğer tevsiat üniteleriyle 2 200 000 tonluk bir proje kapasitesine çıkacaktır ve 1982 yılına kadar mevcut 2 fırınımızı ve 3 ncü fırını da modernize etmek suretiyle, ayni tesisde üretimi 3 200 000 tona çıkartacağız; Karabük, bugünkü 600 bin tonluk üretim seviyesinden 1 milyon tona çıkacak; Ereğlinin 1 nci kademesi 1 milyon 650 bin ton olacak; Sivasta geçen yıl sonunda temelini atmış olduğumuz 4 ncü Entegre tesislerle de yine 1982 yılında 2 milyon tonluk bir kapasite ilâvesi sağlanmış olacaktır.

Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Tablo 83), 3 Nisan 1937 tarihinde temeli atılan Karabük tesislerini, ki önümüzdeki aylarda 40 ncı yılını kutlayacağız, Sümerbank Genel Müdürlüğünden devralmış ve Etibank'tan da Divriği Maden İşletmelerini devralmak suretiyle 1955 yılında Genel Müdürlük olarak teşkilâtlanmıştır. Hâlen sermayesi 3 250 000 000 gibi çok düşük bir miktardadır. Bunun 10 milyar liraya çıkartılması hususu Meclislere intikal etmiştir; fakat biraz sonra arz edeceğimiz gibi, 75 milyar liralık yatırımlarını yürütmekte olan bir genel müdürlüğün öz kaynağının 10 milyar lira oluşu dahi, çok ağır kredi masraflariyle mamullerimizin pahalı olmasına sebep olmaktadır.

TABLO: 80

1975 YILINDA DÜNYA ÇELİK ÜRETİMİ

Sıra	ÜLKE ADI	1000 TON
1	S.S.C.B	140.200
2	A.B.D.	108.400
3	Japonya	1 02.200
4	Batı Almanya	40.400
5	Çin	26.800
6	İtalya	21.852
7	Fransa	21.524
8	Bileşik krallık	20.012
9	Polanya	14.775
10	Çekoslavakya	14.316
11	Kanada	13.025
12	Belçika	11.585
13	İspanya	11.115
14	Romanya	9.400
15	Brezilya	8.330
16	Avustralya	7.879
17	Hindistan	7.745
18	Güney Afrika	6.515
19	Doğu Almanya	6.445
20	İsveç	5.600
21	Meksika	5.350
22	Hollanda	4.821
23	Lüksenburg	4.624
24	Avusturya	4100
25	Macaristan	3.650
26	Yugoslavya	2850
27	Kuzey Kore	2.800
28	Arjantin	2.240
29	Bulgaristan	2235
30	Güney Kore	1985
31	TÜRKİYE	1.637

TÜMİSAN
Türkiye Elektromekanik
Sanayi A. Ş.
Demirbaş No. :

TABLO: 81

DEMİR ÇELİK ÜRETİMİ

		1000 TON
	1975	1982
S.S.C.B.	140.200	178.000
U.S.A.	108.410	161.000
Japonya	102.210	163.000
B.Almanya	40.415	98.525
Çin	24.000	41.435
İtalya	21.852	41.209
Fransa	21.524	39.895
İngiltere	20.012	35.600
Polanya	14.775	18.223
Çekoslavakya	14.315	18.704
TÜRKİYE	1.637	8.600

TABLO: 82

1982 YILINDA TÜRKİYE HAM ÇELİK ÜRETİMİ

	1000 TON
İskenderun. D.Ç. Fabrikaları	3.200
Karabük. D.Ç. Fabrikaları	1.000
Ereğli D.Ç. Fabrikaları	1.650
Sivas. 4. D.Ç. Üniteleri	2.000
Özel Sektör	750
YEKÜN	8.600

Demir–Çelik Genel Müdürlüğü olarak işletmelerimizde genellikle hadde mamulleri, pik, pik boru, kok ve yan ürünleri bütün bunlara ilâveten çelik konstrüksiyon, makina parçaları, ağır döküm parçalar üretilmekte ve bir de mühendislik ve montaj hizmetleri yapılmaktadır. Şu anda Genel Müdürlüğümüze ait Karabük ve İskenderun tesislerine ilâveten Ereğli tesisleriyle Türkiyede 3 büyük entegre tesis ve bir de madencilik işletmesine sahip bulunmaktayız. 1976 için 556 bin ton sadece Karabük'ün üretimidir. Geçen yıl 6 milyar liraya varan ciromuz önümüzdeki yıllardan itibaren bunun 2–3 misline ulaşacaktır.

Milli ekonomiye 4,5 milyar liraya varan bir katma değer sağlamaktayız; 33 bin işçi çalışmakta ve 1009 u mühendis olarak 3187 personel hizmet görmektedir.

Genel bilgiler tablosu(10.8. 1977 tarihi itibariyle) Tablo:84

Genel Müdürlüğümüze (Tablo: 85) bağlı tesisler ve projelerin 1975 ve 1977 arasındaki miktarlarını veriyoruz: 1975 de sadece Karabük tesisleri vardı ve 5 tane yeni proje yürümeye başlamıştı; 1976 da yürüyen 5 projeye 3 tanesi daha ilâve oldu ve İskenderun Demir–Çelik tesislerinin 1 nci ünitesi de devreye girerek miktar 6 olarak gösterilmektedir. 1977 yılında 3 yeni projeyi daha yürütmeye başlayarak şu anda elimizde olan belli başlı projelerin sayısı 8 e yükselmiş olmaktadır. Yürüyen projeler 35 ve yürüyecek olanlar da 39 milyar olmak üzere, aşağı yukarı toplam olarak 75 milyar liralık bir yatırım hacmini bulmaktadır.

Bugünki 5 milyar liralık ciromuza ilâve yatırımlarla 1977 yılında 4 867 000 000 lira daha eklenecek ve işçi sayısı da 43 bini bulacaktır. Yeni yapılan yatırımlar için de programlanan işçi sayısı 12 824 dür.

Yatırım Tablosu 10.8.1977 günü itibariyle Tablo: 86

Türkiye Demir–Çelik sanayiinin (Tablo 87) 1975 yılıyla 1982 yılında varacak olduğu seviyeyi mukayese ettiğimiz takdirde, entegre tesis sayısı 1975 de 1 iken, 1982 de 3 olacak ve Türkiye çapında Ereğli ile beraber 4 büyük entegre demir–çelik tesisine sahip olacağız.

Madencilik işletmeleri bakımından hâlen faaliyette olan Divriği Maden Müessesesine ilâveten Divpelet, Konsantrasyon ve Pelet tesisleri ve Hasan Çelebideki madenleri değerlendirecek yine pelet ve konsantrasyon tesisleriyle beraber 3 büyük işletme olacaktır.

Yatırım değeri 48 milyar liradır ve üretim miktarı 1982 de yalnız demir–çelik işletmelerine bağlı kuruluşlarda 4,5 milyon tonu bulacak ve entegre tesislerin toplam üretimi olarak da 8 milyon tonluk bir Türkiye hedefine doğru yatırımlar yürütülmektedir.

1982 yılında yalnız işletmelerimizde çalışan işçi sayısı 70 bini ve Türkiyede toplam olarak demir–çelik sektöründe istihdam edilen insan sayısı ise 100 bini bulacaktır. Sağlanacak katma değer 16 milyar ve bu tesislerin yapacak olduğu yıllık satış tutarı da 41 milyar lirayı bulacaktır.

TABLO: 83

GENEL BİLGİLER (1976 SONU İTİBARİYLE)

KURULUŞUN TARİHİ	: 3.4.1937
SERMAYESİ (MİLYON TL.)	: 3.250
ÜRETİM ÇEŞİTİ	: Uzun Hadde Mamulü
FABRİKA ADEDİ	: 2
YILLIK ÜRETİM (MİLYON TL.)	: 4.597
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL.)	: 6.988
PERSONEL	: 35.152
TEKNİK PERSONEL	: 1.188
İDARİ PERSONEL	: 2.065
İŞÇİ	: 31.899

TABLO, 84
GENEL BİLGİLER
10.8.1977

1–	PROJENİN ADI	4. Demir Çelik Tesisleri
2–	YARDIMCI KURULUŞ	T.D.Ç. İşletmeleri Genel Müd.ğü
3–	YATIRIMIN YERİ (1)	SİVAS
4–	PROJENİN MAHİYETİ	Entegre Demir–Çelik Tesislerinin Kurulması.
5–	UYGULAMA DÖNEMİ	
	5.1. YATIRIM BAŞLAMA TARİHİ	1976
	5.2. İŞLETMEYE ALINMA TARİHİ	1982
6–	PROJE TUTARI	
	6.1. SABİT YATIRIM (2)	25,7 Milyar/TL.
	DIŞ PARA	10,5 Milyar/TL. (600 Milyon $)
	6.2. İŞLETME SERMAYESİ	2,5 Milyar/TL.
	DIŞ PARA	— —
	6.3. PROJENİN GENEL TOP.	28,2 Milyar/TL. (REVİZE)
	DIŞ PARA	10,5 Milyar/TL.
7–	ÜRETİM PROĞRAMI	
	7.1. MAYİ MADEN	1.364.000 Ton/Yıl
	7.2. MAYİ ÇELİK	1.520.000 Ton/Yıl
	7.3. HADDE MAMÜLÜ (3)	1.200.000 Ton/Yıl
8–	İSTİHDAM DURUMU	
	8.1. DİREKT İSTİHDAM	10.000 Kişi
	8.2. ENDİREKT İSTİHDAM	50.000 Kişi
9–	YATIRIMIN TEMİN EDECEĞİ YILLIK GAYRİSAFİ KAR	600 Milyon TL.
10	DIŞ KREDİ TOPLAMI	10 Milyar/TL.
11–	PROJENİN GAYESİ (4)	1982 yılındaki yurt için talebin içi imkanlarla karşılanabilmesini teminen.

TABLO: 85

YATIRIMLARIN DURUMU
(1975,1976 ve 1977)

		YILLAR	
	1975	1976	1977
Enteğre Tesisler	1	2	2
Devam eden Yatırımlar	5	5 + 1 = 6	5 + 3 = 8
Devam eden yatırımlar tutarı (1 000 TL.)	17.523.988	30.462.735	35.200.759
Yeni Yatırım Sayısı	1	3	3
Yeni Yatırımlar Tutarı (1.000 TL.)	12.938.747	16.919.300	38.996.398
Üretim (1.000 TL) — Mevcut Tesisler	1.782.841	2.220.100	5.087.921
Yeni Yatırımlar	–	109.021	4.867.821
Personel — Mevcut	21.772	33.077	43.717
Yeni Yatırımlar için Programlanan	40	10.640	12.824

TABLO: 86

YATIRIM DURUMLARI
10.8.1977

		YILLAR	
	1975	1976	1977
Mevcut Fabrikalar	1	2	2
Devam Eden Yatırımlar	4	3	6
Devam eden Yatırımlar Değeri (Milyon TL.)	15.596	3.405	35.130
Yeni Başlayan Yatırım	—	3	4
Yeni Başlayan Yatırımlar Turarı (Milyon TL.)	—	31.725	8.935
PERSONEL ÜRETİMİ — Mevcut Fabrikalar (Milyon TL.)	2.650	4.597	7.598
Yeni Yatırımlar (Milyon TL.)	7.307	23.426	28.990
Mevcut	21.772	35.152	36.791 Temmuz Sonu
Yeni Yatırımlar	23.926	40.460	47.070

TABLO: 87

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

		1975	1982
Enteğre Tesis	T. D. Ç.İ	1	3
Adedi	Türkiye	2	4
Madencilik işletme ve tesisleri	—	1	3
Yatırım değeri (1 000 TL.)	T. D.Ç.İ)	17.523.988	48.786.398
T.D.Ç.İ. Üretimi	Ton	532.800	4.525.500
	1 000 TL.	1.782.841	22.688.556
Türkiye Üretimi	Ton	1.447.000	8.000.000
	T.D.Ç.İ	21.772	70.000
Personel	Türkiye	35.000	100.000
Katme Değer (T.D.Ç.İ)		1.917.798.951 TL.	16.121.142.000 TL.
Yıllık Satış (T. D. Ç.İ)		3.524.572.880 TL.	41.715.454.000 TL.

Sivasta temel atılmış, 200 kilometrekarelik sahanın istimlâki için harita ve kadostro işleri yürütülmektedir; zemin etütleri yapılmaktadır; Karacalar Barajı inşaatı için teşebbüse geçilmiştir, enerji temini vesair hususlarda hunmalı bir çalışma içinde bulunmaktayız ve önümüzdeki aylarda sosyal ve hizmet tesislerinin temellerini atarak 4 sene içinde tesisi kuruluş safhasına ve 1982 yılında işletmeye almayı arzu etmekteyiz.

Gerede Çelik Konstrüksiyon fabrikası hükümetimizin bize vermiş olduğu bir görevdir ve temeli atılmıştır. Hattâ 1977 yılı içinde kısmen üretime başlaması için gereken çalışmalar yürütülmektedir. 100 bin ton çelik konstrüksiyon projelendirilmiş ve bilâhara 125 bin tonluk bir kapasiteye ulaşacaktır.

İskenderun Demir–Çelik tesislerinin 2 200 000 toniuk kapasitesi, modernizasyonla 3 200 000 tona çıksa dahi, yeterli bulunmamaktadır. Daha evvel Sovyetlerle yapılmış olan çevre ve anlaşmasında öngörülen 4 milyon tonluk kapasite son görüşmelerle 6 milyon tona çıkartılmış olup bunun fizibilite raporu hazırlanmaktadır. Önümüzdeki yıl içinde 2 nci tevsiat için de hemen teşebbüse geçmenin zamanı olduğunu kabul etmekteyiz.

Hasan Çelebi tesisleri 1982 yılında 13 milyon tonu aşacak olan demir cevheri ihtiyacını tamamen yerli kaynaklardan temin etmek bakımından büyük önem arz eden büyük bir maden yatağımızdır. Ancak, bazı özellikleri dolayısıyla Hasan Çelebi tesislerinin hâlen proje safhasındayız, etüd safhasındayız. 1981 yılında bu tesislerden yılda 6 milyon ton pelet istihsali için çalışmalara devam etmekteyiz.

Bu haritada 3 tane entegre tesisimiz görülmektedir.1975 yılında mevcut olan 1976 yılında yine Ereğlinin tevsiatı, Divriğinin tevsiatı ve Sivas tesisleri ilâve edilmiş olarak görülmektedir.

Burada Karabük tevsiatı ve İskenderun tevsiatı ve Hasan Çelebi tesislerinin yerleri görülmektedir.

Burada ise 1982 yılında varacak olduğumuz nokta gösterilmektedir. Sayısı az olmakla beraber, her birinin tevsiatı milyarları aşan büyük demir–çelik sanayii yatırımlarının yurt sathına yayılışı görülmektedir. Bu 4 ncü, hattâ 5 nci demir–çelik tesislerini plânlayabilmek için Türkiye çapında bir mastır plân hazırladık ve gayet tabii 5 nci, 6 nci tesisleri düşünürken önce elimizde devcut tesisleri ekonomik olan azami kapasitelerine kadar tevsil etmek için çalışmalar yapmaktayız.

CADDE: 89
(1.5.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Ürünü – Kapasite	Yeri	Yatırım Tutarı	Ürünün	Miktarı	Katma Değer	İstihdam	Başlama Bitiş	Yatırımın Hali Hazır Durumu
				(1.000 TL)	(1.000 TL.)	Ton/Yıl	(1.000 TL.)		Tarihi	
1	İskenderun Demir Çelik Fabrikaları	1 Milyon ton/Yıl mayi madden 950.000 ton/Yıl Nihai ve Yarı Mamul	Payas İskenderun	12.384.176	1.867.821	950.000	1.100.000	20.168	1966–1977	15.5.1977 Tarihinde Tam Entegre Tesis Faaliyete Geçecektir.
2	Karabük Yıkerk Fırın Üretiminin Artırılması	900.000 Ton/Yıl Mayi Madden 835.500 Ton/Yıl Nihai Mamül	Karabük	438.825	734.569	835.500	137.691	198	1972–1978	İnşaat Safhasında
3	Karabük, CH Mont. HH Tesisleri İlâtı.	950.000 Ton/Yıl Mayi Çelik 955.500 Ton/Yıl Nihai Mamul	Karabük	1.935.582	3.697.323	835.500	1.947.000	728	1974–1979	İhale Safhasında
4	Divriği Kokt. Fırın Tesisi	1.500.000 Ton/Yıl Pil. 2.000.000 Ton/Yıl Sin Cev. 839.000 Ton/Yıl Bar.Cev.	Divriği	2.614.829	1.180.289	4.339.000	336.000	1.460	1972–1978	İnşaat ve Montaj Safhasındadır.
5	Divriği İşl. Tesisat	4.500.000 Ton/Yıl Tüvenan Cev. Üretim	Divriği	948.176	595.000	4.500.000	233.000	2.100	1972–1979	İş Makinalarının büyük Kısmı Temin Edilmiştir.
6	İskenderun Demir Çelik 1 Kademe Tev.	2.2 Mil.Ton/Yıl Mayi Madem 2.020.000 Ton/Yıl Nihai ve Yarı Mamul	Payas İskenderun	11.337.747	6.191.031	2.020.000	2.704.856	24.280.	1974–1980	İnşaat Safhasında
7	II Kok Fab.Yenileme	349.680 Ton/Yıl Kok Üretimi	Karabük	105.100	221.414	439.680.	802.979	416.	1976–1978	İhale Safhasındadır.
8	Sivas 4. Demir Çelik Tesisleri 1.Etap	2 Mil.Ton/Yıl Mayi Madem, 1.650.000 Ton/Yıl Yassı Mamul	Sivas Kırıkalı	16.290.000	12.890.000	1.600.000	2.152.000	10.000	1976–1982	Müşavir Mühendislik Hizmetleri İhale Edilmiştir.
9	Çumayanı Kireçtaşı Tesis Tev.	405.000 Ton/Yıl Kireç Taşı	Karabük	28.000	44.939	405.000	19.342	216	1976–1977	Detay Proje Çalışmaları ve İhale Hazırlığı Safhasındadır.
10	İskenderun Demir Çelik 2.Kademe Tev.	6,4 Mil. Ton/Yıl Mayi Madem	Payas İskenderun	68.920	18.573.093	6.000.000	4.170.000	25.000	1984–1987	Fizibilite Raporu Hazırlığı Safhasında
11	Hasançelebi İş Tev. Cev. Haz. Peleti İtâlâ	On Fizibilitesi Göre 5–6 Mil Ton/Yıl Peleti Üretimi	Al Celebi Malatya	152.000	1.600.425	5–6 Mil Ton/Yıl Pelet	600.125	3.250	1975–1981	Etüd Safhasında Projeye Başlanacak.

TABLO: 89

SANAYİ YATIRIM TABLOSU

(10.8.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı		Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
					Milyon TL.	1000 Ton				
1	İskenderun DÇ. Fab.ları	Mayi Maden Nihai ve Yarı Mamul	Payas İskenderun	12.191	4.867	930	1.100	20.168	1966–77	31.10.1977 De Teslsin Tamamı faaliyete geçecektir.
2	İşkenderun DÇ.Fab ları 1. kademe Tev.	Mayi Maden Nihai ve yarı mamul	Payas İskenderun	12.939	6.191	2020	1.300	24.280	1974–80	İnşaat safhasında.
3	İşkenderun Dç.Fab ları 2. Kademe Tev.	Mayi maden	Payas İskenderun	30.000	18.573	600	4.170	25.000	1984–87	Fizibilite raporu hazırlanıyor.
4	Karabük Y.Fırın Tev	Mayim Aden Nihai Mam.	Karabük	438	734	855	473	198	1972–78	İnşaat Safhasında.
5	Karabok ÇH.Mod HH.Teşisleri ıslahı	Mayi Çelik Nihai mamul	Karabük	1.935	3.679	855	1.947	728	1974–79	Mukavele Görüşmeleri safhasında.
6	Sivas 4 Demir Çelik I.Etap	Mayi Maden Yassı Mamul	Sivas Körtuzla	16.790	12.800	600	7.152	10.000	1976–82	Müşavir Mühendislik hiz. Mukavele Görüşmeleri yapılıyor.
7	II.Kok Fab.Yenile.	Kok Üretimi	Karabük	105	221	349	802	416	1976–78	İhale Safhasındadır.
8	Divriği Kons Pelet Tesisi	Pel., Sin., Cev. Per., Cev.	Divriği	2.719	1.180	4339	556	1460	1976–78	İnşaat ve Montaj Safhasındarır.
9	Divriği İşl.Tevsiatı	Tüvenan Cev. Üretimi	Divriği	248	525	4500	213	2100	1972–79	Makinaları Geliyor. Primer Kırıcı 1977 Yılı İçinde Gelecek.
10	Hasançelebi İş Tev. Cev. Haz. Pel Etüdü	Pelet	Hasan Çel. Malatya	7000	1600	6.Mil. PELET	800	5250	1975–81	Etüd Safhasında Fizibilite İhalesine Çıkılıyor.
11	Cumayanı Kireç Taşı Tesis.	Kireç Taşı	Karabük	23	44	405.000	19	216	1976–77	Detay Proje Çalışmaları yapılıyor.

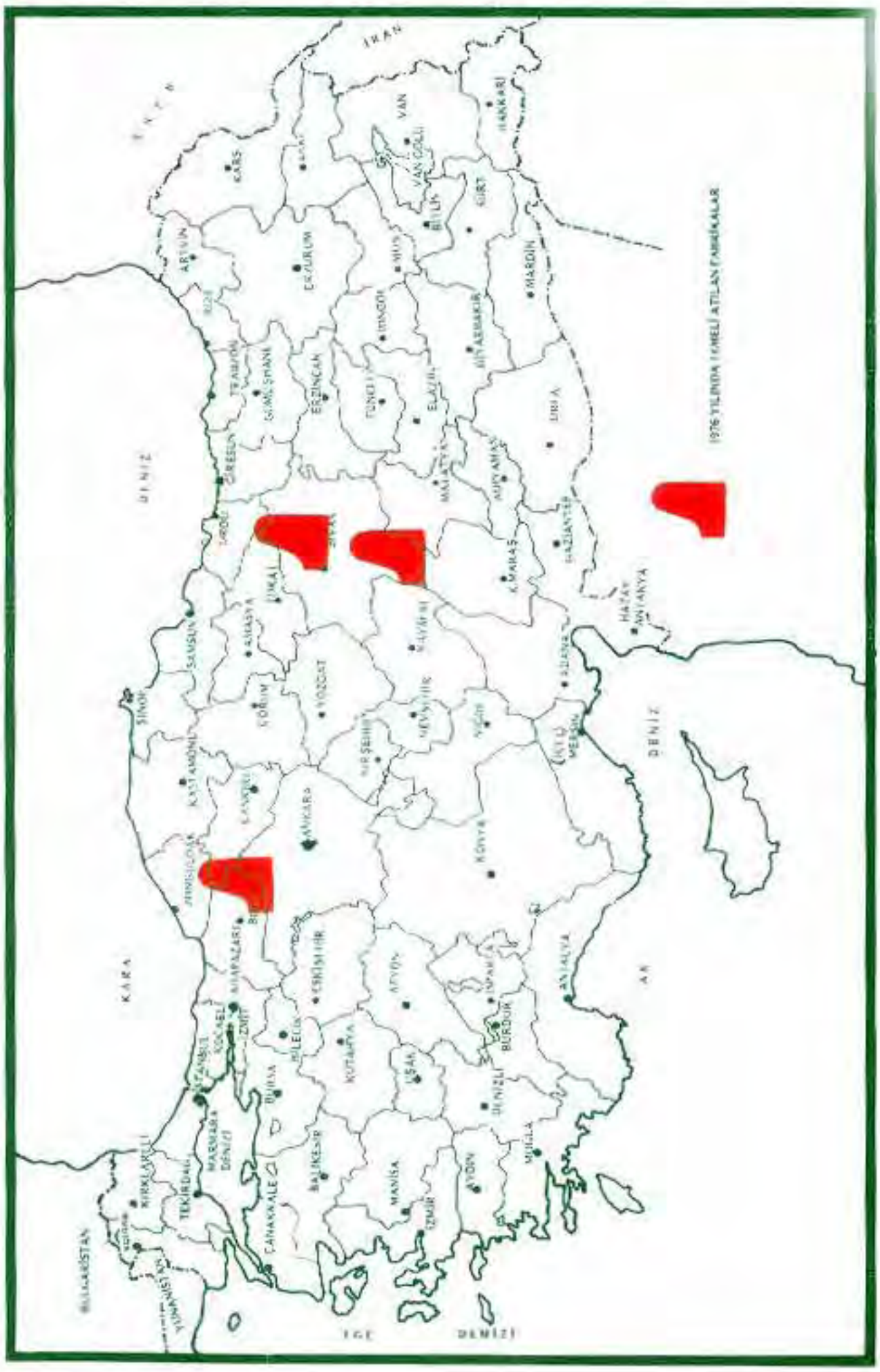
1976 YILINDA İLKELİ ATILAN FABRİKALAR
İRAN
KARS
ARTVİN
RİZE
TRABZON
GİRESUN
SİNOP
SAMSUN
ORDU
GÜMÜŞHANE
ERZİNCAN
ERZURUM
AĞRI
MUŞ
BİTLİS
VAN
VAN GÖLÜ
HAKKARİ
GİRİT
MARDİN
BİTLİS
SİİRT
TUNCELİ
BİNGÖL
ELAZIĞ
DİYARBAKIR
MALATYA
ADIYAMAN
URFA
GAZİANTEP
KİLİS
SİVAS
YOZGAT
KAYSERİ
KAHRAMANMARAŞ
HATAY
ANTAKYA
ADANA
KASTAMONU
ÇORUM
NEVŞEHİR
NİĞDE
İÇEL
MERSİN
ANKARA
KIRŞEHİR
KONYA
DENİZ
KARA
BİLECİK
ESKİŞEHİR
AFYON
ISPARTA
BURDUR
ANTALYA
AK
İSTANBUL
KOCAELİ
ZONGULDAK
BOLU
BURSA
KÜTAHYA
UŞAK
DENİZLİ
MUĞLA
KIRKLARELİ
TEKİRDAĞ
MARMARA DENİZİ
ÇANAKKALE
BALIKESİR
MANİSA
İZMİR
AYDIN
BULGARİSTAN
YUNANİSTAN
EGE
DENİZİ

HARİTA:35

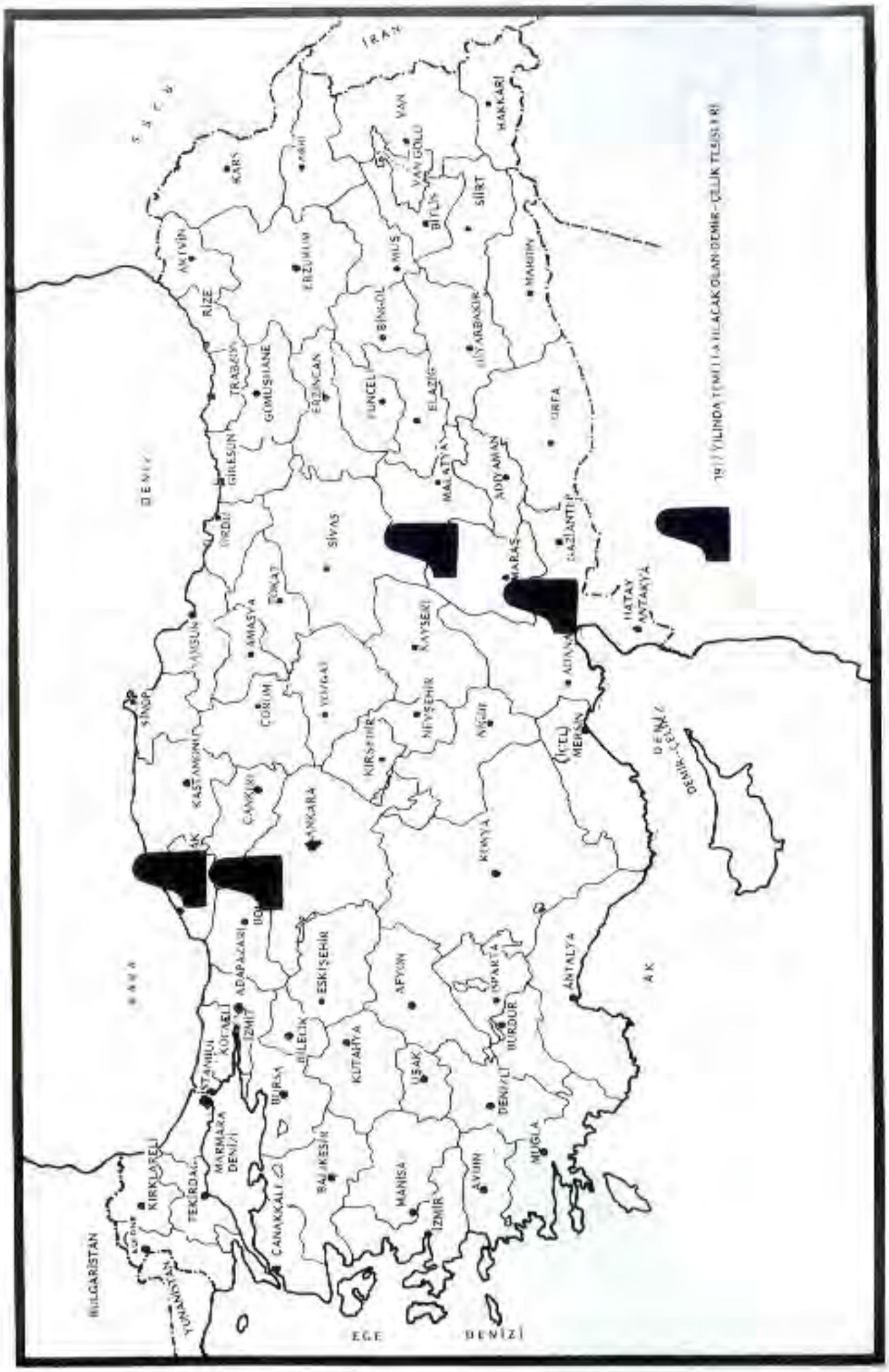
IRAN
KARS
AĞRI
VAN
VAN GÖLÜ
HAKKARİ
SİİRT
BİTLİS
MUŞ
ERZURUM
AKTVİN
RİZE
TRABZON
GÜMÜŞHANE
ERZİNCAN
BİNGÖL
TUNCELİ
ELAZIĞ
DİYARBAKIR
MARDİN
MALATYA
ADIYAMAN
ORFA
GİRESUN
ORDU
SİVAS
MARAŞ
GAZİANTEP
HATAY
ANTAKYA
SİNOP
SAMSUN
AMASYA
TOKAT
ÇORUM
YOZGAT
KAYSERİ
ADANA
KASTAMONU
ÇANKIRI
ANKARA
KIRŞEHİR
NEVŞEHİR
NİĞDE
(İÇEL)
MERSİN
KONYA
AK
BOLU
ADAPAZARI
ESKİŞEHİR
AFYON
ISPARTA
ANTALYA
İSTANBUL
KOCAELİ
İZMİT
BİLECİK
KÜTAHYA
UŞAK
BURDUR
DENİZLİ
BURSA
KIRKLARELİ
TEKİRDAĞ
MARMARA DENİZİ
BALIKESİR
MANİSA
İZMİR
AYDIN
MUĞLA
ÇANAKKALE
EDİRNE
BULGARİSTAN
YUNANİSTAN
EGE DENİZİ
DENİZ-ÇELİK TESİSLERİ
1977 YILINDA TEMELİ ATILACAK OLAN DEMİR–ÇELİK TESİSLERİ

HARİTA: 36

1982 YILI DURUMU

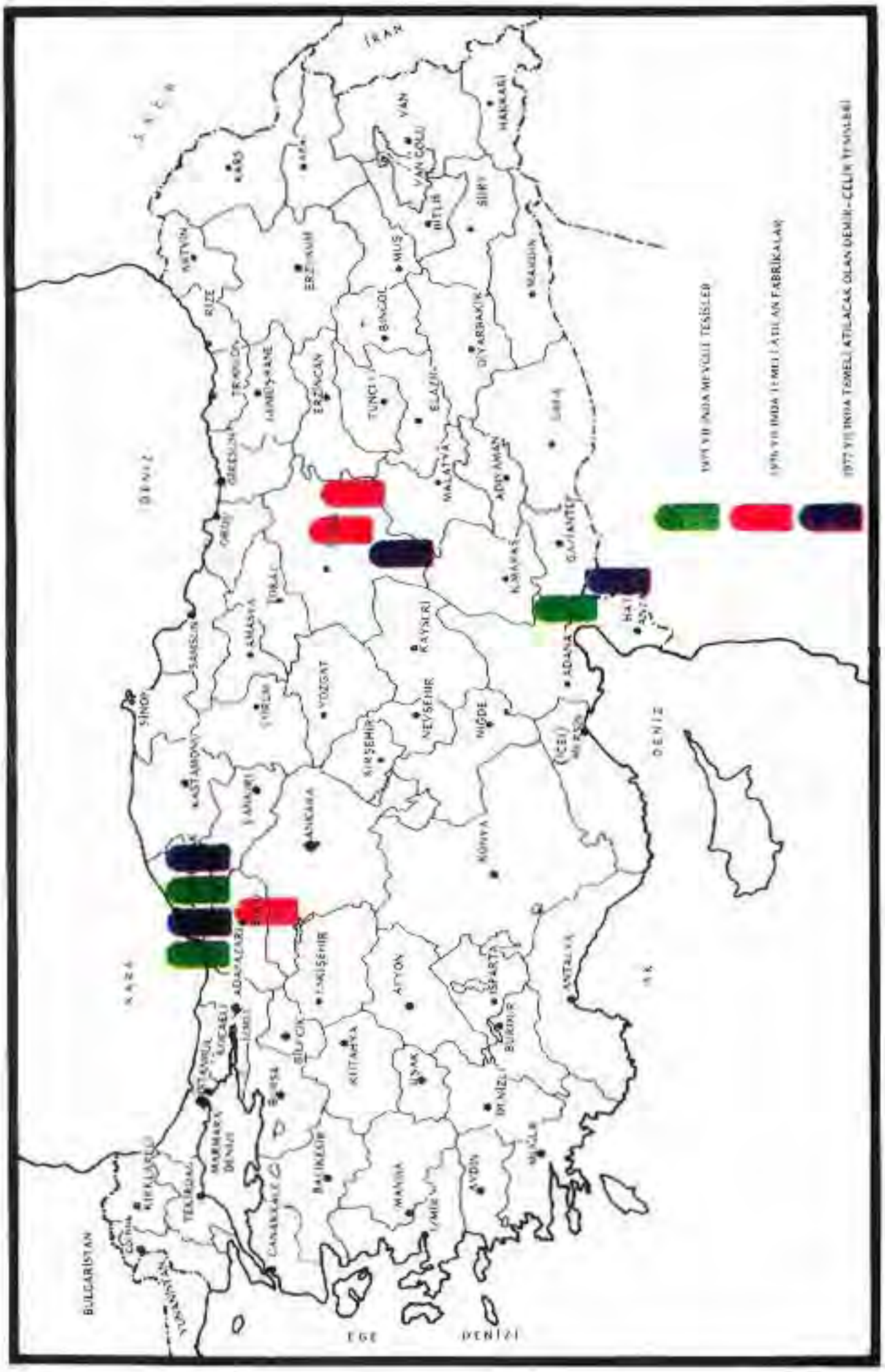

HARİTA: 37

M.K.E KURUMU

10

ÇELİK ÇEKME BORU FABRİKASININ (KIRIKKALE) İŞLETMEYE AÇILIŞ RESMİ . . . . . : 123
KIRIKKALE ÇELİK ÇEKME BORU FABRİKASININ İŞLETMEYE AÇILMASI DOLAYISIYLE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ŞEREF DEFTERİNE İMZA ATERKEN RESİM . . . . . : 124
ADIYAMAN TESİSLERİ TEMEL ATMA MERASİMİ RESMİ. . . . . : 125
POLATLI TESİSLERİ TEMEL ATMA RESMİ . . . . . : 126
FİAT ALLİS FİRMASİYLE LİSANS ANLAŞMASI RESMİ . . . . . : 127
FRISH VE DEMAG FİRMASİYLE LİSANS ANLAŞMASI RESMİ . . . . . : 128
BAYBURT TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ. . . . . : 129
BEYPAZARI TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 130
BİLECİK TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ. . . . . : 131
ÇANKIRI TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 132
HAYMANA TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 133
ISPARTA TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 134
İZMİR TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ. . . . . : 135
KALECİK TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 136
KAYSERİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 137
KESKİN TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNEŞ RESMİ . . . . . : 138
KİLİS TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 139
POLATLI TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 140
TOKAT (ARTOVA) TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . : 141
TRABZON TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ. . . . . : 142
ESKİ SİLAH FABRİKASININ ÇARKHANE KISMI RESİM . . . . . : 143
ESKİ TOPHANE'DE PİYADE NAMLU YAPIMI RESİM . . . . . : 144
EŞKİ TOPHANE'DE PİYADE TÜFEĞİNE AİT NAMLU KUNDAĞI RESİM . . . : 145
KIRIKKALE MÜHİMMAT FABRİKASININ TEMEL ATMA MERASİMİNE AİT RESİM . . . . . : 146
MÜHİMMAT FABRİKASI MERMİ İŞLETME RESİM. . . . . : 147
ANKARA GAZİ FİŞEK FABRİKASI RESMİ . . . . . : 148
KIRIKKALE ÇELİK FABRİKASI NAMLU DÖĞME TEZGAHI RESMİ . . . . . : 149
KIRAKKALE MÜHİMMAT FABRİKASI MERMİ İŞLETMESİ RESMİ. . . . . : 150
ÇEŞİTLİ MÜHİMMATLARDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 151
SİLAH VE TÜFEK FABRİKASI MG 3 LERİN RESMİ . . . . . : 152

SİLAH VE TÜFEK FABRİKASI G 3 LERİN RESMİ . . . . . : 153
KIRAKKALE TOP VE OTOMOTİV MÜESSESESİ 120 mm YİVLİ
HAVANLARIN RESMİ . . . . . : 154
KIRIKKALE ÇELİK FABRİKASI DÖKÜMHANESİ RESMİ. . . . . : 155
KIRIKKALE TOP VE OTOMOTİV MÜESSESESİ RESMİ . . . . . : 156
ANKARA GAZMASKE FABRİKASI SAYAÇ ATELYESİ RESMİ . . . . . : 157
ANKARA ETİMESGUT TEKSTİL FABRİKASI İPLİK EĞİRME
MAKİNA RESMİ . . . . . : 158
DOKUMA TEZGAHI RESMİ . . . . . : 159
KIRIKKALE TOP VE OTOMATİV MÜESSESESİ TORNA TEZGAHI RESMİ . . : 160
KIRIKKALE MASTAR ATELYESİ RESMİ . . . . . : 161
KIRIKKALE MASTAR ATELYESİ RESMİ . . . . . : 162
KIRIKKALE ÇELİK ÇEKME BORU FABRİKASI RESMİ . . . . . : 163
VASIFLI ÇELİK RESMİ . . . . . : 164
KIRIKKALE SOSYAL TESİSLERİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ RESMİ . . . . . : 165
FAALİYETTE BULUNAN FABRİKAMIZDA KAPASİTE ARTIŞI
YÖNÜNDEN YAPILAN YATIRIMLAR TABLO . . . . . : 90
GENEL BİLGİLER TABLOSU TABLO. . . . . : 91
YATIRIM DURUMLARI (1975, 1976 ve 1977 YILI) TABLO. . . . . : 92
1975 – 1982 YILLARI MUKAYESE TABLOSU TABLO. . . . . : 93
YATIRIMLARIN HALİ HAZIR DURUMLARI TABLOSU. . . . . : 94
YATIRIMLARIN HALİHAZIR DURUMU TABLOSU TABLO . . . . . : 95
MEVCUT FABRİKALARIN DURUMU TABLOSU TABLO . . . . . : 96
1982 YILINDA M.K.E. KURUMU TABLO . . . . . : 97
1975 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 38
1976 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 39
1977 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 40
1982 YILI HARİTASI HARİTA . . . . . : 41
LODER RESMİ . . . . . : 166
PALETLİ LODER RESMİ . . . . . : 167
PALETLİ ESKAVATÖR RESMİ . . . . . : 168
RAFİNE TESİSLERİ RESMİ . . . . . : 169
ÇİMENTO TESİSLERİ RESMİ . . . . . : 170
RULMAN RESMİ . . . . . : 171
RULMAN RESMİ . . . . . : 172

RULMAN RESMİ . . . . . : 173
HİDROLİK MAKİNA RESMİ . . . . . : 174
PRES RESMİ . . . . . : 175
AĞIR MAKİNA FABRİKASI (GÜBRE FABRİKALARI İÇİN TEÇHİZAT YAPAN) RESİM . . . . . : 176
ŞİŞE DOLDURMA VE YIKAMA FABRİKASININ TEÇHİZATINI YAPAN FABRİKA RESMİ . . . . . : 177
ÇELİK ÇEKME BORU FABRİKASININ TAV FIRINLARINI YAPACAK FABRİKANIN RESMİ . . . . . : 178
AĞIR PRES RESMİ . . . . . : 179
SULAMA TESİSLERİ RESMİ . . . . . : 180
KESİCİ TAKIMLAR RESMİ . . . . . : 181

RESİM: 123

M.K.E. KURUMU KIRIKKALE ÇELİK ÇEKME BORU FABRİKASI: MUHTEREM DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 28.MART.1976 GÜNÜ İŞLETMEYE AÇILMIŞTIR. RESİMDE SOL TARAFTA MUHTEREM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI Abdülkerim DOĞRU SOL TARAFTA FABRİKA MÜDÜRÜ Nurettin YILDIRIMCI GÖRÜLMEKTEDİR.

RESİM: 124

M.K.E. KURUMU KIRIKKALE ÇELİK ÇEKME BORU FABRİKASI, DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 28.MART.1976 GÜNÜ İŞLETMEYE AÇILMASI DOLAYISIYLE ŞEREF DEFTERİNE ŞÖYLE YAZMIŞTIR:

Bugün 28 mart 1976

M.K.E. Kurucusunu Kırıkkale

Çelik Çekme Boru Fabrikasını açılışını

yaptık.

Milletimize ve Ordumuza hayırlı olsun.

Fatih Sultan Mehmet Han Zamanında kurulan

olan Tophane-Hümayun nasıl bir çağı kapatıp yeni bir

çağı açtıysa, Tophane-Hümayun'un devamı olan ve

aynı ruh ile aynı azim taşıyan M.K.E. Kurumu ile

bugün de bu Fabrikanın açılışı ile yeni bir devrim

atılımını yapıyoruz.

Bu tesisin kurulmasında emeği geçen bütün

idarecilere, mühendis ve işçi kardeşlerimize şükran

ve minnettarlık sözlerimi, hayırlı muvaffakiyetler ve

hayırlı kazançlar dilerim.

ERBAKAN TARDIMCISI

PROF. DR. NECMEDDİN ERBAKAN

RESİM: 125

M.K.E. KURUMU TARAFINDAN ADIYAMAN'DA KURULMAKTA OLAN AĞIR MAKİNA SANAYİİ FABRİKASININ TEMELİ MUHTEREM DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN 11.HAZİRAN 1976 GÜNÜ ATILMIŞTIR.

RESİM: 126

M.K.E. KURUMUNUN POLATLIDA KURULMAKTA OLAN İŞ VE KAZI MAKİNALARI FABRİKASININ TEMELİNİ 18. EKİM.1976 TARİHİNDE, DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR.

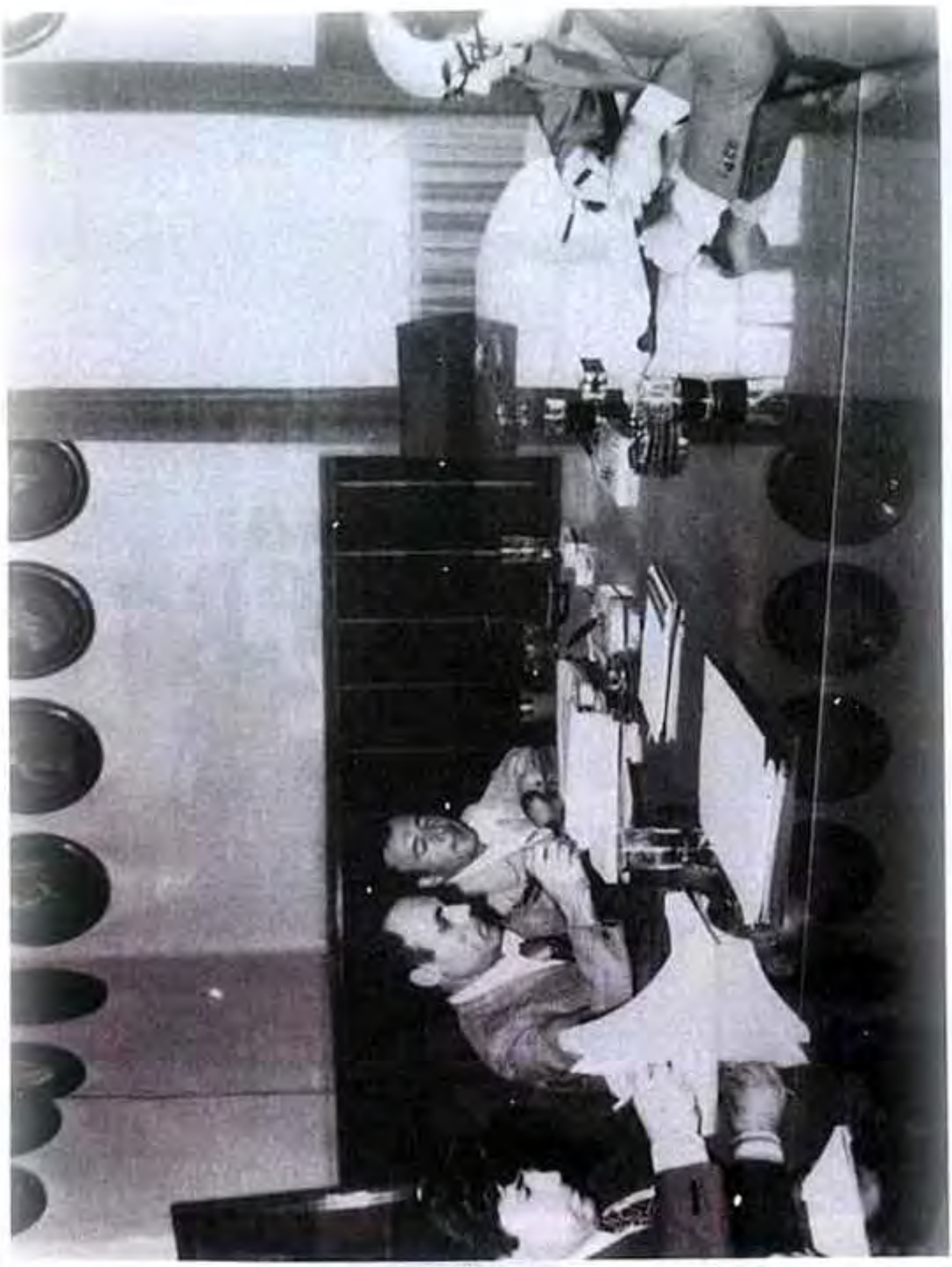

RESİM: 127

M.K.E. KURUMU İLE FİAT ALLİS FİRMASI ARASINDA 18.7.1977 TARİHİNDE LİSANS ANLAŞMASI İMZALANMIŞTIR. BU RESİMDE HER İKİ TARAFIN YETKİLERİNİN LİSANS ANLAŞMASINI İMZALARKEN GÖRÜYORUZ.

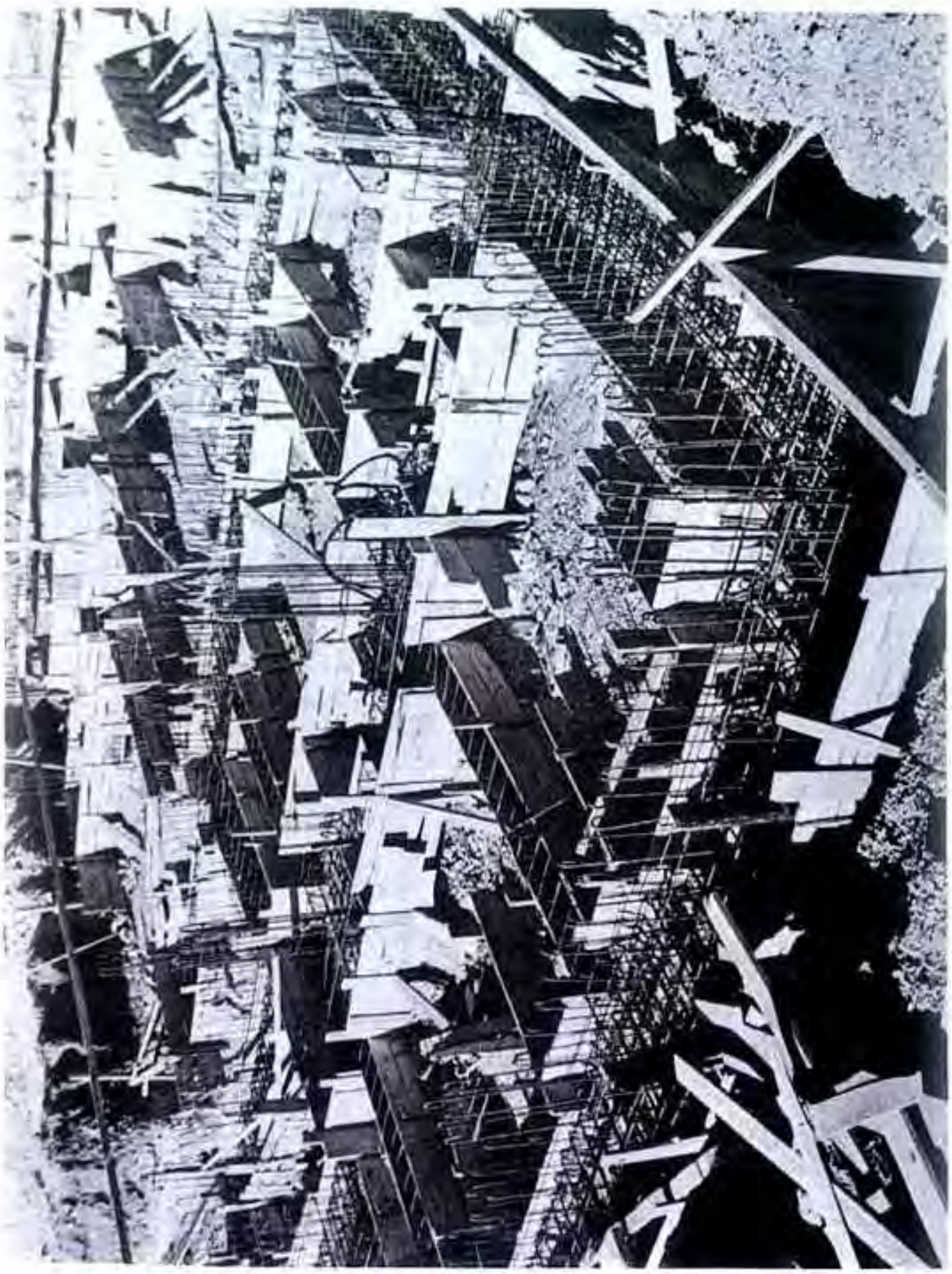

RESİM: 129

M.K.E. KURUMU BAYBURT TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 18.8.1977

RESİM: 130
M.K.E. KURUMU BEYPAZARI TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

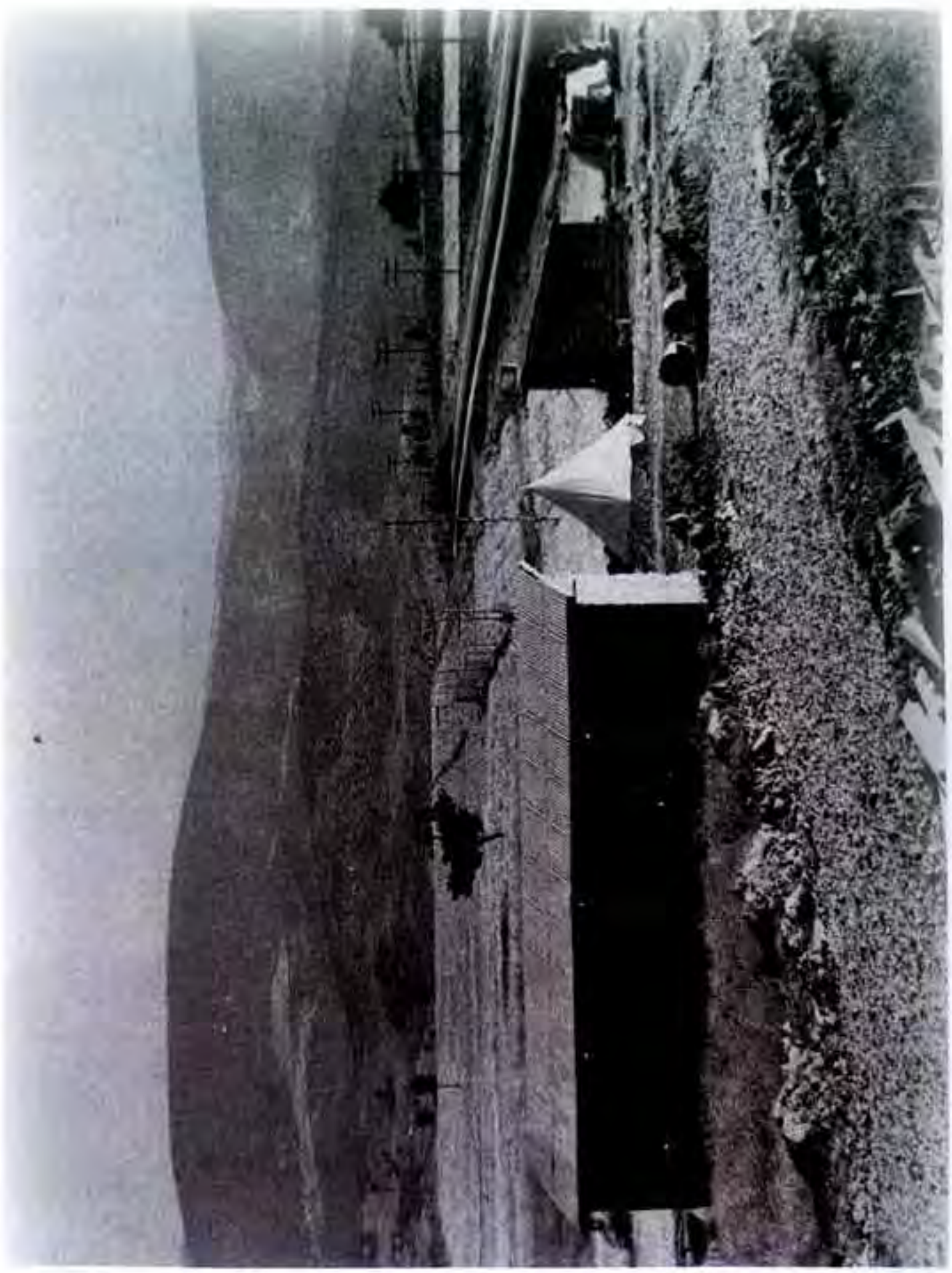

RESIM: 131

M.K.E. KURUMU BİLECİK TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

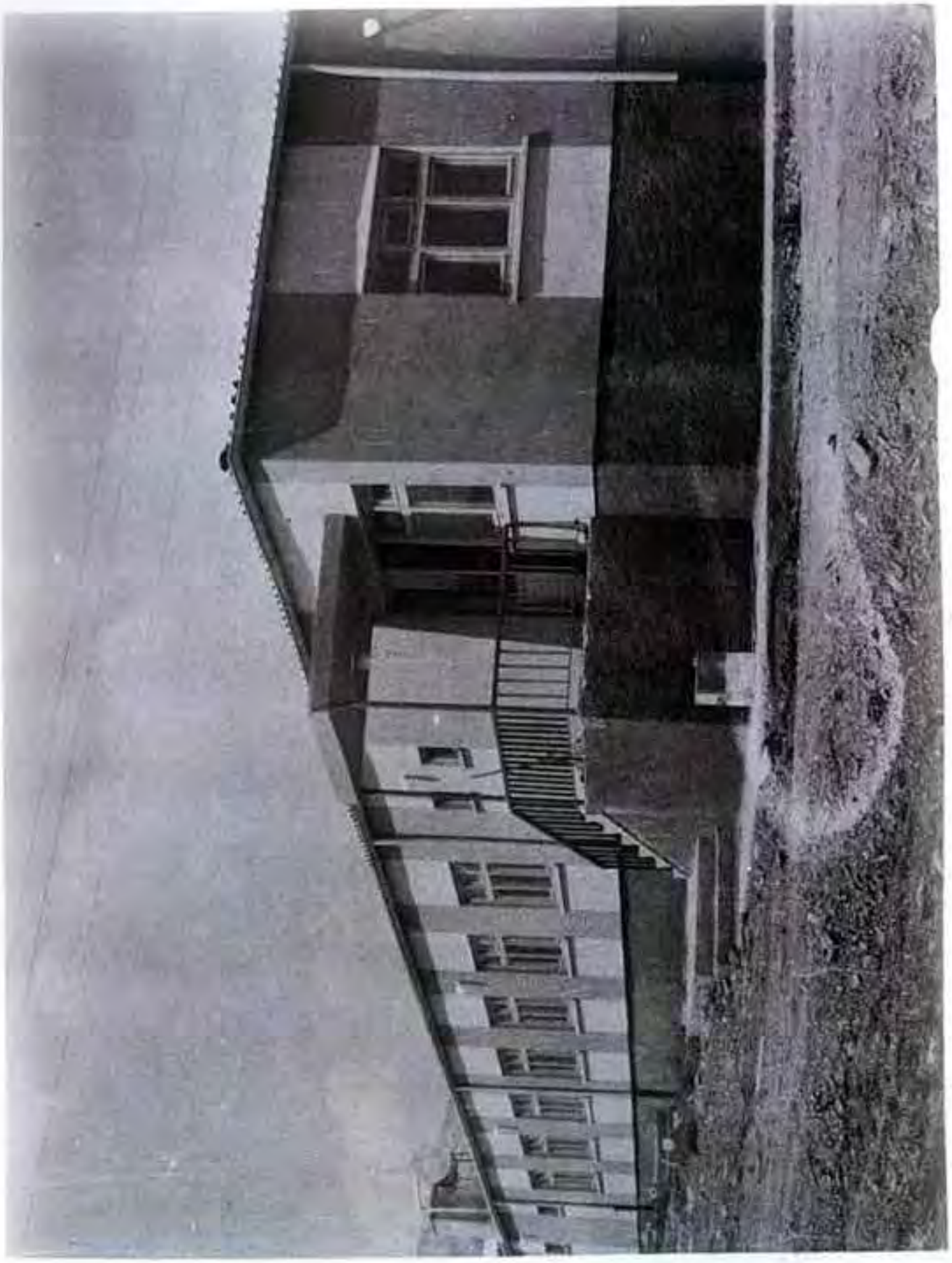

RESİM: 132
M.K.E. KURUMU ÇANKIRI TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

RESİM: 133
M.K.E. KURUMU HAYMANA TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

RESİM: 134
M.K.E. KURUMU ISPARTA TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

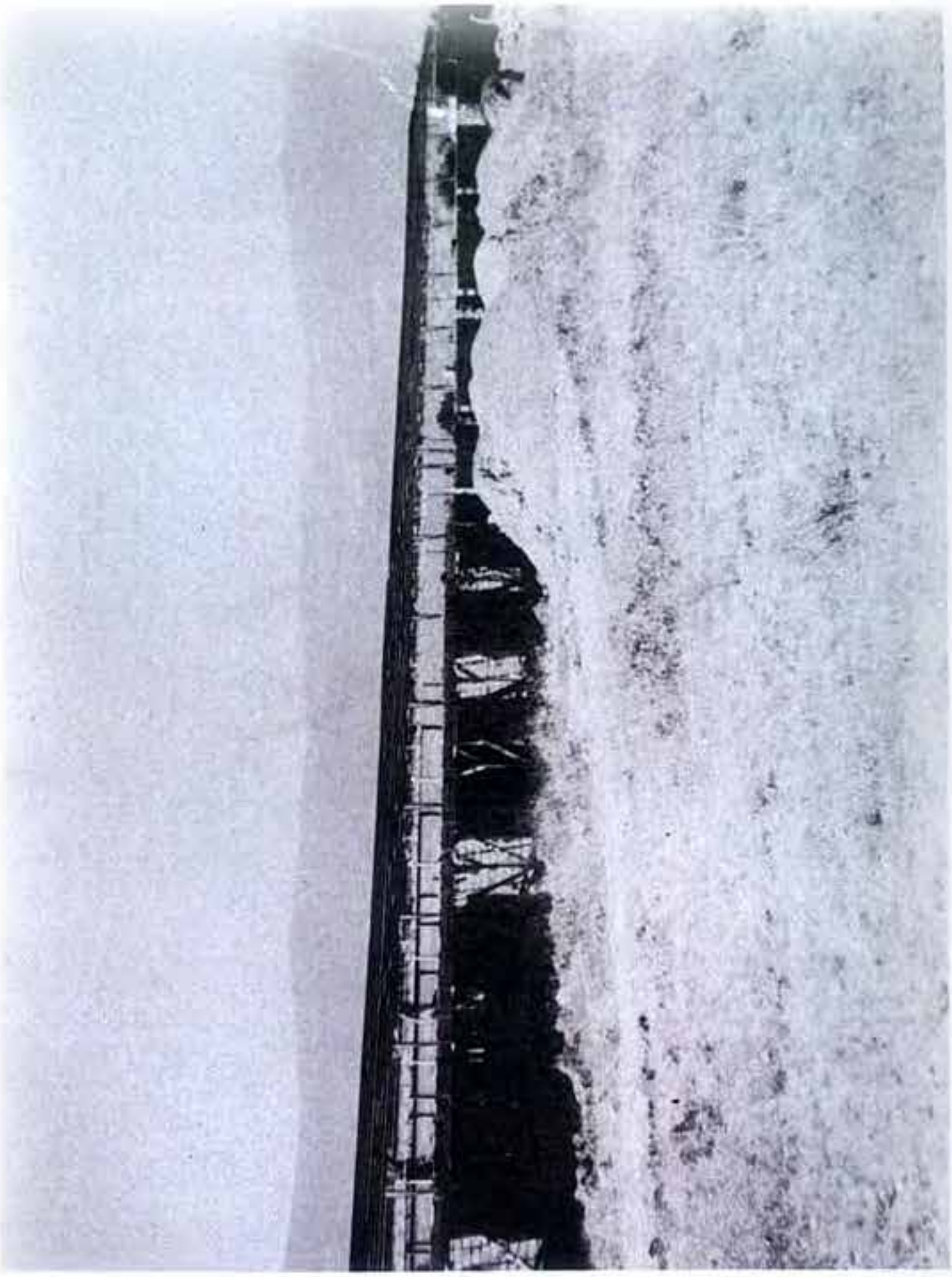

RESİM: 135
M.K.E. KURUMU İZMİR TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

RESİM: 136
M.K.E. KURUMU KALECİK TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

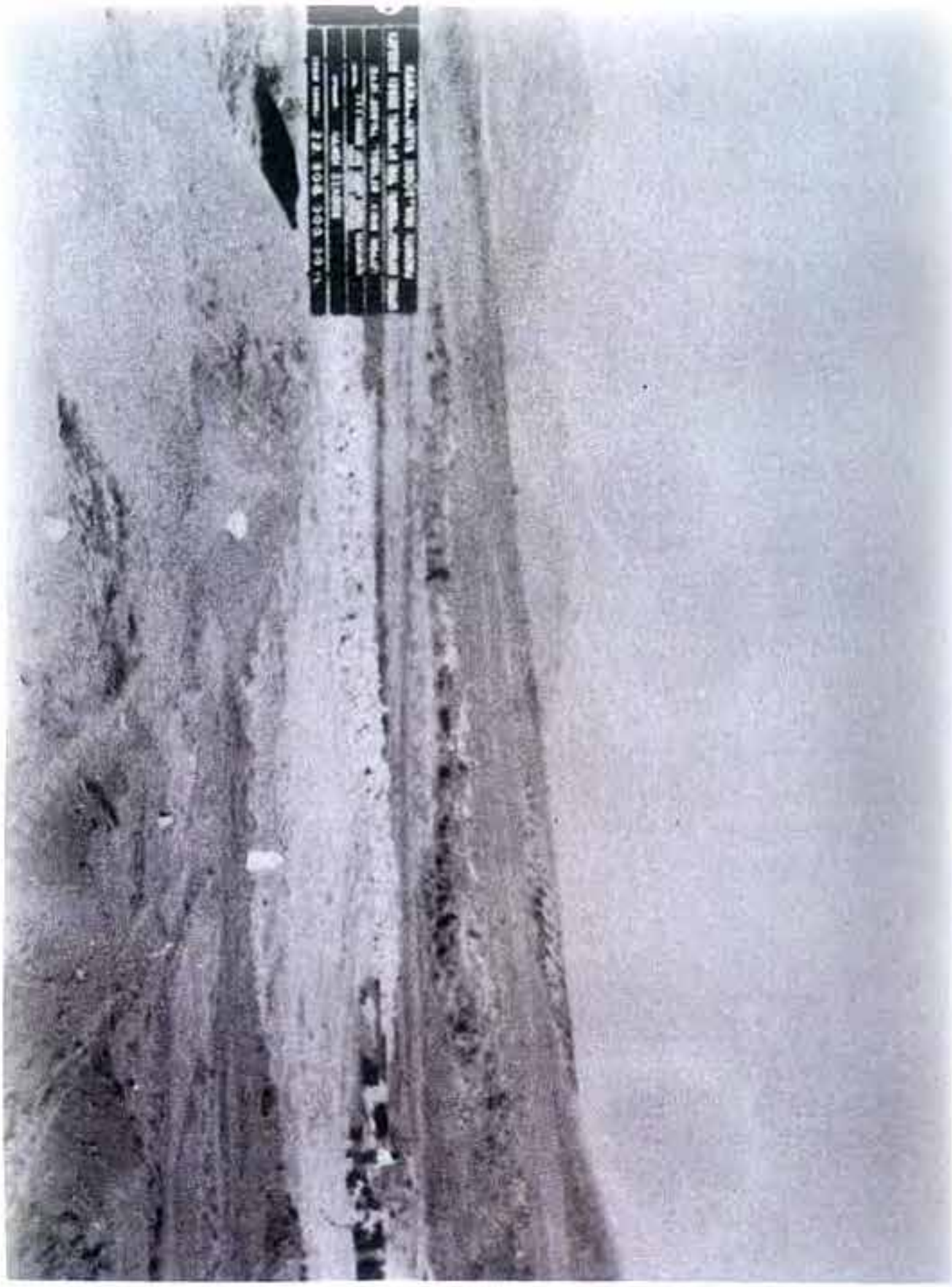

RESİM: 137

M.K.E. KURUMU KAYSERİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

RESİM: 138
M.K.E. KURUMU KESKİN TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

RESİM: 139
M.K.E. KURUMU KİLİS TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8.1977

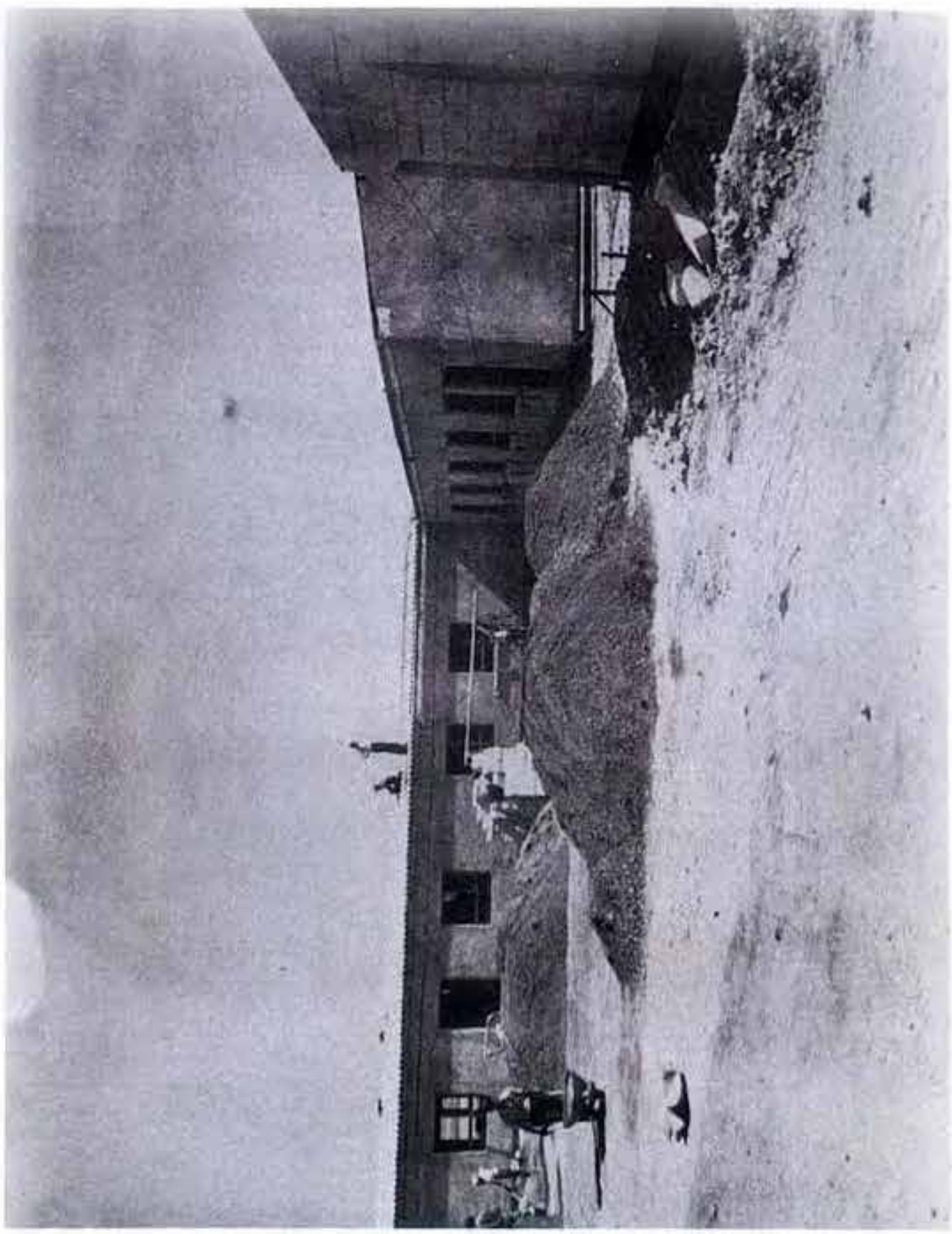

RESİM: 140
M.K.E. KURUMU POLATLI TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 1.4.1977

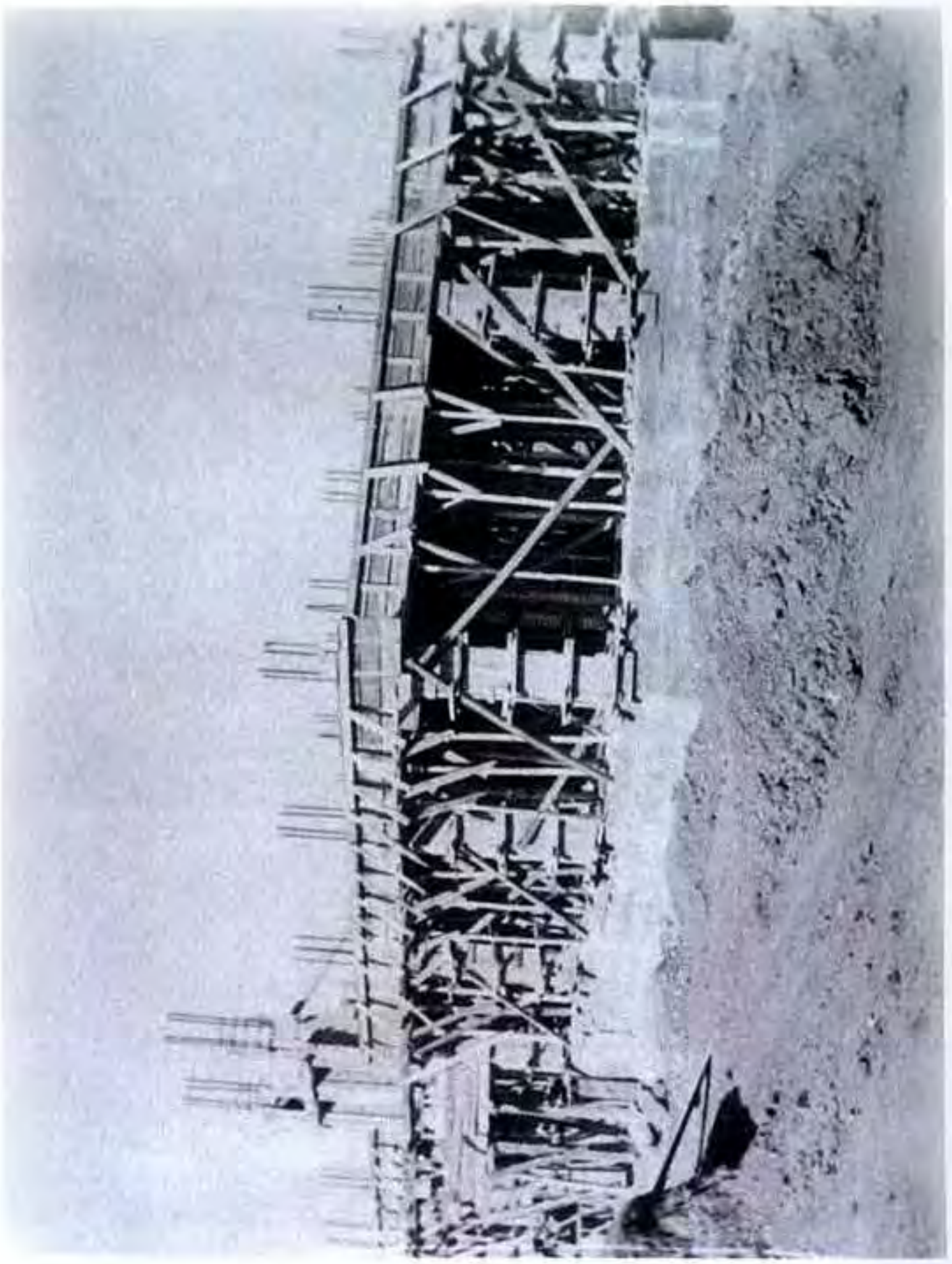

RESİM: 141
M.K.E. KURUMU TOKAT (ARTOVA) TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ
10.8.1977

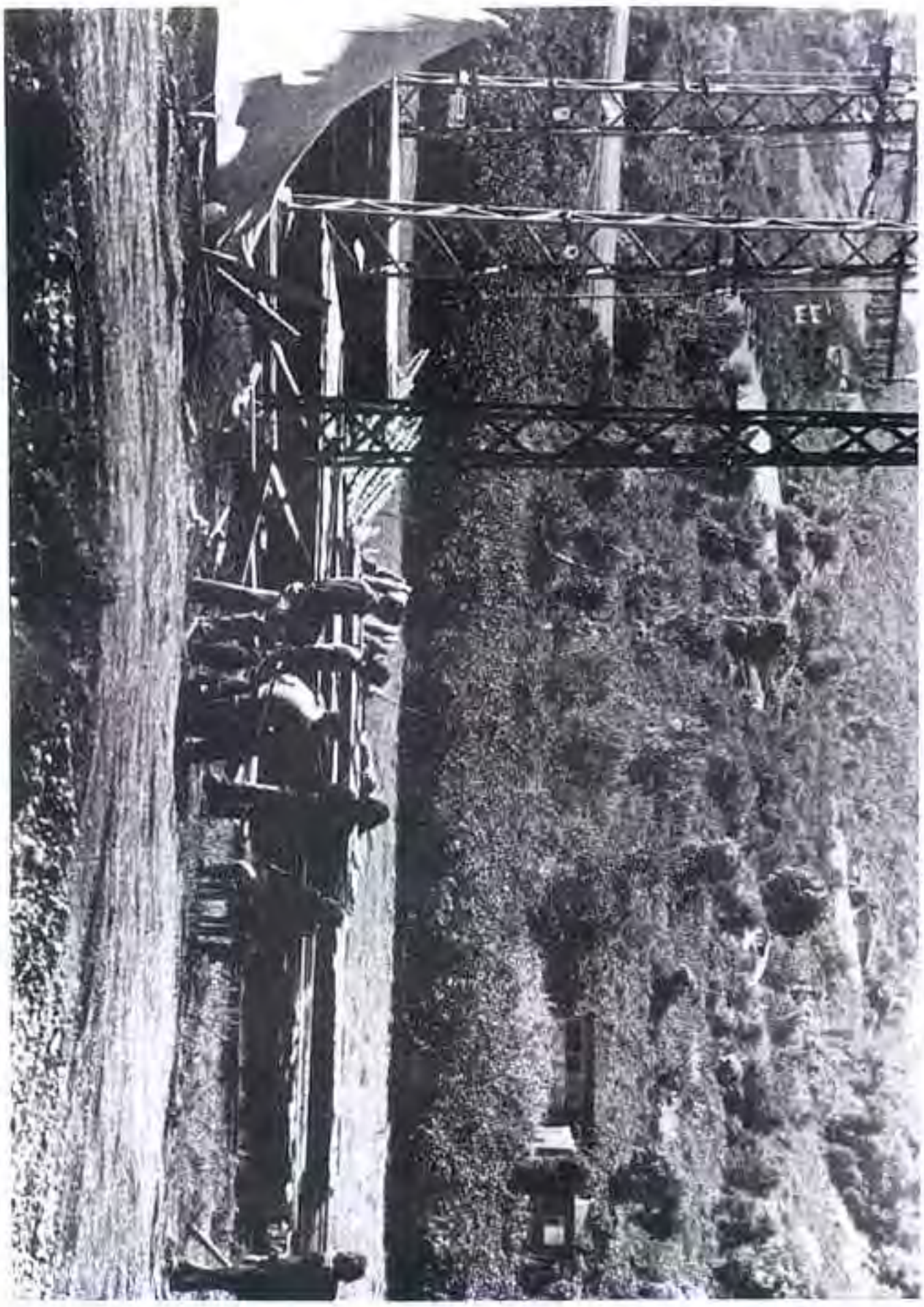

RESİM: 142

M.K.E. KURUMU TRABZON TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 10.8. 1977

MAKİNA VE KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ:

Hükümetimizin 3.üncü 5 yıllık programının başlangıcı olan yaygın, güçlü, milli ve hızlı sanayileşme politikasında Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun yerini izah edeceğim.

M.K.E. Kurumunun kuruluşu 15.nci asra kadar dayanır. Fatih Sultan Mehmed'in yaptırdığı toplar, M.K.E. Kurumunun yaptığı ilk başlangıç silahlarıdır. İstanbul surları Fatih Sultan Mehmedin döktürdüğü toplarla dövülmüştür.

1950 yılında 5591 sayılı kanunla M.K.E. Kurumu namını almıştır.

RESİM: 143
1920 YILINDA ANKARA'DA KURULAN SİLAH FABRİKASINDAN BİR GÖRÜNÜŞ

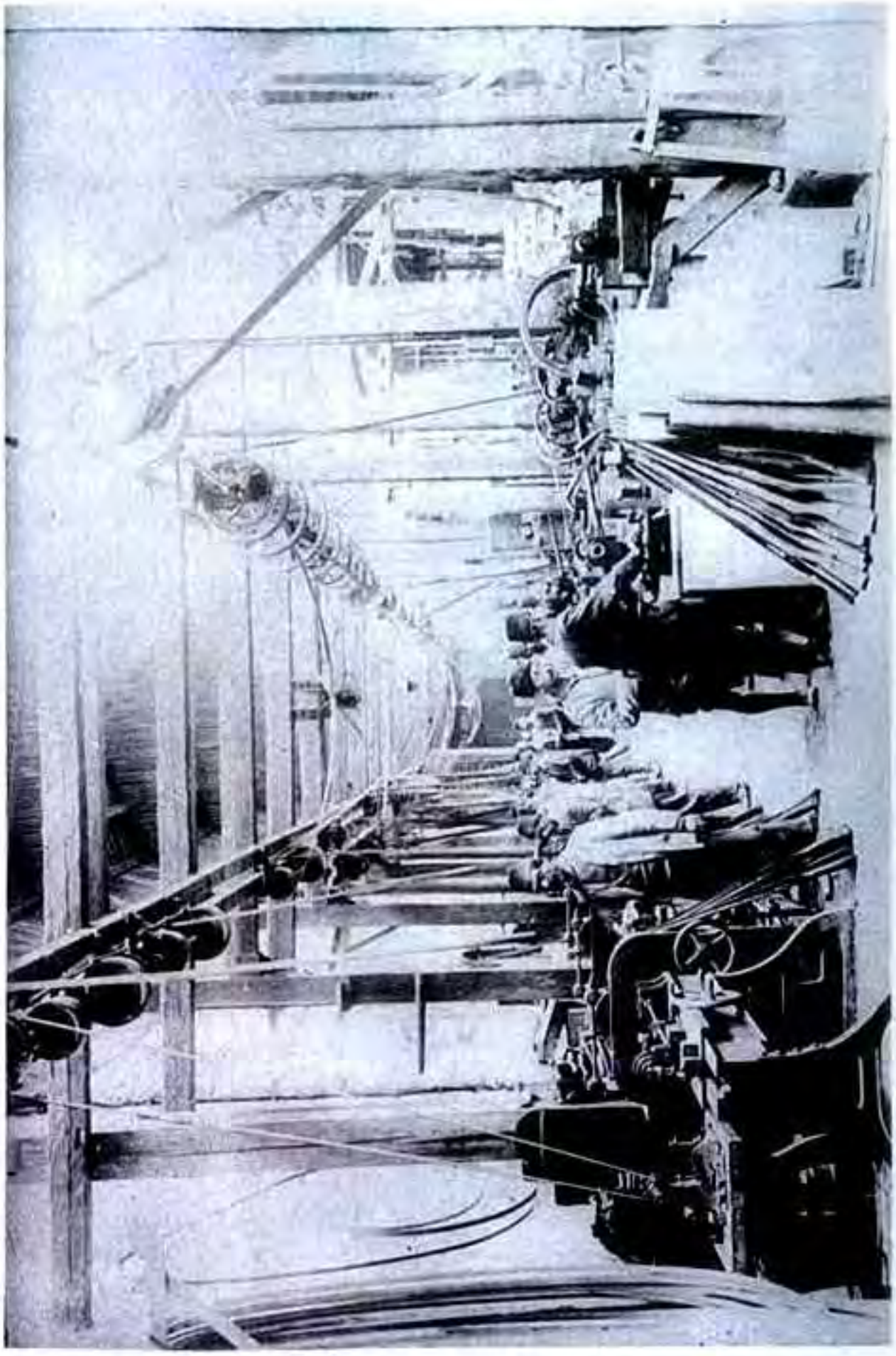

RESİM: 144
ESKİ TOPHANE'DE PİYADE TÜFEĞİ NAMLU YAPIMI ANKARA

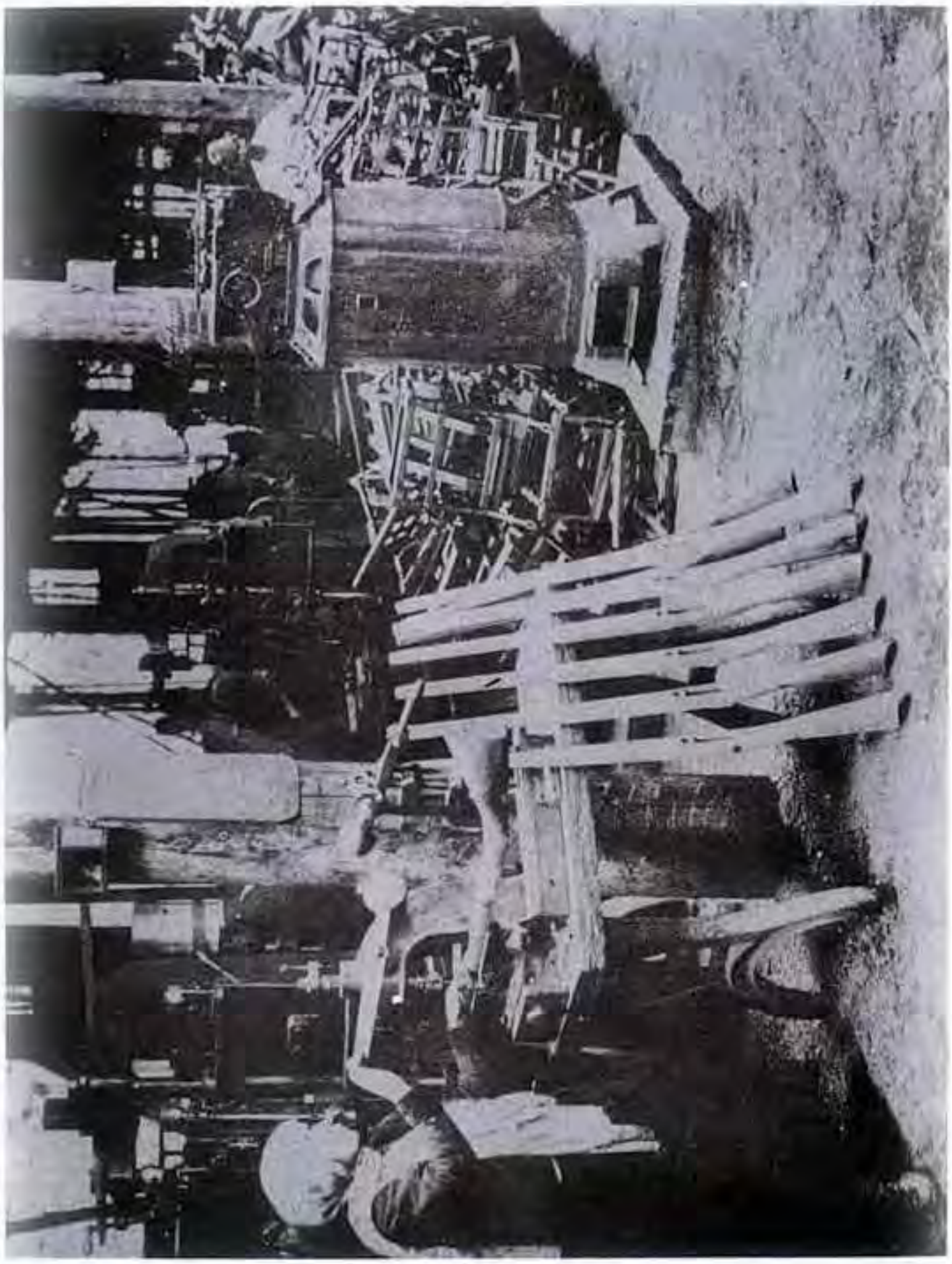

RESİM: 145
ESKİ TOPHANE'DE PİYADE TÜFEĞİ KUNDAĞI YAPIMI ANKARA

RESİM: 146

Bu resim 1925 senesinde Kırıkkale'de bugünkü mühimmat fabrikasının temel atılış merasimidir. Sırasıyle:

İnşaat Müdürü Yarbay Bekir, fişek fabrikası Müdürü Yarbay Nuri, İmalat–ı Harbiye Umum Müdürü Osman Zati Paşa, Tüfek Fabrikası Müdürü Nurettin Binbaşı.

O gün başlamış olan Kırıkkale tesisleri bugün bir kısmıyla huzurunuzdadır. Bölgeye bu sosyal faaliyetleri getirmiştir.

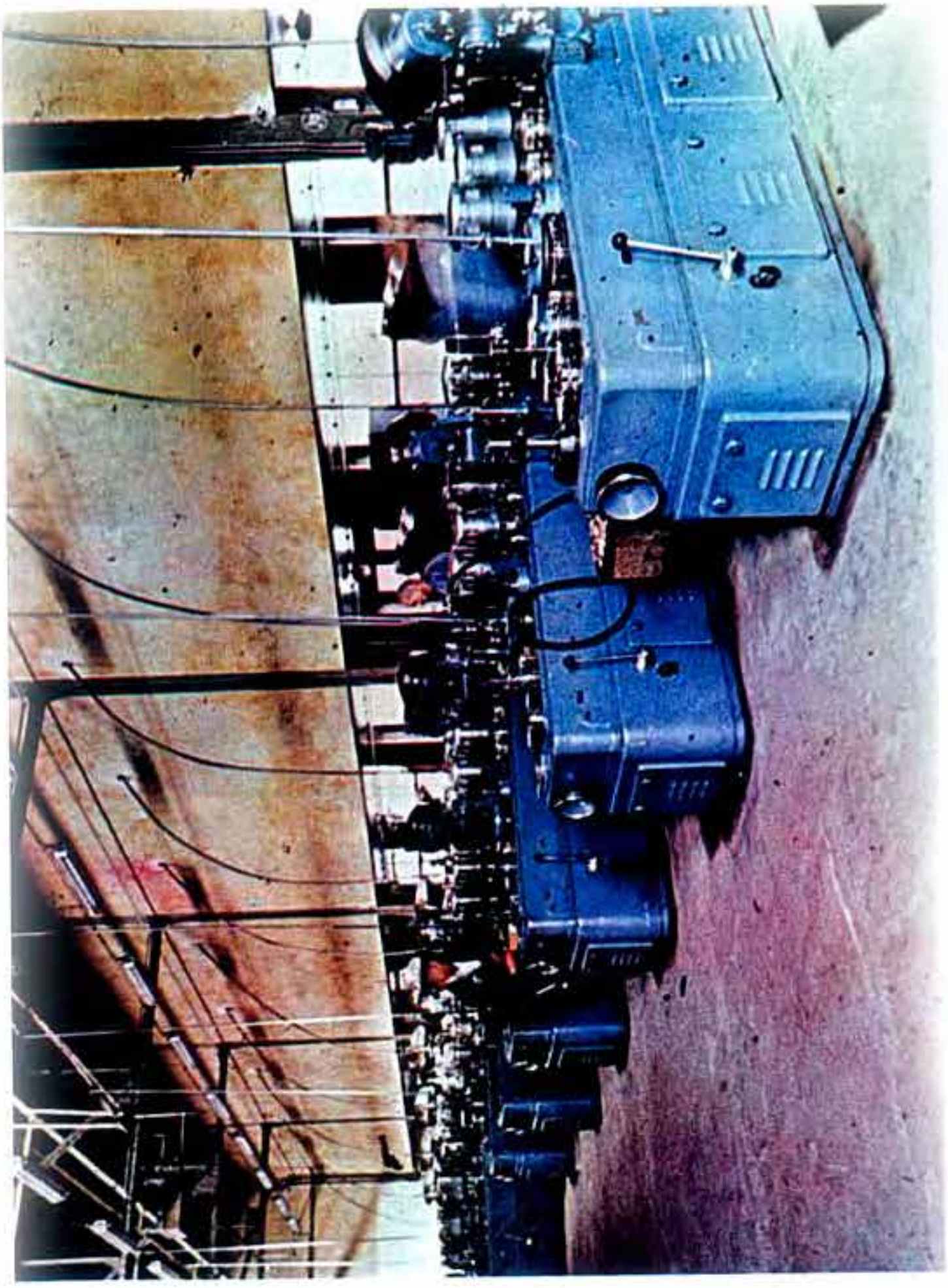

RESİM: 148
GAZİ FİŞEK FABRİKASI FİŞEK ATELYESİ

RESİM: 149
KIRIKKALE ÇELİK FABRİKASI (NAMLU DÖĞME TEZGAHI)

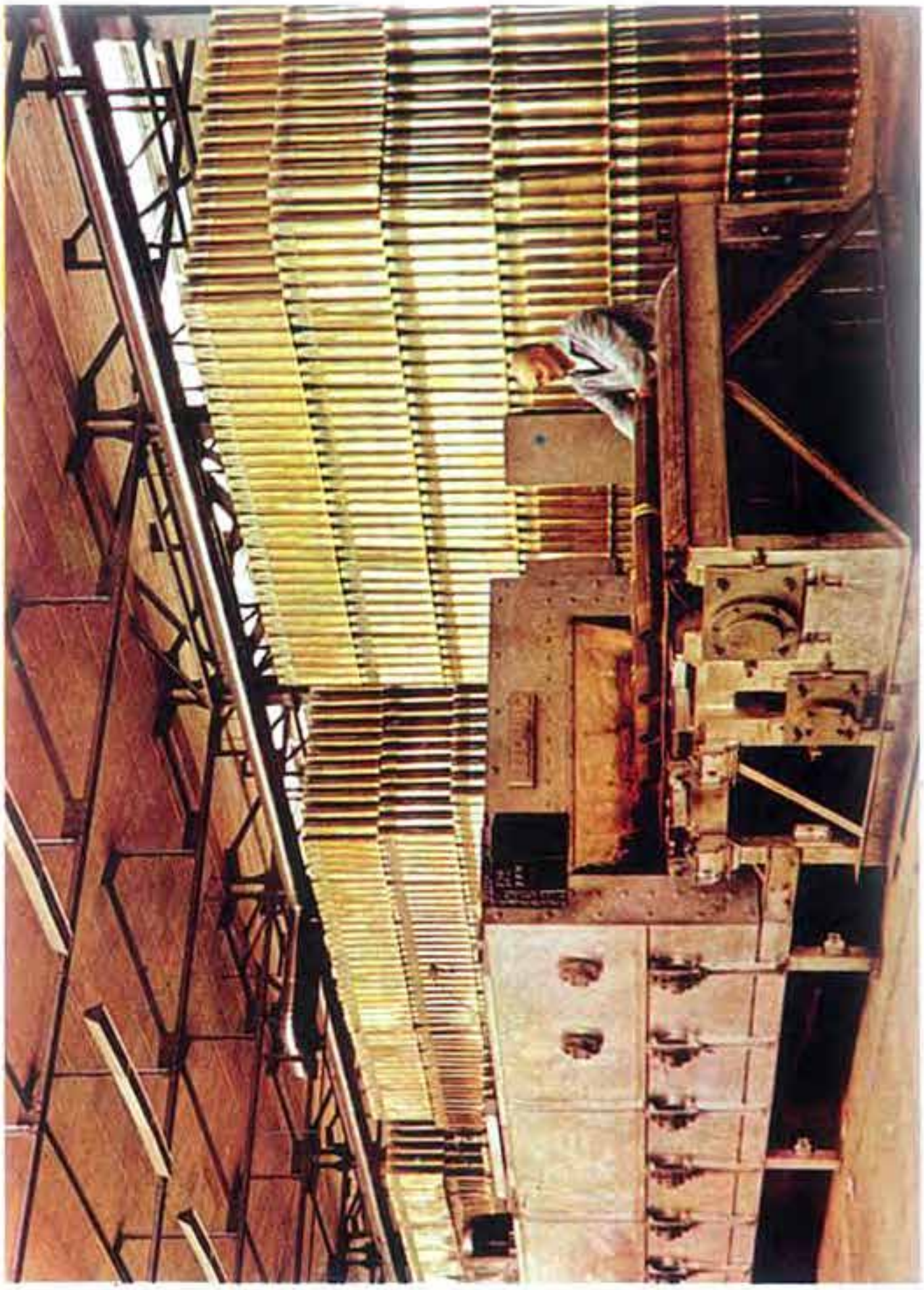

RESIM: 150
MÜHİMMAT FABRİKASINDAN BİR GÖRÜNÜŞ

RESİM: 151
ÇEŞİTLİ MÜHİMMATLARIN BİR ARADA GÖRÜNÜŞÜ

RESİM: 152
M G 3 ' LER SİLAH VE TÜFEK FABRİKASI (KIRIKKALE)

RESIM 192

GÜLDESİL-40'LI TÜFEK FABRİKASI (İNKİRLALI)

RESİM: 154
120 mm LİK YİVLİ HAVAN TOPU (M.K.E.K) TOP VE OTOMOTİV SANAYİ MÜESSESESİ (KIRIKKALE)

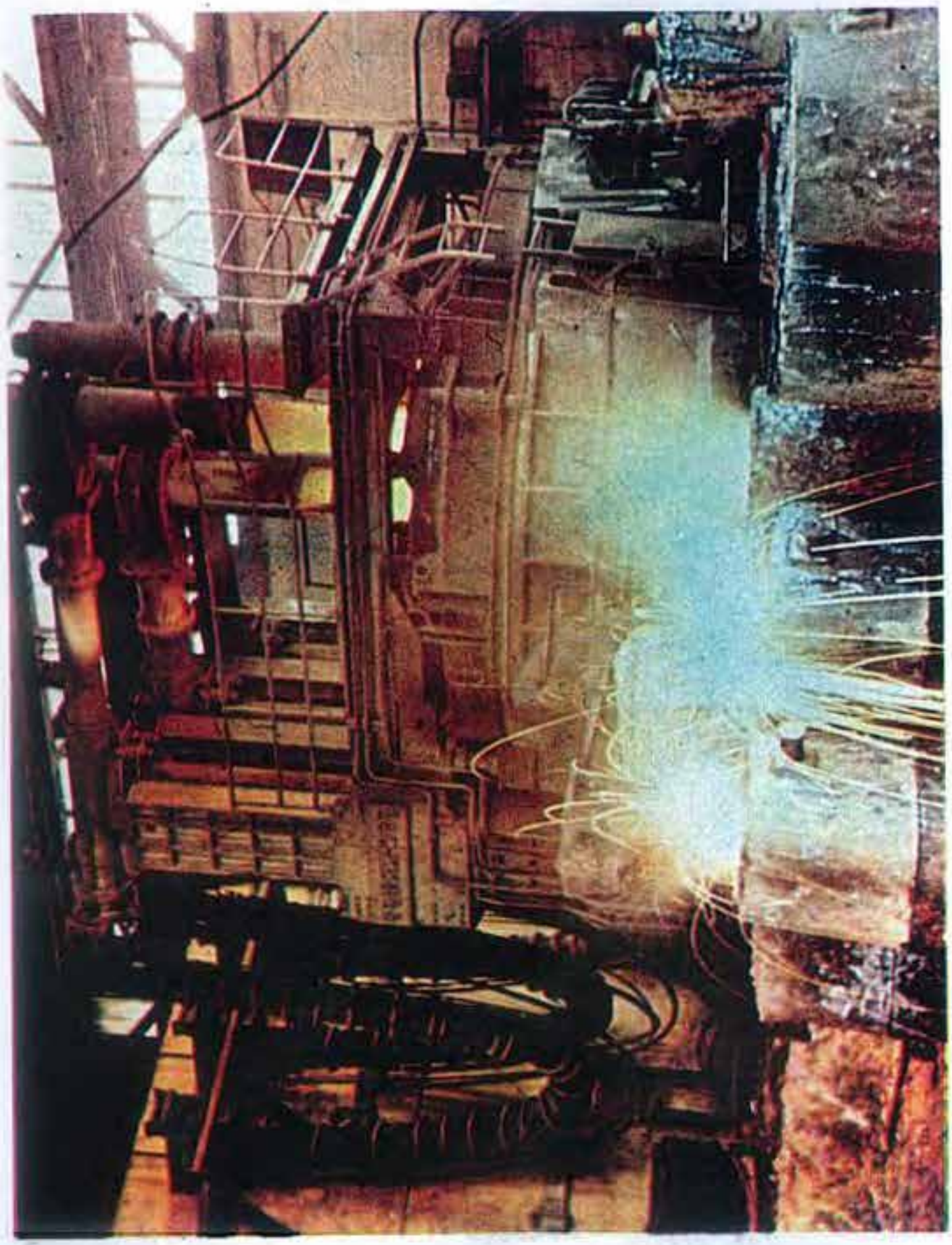

RESİM: 155
KIRIKKALE ÇELİK FABRİKASI

RESİM: 156
TOP VE OTOMATİV MÜESSESESİNDEN BİR GÖRÜNÜŞ (KIRIKKALE)

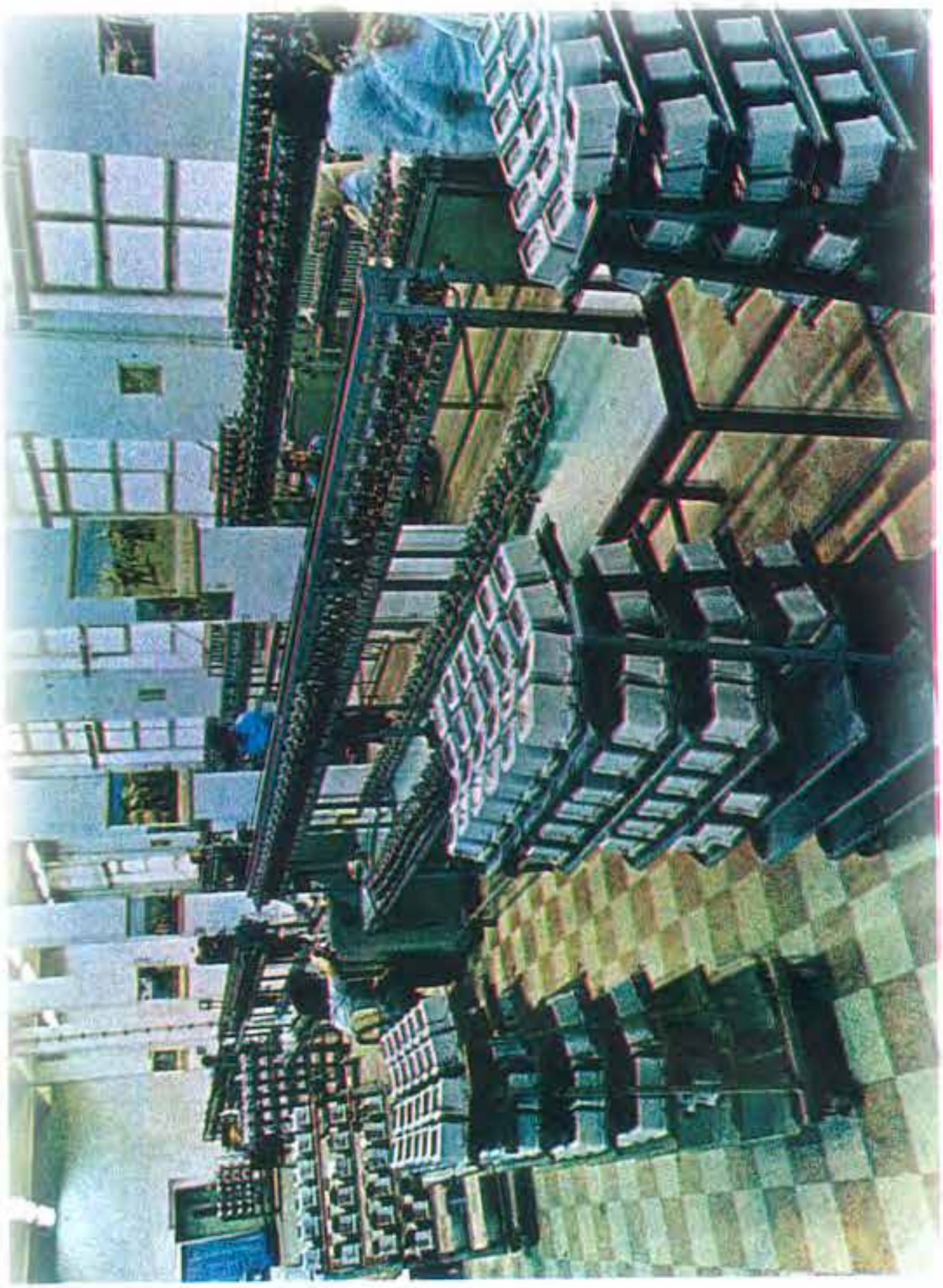

RESİM: 157
ELEKTRİK SAATLERİ (ANKARA MASKE FABRİKASI)

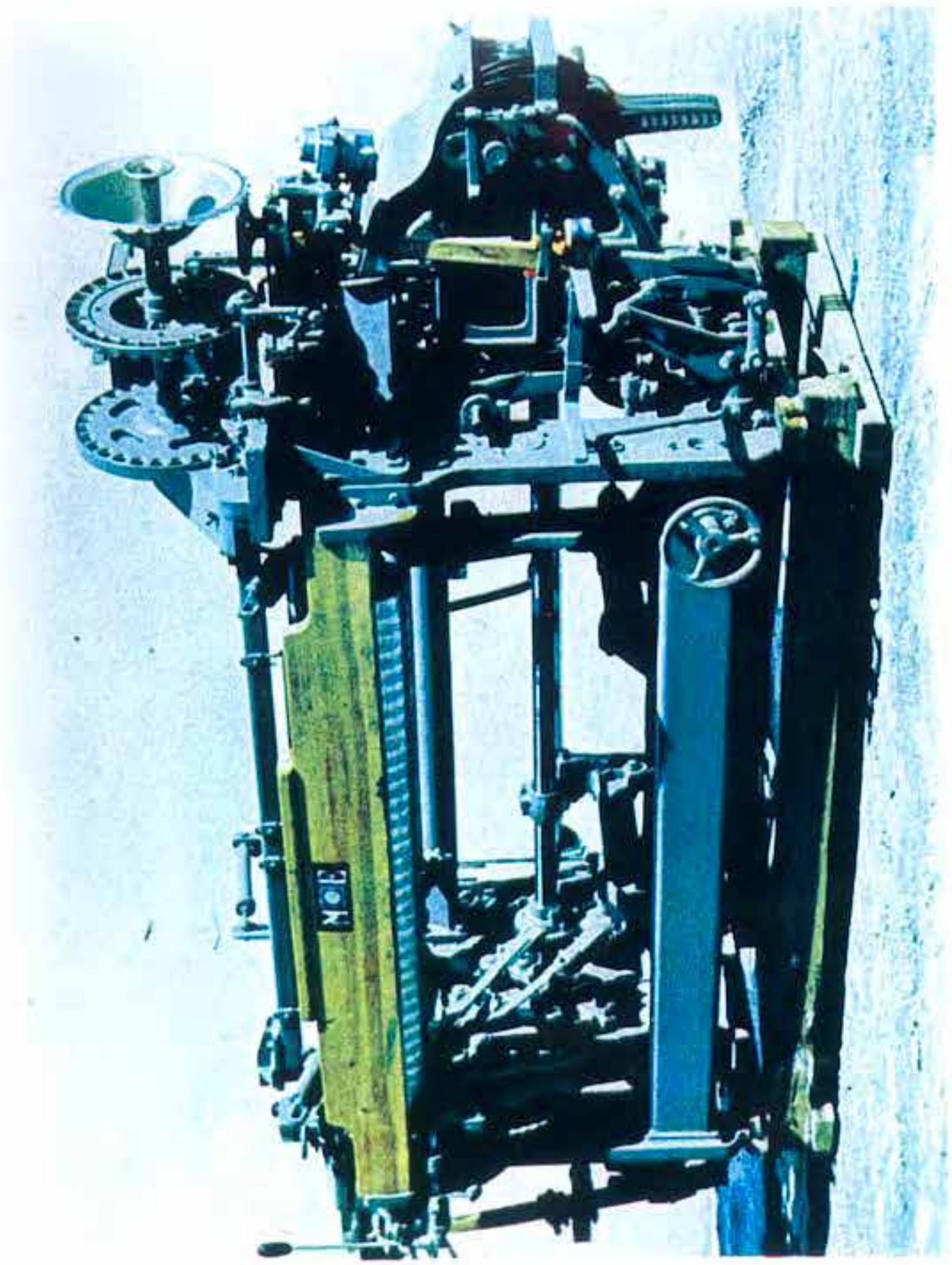

RESİM: 159
DOKUMA TEZGAHI ANKARA ETİMESGUT TEKSTİL MAKİNASI FABRİKASI

RESİM: 160
TORNA TEZGAHI KIRIKKALE TOP VE OTOMATİV MÜESSESESİ

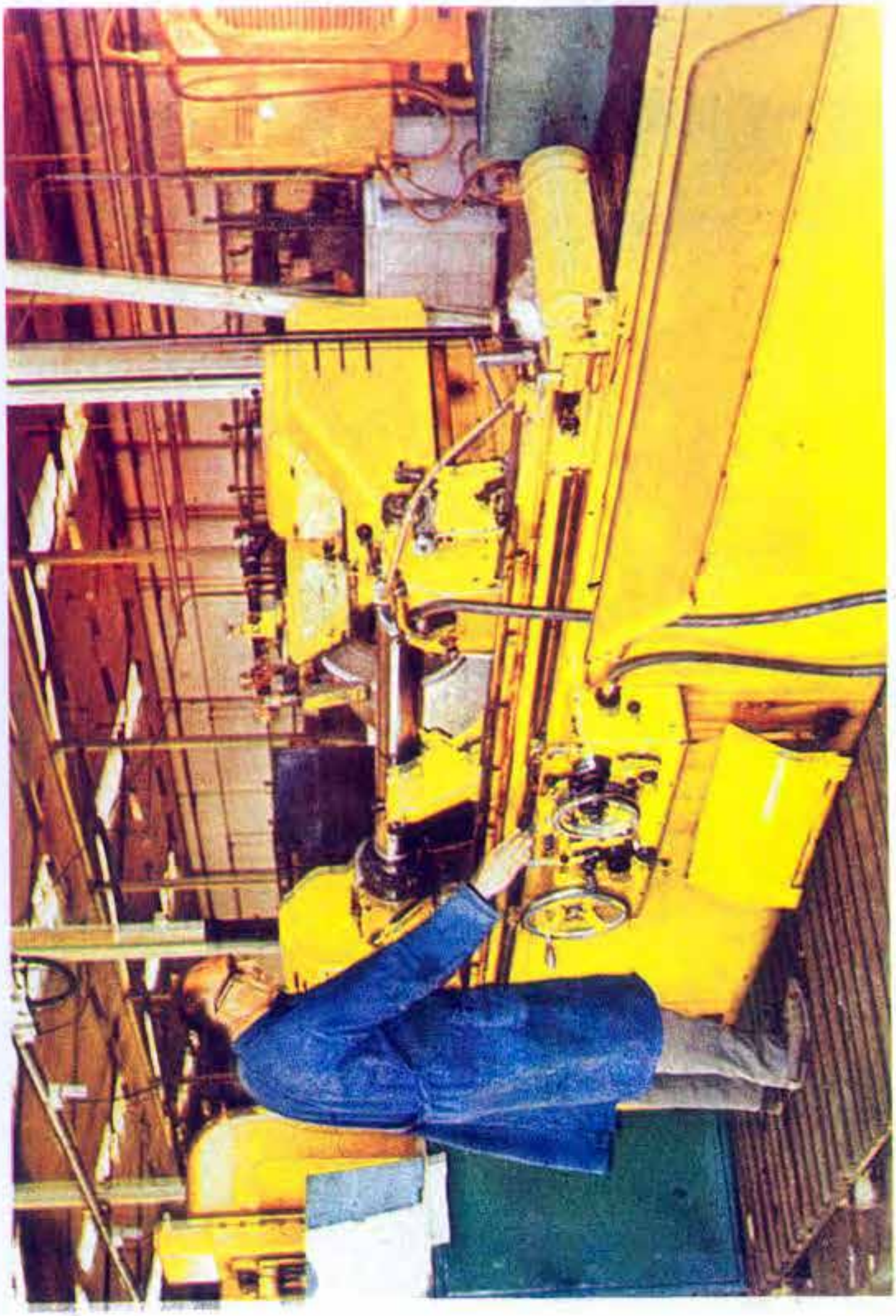

RESİM: 161
KIRIKKALE MASTAR ATELYESİ TEZGAHLARINDAN BİRİ

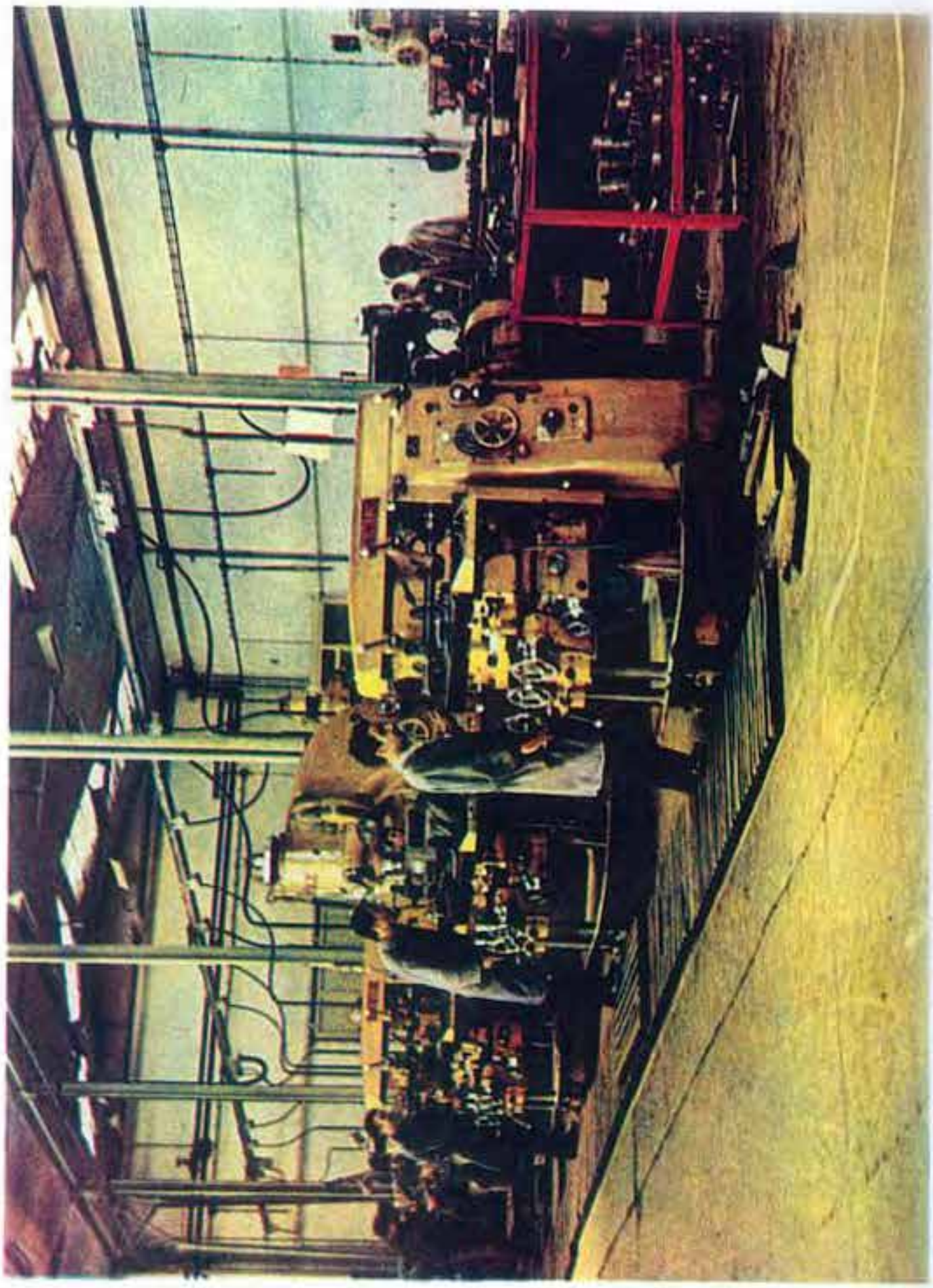

RESİM: 162
KIRIKKALE MASTAR ATELYESİ OTOMAT TEZGAHLARI

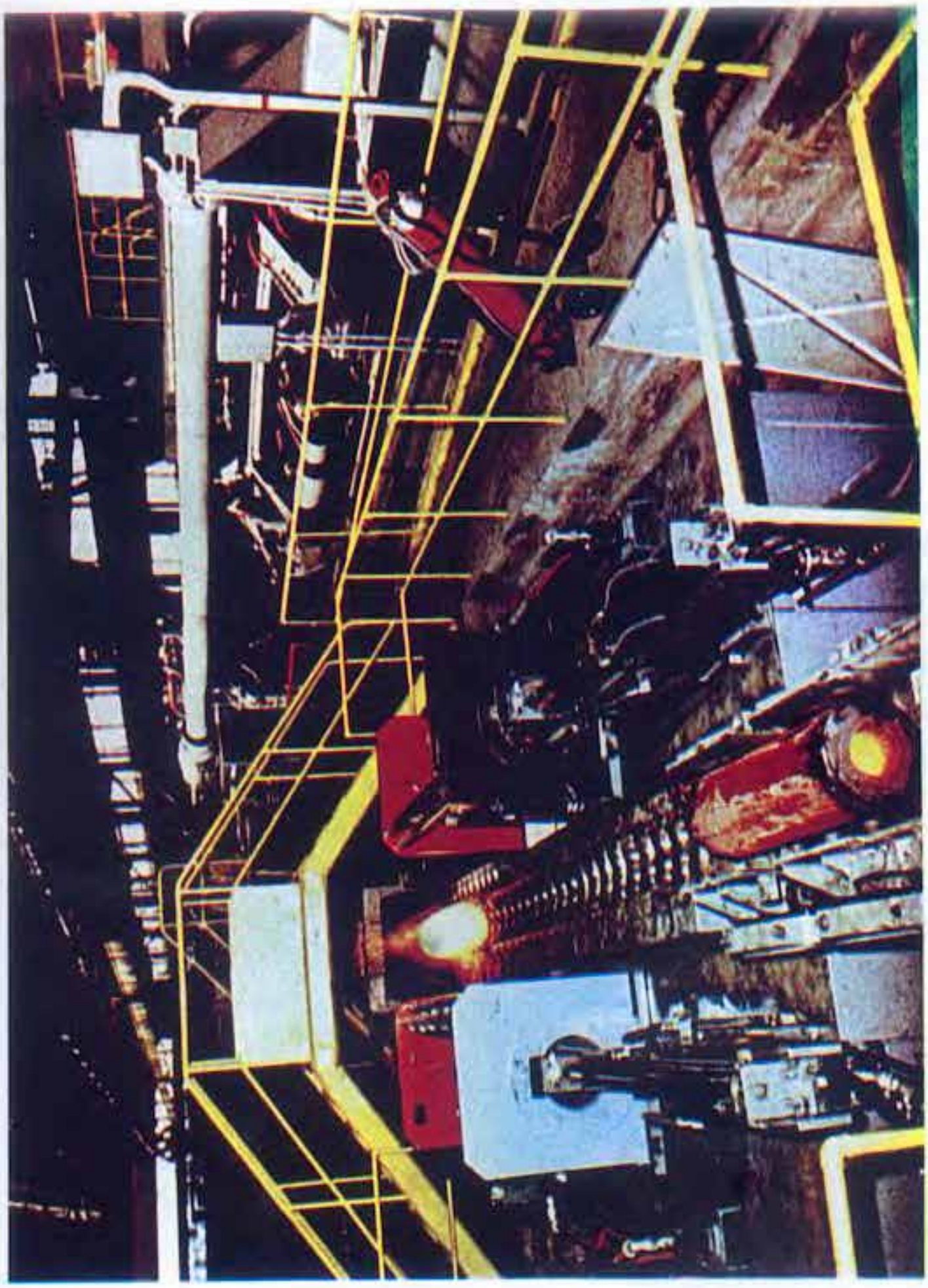

RESİM: 163
KIRIKKALE ÇELİK ÇEKME BORU FABRİKASI

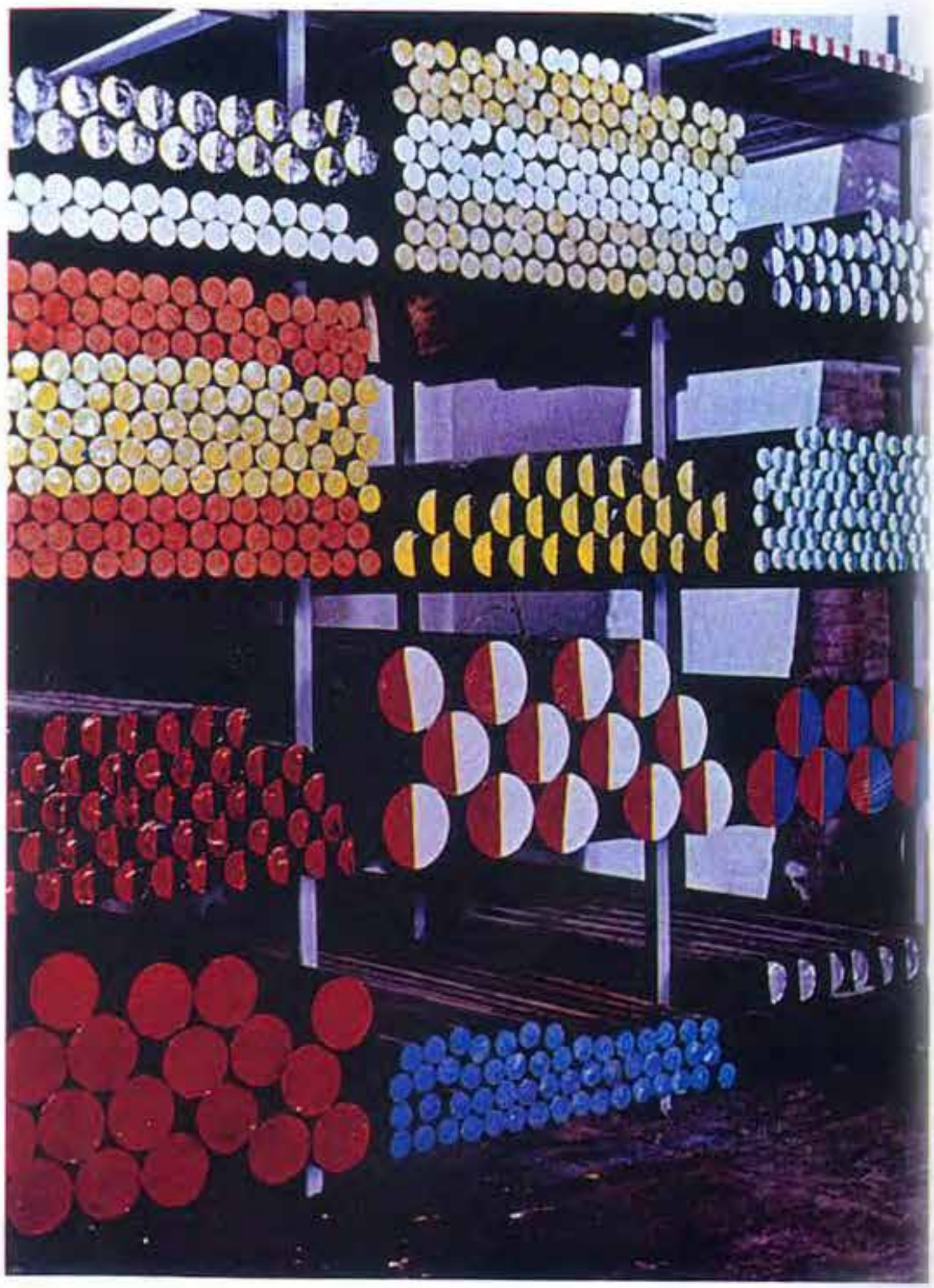

RESİM: 164
VASIFLI ÇELİKLER KIRIKKALE ÇELİK FABRİKASI

RESİM: 165
SOSYAL TESİSLERDEN BİR GÖRÜNÜŞ (KIRAKKALE)

M.K.E. Kurumunun 2 karakteri vardır: Birincisi Harp sanayiine dönük karakteri; diğeri de harp sanayiinin dışındaki, yurt sanayiine hizmetleri.

Müsaadenizle, harp sanayiine dönük fabrikalarımızdan bazı görünüşleri takdim edeceğim. Bu fabrikalarımızda planlanmış olan yatırımlarımızı şöylece arz etmek mümkündür.(Tablo: 90)

TABLO: 90

FAALİYETTE BULUNAN FABRİKALARIMIZDA KAPASİTE ARTTIRMA YÖNÜNDEN YAPILAN YATIRIMLAR

	PROJE DEĞERİ	EK ÜRETİMİ	İLAVE İSTİHDAM
	(TL).	(TL.)	(ADET)
HARP SANAYİ FABRİKALARI	1.303.000.000	2.341.000.000	1032
HARP SANAYİ DIŞINDA KALAN FABRİKALAR	827.000.000	1.167.000.000	724

Bugünkü MKE Kurumunu (TABLO: 91) şu şekilde özetlemek mümkündür: Sermayesi 1.750.000.000; 5 milyara çıkması için bütün hazırlıklar tekemmül etmiş huzurunuza gelmek üzeredir.

Üretim çeşidi: Mühimmat ve Silah olarak 71 çeşittir. Makina, Malzeme ve Kimyevi maddeler olarak 135 çeşittir. Fabrika adedimiz 18 dir, yıllık üretim 2.639.000.000; yıllık satış 2.800.000.000; Katma değer 1.820.000.000 personel 18990; teknik personel 958, idari personel 2297, işçi 15755 dir.

1975–1976 ve 1977 yılları mukayesesi: TABLO: 92. Mevcut fabrikalarımız 18, devam eden yatırımların değeri 3.683.000.000; 8.157.000.000; 31.083.000.000 TL dir.

Yeni başlayan yatırımlar 5 + 27 = 32 tutarı 4.474.000.000 ve 22.926.000.000 TL. dir.

Üretim: Mevcut fabrikalar 2.202.000.000 ; 2.600.000.000, 4.200.000.h00 TL. dir.

19 Kasım 1976 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı çıkmış olan 32 fabrikamız üzerindeki faaliyet biribirini takip eden TABLO: 91'de arz edilecektir.

Bunların başlıklarını şöyle ifade edersek, projenin adı, üretim konusu, yeri, yatırım tutarı, üretim miktarı milyon ve ton olarak kat değer milyon istihdam gücü, başlama–bitiş tarihi yatırımın hali hazır durumu:

TABLO: 91
GENEL BİLGİLER (1976 SONU İTİBARİYLE

KURULUŞUN TARİHİ	1920
SERMAYESİ (MİLYON TL.)	1.750.000.000.-TL.
ÜRETİM ÇEŞİDİ	MÜHİMMAT–MAKİNA–MALZEME–KİMYEVİ MADDELER.
FABRİKA ADEDİ	18
YILLIK ÜRETİM (MİLYON TL.)	2.639 Milyon TL.
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL.)	2.800
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	1.820 Milyon TL.
PERSONEL	18.990
TEKNİK PERSONEL	958
İDARİ PERSONEL	2.297
İŞÇİ	15.755

TABLO: 92
YATIRIM DURUMLARI

		YILLAR		
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		17	17	18
DEVAM EDEN YATIRIMLAR		2	7	33
DEVAM EDEN YATIRIMLAR DEĞERİ (MİLYON TL.)		3.683	8.157	31.083
YENİ BAŞLAYAN YATIRIMLAR		–	5	27
YENİ BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUTARI (MİLYON TL.)		–	4.474	22.926
Üretim	MEVCUT FABRİKALAR (MİLYON TL.)	2.202	2.600	4.200
	YENİ YATIRIMLAR (MİLYON TL.)	2.000	5.314	27.812
Personel	MEVCUT	18.436	19.000	19.500
	YENİ YATIRIMLAR	4.500	10.650	44.381

Yeni yatırımların 1975 de 2 milyar, 1976 da 5.314.000.000 1977 de ise 27.812.000.000 TL. dir.
Personel mevcudu: 1975 de 18465, 1976 da 19.000 1977 de ise 19500 adettir
Yeni yatırımlarla 1975 de 4500 1976 da 10650, 1977 de ise 44.321 olacaktır.

TABLO: 93
1976 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
FABRİKA EDEDİ	18	50
YATIRIM TUTARI (MİLYON TL.)	1.894	32.974
ÜRETİM (MİLYON TL.)	2.202	32.012
PERSONEL (ADET)	18.436	63.821
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	1.430	20.547
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL.)	2.250	44.212

Bu tablodan görüleceği gibi fabrika adedi 1975 de 18, 1982 yılında ise 50 olacaktır.

Yatırım tutarı	:	1.894.000.000 dan 32.974.000.000 (TL. na)
Üretim tutarı	:	2.202.000.000 dan 32.012.000.000 (TL. na)
Personel adedi	:	18.436 dan 63.821'e
Katma değer	:	1.430.000.000 dan 20.547.000.000 (TL. na)
Yıllık satış	:	2.250.000.000 dan 44.212.000.000 (TL. na)

TABLO: 99
(1.3.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Ton 1000	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	Büyük Döküm Fabrikası	Büyük Dökme Parçalar	YOZGAT	784	650	30.000	319	867	1976–80	Fabrika yeri seçildi.
2	" "	" "		784	650	30.000	319	867	1976–80	
3	Büyük Pres Fabrikası	Hidrolik ve Mekanik Kumandalı Presler	KÜTAHYA	600	450	6.000	230	1.000	1976–80	Fabrika yeri alındı.
4	Büyük Dövme Fabrikası	Dövme Çelik Malzeme	AFYON	1.168	910	18.000	551	1.167	1976–80	Fabrika yeri alındı.
5	" "	" "		1.168	910	18.000	551	1.167	1976–80	
6	" "	" "		1.168	910	18.000	551	1.167	1976–80	
7	Ağır Makina Fabrikası	Tav Fırınları İmalatı	KÜTAHYA	1.200	1.000	16.000	710	1.836	1976–80	Fabrika yeri seçildi.
8	" "	" "	K. MARAŞ	1.200	1.000	16.000	745	2.000	1976–80	Fabrika yeri alındı.
9	Ağır Makina Fabrikası	Çimento Fabrikası Tesisleri İmalatı	ADIYAMAN	1.500	946	12.000	690	1.976	1976–80	Fabrika yeri alındı.
10	Makina Fabrikası	Şişe Doldurma Makinaları	GAZİANTEP	600	500	6.000	275	1.000	1976–79	Fabrika yeri alındı.
11	Ambalaj	Muhtelif ambalaj	AMASYA	1.000	1.000	12.500	630	1.670	1976–80	Fabrika yeri alındı.

TABLO: 94
(1.3.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Ton 1000	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
12	Ambalaj Makinaları Fabrikası	Muhtelif Ambalaj Ambalaj Makinaları	GİRESİN	1.000	1.000	12.500	630	1.670	1976–80	Fabrika yeri seçildi.
13	Kesici takımlar Fabrikası	Muhtelif Kesici Takımlar	KIRŞEHİR	400	350	2.000	200	700	1976–80	
14	" "	" "	KAYSERİ	400	350	2.000	200	700	1976–80	Fabrika yeri alındı.
15	" "	" "	TOKAT (ARTOVA)	400	350	2.000	200	700	1976–80	Fabrika yeri alındı.
16	" "	" "	GÜMÜŞHANE (BAYBURT)	400	350	2.000	200	700	1976–80	Fabrika yeri alındı.
17	Kalıp Fabrikası	Muhtelif Kalıplar	KESKİN	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	
18	"	"	BEYPAZARI	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	
19	"	"	HAYMANA	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	
20	"	"	KALECİK	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	
21	Büyük İş Makinaları Fb.	Muhtelif Büyük İş Makinaları	KONYA	1.000	1.751	1590.ad/y	647.5	1.674	1976–80	Fabrika yeri seçildi.
22	" "	" "		1.000	1.712	1900.ad/y	659	1.674	1976–80	

TABLO: 94
(1.3.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Ton 1000	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
23	Ağır Makina Fabrikası	Kağıt Fabrikası Makinaları	AMASYA	1.000	1.000	12.000	630	1.670	1976–80	Fabrika yeri alındı
24	" "	Gübre Fabrikası Makinaları	ÇORUM	1.000	1.000	11.000	630	1.675	1976–80	Fabrika yeri alındı
25	Hidrolik Makinalar Fabrikası	Muhtelif Hidrolik Makinalar	TRABZON	1.092	950	6.500	615	1.200	1976–80	Fabrika yeri alındı
26	Ağır Makina Fabrikası	Muhtelif Ağır Makinalar ve Değirmenler	KONYA	200	150	2.000	65	800	1976–79	Fabrika yeri seçildi
27	RULMAN I	Her çeşit Rulman	BİLECİK	1.250	1.250	8.000	865	2.500	1976–80	Fabrika yeri alındı
28	RULMAN II Fabrikası	" " "	ORDU	600	600	4.000	340	1.000	1976–80	Fabrika yeri alındı
29	Ağır Makina Fabrikası	Rafineri Tesisleri	ISPARTA	950	950	12.000	635	1.600	1976–80	Fabrika yeri seçildi
30	İnşaat ve Kazı Mak. Fab.	Muhtelif İnşaat ve Kazı Makinaları	POLATLI	806	728	700	340	1.561	1975–79	Müteahhit sahada.
31	Ağır Sanayi ve Teç. Fab.	Muhtelif Ağır Sanayi Makinaları	ÇANKIRI	986	622	12.256	386	1.046	1976–80	Müteahhit sahada.
32	Yüksek Vasıflı Çelik Fb.	Muhtelif Çelik Mamüller	İZMİR (ALİAĞA)	1.346	1.656	149.500	712	854	1976–81	Fabrika yeri alındı.

TABLO: 95
(10.8.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Ton 1000	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	Büyük Döküm Fabrikası	Büyük Dökme Parçalar	YOZGAT	784	650	30.000	319	867	1976–80	Yeniden ihaleye çıkarılmıştır.
2	" "	" "		784	650	30.000	319	867	1976–80	
3	Büyük Pres Fabrikası	Hidrolik ve Mekanik Kumandalı Presler	KÜTAHYA	600	450	6.000	230	1.000	1976–80	I.Kısım inşaat işi yeniden ihaleye çıkarıldı.
4	Büyük Dövme Fabrikası	Dövme Çelik Malzeme	AFYON	1.168	910	18.000	551	1.167	1976–80	İhale edilmek üzeredir.
5	" "	" "		1.168	910	18.000	551	1.167	1976–80	
6	" "	" "		1.168	910	18.000	551	1.167	1976–80	
7	Ağır Makina Fabrikası	Tav Fırınları İmalatı	KÜTAHYA	1.200	1.000	16.000	710	1.836	1976–80	İhaleye çıkarılıyor.
8	" "	" "	K. MARAŞ	1.200	1.000	16.000	745	2.000	1976–80	İhale edildi.Bir haftaya kadar inşaata başlanacak.
9	Ağır Makina Fabrikası	Çimento Fabrikası Tesisleri İmalatı.	ADIYAMAN	1.500	946	12.000	690	1.976	1976–80	Bir haftaya kadar inşaatına başlanacak
10	Makina Fabrikası	Şişe Doldurma Makinaları	GAZİANTEP	600	500	6.000	275	1.000	1976–79	Hafriyatı bitti,demir beklendiğinden inş.yürümemektedir
11	Ambalaj	Muhtelif ambalaj	AMASYA	1.000	1.000	12.500	630	1.670	1976–80	Müth. vefat etti. yeniden ihaleye çıkarılacak.

TABLO: 95
(10.8.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı		Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
					Milyon TL.	Ton 1000				
12	Ambalaj Makinaları Fabrikası	Muhtelif Ambalaj Ambalaj Makinaları	GİRESUN	1.000	1.000	12.500	630	1.670	1976–80	İhaleye çıkarılacak
13	Kesici takımlar Fabrikası	Muhtelif Kesici Takımlar	KIRŞEHİR	400	350	2.000	200	700	1976–80	
14	" "	" "	KAYSERİ	400	350	2.000	200	700	1976–80	Hafriyatlar bitti.Müth. piyasadan bir miktar demer alarak işe devam ediyor.
15	" "	" "	TOKAT (ARTOVA)	400	350	2.000	200	700	1976–80	" " "
16	" "	" "	GÜMÜŞHANE (BAYBURT)	400	350	2.000	200	700	1976–80	Hafriyatı bitti.Demir gelmediğinden inşaat yürümemektedir.
17	Kalıp Fabrikası	Muhtelif Kalıplar	KESKİN	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	İnşaatı başladı, hafriyatı devam ediyor. Demir bekliyor.
18	"	"	BEYPAZARI	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	" " "
19	"	"	HAYMANA	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	" " "
20	"	"	KALECİK	600	515	2.000	308	1.000	1976–80	" " "
21	Büyük İş Makinaları Fb.	Muhtelif Büyük İş Makinaları	KONYA	1.000	1.751	1590.ad/y	647.5	1.674	1976–80	İnşaatı başlamıştır.
22	" "	" "		1.000	1.712	1900.ad/y	639	1.674	1976–80	

TABLO: 95
(10.8.1977)

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Ton 1000	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
23	Ağır Makina Fabrikası	Kağıt Fabrikası Makinaları	AMASYA	1.000	1.000	12.000	630	1.670	1976–80	Yeniden ihaleye çıkarıldı.
24	" "	Gübre Fabrikası Makinaları	ÇORUM	1.000	1.000	11.000	630	1.675	1976–80	" "
25	Hidrolik Makinalar Fabrikası	Muhtelif Hidrolik Makinalar	TRABZON	1.092	950	6.500	615	1.200	1976–80	Harfiyatı devam ediyor.
26	Ağır Makina Fabrikası	Muhtelif Ağır Makinalar ve Değirmenler	KONYA	200	150	2.000	65	800	1976–79	Harfiyatı bitmek üzere, demir beklemektedir.
27	RULMAN I	Her çeşit Rulman	BİLECİK	1.250	1.250	8.000	865	2.500	1976–80	Hafriyatı bitti, demir beklendiğinden inşaat yürütmemektedir.
28	RULMAN II Fabrikası	" " "	ORDU	600	600	4.000	340	1.000	1976–80	İnşaatı başlamak üzeredir.
29	Ağır Makina Fabrikası	Rafineri Tesisleri	ISPARTA	950	950	12.000	635	1.600	1976–80	Hafriyatı bitmek üzeredir. Demir beklemektedir.
30	İnşaat ve Kazı Mak. Fab.	Muhtelif İnşaat ve Kazı Makinaları	POLATLI	806	728	700	340	1.561	1975–79	
31	Ağır Sanayi ve Teç. Fab.	Muhtelif Ağır Sanayi Makinaları	ÇANKIRI	986	622	12.256	386	1.046	1976–80	
32	Yüksek Vasıflı Çelik Fb.	Muhtelif Çelik Mamüller	İZMİR (ALİAĞA)	1.346	1.656	149.500	712	854	1976–81	

TABLO: 96

MEVCUT FABRİKALARIMIZIN DURUMU:

KIRIKKALEDE:

- PİRİNÇ FABRİKASI
- MÜHİMMAT FABRİKASI
- ÇELİK FABRİKASI
- TOP ve OTOMOTİV MÜESSESESİ
- ÇELİK ÇEKME FABRİKASI
- BARUT FABRİKASI
- SİLAH TÜFEK FABRİKASI

ELMADAĞINDA:

- BARUT ve PATLAYICI MADDELER FABRİKALARI

KAYAŞTA:

- KAPSÜL ve İMLA FABRİKASI

MAMAKTA:

- GAZ MASKE FABRİKASI (SAYAÇ İMALİ)

ANKARA'DA:

- MAKİNA SANAYİ MÜESSESESİ

GAZİ ORMAN ÇİFTLİĞİNDE:

- GAZİ FİŞEK FABRİKASI

ETİMESGUTTA:

- TEKSTİL FABRİKASI
- MARANGOZ FABRİKASI

İSTANBUL'DA:

- SİLAHTARAĞA AV FİŞEĞİ FABRİKASI

ANTALYA'DA:

- KURU PİL FABRİKASI

1977'de temeli atılacak olan fabrikalarımız:

TRABZON'DA	: HİDROLİK MAKİNA FABRİKASI
ORDU'DA	: RULMAN FABRİKALARI
GİRESUN'DA	: AMBALAJ MAKİNALARI İMALİ FABRİKASI
GAZİANTEP'TE	: ŞİŞE DOLDURMA VE YIKAMA FABRİKASI–MİKANALARINI YAPAN FABRİKA
KAHRAMANMARAŞ'TA	: TAV FIRINLARI İMALİ FABRİKASI
İZMİR'DE	: VASIFLI ÇELİK
BİLECİKTE	: RULMAN FABRİKASI
KÜTAHYA'DA	: TAV FIRINLARI YAPACAK FABRİKALAR
KÜTAHYA'DA	: BÜYÜK PRES İMAL EDECEK FABRİKA
AFYON'DA	: BÜYÜK DÖVME FABRİKASI
İSPARTA'DA	: RAFİNERİ TESİSLERİNİN MAKİNA VE TEÇHİZATINI YAPAN FABRİKA
AMASYA'DA	: AMBALAJ MAKİNALARI İMALİ FABRİKASI
KIRŞEHİR'DE	: KESİCİ TAKIM FABRİKASI
TOKAT'TA	: KESİCİ TAKIM FABRİKASI
GÜMÜŞHANE'DE	: KESİCİ TAKIM FABRİKASI
ANKARA BEYPAZARIN'DA	: KALIP FABRİKASI
ANKARA KALECİK'TE	: KALIP FABRİKASI
ANKARA' KESKİN'DE	: KALIP FABRİKASI
ANKARA HAYMANA'DA	: KALIP FABRİKASI
KONYA'DA	: AĞIR İŞ MAKİNALARI VE DEĞİRMEN FABRİKALARININ MAKİNA VE TEÇHİZATINI YAPACAK FABRİKA
AMASYA'DA	: KAĞIT FABRİKALARININ MAKİNE VE TEÇHİZATINI YAPAN FABRİKA
ÇORUM'DA	: GÜBRE FABRİKALARINA MAKİNA VE TEÇHİZAT YAPAN FABRİKALAR
KAYSERİ'DE	: KESİCİ TAKIM FABRİKASI
ADIYAMAN'DA	: ÇİMENTO TESİSLERİNİ İMAL EDEN FABRİKA

YOZGAT'TA : BÜYÜK DÖKÜM FABRİKASI
KONYA'DA : AĞIR MAKİNA FABRİKASI

Ayrıca henüz yerleri belli olmayan
Büyük döküm fabrikası
Büyük dövme fabrikası
Büyük iş makinaları fabrikası
temelleri atılacaktır.

1982 Yılı Durumumuz:

TABLO: 97'de görüldüğü gibi yatırım tutarı 32.974.000.000 TL. olacak; istihdam gücü 63.821'e erişecektir; kişi başına yapacağımız yatırım 745.815.000 TL. dir. Katma değer ise 20.547.000.000 TL. Döviz tasarrufumuz 1.900.000.000, yıllık satışımız ise 44.212.000.000 TL ye erişecektir.

TABLO: 97

1982 YILINDA M.K.E.K

Yatırım Tutarı (Milyon TL.)	İstihdam Gücü (adet)	Kişi Başına Yatırım (TL.)	Katma Değer (Milyon TL.)	Döviz Tasarrufu (Milyon Dolar)	Yıllık Satış (Tutarı) (Milyon TL.)
32.974	63.821	745.815	20.547	1.900	44.212

1975 YILINDA MEVCUT M.K.E.K. FABRİKALARI

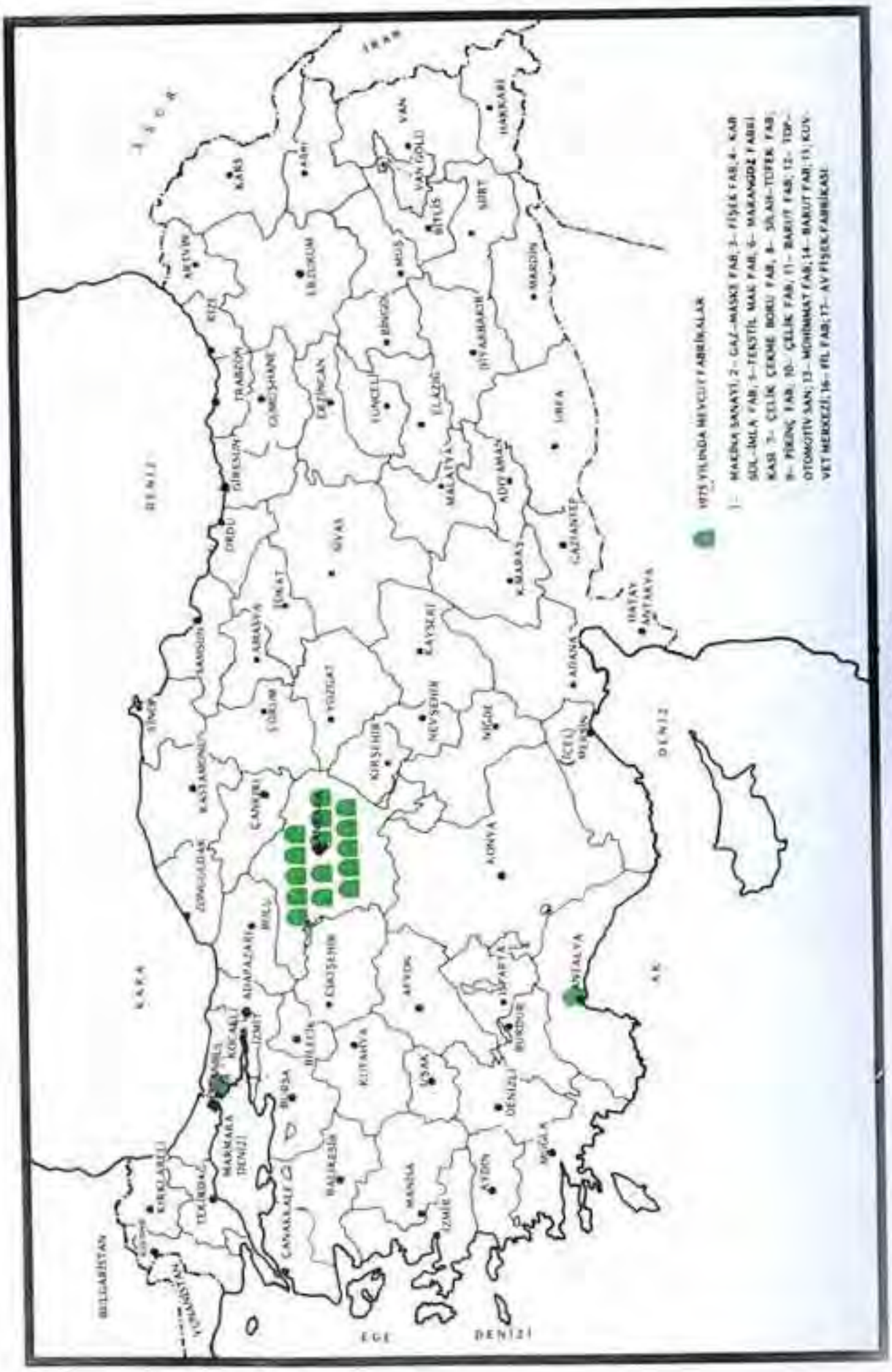

HARİTA: 38

Türkiye
Demir

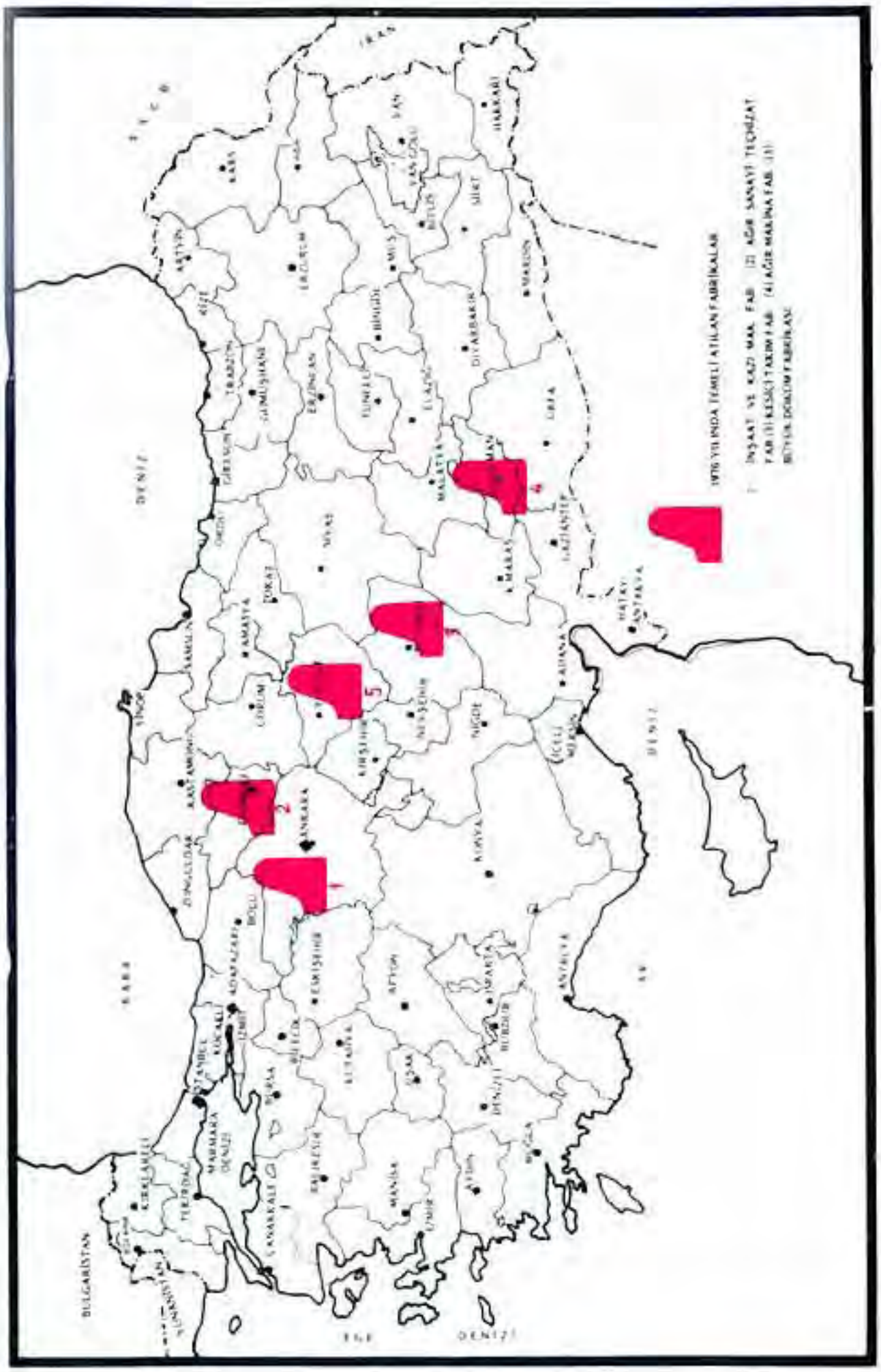

HARİTA: 39

M.K.E. KURUMU FABRİKALARI

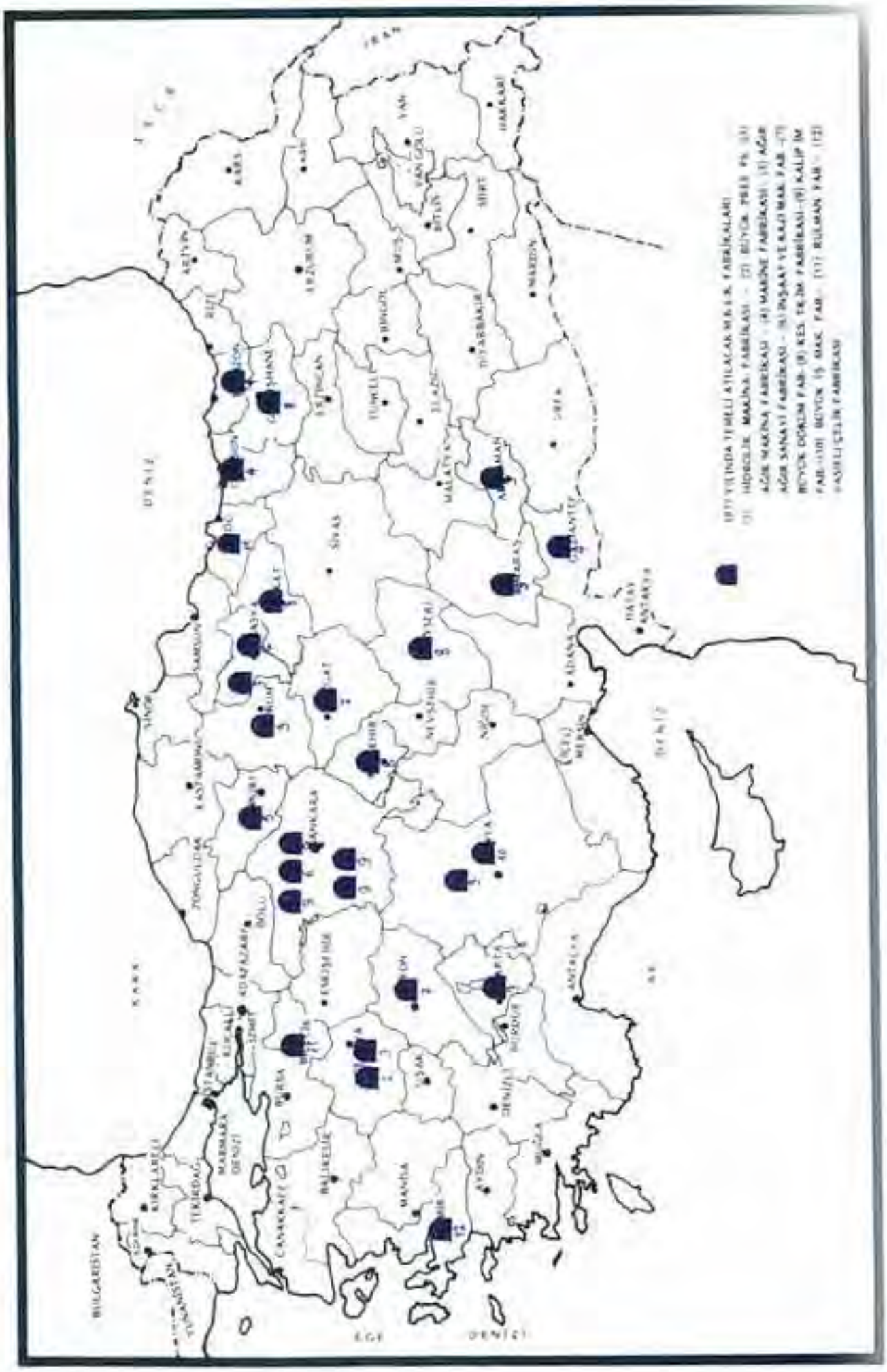

HARİTA: 40

M.K.E. KURUMUNUN 1982 YILINDA FABRİKALARININ DURUMU

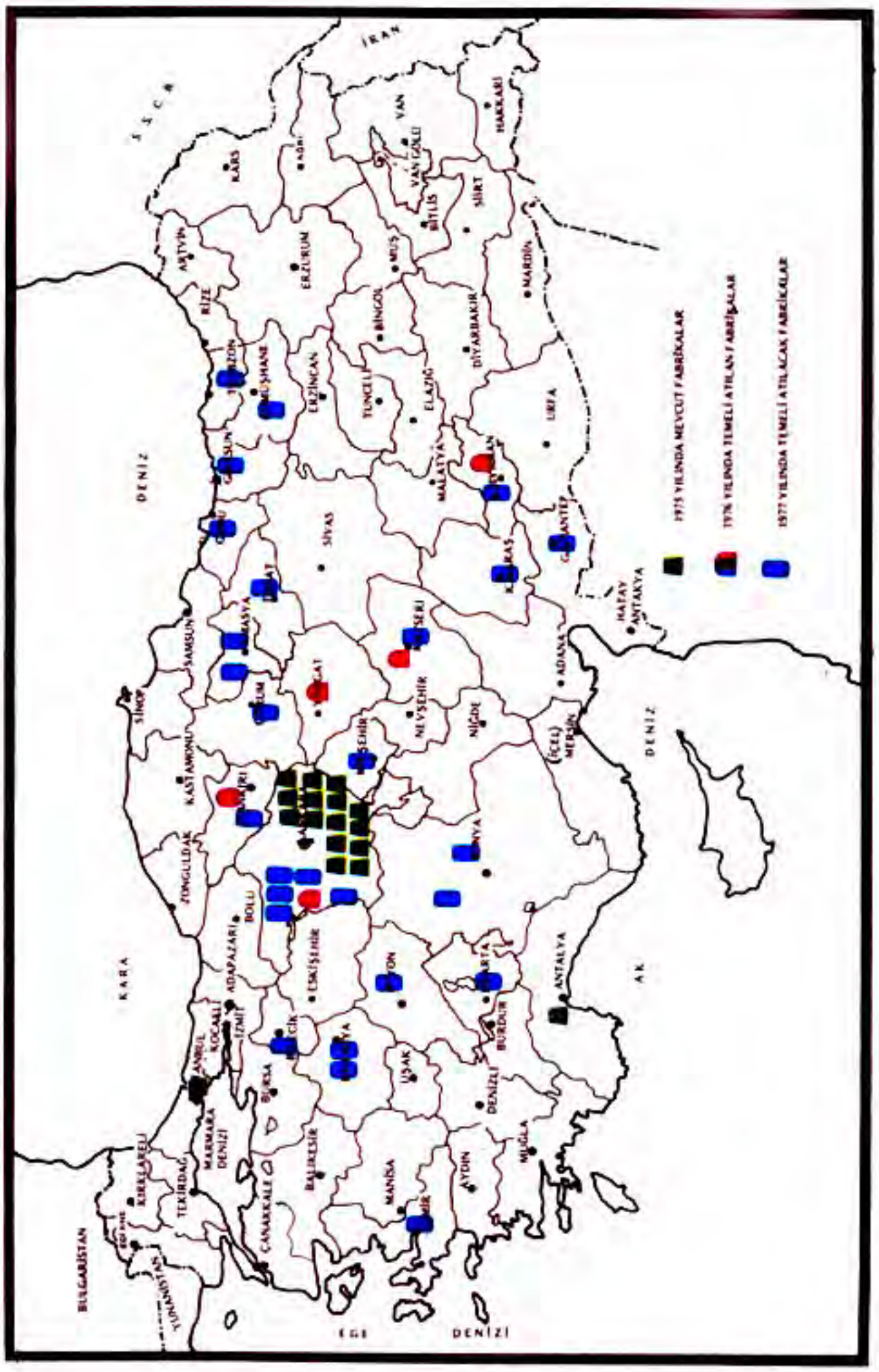

HARİTA: 41

RESİM: 166
LASTİKLİ LODER

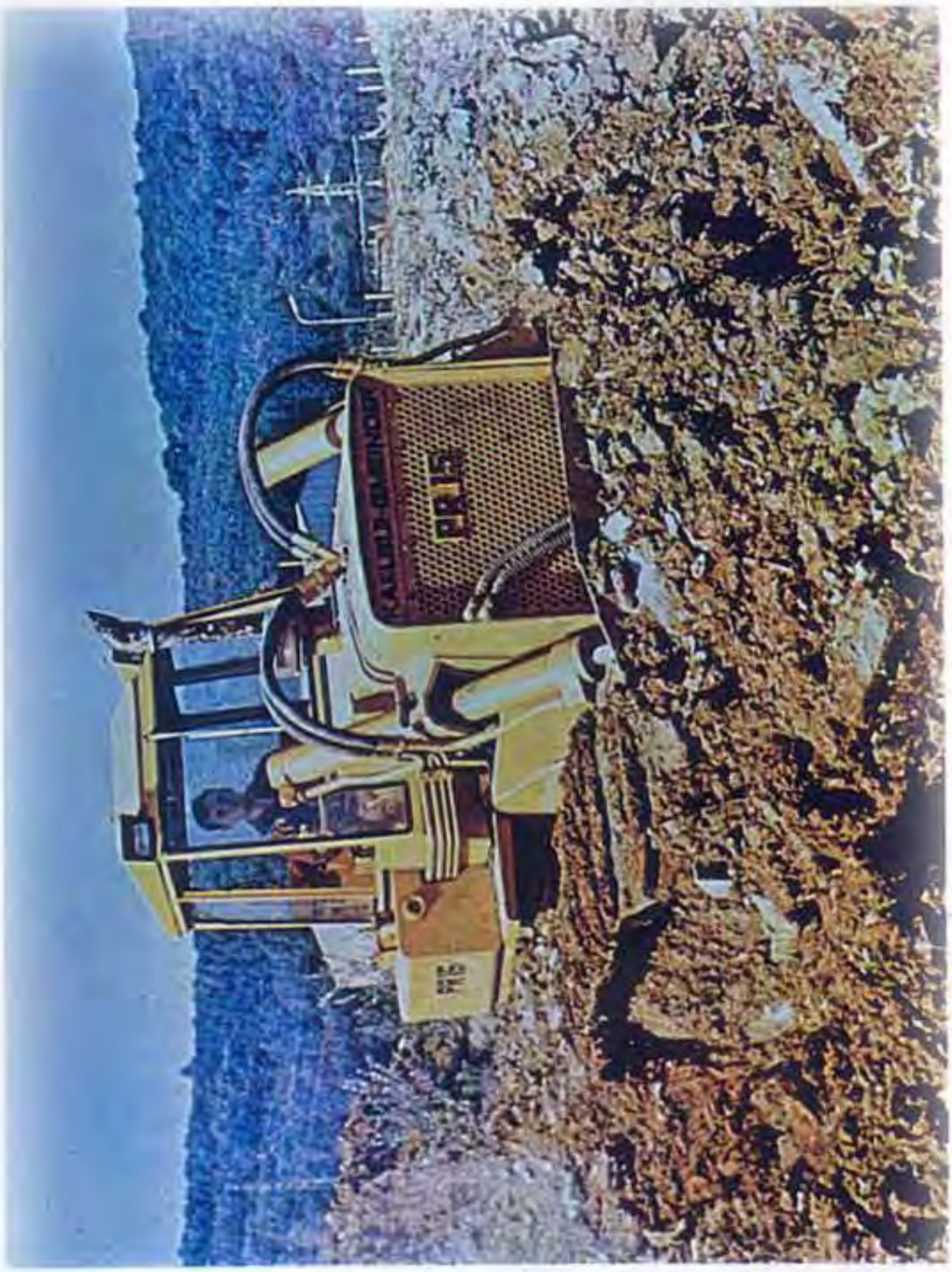

RESİM: 167
PALETLİ LODER

RESİM: 168
PALETLİ EKSKAVATÖR

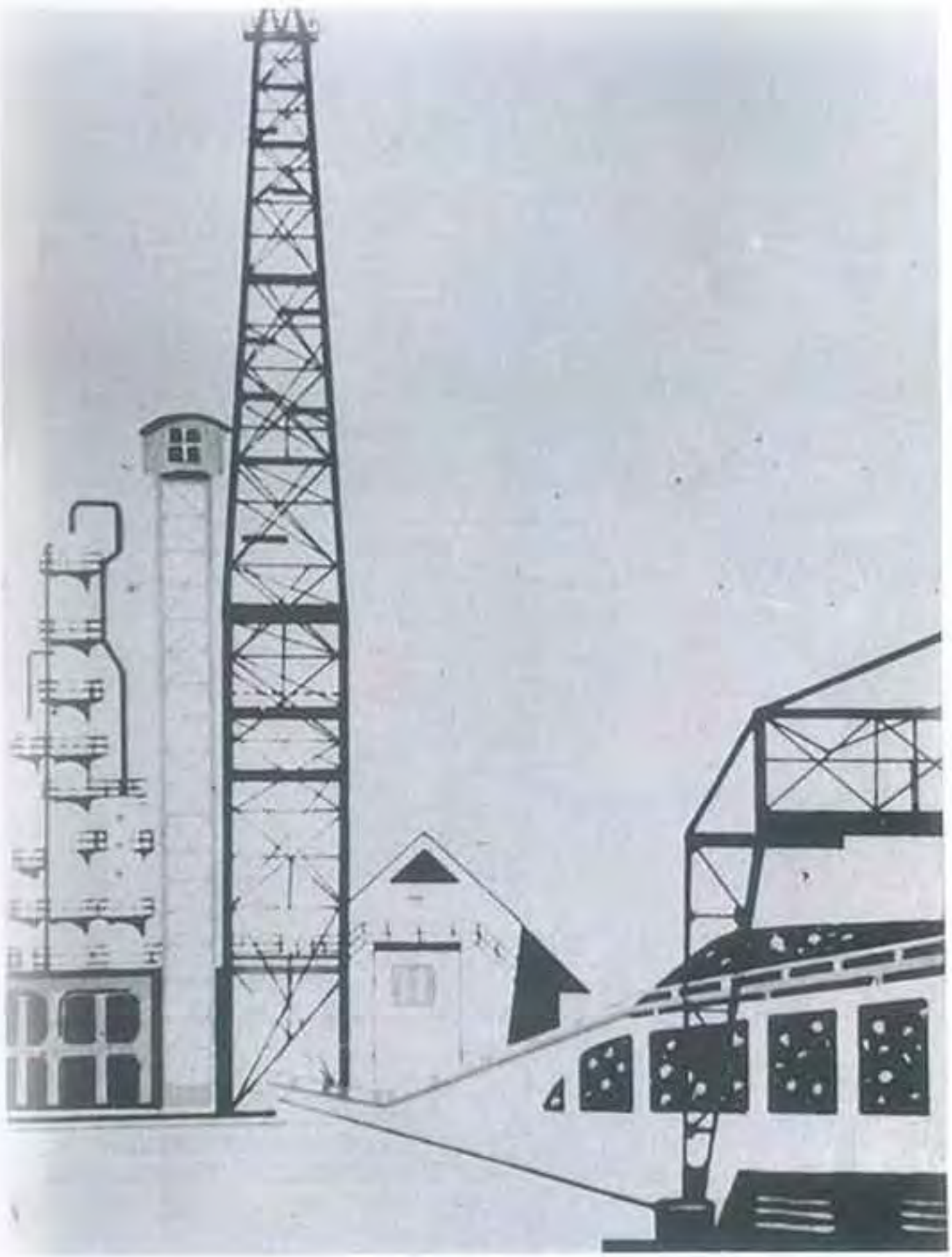

RESİM: 169
BİR RAFİNE TESİSİ GÖRÜLMEKTEDİR
İSPARTA'DA KURULACAK OLAN AĞIR SANAYİ FABRİKAMIZDA RAFİNERİ TESİSLERİNİN MAKİNA VE TEÇHİZATI YAPILACAKTIR

RESİM: 170

BİR ÇİMENTO FABRİKASINI GÖRÜYORUZ

ADIYAMAN'DA KURULACAK OLAN AĞIR SANAYİ FABRİKAMIZDA ÇİMENTO FABRİKALARININ MAKİNA VE TEÇHİZATI YAPILACAKTIR.

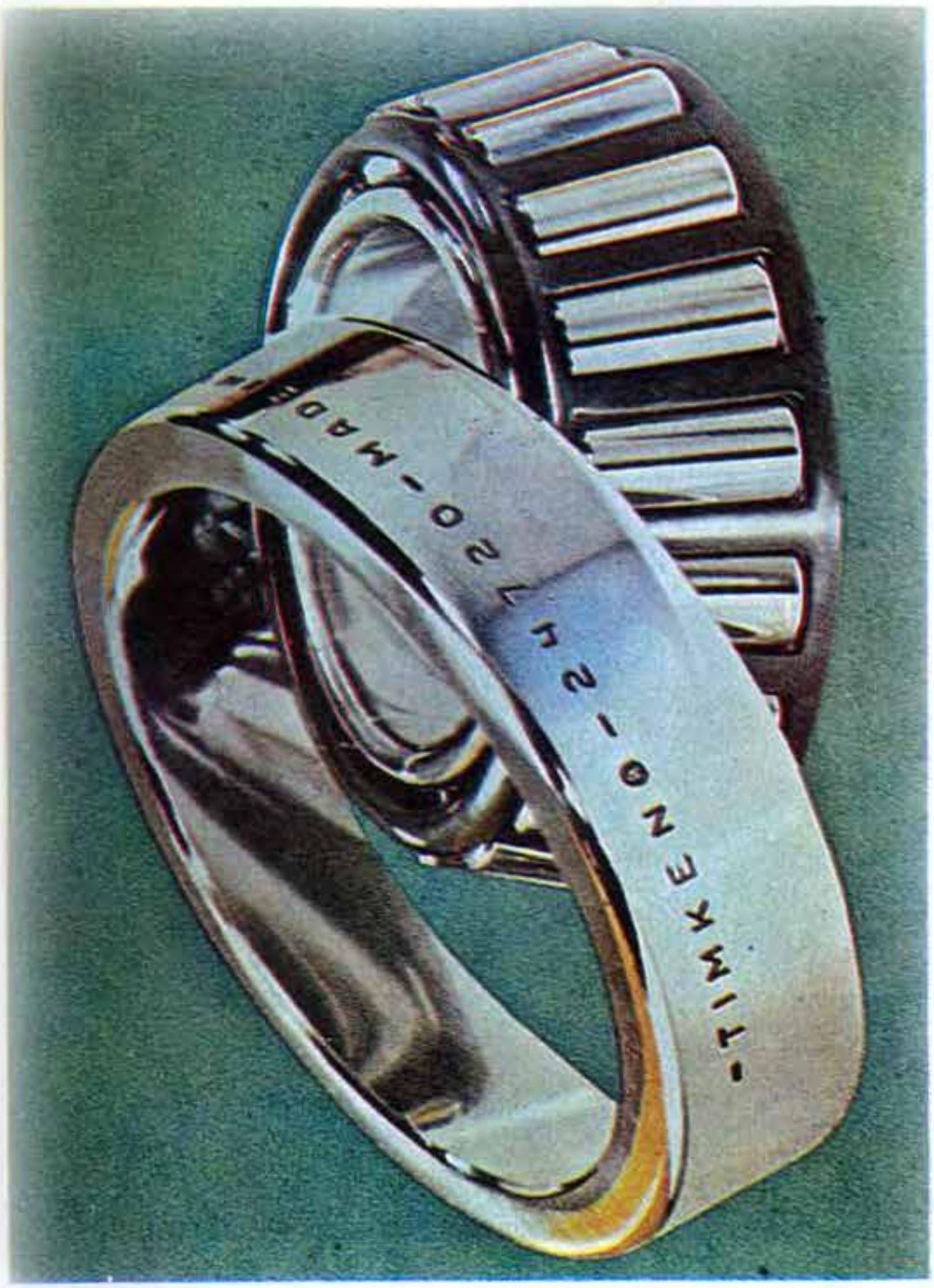

RESİM: 171
RULMANLAR

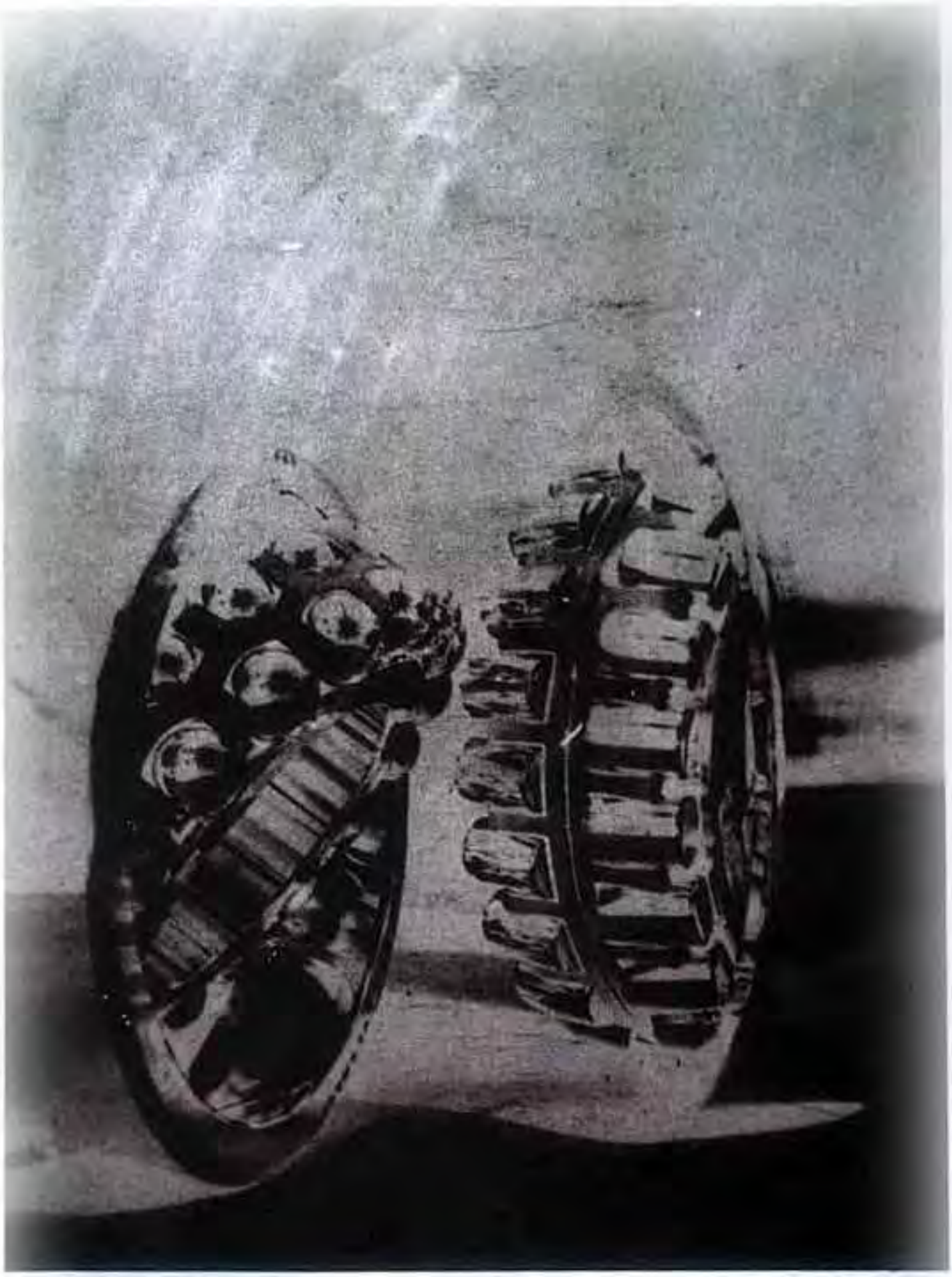

RESİM: 172
RULMANLAR

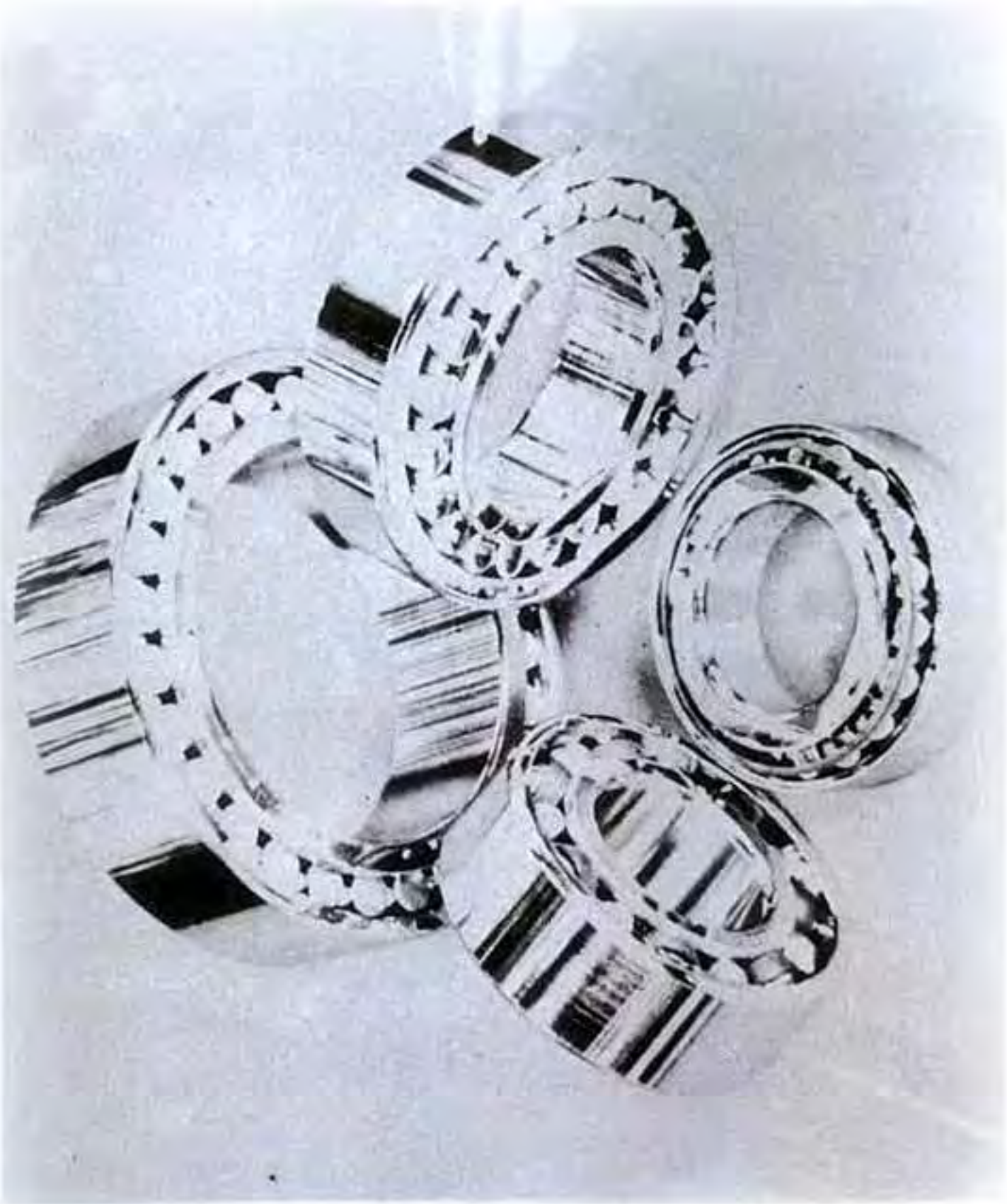

RESİM: 173
RULMANLAR

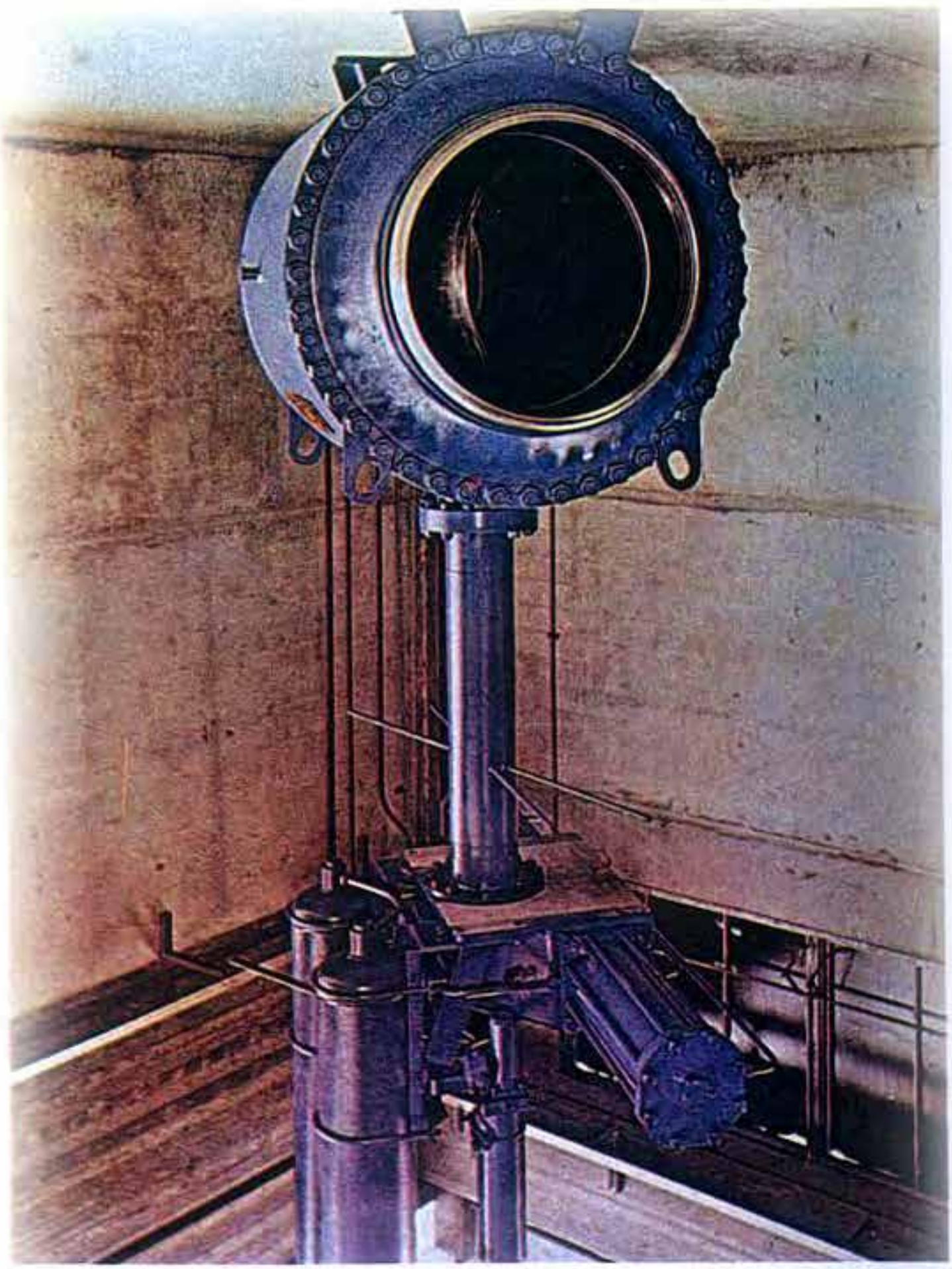

RESİM: 174

HİDROLİK MAKİNA

TRABZON'DA KURULACAK OLAN AĞIR SANAYİ FABRİKAMIZDA YUKARIDA RESMİ GÖRÜLEN HİDROLİK MAKİNALARI VE TEÇHİZATINI YAPACAKTIR.

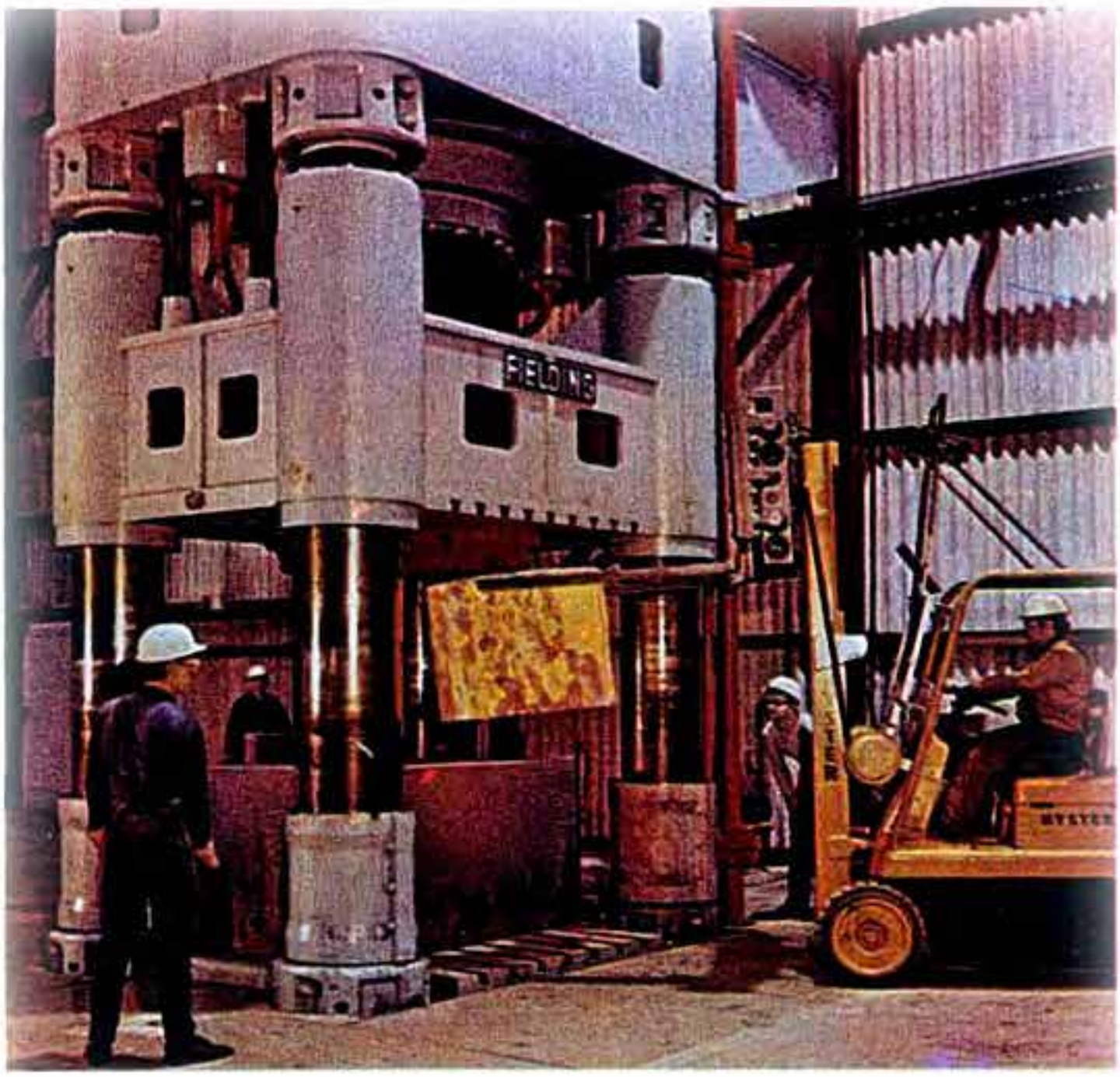

RESİM: 175
PRES

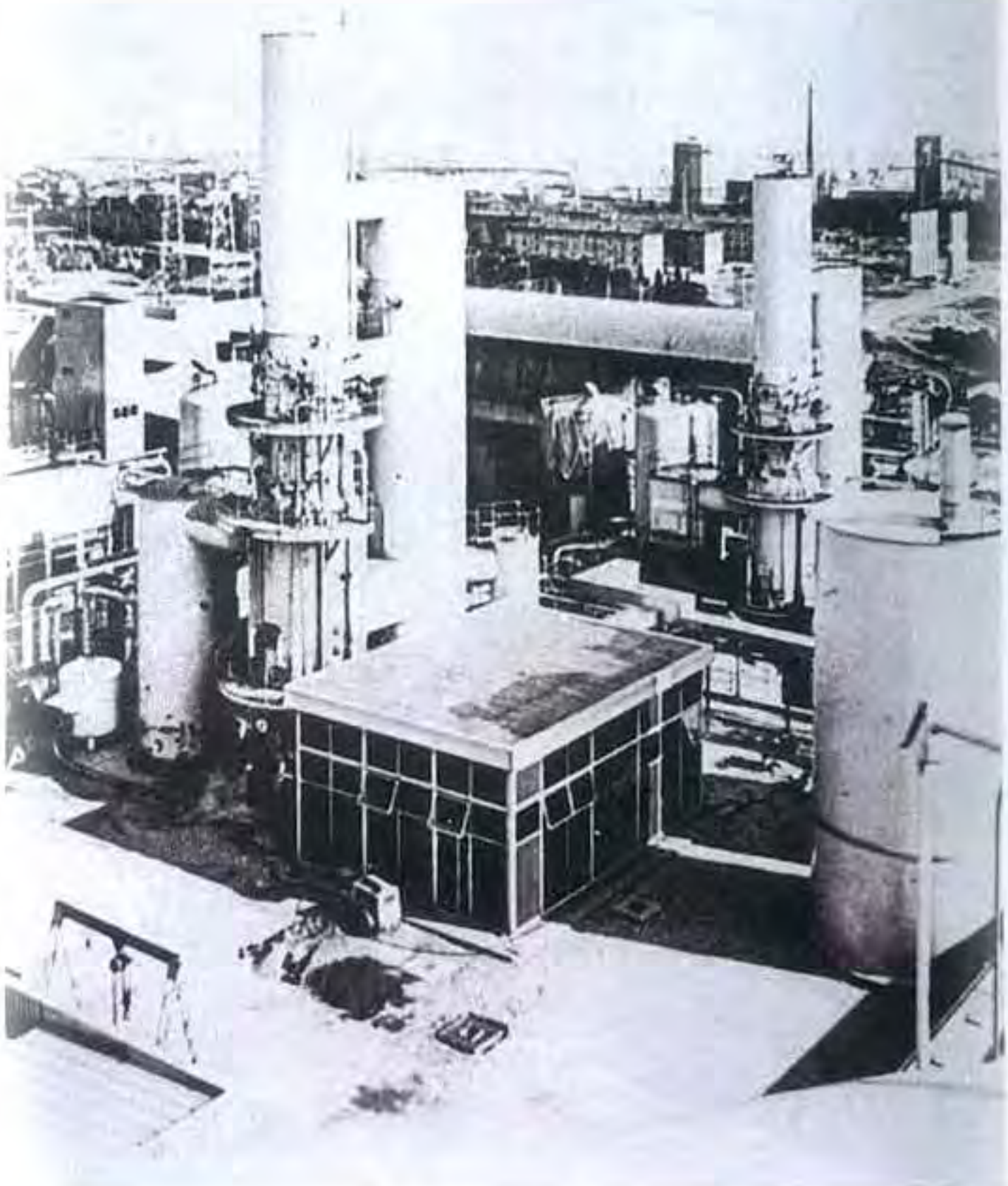

RESİM: 176
BİR GÜBRE FABRİKASINI GÖRÜYORUZ
ÇORUM'DA KURULACAK OLAN AĞIR SANAYİ FABRİKAMIZDA, GÜBRE FABRİKALARININ MAKİNE VE TEÇHİZATI YAPILACAKTIR

Türkiye İş Bankası
Sanayi A. Ş.
Demirbaş

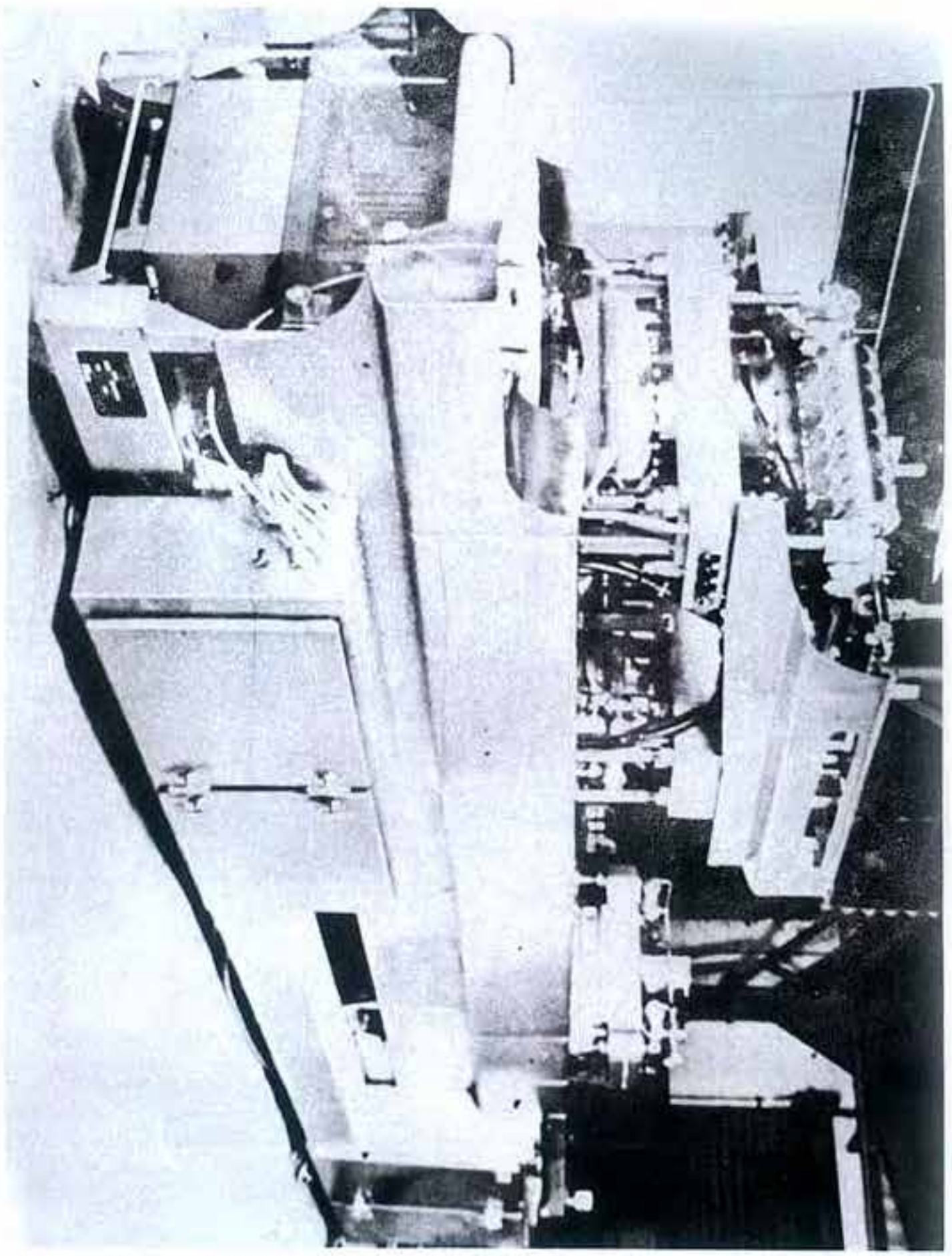

RESİM: 177
BİR ŞİŞE DOLDURMA MAKİNASINI GÖRÜYORUZ
GAZİANTEP'TE KURULACAK AĞIR SANAYİ FABRİKAMIZDA ŞİŞE DOLDURMA MAKİNALARI VE TEÇHİZATI İMAL EDİLECEKTİR

RESİM: 178
TAV FIRINLARI
KIRIKKALE ÇELİK FABRİKASI

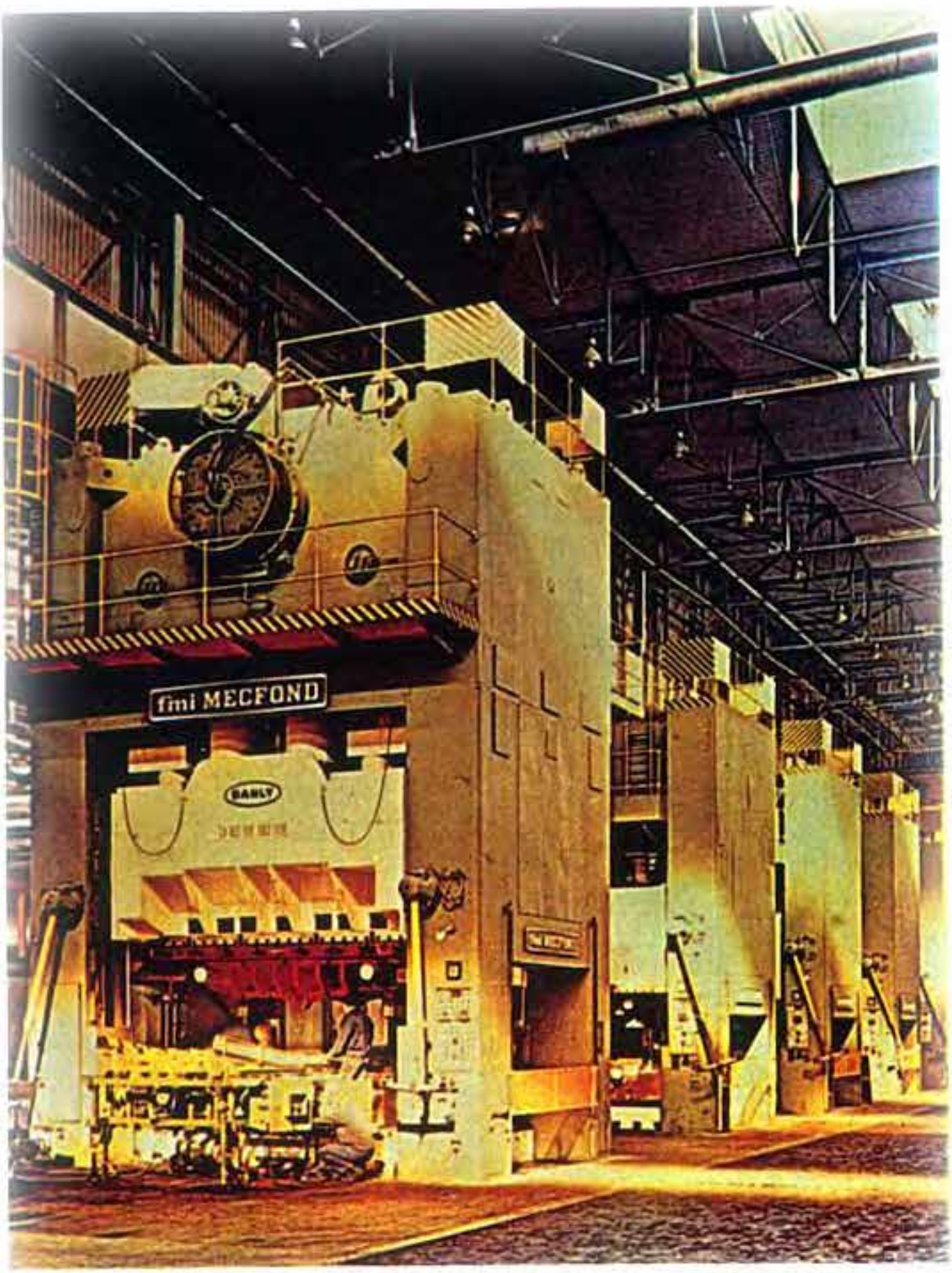

RESİM: 179

AĞIR PRES

KÜTAHYA'DA KURULMAKTA OLAN AĞIR SANAYİ FABRİKAMIZDA
YUKARIDA GÖRÜLEN AĞIR PRESLER İMAL EDİLECEKTİR

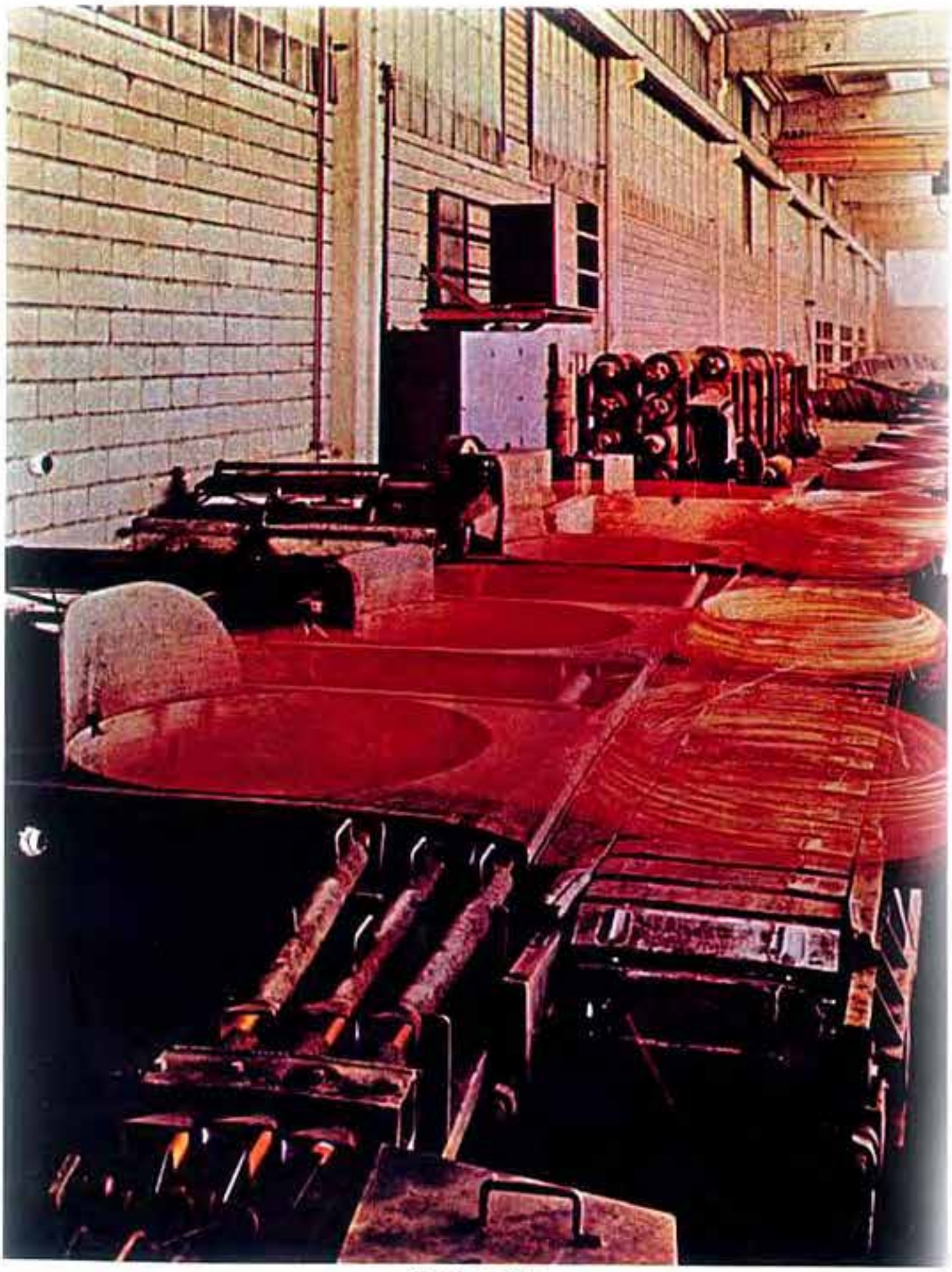

RESİM: 180

SULAMA TESİSLERİ VE TAV FIRINLARI

KÜTAHYA'DA VE KAHRAMANMARAŞ'TA KURULACAK OLAN AĞIR SANAYİ FABRİKAMIZDA BİR ÇOK FABRİKALARIN TAV FIRINLARINI İMAL EDECEKTİR

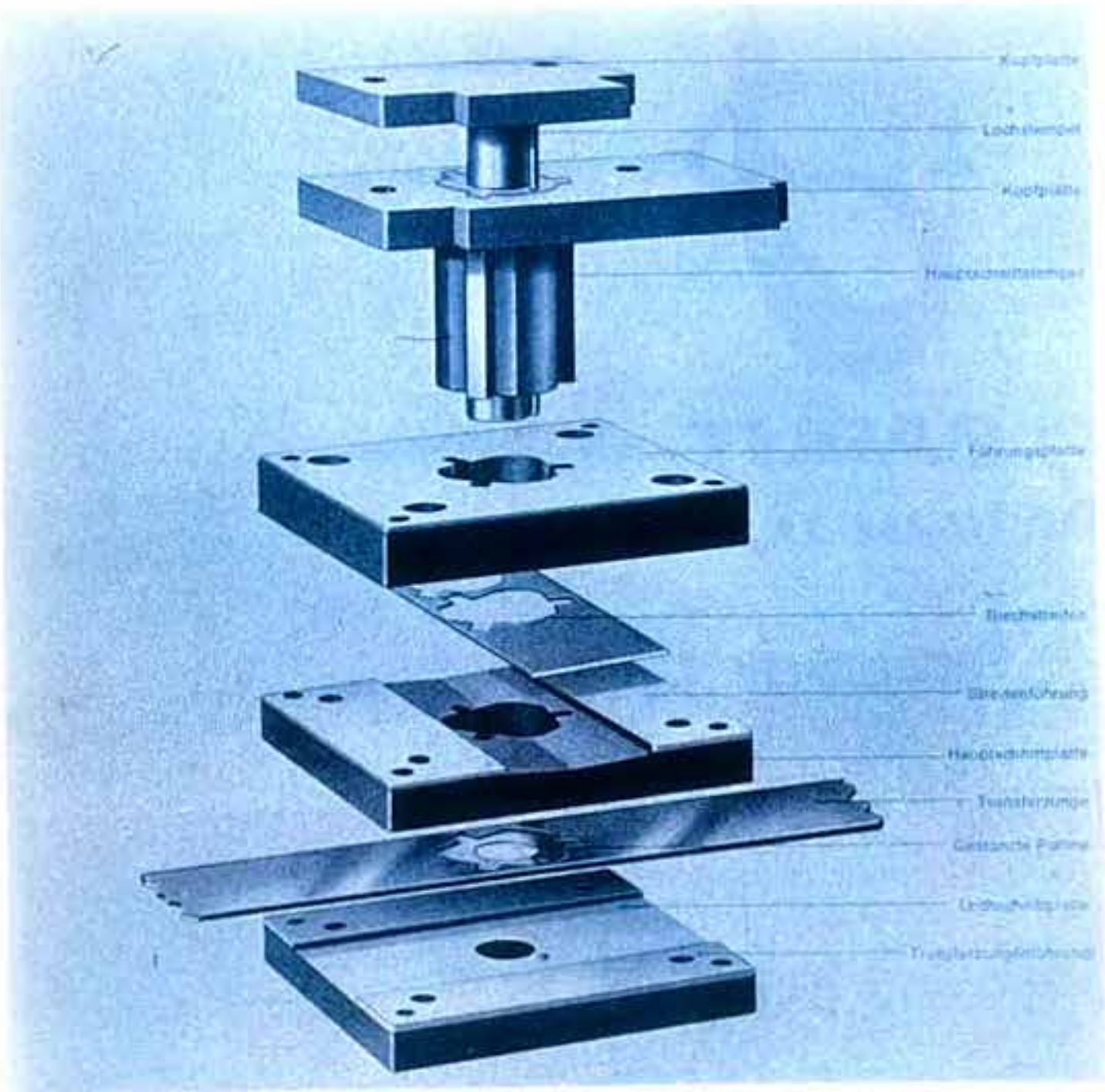

RESİM: 181
KESİCİ TAKIMLAR

TUSAŞ

TÜRK UÇAK SANAYİ A.O.

11

TUSAŞ HAKKINDA KISA NOTLAR
KURULUŞUN GAYESİ TABLO 98
F 16 UÇAĞI RESİM 182
MOTOR RESMİ 183
DÜNYA HARİTASI HARİTA 42
AVRUPA VE ÇEVREMİZDEKİ UÇAK SANAYİ HARİTA 43
İŞ PROGRAMI TABLO 99
GENEL BİLGİLER TABLO 100
YATIRIM DURUMLARI (1975,1976 ve 1977) TABLO 101
1975–1982 YILLARI MUKAYESESİ TABLO 102
YATIRIMLARIN HALİHAZIR DURUMLARI TABLO 103

TUSAŞ, 1984 sayılı Kanunla kurulmuş ve ancak bir yıl önce fiilen faaliyete geçmiş bir, iktisadi Devlet Teşekkülü hüviyetindedir.

TUSAŞ'ın gayesi Tablo:98 kanunumuzda, milli güvenlik ve sivil ihtiyaçlara yönelmiş bir uçak SANAYİİ kurup işletmektir, şeklinde belirtilmiştir.

Bir başka deyişle, gayemiz burada görülmektedir. Zira bu görmüş olduğunuz Resim:182 F–16 uçağının kanadının uçundaki Saitwander füzesinden tutun da, kanadının altında çeşitli şekilde optik, televizyonlu veya diğer elektronik şekillerle güdümlü bombalarına havaalanının, arkasındaki motorundan seyrüsefer, atış kontrol ve diğer donanımlarına varıncaya kadar uçağın tamamını yerli olarak imal edilmesi vazifesi kanunla TUSAŞ'a verilmiştir. Çünkü kanun aynen: Motorlu ve motorsuz hava uzay araçlarının imal edecektir, fikrini bize vermiştir.

Kardeş kuruluşların da yardımlarıyla Türkiye'de imalini gerçekleştirmeyi düşündüğümüz bir Turbopan jet motoru RESİM: 183

Dünyada uçak sanayiinin dağılımını bu haritada (Harita: 42) çeşitli renklerde görüyorsunuz. Yeşil renklerle gösterdiğimiz henüz uçak sanayiinde kıpırdananlar, yani bu sanayiye yeni girenler. Renkler koyulaştıkça bu sanayide daha güçlü olan devletleri görüyoruz ve nihayet en koyu renklerle Sovyet Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri bu sanayide çok ileri olduğunu görüyoruz.

Biz kendimize bakarsak, burada Türkiye'de henüz kıpırdıyoruz. Bizimle aynı durumda Yunanistan, ki 4/Şubat/1977 tarihinde uçak fabrikasının temelini atmıştır; Mısır yeniden kurmaya çalışıyor. 1973 yılı harbinden önce batırdığı fabrikasını; İran'da büyük faaliyetler var. Batımıza ve Kuzeyimize gittikçe faaliyetin arttığını görüyoruz ve nihayet bir komşumuz, burada ingiltere, italya Fransa ve İsveç epey hızlı, rahvan bir gidiş durumundadırlar.

Çalışmalarımız çok,o bakımdan bu çalışmalarımızı sadece özet olarak vereceğim.

İnşallah önümüzdeki ilkbaharda, fabrikamızın temelini atacağız. Bu yaz prefabrik barakalarda faaliyete geçmek suretiyle uçağımızın bir prototipini yapmayı planlıyoruz.

F–16 uçağını imal eden bir Fabrika takriben 100 metre genişliğinde ve 1 kilometre uzunluğunda yerpare bir binadan ibarettir.Bizim yapmayı düşündüğümüz Fabrikanın üsten görünüşü ise, şöyle olabilir yaklaşık olarak 80 ilâ 140 bin metrekare kapalı sahayı kaplayacaktır.

Tusaş bu çalışmaların içersinde nerededir diye aklınıza bir soru gelirse, proje çalışmalarımız epey ilerlemektedir. Bu yıl 1 milyardan fazla bu konuda para harcamayı planlıyoruz. Ve yine 1977 yılında yapacağımız çalışmalarla beraber lisans anlaşmasını ve yer seçimi çalışmasını hemen önümüzdeki 1–2 ay içersinde bağladıktan sonra süratla inşaat faaliyetine girişmek, inşaatımız 1979 yılının ortasında bitince tam güçle imalatımıza devam etmek niyetindeyiz. 1979 yılının ortalarına doğru Hava kuvvetlerimizin istemiş olduğu ilk uçağı teslim etmeğe başlanacaktır.

1981 yılında II.nci tevsiatımıza başlıyacağız. Bundan sonra daha mütekamil bir uçak yapacağız.

TABLO: 98
TUSAŞIN GAYESİ
(Kanun 1784 ; Madde : 2)

- Ülkenin teknolojik düzeyini yükseltecek,
- Milli hasılaya katkısı yüksek,
- Yabancı ekonomiye bağlılığı hafifleten,
- Dış piyasa ile rekabet edebilen,
- Milli güvenlik ve sivil ihtiyaçlara yönelmiş,
- Bir uçak endüstrisi kurup işletmektir.

TABLO: 99
TUSAŞ İŞ PROGRAMI

■ HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

- On Fizibilite etüdü
- Ana Tesislerin yer seçimi
- İlk imalat projesi için uçak tipi seçimi
- Lisans anlaşması teklifleri kıymetlendirilmesi
- Muteakip proje çalışmaları

■ TESİS KURULUŞ VE İŞLETMEYE ALMA ÇALIŞMALARI

- Geçici tesisler yapımı ve donatımı
- İnşaat projeleri
- Tesis ve Makina parkı projeleri
- İnşaat işleri ihalesi
- Makina ve teçhizat tedariki
- Makina ve teçhizat montesi ve işletmeye alma
- Tevsi çalışmaları

■ İMALAT VE ARAŞTIRMA PROGRAMLARI

- Yan sanayi bağlantı çalışmaları
- İmalat yardımcıları yapımı programı
- Yan projeler
- Jet tekamül eğitimi ve yakın destek (TEYD) Uçağı imal programı
- Müteakip proje araştırma ve imal programı

RESİM: 182

F - 16 UÇAĞI

RESİM: 183

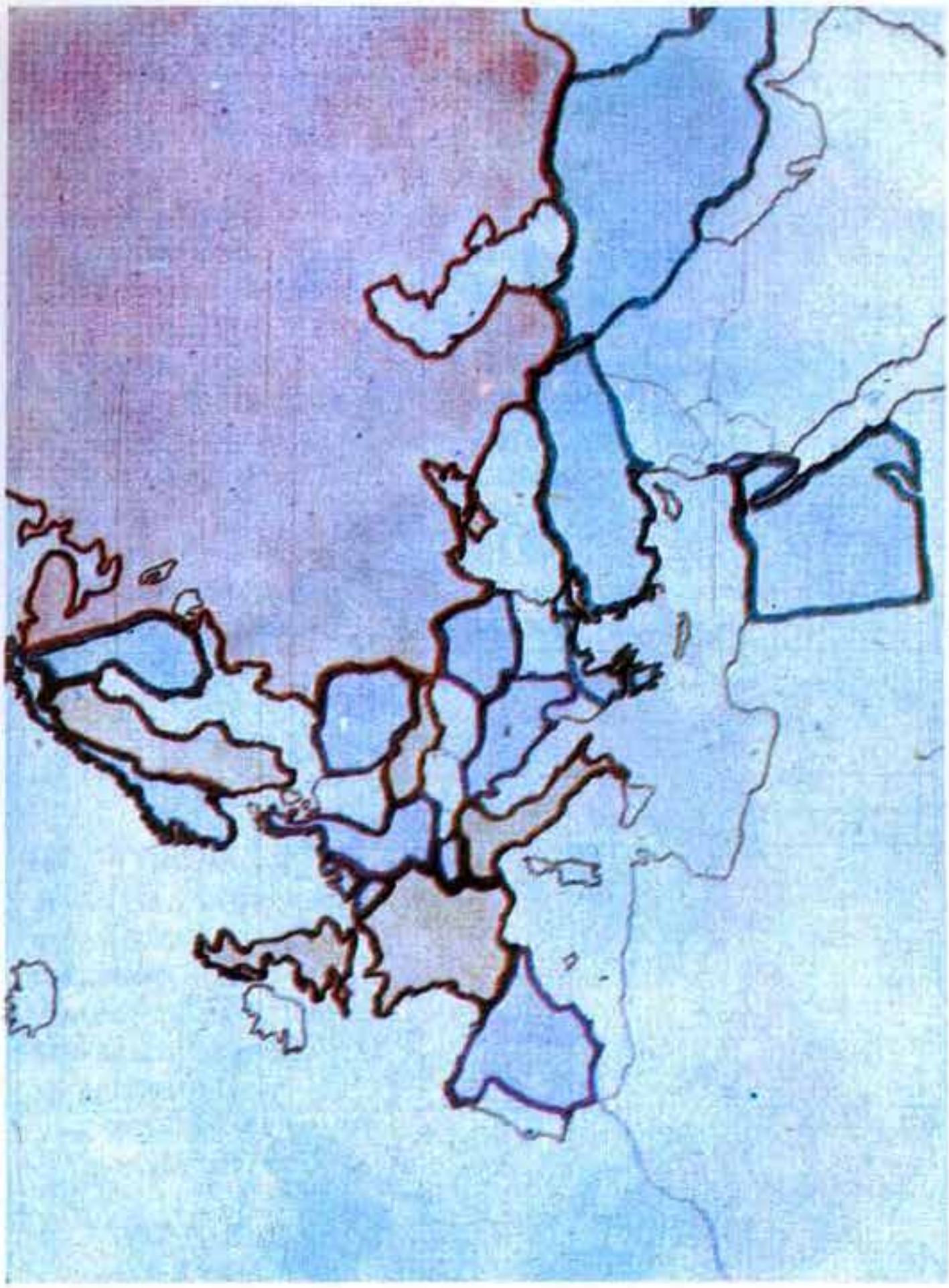

HARİTA: 42

Avrupa ve Çevremizde Uçak Sanayii

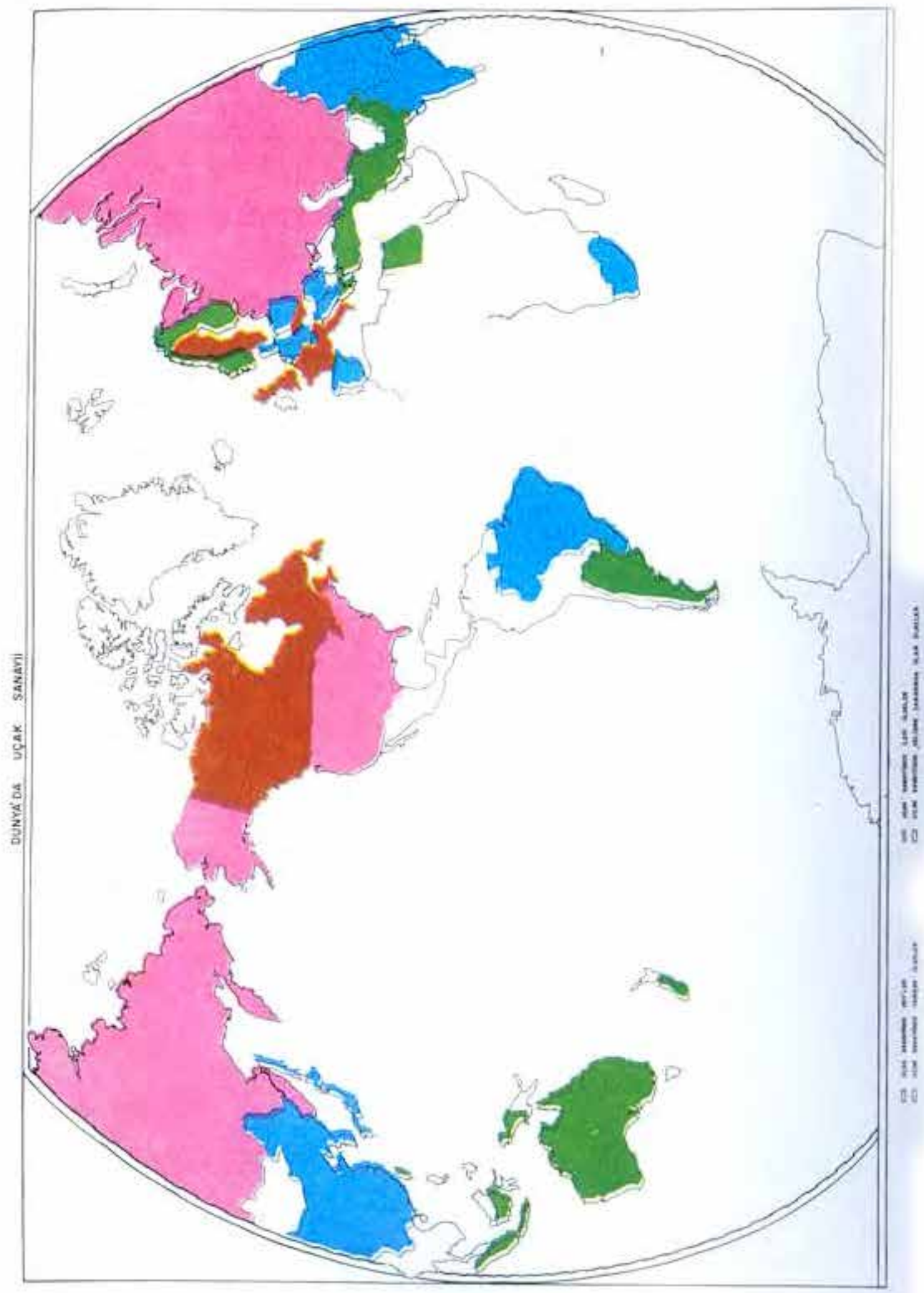

HARİTA: 43

TABLO: 100

KURULUŞUN ADI : TUSAŞ TÜRK UÇAK SANAYİİ A.O.

GENEL BİLGİLER (1976) SONU İTİBARİYLE)

KURULUŞUN TARİHİ	: 1973 Yılında Kuruldu.
SERMAYESİ (Milyon TL.)	: 1.500.000.000 TL.
ÜRETİM ÇEŞİTİ	: Muharip Uçak İmalatı
FABRİKA ADEDİ	: 1 (Proje Safhasında)
YILLIK ÜRETİM (Milyon TL.)	: 48 Uçak/Yıl
YILLIK SATIŞ (Milyon TL.)	: 400.000.000 TL. Yaklaşık
KATMA DEĞER (Milyon TL.)	: 1.485.000.000 TL./Yıl
PERSONEL	: 2145
TEKNİK PERSONEL	: 316 Kişi
İDARİ PERSONEL	: 155 Kişi
	: 1674 Kişi

TABLO: 101

YATIRIM DURUMLARI

		YILLAR		
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		—	—	—
DEVAM EDEN YATIRIMLAR		—	—	1
DEVAM EDEN YATIRIMLAR DEĞERİ (Milyon TL.)			—	3525
YENİ BAŞLAYAN YATIRIM		—	—	1
YENİ BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUTARI (Milyon TL.)		—	—	3525
ÜRETİMİ	MEVCUT FABRİKALAR (Milyon TL.)	—	—	—
PERSONEL	YENİ YATIRIMLAR (Milyon TL.)	—	—	7200
	MEVCUT	—	—	—
	YENİ YATIRIMLAR	—	—	2145 Kişi

TABLO: 102

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	—	1
YATIRIM TUTARI (Milyon TL.)	—	3.525
ÜRETİM (Milyon TL.)	—	7.200
PERSONEL (Adet)	—	2145 Kişi
KATME DEĞER (Milyon TL.)	—	1485
YILLIK SATIŞ (Milyon TL.)	—	—

TABLO: 103

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	ÜRETİM MİKTARI Milyon TL.	ÜRETİM MİKTARI 1000 TON	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	(Milyon TL.) Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	Uçak Sanayii	Muharip Uçak İmali	Ankara	4.182	7200		1485	2145	1977–1981	Proje Safhasında

12. TÜRKİYE MOTOR SANAYİ VE TİCARET A.Ş. . . . . .

13. TAKIM TEZGAHLARI SANAYİ VE TİCARET. A.Ş. . . . . .

14. TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş . .

15. TÜRKİYE ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş. . . . . .

16. GEREDE ÇELİK KONSTRİKSİYON ve TEÇHİZAT . . . .
FABRİKALARI SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ.

- TÜMOSAN OTOMOBİL VE CEEP MOTORLARI SANAYİ TESİSLERİNİN BURSA (İNEGÖL) TEMEL ATMA RESMİ 184
- DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCIMIZ Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN AKSARAY KAMYON MOTORLARI FABRİKASININ TEMEL ATMA MERASİMİNDE KONUŞMA RESİM 185
- TÜMOSAN UMUM MÜDÜRÜ DOÇ. Dr. S. ÇELİKDOĞAN FİAT İLGİLİLERİYLE RESİM 186
- KONYA TRAKTÖR VE TRAKTÖR MOTORLARI FABRİKASI İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ RESİM 187
- KONYA TRAKTÖR VE TRAKTÖR MOTORLARI FABRİKASI İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM 188
- ŞİRKETİN KURULUŞU TABLO 104
- ŞİRKETİN KURUCU ORTAKLARI 7
- BUGÜNE KADAR TÜMOSAN TARAFINDAN ELE ALINAN PROJELER TABLO 105
- FİZİBİLİTE ÇALIŞMALARI DEVAM EDEN PROJELER TABLO 106
- TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASI VE TÜMOSAN TRAKTÖR PROJELERİNİN ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI TABLO 107
- TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASI TABLO 108
- TÜMOSAN TRAKTÖR MOTORLARI PROJESİNİN ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI TABLO 109
- TÜMOSAN KAMYON MOTORLARI FABRİKASI, TÜMOSAN KAMYON MOTORLARI PROJESİNİN ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI TABLO 110
- TÜMOSAN AKTARMA ORGANLARI FABRİKASI, TÜMOSAN AKTARMA ORGANLARI PROJESİNİN ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI TABLO 111
- LİSANS VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI (TRAKTÖR VE TRAKTÖR MOTORLARI SAHASINDA) TABLO 112
- LİSANS VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI TABLO 113
- LİSANS VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI (AKTARMA ORGANLARI SAHASINDA) TABLO 114
- TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASININ TÜRK SANAYİSİNE KATKISI GRAFİĞİ 4
- TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASININ TRAKTÖR İTHALİNE VE DÖVİZ REZERVİNE OLAN ETKİSİ GRAFİK 5

– TÜRKİYE TRAKTÖR MOTORU İTHALİ VE ÖDENEN DÖVİZ TABLO . . . . : 115
– TÜRKİYENİN KAMYON MOTORU İTHALİ VE ÖDENEN DÖVİZ TABLO . . : 116
– TÜRKİYE AKTARMA ORGANLARI İTHALİ VE ÖDENEN DÖVİZ TABLO . : 117
– 1975–1982 YILLARI ARASINDA MUKAYESE TABLOSU. . . . . : 122
– TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASI İMALAT PROGRAMI TABLO . . . . . : 118
– TÜMOSAN TRAKTÖR MOTORLARI FABRİKASI İMALAT PROGRAMI TABLO . . . . . : 119
– TÜMOSAN AKTARMA ORGANLARI FABRİKASI İMALAT PROGRAMI TABLO . . . . . : 120
– TÜMOSAN KAMYON MOTORLARI FABRİKASI İMALAT PROGRAMI TABLO . . . . . : 121
– KONYA TRAKTÖR FABRİKASININ KURULACAĞI SAHA RESİM . . . . . : 189
– KONYA TRAKTÖR FABRİKASI RESİM . . . . . : 190
– KURULACAK OLAN KONYA TRAKTÖR FABRİKASININ PERSPEKTY RESİM . . . . . : 191
– KURULACAK OLAN İDARE–SOSYAL TESİSLER İLE YEMEKHANE RESİM . . . . . : 192
– LOJMAN TİPLERİ RESİM . . . . . : 193
– SOSYAL TESİS VE İDARİ BİNALAR RESİM . . . . . : 194
– BİR TRAKTÖR MOTURUNUN GÖRÜNÜŞÜ . . . . . : 195
– KONYA TRAKTÖR FABRİKASINDA YAPILACAK BİR TRAKTÖR TİPİ RESİM . . . . . : 196
– KONYA TRAKTÖR FABRİKASINDA YAPILACAK DİĞER BİR TRAKTÖR TİPİ RESİM . . . . . : 197
– KONYA TRAKTÖR MOTORU FABRİKASINDA YAPILACAK OLAN DİĞER BİR MOTOR RESMİ . . . . . : 198
– NİĞDE–AKSARAY KAMYON FABRİKASI RESİM. . . . . : 199
– NİĞDE–AKSARAY KAMYON MOTORLARI FABRİKASI RESİM. . . . . : 200
– İMAL EDİLECEK KAMYON MOTORLARINDAN BİR TİP RESİM. . . . . : 201
– TÜMOSAN TARAFINDAN İMAL EDİLECEK MOTOR PARÇALARI RESİM. : 202
– NEVŞEHİR AKTARMA ORGANLARI FABRİKASINDA İMAL EDİLECEK OLAN VİTES KUTUSUNUN İÇ GÖRÜNÜŞÜ RESİM . . . . . : 203
– DİŞLİ KUTUSU RESİM. . . . . : 204
– NEVŞEHİR AKTARMA ORGANLARI FABRİKASINDA İMAL EDİLECEK OLAN ARKA AKSED (DİFRANSİYEL). . . . . : 205

RESİM: 184

TÜMOSANIN OTOMOBİL VE CEEP MOTORLARI SANAYİ TESİSLERİNİN 20. MART. 1977 GÜNÜ DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTERİM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN BURSA – İNEGÖLDE ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU ve BAZI BAKANLAR İLE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI MÜSTEŞARI MUHTEREM Yahya OĞUZ'DA BULUNMUŞTUR.

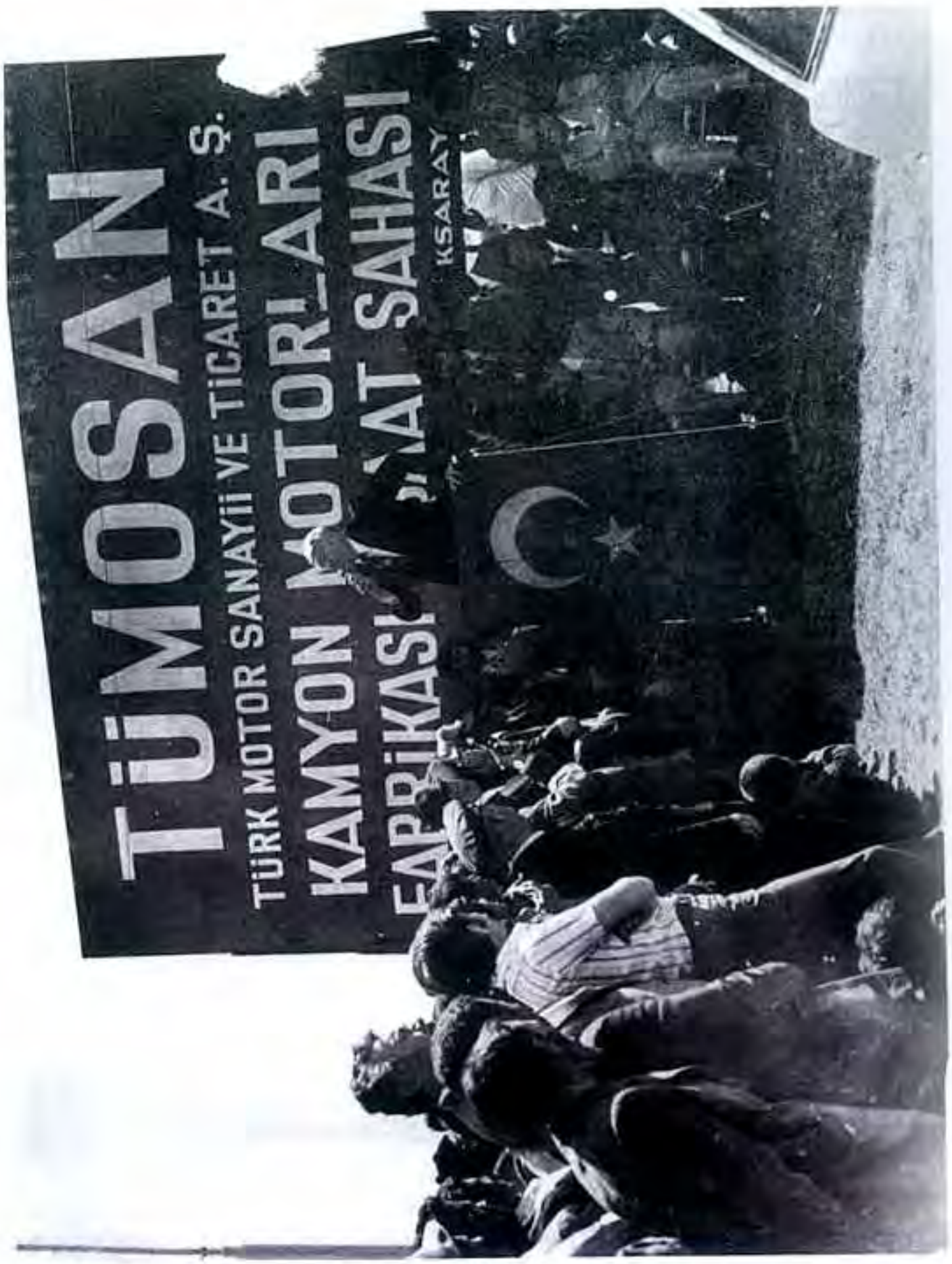

RESİM: 185

TÜMOSANIN AKSARAY KAMYON MOTORLARI FABRİKASI TEMEL ATMA MERASİMDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN BİR KONUŞMA YAPARKEN.

RESİM: 186

DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN FİAT ANLAŞMASI İMZALANDIKTAN SONRA KONUŞMASINI YAPARKEN.

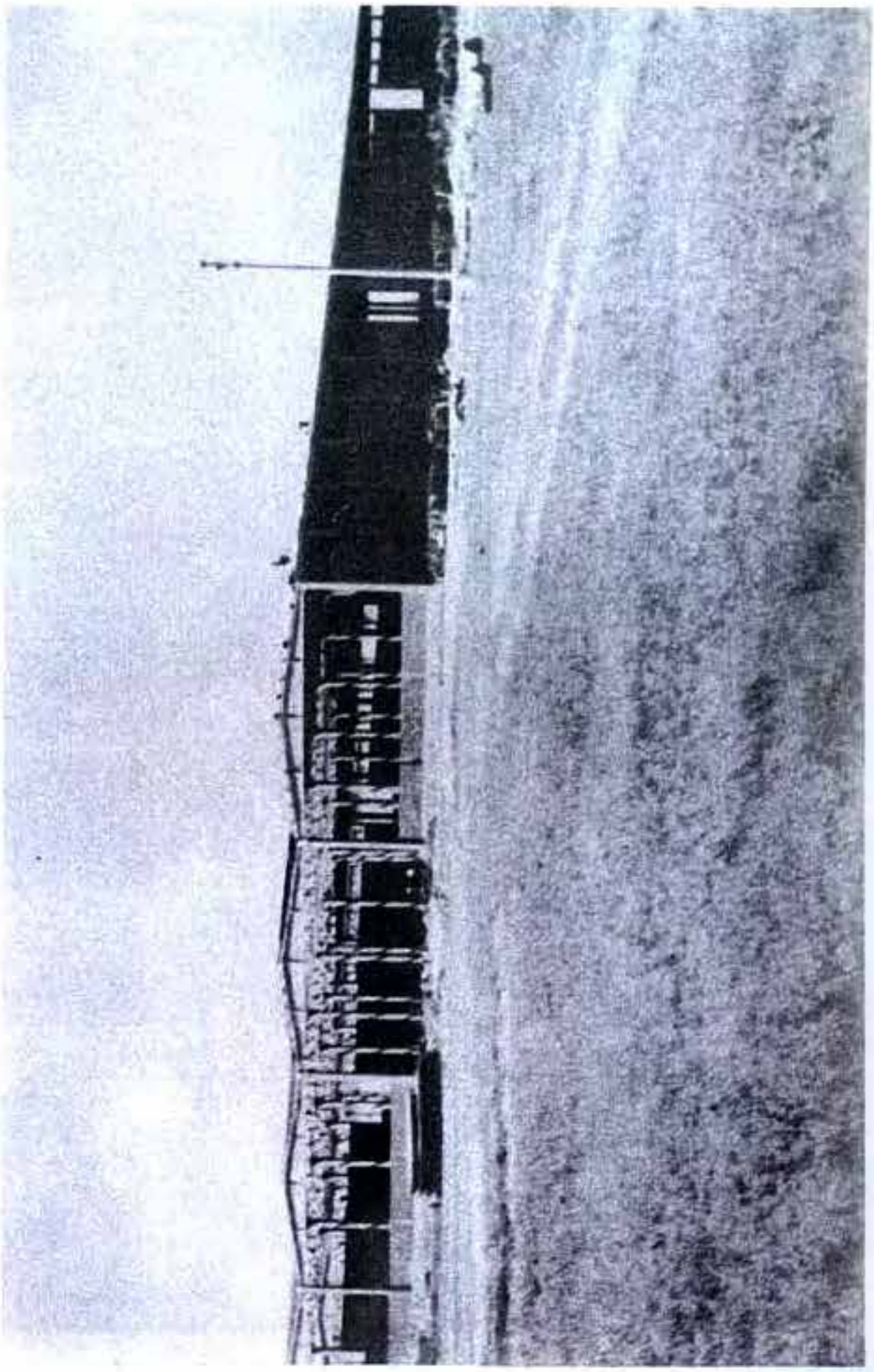

RESİM: 187

TRAKTÖR VE TRAKTÖR MOTORLARI FABRİKASI İNŞAATINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 188

KONYA TRAKTÖR VE TRAKTÖR MOTORLARI FABRİKASININ İNŞAATLARINDAN 10.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

TÜMOSAN, Türk Motor Sanayii ve Ticaret Anonim Şirketi fiilen 23 Haziran 1976 tarihinde kurulmuştur. 1976 yılında TÜMOSAN 4 projenin temelini atmıştır; ancak kendisine Hükümetimiz tarafından 13 projenin realizasyonu vazifesi verilmiştir. 1976 yılında temel attıklarımız: Konya Motor ve Traktör Fabrikaları; Niğde Aksaray Ağır Kamyon ve Kamyon Motoru Fabrikaları; Nevşehir Aktarma Organları Fabrikası.

1977 yılında temelini atacağımız projeler: 13 projemizden geriye kalan 9 proje olacaktır. Ve TÜMOSAN Bakanlar Kurulu kararıyla kurulmuştur. Kuruluş gayesi, esas mukavelesinin 3 ncü maddesinde aynen şöyle tariflenmiştir: "Şirket her çeşit motor, tahrik ve aktarma organlarıyla ve emsali teçhizatı imal etmek esas gayesiyle kurulmuştur".

Şirketin kurucu ortakları: TABLO: 104 MKE Kurumu % 29; Zirai Donatım Kurumu % 10; Şekerbank % 10; Denizcilik Bankası % 10; DESİYAP % 41'dir. Bu kurucu ortakların TÜMOSAN'a ortak olmasının çeşitli sanayileşme açısından gerekleri mevcuttur. Şu anda tamamen ödenmiş sermayesi 100 milyon liradır, planlanan sermaye artırımı da 1 milyar TL. dır.

Bugüne kadar TÜMOSAN tarafından ele alınan projeler: TABLO: 105 Kamyon ve ağır kamyon motorları projesi tamamlanmıştır. Bu projemizin kapasitesi 2 vardiyada 40 bin adet diesel motorudur, yeri Niğde Aksaraydır. Diğer projesi tamamlanmış olan projemiz traktör motorları projesidir.

Kapasites 2 vardiyada 130 bin motor/yıldır. Yeri Konyadır. Pikap, minibüs, kamyonet diesel motorları projesi, kapasitesi 40 bin adet diesel motorudur, yeri Adapazarıdır; Traktör projesi, kapasitesi 80 bin traktör/Yıldır, yeri Konyadır. Aktarma organları projesi, kapasitesi 70 bin adet/yıl dişli kutusu. Yani şanzuman 70 adet yılda, arka akstır, yeri Nevşehirdir.

Fizibilite çalışmaları devam eden projelerimiz: (TABLO: 106) Gemi diesel motorları projesi; 3 tane motor yenileme tesisleri; döküm ve dövme projeleri.

TÜMOSAN Traktör projesinin ülkemize kazandırdıkları: (TABLO: 107) Projemiz hazırlanmıştır, sabit yatırım tutarımız 3,7 milyardır. İşletme sermayesi 2,8 milyar olmak üzere ceman 6,5 milyarlık bir projedir. Fabrikada çalıştırılacak toplam personel 2690, dolayısıyle de 20 bin kişi çalıştırılacaktır.

1982 yılında 80 bin traktör kapasiteye eriştiğimizde ülkemize 451 milyon dolarlık bir döviz kazandıracağız; bunun diğer bir manası, bu fabrikamızın cirosu 12 milyar TL olacaktır.

Burada bir noktayı belirtmekte fayda vardır. Bu 1976 yılında Türk ekonomisi dış ülkelerden 29 bin, takriben 30 bin traktör ithal etmiştir ve bunlar için ödenen döviz miktarı krompe traktörleri çin 180 milyon dolar. Türkiyede yapılan 40 bin traktör için ithal edilen miktarlarla ve yedek parçalarla bu değer 350 milyon dolara ulaşmıştır. Bizim yatırımımızı gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğumuz yatırım tutarı, dış ödeme döviz gereği 3,7 milyardır. Şu halde 350 milyon dolar olarak ödediğimiz bu seneki döviz bizim traktör projemizi ve aynı zamanda,

TABLO: 104

KURULUŞ SERMAYESİ (TAMAMI ÖDENMİŞ) PLANLANAN SERMAYE ARTIRIMI	: 100.000.000 TL. : 1.000.000.000 TL.
ŞİRKETİN KURUCU ORTAKLARI MAKİNE ve KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU TÜRKİYE ZİRAİ DONATIM KURUMU ŞEKERBANK DENİZCİLİK BANKASI DEVLET SANAYİ VE İŞÇİ YATIRIM BANKASI	 : % 29 : %10 : % 10 : % 10 : % 41

TABLO: 105

BUGÜNE KADAR TÜMOSAN TARAFINDAN ELE ALINAN PROJELER

KAMYON ve AĞIR KAMYON MOTORLARI PROJESİ	KAPASİTE 40.000 Motor/Yıl	YER AKSARAY/NİĞDE
TRAKTÖR MOTORLARI PROJESİ	KAPASİTE 130.000 Motor/Yıl	YER KONYA
PİKAP MİNİBÜS VE KAMYONET DİESEL MOTORLARI PROJESİ	KAPASİTE 40.000 Motor/Yıl	YER ADAPAZARI
TRAKTÖR PROJESİ	KAPASİTE 80.000 TRAKTÖR/Yıl	YER KONYA
AKTARMA ORGANLARI PROJESİ	KAPASİTE 70.000 Adet/Yıl DİŞLİ KUTUSU 70.000 Adet/Yıl Arka Aks	YER NEVŞEHİR

TABLO: 106

FİZİBİLİTE ÇALIŞMALARI DEVAM EDEN PROJELER

Gemi Diesel Motorları Projesi Motor Yenileme Tesisleri Döküm Projesi Dövme Projesi

TABLO: 107

TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASI

Sabit Yatırım Tutarları	3.7 Milyar TL.
İşletme Sermayesi	2.8 Milyar TL.
Toplam Yatırım Tutarı	6.5 Milyar TL.
Toplam İstihdam Hacmi	2690 Kişi
Dolaylı İstihdam Hacmi	20000 Kişi
TÜMOSAN TRAKTÖR PROJESİNİN ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI	
1978 de	15 Milyon Dolar
1981 de	58 Milyon Dolar
1982 de	451 Milyon Dolar.

biraz sonra arz edeceğimiz traktör motorları projemizin dış ödemelerini karşılayacak durumdadır. Bununda diğer bir manası, eğer türkiye bir sene içerisinde ithalatı keserse traktör ve traktör motorları projelerimizin dış finansmanı karşılanmış olacaktır.

Tümosan Traktör motorları projemizin ülkemize kazandırdıkları: (Tablo:107) Bu projemizde sabit yatırım tutarı 2.370.000.000 TL. dır. İşletme sermayesi 900 milyon olmak üzere cem'an 3.270.000.000 TL.dır. Fabrikada çalıştırılacak toplam personel 2600, dolayısı ile de 20.000 kişi çalıştırılmış olacaktır. 1982 de 130.000 traktör motoru kapasiteye eriştiğimiz de ülkemiz 968 milyon dolaklır bir döviz kazandırılacaktır.

TABLO: 108

TÜMOSAN TRAKTÖR MOTORLARI FABRİKASI

SABİT YATIRIM	2.370.000.000 TL.
İŞLETME SERMAYESİ	900.000.000 TL.
TOPLAM YATIRIM TUTARI	3.270.000.000 TL.
TOPLAM İSTİHDAM HACMİ	2.600 Kişi
DOLAYLI İSTİHDAM HACMİ	20.000 Kişi

TABLO: 109

TÜMOSAN TRAKTÖR MOTORLARI PROJESİNİN ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI

1977	31.818.818	Dolar
1978	111.606.060	Dolar
1979	222.969.000	Dolar
1980	384.484.060	Dolar
1981	613.574.000	Dolar
1982	968.119.000	Dolar

olarak ödediğimiz bu seneki döviz bizim traktör projemizi ve aynı zamanda, traktör motorlar projemizin dış ödemelerini karşılayacak durumdadır. Bunun da diğer bir manası, eğer Türkiye bir sene içersinde ithalatı keserse bu iki projemizin dış finansmanı karşılanmış olacaktır.

TÜMOSAN kamyon motorları projesi, bu proje iki açıdan önemlidir:

1– Ulaştırma,

2– Silahlı Kuvvetlerin ihtiyaçları açısından son uygulanan ambargo bu konunun ehemmiyetini daha bariz bir şekilde göstermiştir. Bu projemizin içerisinde kamyon ve ağır kamyon motorları mütalaa edilmektedir. Kapasitesi 40 000'dir. Bunun için sabit yatırım ihtiyacımız 2,5 milyar, işletme sermayesi takriben 500 000, ve toplam yatırım 3 milyar liraya çıkacaktır. İstihdam edeceğimiz eleman sayısı 1 660 kişi, dolayısiyle de 13 200 kişiye iş temin etmiş olacağız. Projemiz 1982 yılında tam kapasite ile devreye girecek ve ülkemize 577 milyon dolarlık bir döviz kazandıracaktır.

TÜMOSAN aktarma organları projesi, bu proje ele alındığında öncelikle Türkiye'deki aktarma organlarının standardizasyonu çalışması yapılmış ve bu projemizin başlamasından evvel 4 tipte vites kutusu ve 4 tipte de arka aksın ülkemizin bütün ulaştırma ihtiyacını karşılayacağı tesbit edilmiştir.

Buna göre hazırlanmış olan projemiz sabit yatırım 2 milyar, işletme sermayesi 500 000 ve toplam yatırım da 2,5 milyardır. 1500 kişiyle çalışacak olan tesislerimiz, dolayısiyle de 12 000 kişilik bir iş gücüne hitab edecektir. Bu tesisimizin 1982 yılında tam kapasite ile devreye girmesi halinde 612 milyon dolarlık bir döviz kazandıracaktır.

TABLO: 110

TÜMOSAN KAMYON MOTORLARI FABRİKASI

SABİT YATIRIM	2.523.753.000 TL.
İŞLETME SERMAYESİ	576.999.000 TL.
TOPLAM YATIRIM TUTARI	3.100.752.000 TL.
TOPLAM İSTİHDAM HACMİ	1660 Kişi
DOLAYLI İSTİHDAM HACMİ	13200 Kişi

TÜMOSAN KAMYON MOTORLARI PROJESİNİN
ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI

1979	134.655.450 Dolar
1980	275.106.720 Dolar
1981	422.430.720 Dolar
1982	577.822.900 Dolar

TABLO: 111

TÜMOSAN AKTARMA ORGANLARI FABRİKASI

SABİT YATIRIM	2.000.000.000 TL.
İŞLETME SERMAYESİ	500.000.000 TL.
TOPLAM YATIRIM TUTARI	2.500.000.000 TL.
TOPLAM İSTİHDAM HACMİ	1500 Kişi
DOLAYLI İSTİHDAM HACMİ	12.000 Kişi

TÜMOSAN AKTARMA ORGANLARI PROJESİNİN
ÜLKEMİZE KAZANDIRDIKLARI

1979	223.696.000 Dolar
1981	462.176.000 Dolar
1982	612.415.000 Dolar

TÜMOSAN bu konuları çalışmalarıyla tesbit ettikten sonra dünya ihalesine çıkmıştır. Dünya ihalesine çıkarken projelerinin ölçülerini, projelirinin rakamlarını kendisi tesbit etmiş ve dünyanın konusunda belli başlı bütün ülkeleriyle lisans çalışmalarına başlamıştır.

Traktör ve traktör motorları TABLO: 112 sahasında İngiltere menşeli Masey–Ferguson, İtalyan menşeli Fiat, Avusturya menşeli Stery. Almanya menşeli MWM, Fransız menşeli Renault ve Amerika menşeli John Deere firmasıyla çalışmalarımız sürdürülmektedir. Bütün bu firmalar konularında dünyanın 1 nci, 2 nci ve 3 ncü gelen firmalarıdır.

Kamyon ve ağır kamyon motorları sahasında Almanya'dan iki firmayla lisans görüşmelerimiz devam ediyor MAN ve Mercedes. TABLO: 113.

İngiltere'den BLMT ve Perkins; İsveç'den Volvo; Japonya'nın üç büyük firması Missurişi, Misan ve Hino; Avusturya menşeli Stery'dir. Bu konuda yapılan lisans çalışmalarımızın bu ayın sonuna kadar ve en geç de Mart sonuna kadar kamuoyuna açıklanacağını ümit ediyoruz ve yine de bu firmalarla lisans görüşmelerimizin yanında mühendislik görüşmelerini ve dış kredi konularını da ele almış bulunmaktayız.

Aktarma organları sahasında TABLO: 114 Almanya'dan Sanver Fabrik Frilik Safın, İngiltere'den Törnir ve Japonya'dan da Missan firmalariyle çalışmalarımız sürmektedir.

Traktör, TÜMOSAN grafik : 4 Traktör Fabrikasının Türk sanayiine katkısı, yapılan pazar etütleri Türkiye'de beş, altıyı bulmuştur. Bunlar içinden iki tanesini TÜMOSAN yapmıştır. Takriben dört tanesini de özel sektör yapmıştır. Bu çalışmaların sonunda Grafik:5 Türkiye ihtiyacının yılda 120 bin olarak tesbit edildiğini görüyoruz.

TABLO: 112
LİSANS VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI TRAKTÖR VE
TRAKTÖR MOTORLARI SAHASINDA

İNGİLTERE MENŞELİ	MASSEY – FERGUSON
İTALYA MENŞELİ	FİAT
AVUSTURYA MENŞELİ	STEYR
ALMANYA MENŞELİ	MWM
FRANSA MENŞELİ	RENAULT
U.S.A. MENŞELİ	JOHN DEERE

TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASI'NIN

TÜRK SANAYİİNE KATKISI

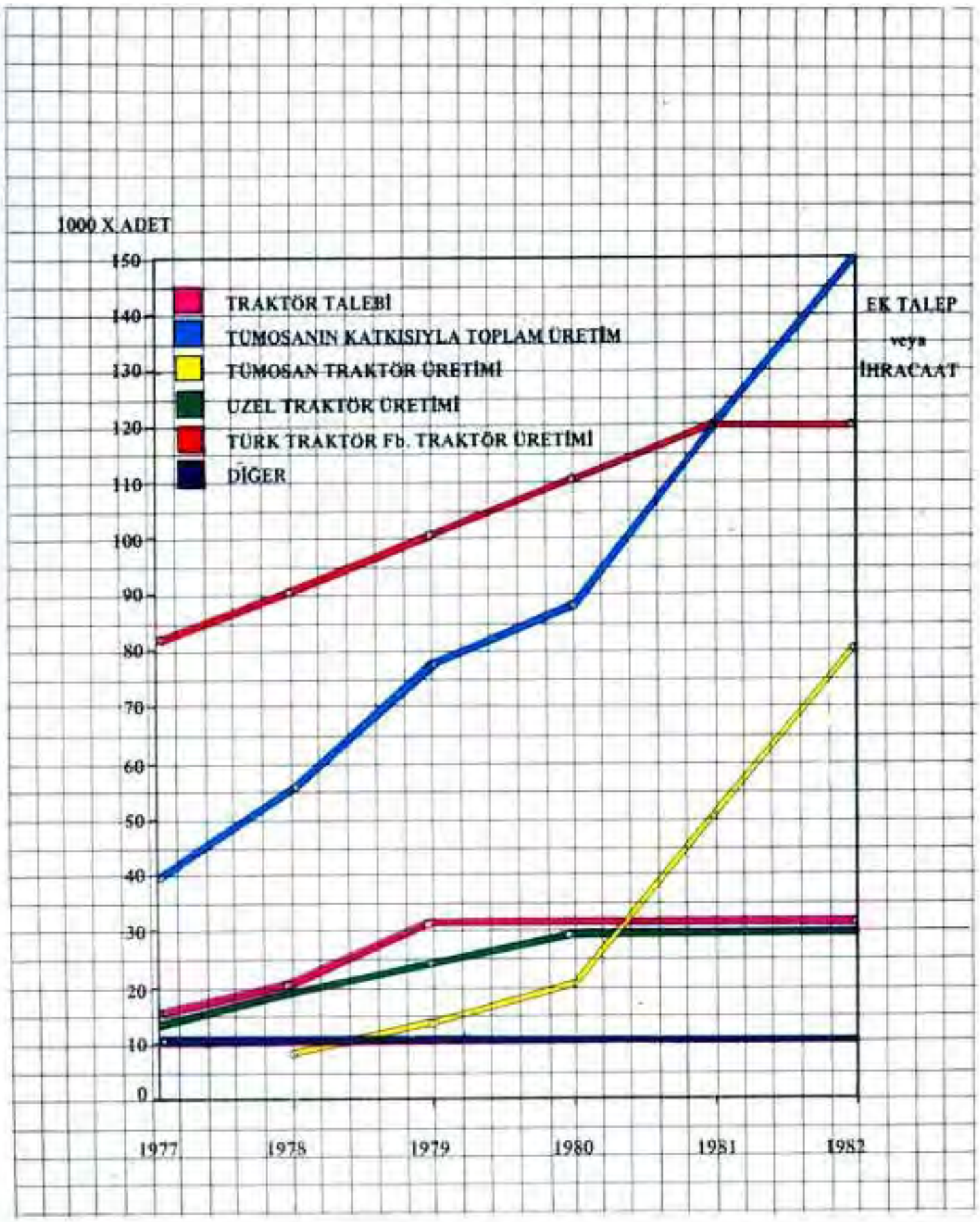

GRAFİK: 4

TÜMOSAN TRAKTÖR FABRİKASININ TRAKTÖR İTHALİNE VE DÖVİZ REZERVİNE OLAN ETKİSİ

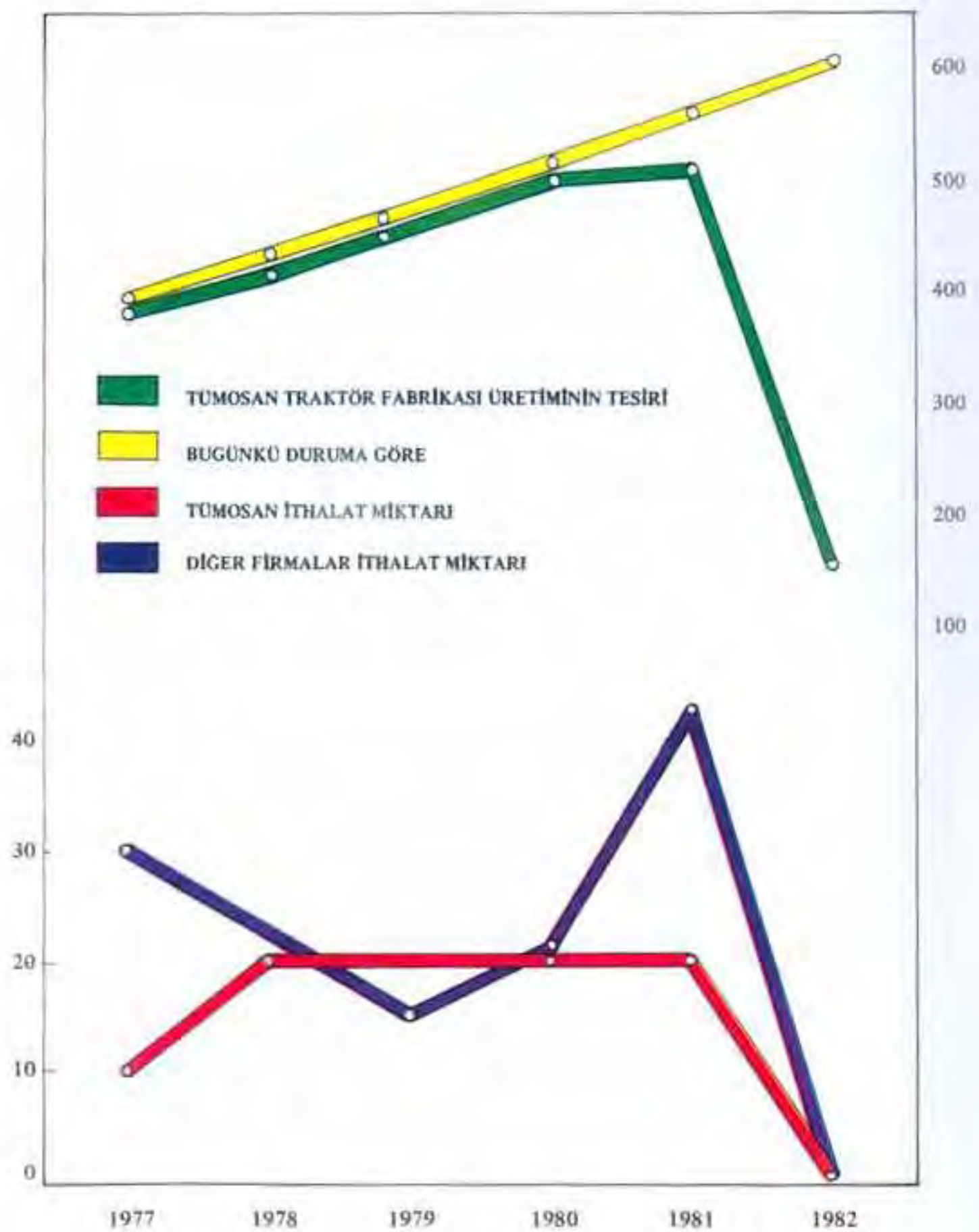

GRAFİK : 5

TABLO: 113
LİSANS VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI
KAMYON VE AĞIR KAMYON MOTORLARI
SAHASINDA

ALMAN MENŞELİ	M. A. N
	MERCEDES
İNGİLTERE MENŞELİ	BLMC
	PERKINS
İSVEÇ MENŞELİ	VOLVO
JAPONYA MENŞELİ	MITSUBICHI
	NISSAN
	HINO
AVUSTURYA MENŞELİ	STEYR

TABLO: 114
LİSANS VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI
AKTARMA ORGANLARI
SAHASINDA

ALMAN MENŞELİ	ZAHNRADFABRIK
İNGİLTERE MENŞELİ	TURNIER
JAPON MENŞELİ	NISSAN

Ülkemizin traktör ihtiyacı ise, her yıl artmaktadır ve ülkemiz de de mevcut olan traktör fabrikalarının da durumu göz önüne alınırsa bizim projelerimizle Türkiye'nin ihtiyacının üzerinde bir kapasite kalacaktır. Bu bizim için ehemmiyetlidir ve ihracat bakımından da bize, Türkiye ekonomisine imkanlar vermektedir.

Traktör konusundaki çalışmalar Türkiye'de 1954 senesinde Minnepolis Türk Traktör Fabrikasıyla başlamıştır. Aradan geçen 23 yıl içerisinde Türkiye'deki traktör fabrikalarının eriştiği miktar burada gösterilmektedir ve bugünkü kapasiteleri 40 000'dir.

TÜMOSAN Projesi ise 80 000 lik bir kapasiteye erişecektir. Bunun gereği, hem teknik-tir, hem de ekonomiktir. Dünyada 80 000 kapasiteyle çalışan Massey Fergusonun İngilterede tesisi vardır, Fiat'ın İtalya'da tesisi vardır ve yine Massey Ferguson firmasının Polonya'da halen kurmakta olduğu 75 000 adetlik bir traktör fabrikası tesisi vardır.

Bizim bu konuda bu kapasiteyi ön görmemizin sebebi, hem tekniktir,hem de ekonomiktir ve ülkemizin traktör alıcısı olarak dünyada da hatırı sayılır bir yeri olmasındandır.

TÜMOSAN Projesinin, traktör projesinin devreye girmesiyle, traktöre olan ihtiyaç dolayısiyle artan döviz giderlerimiz 1981 senesinden sonra süratle aşağıya inecektir ve 150 milyon dolar civarında olacaktır.

Bu ise traktörün, biz tamamen millileştirdiğimiz halde, çelik, pulman ve lastiklerdeki bazı ithal edilen ham maddeler sebebiyle ülkemiz 150 milyon dolar civarında dışa bağımlı kalacaktır.

Makina Kimya'nın ele aldığı projeler de realize olduğunda buradaki 150 milyon değeri sıfıra doğru inecektir.

Türkiye'nin traktör ithal ve ödenen döviz miktarı; görüldüğü gibi ülkemiz traktöre büyük çapta ihtiyaç göstermektedir. Köylümüzün ihtiyacı yanında bir de alım gücü meydana gelmiştir. Bu da önemli bir faktördür. Bu sebeble ülkemizde traktör gerek adet olarak ve gerek de milyon dolar olarak çok büyük bir artış göstermiştir. 1975 yılında 75 milyon doları bulmuştur.

Türkiye'nin traktör motorü TABLO, 115 ithali ve ödenen döviz miktarı; bu da büyük bir artışla seyretmektedir. 1975 yılında 50 000 adet traktör motorü ithal edilmiştir.

Kamyon motoru ve ödenen döviz miktarı TABLO, 116 aynı şekilde büyük bir artış kaydetmektedir.

Ve aktarma organlarında TABLO, 117 bu artışın kuvvetle seyrettiğini görüyoruz.

TÜMOSAN Traktör Fabrikasının imalat programı TABLO: 118; ülkemizde traktöre büyük ihtiyaç vardır. Ancak Türk köylüsünün toprakları büyük ölçüde değildir, küçük çaptadır. Daha ziyade Türk köylüsünün kullanacağı tip traktörün 45 ila 50 beygir gücünde olacağını zannediyoruz. Ancak topraklarımızın küçüklüğü bizim bu beygir gücünün altında, takriben 35–40 beygirlik bir traktöre de ihtiyaç olduğunu bize hissettirmektedir. Ancak Avrupa ülkelerindeki durum böyle değildir. Daha çok, en çok kullanılan traktör 55–65 beygirliktir. Bütün bunların kombinezonu ve bu düşüncelerin sentezi altında TÜMOSAN olarak bir imalat programı hazırlamış durumdayız. Her yıl ne kadarlık ve hangi tip traktörün imal edileceğini burada görmekteyiz. 1982 yılında her tip traktörden imalatımızla 80 000 lik bir,iki vardiyada 160 000 lik bir kapasiteye ulaşacağız. Planladığımız ve en çok yapacağımız bu traktör tipi sayıyla belirtilen, yani 45–50 beygir gücündeki traktör tipi olacaktır.

Traktör TÜMOSAN Traktör Motorları Fabrikasının TABLO: 119 kapasitesinin 130 000 olduğunu belirtmiştik. Bunun 80 000 ini TÜMOSAN kendisi kullanacaktır, geriye kalan 40 000 traktörü, traktör motorunu diğer traktör fabrikalarına vereceğiz ve kalan 10 000 traktör motorunu da çeşitli stasyoner gayelerle kullanacağız.

Aktarma organları fabrikasının imalat programı TABLO: 120 taşıtların beygir güçlerine göre hesap edilmiş ve böylelikle 5 tipte aktarma organları yani vites kutusu ve diferansiyelin

TÜRKİYE'NİN TRAKTÖR İTHALİ

VE

ÖDENEN DÖVİZ

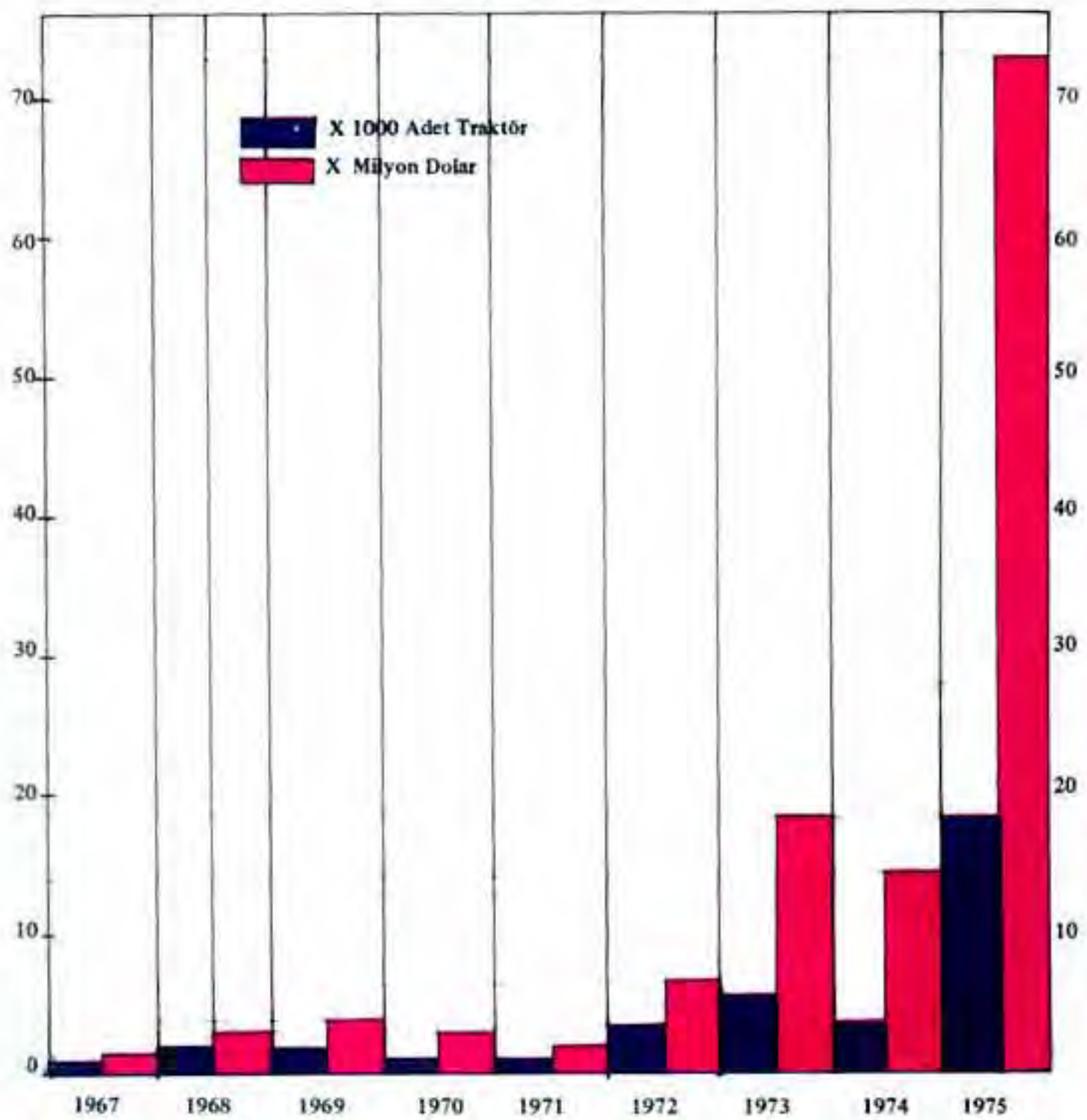

TABLO: 115

imalatını programlanmıştır. En çok ülkemizde satılan tip 100–130 beygir civarındaki kamyonlar içindir. 65–80 beygir, 85 beygir arasında da pikap, minibüs ve kamyonetler için vites kutusu ve diferansiyel ön görmekteyiz. İmalat programlarımızı buna göre yapmış bulunmaktayız.

Kamyon motorları fabrikasının imalat programı da ; TABLO: 121;80–100 beygir arasında bir motor tipimiz vardır. Bu 3,5 – 4,5 tonluk kamyonlar içindir.

TÜRKİYE'NİN KAMYON MOTORU İTHALİ

VE

ÖDENEN DÖVİZ

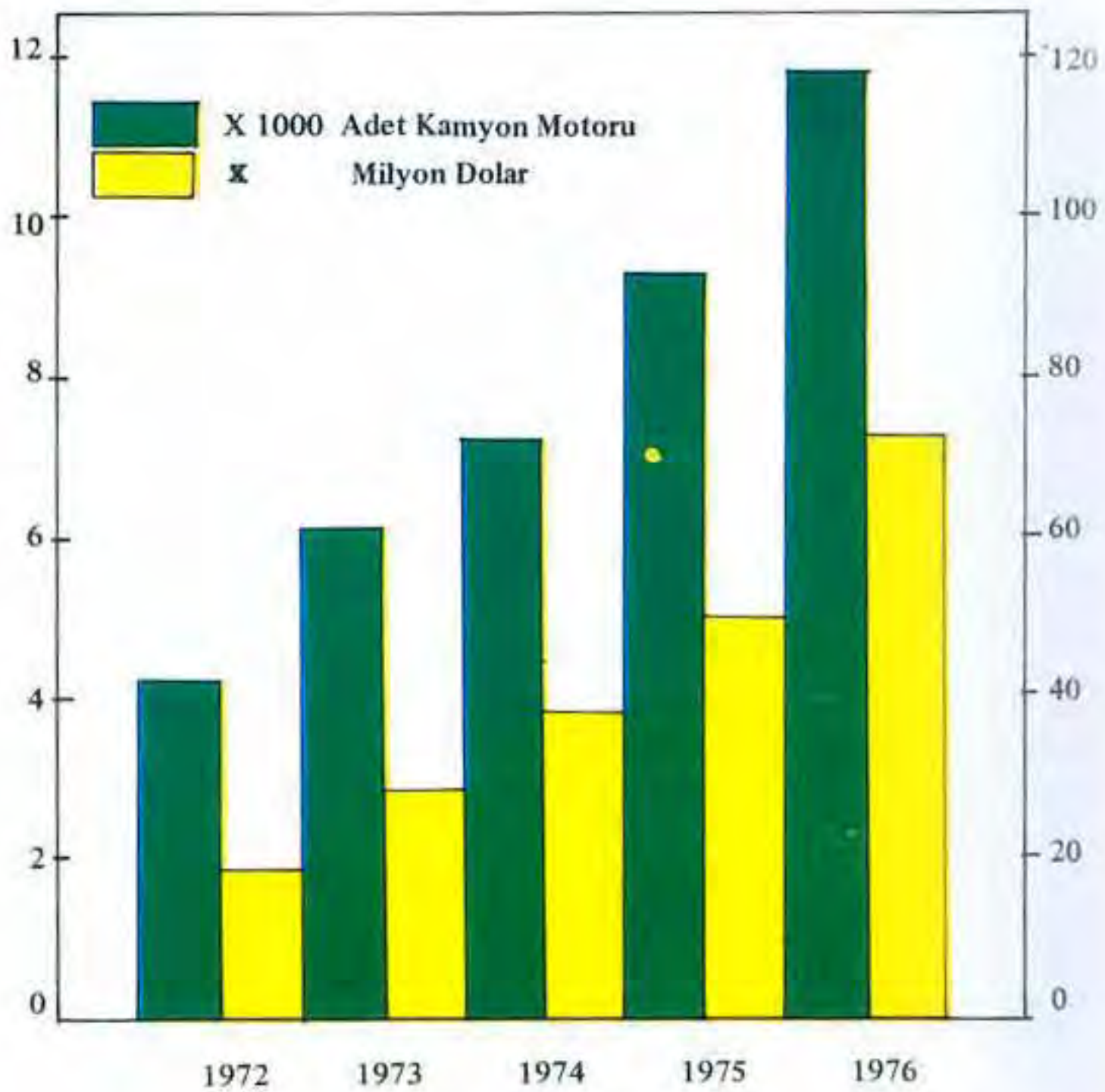

TABLO : 116

100–130 beygir civarındaki bir motorumuz Türkiye'nin en çok kullandığı kamyonlarında kullanılacaktır. 7–8 tonluktur bunlar.

170 beygir civarındaki motorumuz, bunlar otobüsler içindir.

170 ila 350 beygir arasındaki motorlarımız da ağır kamyonlar, yani treylerler için yapılmış olacaktır. Bu imalat programımız da 1985 yılına kadar uzanan bir imalat programı olarak tesbit edilmiş durumdadır.

TÜRKİYENİN AKTARMA ORGANLARI İTHALİ

VE ÖDENEN DÖVİZ

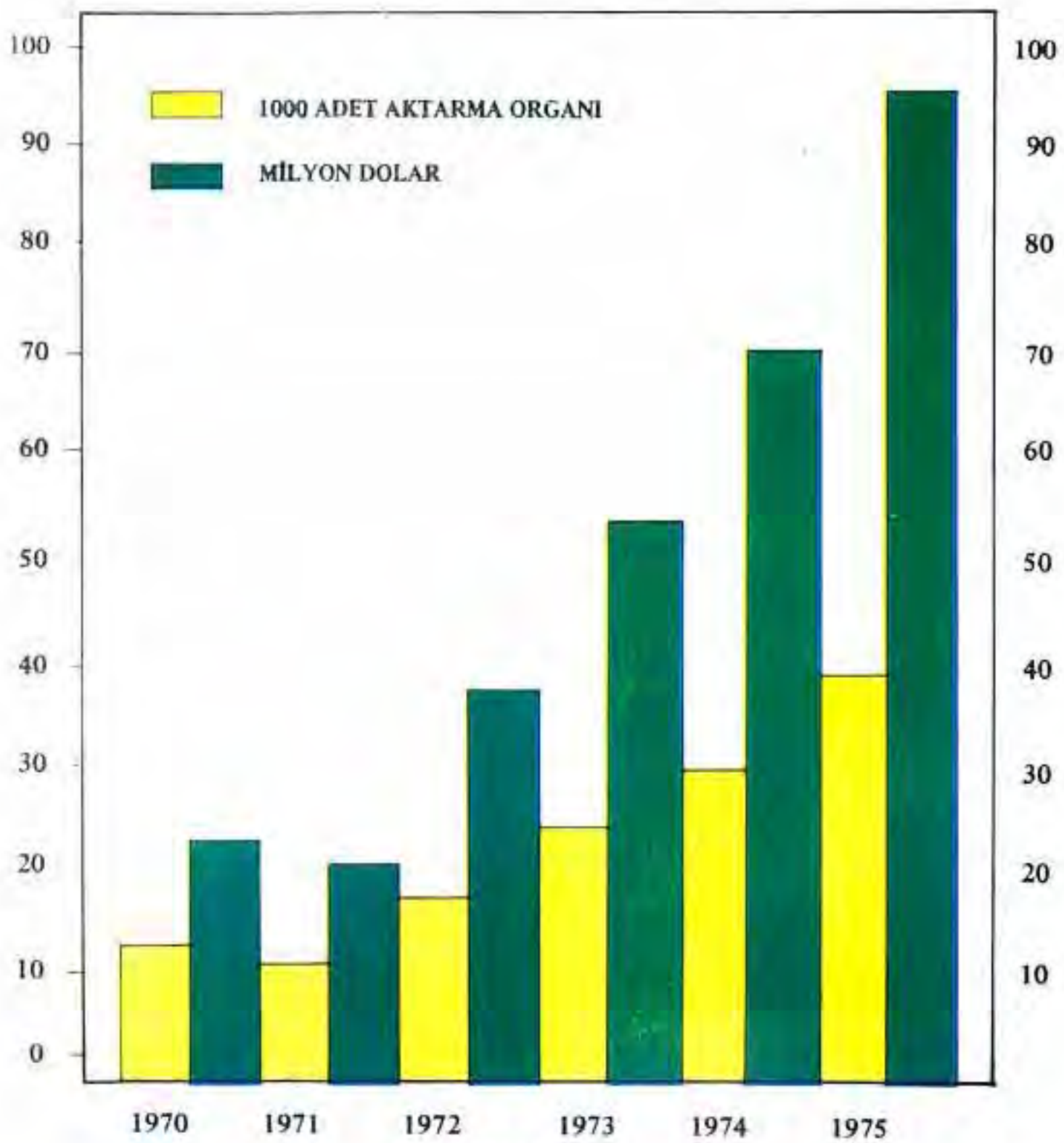

TABLO : 117

TUMOSAN'ın traktör ve traktör motorlarının yapılacağı yer Konya olarak tesbit edilmiştir. Konya şehrinin RESİM: 189 takriben 10 Km mesafede Ankara–Konya ile Konya–Aksaray arasındaki üçgendir ve bu arazinin 11 milyon metrekaredir. Bu arazimizin sol tarafında sivil uçakların da istifade ettiği ve fakat daha ziyade askeri gayelerle kullanılan bir havaalanı mevcuttur, aynen demiryolu mevcuttur ve iki tarafımız da kara yolu ile çevrelidir.

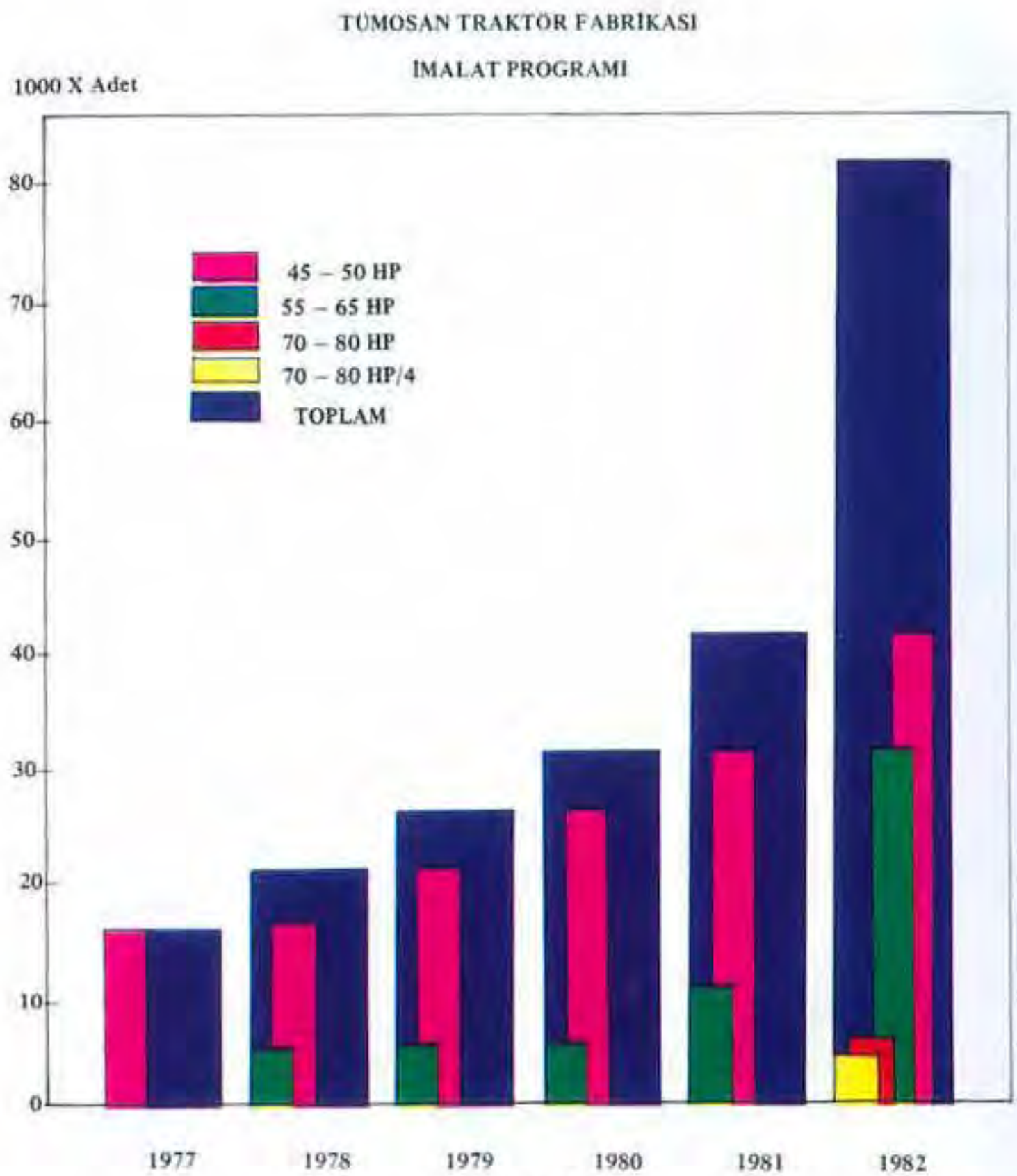

TABLO: 118

Traktör fabrikamızda, fabrikamız planlanmış ve bütün inşaatlariyle ilgili projeler, avam projeler hazırlanmıştır. Şu görünen yol Ankara'dan Konya'ya giden yoldur. Bunun içerisinde ana fabrikalarımız RESİM: 190 görülmektedir : Şurada görülen idare binasıdır, burada gördüğümüz çırak okuludur, şunlar bütün traktör parçalarının imalatının yapıldığı ünitelerdir. İmal edilen parçalar buradaki montaj hattına gelecektir. Montaj hattından şurada bulunan pres ve kaynak atelyesinden dış kaporta aksamı gelecek burada montaj hattında devreye girecektir. Burada da çeşitli ambardan ithal edilen, bir süre ithal edilecektir, parçalar montaj

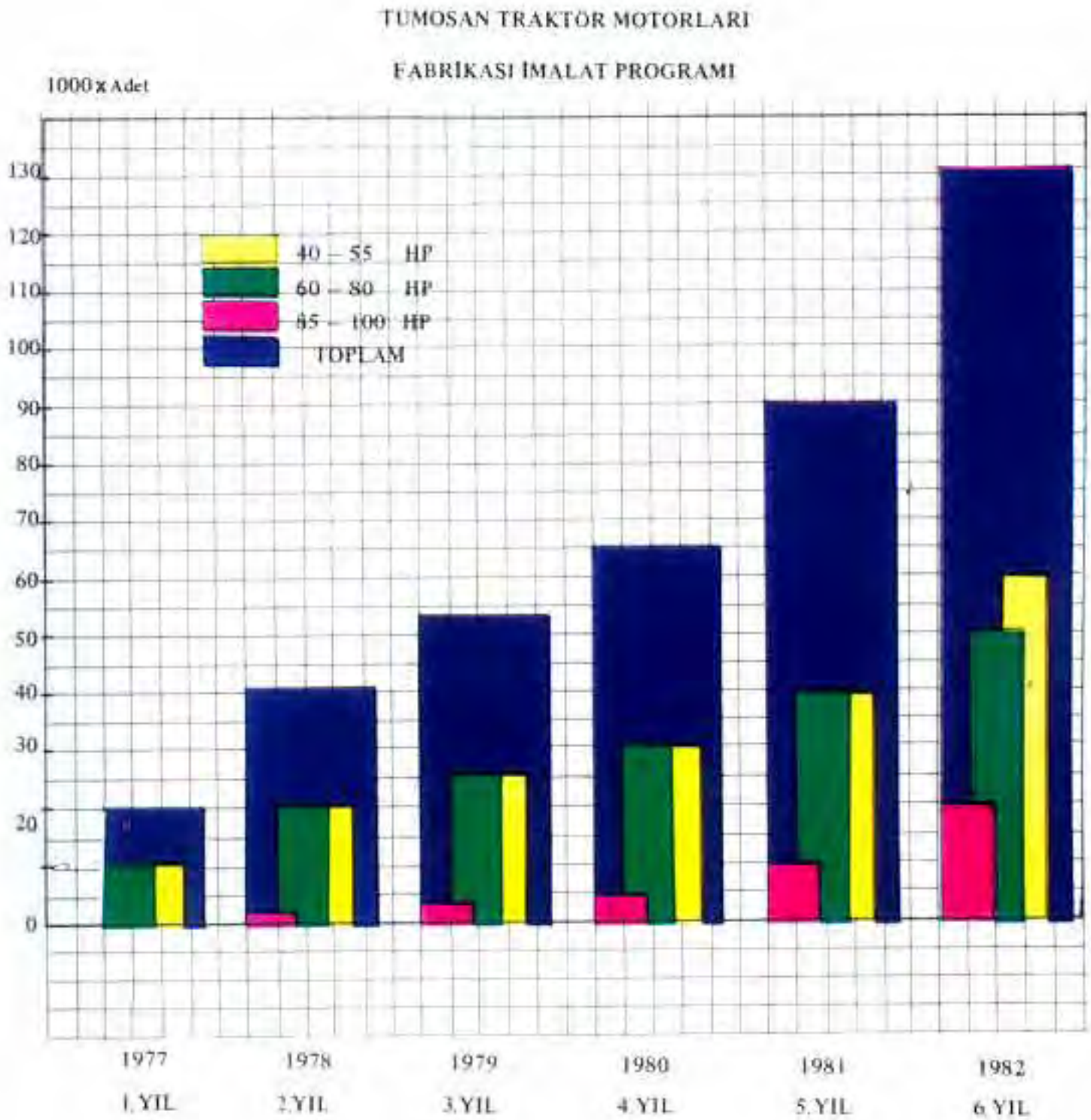

TABLO : 119

hattına gelecektir. Burada da lastik ve janı ki bunlar traktörde çok büyük ebattadır,konveyörlerle montaj hattına gelecek, boyandıktan sonra,traktörler buradan çıktıktan sonra şu açık depolama sahasına intikal edecektir ve burada da görülen yükleme yerleri vardır. Buradan treylerlere yüklenerek Türkiye'nin çeşitli yerlerine sevkedilecektir. Burada ISITAŞ işlem atelyemiz, çeşitli malzemelerin stoku, boya depomuz görülmektedir. İdarehane binamız da

TÜMOSAN AKTARMA ORGANLARI FABRİKASI
İMALAT PROGRAMI

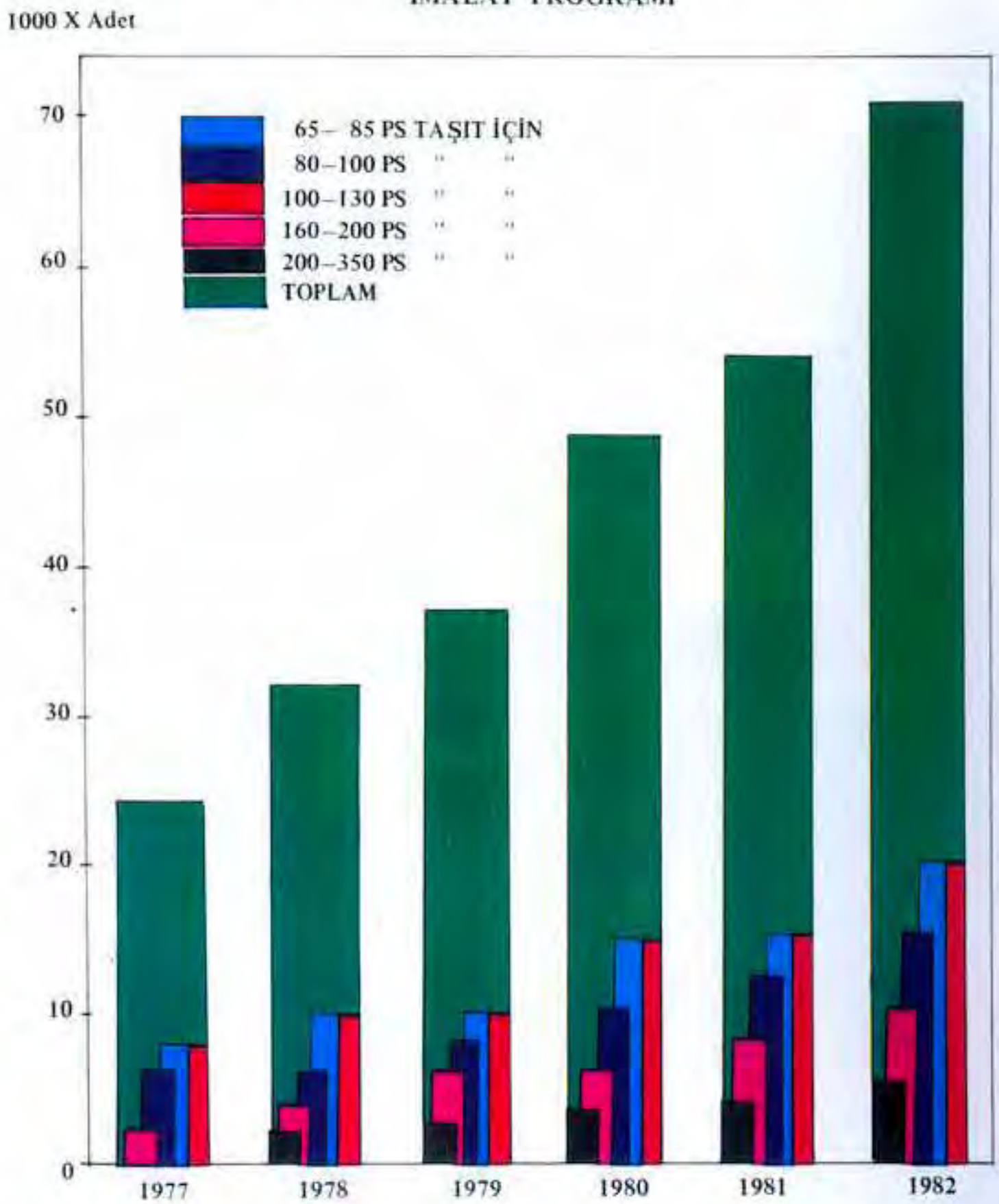

TABLO: 120

buradadır. Aksaray yolu, Konya–Aksaray yolundadır. Bir demiryolu hattının da fabrika tesisleri içine almayı düşünüyoruz.

Burada bu TÜMOSAN'ın traktör fabrikasının bir perfektif görünüşü bulunmaktadır. RESİM: 191 Ankara'dan Konya'ya giden yol, Aksaray yolu da buradadır. İki üçgenin arasında bulunmaktayız. Şu çırak okuludur, idare binamızdır.

TÜMOSAN KAMYON MOTORLARI FABRİKASI

İMALAT PROGRAMI

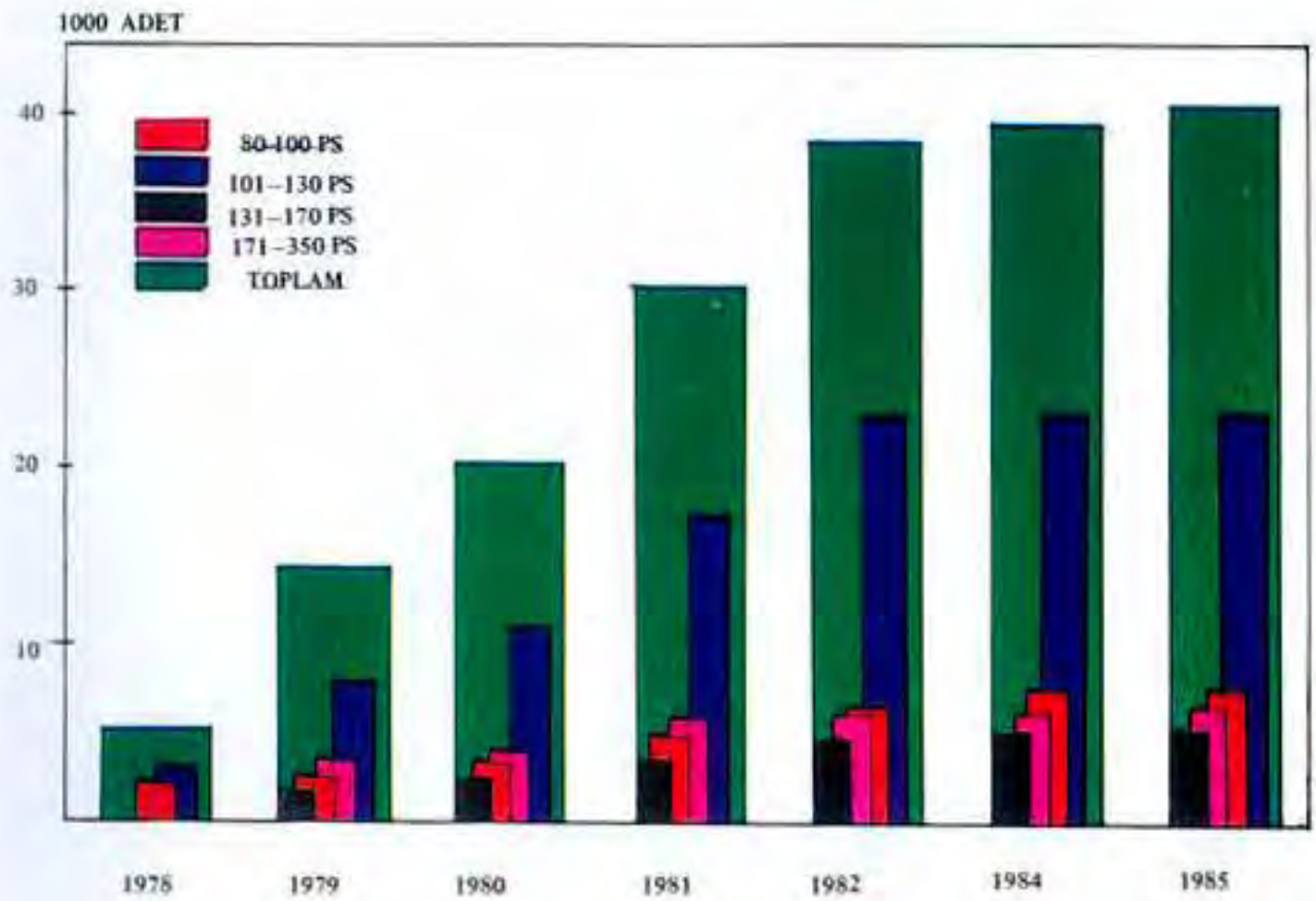

TABLO: 121

TÜMOSAN tarafından değiştirilmiş olan idare binası RESİM: 192. Bu idare binası standart tipte tesbit edilip genişletilmiştir. Bütün TÜMOSAN fabrikalarında bu tip idare binası kullanılacaktır. Fabrikaların büyüklüğüne göre kat yüksekliği azaltılıp çoğaltılmakla aynı

TABLO. 122

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ:

	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	–	5
YATIRIM TUTARI (MİLYON TL.)	–	21.211
ÜRETİM (ADET)	–	295000
PERSONEL (ADET)	–	9047
KATMA DEĞER (MİLYAR TL.)	–	15.987
YILLIK SATIŞ (MİLYAR TL.)	–	20.567

standard bina kullanılacaktır. Bu da Konya fabrikamızdaki sosyal tesislerdir. Bunları da çeşitli fabrikalara kat yüksekliğini alçaltmak, yükseltmek suretiyle kullanacağız.

TÜMOSAN idare binasının bir perspektif görünüşü.

Bütün bunların ihale evrakları hazırlanmaktadır. Bu da TÜMOSAN tarafından geliştirilmiş olan lojmanlardır.

TÜMOSAN traktör fabrikasının RESİM: 195 üreteceği traktör tipi burada görülmektedir. Kaporta kısmı fabrika bünyesinde yapılacak, motor, traktör motoru fabrikasından gelecek; ön aks donanımı fabrika bünyesinde imal edilecek, dişli kutusu fabrika bünyesinde imal edilecek, dişliler aktarma organlarından gelecektir, jantları da yan sanayiiden alacağız.

İmal edilecek traktörlerden bazı tipler. Bu 54 beygir gücünde Türk çiftçisinin en çok kullandığı bir traktör tipidir. Traktör motorları fabrikasında imal edeceğimiz 4 silindirli traktör motorundan bir örnek. RESİM: 198.

İhale edilmiştir. Konya fabrikamızın fabrika üniteleri. Bu fabrikamız 152 bin metrekarelik bir kapalı sahaya inhisar etmektedir. Bu fabrika binalarının 48 500 metrekarelik kısmı Konya'da ihale edilmiştir. Burada şantiye çalışmalarından bir bölümü görmekteyiz.

Konya'daki şantiye. Çok geniş bir alana yayılmış durumdadır. Takriben 7–8 Km'lik arazi batak olduğu için stabilize yol yapılmaktadır.

Kamyon ve ağır kamyon motorları fabrikası, Niğde Aksaray'ındadır. Bu fabrikamızın da bütün inşaat projeleri hazırlanmıştır.Burada üç ünite olarak görülmektedir. Ağır kamyon motorları bu ünitede yapılacaktır. Kamyon motorları ise bu üç ünite yapılacaktır. Burada tek tip antrepo, yedek parça deposu, kalıphane ve burada görünmeyen bir idare binası vardır ve ayrıca da bir de çırak okulumuz mevcuttur.

Bunun da 12 500 metrekarelik kısımları ihale edilmiş durumdadır. Bütün bu projelerimizde harita çalışmaları tamamlanmış, zemin etüdleri son safhadadır, Nevşehir de dahil olmak üzere büyük çapta ihaleleri yapılmış durumdadır.

Traktör fabrikamızdan bu sene içerisinde, mamuller vermeyi planlamış durumdayız.

Kamyon ve ağır kamyon motorlarında imal edeceğimiz motorlardan 6 silindirli dizel motoru, bir tip burada görülmektedir.

TÜMOSAN'ın fabrikasında imal edilecek parçalar sarı renk ile gösterilmiştir.Yan sanayiden alacağımız parçalar da kırmızı renk ile belirtilmiştir.

Nevşehir'deki aktarma organları fabrikasında imal edeceğimiz vites kutusunun iç görünüşü ve yine Nevşehir'deki aktarma organları fabrikamızda imal edeceğimiz arka aks, diğer bir ismiyle diferansiyel burada görülmektedir.

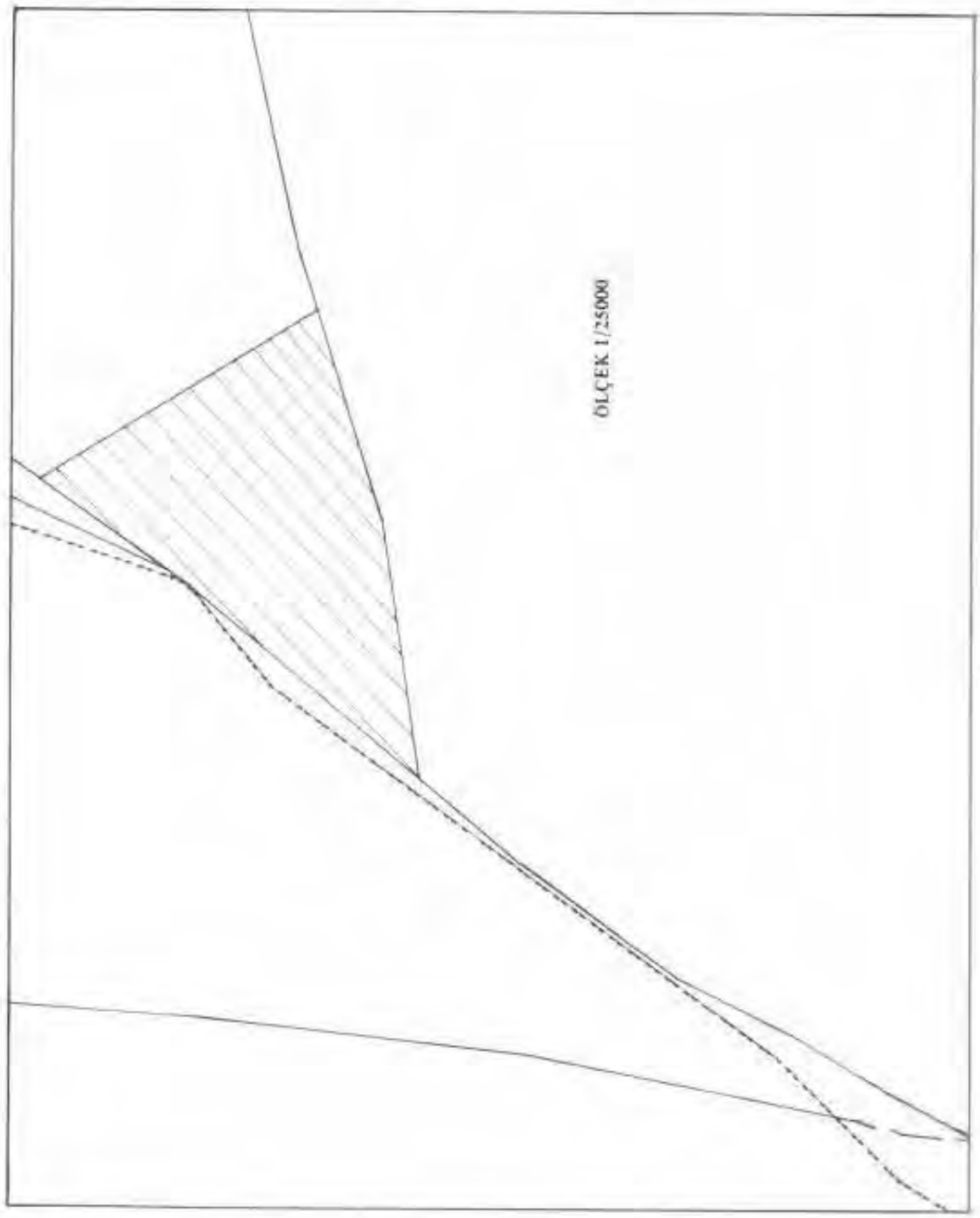

RESIM: 189
KONYA TRAKTÖR VE TRAKTÖR MOTORU FABRİKASININ KURULACAĞI ALAN

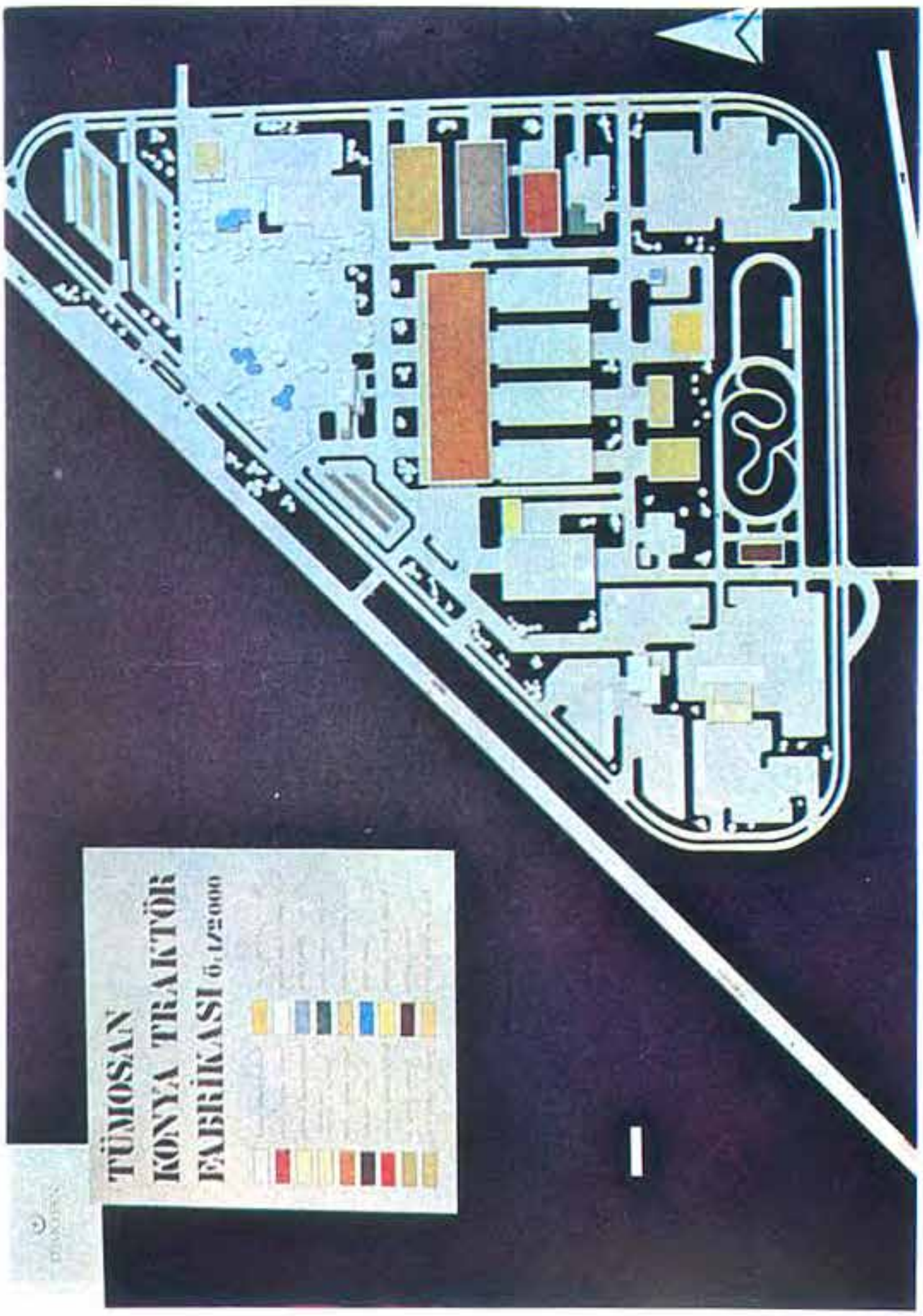

RESİM 190

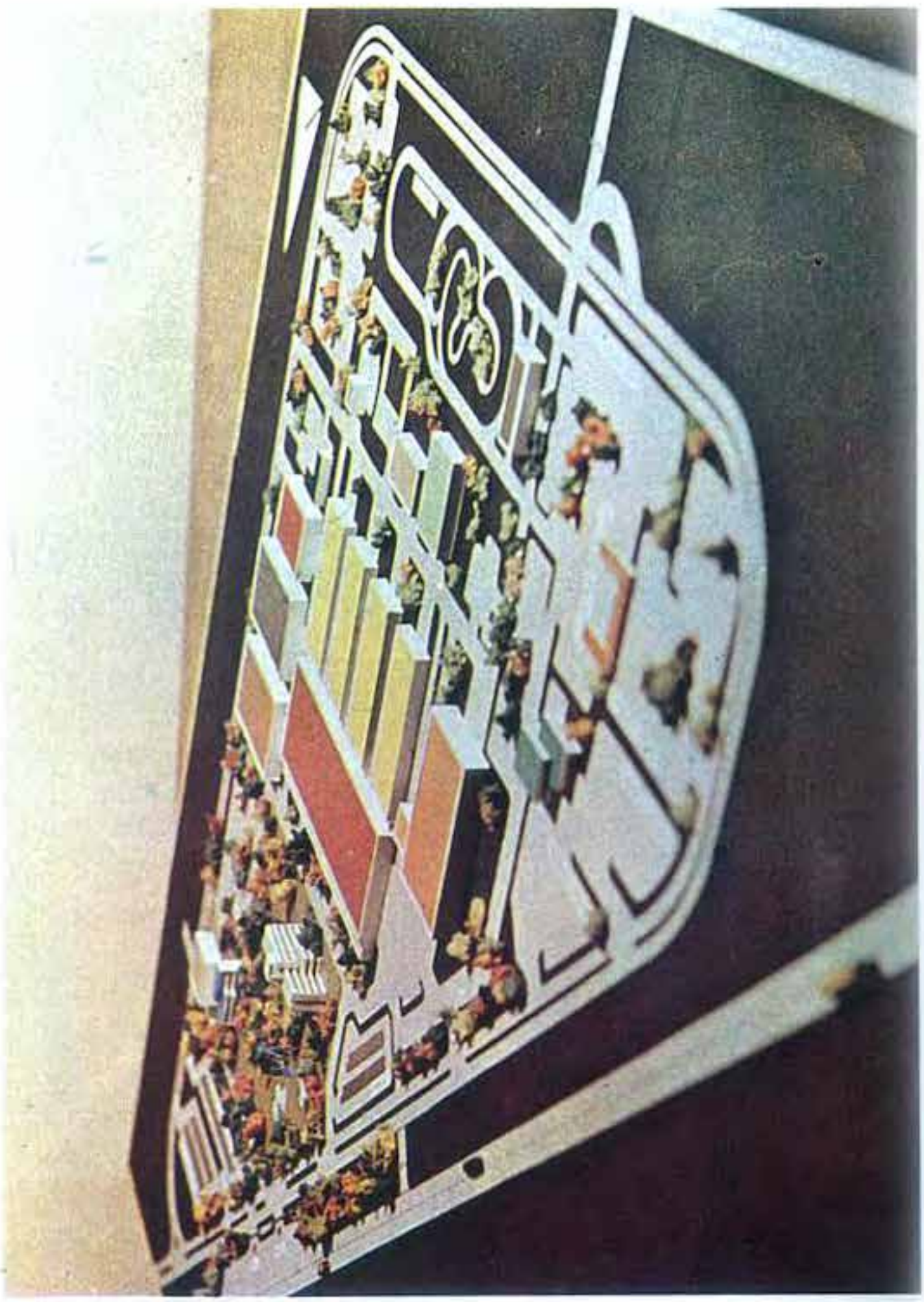

RESİM: 191
KURULACAK OLAN KONYA TRAKTÖR FABRİKASININ PERSPEKTY GÖRÜNÜŞÜ

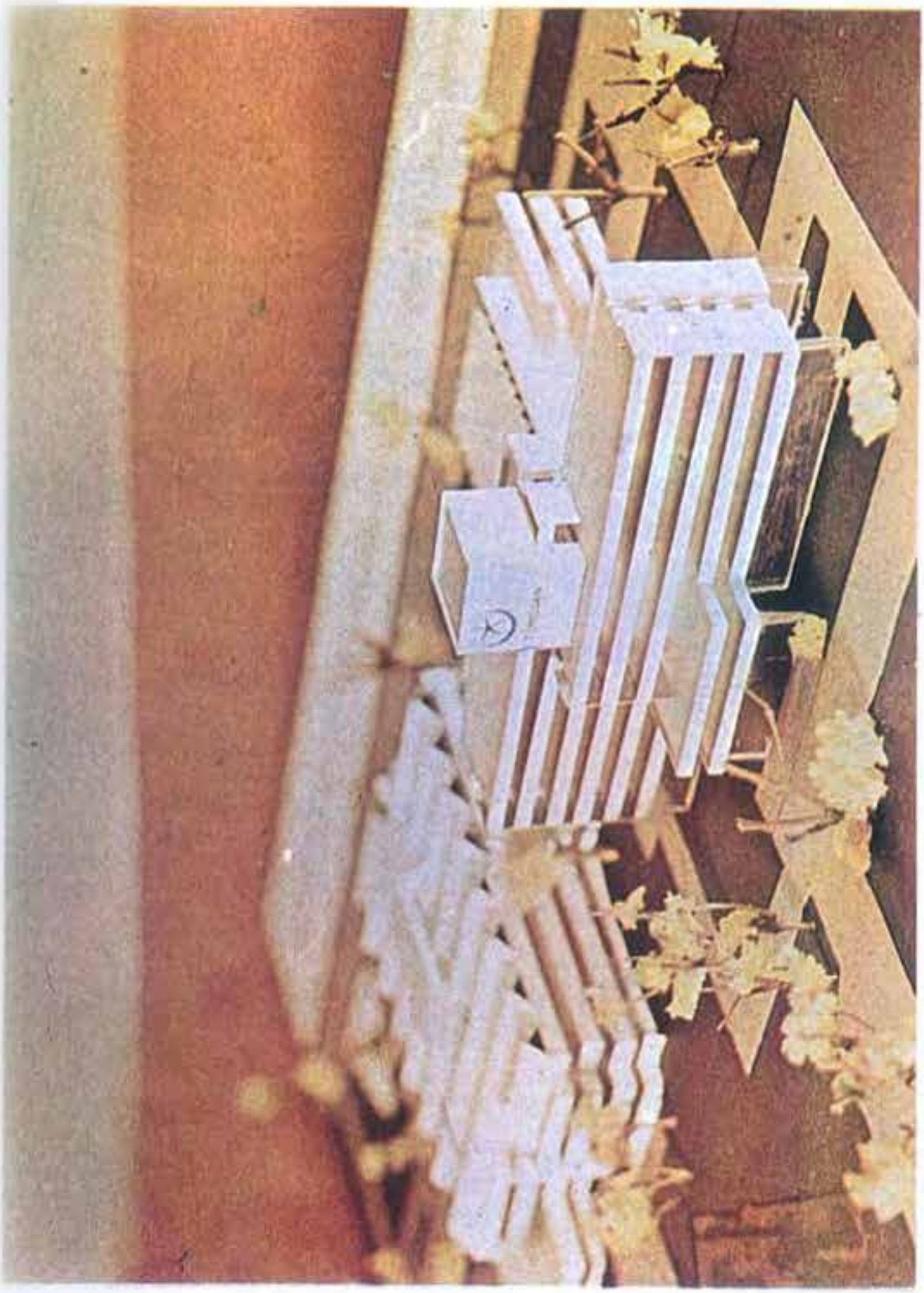

RESİM: 192
İDARE VE SOSYAL TESİSLER İLE YEMEKHANE BİNASI

RESİM: 193
LOJMAN TİPLERİ

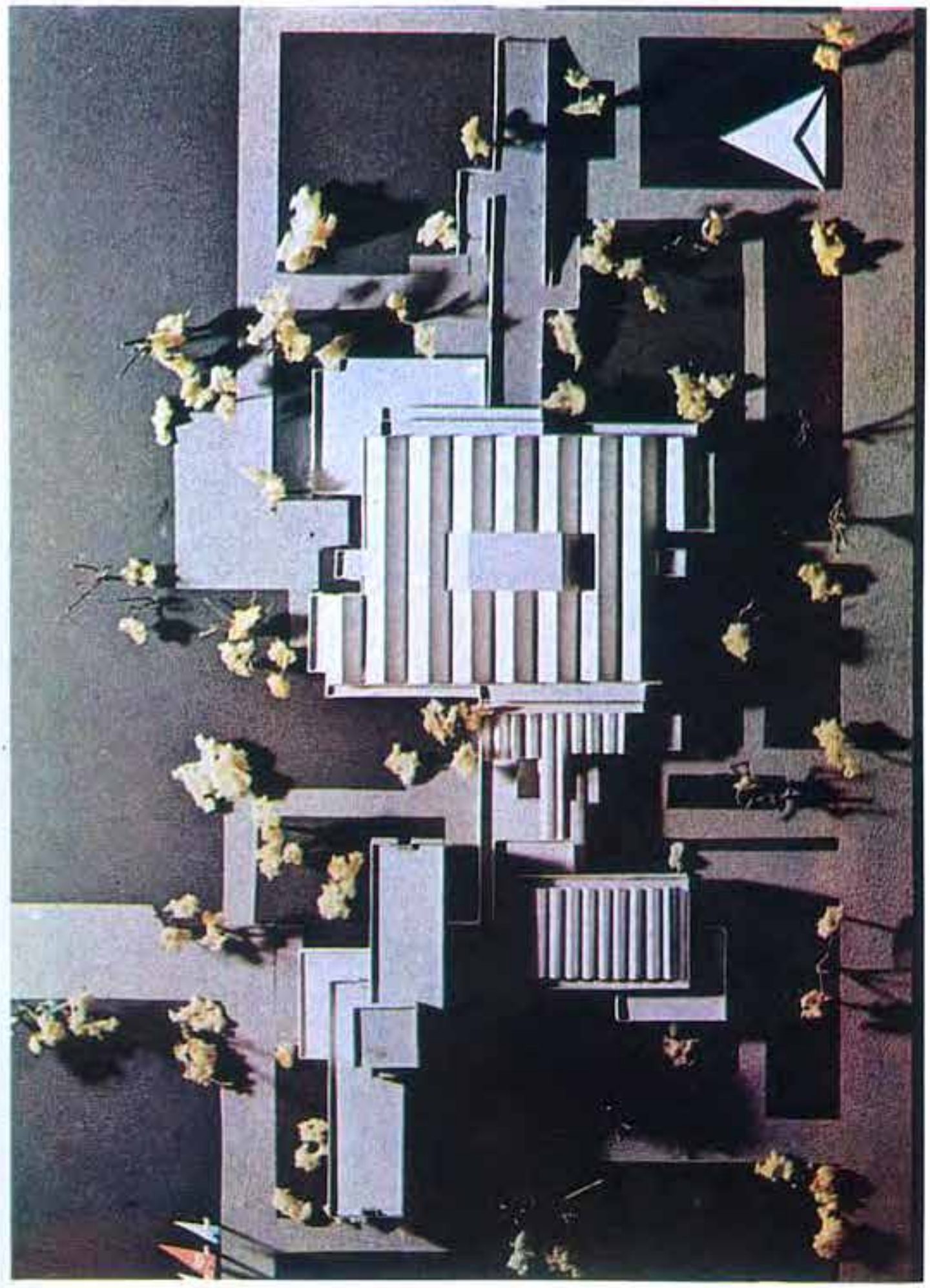

RESİM: 194
SOSYAL TESİSLER VE İDARE BİNASI

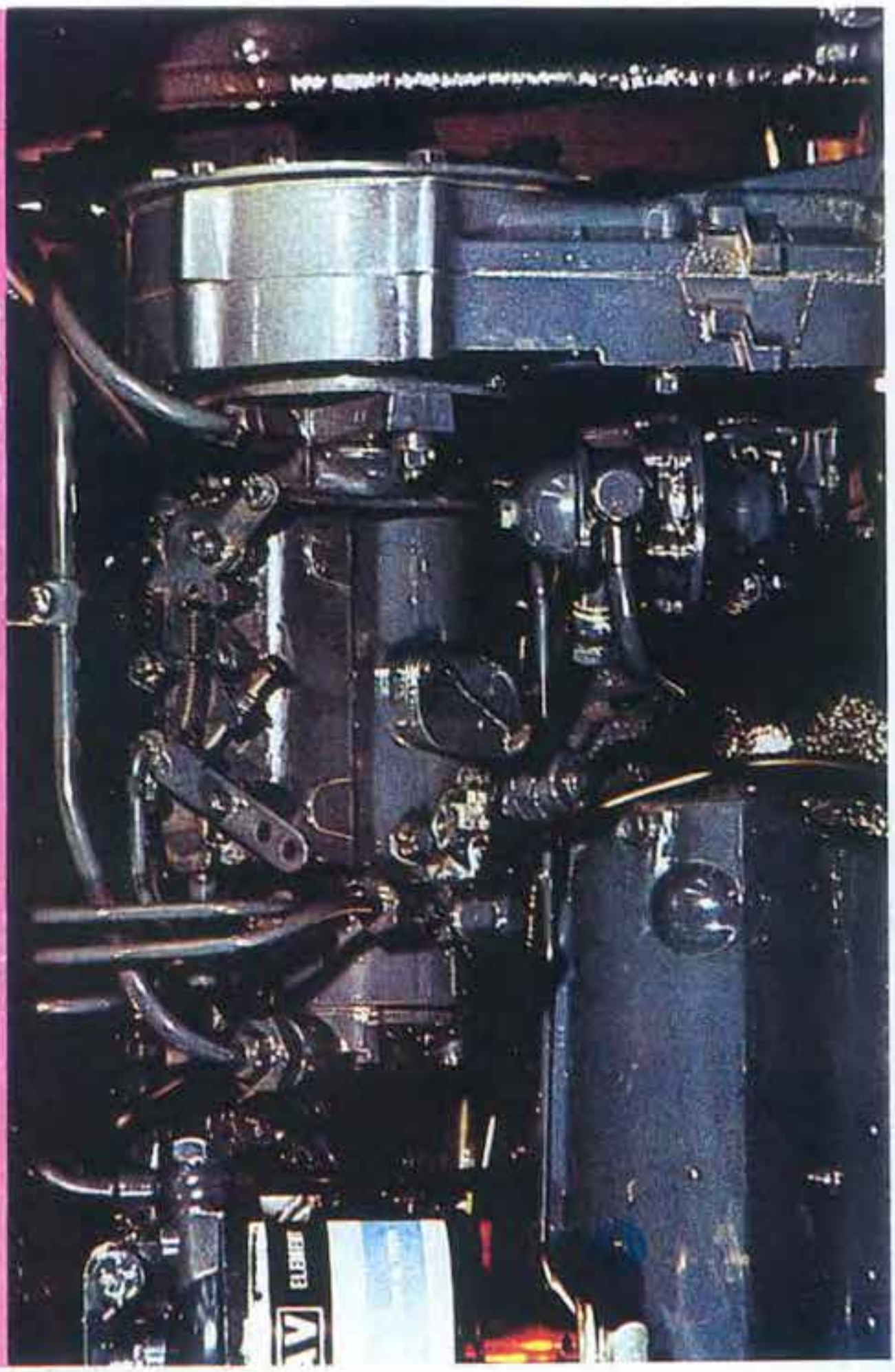

RESİM: 195

BİR TRAKTÖR MOTURUNUN GÖRÜNÜŞÜ

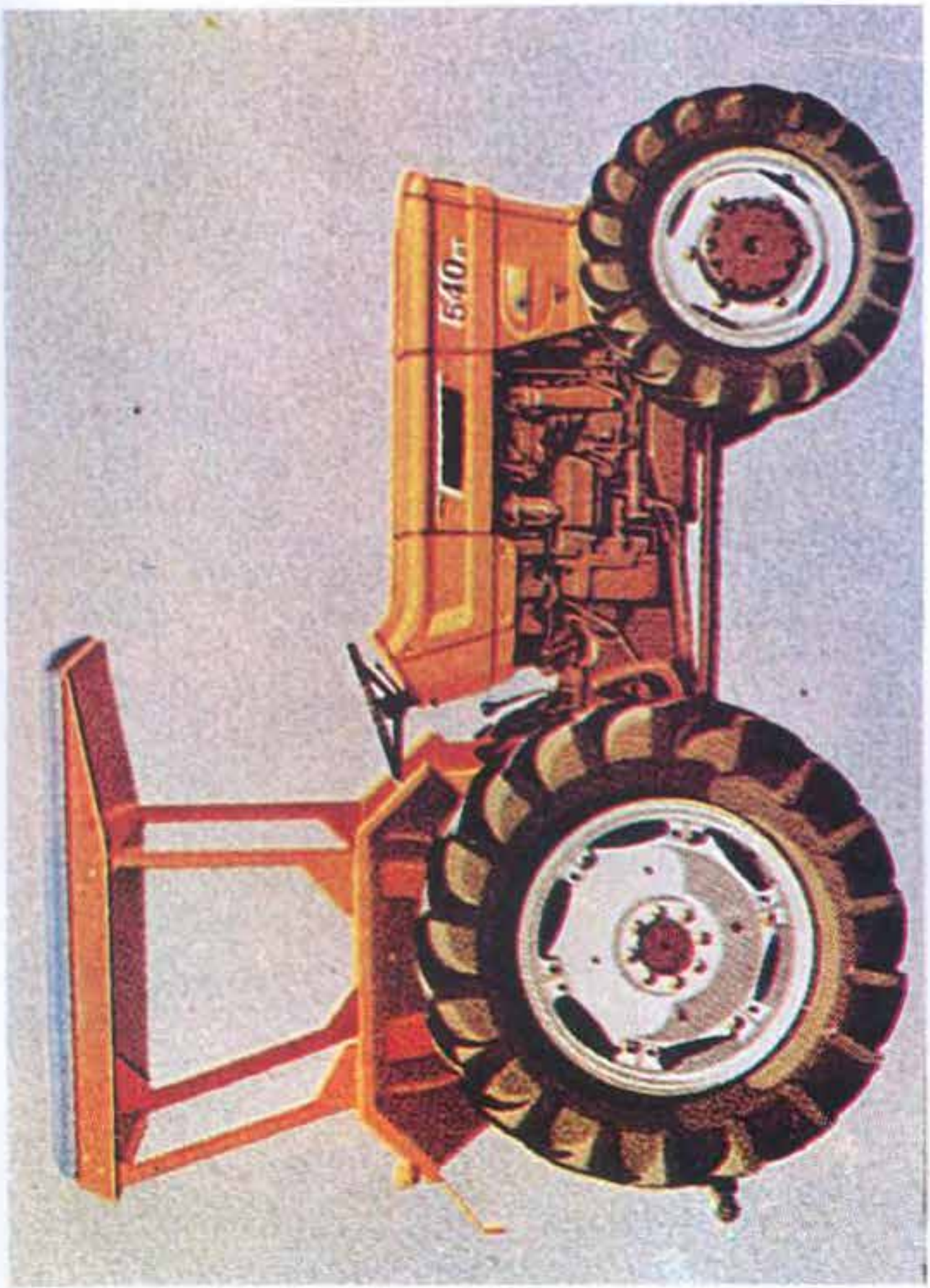

RESİM: 196

KONYA TRAKTÖR FABRİKASINDA YAPILACAK OLAN BİR TRAKTÖR TİPİ

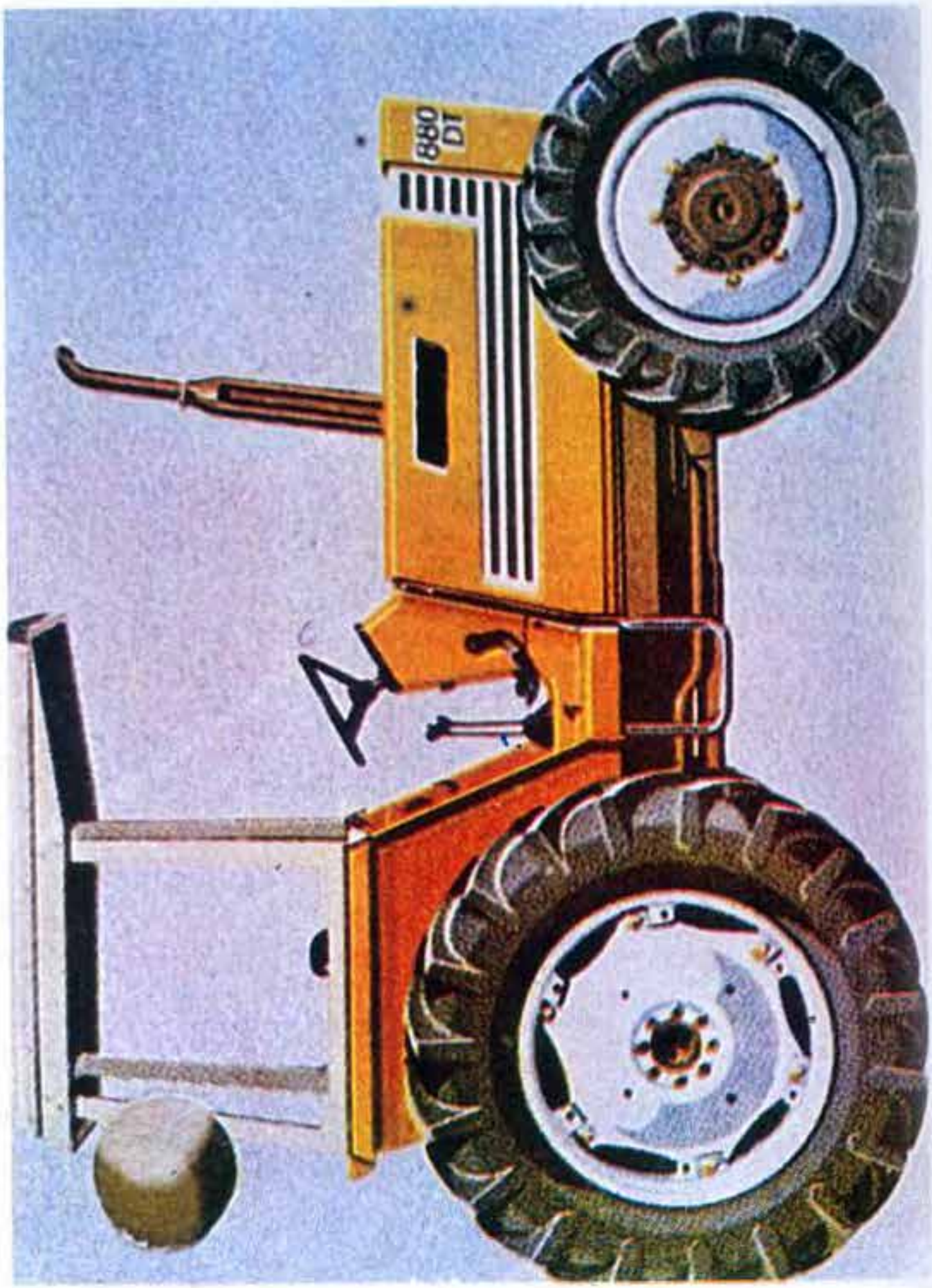

RESİM: 197

KONYA TRAKTÖR FABRİKASINDA YAPILACAK OLAN DİĞER BİR TRAKTÖR TİPİ

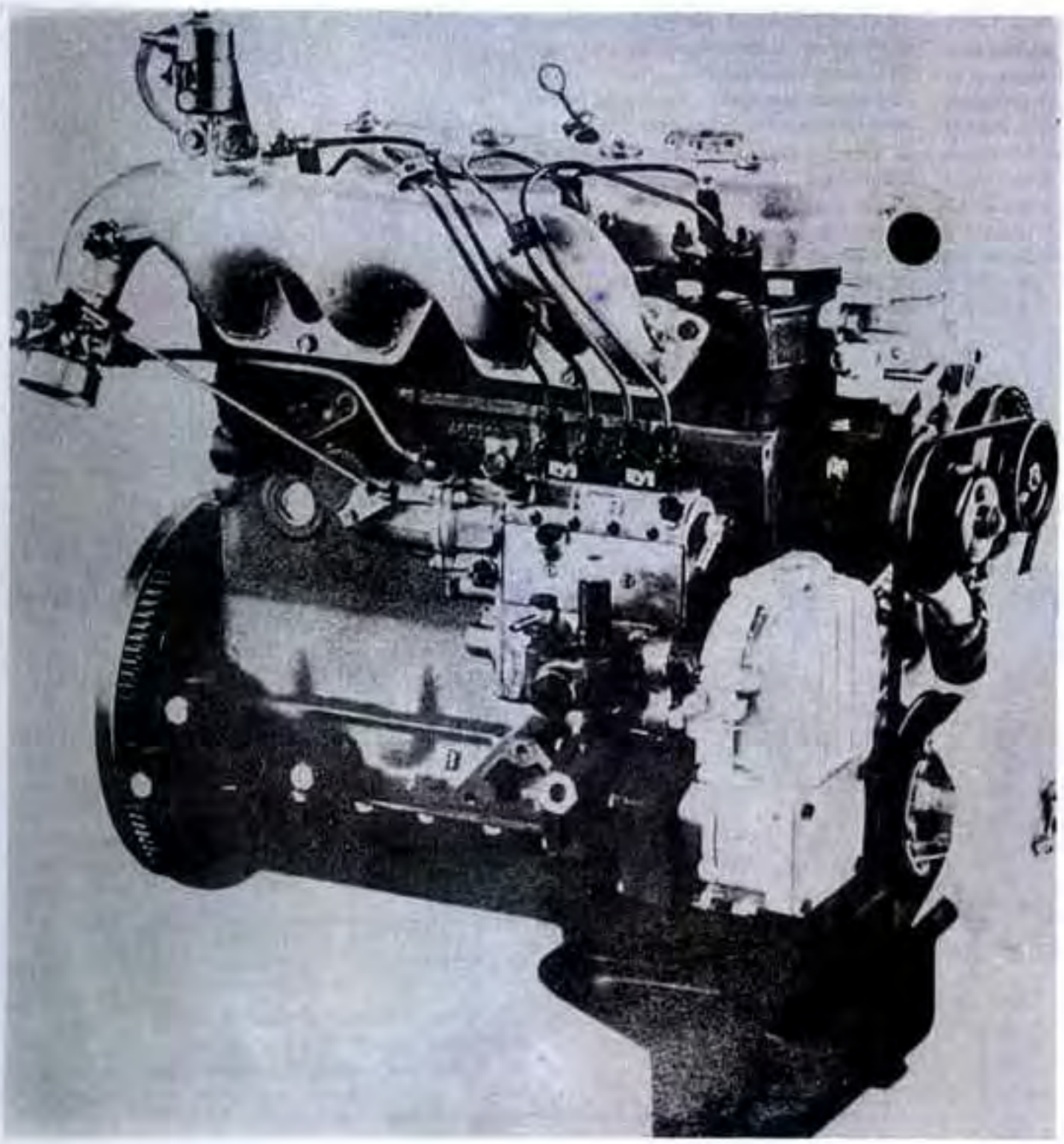

RESİM: 198
KONYA TRAKTÖR MOTORU FABRİKASINDA YAPILACAK OLAN BİR MOTOR

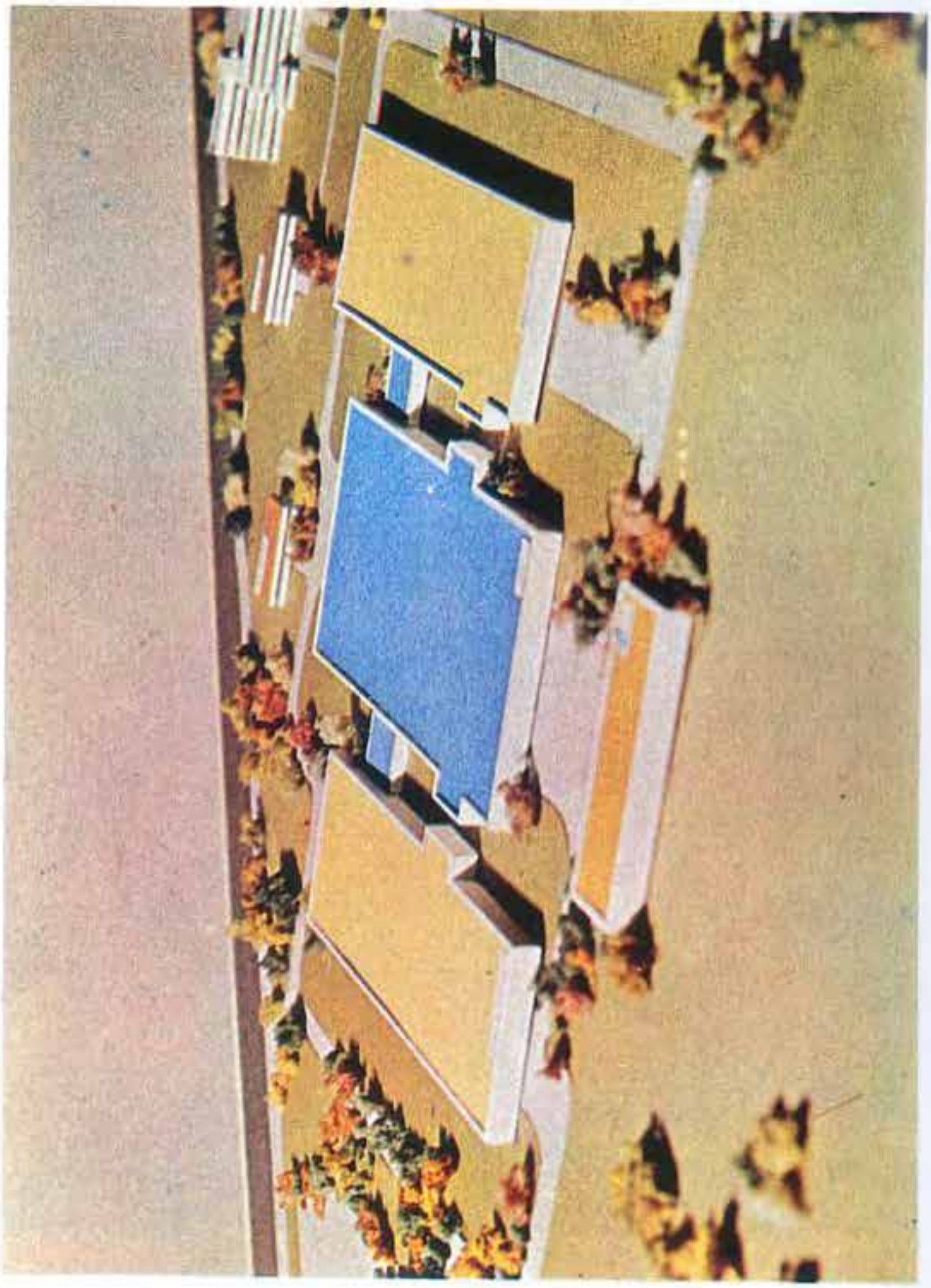

RESİM: 199
NİĞDE–AKSARAY KAMYON MOTORLARI FABRİKASI

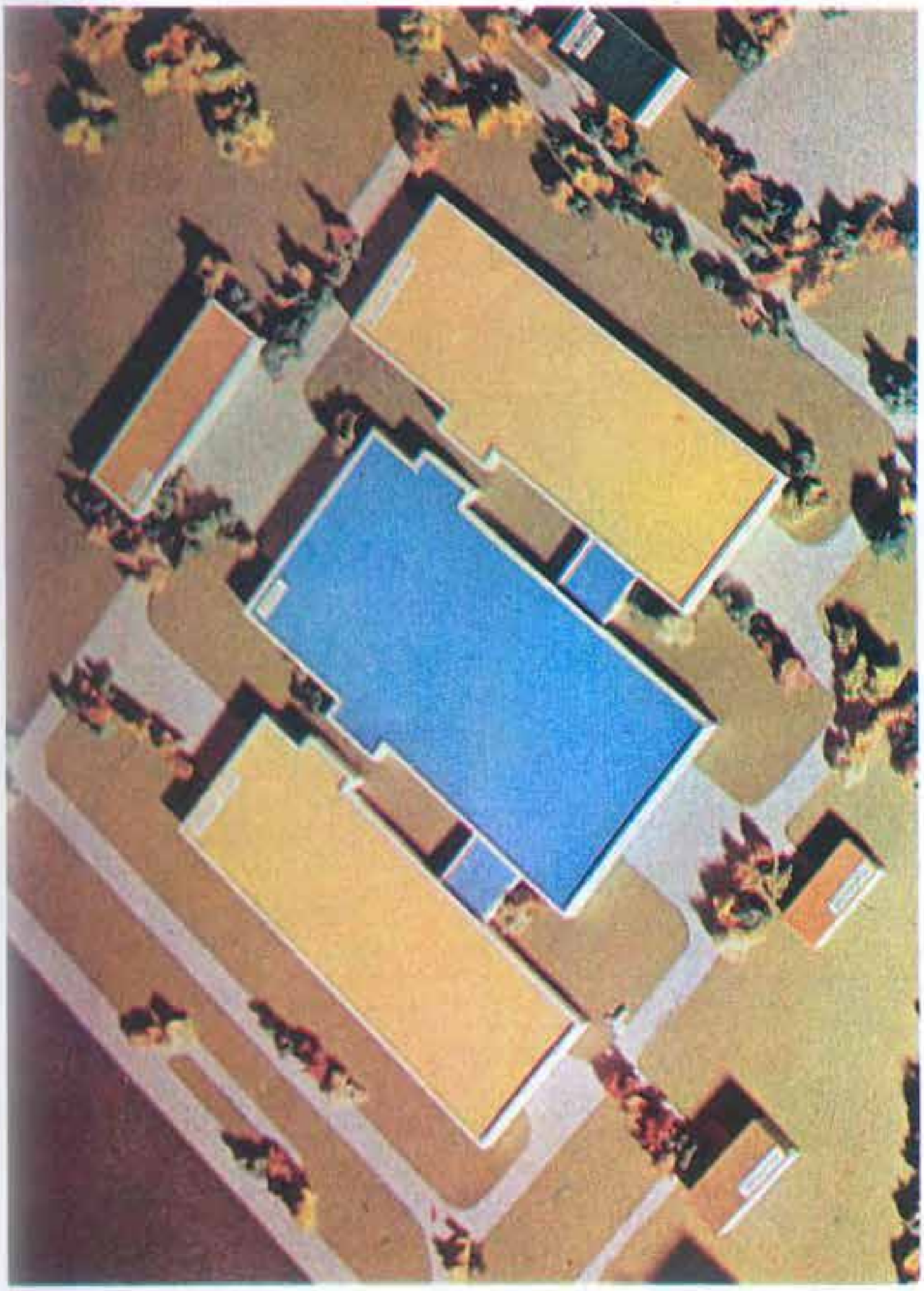

RESİM:200
NİĞDE AKSARAY KAMYON MOTORLARI FABRİKASI

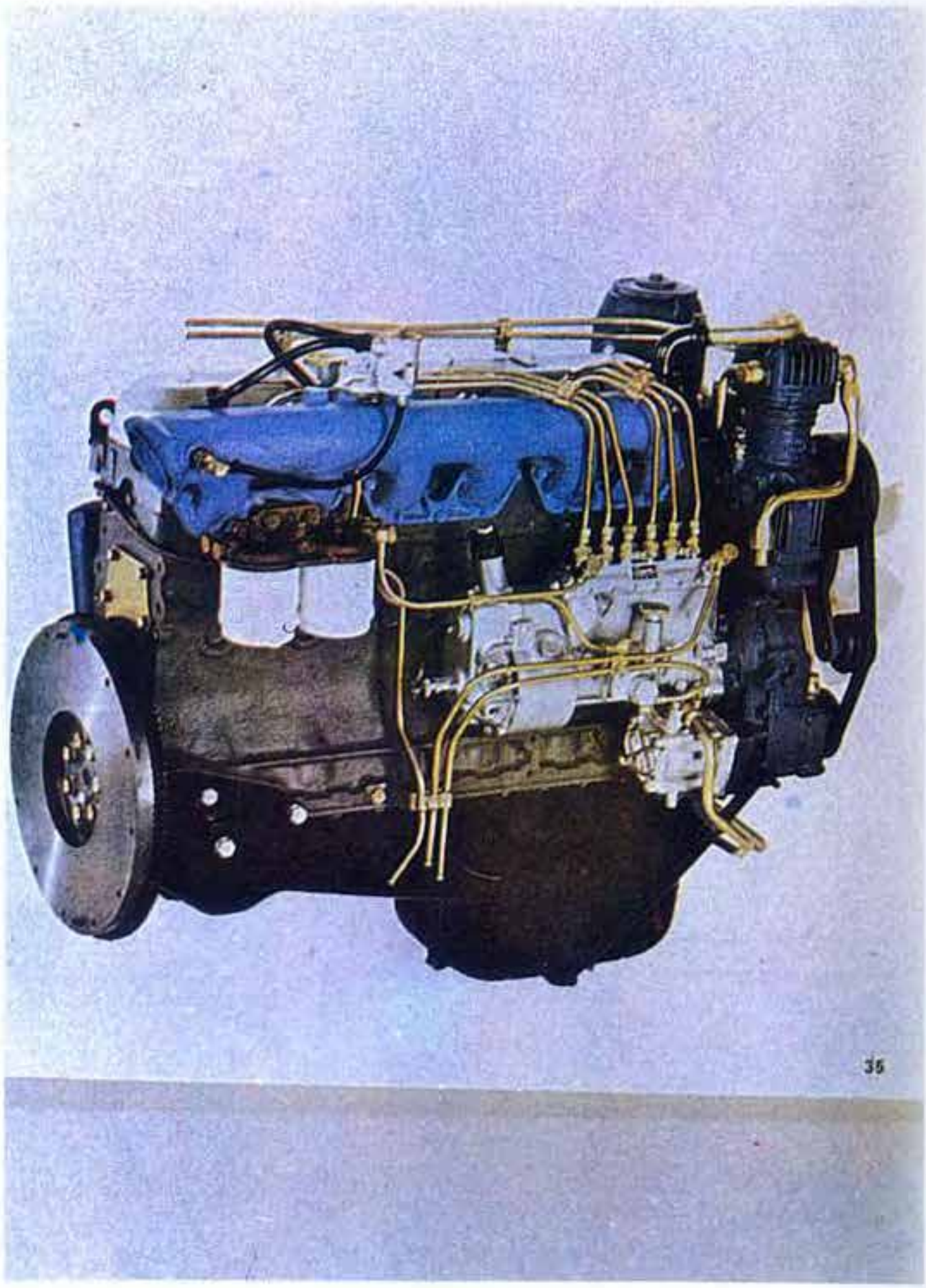

RESİM: 201
İMAL EDİLECEK KAMYON MOTORLARINDAN BİR TİP

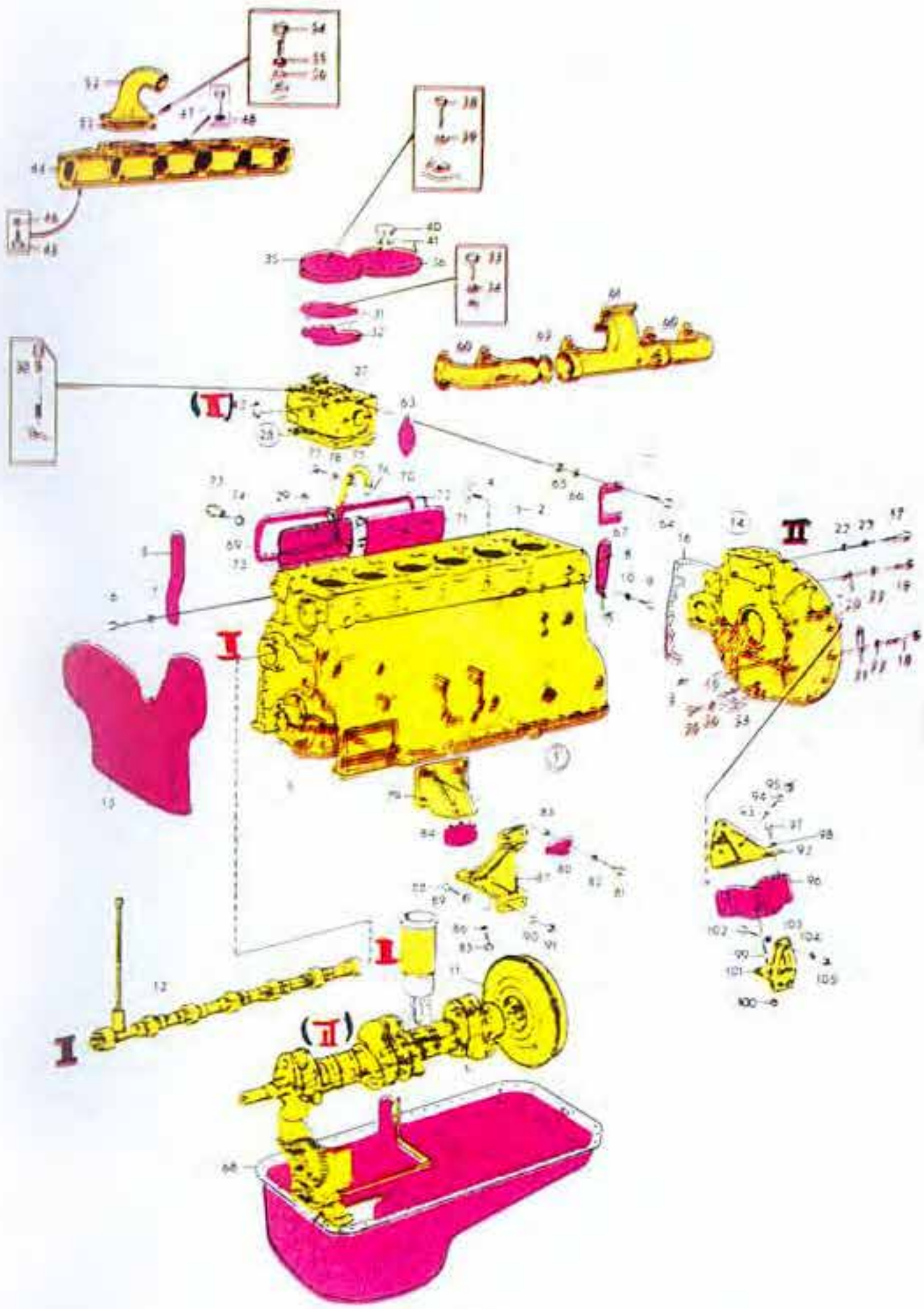

RESİM: 202
TÜMOSAN TARAFINDAN ÜRETİLECEK MOTOR PARÇALARI

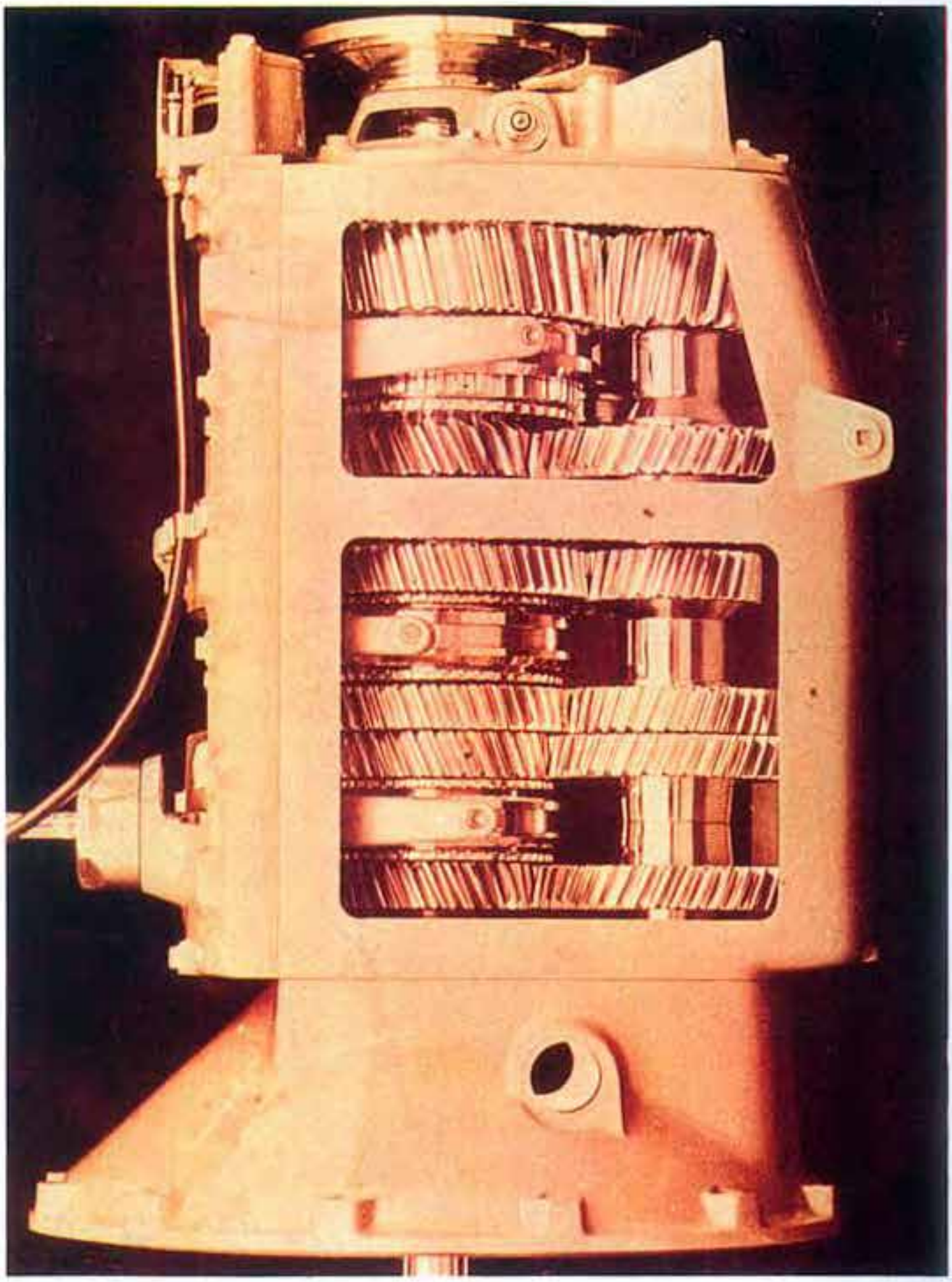

RESİM: 203

NEVŞEHİR AKTARMA ORGANLARI FABRİKASINDA İMAL EDİLECEK OLAN VİTES KUTUSUNUN İÇİ GÖRÜNÜŞÜ

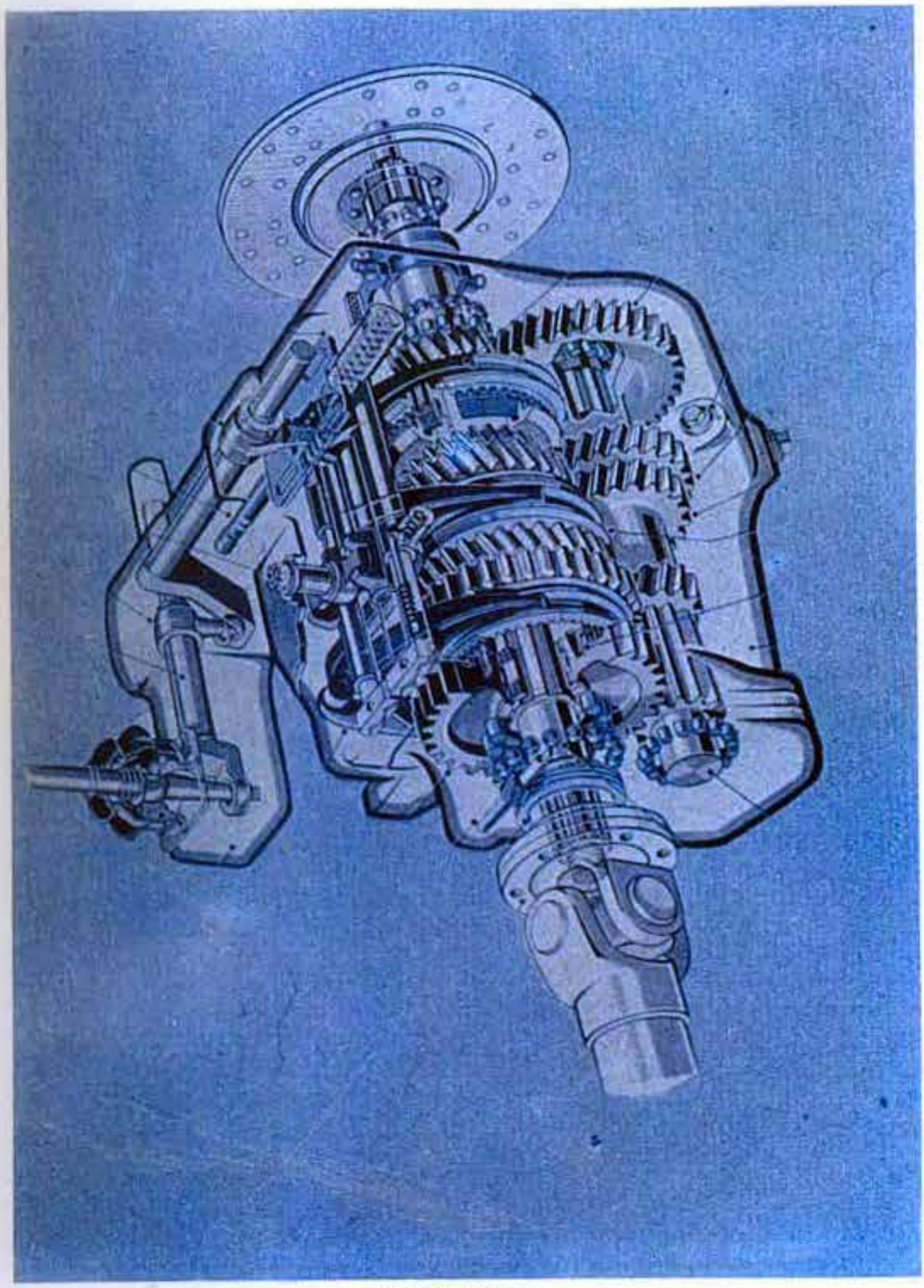

RESİM: 204
DİŞLİ KUTUSU

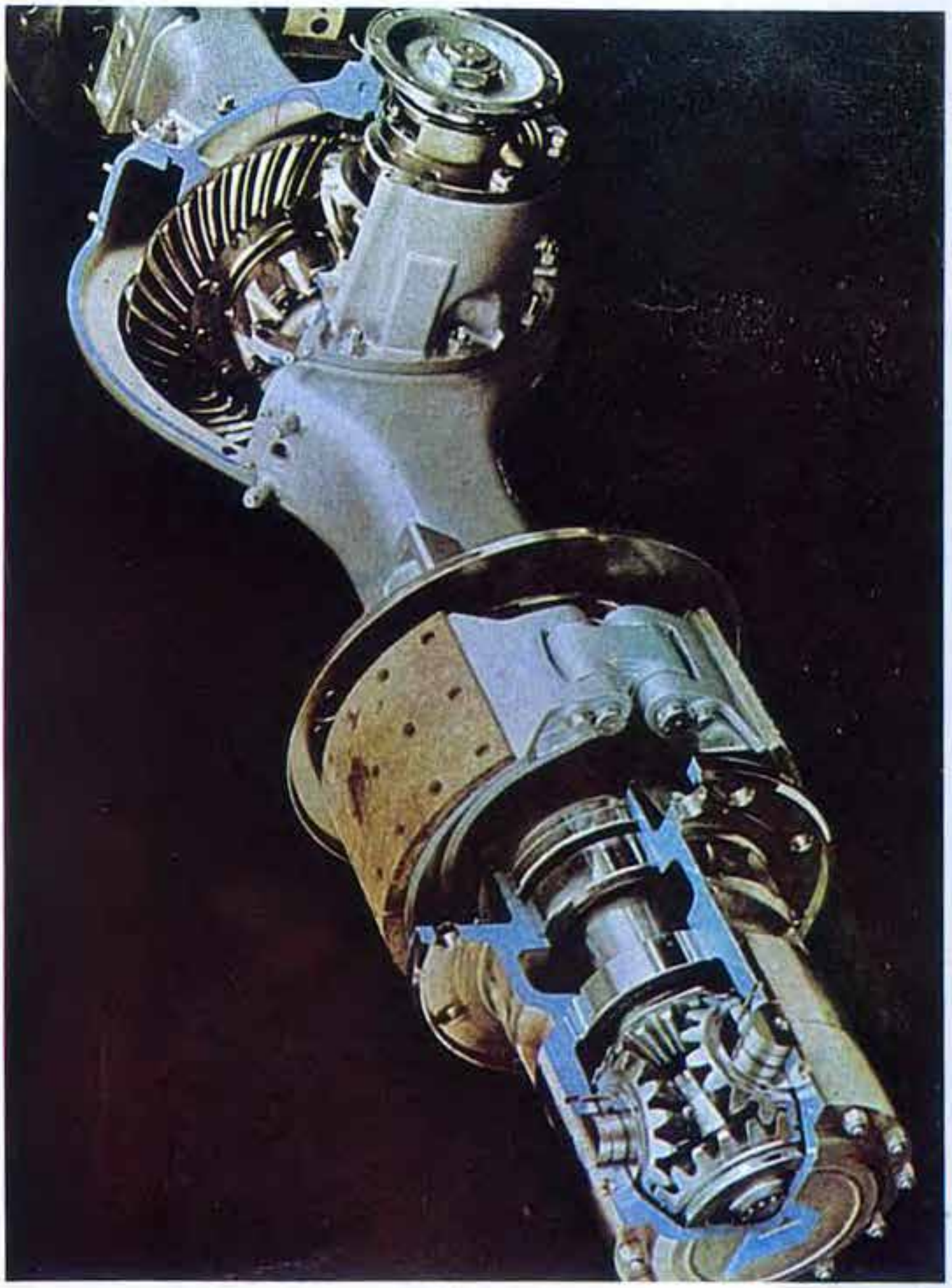

RESİM: 205
NEVŞEHİR AKTARMA ORGANLARI FABRİKASINDA İMAL EDİLECEK OLAN ARKA AKS DİFRANSİYEL

TÜMOSAN (TÜRK MOTOR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.) FABRİKALARI

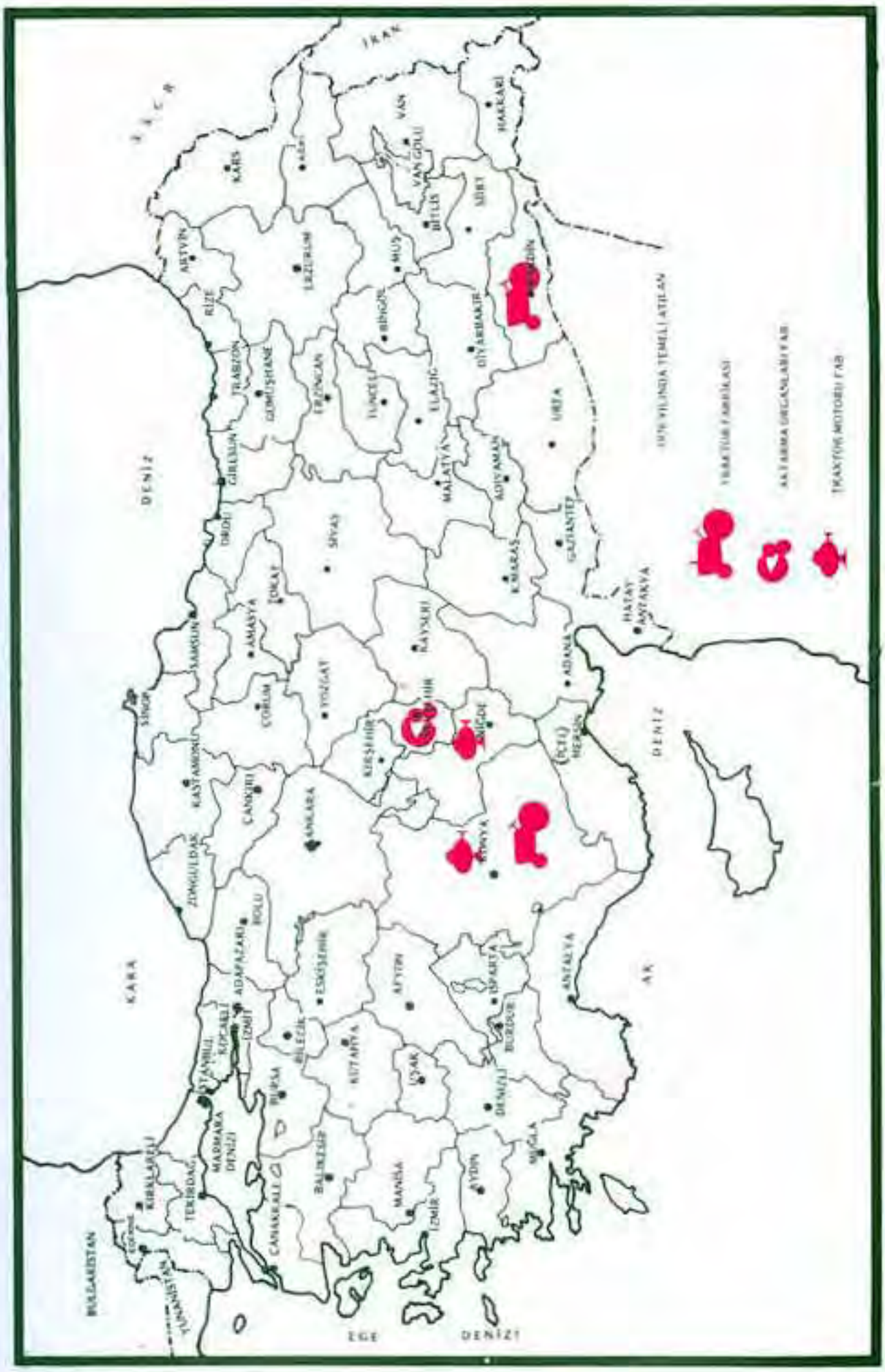

HARİTA: 44

TÜMOSAN (TÜRK MOTOR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.) FABRİKALARI

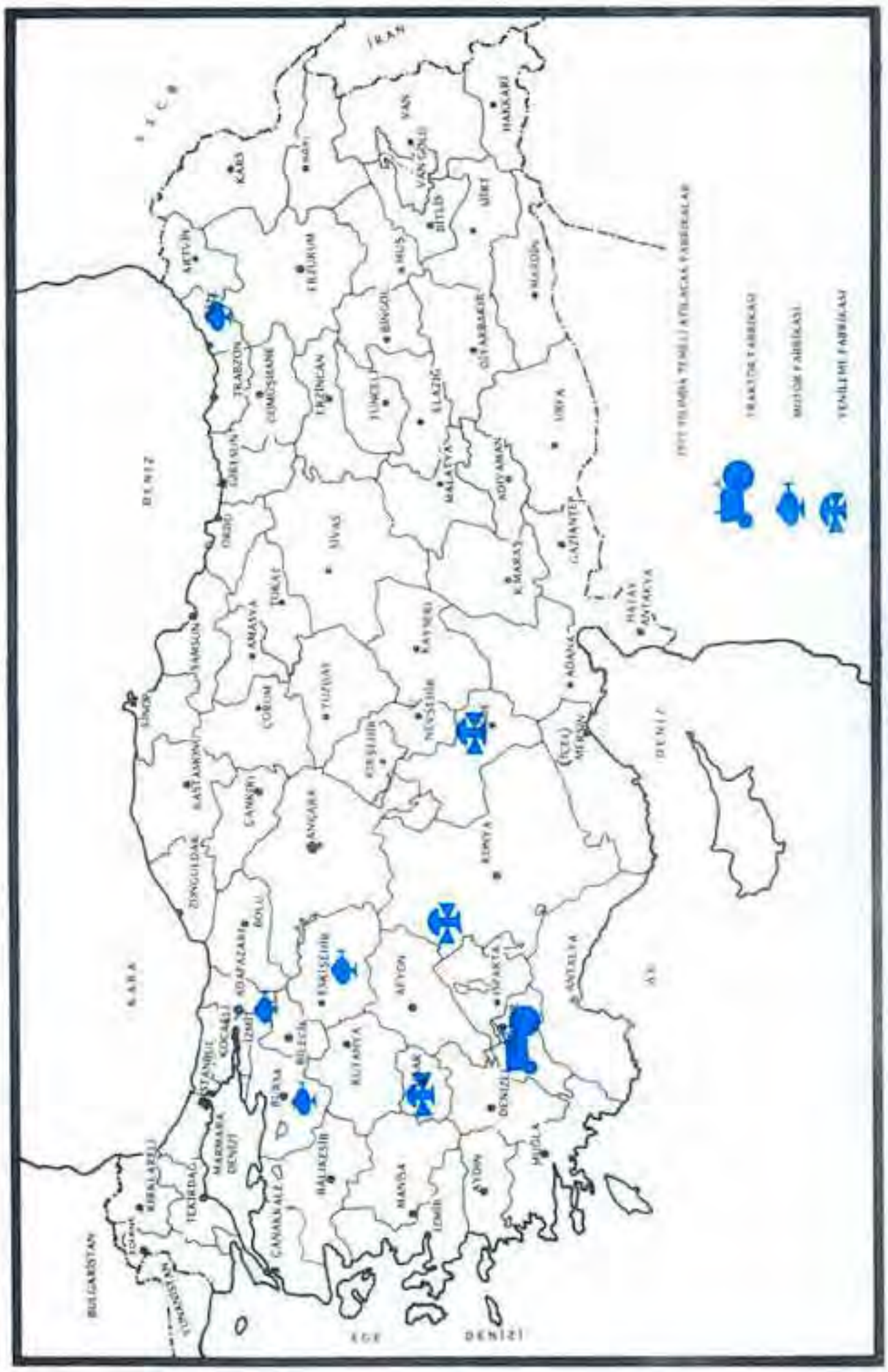

HARİTA: 45

TÜMOSAN (TÜRK MOTOR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.) FABRİKALARI

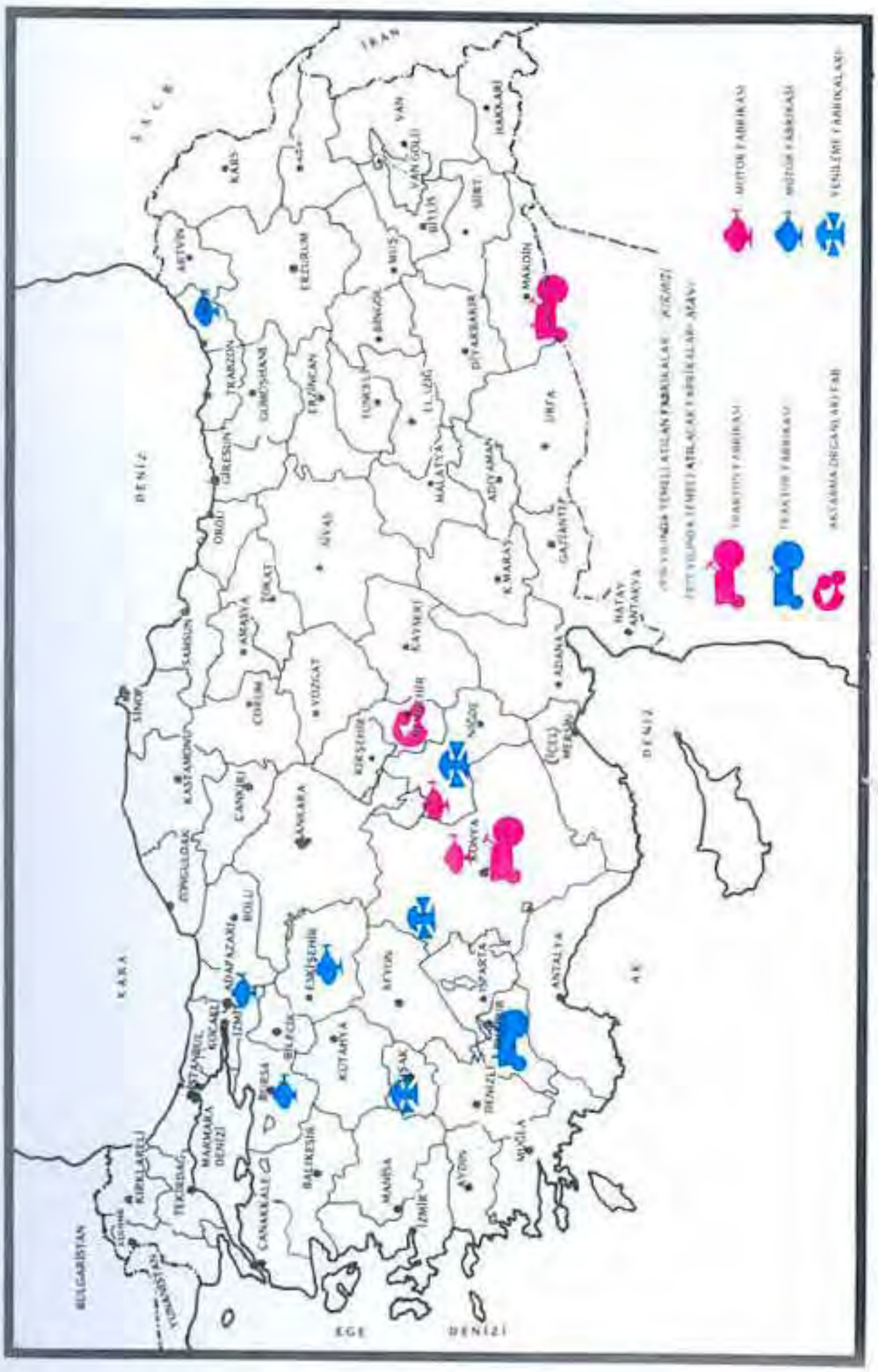

HARİTA : 46

TAKSAN

TAKIM TEZGAHLARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

13

ÇEKOSLAVAKYA FİRMASI ARASINDA YAPILAN LİSANS ANLAŞMASI RESİM : 206
ERZİNCAN TESİSİ TEMEL ATMA MERASİMİ 30.7.1976 RESİM : 107
KAYSERİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ RESİM : 208
TOKAT TESİSİ TEMEL ATMA MERASİMİ : 209
YERKÖY TESİSİ TEMEL ATMA MERASİMİ 18.7.1976 : 210
ÜNİVERSAL FREZE RESİM : 211
ÜNİVERSAL FREZE : 212
RADYAL MATKAP RESİM : 213
YATAY DELEK DELME VE FREZELEME RESİM : 214
ÜNİVERSAL FREZE RESİM : 215
DİK SATIH TAŞLAMA RESİM : 216
YATAY SATIH TAŞLAMA RESİM : 217
KUTUR TAŞLAMA RESİM : 218
TEK MİLLİ OTOMATİK TORNA RESİM : 219
YARI OTOMATİK KOPYA TORNA RESİM : 220
BAR OTOMAT RESİM : 221
REVOLVER TORNA RESİM : 222
NC TORMA NÜMERİK KONTROLLU RESİM : 223
HASSAS YATAY DELEK FREZE TEZGAHI RESİM : 224
İŞLEME MERKEZİ RESİM : 225
KARUSEL TORNA TEZGAHI (DİK TORNA) RESİM : 226
AĞIR İŞ TORNASI RESİM : 227
PLANYA TİPİ FREZE TEZGAHI RESİM : 228
MODULAR FREZE TEZGAHI RESİM : 229
ÜLKELER İTİBARİYLE TAKIM TEZGAHLARI ÜRETİMİ TABLO : 123
BİLGİLER TABLO : 124
TAKSAN A.Ş. TABLO : 125
YATIRIM DURUMU TABLO : 126
YILLAR İTİBARİYLE TÜRKİYEDE TAKIM TEZGAHLARI ÜRETİMİ VE İTHALATI TABLO : 127
1975–1982 YILLARI MUKAYESESİ TABLO : 128
ÜNİVERSAL TAKIM TEZGAHLARI–OTOMATİK TAKIM TEZGAHLARI TABLO : 129

- AĞIR TAKIM TEZGAHLARI - DÖKÜM DÖVME VE DİŞLİ İMALATI TABLO : 130
- YATIRIM TABLOSU TABLO : 131
- HARİTA 1982 YILINDAKİ DURUM HARİTA : 47

RESİM: 206

ERBAKAN, TAKSAN (TAKIM TEZGAHLARI SANAYİİ) VE ÇEKOSLOVAK FİRMASI ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA VE İMZA TÖRENİ SIRASINDA SANAYİ BAKANI ASİL TÜRK VE ÇEKOSLOVAK TEMSİLCİLERLE GÖRÜLÜYOR 31.8.1977.

ERZİNCAN TESİSİ TEMEL ATMA MERASİMİ 30.7.1976

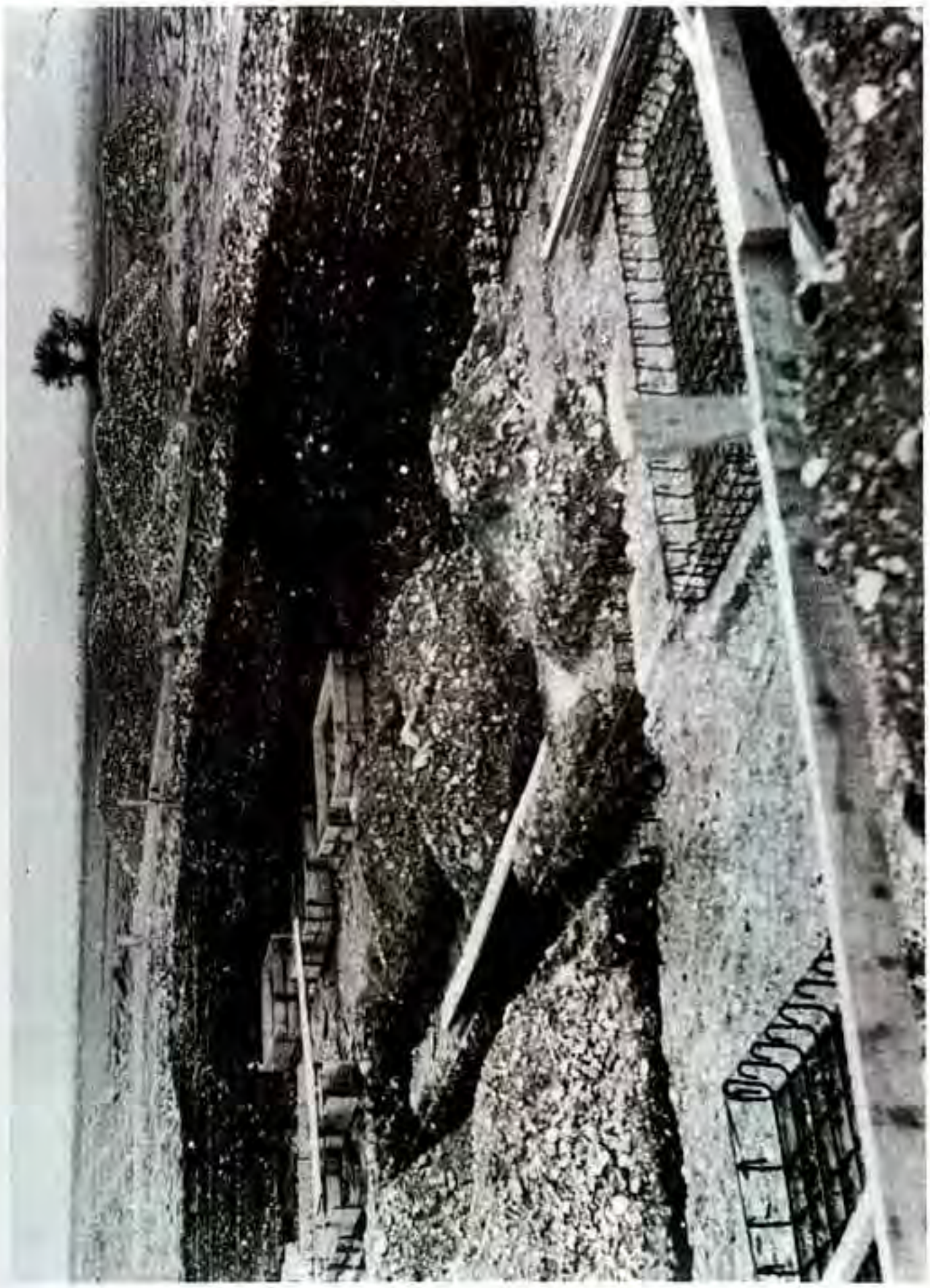

RESİM: 207

ERZİNCAN TESİSLERİ İNŞAATINDAN 15.7.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 208

KAYSERİ TESİSLERİ İNŞAATINDAN 15.7.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

TOKAT TEMEL ATMA RESMİ

RESİM: 209
TOKAT TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ NİSAN 1977

YERKÖY TESİSİ TEMEL ATMA MERASİMİ 18.7.1977

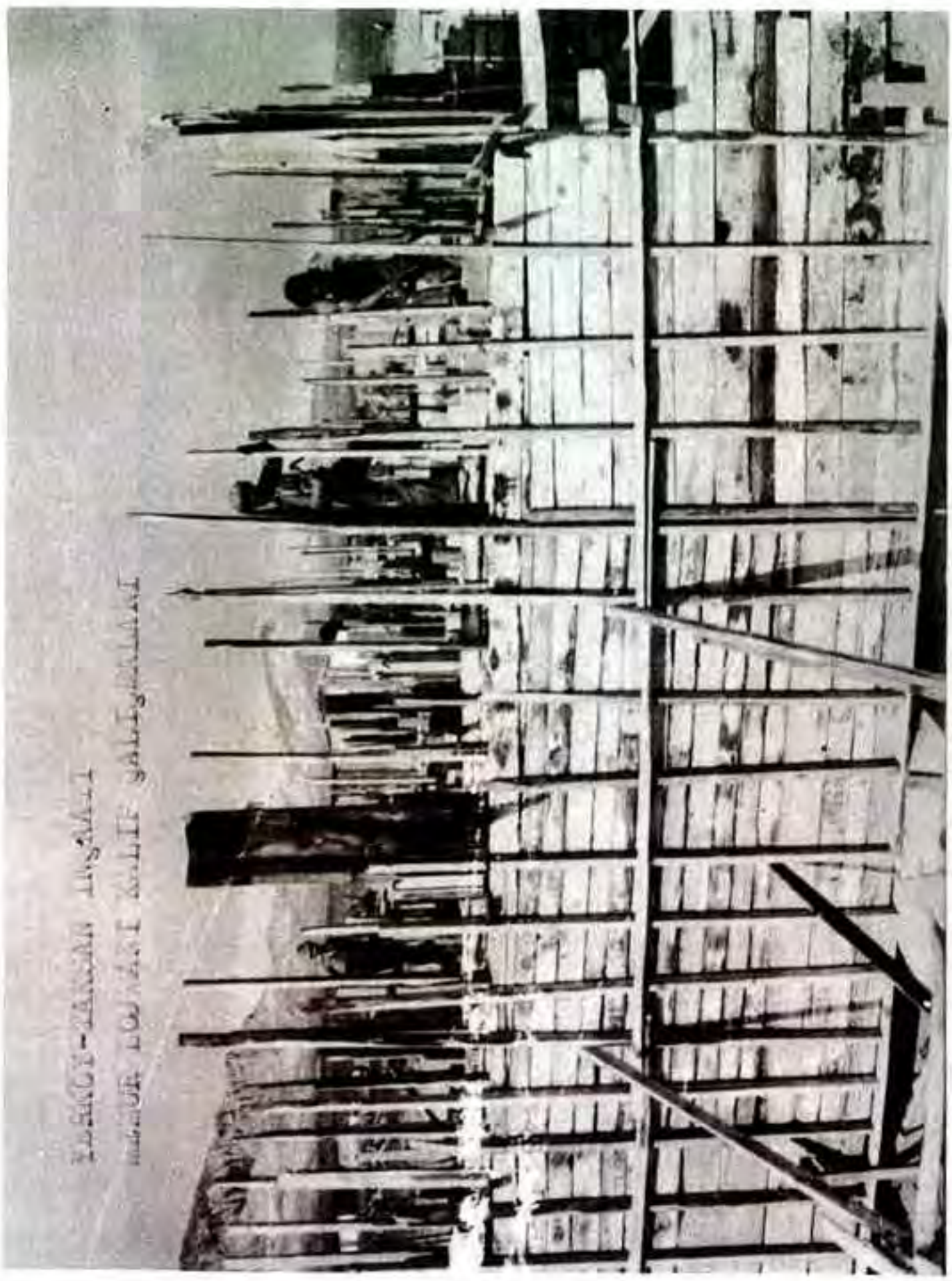

RESİM: 210

YERKÖY TESİSLERİ MEMUR LOJMANI KALIP ÇALIŞMALARI 15.7.1977

TEMSAN
Türkiye Elektromekanik
Sanayi A. Ş.
Demirbaş No. :

TAKIM TEZGAHLARI SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ — TAKSAN

Bugün bütün ülkeler ağır sanayisinin yapıtaşı olan Takım tezgahları, Son senelerde ithalât listelerimizde şişmeye başlamış, dolayısıyla her yıl artan önemli ölçüde bir döviz kaybıyla memleket ekonomimizi baltalamıştır.

Takım tezgahları çeşit ve kombinezon bakımından sayıları sınırsızdır.

TAKSAN imalâtat programına giren birkaç Takım tezgahı tiplerinden bahsedersek bunlar:

ÜNİVERSAL FREZE RESİM 211
ÜNİVERSAL FREZE RESİM 212
RADYAL MATKAP RESİM 213
YATAY DELİK DELME VE FREZELEME RESİM 214
ÜNİVERSAL FREZE RESİM 215
DİK SATIH TAŞLAMA RESİM 216
YATAY SATIH TAŞLAMA RESİM 217
KUTUR TAŞLAMA RESİM 218
TEK MİLLİ OTOMATİK TORNA RESİM 219
YARI OTOMATİK KOPYA TORNA RESİM 220
BAR OTOMAT RESİM 221
REVOLVER TORNA RESİM 222
NC TORNA (NÜMERİK KONTROLLU) RESİM 223
HASSAS YATAY DELİK FREZE TEZGAHI RESİM 224
MACHİNİNG CENTRE (İŞLEME MERKEZİ) RESİM 225
KARUSEL TORNA TEZGAHI (DİK TORNA) RESİM 226
AĞIR İŞ TORNASI RESİM 227
PLANO–MİLLER (PLANYA TİPİ FREZE TEZGAHI RESİM 228
MODULER DESİNG MİLLER (MODULER FREZE TEZGAHI RESİM 229
OLARAK SAYILABİLİR'

TAKSAN, 22 Temmuz 1976 tarihi itibariyle faaliyetlerine fiilen başlamış olup, gayesi, son yıllarda süratle şişen tezgah ithalatını büyük miktarda yerli imalatla karşılamak ve Türkiye'deki metal kesme teknolojisine katkıda bulunmak, yön vermeye çalışmaktır.
TABLO 123

Kuruluş sermayesi 100 milyon TL. olan bu anonim şirketin aşağıda gösterilecek yatırımları gerçekleştiği takdirde, 1976 senesi itibariyle yurdumuz tezgâh üretiminde (dünya ülkeleri arasında) 30. sırada iken 12 sıraya yükseleceği planlanmış ve hesaplanmıştır. (Tablo.124. Yeryüzünde sınai ve ekonomik olarak kalkınmış ülkeler bu tablo da baş sıraları aldığı görülmektedir. Bu hesapça ülkeler, ekonomik kalkında sırasına uygun olarak yerlerini bulmuşlardır.

Şirketin sermayesine çeşitli kuruluşların ortaklıkları (Tablo: 125 de görülmektedir. Buna göre 100 milyon liralık sermayenin % 29'una M K E K, % 41'ine DESİYA, SÜMERBANK ve T.D.C. İŞLETMELERİ ise % 10'arına iştirak etmişlerdir.

TAKSAN yeni bir kuruluş olup dolayısıyla yatırımları yenidir. Yeryüzündeki son 10 senedir uygulanan teknolojilerle tesislerini kurmayı planlamaktadır. Grup teknolojisini en gelişmiş haliyle tesislerine uygulamayı da planlamaktadır. (Tablo: 126)'den görülebileceği gibi dört tesis halinde planlanan yatırımlarının, sabit yatırım olarak toplamı 3 milyar 38 milyon liraya ulaşmaktadır. Yatırımlarının gerçekleşmesi sonucu, fabrikalar tam kapasiteyle; 1 milyar 516 milyon liralık üretimiyle memleket ekenomisine nasıl bir katkıda bulunacağı görülmektedir. Bununla birlikte TAKSAN, fabrikalarında 2220 personel ve işçi istihdam edecektir.

Memleketimiz ağır sanayii konusunda şu anda bulunduğu yerde bile; 1976 yılının ilk 9 ayı itibariyle 830 milyon liralık, altından kalkılması gittikçe zorlaşan bir yük haline gelen tezgah ithalatı, 1970–1975 seneleri arasında yerli imalatın 20 misline ulaşmıştır.(Tablo:127).

(Tablo:128)den, 1982 yılında tamamlanacak tesislerin yatırım ve kapasite değerlerini izlemek mümkündür. Katma değer 1 milyar 422 milyon lirayı bulurken yıllık satış hacmi ise 2 milyar 466 milyar 900 bin liradır.

Pazar araştırması sonucu TAKSAN imalat programında yer alacak tezgahların kuruluş yerlerine dağ.. şu şekilde olmaktadır (Tablo: 129–130). Nümerik kontrollü torna tezgahı hariç–Üniversal tezgahlar, yılda 220 adet olarak TOKAT tesislerinde imal edilmek üzere üretim programına alınmıştır. Teknolojinin ağırlık kazandığı KAYSERİ tesislerinde, otomatik ve nümerik kontrollü tezgahlar ile hassas tezgahların imali yılda 490 adet olarak planlanmıştır. ERZİNCAN tesisleri ise, yılda 140 adet "ağır tezgah" imal etmek üzere kurulacaktır. YOZGAT'ta (Yerköy), dişli, dövme ve döküm mamulleri imalatı gerçekleştirilecek olup tezgah imalat teknolojisinin bir parçası olacaktır.

Kuruluş yerlerine ait şehirlerde fabrika temelleri 1976 yılında atılmış olup şirket,faaliyetlerine süratle devam etmektedir. (Harita: 48)'da şirketin 1982 yılındaki durumu görülmektedir.

Yedi ay önce faaliyetlerine başlayan TAKSAN, detaylı bir pazar etüdü ve yer seçimi etüdü hazırlatmıştır. Fabrika sahaları olacak bütün arazilerin alım işlemleri tamamlanmış olup, birinci etap'da sosyal tesislerin ve idari binaların ihaleleri yapılmıştır. Şu anda imalat ünitelerin projelendirilmesine hızla devam edilmektedir. (Tablo: 131).

Tezgah imalatı, hammaddesine döküp, montaj ve kalite kontrolünü yaparak bakımını yapan bir sanayii çeşidinden öte; Tezgahı meydana getiren binlerce parçası göznuru, el emeği, ve mühendislik gerektiren teknolojinin kendisidir.

Tezgah imalatı metal kesmedir.Metalurjidir, hidroliktir, elektroniktir, dökümdür, Dövmedir, mühendisliktir, teknolojidir.

TOKAT_1

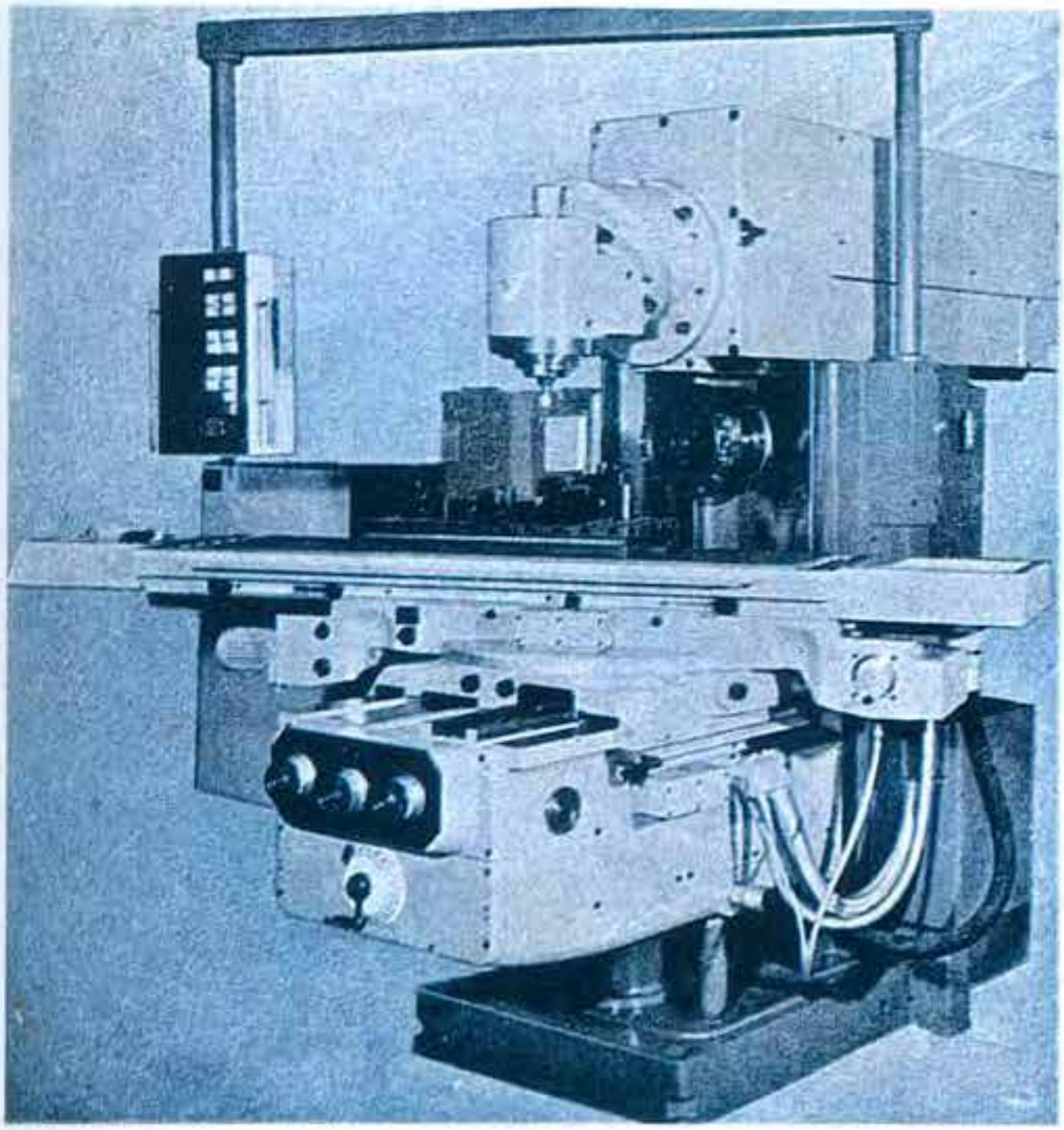

TOKAT – 1 UNİVERSAL FREZE TEZGAHI

ÜRETİM : 150 ADET/YIL

ORİJİNİ : D. ALMANYA–WMW

TİPİ : FU 400 V/2

RESİM 211
ÜNİVERSAL FREZE

TOKAT_I

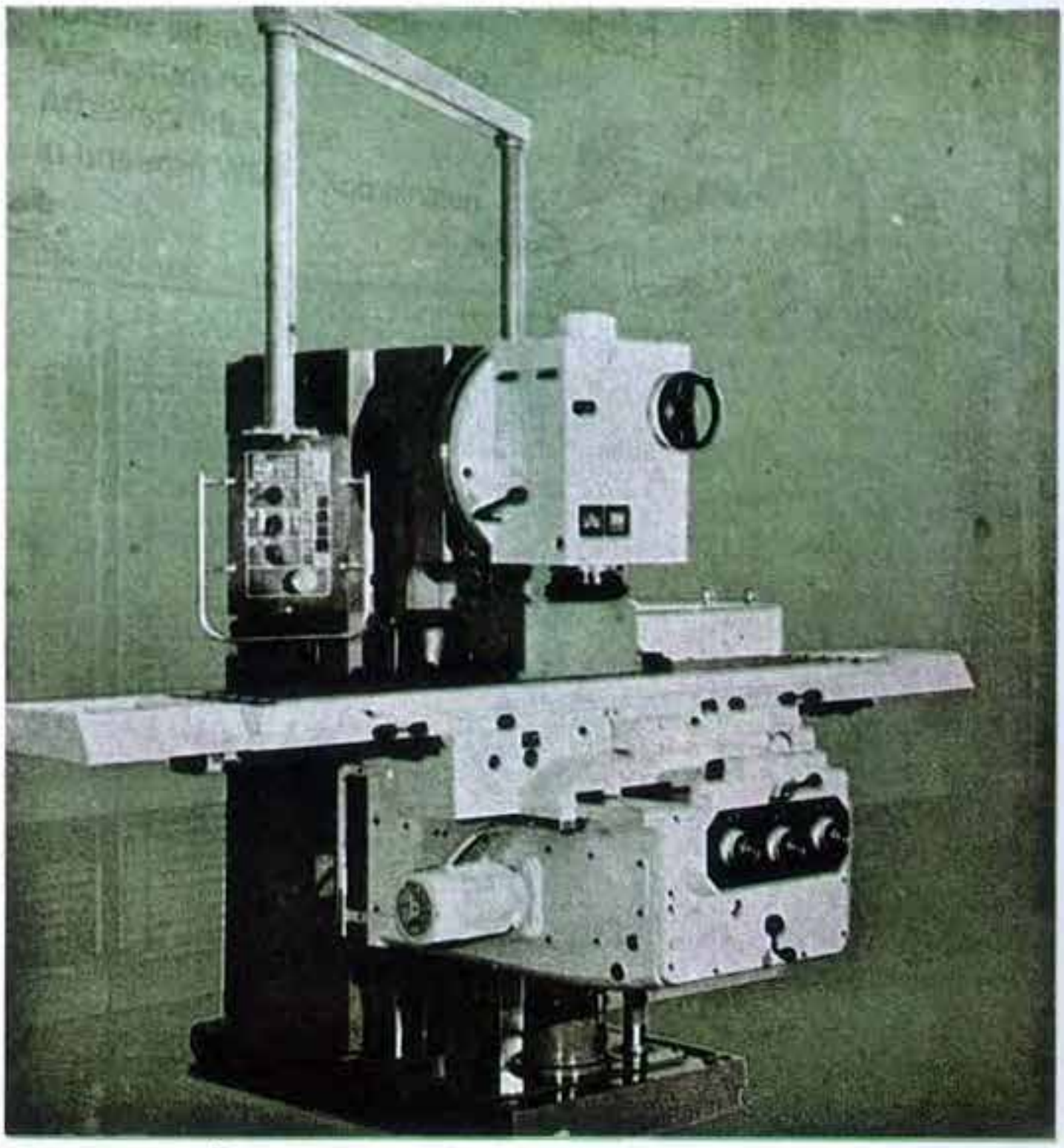

TOKAT : 1 ÜNİVERSAL FREZE TEZGAHI

ÜRETİM : 100 ADET/YIL

ORİJİNİ : D. ALMANYA WMW

TİPİ : FSS . 400 V/2

RESİM: 212
ÜNİVERSAL FREZE

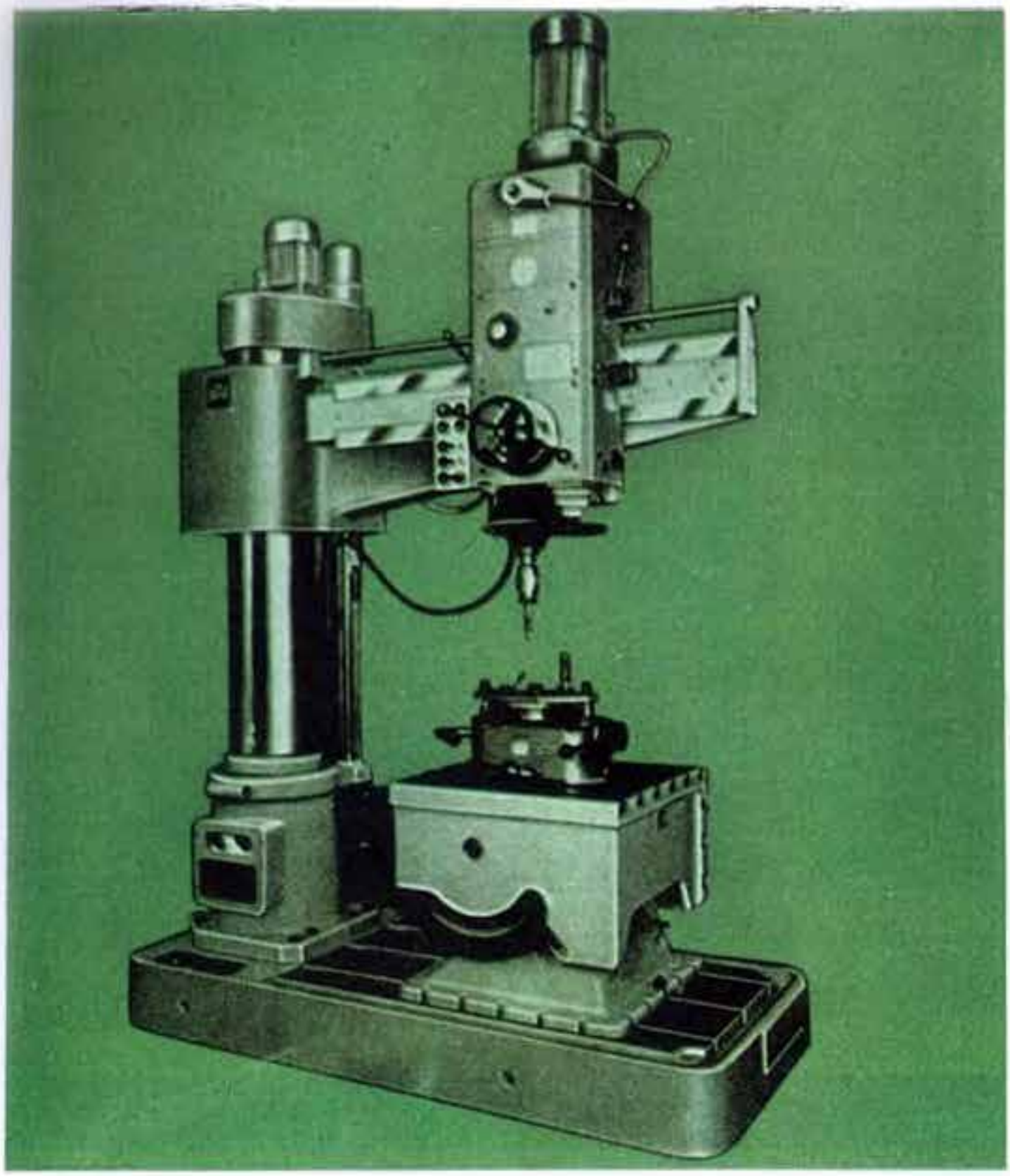

ÜRETİM : 200 ADET/YIL
ORİJİNİ : D.ALMANYA WMW
TİPİ : BR 40 / 2 X 1250

RESİM: 213
RADYAL MATKAP

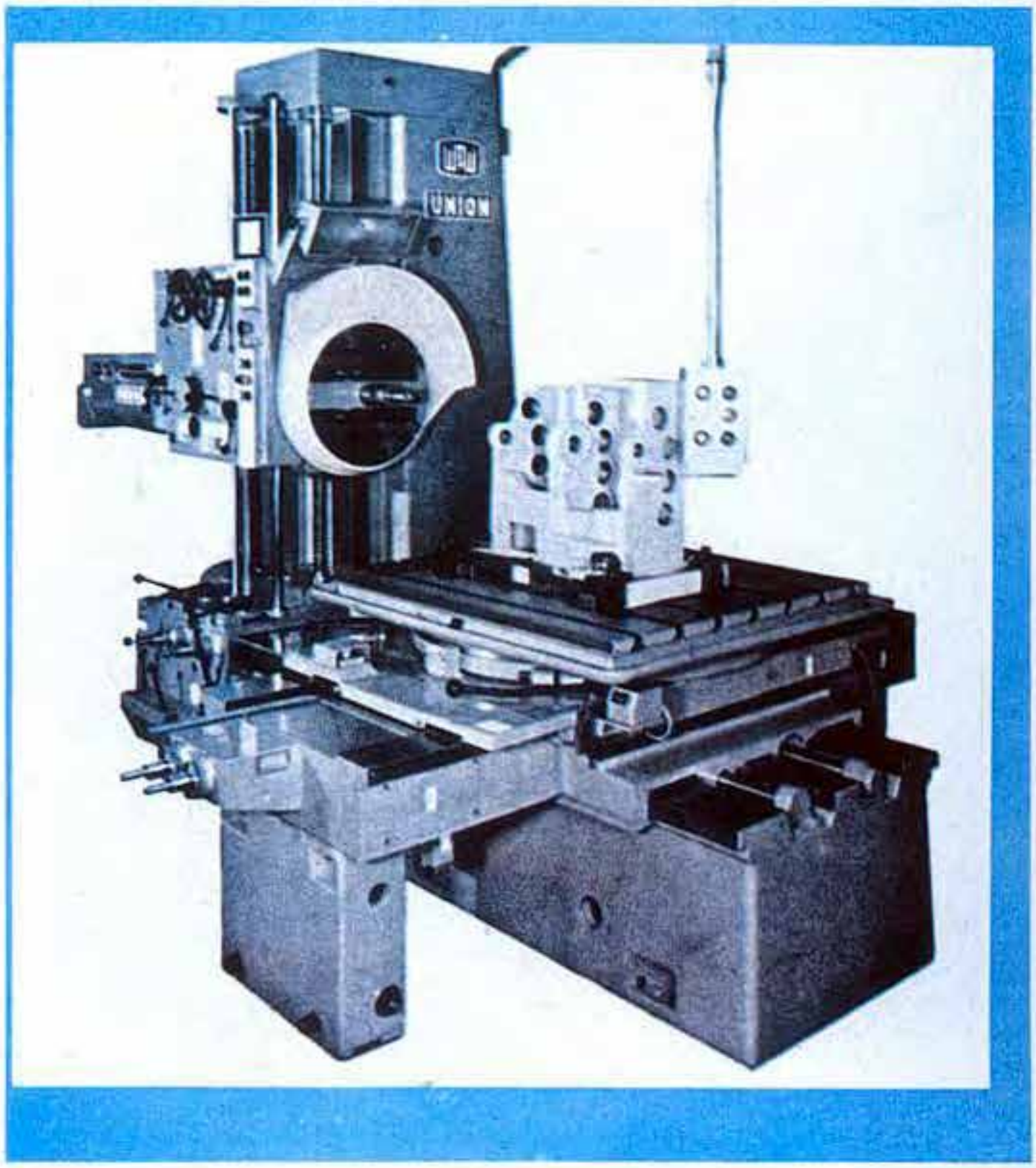

TOKAT – 1 YATAY DELME VE FREZLEME TEZGAHI

ÜRETİM : 100 ADET/YIL

ORİJİNİ : D. ALMANYA–WMW

TİPİ : BFT 80/ 2

RESİM 214

YATAY DELİK DELME VE FREZELEME

TOKAT_1

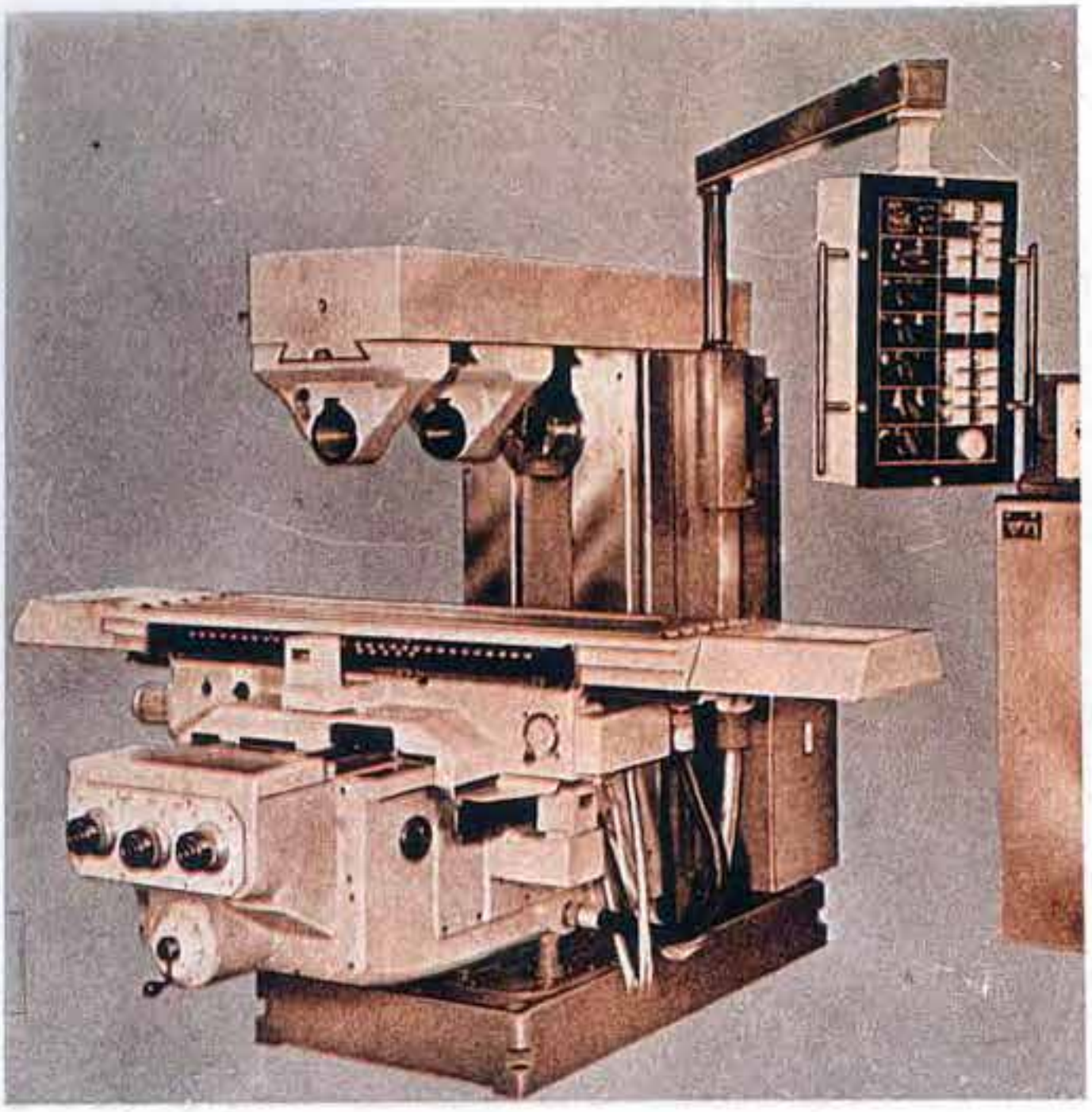

TOKAT : 1 UNİVERSAL FREZE
ÜRETİM : 250 ADET/YIL
ORİJİNİ : D. ALMANYA WMW
TİPİ : FU . 315 V/2

RESİM: 215
ÜNİVERSEL FREZE

TOKAT_II

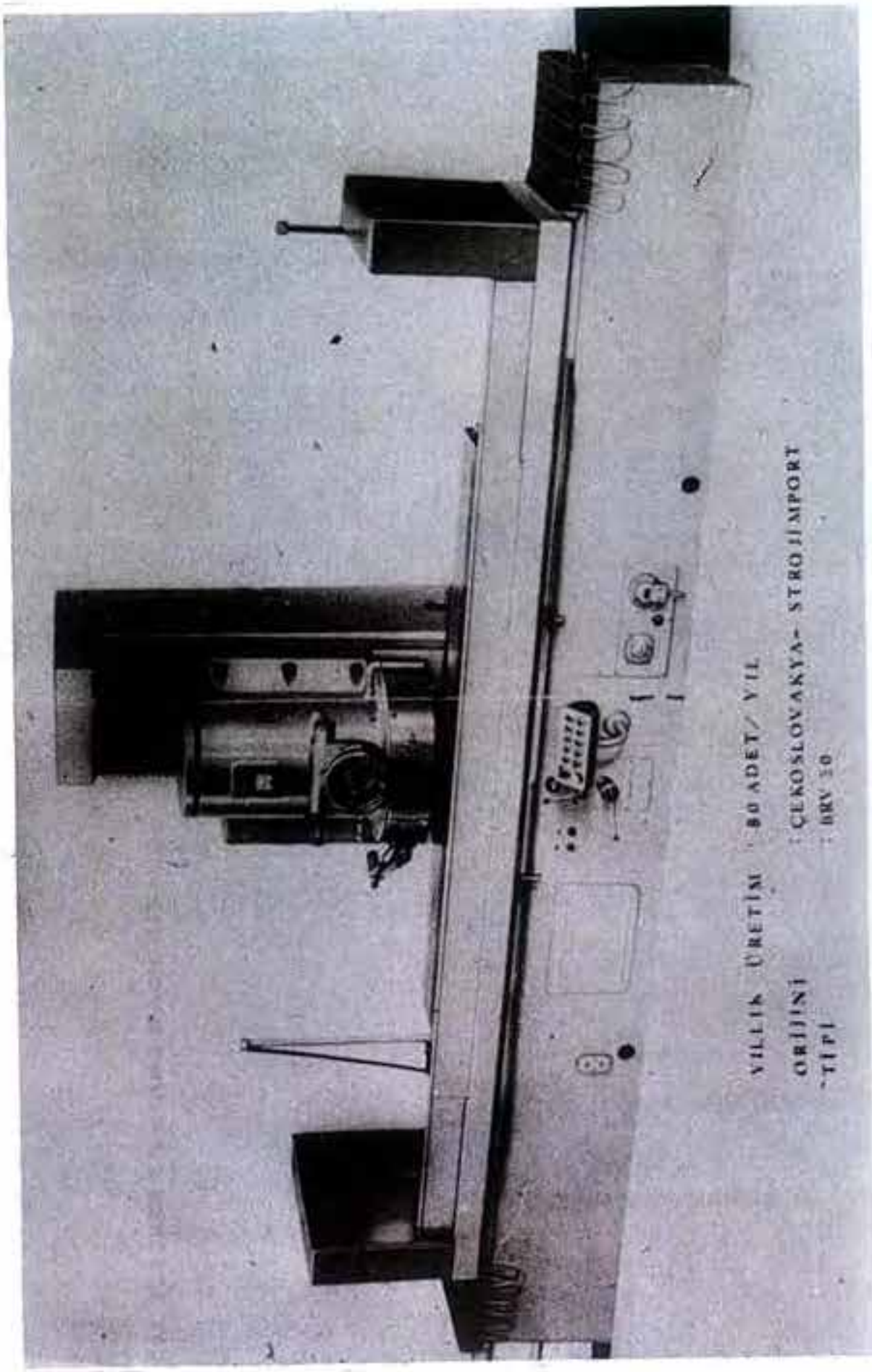

RESİM: 216
DİK SATIH TAŞLAMA

TOKAT_II

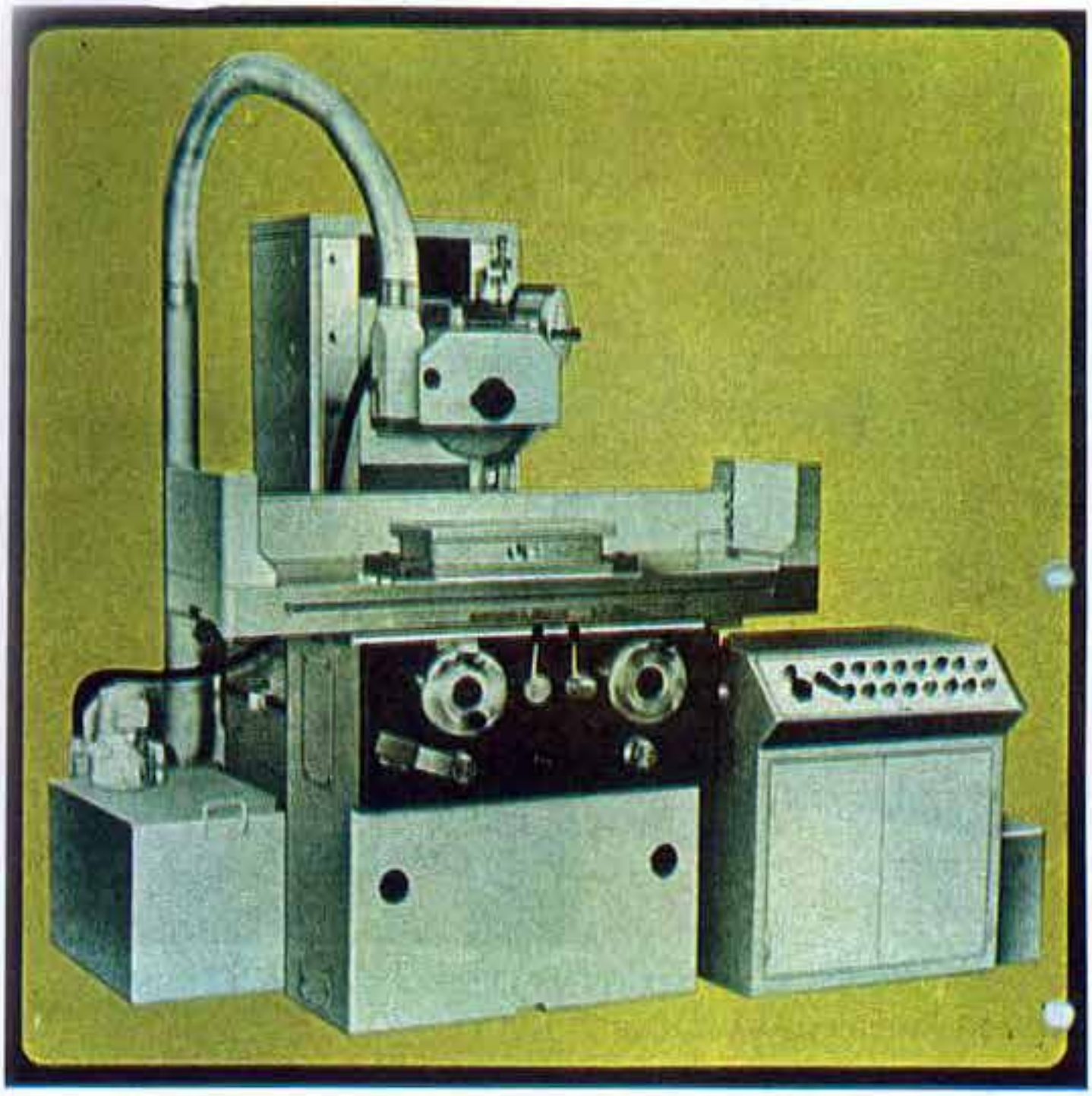

TOKAT : 2 YATAY SATIH TAŞLAMA TEZGAHI
ÜRETİM : 120 ADET/YIL
ORİJİNİ : ÇEKOSLOVAKYA–POVAZSKE
TİPİ : BRH 20 A

RESİM: 217
YATAY SATIH TAŞLAMA

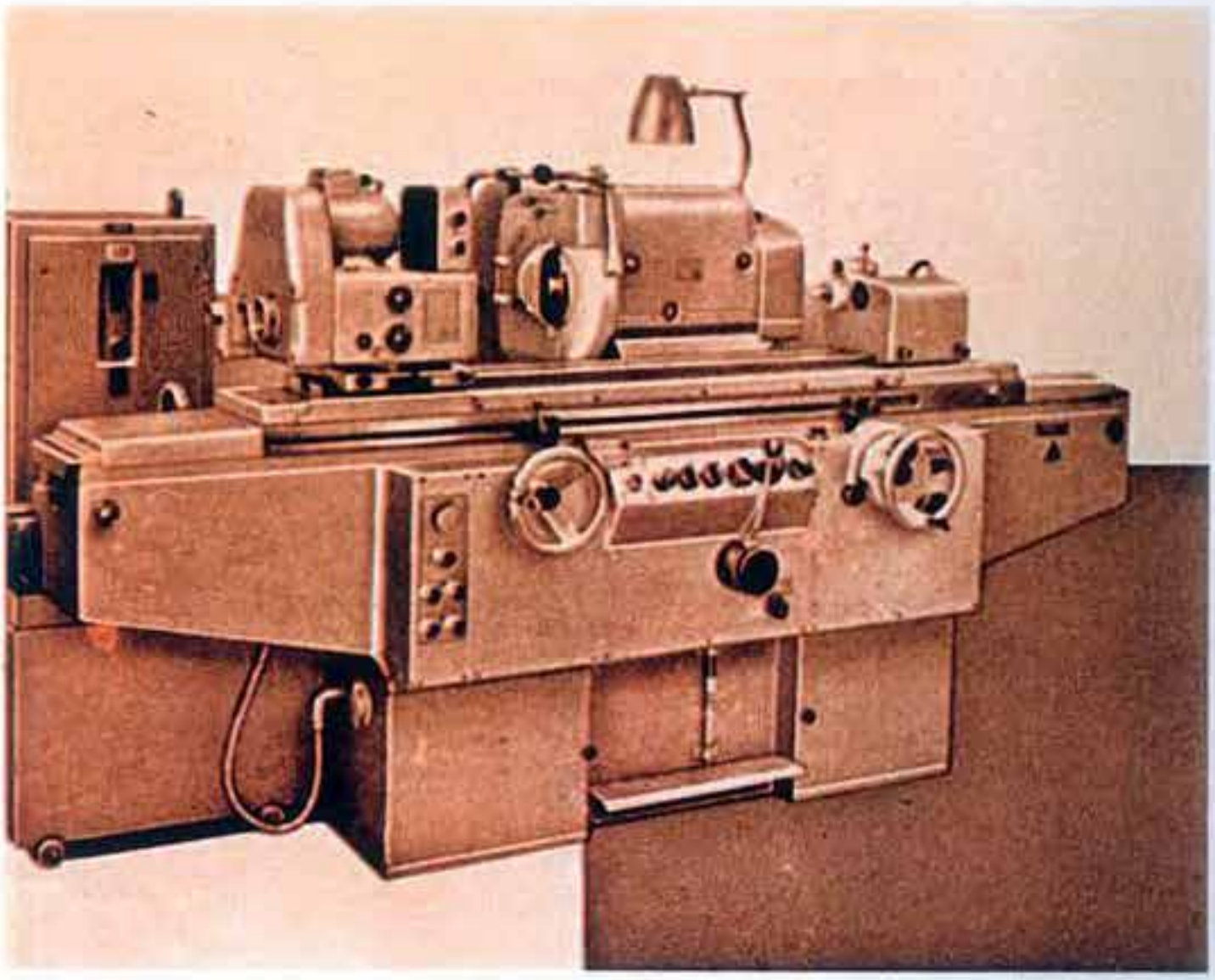

TOKAT 2. KUTUR TAŞLAMA TEZGAHI
ÜRETİM : 150 ADET/YIL
ORİJİNİ : ÇEKOSLOVAKYA–TOSHOSTIVAL
TİPİ : BUA 28

RESİM: 218
KUTUR TAŞLAMA

KAYSERİ 1.ETAP

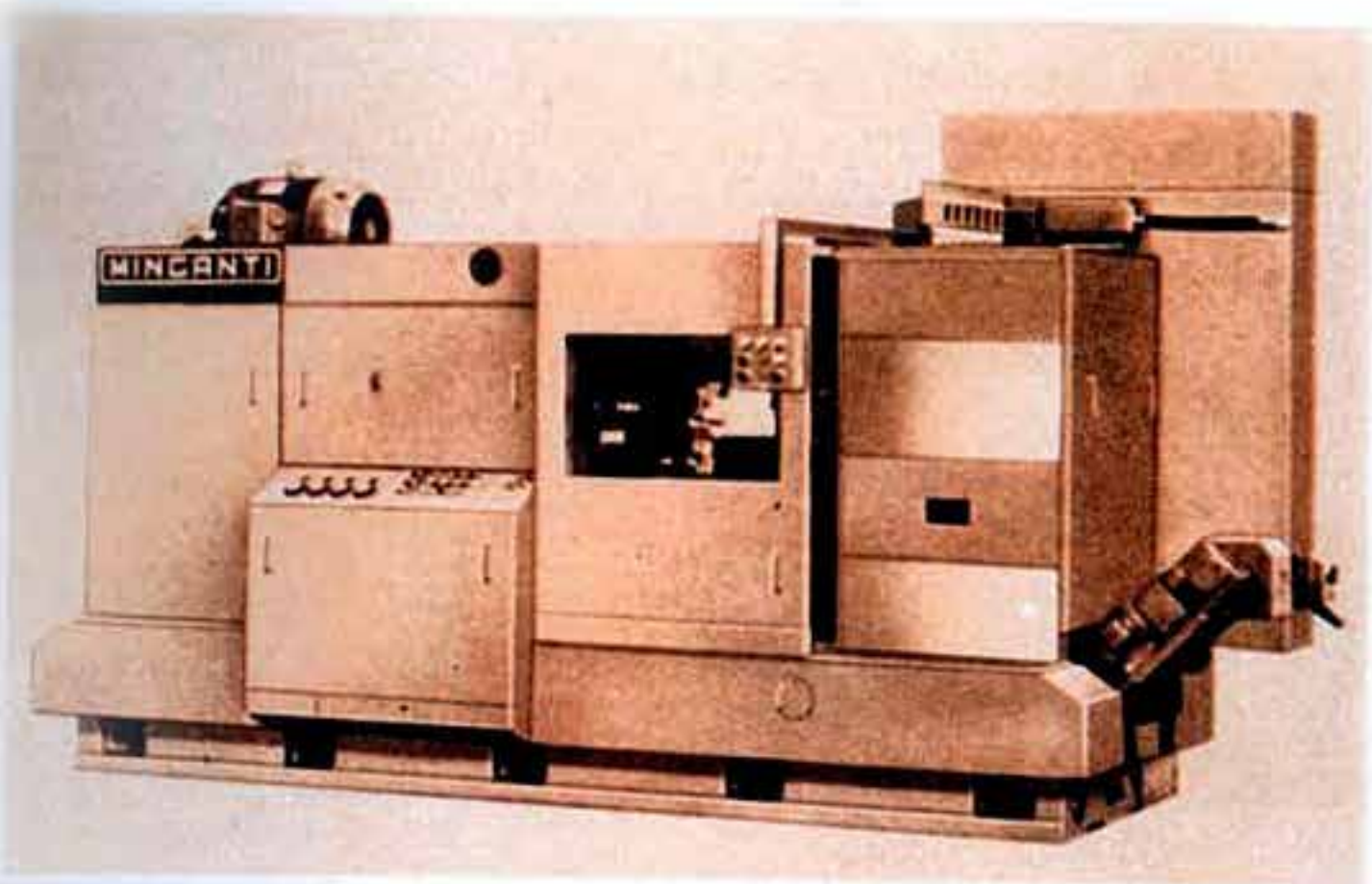

KAYSERİ I. ETAP TEK MİLLİ OTOMATİK TORNA TEZGAHI
ÜRETİM : 60 ADEZ/YIL
ORİJİNİ : İTALYA–MINGANTI
TİPİ : MINAUT – 25

RESİM: 219
TEK MİLLİ OTOMATİK TORNA

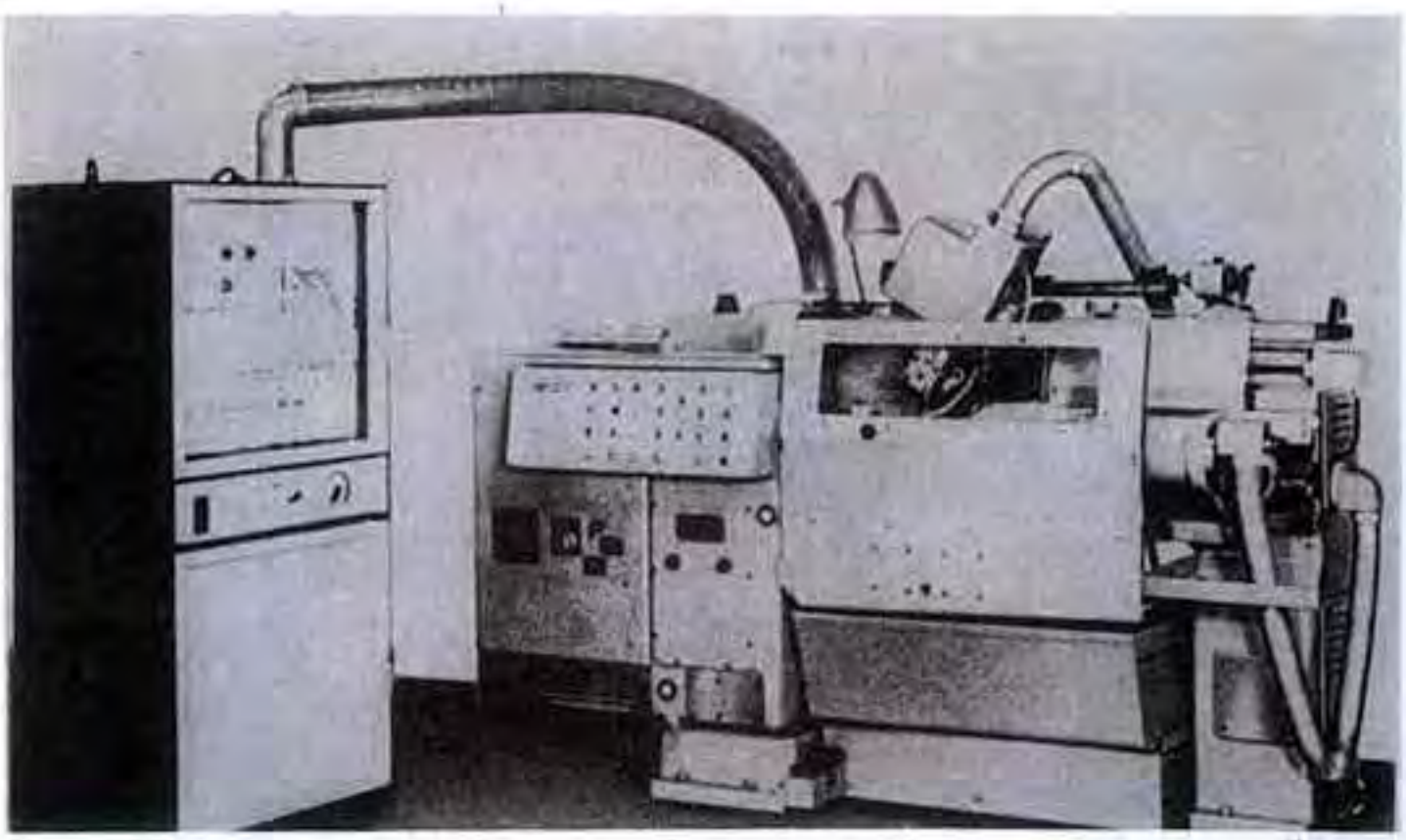

RESİM: 220
YARI OTOMATİK KOPYA TORNA

KAYSERİ 1.ETAP

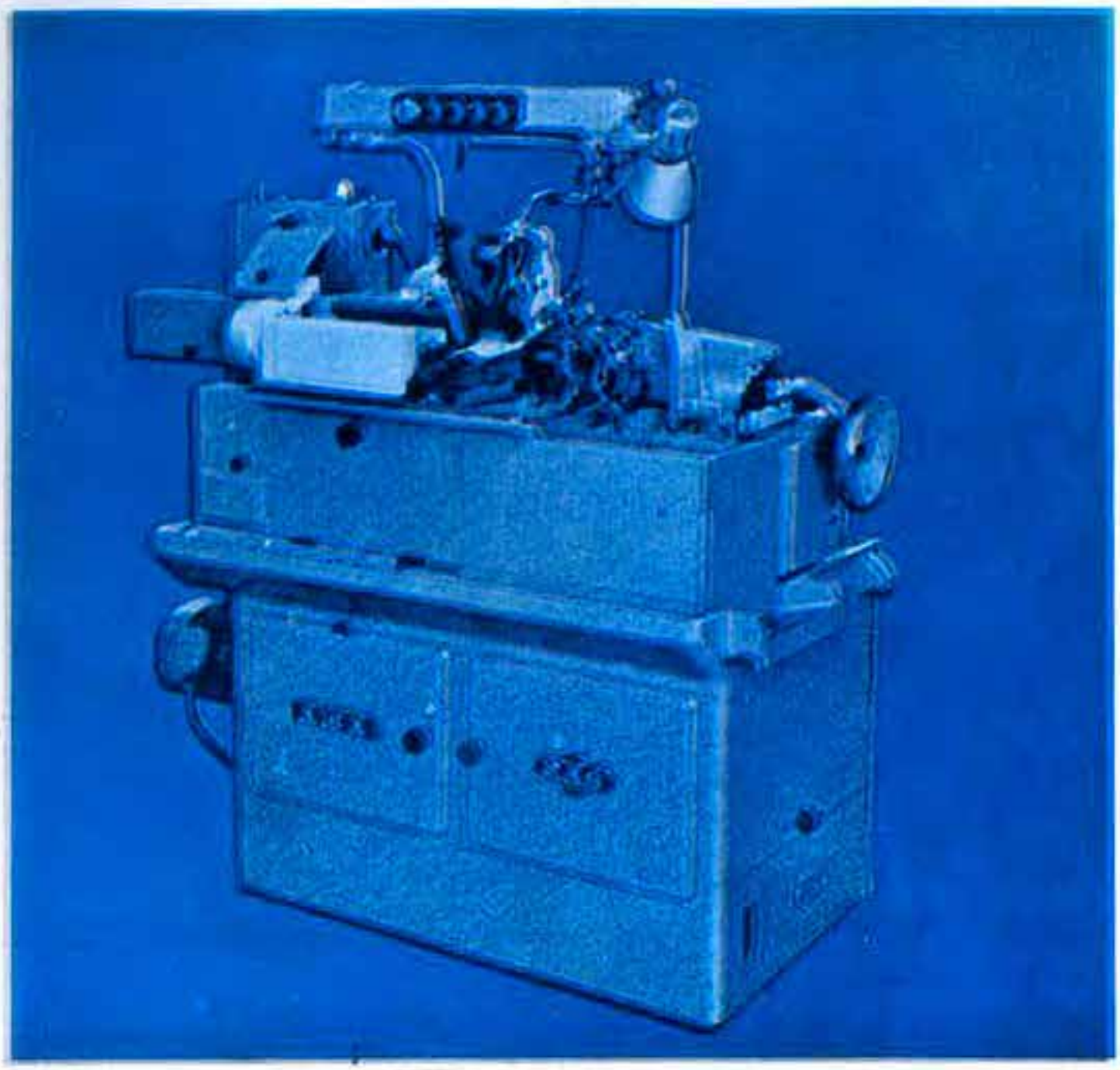

KAYSERİ 1. ETAP BAR OTOMAT TEZGAHI

ÜRETİM : 25 ADET/YIL

ORİJİNİ : ÇEKOSLOVAKYA–STROTIMPORT

TİPİ : A 16 A

RESİM: 221

BAR OTOMAT

KAYSERİ 1.ETAP

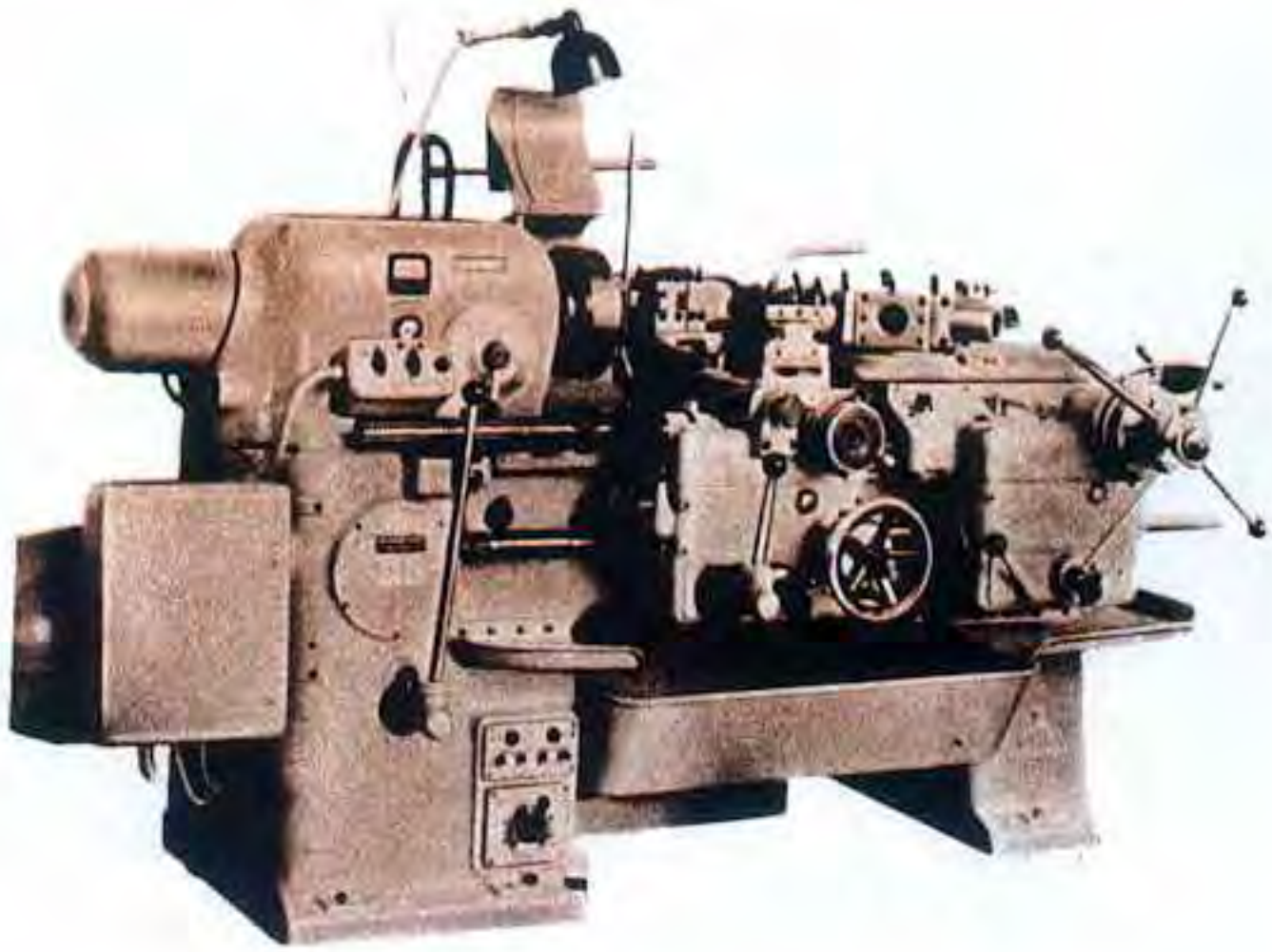

KAYSERİ 1. ETAP REVOLVER TORNA TEZGAHI

ÜRETİM : 100 ADET/YIL

ORİJİNİ : ÇEKOSLOVAKYA STROJİMPORT

TİPİ : R5

RESİM: 222
REVOLVER TORNA

KAYSERİ 2.ETAP

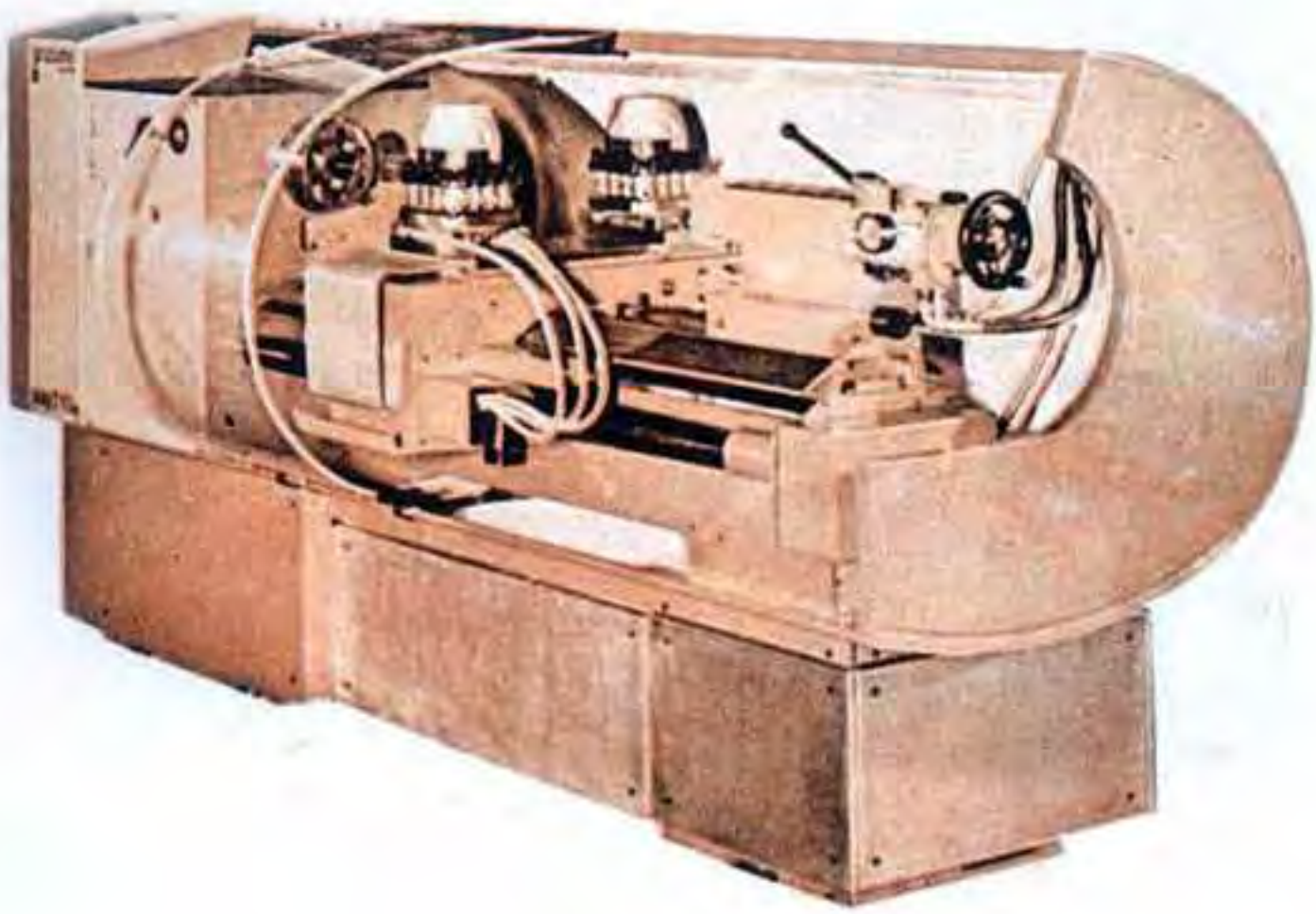

ÜRETİM : 150 ADET/YIL
ORİJİNİ : İTALYA GRAZIAND
TİPİ : SAC 210 NC

RESİM: 223
NC TORNA (NÜMERİK KONTROLLU)

KAYSERİ 4.ETAP

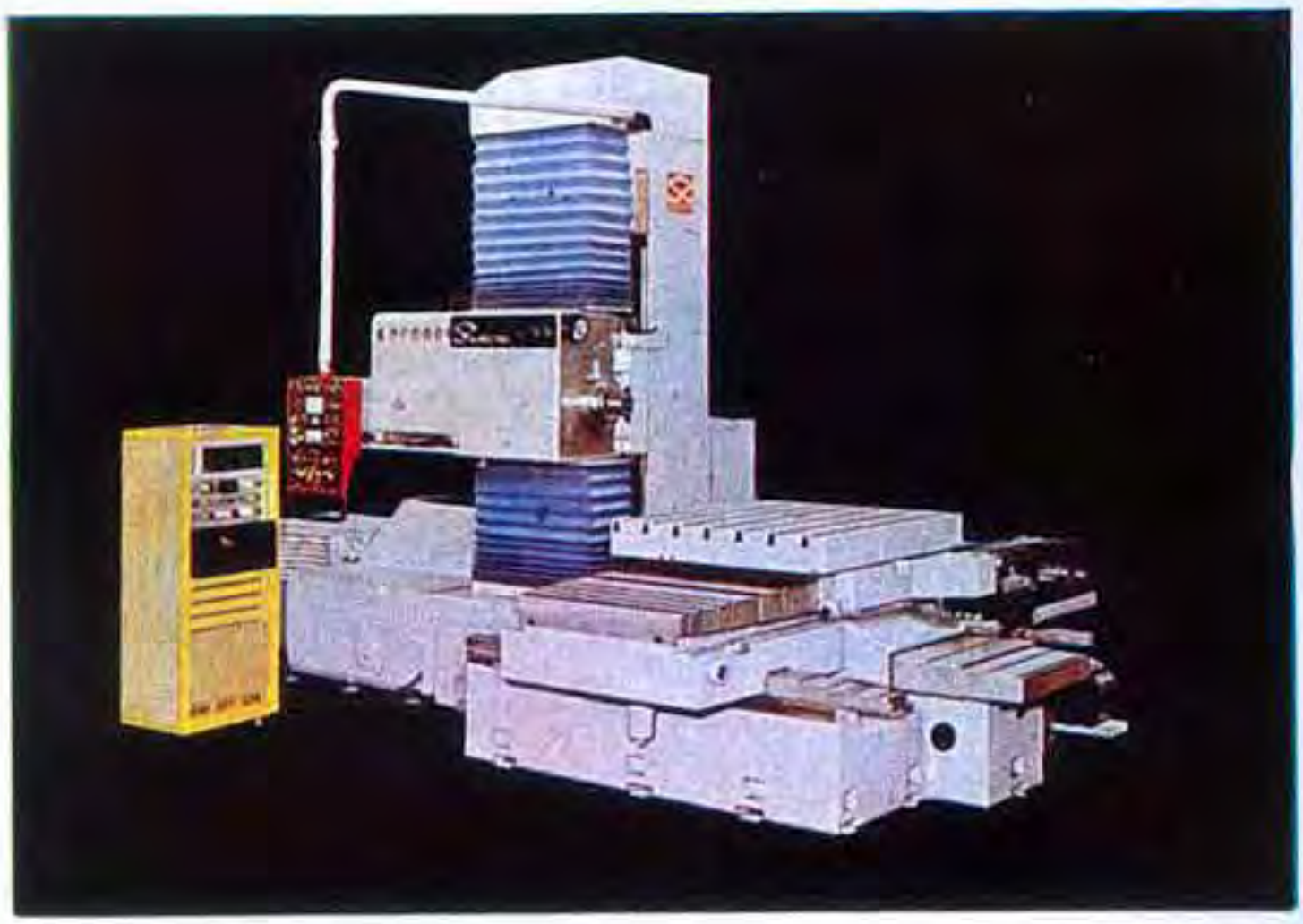

KAYSERİ 4. ETAP YATAY DELME VE FREZELEME TEZGAHI

ÜRETİM : 20 ADET/YIL

ORİJİNİ : İTALYA SANROÇ CD

TİPİ : MEC 100–B4

RESİM: 224

HASSAS YATAY DELİK FREZE TERGAHI

KAYSERİ 4.ETAP

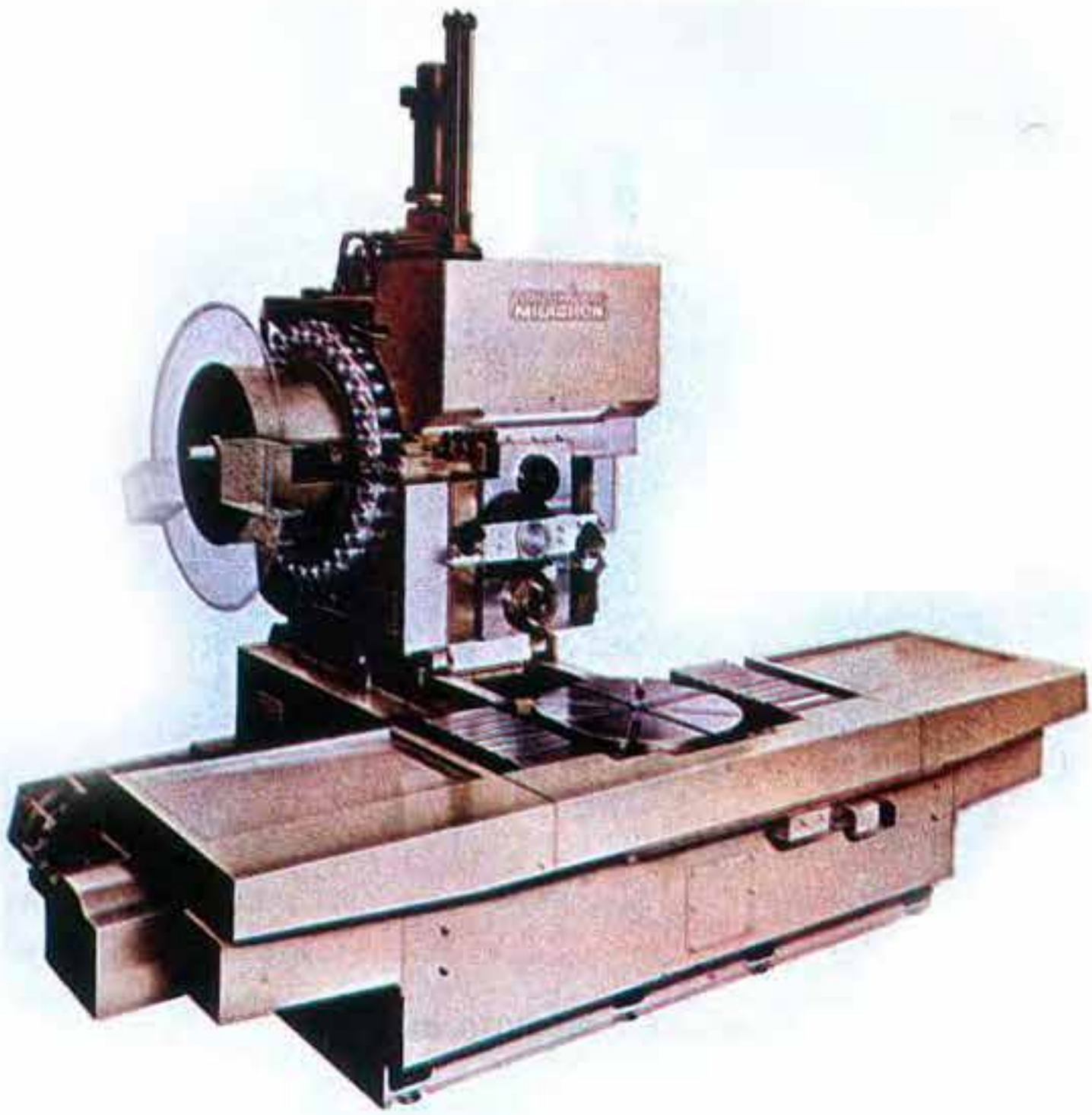

KAYSERİ 4. ETAP MEKANİK İŞLEME MERKEZİ TEZGAHI

ÜRETİM : 20 ADET/YIL

ORİJİNİ : ABD ve INGİLTERE–CINCINNATI

TİPİ : 20 HC

RESİM: 225
MACHİNİNG CENTRE (İŞLEME MERKEZİ)

ERZİNCAN

ERZİNCAN TEK SÜTUNLU DİK TORNA TEZGAHI

ÜRETİM : 10 ADET/YIL

ORİJİNİ : POLONYA–RAFAMET

TİPİ : KCH – 160

RESİM: 226

KARUSEL TORNA TEZGAHI (DİK TORNA)

ERZİNCAN

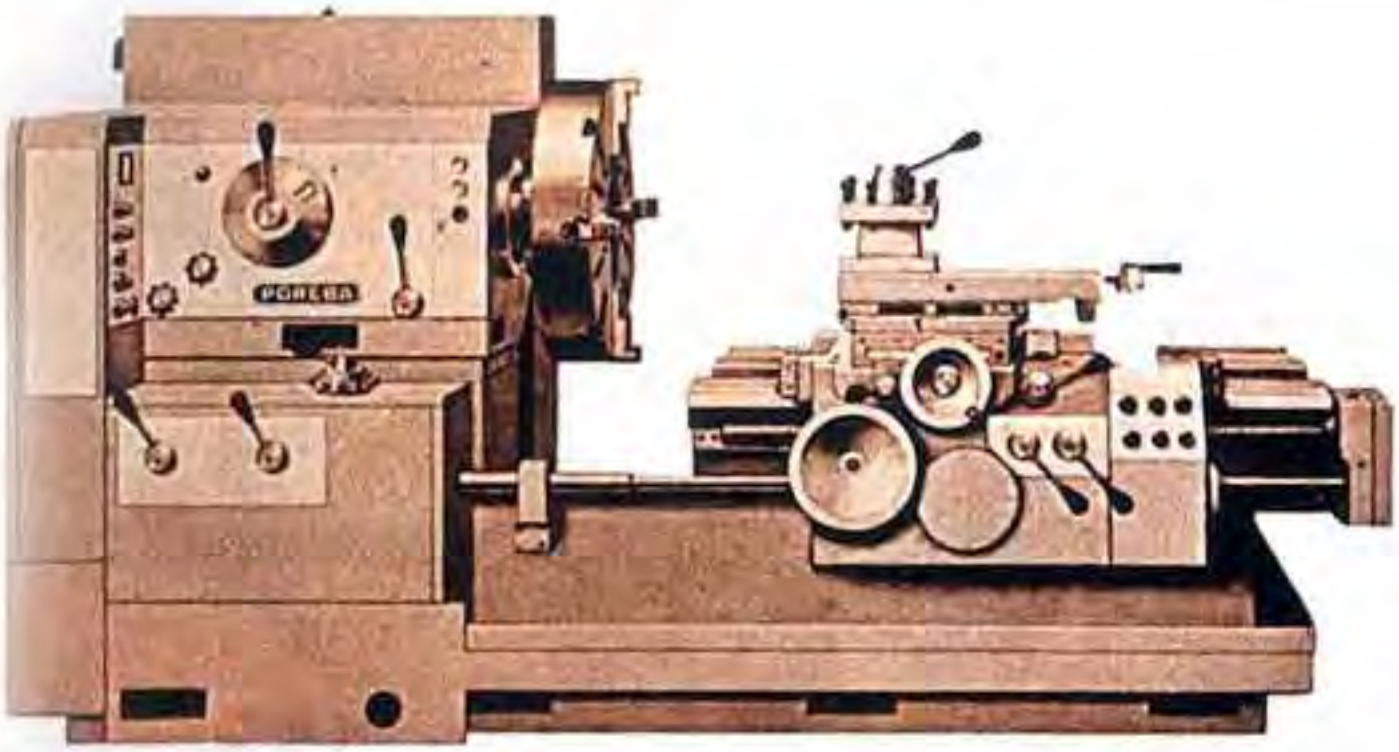

ERZİNCAN UNİVERSAL AĞIR–İŞ TORNA TEZGAHI

ÜRETİM : 30 ADET/YIL

ORİJİNİ : POLONYA–POREBA

TİPİ : TR–100 B1

RESİM: 227

AĞIN İŞ TORNASI

ERZİNCAN

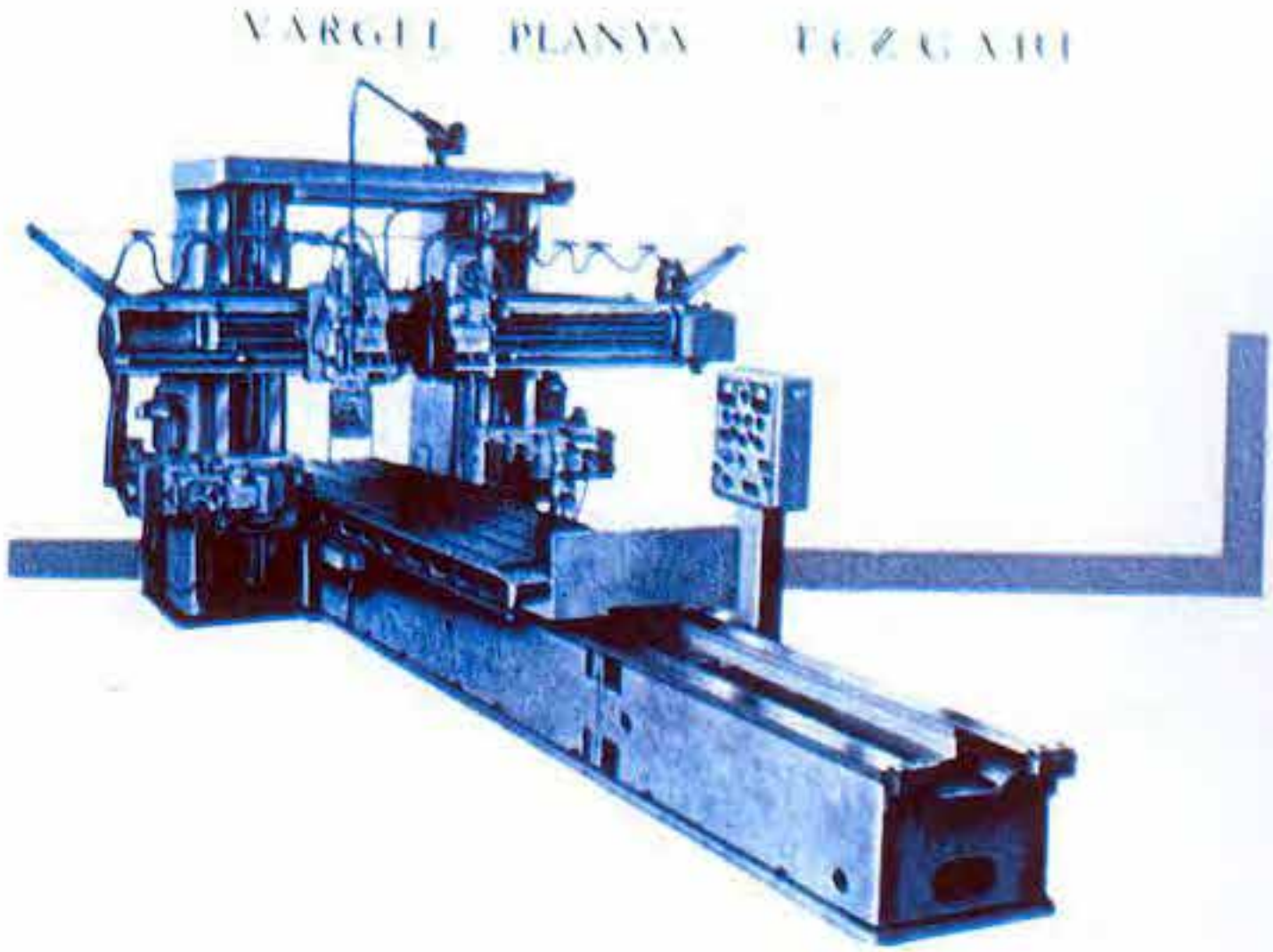

ERZİNCAN VARGEL PLANYA TEZGAHI

ÜRETİM : 25 + 10 ADET/YIL

ORİJİNİ : POLONYA–FOREBA

TİPİ : HDB 100 —— HDE a 125

RESİM: 228

PLANO–MİLLER (PLANYA TİPİ FREZE TEZGAHI)

ERZİNCAN

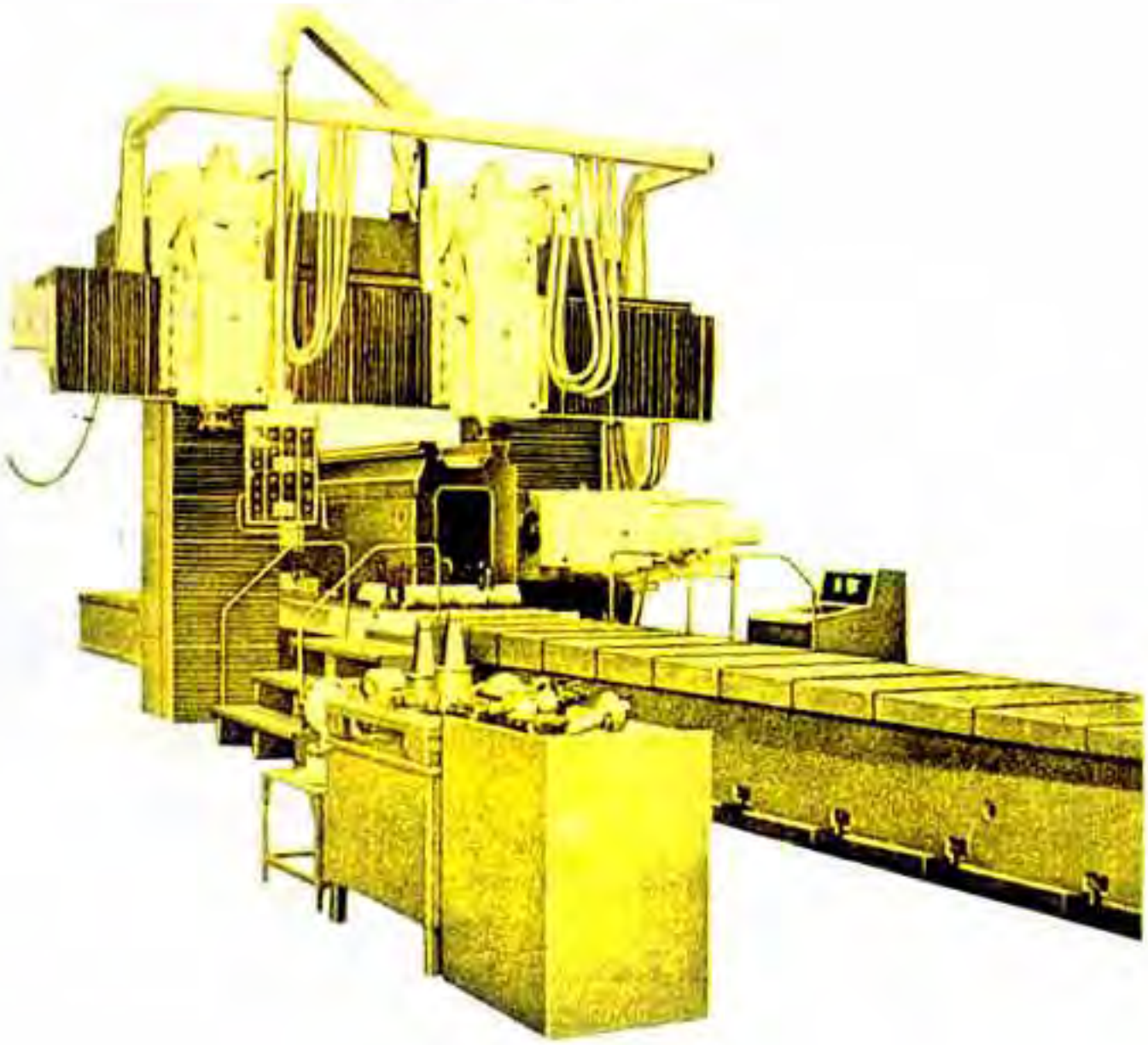

ERZİNCAN PLAN FREZE TEZGAHI

ÜRETİM : 20 ADET/YIL

ORİJİNİ : D. ALMANYA WMW HECKERT

TİPİ : FH2 1000 X 3000 X 8000

KESİM: 229

MODULER DESIGN MİLLER (MODULER FREZE TEZGAHI)

TABLO: 123

ÜLKELER İTİBARİYLE TAKIM TEZGAHLARI ÜRETİMİ (1974 YILI)

SIRA	ÜLKELER	MİLYON U.S.$
1	BATI ALMANYA	2.762.0
2	A.B.D.	2.100.0
3	S.RUSYA	1.824.0
4	JAPONYA	1.533.0
5	İTALYA	756.4
6	FRANSA	591.8
7	İNGİLTERE	537.8
8	DOĞU ALMANYA	512.9
9	İSVİÇRE	483.9
10	POLONYA	337.0
11	ÇEKOSLAVAKYA	290.0
12	İSPANYA	201.7
13	ÇİN	140.0
14	İSVEÇ	117.5
15	BREZİLYA	111.3
16	YUGOSLAVYA	86. 0
17	BELÇİKA	74. 7
18	HİNDİSTAN	70. 5
19	AVUSTURYA	67. 1
20	KANADA	61. 5
21	MACARİSTAN	58. 0
22	ARJANTİN	51. 6
23	AVUSTURALYA	47. 2
24	HOLLANDA	38. 8
25	BULGARİSTAN	27. 3
26	DANİMARKA	26. 0
27	ROMANYA	20. 0
28	M. ÇİN	18. 5
29	GÜNEY AFRİKA	17. 2
30	TÜRKİYE	16. 7
31	PORTEKİZ	6. 1
32	MEKSİKA	5. 5

KAYNAK: American Machinist January 15. 1975

TABLO: 124

GENEL BİLGİLER (1976 SONU İTİBARİYLE)

KURULUŞ TARİHİ	22 TEMMUZ 1976
SERMAYESİ (MİLYON TL.)	100
ÜRETİM ÇEŞİDİ	Üniversal, otomatik ve ağır takım tezgahları döküm, dövme ve dişli imalatı
FABRİKA ADEDİ	———
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL.)	———
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	———
PERSONEL	Hızla teşkilatlanıyor
TEKNİK PERSONEL	———
İDARİ PERSONEL	———
İŞÇİ	———

TABLO: 125

TAKSAN A.Ş.

ORTAK	% İŞTİRAK	İŞTİRAK TUTARI (TL.)
M.K.E.K.	29,0	29.000.000
TÜRKİYE DEMİR ÇELİK İŞLETMELERİ	10,0	10.000.000
ŞEKERBANK T.A.Ş.	10,0	10.000.000
SÜMERBANK	10,0	10.000.000
DESİYAB	41,0	41.000.000
T O P L A M	100,0	100.000.000

TABLO: 126

YATIRIM DURUMLARI (1975, 1976, 1977)

		YILLAR		
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		–	–	–
DEVAM EDEN YATIRIMLAR		–	–	4
DEVAM EDEN YATIRIMLAR DEĞERİ (Milyon TL.)		–	–	3.038
YENİ BAŞLAYAN YATIRIM		–	4	–
YENİ BAŞLAYAN YATIRIM TUTARI		–	3.038	–
ÜRETİM	MEVCUT FABRİKALAR (Milyon TL.)	—	—	—
	YENİ YATIRIMLAR (Milyon TL.)	—	1.516,6 —	—
PERSONEL	MEVCUT	—		
	YENİ YATIRIMLAR	—	2220	2220

TABLO: 127

YILLAR İTİBARİYLE TÜRKİYE TAKIM TAZGAHI ÜRETİMİ VE İTHALATI

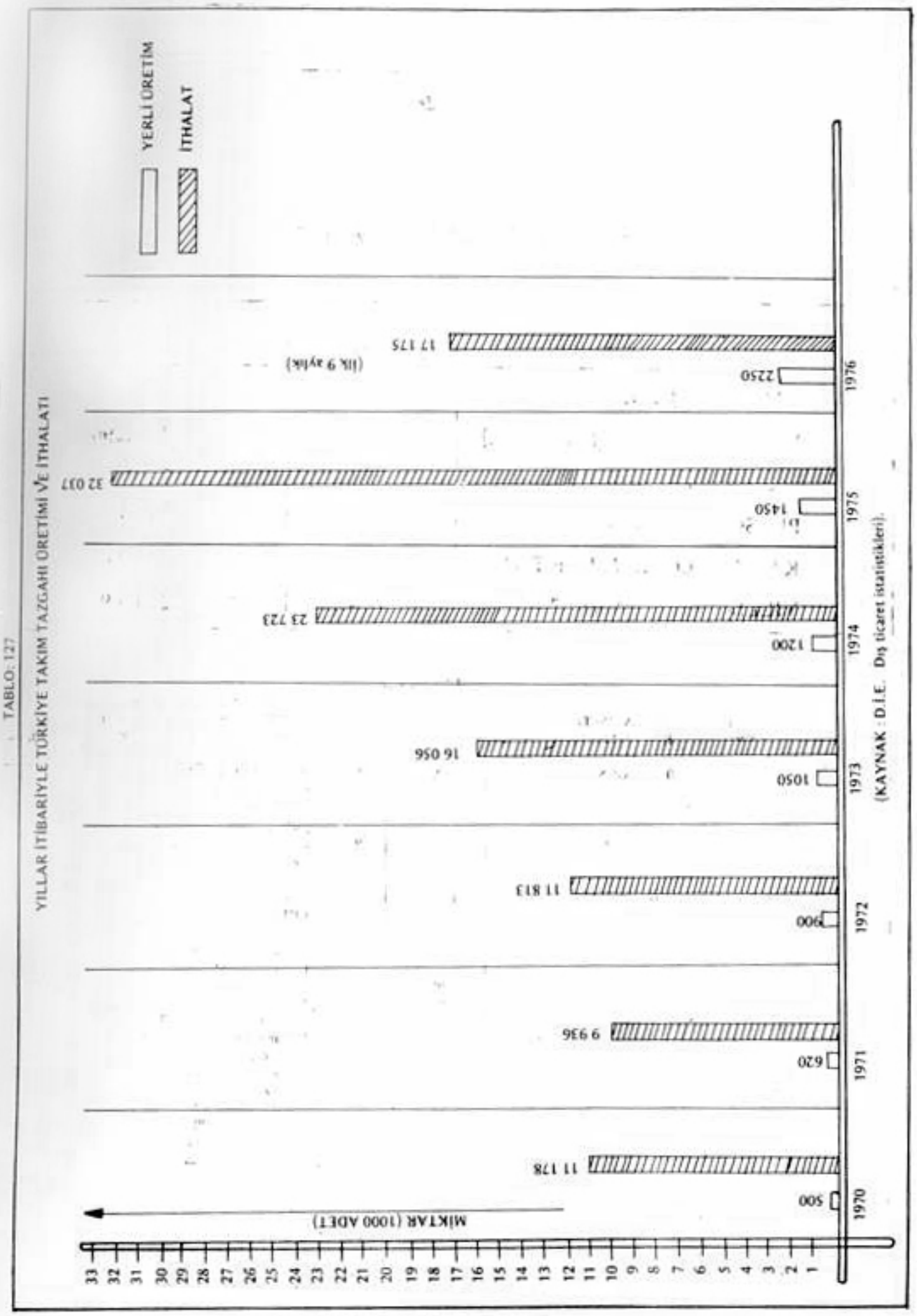

(KAYNAK : D.İ.E. Dış ticaret istatistikleri).

TABLO: 128

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	– –	4
YATIRIM TUTARI (Milyon TL.)	– –	3.038.290
ÜRETİM (Milyon TL.)	– –	1.516,6
PERSONEL (Adet)	– –	2.220
KATMA DEĞER (Milyon TL.)	– –	1.422,4
YILLIK SATIŞ (Milyon TL.)	– –	2.466,9

TABLO: 129

ÜNİVERSAL TAKIM TEZGAHLARI
ÜRETİLECEK TEZGAHLAR

		Adet/Yıl
1–	NÜMERİK KONTROLLÜ TORNA TEZGAHI	
	Ø500 x 1500 mm	
	Ø500 x 2000 mm (7 – 8 HP)	250
	Ø500 x 300 mm	
2–	ÜNİVERSAL FREZE TEZGAHI	
	a – Yatay Tip Freze	
	1400 x 3000 mm (4 HP)	250
	1600 x 3500 mm (7 HP)	150
	b – Düşey Tip Freze	
	1600 x 550 mm (7 HP)	100
3–	TAŞLAMA TEZGAHLARI	
	a – Yatay Satıh Taşlama Tezgahı	
	750x200 mm (2,5 HP) taş 250x20 mm	120
	100x300 mm (3 HP)	100
	b – Düşey Satıh Taşlama Tezgahı	
	300x1500 mm (5 HP)	100
	c – Takım Bileme Tezgahı	
	Ø250x500 mm (1 HP)	250
	d – Silindirik Taşlama Tezgahı	
	Ø300x1000 mm (10 HP) taş 350x50 mm	150
4–	RADYAL MATKAP	
	Ø35 mm (St 60) (4 HP)	
	tabla: 1500 x 900 mm	200
	Ø50 mm (St 60) (5 HP) tabla 1800x1000 mm	100
5–	DİŞLİ AÇMA TEZGAHI	
	a – Az Dorma İle Dişli Açma Tezgahı	
	max modul: 6 max dişli Ø500 mm	
	(10 HP) max gen 250	150
	b – Dişli Bileme Tezgahı	
	max modul:6 Max çap 300 mm max gen 200 mm	
	(10HP)	100
	TOPLAM	

OTOMATİK TAKIM TEZGAHLARI
ÜRETİLECEK TEZGAHLAR

		Adet/Yıl
1–	REVOLVER TORNA	
	Ø 50 mm (kopya tertibatlı) (10 HP)	
	(ram tipi) (6 istasyonlu)	100
	Ø65mm (15 HP) (6 İstasyonlu)	50
2–	BAR OTOMATI	
	(tek milli) (sermer tipi)	
	Ø12 mm	100
	Ø20 mm	50
3–	CHUCKING OTOMATI	
	(tek milli)(kafa üzerinde 5'gen turret)	
	(2 karşılıklı kızaklı)	
	(NC li veya PSC)	
	Ø500 mm	60
	Ø400 mm	40
4–	YATAY DELME VE FREZE TEZGAHI	
	Ø75 mm (nümerik kontrollü) (15 HP)	
	XYZ 100x1000x400 mm	40
	Ø90 mm (nümerik kontrollü) (15 HP)	
	XYZ 1500x1000x400 mm	20
5–	MACHINING CENTER (İşleme merkezi)	
	Ø100 mm (10 HP)	
	XYZ 100x1000x400 mm	
	takım kapasitesi 25 Adet	50
	TOPLAM	490

TABLO: 150

E R Z İ N C A N — DÖKÜM DÖVME VE DİŞLİ İMALATI

ÜRETİLECEK TEZGAHLAR	Adet/Yıl	ÜRETİLECEK MAMÜLLER
1– DUŞEY TORNA TEZGAHI		1 – DÖKÜM
Tabla (ayna) çapı		17.000 Ton/Yıl
∅1200 mm	30	
∅1600 mm	20	2– DÖVME
∅2500 mm	10	300 Ton/Yıl
2– TEK KOLONLU PLANYA		
800 x 3000 mm	40	3–DİŞLİ
3– PLANYA TİPİ FREZE		1.200 Ton/Yıl
veya 4 kafalı) (1000x4000 mm)	20	
4– MODÜLER FREZE TEZGAHI		
(modüler kafası : 5 HP	20	
T O P L A M		

TABLO: 131

Sıra No	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	ÜRETİM MİKTARI Milyon TL.	ÜRETİM MİKTARI 1 000 Ton	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	TAKSAN	Universal Takım Tezgahı	TOKAT	815,610	1093,1	6,750	549,959	525	1976 1980	Arsa alındı sosyal tesislerin ihalesi yapıldı.
2	TAKSAN	Otomatik Takım Tezgahı	KAYSERİ	598,680	528,33	2,207	266,332	590	1976 1980	Arsa Alındı Soylal tesislerin ihalesi yapıldı
3	TAKSAN	Ağır Takım Tezgahı	ERZİNCAN	805,845	382,342	2,400	307,232	455	1976 1980	11/2/1977 de sosyal tesislerin ihalesi yapıldı
4	TAKSAN	Döküm,Dövme ve Dişli Üretimi	YERKÖY	820,155	463,0	Dök:17 Döv:0,3 Dişli:1,2	298,877	650	1976 1980	11/2/1977 de sosyal tesislerin ihalesi yapıldı

TAKSAN (TAKIM TEZGAHLARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.) FABRİKALARI

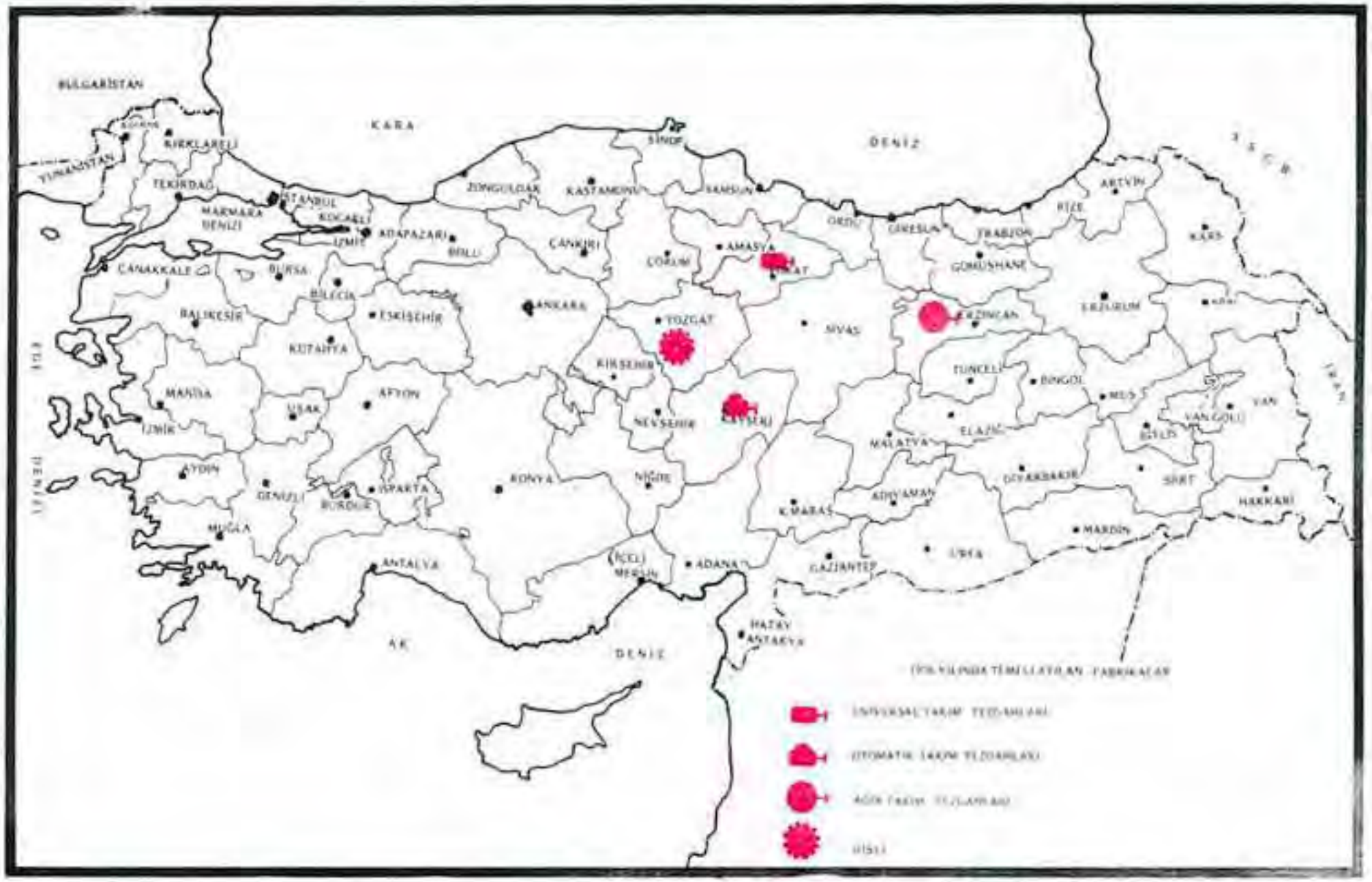

HARİTA: 47

TEMSAN

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ A.Ş.

14

TEMSAN Şirketimiz; Türkiye'de halen imal idelmeyen veya ihtiyaca cevap veremeyen elektrik istihsaline enerje nakline yarayan bilumum makine ve teçhizatı imal ve ihraç etmekte vazifelendirilmiştir.

İmal Edilecek Makina ve Teçhizat:

- BUHAR TÜRBİNİ RESİM 230
- BUHAR TÜRBİNİ RESİM 231
- KADEMELİ BUHAR TÜRBİNİ RESİM 232
- SU TÜRBİNİ RESİM 233
- BÜYÜK KELEBEK VANA RESİM 234
- JENERATÖRE BAĞLI SU TÜRBİNİ RESİM 235
- EHV SİSTEMLERİ (KESİCİLER) RESİM 236
- JENERATÖR RESİM 237
- JENERATÖR RESİM 238
- JENERATÖR STATÖRÜ RESİM 239
- TRANSFORMATÖR RESİM 240
- BARAJLAR RESİM 241
- TEKMİK SANTRAL RESİM 242
- BÜYÜK KAZAN RESİM 243
- POMPALAR RESİM 244
- DERİN KUYU POMPASI RESİM 245
- GENEL BİLGİLER TABLO 132
- YATIRIM DURUMLARI TABLO 133

YATIRIM DURUMLARININ HALİ HAZIR DURUMU TABLO 134

- 1975 - 1982 YILLARI MUKAYESESİ TABLO 135
- 1976 YILI HARİTASI HARİTA 48
- 1977 YILI HARİTASI HARİTA 49
- 1982 YILI HARİTASI HARİTA 50

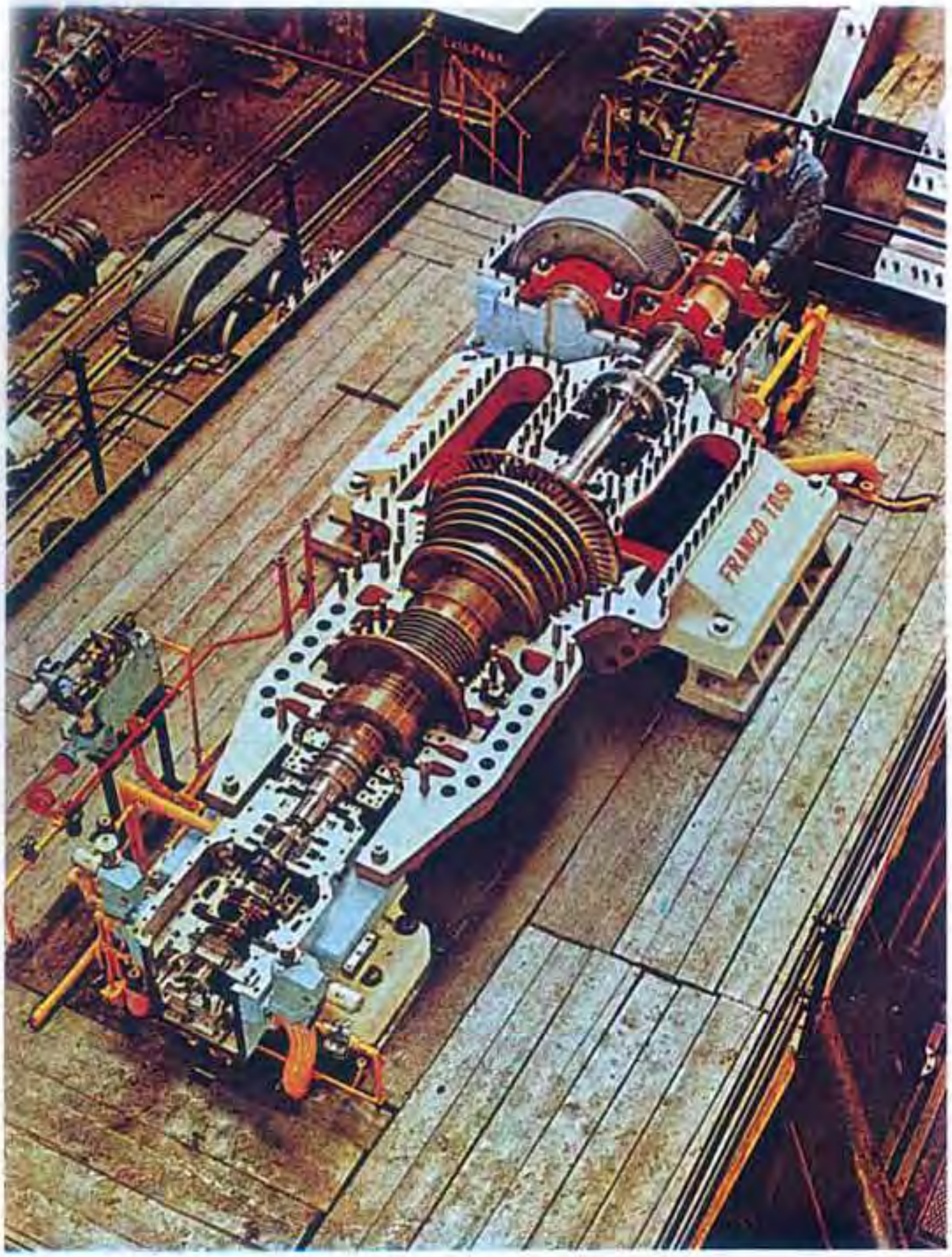

RESİM: 230
BUHAR TÜRBİNİ
DİYARBAKIR TESİSLERİMİZDE İMAL EDİLECEKTİR

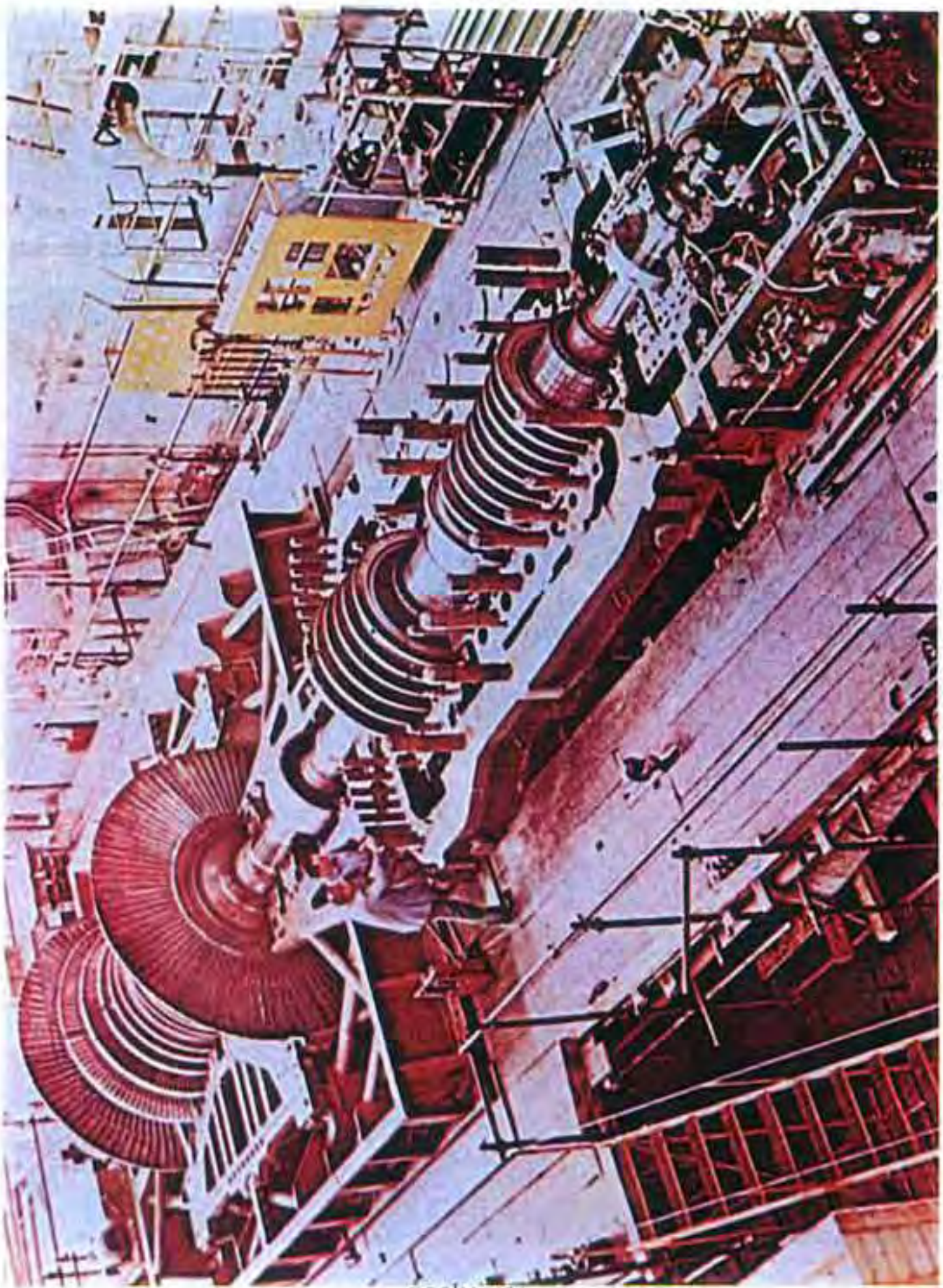

RESİM: 231

BUHAR TÜRBİNLERİ DİYARBAKIR FABRİKAMIZDA İMAL EDİLMESİ PROGRAMLANAN

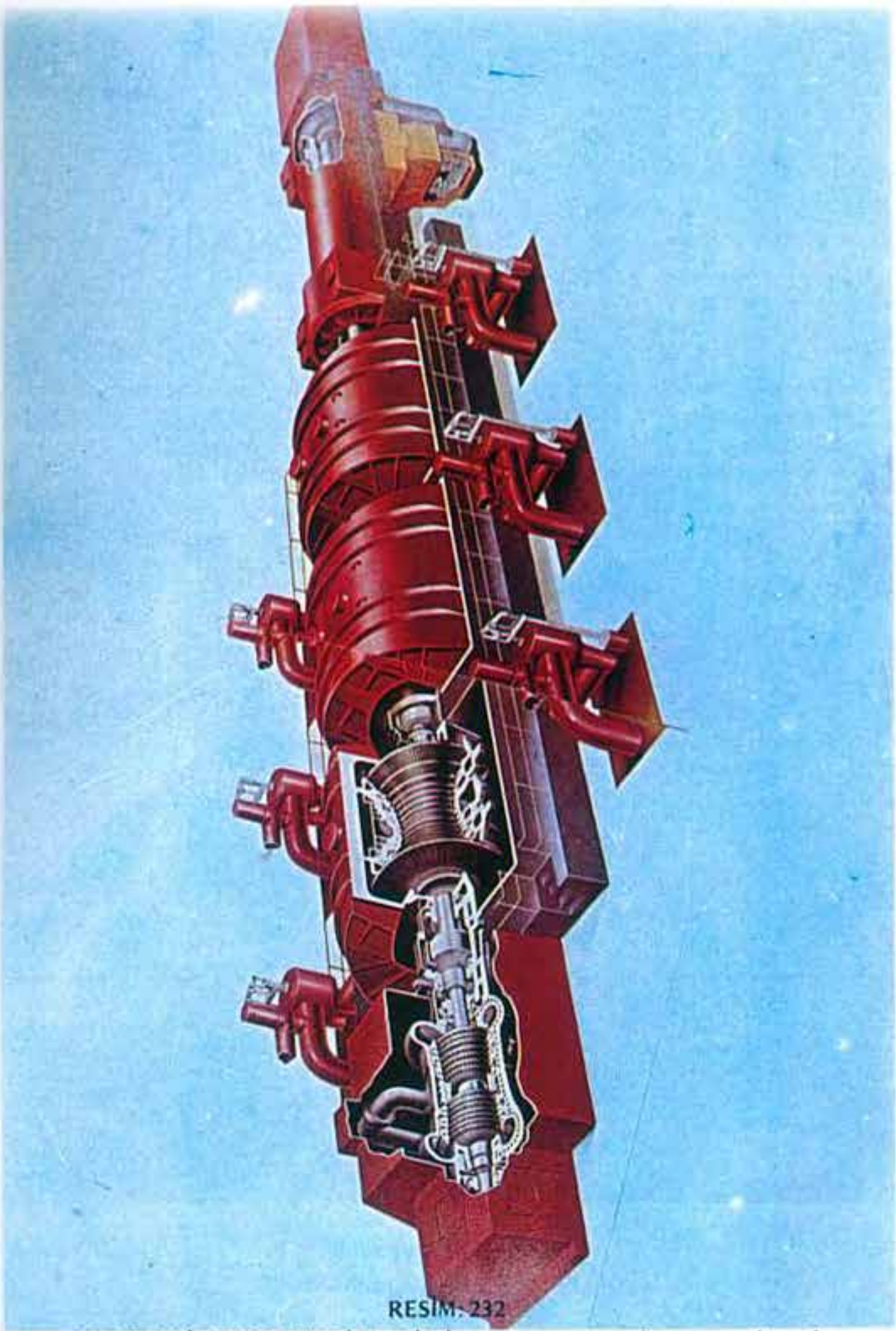

RESİM: 232

KADEMELİ BUHAR TÜRBİNLERİ DİYARBAKIR FABRİKASINDA İMALİ PROGRAMLANMIŞTIR

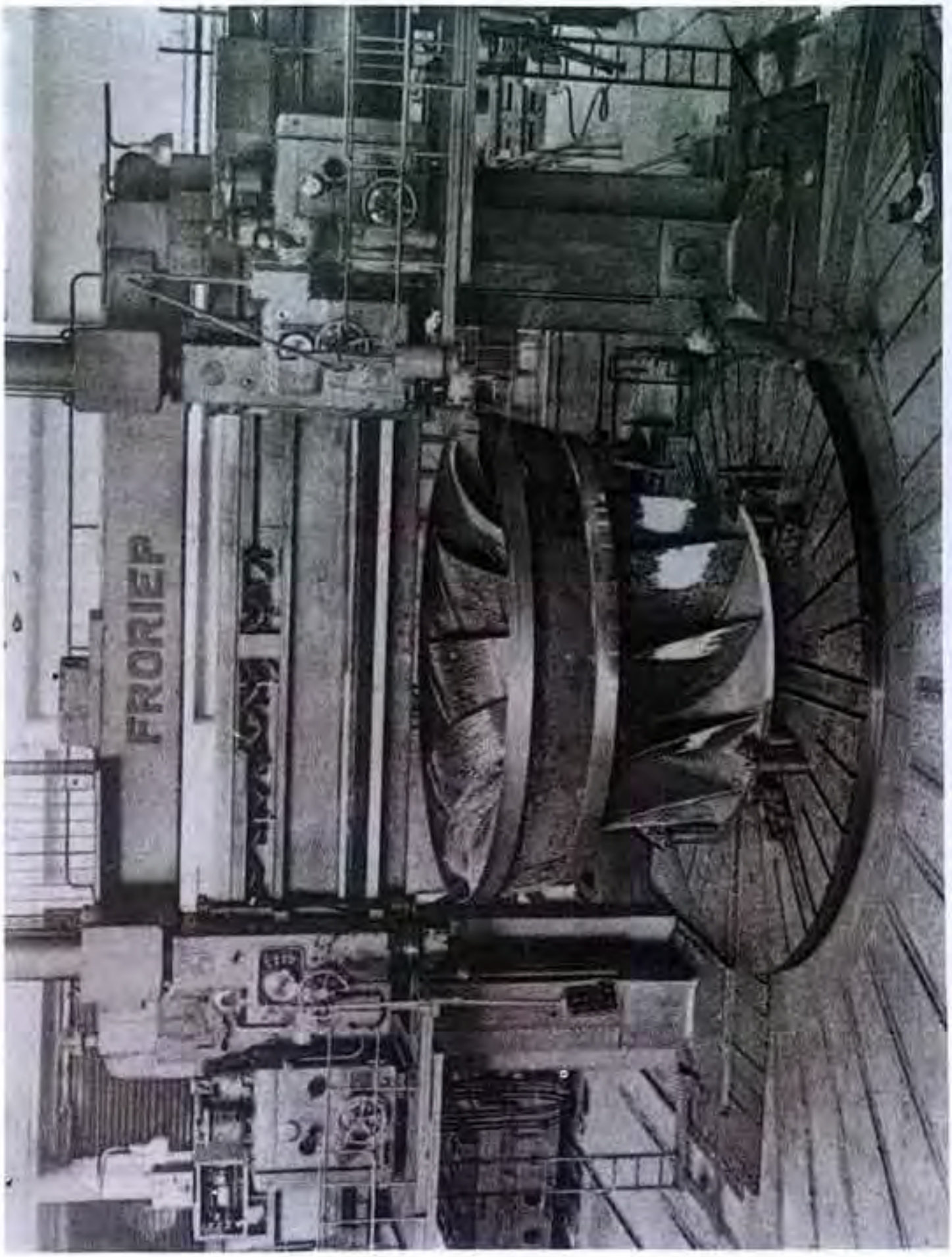

RESİM: 233
SU TÜRBİNİ

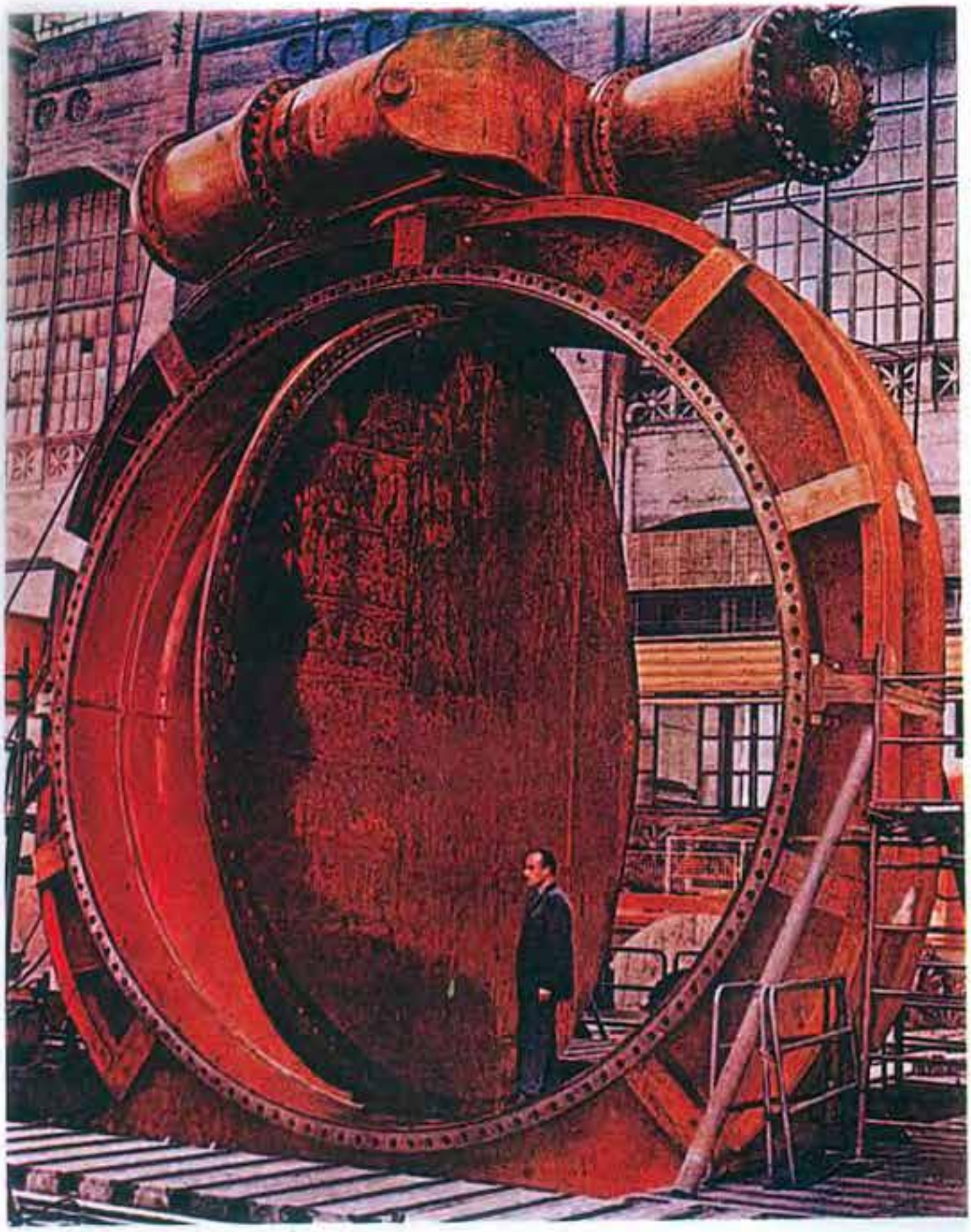

RESİM: 234
BÜYÜK KELEBEK VANA
DİYARBAKIR'DA İMAL EDİLECEKTİR

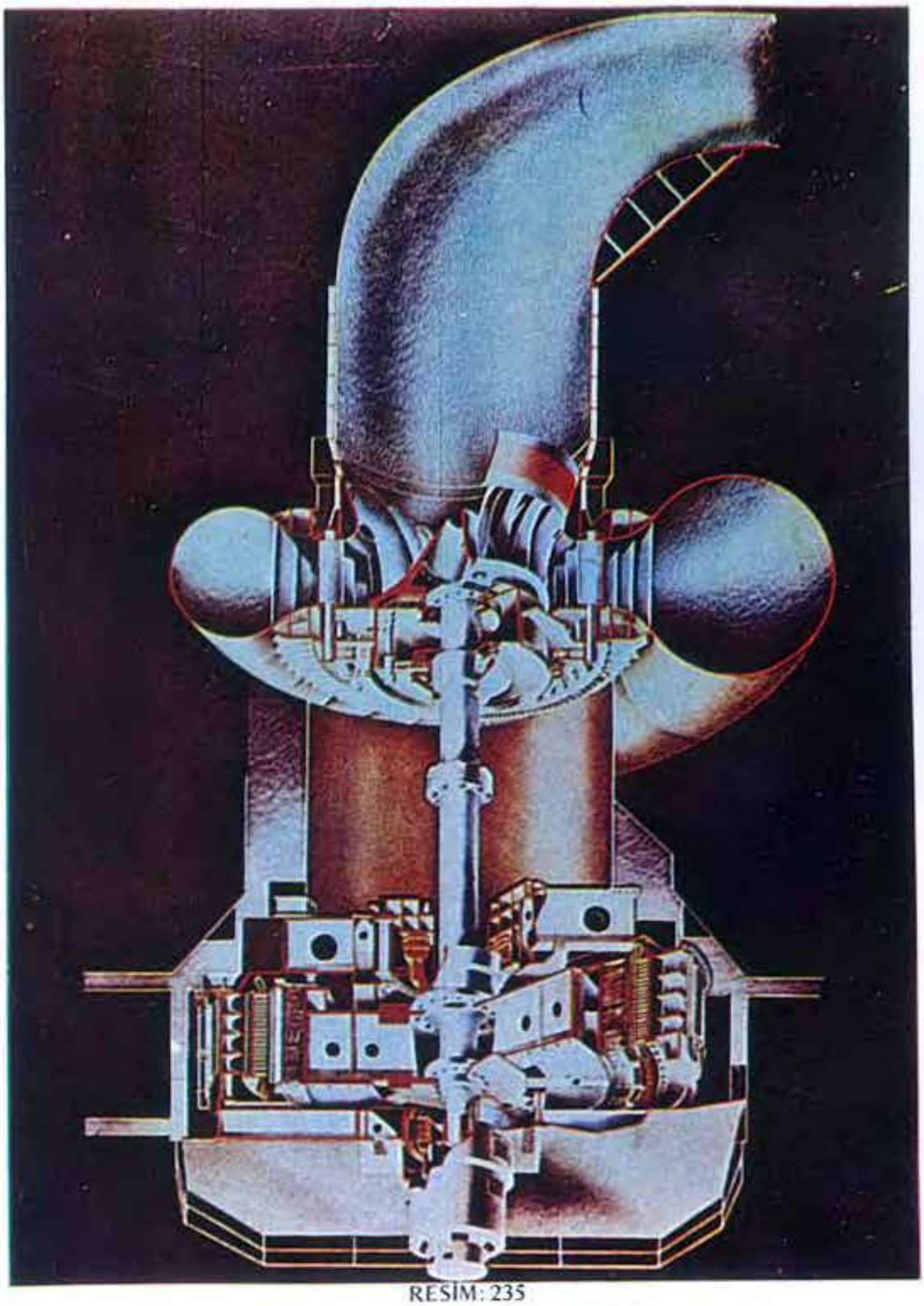

RESİM: 235

JENERATÖR BAĞLI SU TÜRBİNİ

(JENERATÖR MALATYADA–SU TÜRBİNİ DİYARBAKIRDA İMAL İDELECEKTİR

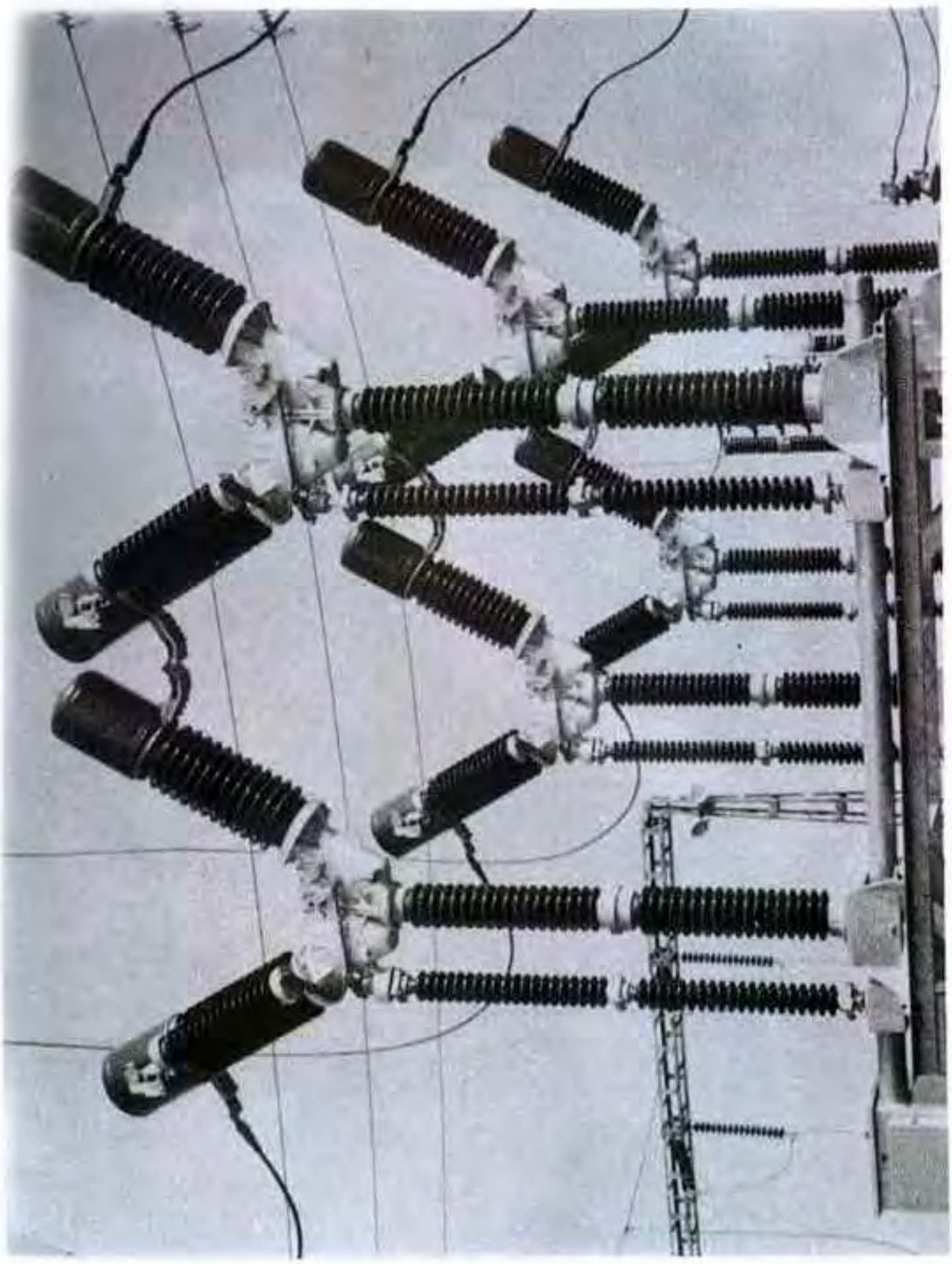

RESİM: 236
(EHV SİSTEMLERİ)
ELAZIĞDA İMAL EDİLECEK KESİCİLER

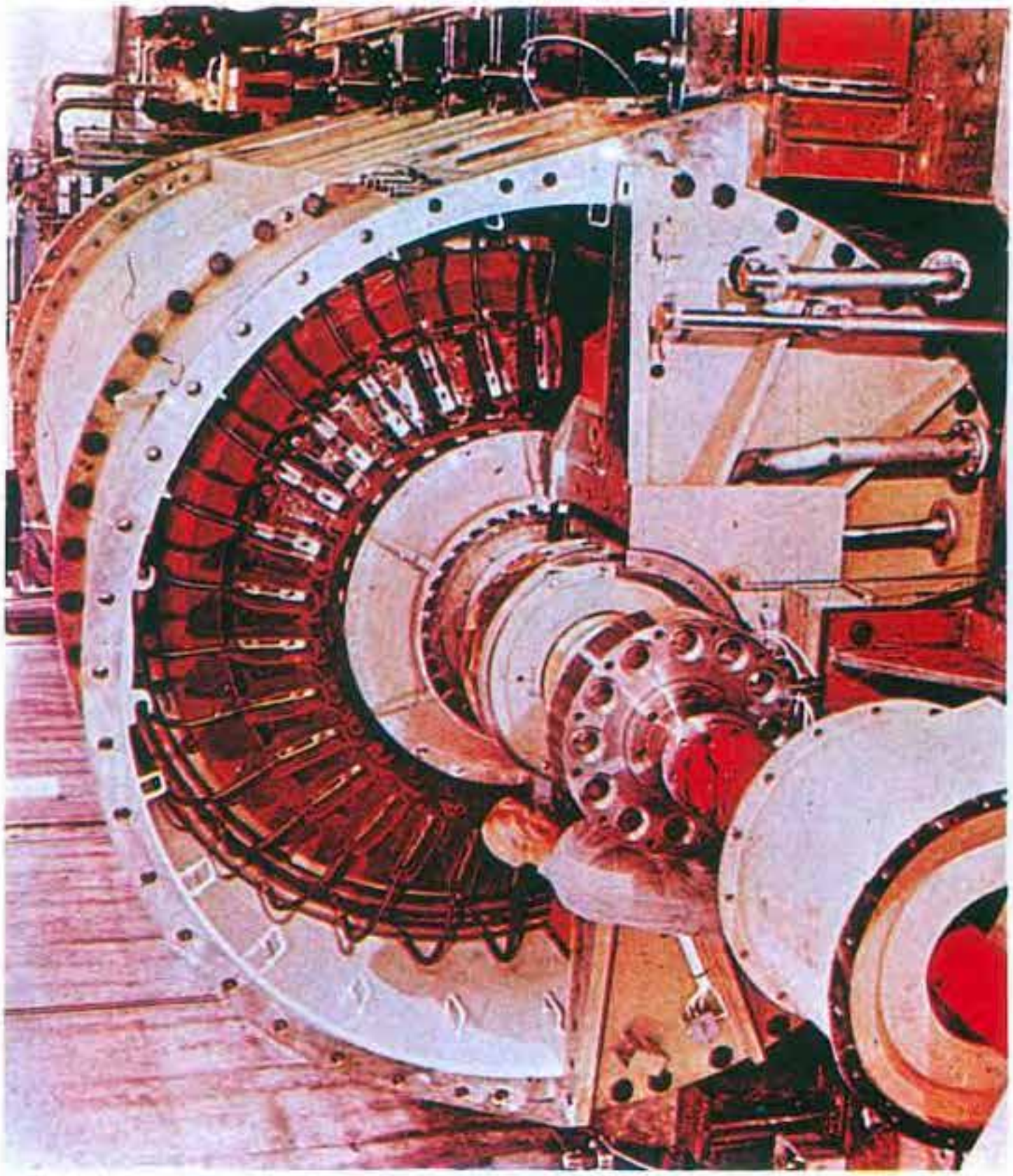

RESİM: 237
JENERATÖR MALATYA TESİSLERİMİZDE İMAL EDİLECEKTİR

RESİM: 238
JENERATÖR MALATYA FABRİKAMIZDA İMAL EDİLECEKTİR

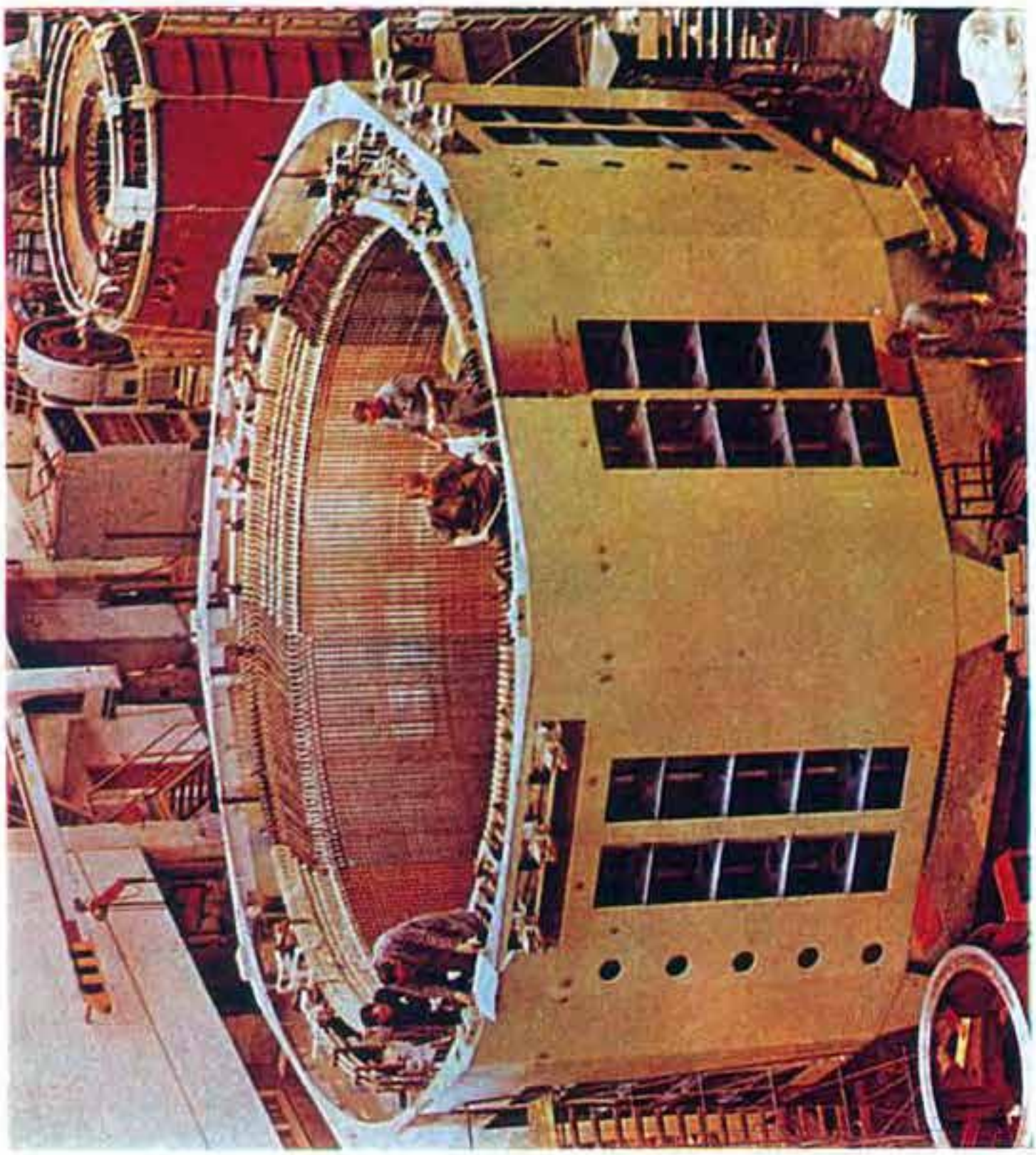

RESİM: 239
JENERATÖR STATORÜ MALATYA FABRİKAMIZDA İMALİ PLANLANAN

Kalkınma için Enerji yani elektrik gerekir. Sanayileşmeye paralel olarak enerji ihtiyacı da artmaktadır. Hedefimiz 15 yıl içerisinde elektrik istihsalini 5 misli artırmaktır. Bunu termik santrallar kurarak, takriben %20'sinden istifade ettiğimiz hidrolik potansilimizi kullanarak kuracağımız hidrolik santrallerinden elde edeceğiz. Bu santrallerin para olarak hemen hemen yarısını TEMSAN'ın imal edeceği makina ve teçhizat tutmaktadır. Söz konusu hedefi gerçekleştirmek için takriben 70 milyar TL'lık makina ve teçhizat alınacaktır. Bunların Türkiye'mizde imali için gereken yatırım tutarı ise ancak 10 milyar TL.sıdır.

Termik santraller, Hidrolik santraller bütün dünya milletlerinden mevcuttur. Bunları yapan, yani elektromekanik makina ve teçhizatı imal eden ülkeler ise dünya haritası üzerinde HARİTA : 49 görüldüğü gibi ancak sanayileşmiş veya sanayileşmek üzere olan ülkelerdir. Sanayi seviyesi bizim durumuzda olup da bu makinaları imal etmeyen ülke kalmamış gibidir. Bir cümle ile;

SANAYİLEŞECEKSEK BU MAKİNALAR MUTLAKA YAPILMALIDIR, YAPILACAKTIR?

TEMSAN hakkındaki genel bilgiler Tablo: 132 de görülmektedir. Tablo: 133 de ise 1975, 1976 ve 1977 seneleri gösterilmiştir. 1975 senesinde hiç bir faaliyet yoktur. 1976 da ise 6 tane (Su türibini, buhar türbini, gaz türbini, besleme ve proses pompaları, derin kuyu pompaları, Transformatör) fabrikalarını kuruluşu başlatılmıştır. 1977 de ise kazan, jeneratör, motor, enerji nakil teçhizatı, tel çekme fabrikaları olmak üzere 5 tanesinin daha çalışmalarına başlanacaktır.

Tablo: 134'de görüldüğü gibi Malatya, Diyarbakır, Elazığ, ve Yozgat'daki kurulacak 4 entegre tesisde 11 fabrika olacaktır. Bu fabrikaların faaliyeti neticesinde 14,5 milyarlık istihsal, 14 bin kişilik istihdam, takriben 7 milyarlık katma değer meydana getirilecektir.

Türkiye haritası üzerinde fabrikaların yeri gösterildiğinde dikkati çeken nokta bunların doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesinde toplanmış olduğudur; Fabrika yerinin seçimi elbette ekonomik ve sosyal kriterlerle yapılır. Bunlardan en mühimlerinden üçünü ifade etmekle iktifa edeceğim.

1–) Enerji potansiyeli yönünden, bilhassa hidrolik potansiyel yönünden Doğu Anadolu bölgemiz yüklüdür. Yani makinaların mühim kısmının sarf merkezleri buralar olmaktadır.

2–) Bakır, Demir, Çelik gibi ana hammaddeler bu merkeze yakındır.

3–) İhraç etmeyi düşündüğümüz İslâm Ülkelerine bu şehirler daha yakındır.

Şu hususu da belirtelim ki; mevzu vasıflı mühendis, teknisyen, usta ve işçi isteyen bir iştir. İnanıyoruz ki Türkiye'miz bu zorluğu da kısa zamanda altedecek ve Enerji meselesini, makinalarının kendisi yaparak yenecektir.

TABLO: 132

GENEL BİLGİLER (1982 İTİBARİYLE)

KURULUŞUN TARİHİ		9. 2. 1977
SERMAYESİ	3000 Milyon TL.	ACD.C. MOTORLAR
ÜRETİM ÇEŞİDİ	Türbinler(Su, Buhar gaz) Pompalar Trans-formatörler	Alternatörler Buhar Kazanları Muh.Yg. İndirme Teçhizatı.
FABRİKA ADEDİ	–	
YILLIK ÜRETİM	–	14.500 Milyon TL.
YILLIK KAR	–	4000 Milyon TL.
KATMA DEĞER	–	6950 Milyon TL.
TEKNİK PERSONEL	–	4000 Kişi
İDARİ PERSONEL	–	1000 Kişi
İŞÇİ	–	9000 Kişi
TOPLAM PERSONEL	–	14.000 Kişi

TABLO, 133

YATIRIM DURAMLARI

(1975, 1976 ve 1977)

		YILLAR		
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		–	–	–
YENİ YATIRIMLAR		–	6	11
YATIRIM DEĞERİ		–	6.800	10.000
BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUT.		–	6.800 Milyon	3200 Milyon
BAŞLAYAN YATIRIM		–	6	5
ÜRETİM	MEVCUT FABRİKALAR	–	–	–
	YENİ YATIRIMLAR	–	10 100 Milyon	4400 Milyon
PERSONEL	MEVCUT	–	–	–
	YENİ YATIRIMLAR	–	7900	6100

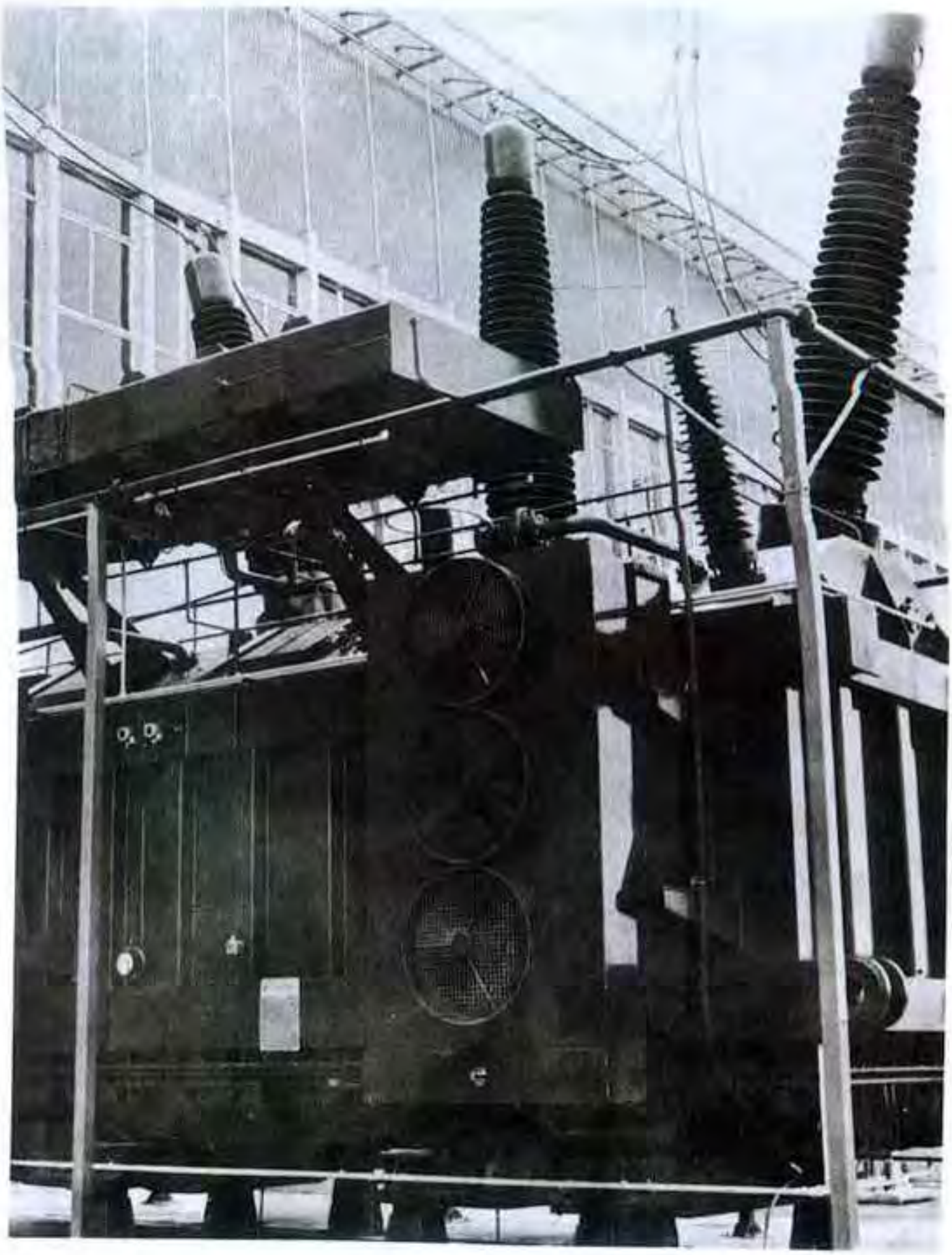

RESİM: 240
TRANSFORMATÖR MALATYA FABRİKAMIZDA İMAL EDİLECEKTİR

TABLO: 132

GENEL BİLGİLER (1982 İTİBARİYLE)

KURULUŞUN TARİHİ		9. 2. 1977
SERMAYESİ	3000 Milyon TL.	ACD.C. MOTORLAR
ÜRETİM ÇEŞİDİ	Türbinler(Su, Buhar gaz) Pompalar Transformatörler	Alternatörler Buhar Kazanları Muh.Yg. İndirme Teçhizatı.
FABRİKA ADEDİ	–	
YILLIK ÜRETİM	–	14.500 Milyon TL.
YILLIK KAR	–	4000 Milyon TL.
KATMA DEĞER	–	6950 Milyon TL.
TEKNİK PERSONEL	–	4000 Kişi
İDARİ PERSONEL	–	1000 Kişi
İŞÇİ	–	9000 Kişi
TOPLAM PERSONEL	–	14.000 Kişi

TABLO, 133

YATIRIM DURAMLARI

(1975, 1976 ve 1977)

		YILLAR		
		1975	1976	1977
MEVCUT FABRİKALAR		–	–	–
YENİ YATIRIMLAR		–	6	11
YATIRIM DEĞERİ		–	6.800	10.000
BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUT.		–	6.800 Milyon	3200 Milyon
BAŞLAYAN YATIRIM		–	6	5
ÜRETİM	MEVCUT FABRİKALAR	–	–	–
	YENİ YATIRIMLAR	–	10 100 Milyon	4400 Milyon
PERSONEL	MEVCUT	–	–	–
	YENİ YATIRIMLAR	–	7900	6100

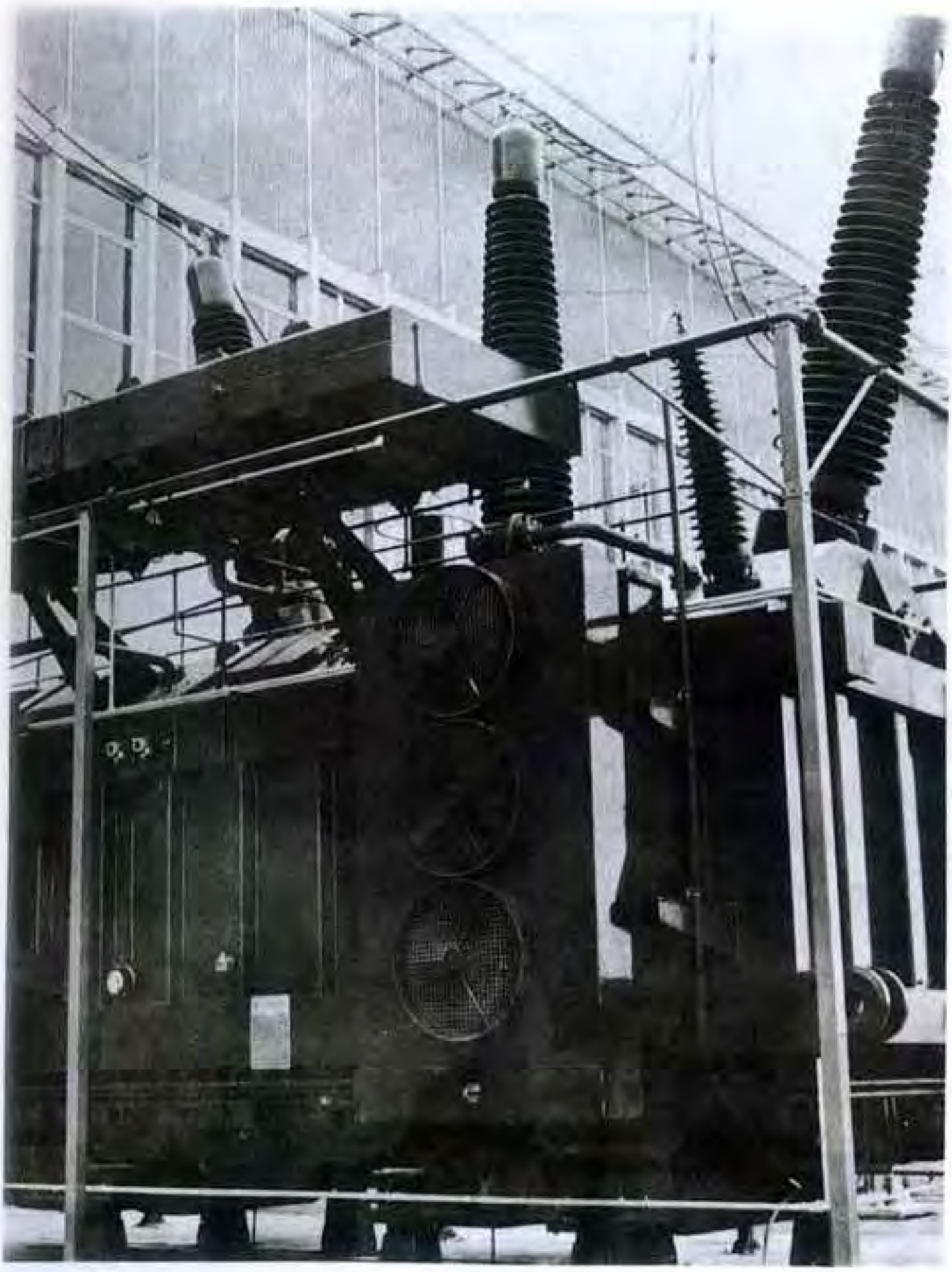

RESİM: 240
TRANSFORMATÖR MALATYA FABRİKAMIZDA İMAL EDİLECEKTİR

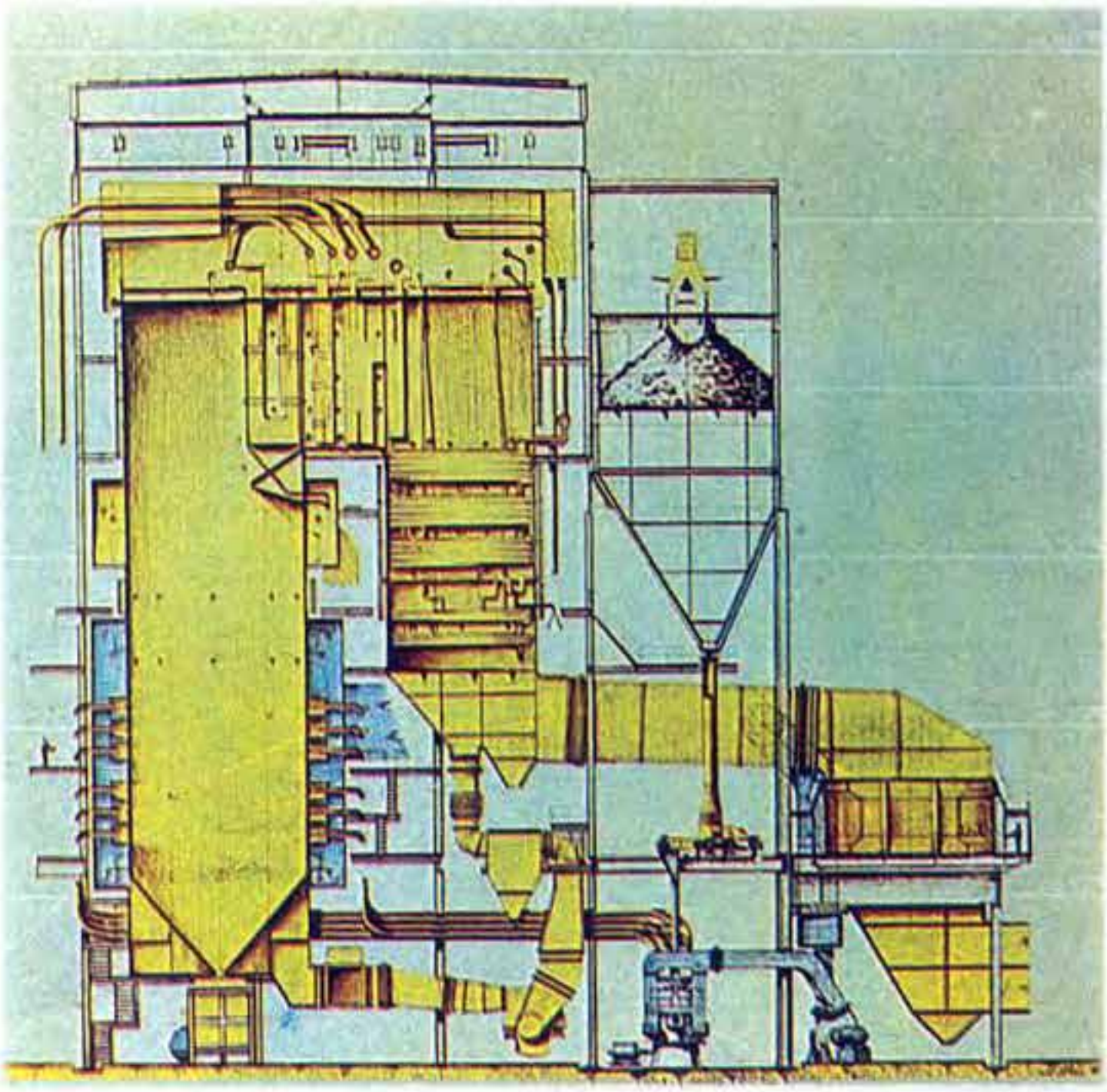

RESİM: 243
BÜYÜK KAZAN YOZGATTA İMAL EDİLECEKTİR

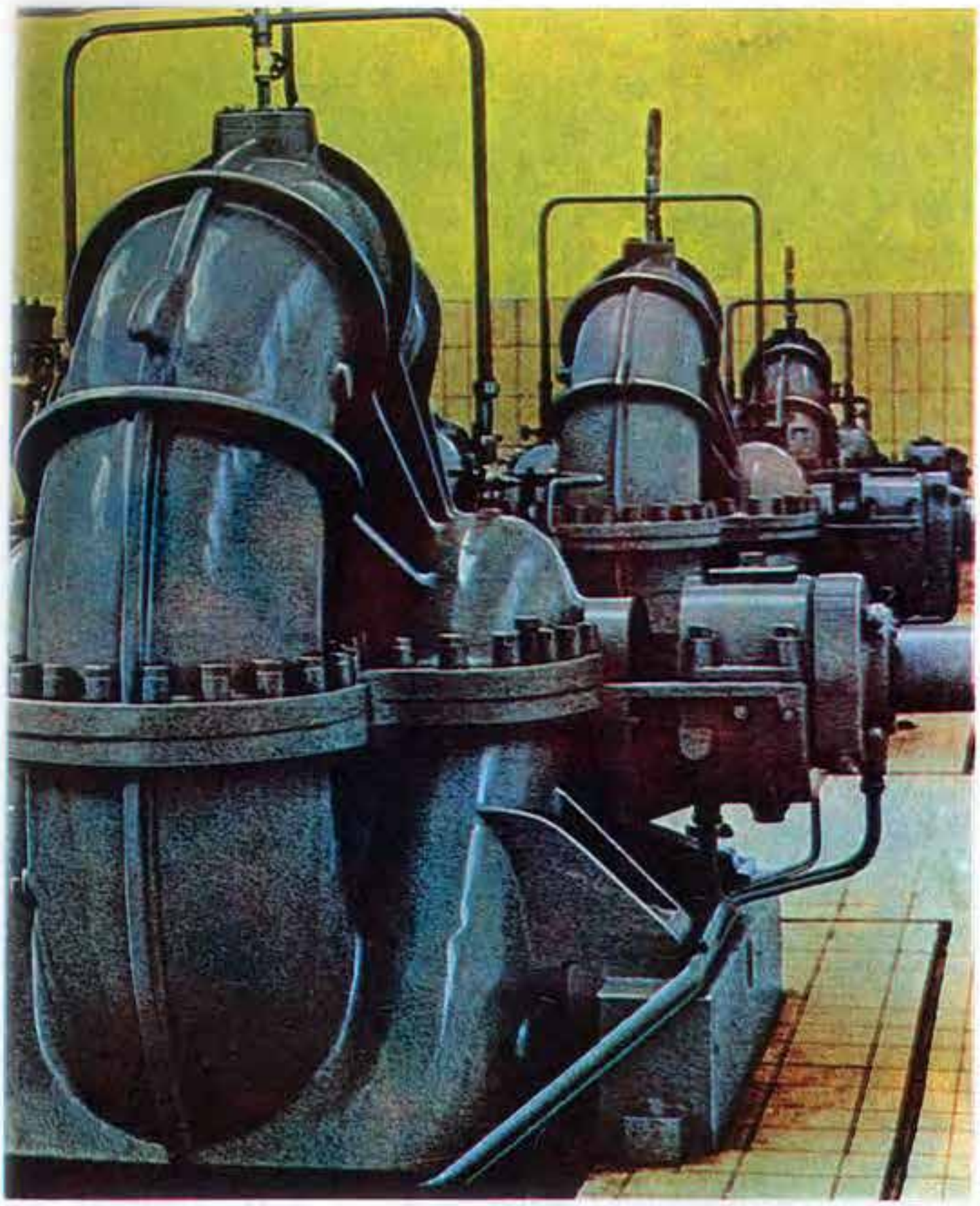

RESİM: 244
POMPALAR DİYARBAKIR FABRİKAMIZDA İMAL EDİLECEKTİR

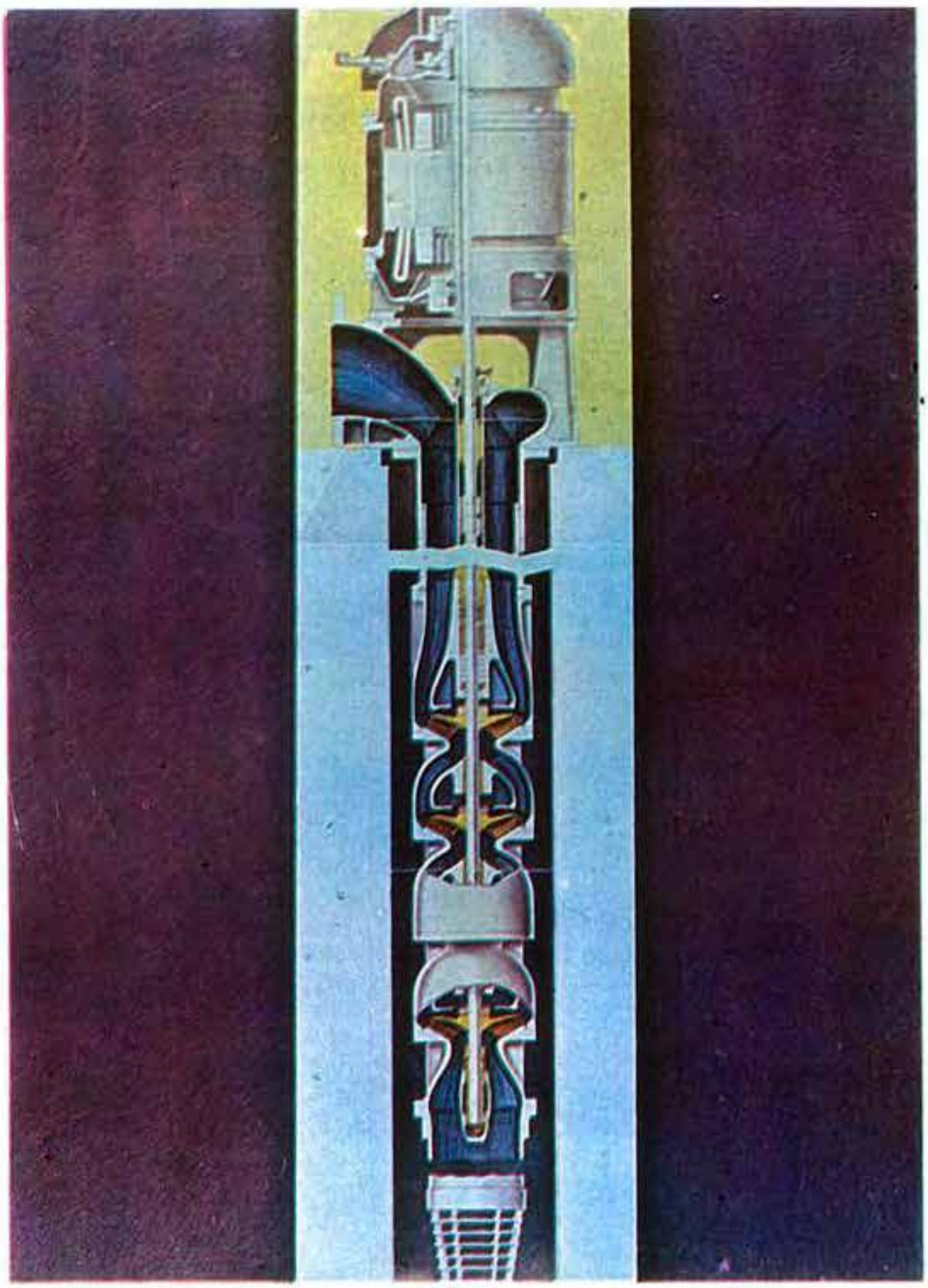

RESİM: 245

DERİN KUYU POMPASI DİYARBAKIRDA İMAL EDİLECEKTİR

TABLO: 134

KURULUŞUN ADI : TEMSAN (TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ) A.Ş.

Sıra No	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı (TL.)	Üretimin Miktarı(Yıllık TL.	NW(MVA)	Katma Değer	İstihdam	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Halihazır Durumu
1	Transformator Fabrikası	Güç Transformatörleri	MALATYA	400 Milyon	2000 Milyon	5000 NW	400 Milyon	900	1976 1980	Yeri tesbit edildi Nisanda ihale edilecek.
2	Alternatör Fabrikası	Hidro Alternatörler Turbo Alternatörler	MALATYA	700 Milyon	1200 Milyon	2300 NW	500 Milyon	1500	1977 1982	"
3	Elektrik Motorları Fab.	A.C.Elektrik Motorları D.C.Elkt.Mot.	MALATYA	200 Milyon	300 Milyon	600 NW	150 Milyon	600	1977 1979	"
4	Su Türbini Fab.	Su Türbinleri Ve Teçhizatı	DİYARBAKIR	2000 Milyon	25000 Milyon	1000 NW	1200 Milyon	2000	1976 1982	"
5	Buhar Türbini Fab.	Buhar Türbinleri	DİYARBAKIR	1500 Milyon	200 Milyon	1300 NW	1200 Milyon	2000	1976 1982	"
6	Gaz Türbini Fab	Gaz Türbinleri	DİYARBAKIR	1400 Milyon	1600 Milyon	150 NW	750 Milyon	1000	1976 1979	"
7	Pompa Fab	Çeşitli Pompalar	DİYARBAKIR	800 Milyon	1000 Milyon	—	600 Milyon	1000	1976 1979	"
8	Derin Kuyu Pompa Fab.	Derin Kuyu Pompaları	DİYARBAKIR	700 Milyon	1000 Milyon	—	600 Milyon	1000	1976 1979	"
9	Elektrik Teçhizatı Fab.	Kesiciler Ayırıcılar Kontaktörler ölçü Aletl. Akım,Gerilim Trafoları	ELAZOĞ	800 Milyon	900 Milyon	—	400 Milyon	1200	1977 1989	"
10	Tel Çekme Fab	Bakır İletgenler Çelik Aliminyum İletgen.	ELAZIĞ	400 Milyon	500 Milyon	—	250 Milyon	800	1977 1982	"
11	Kazan Fab.	Buhar Kazanları	YOZGAT	110 Milyon	1500 Milyon	1800 NW	1800 Milyon	2000	1977 1982	"
	T O P L A M			10.000 Milyon	14.500		6950	14 000		

TABLO: 135

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
- FABRİKA ADEDİ	–	11.(4)
YATIRIM DEĞERİ	–	1000 Milyon
ÜRETİM	–	14500 Milyon
PERSONEL	–	1400 Kişi
KATME DEĞER	–	6950 Kişi

TESTAŞ (TÜRKİYE ELEKTRONİK SANAYİ ve TİCARET A.Ş. FABRİKALARI

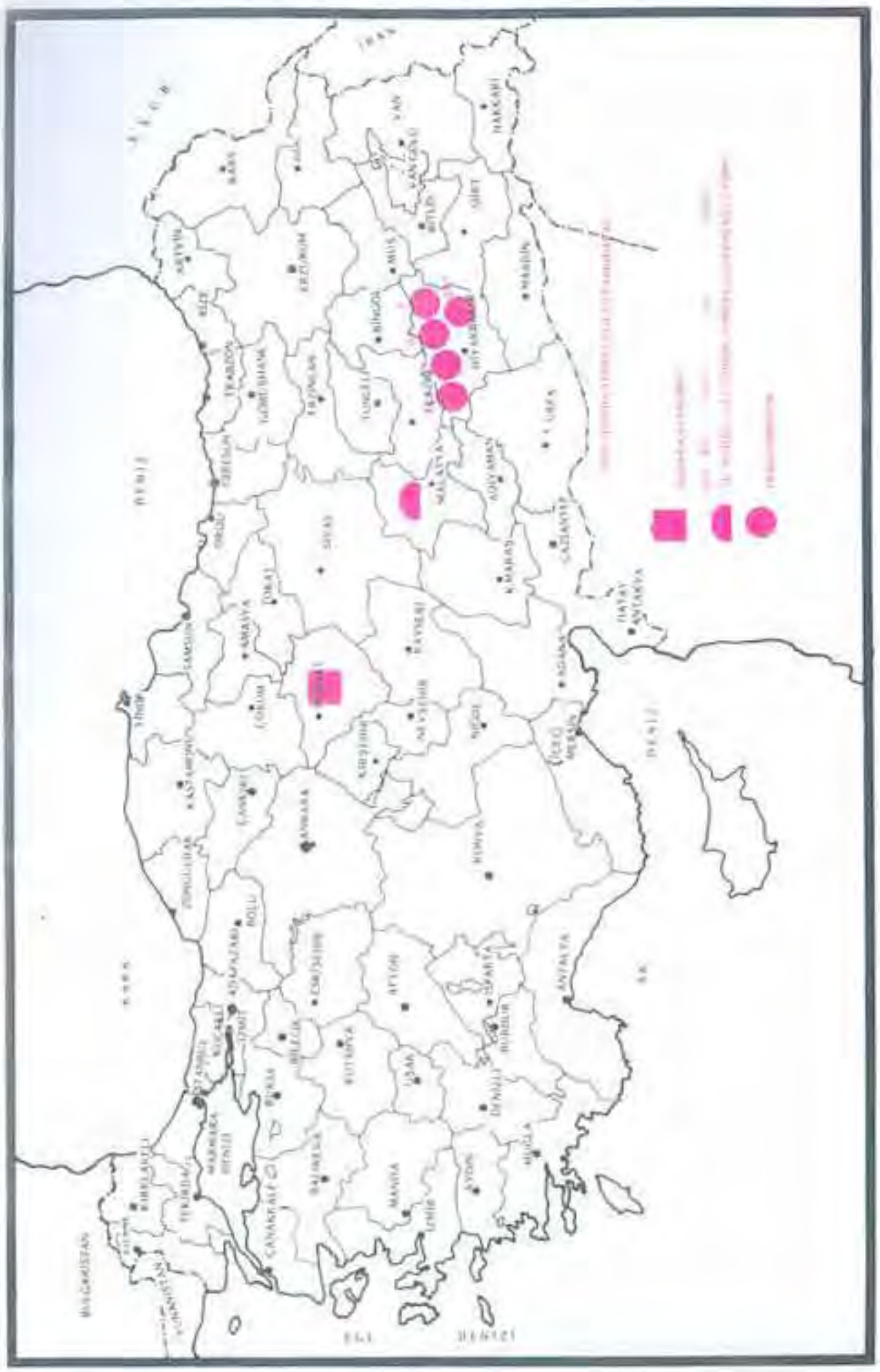

HARİTA: 48

1977 YILINDA TEMELİ ATILACAK FABRİKALAR

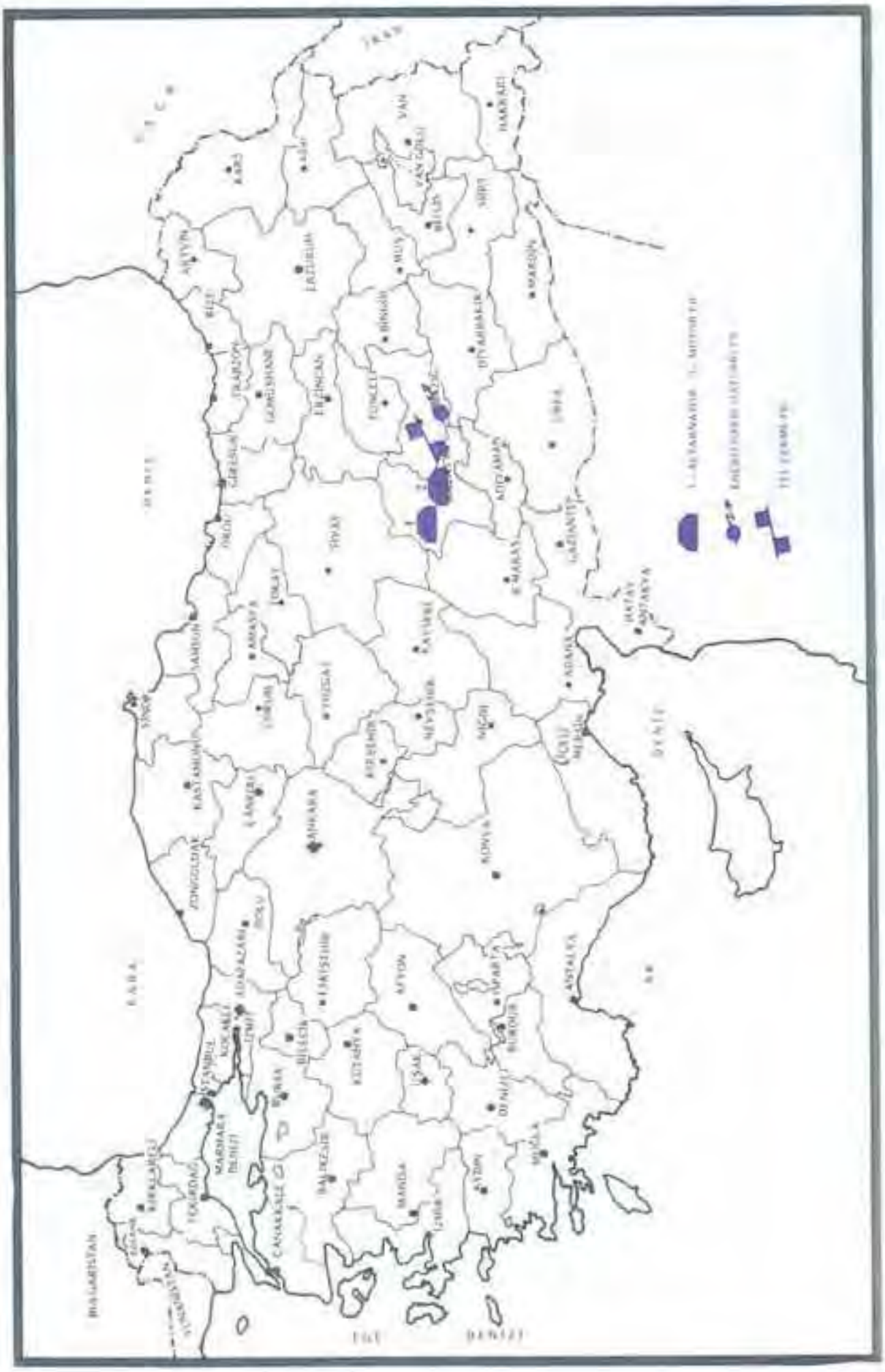

HARİTA 49

1982 YILINDA TEMSAN (TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ A.Ş.
FABRİKALARININ GENEL DURUMU

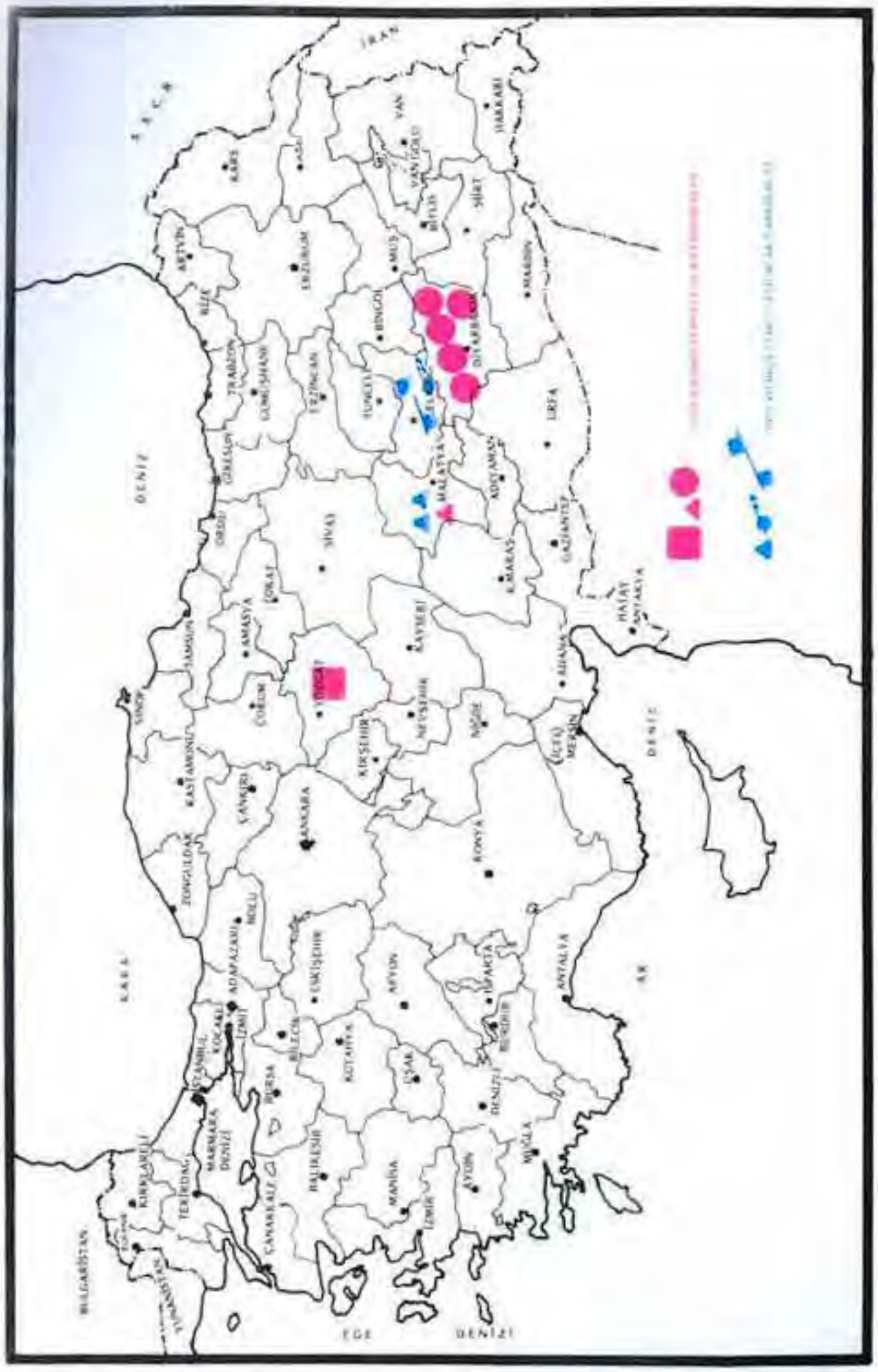

HARİTA : 50

TESTAS

TÜRKİYE ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

15

- KURULUŞUN TARİHÇESİ TABLO 136
- ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE ELEKTRONİK SANAYİNİN G.S.Y.İ.H'YA KATKISI VE TOPLAM İMALAT SANAYİİ İÇİNDEKİ YERİ TABLO 137
- ELEKTRONİK SANAYİ ÜRETİMİ TABLO 138
- ELEKTRONİK SANAYİ İTHALATI TABLO 139
- TÜRKİYE VE BATI AVRUPA ELEKTRONİK SANAYİ ÜRETİMİ DAĞILIMLARI TABLO 140
- YATIRIM DURUMLARI 141
- AYDIN TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 246
- ERZURUM TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 247
- PASİNLER TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 248
- DİRENÇLER. RESİM 249
- KONDANSATÖRLER. RESİM 250
- ELEKTROMEKANİK DEVRE ELEMENTLERİ. RESİM 251
- ELEKTRONİK KONTROL CİHAZI MODÜLLERİ. RESİM 252
- YARI İLETKEN DEVRE ELEMANLARII. RESİM 253
- NÜMERİK KONTROLLÜ BİR TEZGAH. RESİM 254
- ASKERİ TELSİZLER. RESİM 255
- RADYOLİNK. RESİM 256
- ANKARA'DA TESİS EDİLECEK ARAŞTIRMA GELİŞTİRME LABORATUARLARINDAN MUHTEMEL BİR GÖRÜNÜŞ. RESİM 257
- OTOMATİK TELEFON SANTRALI. RESİM 258
- 1975 - 1982 YILLARI MUKAYESESİ TABLO 142
- YATIRIMLARIN HALİHAZIR DURUMLARI TABLO 143
- HARİTA 51

RESİM: 246
TESTAŞ'IN AYDIN TESİSLERİ İNŞAATINDAN 8.8.1977 TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM, 247
TESTAŞ'IN ERZURUM TESİSLERİ İNŞATINDAN 8.8.1977
TARİHİ İTİBARİYLE BİR GÖRÜNÜŞ.

RESİM: 248
TESTAŞ PASİNLER TESİSLERİ İNŞAATINDAN BİR GÖRÜNÜŞ 8.8.1977

TÜRKİYE ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

Ağır Sanayileşme hamlemizde Türkiye Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. kısa adıyla TESTAŞ'ın yerini kısaca izah edeceğim.

1975 senelerinde kuruluşu için ilk çalışmaları başlatılmış olan Türkiye Elektronik Sanayiinin, maalesef bazı gecikmelerden sonra, şirketimize ortak olan Kamu İktisadi Teşebbüslerin iştiraki hakkındaki Bakanlar kurulu Kararının 9 Aralık 1975 tarihinde temin edilmesi ile, ancak 13 Eylül 1976'da 100 milyon TL sermayeli pilot bir şirket olarak, kuruluşu gerçekleştirebilinmiştir. (Tablo: 136)

TABLO: 136
KURULUŞUN ADI: T E S T A Ş
GENEL BİLGİLER (1976 SONU İTİBARİYLE

KURULUŞUN TARİHİ	13 EYLÜL 1976
SERMAYESİ (MİLYON TL.)	100
ÜRETİM ÇEŞİTİ	ELEKTRONİK SANAYİİ
FABRİKA ADETİ	–
YILLIK ÜRETİM (MİLYON (TL.)	–
YILLIK SATIŞ (MİLYON TL.)	–
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	–
PERSONEL	HIZLA TEŞKİLATLANIYOR
TEKNİK PERSONEL	–
İDARİ PERSONEL	–
İŞÇİ	

Ortakları arasında M.K.E. Kurumu, PTT, Türkiye Elektrik Kurumu, Denizcilik Bankası gibi özel statülü kuruluşlarımız mevcuttur. TESTAŞ sermayesini süratle 1 milyara tezyid edecek ve bu arada ortaklık konusunda ilgi göstermiş olan Hava Kuvvetleri Güçlendirme Vakfını da ortakları arasına alacaktır.

Kuruluş gayesi, Türkiye'de her çeşit elektronik devre elemanları askeri ve sivil haberleşme teçhizatı ve endüstriyel elektronik cihaz ve sistemler imal etmek ve ticaretini yapmaktır.

Tablo: 137'de görüleceği gibi, Türkiye'deki mevcut imalat sanayii içinde elektronik sanayiinin bugünkü durumu gelişmiş memleketlere nazaran çok geri bir seviyededir. Bu tablo bile gerçeklere ışık tutmakta biraz iyimserdir. Çünkü memleketimizde mevcut elektronik sanayii deyince radyo ve televizyon imalatı gibi ağırlığı tüketime dönük bir sanayiden bahsetmek mümkün olmaktadır bugün için.

(Tablo: 138) Burada, üretimde tüketim mallarının ağırlığı, ithalatta ise haberleşme, endüstriyel cihazlar ve devre elemanlarının ağırlıkta olduğunu görüyoruz. TESTAŞ bu kısırlığı ve dengesizliği giderecek şekilde bir faliyet sürdürecektir.

Türkiye'nin elektronik sanayi sektöründe bugünkü üretim kompozisyonu, % 87'si tüketim cihazlarında, % 7'si haberleşme cihazlarında, % 2'si elektronik devre elemanları ve % 2'si de endüstriyel cihazlar % 40, elektronik devre elemanları % 20, haberleşme cihazları % 16 seviyesinde seyretmektedir (Tablo: 139)

TABLO: 137

ÇEŞİTLİ ULKELERDE ELEKTRONİK SANAYİİN G.S.Y.İ.H'YA KATKISI VE TOPLAM İMALAT SANAYİİ İÇİNDEKİ YERİ

ÜLKELER	ELEKTRONİK ENDÜSTRİSİ ÜRETİMİ (1)	ELEKTRONİK ENDÜSTRİSİ TOPLAM İMALAT SANAYİİ(2)
	G.S.Y.İ.H	
	%	%
Fransa	3.2	6.2
Japonya	3.1	6.4
Belçika	2.9	7.3
İsveç	2.9	8.0
A.B.D.	2.9	8.6
İngiltere	2.8	6.5
Batı Almanya	2.6	5.0
Hollanda	2.5	5.7
Norveç	1.7	5.2
Danimarka	1.7	4.2
İtalya	1.6	3.8
İspanya	0.8	2.2
• Türkiye	0.6	1.4

KAYNAK: 1. World Atlas - mackintosh electronic year book
2. Milletlerarası işbirliği teşkilatı raporu(1974)
1977 yılı program kararnamesi.

TABLO: 138

ELEKTRONİK SANAYİ ÜRETİMİ

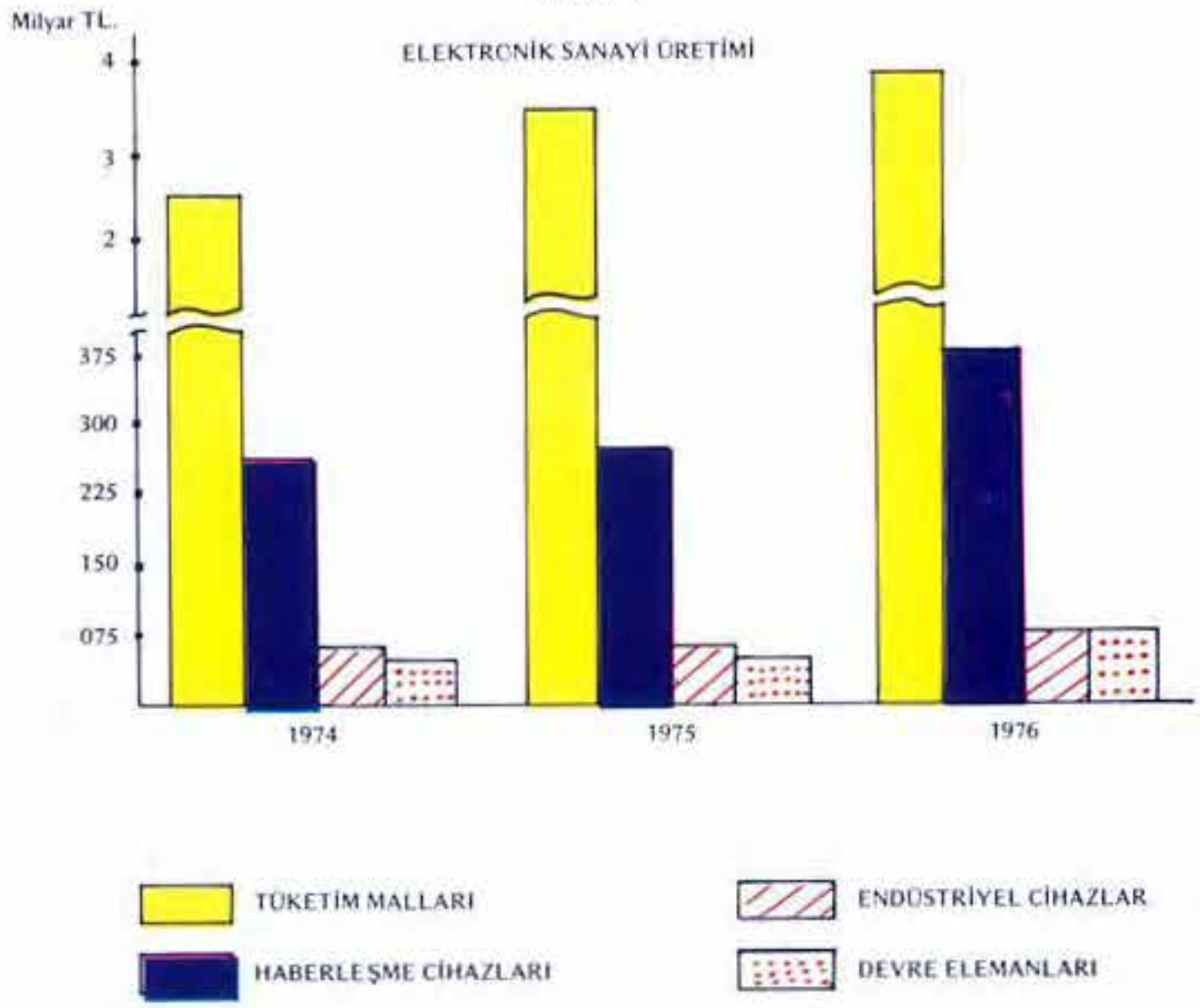

TABLO: 139

ELEKTRONİK SANAYİ İTHALATI

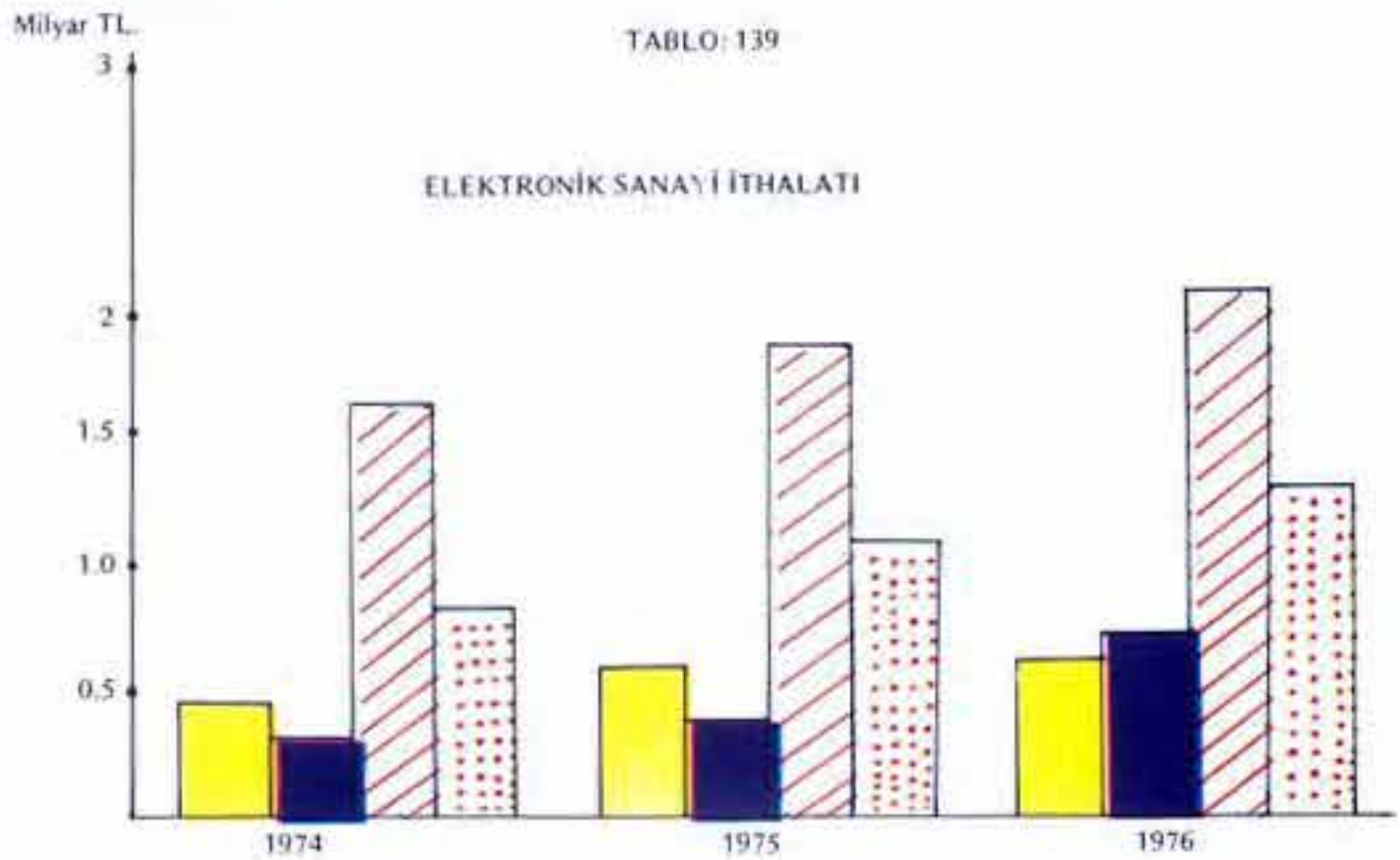

TABLO: 140

TÜRKİYE VE BATI AVRUPA ELEKTRONİK SANAYİ ÜRETİM DAĞILIMLARI

TÜRKİYE

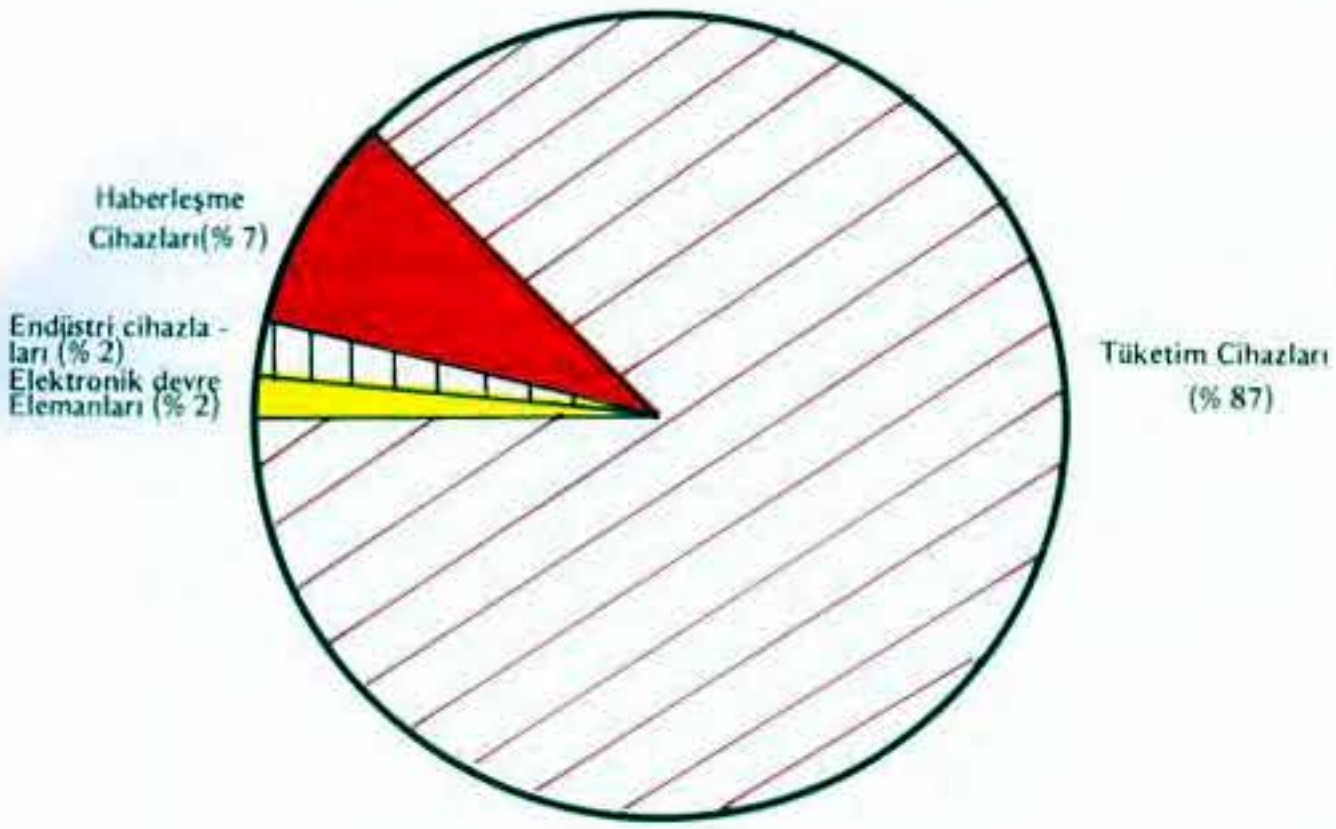

BATI AVRUPA

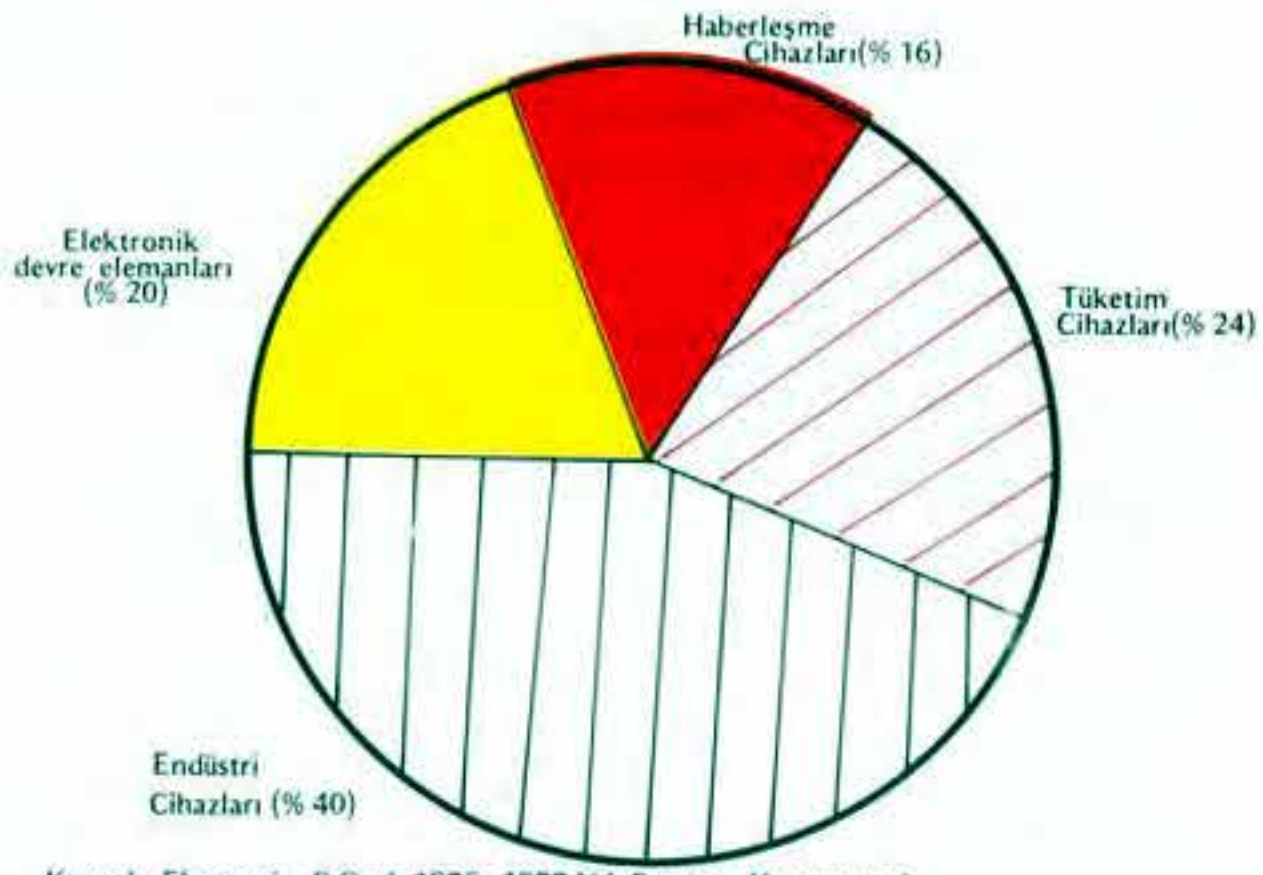

Kaynak: Electronics 8 Ocak 1976–1977 Yılı Program Kararnamesi.

1976'da başlatılmış olan Erzurum, Pasinler ve Aydın fabrikaları yanında, Ankara araştırma ve prototip geliştirme merkeziyle birlikte 4 kuruluşun toplam yatırımı 2 milyar TL civarında, üretim değeri 7.425 milyar TL. ve istihdam 6840 civarındadır. (TABLO: 141)

Bu tesislerimizde 5.7 milyar TL. lik bir katma değer yaratılacak ve yıllık satış 8 milyar TL civarında olacaktır.

Erzurum'da elektronik devre elemanları tesisinde pasif devre elemanları, yani karbon, metal, değişken dirençler, elektrolitik, seramik, tantalum, polyester ve kağıt kondansatörler imalatı düşünülüyor. 435 milyon liralık bir yatırımla 1600 kişi istihdam ederek 1979 senesinde tam kapasiteye geçirmeyi planladığımız bu yatırımın 1.nci kısım inşaat işleri ihale edilmiş olup, lisans anlaşmalarına ait görüşmeleri ve kesin projelendirme çalışmaları yapılmaktadır.

Pasinlerde elektromekanik devre elemanları arasında anahtar, buton bağlantı elemanı, baskılı devre ve modüller imal edilecek. 290 milyon liralık yatırım 1979'da tam kapasitesi gerçekleştiğinde 800 kişi istihdam edilecektir. Faaliyetler Erzurum'daki yatırımla aynı seviyededir.

Aydın'da düşündüğümüz 1.200.000.000 TL. mertebesindeki elektronik kompleksin de aktif devre elemanları, yani transistör, diyot ve entegre devreler ile, bahsetmiş olduğumuz ağır sanayi hamlesinde kağıt, çimento, gübre, petro kimya, demir—çelik ve yem gibi tesislerimizin gereği olan proses kontrol ve enstrümantasyon cihazları ve yine takım tezgahlarının nümerik kontrol, elektronik kontrol sistemlerinin imalatı ile Türkiye Uçak Sanayiinin uçak elektroniği sistemlerinin imali projelendirilmektedir.

İstihdam 4200 seviyesinde olup, bunun 1/3 kadarı mühendis ve yüksek seviyede teknisyen olacaktır. 1.nci kısım inşaat işleri ihale edilmiş, lisans anlaşması görüşmeleri süratle oluşturulmaktadır.

Elektronik sanayiinde tesislerden ziyade insangücünün ve beyingücünün mühim olduğunu ispat edecek bir girişimimiz de, Ankara'da, gerekirse kiralık bir yerde, prototip ve ön imalat araştırma merkezi faaliyetine başlamış bulunuyoruz. 20 milyon lira civarında bir yatırım ve 40 kişilik bir mühendislik kadrosuyla 1977 senesi içerisinde almayı ümit ettiğimiz büyük bir askeri telsiz ihalesinin ilk teslimatının Ankara'dan bu geçici yerimizden yapmamız mümkün olacaktır.

Kuruluşlarımızın yerleri: Erzurum, Pasinler, Aydın ve araştırma ve prototip geliştirme merkezi olarak Ankara'dır.

Elektronik devre elemanları (Resim:192), Erzurum'da yapılacak olanlara bir misal. Yine Erzurum'da yapılacak olan kapasitörlere bir misal (Resim: 193) Pasinlerde yapılacak olan elektro mekanik devre elemanları (Resim: 194),yine Pasinlerde imal edilecek olan modüller (Resim: 195), Aydında imal edilecek olan aktif devre elemanları, transistör entegre devreler

(Resim: 196), yine Aydında imal edilecek olan takım tezgahlarının nümerik kontrol sistemleri (Resim: 197) ve yine Aydında proses kontrol teçhizatı ve enstrümantasyon (Resim: 198), askeri telsizler (Resim: 199), radyolink ve micro-wave haberleşme cihazlar (Resim: 200), elektronik santraller (Resim: 201), araştırma geliştirme ünitemize bir misal (Resim: 202), bunların dışında bilhassa askeri elektronik sahasında her türlü kripto, muhabere emniyet cihazları ve elektronik harp teçhizatı (ECM) ile top atış sistemleri ve güdüm sistemleri üzerinde de proje çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

TABLO: 141

YATIRIM DURUMLARI

		YILLAR		
		1975	1976	1977
	MEVCUT FABRİKALAR	–	–	–
	DEVAM EDEN YATIRIMLAR	–	–	–
	DEVAM EDEN YATIRIMLAR DEĞERİ (MİLYON TL.)	–	–	–
	YENİ BAŞLAYAN YATIRIM	–	4	–
	YENİ BAŞLAYAN YATIRIMLAR TUTARI (MİLYON TL.)	–	1.985	
ÜRETİM	MEVCUT FABRİKALAR (MİLYON TL.)	–	–	–
ÜRETİM	YENİ YATIRIMLAR (MİLYON TL.)	–	7.425	–
PERSONEL	MEVCUT	–	–	–
PERSONEL	YENİ YATIRIMLAR	–	6.840	–

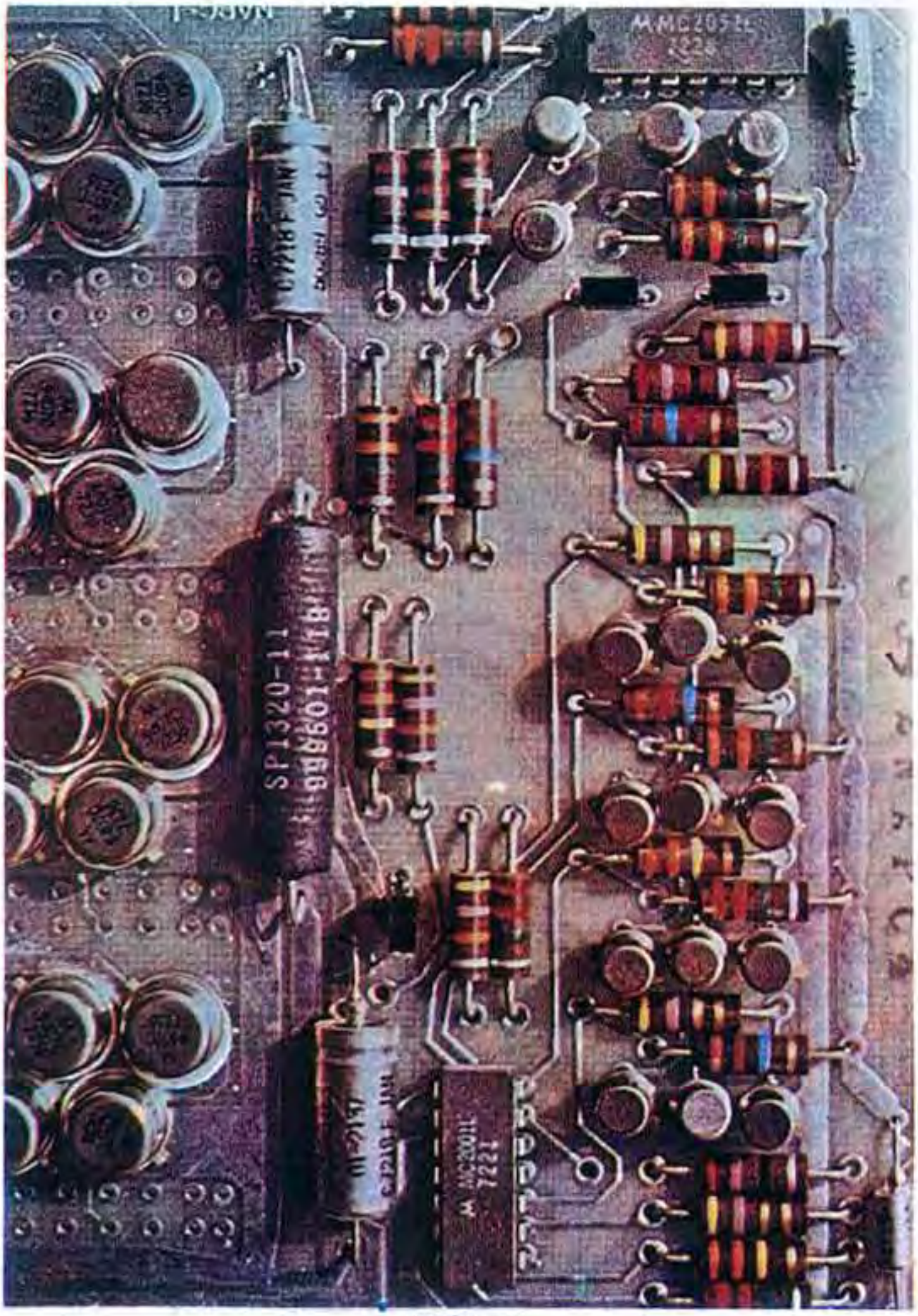

RESİM: 249

DİRENÇLER

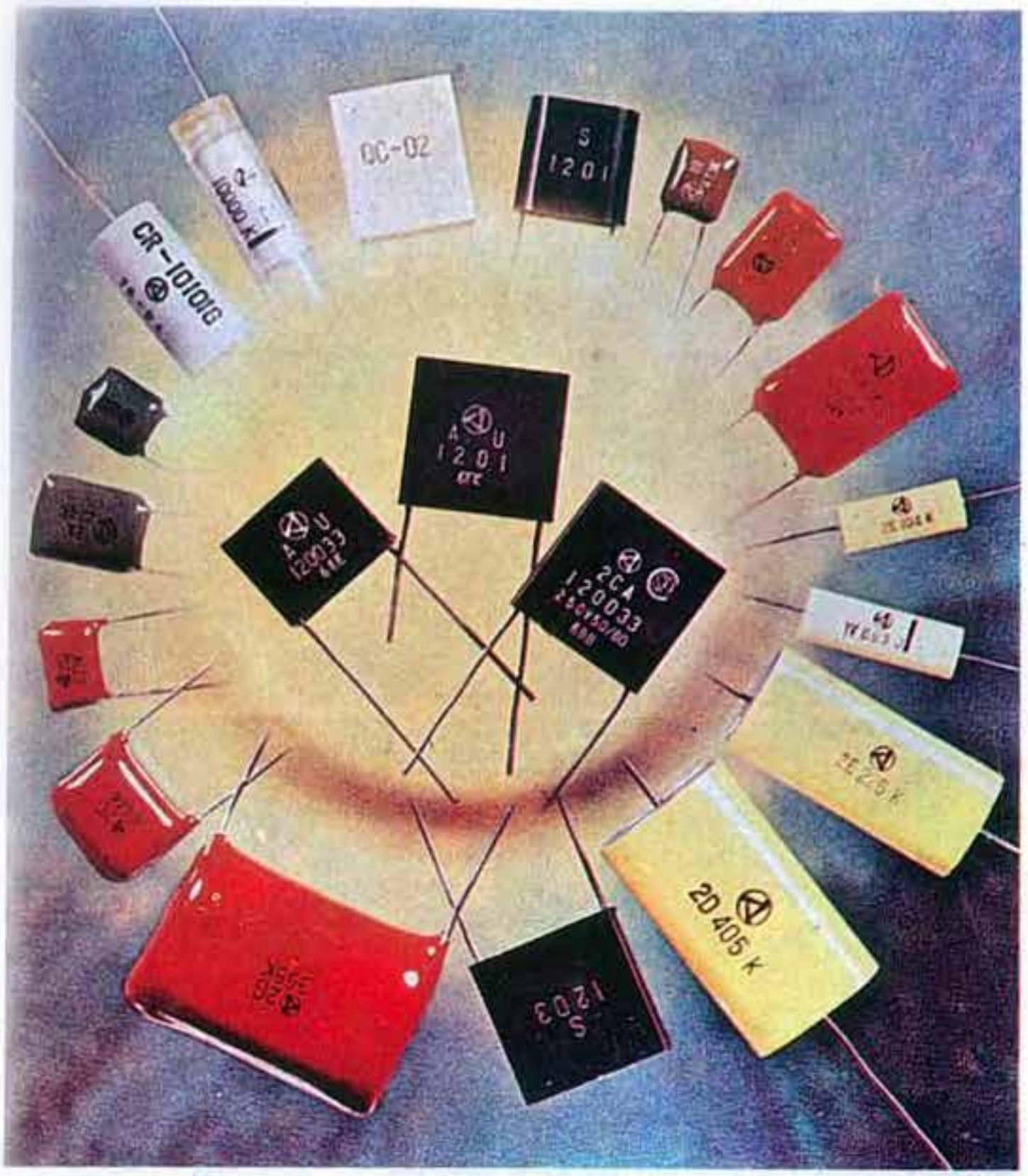

RESİM: 250

KONDANSATÖRLER

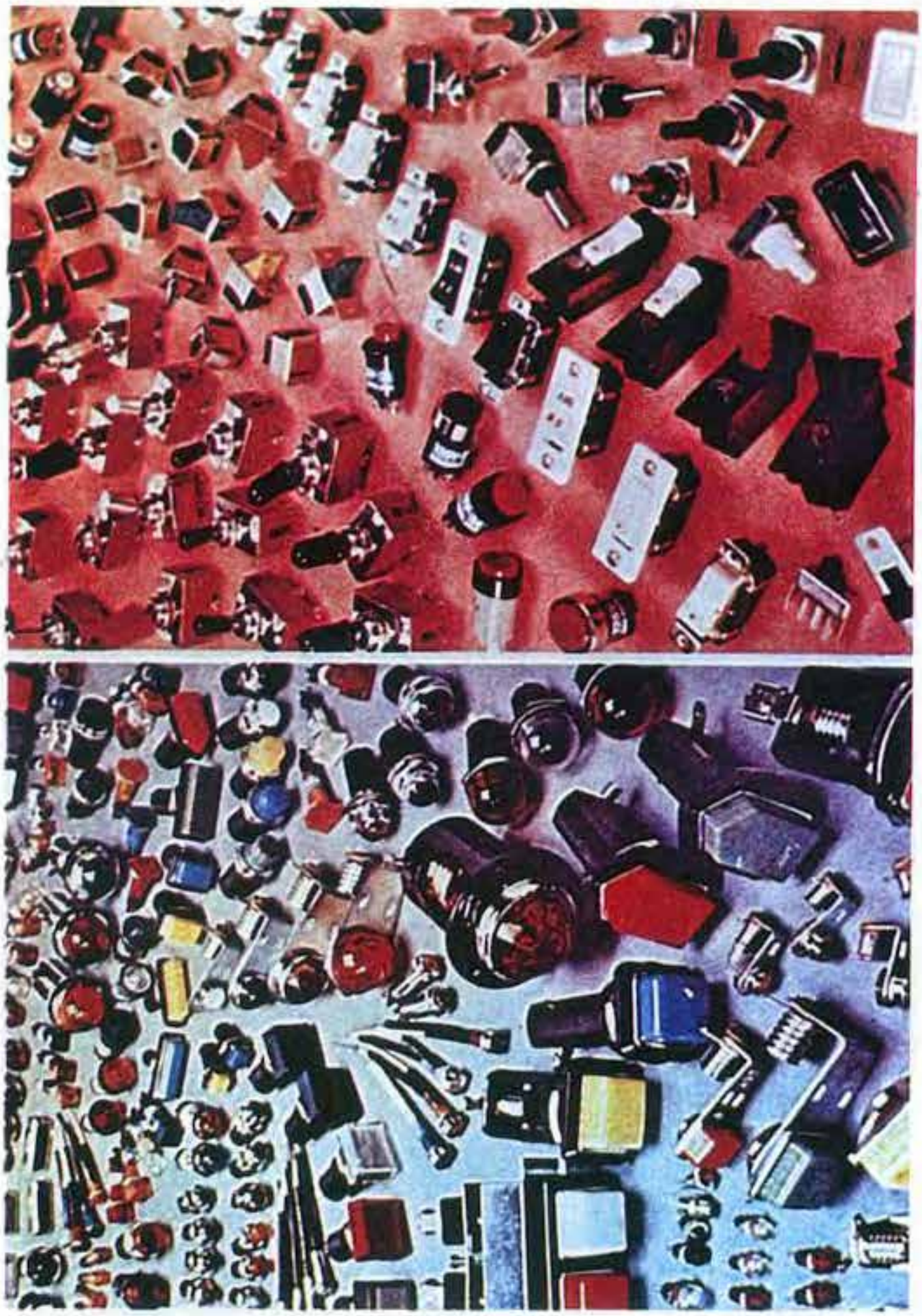

RESİM: 251

ELEKTROMEKANİK DEVRE ELEMENTLERİ

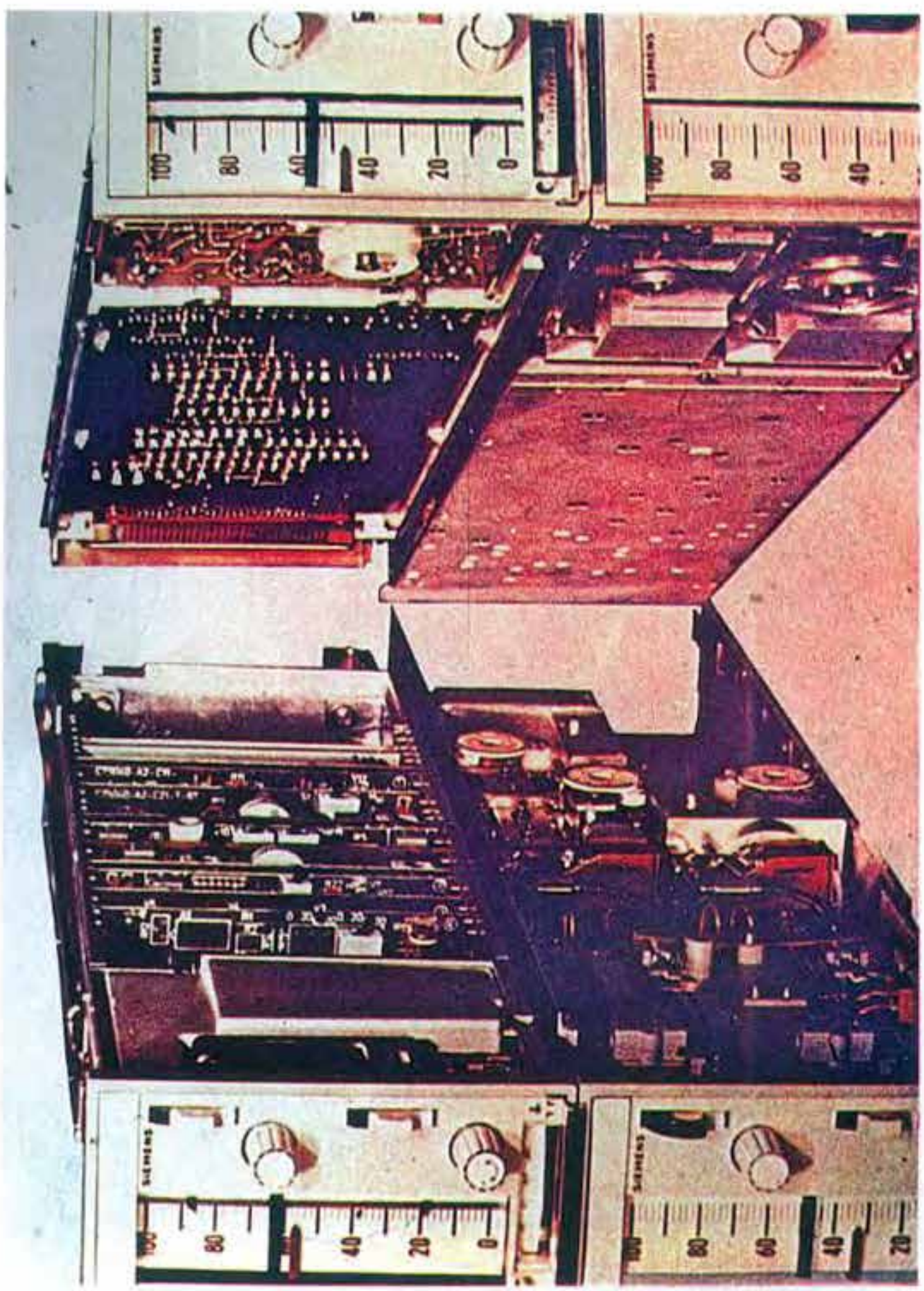

RESİM: 252

ELEKTRONİK KONTROL CİHAZI MODÜLLERİ

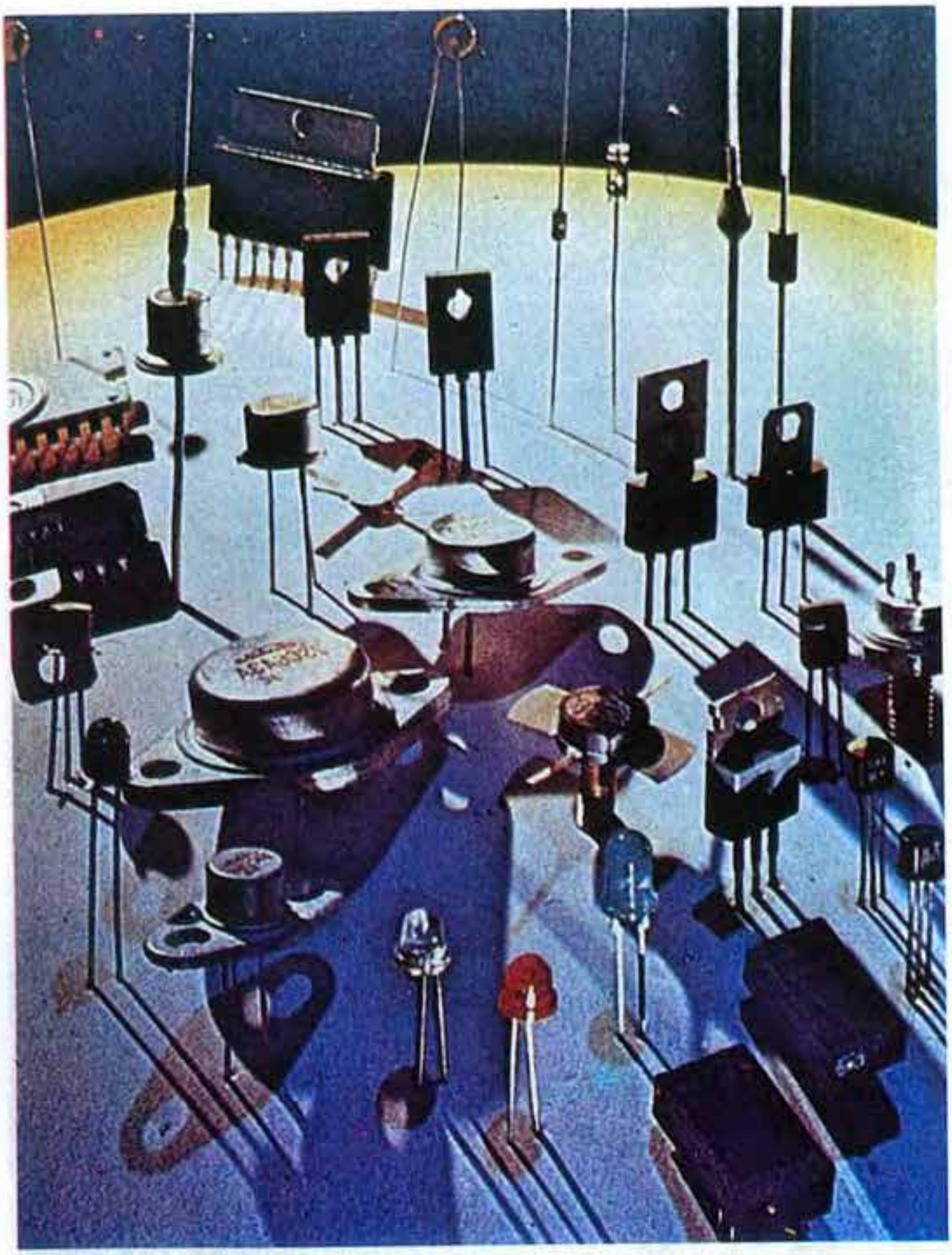

RESİM: 253

YARI İLETKEN DEVRE ELEMANLARI

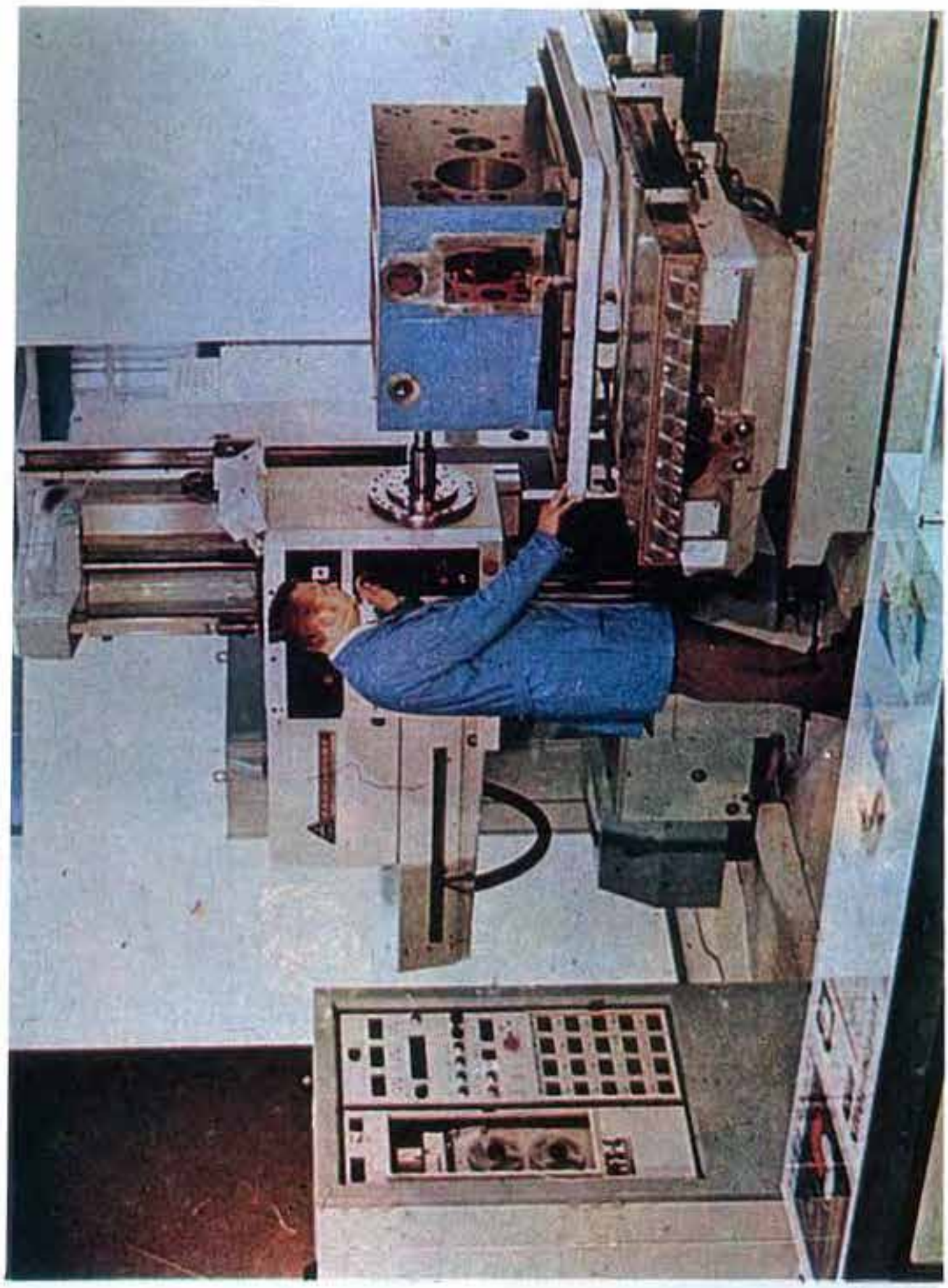

RESİM: 254

NUMERİK KONTROLLÜ BİR TEZGAH

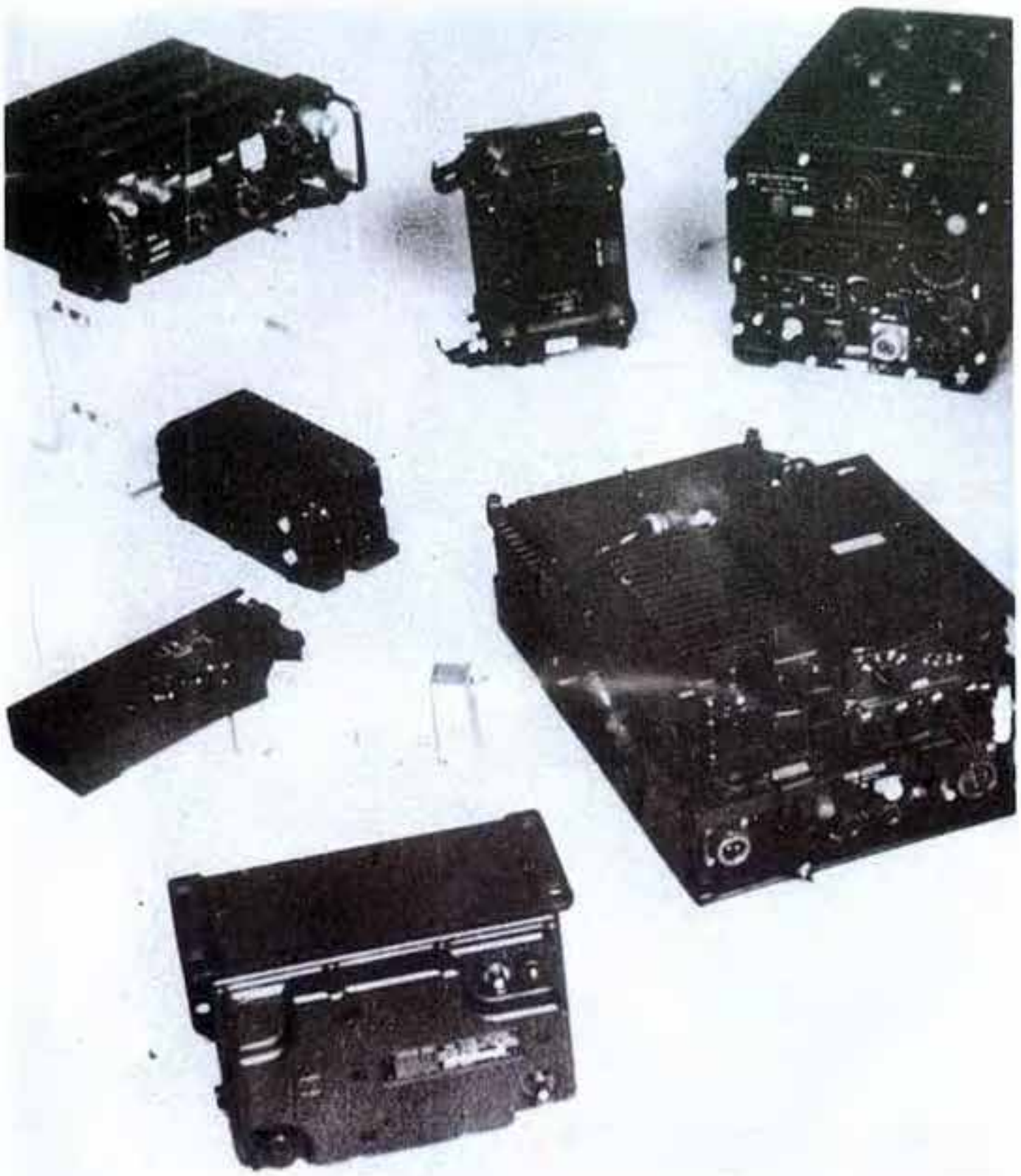

RESİM: 255

ASKERİ TELSİZLER

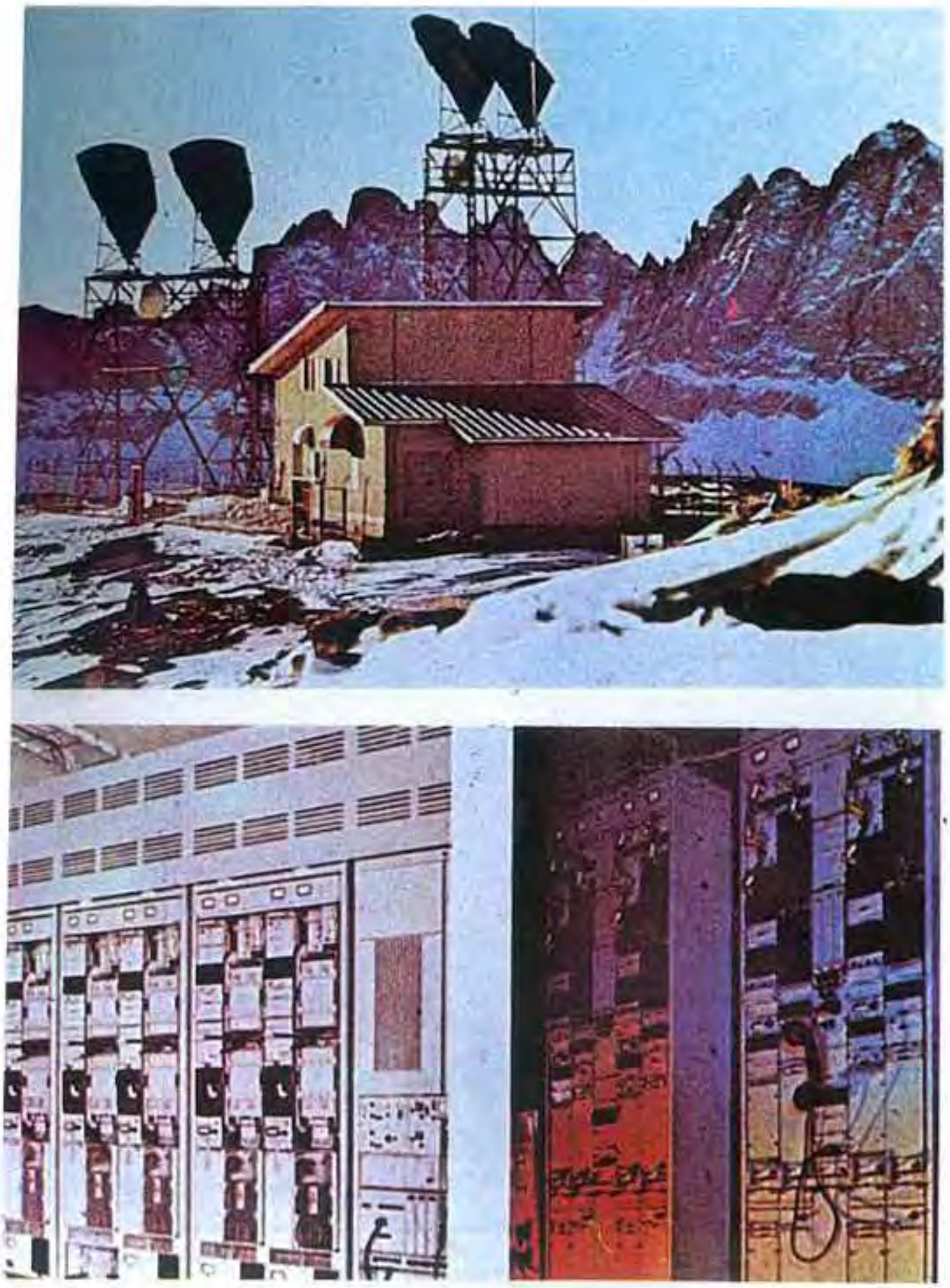

RESİM: 256

RADYO LİNK

RESİM: 257

ANKARA'DA TESİS EDİLECEK ARAŞTIRMA GELİŞTİRME LABORATUARINDAN MUHTEMEL BİR GÖRÜNÜŞ

RESİM: 258

OTOMATİK TELEFON SANTRALI

TABLO: 142

1975 – 1982 YILLARI MUKAYESESİ

	1975	1982
FABRİKA ADEDİ	–	3 + 1
YATIRIM TUTARI (MİLYON TL)	–	1.985
ÜRETİM (MİLYON TL.)	–	7.425
PERSONEL (ADET)	–	6.840
KATMA DEĞER (MİLYON TL.)	–	5.770
YILLAK SATIŞ (MİLYON TL.)	–	8.160

TABLO: 145

Sıra No	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı (Milyon) TL.	Üretim Miktarı		Katma Değer (Milyon) TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Halihazır Durumu
					Milyon TL.	1000 Adet				
1	Elektronik Devre Elemanları	PASİF ELEMANLAR Direnç: Karbon metal film, değişken Kondansatör: Elektrolitik, Seramik tantalum, polyester kağıt.	ERZURUM	435	865	520.000	590	1600	1976–79	I. Kısım İnşaat ihale edildi.
2	Endüstriyel Elektronik	ELEKTROMEKANİK ELEMANLAR (Anahtar buton, bağlantı elemanı, baskılı devre, röle) ve MODÜLLER	PASİNLER ERZURUM	290	430		880	800	1976–79	I. Kısım İnşaat ihale edildi.
3	Proses Kontrol ve Haberleşme	AKTİF DEVRE ELEMANLAR Transistör, diyot, IC PROSES KONTROL VE HABERLEŞME CİHAZLARI (CNC, Uçak Elektroniği)	AYDIN	1240	6150	–	4800	4200	1976–80	I. Kısım Çelik Konstrüksiyon tesisleri ihale edildi.
4	Prototip Geliştirme ve ön imalat	PROTOTİP GELİŞTİRME VE ÖN İMALAT	ANKARA	20		–		40	1976–77	Cihaz siparişine gidiliyor.

TESTAŞ (TÜRKİYE ELEKTRONİK SANAYİ ve TİCARET A.Ş. FABRİKALARI

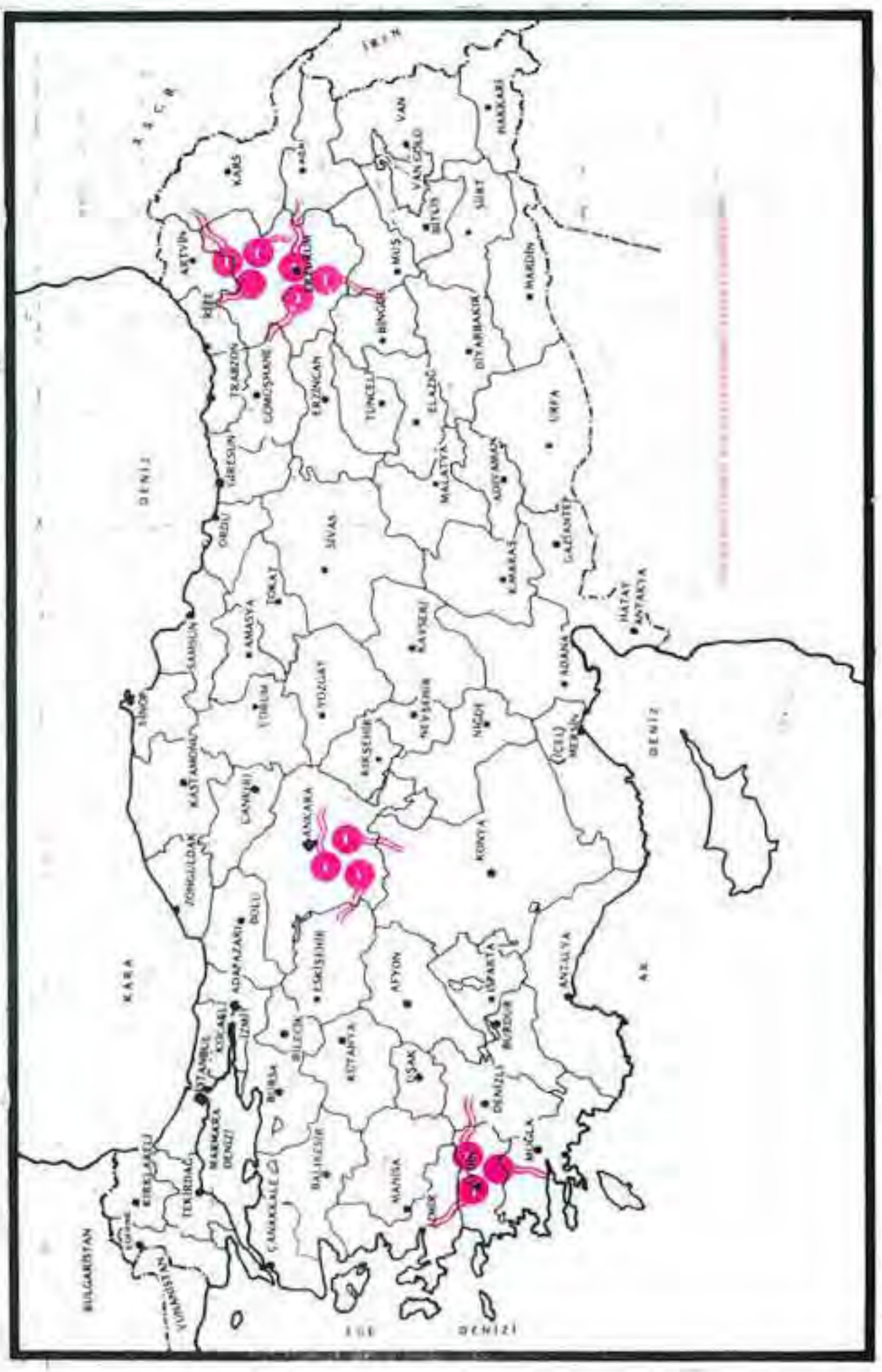

HARİTA: 51

GERKONSAN

GEREDE DEMİR VE ÇELİK KONTRÜKSİYON
VE TEÇHİZAT
FABRİKALARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

16

GEREDE DEMİR VE ÇELİK KONSTRÜKSİYON VE TEÇHİZAT FABRİKALARI SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ (GERKONSAN)

- TEMEL ATMA RESMİ. . . . . : 259
- TEMEL ATMADAN BİR AY SONRA ÇEKİLEN RESİM . . . . . : 260
- BUGÜNKÜ DURUMU RESİM. . . . . : 261
- BUGÜNKÜ DURUMU RESİM. . . . . : 262
- ATELYEDE ÇALIŞMALAR RESİM . . . . . : 263
- ATELYEDE ÇALIŞMALAR RESİM . . . . . : 264
- ATELYEDE ÇALIŞMALAR RESİM . . . . . : 265
- ATELYEDE ÇALIŞMALAR RESİM . . . . . : 266
- YATIRIM TABLOSU TABLO . . . . . : 144

RESİM: 259

GERKONSAN'IN GEREDE ÇELİK KONSTRÜKSİYON VE TEÇHİZAT FABRİKASININ TEMELİ 30. EKİM. 1976 TARİHİNDE DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI MUHTEREM Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN TARAFINDAN ATILMIŞTIR. BU MERASİMDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MUHTEREM Abdülkerim DOĞRU VE BAZI BAKANLARDA HAZIR BULUNMUŞLARDIR.

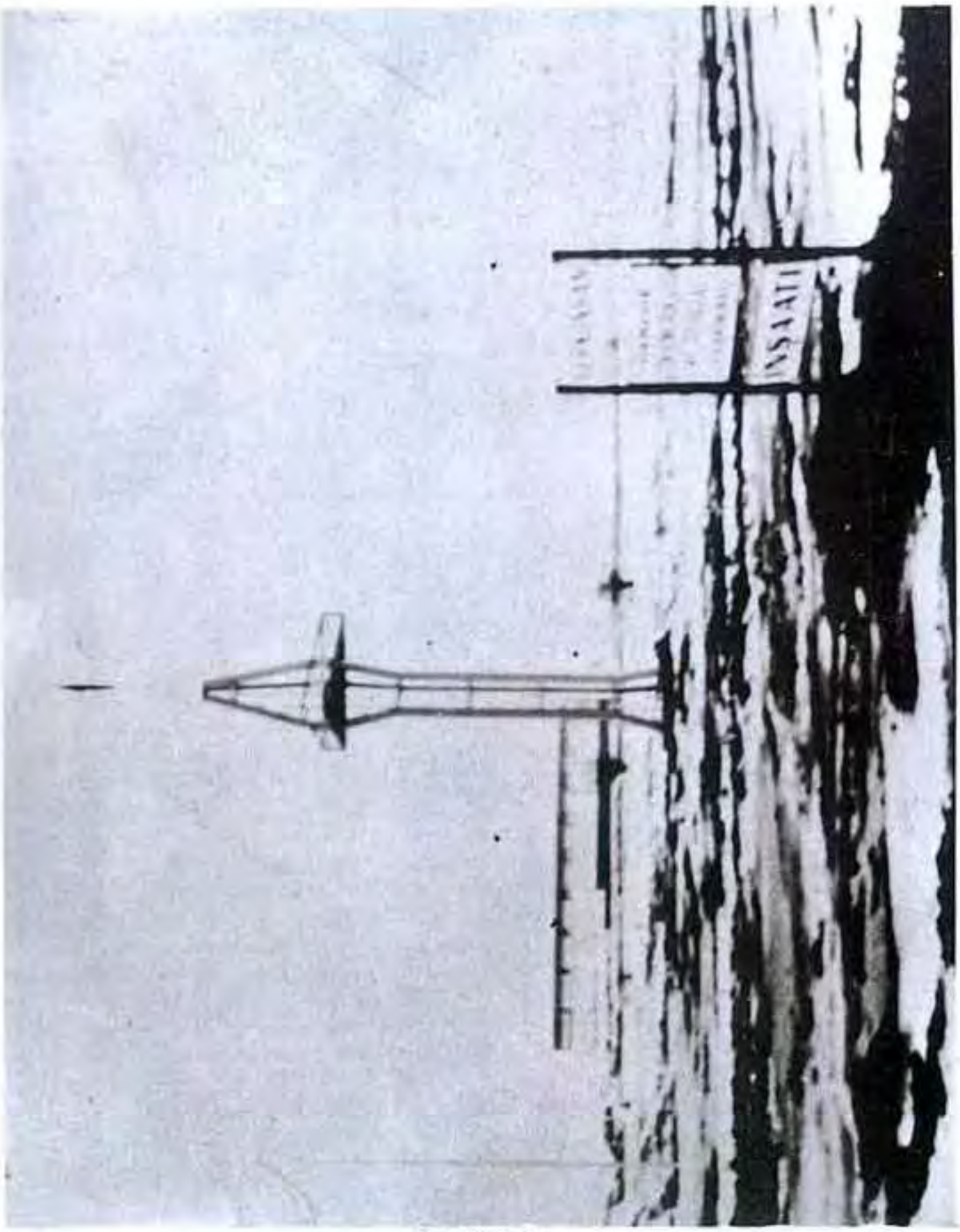

RESİM: 260

ÇELİK KONSTRÜKSİYON TESİSLERİMİZ GEREDE'DE KURULMAKTA OLAN ÇELİK KONSTRÜKSİYON TESİSLERİMİZDE TEMELİ ATILAN 240 TESİSİN ÇELİK KONSTRÜKSİYON İHTİYACINI KARŞILIYACAKTIR. RESİM TEMEL ATILDIKTAN SONRA BİR AY İÇİNDEKİ DURUMU

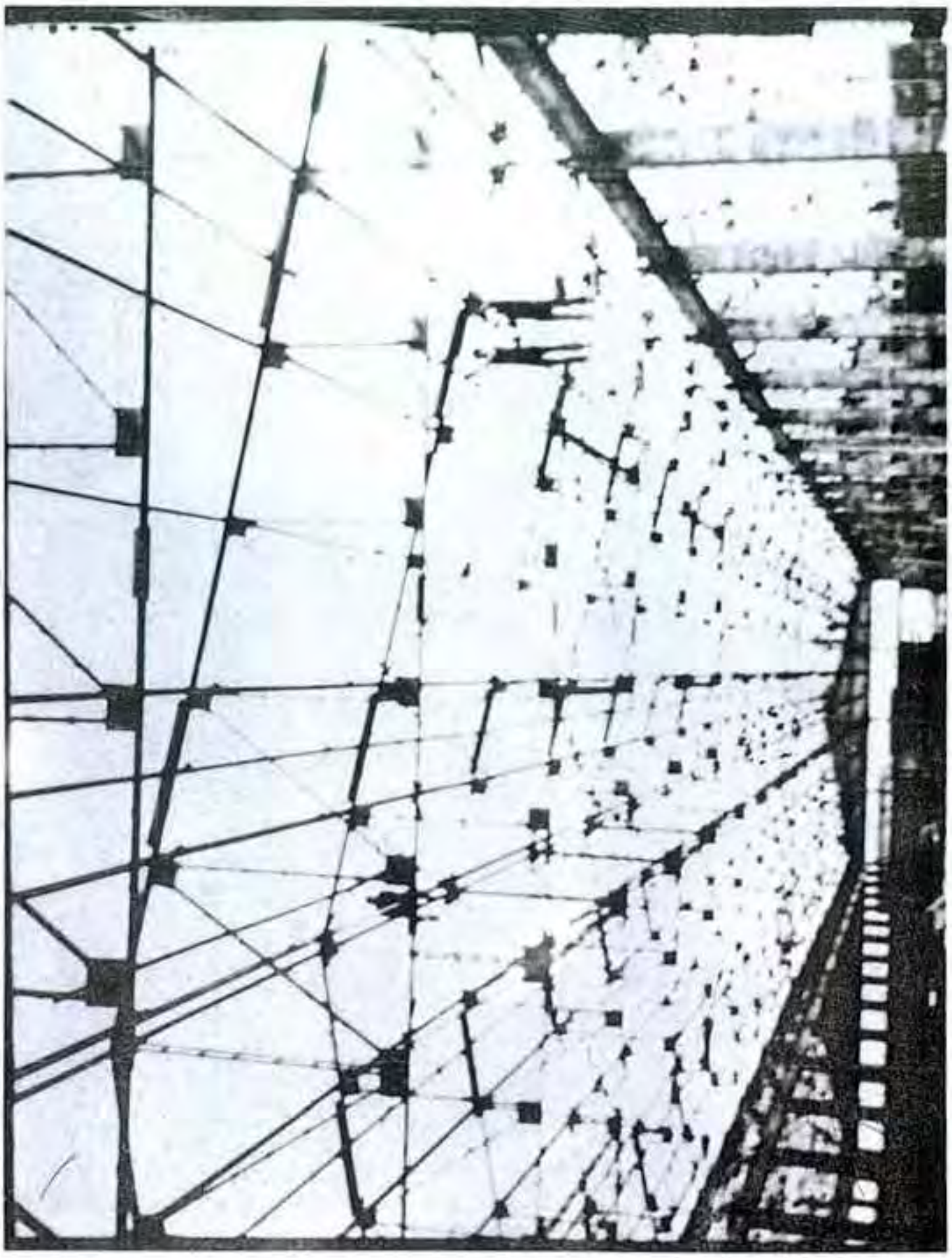

RESİM: 261
GERKONSAN'IN GEREDE TESİSLERİNİN SON DURUMU

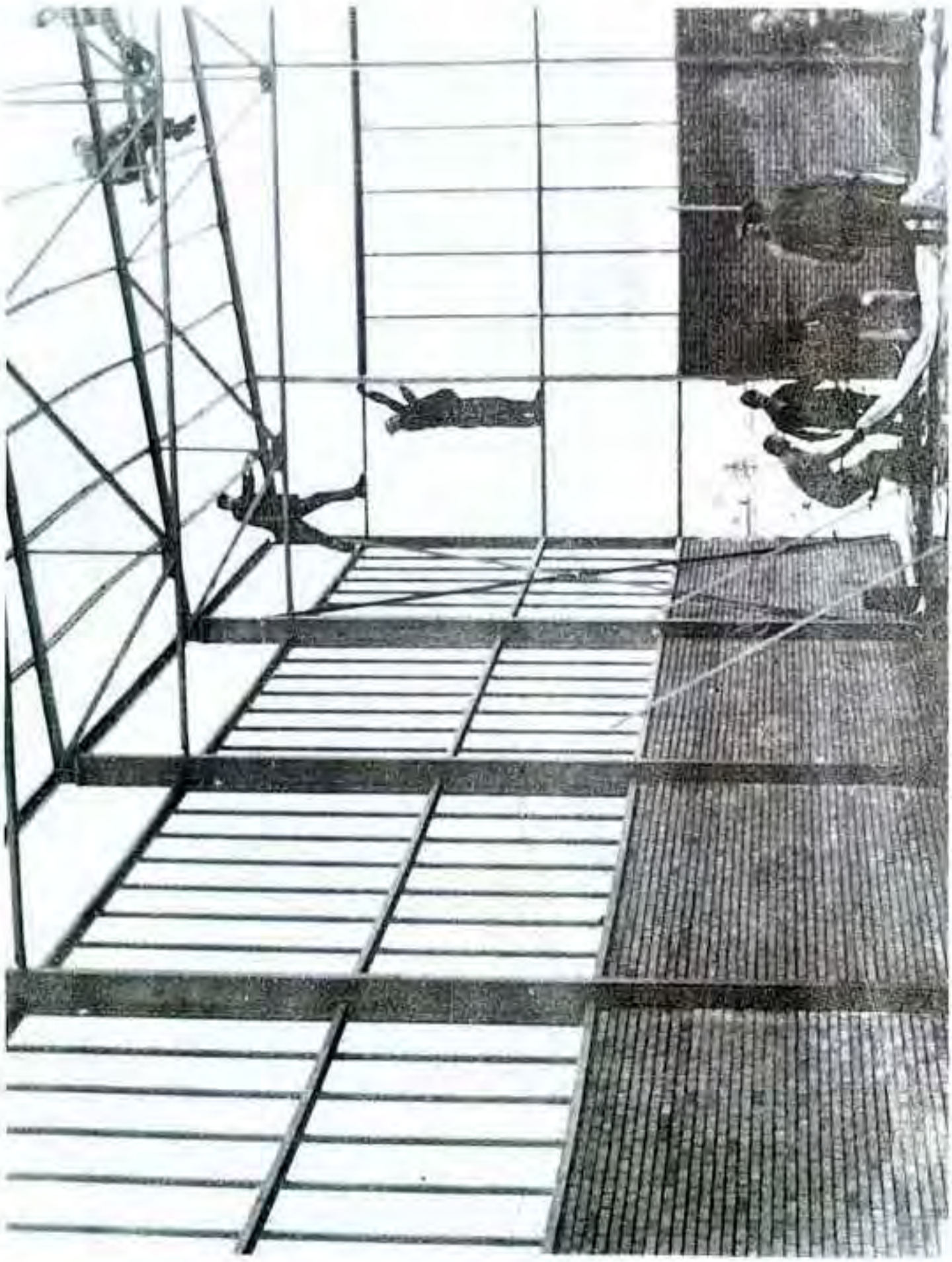

RESİM: 262
GERKONSAN'IN GEREDE TESİSLERİNİN SON DURUMU

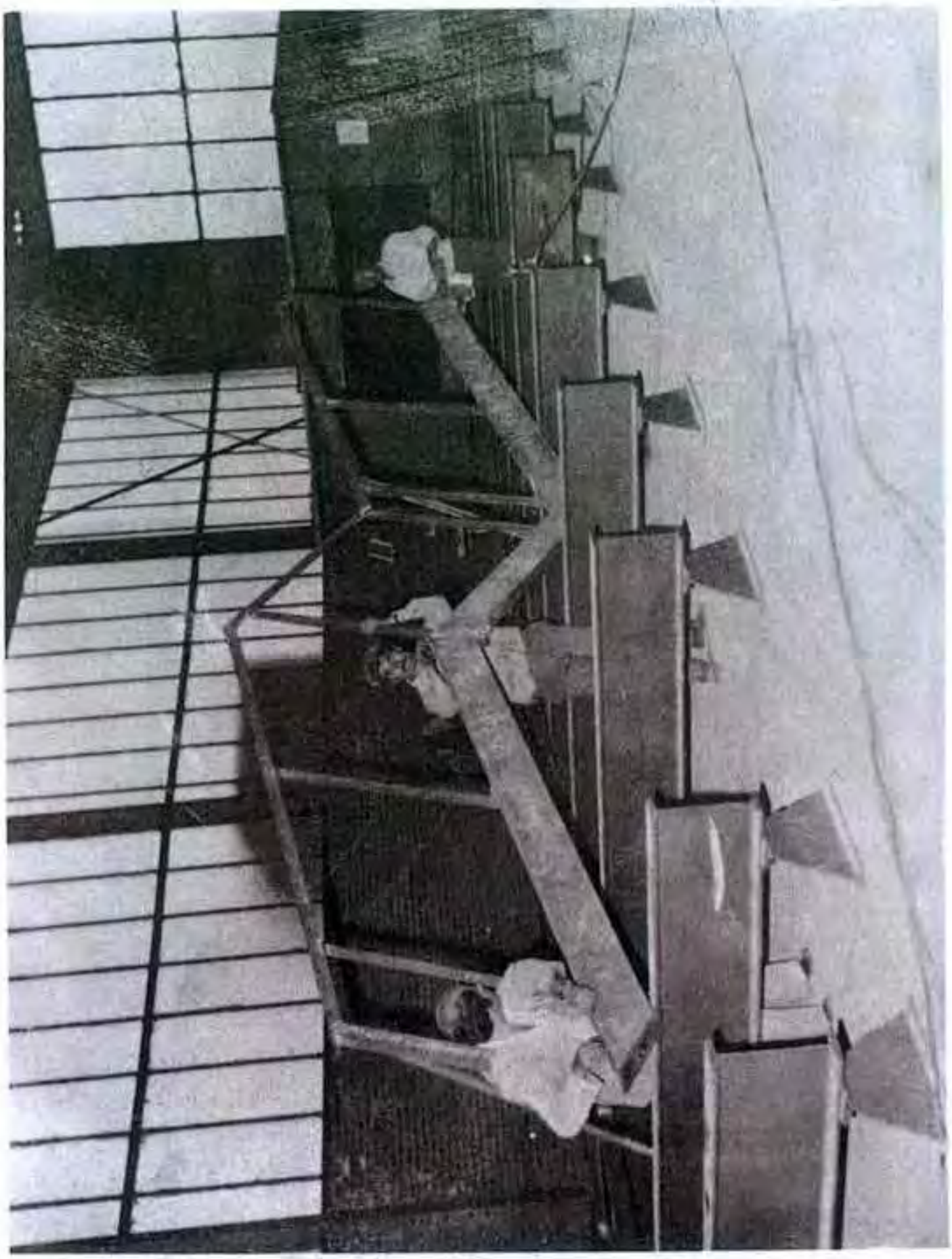

RESİM:263
ATELYE CALIŞMALARI 10.8.1977

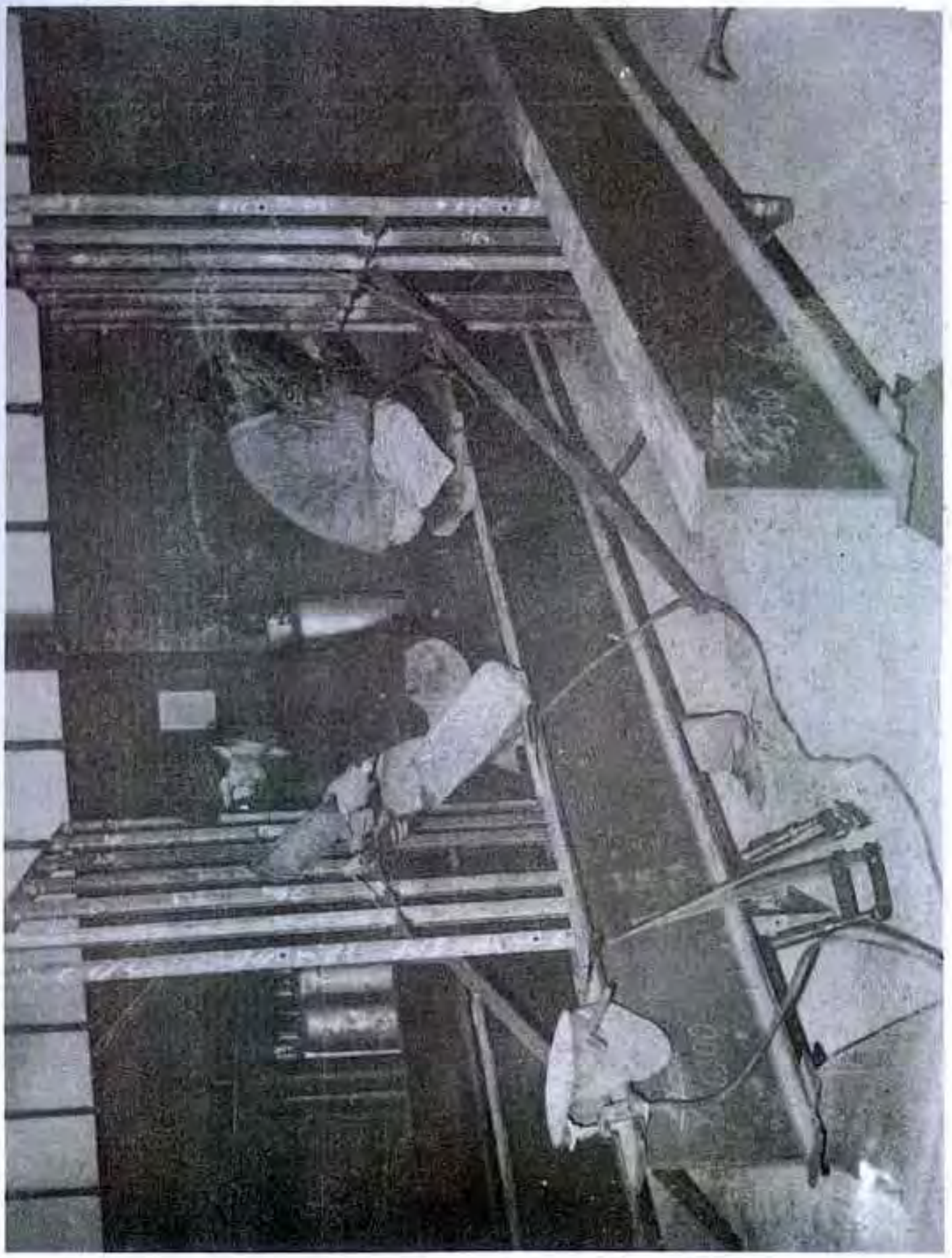

RESİM: 264
ATELYE ÇALIŞMALARI (10.8.1977)

RESİM: 265
ATELYE ÇALIŞMALARI (10.8.1977)

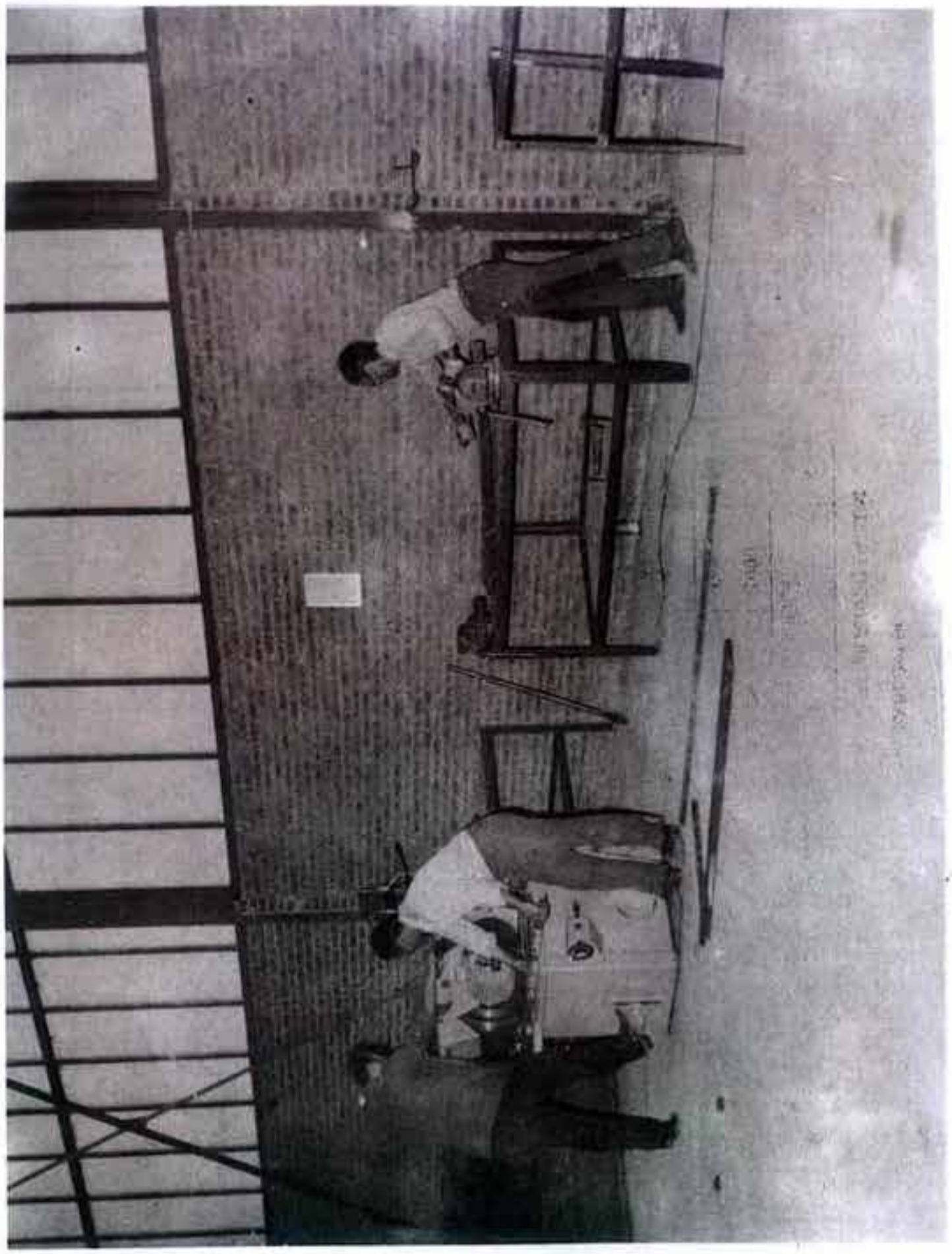

TESİM: 266
ATELYE ÇALIŞMALARI (10.8.1977)

TABLO: 144

YATIRIM TABLOSU (10.8.1977) DURUM

Sıra No.	Proje Adı	Üretimin Konusu	Yeri	Yatırım Tutarı Milyon TL.	Üretim Miktarı Milyon TL.	Üretim Miktarı 1000 Ton.	Katma Değer Milyon TL.	İstihdam Adet	Başlama Bitiş Tarihi	Yatırımın Hali Hazır Durumu
1	Gerede Çelik Konstr. ve Teçhizat Fb.	60000 Ton Yıl Çelik Kon. 40000 Ton/Yıl Galv.Çel. 4000 Ton Yıl Çelik Kon. Bağlama Eleman.	Gerede	1.996.398	2.388.400	104.000	1.108.351	2368	1977–79	Şirket Kuruldu.İnşaat safhasında. Makina İhale Hazırlıkları yapılıyor.

DEVLET BAKANI BAŞBAKAN YARDIMCISI VE BAKANLIKLAR ARASI EKONOMİK KURUL BAŞKANI Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN

- SANAYİ YOLLARI HARİTASI HARİTA 52
- T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI YENİ YATIRIMLAR İCMAL TABLOSU HARİTASI – HARİTA 53
- SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞINA BAĞLI İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİNİN YENİ YATIRIMLAR TABLO 145
- YENİ BÜYÜK SANAYİ HAMLESİNİN TEMİN EDİLECEĞİ YEDİ BÜYÜK FAYDA; TABLO 146
- AĞIR SANAYİ HUSUSİYETLERİ TABLO 147
- CEVAPLAR TABLO 148
- YENİ BÜYÜK HAMLEMİZİN DİĞER SAHALARI TABLO 149
- TEŞVİK TEDBİRLERİ TABLO 150
- KRİSTAL ŞEKER FİATLARI TABLO 151
- YUVARLAK DEMİR FİATLARI TABLO 152
- BAKIR MALİYETLERİ TABLO 153
- ALÜMİNYUM MALİYETİ TABLO 154
- İSKENDERUN DEMİR VE ÇELİK PROJESİNDE KULLANILAN FİNANSMAN KAYNAKLARI VE FAİZ YÜKLERİ TABLO 155
- VERGİ İSLAHI TABLO 156
- KREDİ–KREDİ ÇEŞİTLERİ TABLO 157
- T.C. SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞI YENİ YATIRIMLARI İCMALİ TABLOSU. HARİTA 54

Büyük Sanayi kuruluşlarımız, Ağır Sanayi kuruluşlarımız ve Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının sanayi kuruluşlarının ilgili umum müdürlerinden 1975-1982 Ağır Sanayi Hamlesinin ne olduğu hakkında kısa bilgiler alınmıştır.

Bu bilgilerden çıkan sonuç şudur:

Türkiye büyük bir devlettir. Devletimiz ne yapacağını bilmektedir. Milletlerarası yarışta en şuurlu, en büyük kalkınmayı milletimiz başarıyle yürütmektedir. Milletimizin nasıl Yurdumuzu koruyan şanlı, şerefli bir ordusu varsa, silahlı kuvvetleri varsa, Türk milleti olarak gördüğümüz diğer bir gerçek de, milletimizin aynı zamanda büyük bir kalkınma ordusu da vardır.

Milletimiz ağır sanayiini kurup dünyanın en ileri ülkeleriyle boy ölçüşmeye karar vermiştir. 1975 yılında dünya milletleri arasında 25 nci noktada iken, sadece bir plan devresinde 15 nci noktaya zorlamak, 10 sene içersinde de bütün dünyadaki ilk 10 ülke arasınada yer almak milletimizin kararıdır ve bütün bu çalışmaların hedefidir.

Kitabı incelediğimiz zaman, her bir umum müdürün ayrı ayrı kendisine verilmiş olan görevleri ne kadar kısa bir zamanda ne büyük bir gayretle, ne kadar büyük bir idealizmle yürütmekte olduklarını , gururla görmüş bulunuyoruz.

Bu umum müdürlerimizin ayrı ayrı bilgilerden sadece sanayi, büyük sanayi ve ağır sanayi sahasında ne ifade ettiğini iki şekilde izah etmek istiyorum.

Bütün bu çalışmalar Türkiye'de aynı zamanda büyük bir ulaşım şebekesiyle beraber yürüyecektir. Harita: 52 Türkiye'yi önümüzdeki yakın yıllarda 16 bin kilometre yüksek standartlı yollara sahip bir ülke önümüze bir hedef olarak almış bulunuyoruz. Avrupa-Asya otoban yapılacak, yurdumuzun içerisinde birçok ağır sanayi otobanlar yapılacak, dünyanın bu kilit noktasında dünya ulaşımı ve bu ağır sanayi ulaşımının gereklerini bir yandan adım adım yerine getireceğiz. Bu yolların arasında sadece 1975 - 1982 arasında yapılacak olan 200 büyük sanayi tesisi huzurlarınızdadır.

Daha önce ayrı ayrı 14 tane kuruluşumuz bunun birer noktasını orta yere koydular. Türkiye bu büyük hamleyi yapıyor.

Büyük hamle, deminki yollarla beraber düşünüldüğü zaman, dünyanın 15 büyük ülkesinden birisi olan Türkiye'yi önümüzde görüyoruz. 10 sene sonra da 10 büyük ülkesinden biri olan Türkiye meydana gelmiş olacaktır.Bütün bu çalışmalar gecegündüz bu hedefi tahakkuk ettirmek için yapılmaktadır.

Bütün bu kuruluşların ayrı ayrı yaptıkları bu hamleler biraraya geldiği zaman yalnız ağır sanayi sahasında ne ifade ediyor? 18 çimento fabrikası, 16 tane gübreye ait fabrika, 14 şeker, 1975-82 arasını arz ediyorum, 23 Sümerbank fabrikası, 6 SEKA fabrikası, 77 tane büyük sanayi tesisi, 63 tane organize sanayi bölgesi, 250 tane küçük sanayi sitesi.

Bütün bunlara ilaveten 7 tane demir-çelik tevsiat ve yeni kuruluşlar, 32 tane ağır makina fabrikası ve MKE'nin makina sahasında yeni büyük atılımları, 4 tane takım tezgahları

HARİTA: 52

SANAYİ YOLLARI, OTOYOLLARI VE YÜKSEK VASIFLI DEVLET YOLLARI

sanayi fabrikası, 10 motor sanayiine ait tesis, 11 elektromekanik sanayiine ait tesis, 3 tane araştırma merkeziyle beraber, 4 tane elektronik sanayiine ait tesis, telekominikasyon sanayiine ait 1 tesis, 1 tane de uçak olmak üzere 72 tane ağır sanayi kuruluşu sadece 1982'ye kadar başlanıp bitirilmek üzere ele alınmış. Bu gece gündüz çalışmalar işte bu hedef için. Bu esnada bütün bu kuruluşlara dikkat edilecek olursa, küçük sanayi sitelerini ayrı ayrı kabul edecek olursak, 462 tane tesis tamamlanacak, 239,5 milyar lira, takriben 240 milyar lira. Bugüne kadar harcadığımız paraların en hayırlı harcanma yeri olarak harcanacaktır.

Bu 240 milyar liralık yatırıma mukabil, her yıl bu yeni tesisten 259 milyar liralık üretim sağlayacağız. Büyük, büyük bir mana ifade etmektedir. 50 yıldan beri kurduğumuz bütün sanayi tesislerinin milli gelire katkısının sadece 120 milyar dolar olduğunu hesaba katarsak, bu 259 milyar üretim değerinin ne ifade ettiği anlaşılır. Bu kuruluşların hepsinde 1 208 000 kişiye tesislerin içerisinde işyeri bulunacaktır. Bir tesis içinde bir kişi çalışırken, dışarıda 4 kişi, 5 kişiye yan sanayi ve diğer yan hizmetleri yapmak üzere işyeri açıldığı düşünülecek olursa, 1 208,000 kişiye yalnız sanayi bölgesinde işyerinin açılması 4 – 5 milyon memleket evladına yeni işyerinin açılması demektir.

Bunun yanında burada bu işçilerimize bir yılda bugünkü fiyatlarla 74 milyar lira işçilik ücreti ödeyeceğiz.

Ve yine bu tesisler 253 milyar liralık, takriben 16 milyar dolarlık ithalat ikamesi yapacaklardır.

Bunlar Türkiye'ye bugüne kadar yapmadığımız tardirde dövizle almaya mecbur olduğumuz maddelerdir, makinalardır, cihazlardır. Bu tablo: 145 çok şey izah ediyor ve elimizdeki 5 – 6 senede, 50 senede yapılanları bir misli geliştirmek istediğimizi apaçık gösteriyor. Sanayide üretim yüzde yüz artırılacak, buna paralel olarak tarımda da üretim 1982'ye kadar yüzde yüz artırılacaktır inşallah. Dünyanın önemli üretimlerde ilk 10 ülkesi arasında yer alacağız ve Türkiye dünyanın en büyük 15 ülkesinden bir tanesi olacaktır 1982 senesinde.

Bu hamlenin bazı hususiyetlerini belirtmekte yarar var. Bu hamle, Tablo: 146 işsizlikten kurtulmanın reçetesidir. Bu hamle, dış ticaret açığını kapatmanın da reçetesidir. Bu hamle, ağır sanayiye sahip olarak güçlü Türkiye'yi kurmanın reçetesidir, bu hamle yurdumuzdaki dengesizlikleri gidermenin reçetesidir, karaborsadan kurtulmanın reçetesidir. Fabrikalarını kendisi kuran güçlü Türkiye'nin reçetesidir. Milli gelirden fert başına büyük artış temin etmek, müreffeh Türkiye'nin reçetesidir.

Bu hamle lalettayin bir hamle değildir. Tablo: 147 Bu bir ağır sanayi hamlesidir. Cumhuriyet tarihinin en büyük kalkınma hamlesidir. Bu hamle, milletler arası yarışa nısbi olarak Türkiye'nin diğer ülkelerden daha önce geçmek için, hepsinden daha manalı, hepsinden daha büyük atılımıdır. Bu hamle Türkiye'nin nihayet yıllardan beri beklenen sanayileşmedeki teykofunu yapması hamlesidir. Bu hamle milli, güçlü, süratli, yaygın kalkınma hamlesidir, hakiki kalkınma hamlesidir. Türkiye'nin lider ülke olması hamlesidir.

T.C. SANAYİ ve TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
YENİ YATIRIMLAR İÇMAL TABLOSU HARİTASI

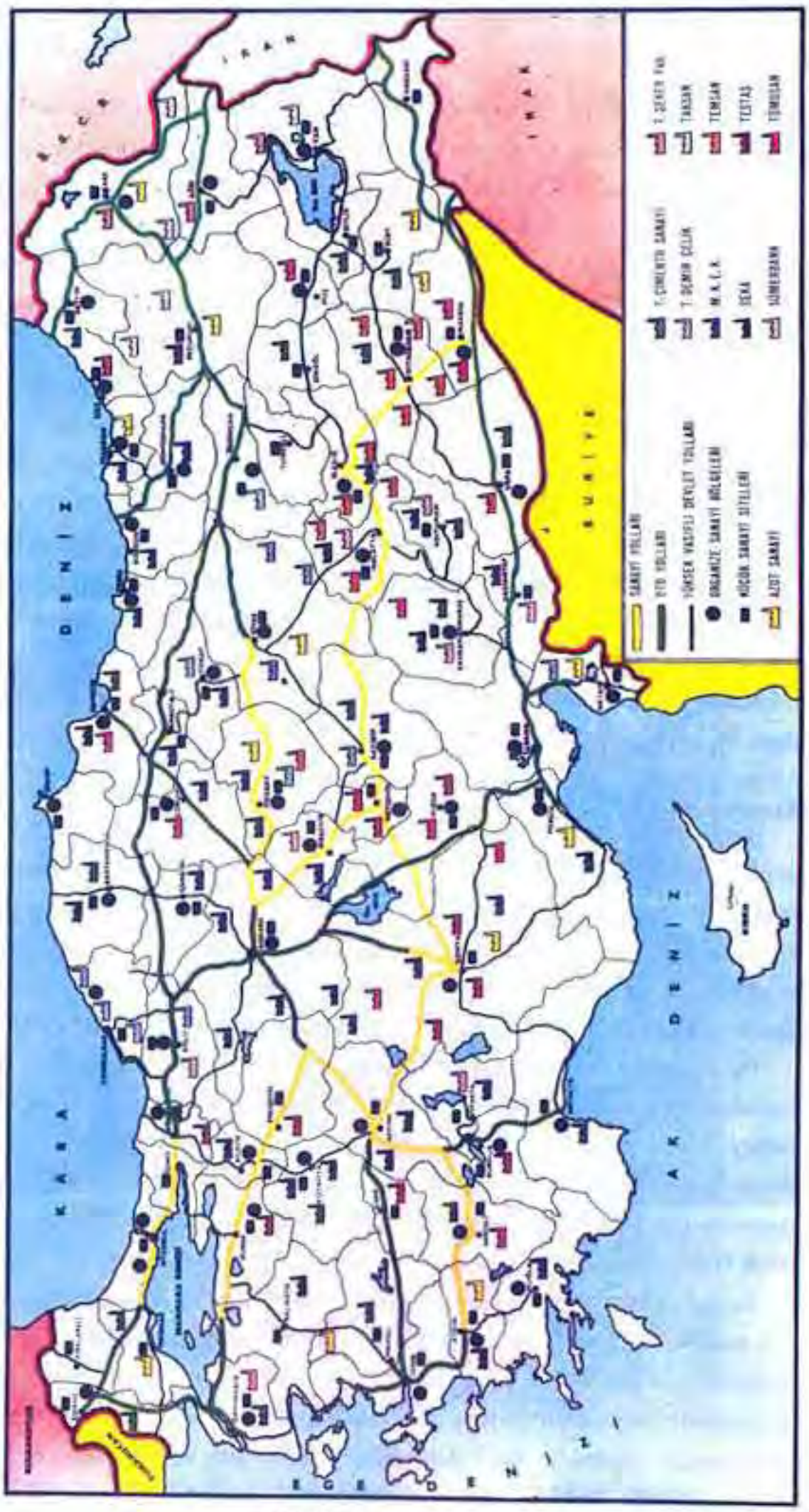

HARİTA: 53

TABLO: 145

SANAYİ BAKANLIĞINA BAĞLI İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİNİN YENİ YATIRIMLARI

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARI	PROJE ADEDİ	YATIRIM TUTARI MİLYON TL.	İSTİHSAL MİLYON TL.	İSTİHDAM		İTHAL İKAMESİ
				KİŞİ	MİLYON TL.	
ÇİMENTO	18	10.088	9.900	6.858	700	6.476
AZOT	16	36.000	21.542	10.300	1.000	36,660
ŞEKER	14	12.277	10.281	12.601	1.950	6.575
SÜMERBANK	23	9.100	6.700	15.386	840	6.700
SEKA	6	21.427	7.181	7.488	800	5.200
T O P L A M	77	88.892	55.604	52.633	5.290	61.611
ORGANİZE S.B.	63	10.000	63.000	750.000	37.500	30.000
K.SAN.SİT.	250	10.000	20.000	250.000	12.500	-
AĞIR SANAYİ KURULUŞLARI						
T. DEMİR ÇELİK	7	68.813	29.325	65.000	5.500	40.000
M.K.E.K.	32	27.400	40.000	44.321	7.792	60.000
TAKSAN	4	3.038	1.516	2.220	800	7.500
TUMOSAN	13	15.000	20.000	20.000	2.000	20.000
TEMSAN	11	10.000	14.500	14.000	1.500	20.000
TESTAŞ	3	1.985	7.425	6.840	700	7.000
TELESAN	1	850	1.000	1.600	160	2.000
TUSAŞ	1	3.525	7.200	2.145	500	5.000
A R A T O P L A M	72	130.611	120.966	156.126	18.952	161.500
GENEL T O P L A M	462	239.503	259.570	1.208.759	74.242	253.111

TABLO: 146

YENİ BÜYÜK SANAYİ HAMLESİNİN TEMİN EDECEĞİ YEDİ BÜYÜK FAYDA:

1– İŞSİZLİKTEN KURTULMANIN EN BÜYÜK HAMLESİ YAPILMIŞ OLUYOR
2– DIŞ TİCARET AÇIĞININ KAPATILMASI İÇİN BÜYÜK HAMLE YAPILMIŞ OLU YOR
3– AĞIR SANAYİYE SAHİP OLMAYAN ÜLKE GÜÇSÜZDÜR GÜÇLÜ TÜRKİYE'Yİ KURMUŞ OLUYORUZ.
4– DENGESİZLİKLER GİDERİLMEKTEDİR
5– DARLIK YOKLUK VE KARABORSADAN KURTULMANIN YOLU BOL ÜRETİM DİR (TRAKTÖR,KAMYON V.S.)
6– FABRİKALARINI KENDİSİ KURAN GÜÇLÜ TÜRKİYE GERÇEKLEŞİYOR
7– MİLLİ GELİRDE, FERT BAŞINA MİLLİ GELİRDE BÜYÜK ARTIŞ ELDE EDİLE LECEK; GÜÇLÜ ZENGİN TÜRKİYE KURULUYOR REFAH ARTIRILIYOR VE YAYILIYOR.

TABLO: 147

AĞIR SANAYİ HUSUSİYETLERİ

1– BU HAMLE AĞIR SANAYİ HAMLESİDİR.
2– BU HAMLE CUMHURİYET TARİHİNİN EN BÜYÜK KALKINMA HAMLESİDİR.
3– MİLLETLER ARASI YARIŞTA NİSBİ OLARAK EN BUYÜK HAMLEDİR.
4– TÜRKİYE "TAKE OFF"UNU YAPIYOR.
5– BU HAMLE MİLLİ GÜÇLÜ, YAYGIN SÜR'ATLİ HAMLEDİR.
6– BU HAMLE HAKİKİ KALKINMA HAMLESİDİR.
7– BU HAMLE LİDER ÜLKE HAMLESİDİR.

Düşününüz ki, geçen yıl bu günlerde bu hamlelerin hepsi sadece Hükümet üyeleri olarak zihnimizde birer hedef idiler. Daha bir senesi dolmadı. Bu milletin bir sene gibi kısa bir zamanda ne büyük işler başaracağının apaçık delillerini gördük. Bu hamleler zihnimizden orta yere ilk defa fikir olarak çıktığı zaman, geçen yıl nelersöylendiği hala arkadaşlarımızın kulaklarındadır. Tablo: 148 Bunlar Planda yok dendi; halbuki Üçüncü Beş Yıllık Planın ana hedefleri bunlardır. Maalesef üç yıl geçtikten sonra tatbik mevkiine konmağa başlanmıştır. Bunlar programda yok dendi. Hükümetimiz geçen yılki programında 26 önemli proje diye bunları anahatlarıyla belirtti ve önemli proje adı altında takdim etti, bu yıl da hepsini ayrı ayrı 200'e yakın kuruluş halinde tavsilen orta yere koydu.

TABLO, 148

CEVAPLAR

• PLAN	• LİSANS
• PROGRAM	• TEÇHİZAT
• PROJE	• DÖVİZ
• TEMELLER	• KREDİ
• PARA	• HER İLE BİR FABRİKA

Bunlar projeleri yok dendi. Kıymetli Umum Müdürlerimizin her birinin ellerinde büyük yatırımlarının fizibilite etütlerine ait kitaplar mevcuttur. Son civatasına kadar hangi fabrikanın neresinde ne yapılacaktır, nereye ne konacak, görüyorsunuz. ki 100'e yakın büyük ciltler halinde fizibilite raporları hazır. Neye 200 kuruluşun 200 tane cildi yok? 18 tane çimento fabrikasına ayrı ayrı cilt yapmağa lüzum yok. Bir cilt hepsini temsil eder, onun için. 13 tane şeker fabrikasına ayrı ayrı cilt yapmağa lüzum yok. 1 cilt onları temsil eder, onun için. Bu 100 tane cilt, işte 200 büyük sanayi hamlesinin raporlarıdır, kitaplarıdır, son santimine kadar hesaplarıdır.

Unutulmasın ki, bu büyük hamle ancak dinamizmle gerçekleşir. Başlanılan noktada 6 senede bir fabrikanın yeri tayin edilemiyor idi. Bir yatırımın plana ve programa alınmasında öyle bir noktaya gelinmişti ki, bu sene etüt edelim, gelecek sene etütünü plana alalım, öbür sene tahsisat ayıralım, 4 sene sonra kazma vuralım, 10 sene sonra bitirelim. Halbuki Türkiye birdenbire bu çemberleri kırdı. İşte bir yılda 200 tane büyük ağır sanayi tesisini kurarak bütün dünya milletleri arasında en büyük hamleyi yapıyoruz.

Efendim, bunlar göstermeliktir, temeller atılıyor, arkasından fabrika yapılacak değil.

Bu sözü söyleyenlere hayret etmemek mümkün değildir. Bir devlet düşüneceksiniz bir fabrikayı kurmaya kesin kararı olmadığı halde kendi milletini aldatmak için gidecek fabrika

kuruluşu için merasim yapacak. Bunu bir insanın aklından geçirmesi hakikaten hayret edilecek bir hadisedir; ama bütün bu engelleri aşarak, kırarak Hükümetimiz bu büyük hamleyi yürütüyor. Geçen yıl bu sözler söylendi, şimdi, 30 Ekimde temeli atılan Gerede Fabrikasının 30 Kasımda ne hale geldiğini Resim: 84 de görmekteyiz.

Bu fabrikaların hepsinin üzerinde geceli gündüzlü çalışılır. Türkiye'de bugüne kadar hiç bir fabrikayı şu 200 tesisin kurulması süratiyle kurmamışızdır. Geceli gündüzlü, büyük, muazzam bir kalkınma ordusu gece gündüz çalışır.

Parayı nereden bulacaksınız denildi. Bunların hepsi geçen senede kaldı. İşte 1977 Bütçesi, işte milletimizin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığındaki kamu yatırımlarına tahsis ettiği 44 milyar liralık yatırım yetkisi.

Lisanslar, techizat, dövizniz, krediniz ne geziyor dendi. Yalnız son zamanlarda yapılan bir İtalya seyahatında 1 milyar dolarlık kredili techizat alınacağı misali orta yere çıkınca, bunların hepsi çok şükür 1976 senesinin söylentilerinden ibaret kaldı. Şimdi 1977'deyiz. Bütün hızıyla bu hamle yüklenerek, artarak devam ediyor. Her ile bir fabrika dediğimiz zaman çok kimsenin havsalasına bu sığmamıştı. Halbuki şimdi her ilçeye bir fabrika isteniyor. Bütün bunlar geçen senede kaldı. Geçen sene boyunca hep bunlar konuşuldu. Şimdi üç şey konuşuluyor:

İşte Bütçe Komisyonu, işte Senato ve işte yarın başlayacak olan Meclis çalışmalarını takip buyurunuz. Bu kadar çok parayı bu sene nasıl harcayacaksınız. Geçen sene bu parayı nereden bulacaksınız diyenler şimdi bu kadar çok parayı nasıl harcayacaksınız diyorlar.

Sonra bu sene aman bu fabrikaları biran evvel bitirin diyor. Yapılacak mı, yapılmayacakmı denmiyor.

Sonra bu sene, geçen sene bunlar propoganda için yapılan sözlerdir, merasimlerdir diyenlerin hepsini Cenabı Hak birer heyet halinde toplayıp getirtmiştir. Niçin getirtmiştir? 100 muhtar, 200 muhtarı da beraber alarak bizim ilçemize de bir fabrika kurunuz diye getirtmiştir.

Bu sene bu üç şey konuşuluyor: Bizim ilçeye de bir fabrika, bu kadar çok para nasıl harcanacak ve aman bu fabrikalar biran evvel bitsin. Yukarıdan beri izahına çalıştığımız sadece ağır sanayi ve büyük sanayi hamlesine bir bakıştan ibarettir. Bilesiniz ki, yeni büyük kalkınma hamlemizden gördüklerimiz sadece bir kesittir. Bu hamle bir bütündür. Bunun daha bir çok yönleri var. Kamu bütün bu atılımı yaparken, özel sektörü de bütün gücüyle seferber etmek çalışmalarımızın diğer bir yönüdür.

Türkiye'de kredi konusunda, Tablo: 149 bütün dünyayla rekabet edecek yeni bir yapıya geçmek, faiz, vergi ıslahatı, bu çalışmalar için lüzumlu olan personelin eğitimi, altyapı, ihracat seferberliği, dış ülkelerde tesis kurmaya başlama, teknik erkanı harbiyenin gelişmesi, bütün bunların projelerini, mühendislik hizmetlerinin Türkiye'de yapar hale geçmemiz, teknoloji transferi, önemli teknolojik ünitelere yurdumuzda sahip olma, ilmi ve teknolojik araştırma

TABLO, 149

YENİ BÜYÜK SANAYİ HAMLESİNİN DİĞER SAHALARI

1– ÖZEL SEKTÖR SEFERBERLİĞİ
2– KREDİ
3– FAİZ
4– VERGİ ISLAHATI
5– EĞİTİM
6– ALT YAPI
7– İHRACAT SEFERBERLİĞİ
8– DIŞ ÜLKELERDE TESİSLER KURMA VE YATIRIM
9– TEKNİK ERKÂN'I HARBİYE
10– TEKNOLOJİ TRANSFERİ
11– ÖNEMLİ TEKNOLOJİK İŞLEM ÜNİTELERİNE SAHİP OLMAK
12– İLMİ VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA HAMLESİ
13– ORGANİZASYON

TABYO: 150

TEŞVİK TEDBİRLERİ:

1– SANAYİ BAKANLIĞI TEŞVİK FONLARI
2– SANAYİ TEŞVİK KANUNU
3– İHRACATI TEŞVİK TEDBİRLERİ
4– SANAYİLEŞMEYE MANİ OLAN MEVZUAT VE İDARİ ENGELLERİN KALDIRILMASI
5– SANAYİLEŞME SEFERBERLİĞİNDE MİLLİ ŞUURU VE YATIRIM TEMAYÜLLERİNİ ARTTIRICI TEDBİRLERİN ALINMASI
6– DIŞ İLİŞKİLERİN SANAYİLEŞMEMİZE MANİ OLUCU DEĞİL TEŞVİK EDİCİ MAHİYETTE GELİŞTİRİLMESİ
7– KOTA TAHSİSLERİNDE YATIRIM VE İŞLETME MALLARINA DAHA BÜYÜK EHEMMİYET KAZANDIRILMASI
8– ENERJİ TEMİNİNDE FİAT VE TARİFE İNDİRİMLERİ
9– GİRDİLERDE REKABET TARİFESİ

TABLO, 151

KRİSTAL ŞEKER MALİYETİ

1.	Şeker Satış Fiatı	730.00
2.	Şeker Satış Maliyeti	733.39
3.	G.Safi Kâr	21.39
4.	İstihlak Vergisi	85.
5.	Ticari Maliyet (2–(3–4)	627.
6.	Vergi Resim ve Harçlar	2.-
7.	Faiz Yükü	38.-
8.	İşçilik vs. Kalemleri ile Ödenen Endirekt Vergiler	24.-
9	Vergi ve Faizsiz Üretim Maliyeti (5–(6–7–8)	563.
10.	Satış Maliyetine Giren Toplam Vergi ve Faiz Yükü	125.
11.	Toplam Vergi ve Faiz Yükünün Satış Fiatı İçerisindeki Yüzde Payı	17.1
12.	Dünya Fiatı (1975 Yılı Sonu)	468.

NOT: (1) Hammadde üzerindeki vergi ve faizler dahildir.

TABLO: 152

YUVARLAK DEMİR MALİYETİ

		TL/TON
1–	Ticari Maliyet	3.756.19
2–	Gider Vergisi Yükü	542.76
3–	Faiz Yükü	241.20
4–	Vergi ve Faizsiz Ticari Maliyet (1–(2–3)	2.972,23
5–	Birim Satış Masrafı	109,63
6–	Birim Sınai Maliyet (4 – 5)	2.862.60
7–	Vergi Yükü	499,35
8–	Vergi ve Faizsiz sınai Maliyet (6 – 7)	2.363.25
9–	Satış Fiyatı	5.066,36
10–	Toplam Vergi ve faiz yükünün satış fiyatı içerisindeki yüzde payı	25,3

hamlesi ve bir büyük organizasyon hamlesi şimdi bu planla beraber birlikte yürüyecektir. Bunların hepsini yapmakla bu hamleyi ancak başarıya ulaştırmış olabiliriz.

Bakınız, teşvik tedbirlerinde, Tablo: 150 Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız yeni teşvik tedbirleri kanunu hazırlamıştır; yepyeni görüşlerle. Bütün dünya ile rekabet gücü kazancak, dünyanın en hızlı kalkınmasını temin edecek bir maksatla bu kanun hazırlanmıştır. Bütün bakanlıklarımızdadır. Yüce Meclise kısa zamanda takdim olunacaktır.Ve yeni plan, yeni teşvik tedbirleriyle beraber yürürlüğüe konacaktır.

Burada vergi sisteminde köklü bir ıslahat yapmağa mecburuz.Biraz evvel şeker, Demir, Tablo: 151 — 152 bakır maliyetlerine ait tablolar takdim olunmuş idi. Tablo: 153 Onları bir kalemde geçtim. Bugün o tablo: 154'e bakılırsa, 32 liraya Seydişehir'deki aliminyumu satıyoruz. Halbuki bu aliminyum, eğer vergi ve faizler olmasa 14 liraya mal olmakta ve dünya fiyatıyla rekabet gücü kazanmaktayız. Vergilerimiz mamulleri pahalılaştırıyor. % 30'a yakın faiz nisbetleri ihracat gücünü ortada bırakmıyor ve 9 milyarlık bir Tablo: 155 İskenderun Demir Çeliğe 3 milyar lira, 9 milyara mukabil 3 milyar lira, faiz ödemek gibi birtakım güç şartlarla karşı karşıyayız. Dolayısla, bakınız burada İskenderun'un faizleri gösteriliyor.

Kredi meselelerinde de mutlaka yeni adımlar atmağa mecburuz. Türkiye'ye uzun vadeli kredi lâzımdır, orta vadeli işletme kredisi lâzım, ihracat kredileri, mevsimlik stok kredisi, teknoloji üretimiyle ilgili kredi, iş krizi kredisi ve ihzarat kredisi. Dünyanın bütün ilerlemiş sanayi ülkeleri yalnız fabrikalara sahip değil, bu seferberliği yürütecek mekanizmalara sahipdir.

Bunun bütününde bütün bunları bir planla beraber yürürlüğü koymak mecburiyetindeyiz.

İşte bu fabrikalar kurulurken Tablo: 156 bir yandan da bütün bu vergi ıslahatı, kredi ıslahatı, Tablo: 157 teşvik tedbirleri Dördüncü Beş Yıllık Planda Türkiye'yi her yönden sıhhatli bir ekonomiye kavuşturacak, bütün dünyayla rekabet edecek bir hale getirmenin gayreti içindeyiz.

Son sözüm şudur: Bütün bu çok yönlü kalkınma hamlesi gece gündüz çalışılarak yürütülmek istenirken, bu Cumhuriyet tarihinin en büyük hamlesi, bir manevi kalkınma ordusunun gece gündüz çalışmasıyla yürütülürken, hiç unutmamamız lazım gelen bir temel konuyu en sonra birkaç cümleyle de olsa arz etmek mecburiyetindeyiz.

O da, bu fabrikaları koruyoruz, bunlar içerisinde çalışan insanlar kimler olacak? Bu fabrikalar eğer kanunsuz grevden çalışamamayacaksa, bu fabrikaların içerisine giren bir kimse her gün hangi noktada bir sabotaj meydana getireyim diye düşünen bir insan olursa, bu büyük kalkınma hamlesinin hedefine ulaşması mümkün değildir. Onun için bütün bu tedbirleri alırken, bunların hepsinin üstünde daha büyük ehemmiyetle, ne olacak da bu fabrikalarda çalışacak işçi kardeşlerimiz her gün 10 ton fazla çimento yapmayı, 5 metre fazla bez dokumayı, 10 ton fazla çelik üretmeyi ibadet sayacak? Bunun için tek çıkar yol, insanlarımızı milli ve manevi değerlerimize bağlı olarak yetiştirmektir. Manevi kalkınmayı maddi kalkınmayla beraber yürütmek. Sağlam yol budur. İşte bundan dolayıdır ki, bu büyük kalkınma hamlesini bir bütün olarak baktığımız zaman manevi kalkınma ve maddi kalkınma olarak Türkiye bir büyük çalışmanın

TABLO: 153

BAKIR MALİYETİ

1.	Blister Bakın Maliyeti.	33,83 TL/Kg.
2.	Faiz Yükü.	8,05 TL'/Kg.
3.	Diğer vergi ve çeşitli giderler.	1.00 TL/ Kg.
4.	İşçilik v.s. kalemleri ile ödenen endirekt vergiler.	1,95 TL/Kg.
5.	Vergi ve Faizsiz Üretim Maliyeti. (1 – (2–3–4)	22,83 TL/Kg.
6.	İstihsal Vergisi.	7,50 TL/Kg.
7.	Vergi ve Faizsiz Ticari Maliyet. (5–6)	15,33 TL/Kg.
8.	1975 yılında seyreden Dünya Fiatı.	14–16 TL/Kg.

NOT:

1. Bu maliyetler Karadeniz Bakır'a göredir. Etibank Maliyeti daha düşüktür.
2. Ham madde üzerindeki vergi ve faizler dahildir.

TABLO: 154

ALÜMİNYUM MALİYETİ

Ham Alüminyum Maliyeti	32.00 TL/Kg.
İstihsal Vergisi.	9,60 TL/Kg.
Faiz Yükü % 16,5	5,28 TL/Kg.
Vergi ve Faiz toplamı	14,88 TL/Kg.
Vergi ve Faizsiz Ham Alüminyum Maliyeti	17,12 TL/Kg.
Dünya Fiatı	11,5–12 TL/Kg.

NOT:

1– Bu maliyete elektrik KWH bedeli 40 kuruş alınmıştır.
2– Ham madde üzerindeki vergi ve faizler dahildir.
3– İşçilik v.s. kalemleri ile ödenen endirek vergiler dahildir.

TABLO: 155

İSKENDERUN DEMİR ÇELİK PROJESİ İÇİN KULLANILAN

FİNANSMAN KAYNAKLARI ve FAİZ YÜKLERİ

Finansman Kaynakları (1)	Yatırıma Tahsis Edilen Miktar (2)	1975 Yılına Kadar Ödenen Faiz Tutarı (3)	1976 1985 arası İtfa Edilecek Faiz Miktarı (4)
–S.S.C.B. Proje Kredisi	3.330	248.5	357.0
–Devlet Yatırım Bankası	4.490	577.2	1.994.6
–Teşekkülce Finanse Edilen	.400	61.3	–
–Sermaye Olarak Tahsis Edilen	1.500	–	–
TOPLAM:	9.720	887.0	2.351.6

TABLO: 156

VERGİ ISLAHATI:
1– GELİR VERGİSİ
2– GİDER VERGİSİ
3– İSTİHSAL VERGİSİ
4– GÜMRÜK VERGİSİ
5– KURULUŞ VE MUAMELE VERGİLERİ
6– DİĞER VERGİLER

TABLO: 157

KREDİ:

1– KREDİLERİN NOKSAN ÇEŞİTLERİNİN TAMAMLANMASI VE YETERLİ HACME ÇIKARTILMASI.
2– FAİZ HADLERİNİN İNDİRİLMESİ
3– KREDİ DAĞITIMINDA FAYDALI PROJELERE ÖNCELİK VERİLMESİ
4– TEMİNAT MEKANİZMASININ SANAYİ BÜNYESİNE UYGUN BİR ŞEKLE GETİRİLMESİ

KREDİ ÇEŞİTLERİ

1– UZUN VADELİ YATIRIM KREDİLERİ
2– ORTA VADELİ İŞLETME KREDİLERİ
3– İHRACAT KREDİLERİ (UZUN VE ORTA VADELİ)
4– MEVSİMLİK STOK KREDİLERİ
5– TEKNOLOJİ ÜRETİMİ İLE İLGİLİ KREDİLER
6–İŞ KRİZİ KREDİLERİ
7– İHZARAT KREDİLERİ

içindedir. Milletimiz bütün tarih boyunca bu çaptaki büyük işleri sayısız defe başarmış bir millettir. Bu yeni büyük kalkınma hamlesini de başarı ile hedeflerine ulaştıracaktır. Bu inancımız temel inancımızdır. Bu noktayı belirttikten sonra bu kalkınma hamlesine hizmeti geçen bütün Hükümet Üyelerine teşekkür etmeyi bir vazife sayıyorum. Bu Hükümetimizin en büyük şereflerinden birisidir, bu hamleyi başlatmıştır, hızlandırarak yürütüyoruz. Parlamentomuzun en büyük şerefidir.

Bu hamlenin, büyük hamlenin ödeneklerini seve seve veriyoruz ve nihayet Devletimizin, milletimizin geceli gündüzlü idealist bir şekilde çalışan Umum müdür arkadaşlarımızı tebrik ediyor ve bu kalkınma ordusunun kumandanlarına teşekkürlerimi sunuyorum.

Cenabı Hak Milletimize saadet ve selâmet versin.

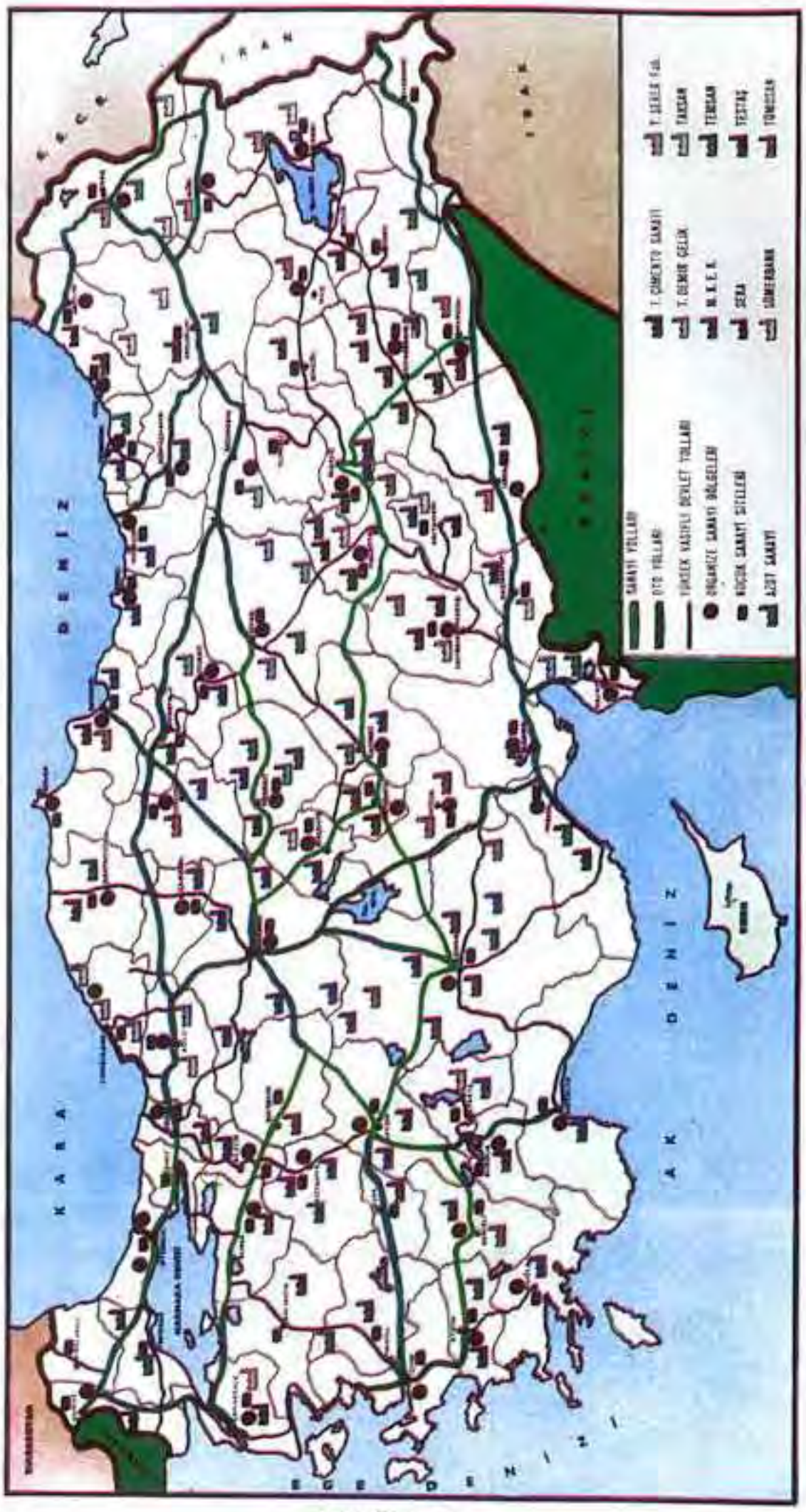
K A R A
D E N İ Z
A K
D E N İ Z
E G E
D E N İ Z
İ R A N
SANAYİ YOLLARI
DTD YOLLARI
ÖNÜNDEKİ DEVLET YOLLARI
ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ
KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ
AĞIR SANAYİ

HARİTA: 54